

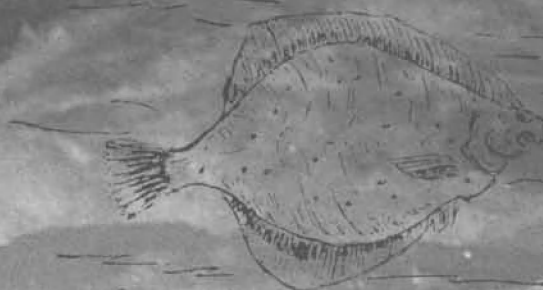
Peter Lue • archief De Poute

Eerste handelsdok rond 1900

DE PLATE

Maandblad

-- JAN. 2000

Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring

"DE PLATE"

V.Z.W.

Effectief lid 2000

Dhr. August. Goethaels

Stockholmstraat 21/10

8400 Oostende

Beste Vrienden van DE PLATE

U zult het wel gemerkt hebben maar de kalender voor het jaar 2000 is niet bij het tijdschrift gevoegd. Door een technisch probleem in de drukkerij zult u de kalender slechts met het tijdschrift van februari ontvangen.

Wij verontschuldigen ons hiervoor oprecht en hopen op uw begrip !

Het bestuur

D E P L A T E v.z.w.**TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"**

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

Secretaris	Verantwoordelijke uitgever	Penningmeester	REKENINGEN
F. HUBRECHTSEN	O. VILAIN	J.P. FALISE	750-9109554-54
Gerststraat 35 A	Rogierlaan 38/11	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 Oostende	8400 Oostende	8400 Oostende	
Tel-Fax 059/50.71.45	Tel 059/70.92.05	Tel-Fax 059/70.88.15	

JAARGANG 29
NUMMER 1
MAAND januari 2000

IN DIT NUMER

- Blz. 1 : Jaarprogramma "De Plate" voor het jaar 2000.
- blz. 4 : **I. VAN HYFTE** : Joodse graven op "t Nieuw kerkhof".
- blz. 11: **F. GEVAERT** : De Duitse verdedigingswerken in en om de haven van Oostende tijdens W.O. 2 : Deel 1.
- blz. 16 : **G. VANDAMME** : De begraafplaats Nieuwpoortsesteenweg.
- blz. 17 : Plate-veiling 2000.
Zeer belangrijke mededeling van het Bestuur.
- blz. 18 : Mededeling van de Stad Oostende
Ons medegedeeld : onthutsend boek over LT. Victor Billet
- Blz. 19 : Ledenlijst 1999.

JANUARI – ACTIVITEIT

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden uit te nodigen tot de volgende activiteit in de loop van de maand januari:

Op donderdag 27 januari 2000 om 20 u.

In de conferentiezaal van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6

JAARLIJKSE LEDENVERGADERING

1. Welkomstwoord door dhr Omer **VILAIN**, voorzitter, en hulde aan de overleden leden.
2. **VEILING** georganiseerd door DE PLATE onder leiding van dhr Omer **VILAIN**.

De aanwezige leden kunnen zich de lijst van de te veilen stukken aanschaffen tegen kostprijs.

De jaarlijkse veiling is voorbehouden aan de leden.

Er wordt voor gezorgd dat op die avond leden en kandidaat-leden zich in regel kunnen stellen met de lidmaatschapsbijdrage voor het jaar 2000.

**LET WEL OP: VÓÓR DE VEILING IS ER GEEN VOORDRACHT
WIJ BEGINNEN STIPT OM 20 UUR MET DE VEILING!!!!!!**

JAARPROGRAMMA “DE PLATE” voor het jaar 2000

A. AVONDVOORDRACHTEN EN -ACTIVITEITEN

1. Donderdag 27 januari 2000 om 20 uur

Jaarlijkse **VEILING VAN DE PLATE** voorbehouden aan de leden onder leiding van de heer Omer **VILAIN**.

2. Donderdag 24 februari 2000 om 20 u 30

DE NATUUR TE OOSTENDE. Diavoordracht door de heer Dirk **VANHOECKE**.

3. Donderdag 30 maart 2000 om 20 u 30

HET ECONOMISCH EFFECT VAN DE KOLONIALE ZEEHANDEL OP OOSTENDE (1713 – 1745) door de heer Michaël **SERRUYS**.

4. Donderdag 27 april 2000 om 20u30

HET FORT NAPOLEON Vóór EN TIJDENS DE RESTAURATIE. Diavoordracht door de heren Kamiel DIRICKX en Freddy DERYCKE.

5. Donderdag 25 mei 2000 om 20 u 30

MARIAKERKE EN DE AANHECHTING BIJ OOSTENDE door de heer Marcel LEEUWERCK.

6. Zondag 5 juni 2000

STUDIÉREIS onder de leiding van de heer J.P. FALISE. De bestemming is nog te bepalen.

7. Donderdag 28 september 2000 om 20 u 30

DE SLAG BIJ NIEUWPOORT IN 1600 : VOORSPEL TOT HET BELEG VAN OOSTENDE door de heer Erwin MAHIEU.

8. Donderdag 26 oktober 2000 om 20 u 30

DE GESCHIEDENIS VAN DE VRIJMETSELARIJ TE OOSTENDE door de heer Stefaan BRUSSEEL.

9. Donderdag 23 november 2000 om 20 u 30

DE VOLKSBOND TE OOSTENDE door de heer Lionel DEWULF.

11. Zaterdag 3 december 2000 om 19 uur

Jaarlijks BANKET gevolgd door een KLEINKUNSTOPTREDEN georganiseerd door de heer J.P. FALISE.

12. Donderdag 21 december 2000 om 20 u 30

TERUGKEER VAN DE KONINKLIJKE FAMILIE TE OOSTENDE 1953-1956. AFBRAAK VAN HET CHALET, BOUW VAN DE VILLA EN BOUW VAN DE "NIEUWE" KONINKLIJKE GAANDERIJEN door de heer Emile SMISSAERT.

B. NAMIDDAGACTIVITEITEN

1. Zaterdag 16 en zaterdag 23 januari 2000 van 14 u tot 16 uur.

BEZOEK AAN DE NIEUWE LOCATIE VAN HET HEEMMUSEUM.
Dit bezoek is STRIKT VOORBEHOUDEN aan de LEDEN

2. Zaterdag 09 maart 2000 om 9 u 30

DE TRACTIEWERKPLAATS VAN DE NMBS. Rondleiding door de heer Hubert SEYNAEVE

① Deze datum kan mogelijk nog wijzigen.

3. Zaterdag 13 mei 2000 om 14 uur

DE BATTERIJ HUNDIUS wandelvoordracht door de heer J-C LIENART

C. TENTOONSTELLINGEN

Het ligt in de traditie van de kring een drie- of viertal thematentoonstellingen te houden in het museum.

Door de verhuis van de collectie is het ons onmogelijk nu reeds een planning te maken en data vast te leggen.

Wij verontschuldigen ons daarvoor en rekenen op uw begrip.

Zohaast het kan, wordt een eventuele tentoonstelling in ons tijdschrift aangekondigd.

JOODSE GRAVEN OP "T NIEUW KERKHOF"

door Ivan VAN HYFTE

Geen mens zal ontkennen dat onze Oostendse gidsenkring Lange Nelle puik werk aflevert. Langs deze weg om feliciteer ik al hun gidsen die onze stad in de kijker zetten. Heemkunde en geschiedenis – twee doelstellingen van onze eigen kring – kunnen er maar wel bij varen.

Twee van hen (1) zullen het mij hopelijk niet kwalijk nemen dat ik via enkele kleine rechtzettingen het Israëlitisch kerkhof aan de Stuiverstraat in een ruimere context plaats dan tot nu toe gebeurd is.

Al geruime tijd hoor en lees ik dat het kindergrafje van Rosin JOUDANIN "een moslimgraf" of "van Palestijnse origine" is. Op zijn minst merkwaardig, zou je denken, met het Israëlitisch-Arabisch dilemma in je achterhoofd. De vijfpuntige ster op het grafteken (de Davidster is zespuntig) kan die gedachte versterken.

Onderzoek leert echter dat het meisje Rosin vijf jaar was toen ze op 10 juni 1926 in een instelling voor gehandicapten te Oostduinkerke stierf. Haar ouders woonden in Anderlecht en waren – volgens de overlijdensakte – van (Joods) Russische nationaliteit. Bekijk daarom de typisch Russische ster en een gaaf, ontroerend fotokeramiek. Het epitaf heeft de tijd niet overleefd. Daags na het overlijden werd het kind overgebracht en bijgezet op het Oostends Israëlitisch kerkhof omdat de gemeente Oostduinkerke geen geschikte plaats had voor bijzetting van mensen van een "andere" geloofsovertuiging.

De bewering dat het Israëlitisch perk ooit buiten de begraafplaats Stuiverstraat heeft gelegen vraagt – naar mijn gevoel – ook om een correctie.

Waarom werden op "t oud kerkhof" al vroeg en niet uitzonderlijk mensen uit de Joodse gemeenschap bijgezet?....Waarom beschikt de kerkhofadministratie over een inschrijvingsregister waarin én Joden én "anderen" (weliswaar apart) vermeld staan, vanaf de eerste bijzettingen?... Ook de Joodse graven waren bereikbaar via de hoofdingang.

Het zgn. particulier kerkhof is met de laatste uitbreiding (1965) opgenomen in het geheel van de huidige begraafplaats en blijft, ondanks de wet van 20 juli 1971, tot op heden in gebruik.

Niet zoveel Oostendenaars weten dat zich op "t Nieuw Kerkhof" de enige officiële begraafplaats voor zionisten in West-Vlaanderen bevindt.

Wie is eigenlijk die kleine geloofsgemeenschap (vaak nauw verwant) die daar op een kleine, bescheiden wei omzoomd door een haag begraven ligt onder vaak onleesbare, gebarsten stenen met afgesleten Hebreeuwse inscripties ? Waren het handelaars of diamantairs ? Ontsnaptten aan de Holocaust toen Duitsers in de Tweede Wereldoorlog hier ruim honderd gezinnen deporteerden ? Of orthodoxen die zich onder het gedempt licht van de fraaie neo-romaanse synagoge aan het Filip van Maestrichtplein verbonden voelden met de tradities ?...

Mijn zoektocht kan beginnen.

Ik open het zwarte poortje met Davidster erop. Een onwezenlijke stilte overvalt me. Met gesloten ogen vraag ik me luisterend af of dit de eeuwige rust is waarover poëten het hebben. Lang duurt dit vredig gevoel niet want een vervaarlijk-laagvliegende lloesjin dwingt me de handen op de oren te drukken....

De sereniteit is er terug om met Fingerspitzengefühl uitgekapte letters te betasten, brokstukken in elkaar te passen en zoveel mogelijk te noteren.

Hier het resultaat dat zonder het algemeen inschrijvingsregister van bijzetting op de begraafplaats nooit tot stand zou gekomen zijn (2).

A. Uiterst links : 20 vergunningen

1. Samuel KIPER
  - ° 1850
  - Kerkstraat 13, Oostende
  - + 30-08-1922
  - allereerste bijzetting

2. Wolf LICHTENBAUM
  - gegevens ontbreken in het register
  - wellicht van Poolse origine (Warschau)

3. Benjamin Jacob DANAT
  - ° 18-08-1866
  - Nieuwstraat 11, Oostende
  - + 11-08-1923

4. Joseph Salomon GOUDEKET
  - ° 31-03-1862
  - Blankenberge
  - + 23-08-1923
  - echtgenoot van Marianne DU MOULIN

5. Alphonse TOUBOUL
  - ° Bournemouth, 02-11-1872
  - Veldstraat 46 of 48, Oostende
  - + 10-09-1923

6. Julie Levy ROTH
  - ° Hatschstadt, 13-03-1836
  - Kapellestraat 44, Oostende
  - + 25-06-1932
  - echtgenote van LEHMAN BLOCH

- oorspronkelijk lag hier Lea MOSES, begraven op 27-08-1925, na overgebracht te zijn van het oude kerkhof. Op 04-03-1931 opnieuw ontgraven en overgebracht naar Brussel.

7. Lazar SLOUTSKY - ° 12-05-1903
- woonplaats : Antwerpen
- + 26-07-1925, sterfhuis "Morre"
- graf volledig verdwenen
8. Max SYLVESTER - ° 19-07-1860
- "Koninklijkstraat", Oostende
+ 22-08-1925
- graf volledig verdwenen
9. Henrica FRANK - ° 05-10-1840
- "Koninklijke 62", Oostende
- + 26-10-1925
10. Rose CEBOLA - ° 13-01-1875
- woonplaats : Oostende
- + 20-02-1926, sterfhuis "Morre"
- enkel klein grafteken met vermelding "Marcel"
11. Joseph ROLLINCK - ° 31-10-1881
- Palace Hotel, Oostende
- + 31-08-1925
12. Josephine WOLFF - ° 1889, groothert. Luxemburg
- woonplaats : Brugge
- + Brugge, 07-06-1926
- echtgenote van Salomon FRIEDMANN
13. Molly ABRAMOWITZ - ° 18-07-1896
- "woonplaats : Hospitaal"
- + 07-07-1926
- echtgenote van Sigismund FRIEDMANN
14. Leon BILÉ - ° 19-01-1882
- Nieuwstraat 22, Blankenberge
- + Blankenberge, 07-06-1927
- echtgenoot van mevr. WIEBOU
15. Samuel WOLFFERS - ° 17-11-1853
- Torhoutsesteenweg 51, Oostende
- + 10-01-1928
16. Chaim Mendel GOSCINNY - ° Warschau, 15-07-1855
- Uitzichtstraat 2, Oostende (3)
- + 17-09-1928

17. Wolf SVARTZBORD - ° 06-04-1911
 - woonplaats : Gent
 - + 12-07-1929
18. Abraham MORESCO - ° 30-09-1884
 - Rietstraat 10, Oostende
 - + 19-07-1929
19. Simon Marcus DE LEEUW - ° 25-07-1859
 - Kapellestraat 44, Oostende
 - + 06-08-1929
20. Elvire JOSEPH - ° 14-03-1891
 - woonplaats : Klemskerke
 - + 15-09-1929

B. Rechts, bij de in 1999 gewijzigde ingang, 5 kindergrafjes

1. Philip KOKN - ° 26-11-1916
 - "Zeedijk", Oostende
 - + 22-03-1925
 - graf volledig verdwenen
2. Marcel HALEPSKI - ° 03-11-1925
 - Langestraat 59, Oostende
 - + 03-11-1925
3. Rosin JOUDANIN - ° 1921
 - verblijf : Oostduinkerke
 - + 10-06-1926
4. Samuel CALLEBOUT - ° 24-08-1926
 - Kapucijnenstraat 50, Oostende
 - + 15-11-1928
 - graf volledig verdwenen
5. Izak RYBOWSKI - ° 12-08-1924
 - verblijf : Charleroi
 - + Bredene, 17-02-1930
 - graf volledig verdwenen

C. Midden de begraafplaats : een dubbele rij bijzettingen

* 1929-1940 *

1. Dora MARDER - ° 05-10-1863
 - woonplaats : Oostende
 - + 21-08-1917
 - echtg. HACKENA
 - ontgraven op het oud kerkhof en bijgezet op 23-12-1929

2. Haim ROSENTHAL - ° Constantinopel, 1897
 - woonplaats : Brugge
 - + Brugge, 12-09-1930
3. Abraham WEICHSCHFISCH - ° 01-05-1850
 - "Lijnbaan 37", Oostende
 - + 08-04-1931
 - platte grafsteen, totaal onleesbaar
4. Lea AWERBUCH - ° 20-10-1878
 - woonplaats : Middelkerke
 - + 02-11 of 12-1931
5. Grafteken met Hebreeuwse tekst
6. Elk spoor ontbreekt
7. Frymetl EISENBERG - ° 05-10-1898
 - woonplaats : Antwerpen
 + 01-06-1932, E. Cavellstraat 15, Oostende
8. Moise LEVY - ° Namen, 04-10-1867
 - woonplaats : Brussel
 - + 04-10-1932, Leffingestraat 114, Oostende
9. Rosette LEJBOWITZ - ° Oostende, 27-07-1875
 - + Brussel, 02-12-1962
10. Grafteken met Hebreeuwse tekst
11. Weelderige plantengroei herinnert aan een graf
12. Ester BORCOVITCH - ° 01-03-1862
 - St. Pietersstraat 4, Oostende
 - + 18-11 of 12-1933
13. Victor Hugh J. SCHROEDER - ° 1882
 - woonplaats : Londen
 - + 30-12-1933 (zie epitaaf : omgekomen bij een vliegtuigongeval)
14. Grafteken met Hebreeuwse tekst
15. Slechts planten op een onbekend graf
16. Fajga ZWEYER - ° Warschau, 20-05-1859
 - Alfons Pieterslaan 35, Oostende
 - + 04-10-1936 (gasthuis E. Cavellstraat 15)
 - een klein rechtopstaand grafteken : "FAGGS"
 - echtenote van Chaim Mendel GOSCINNY (zie A.16)

17. Gitla COSCINNY - ° Warschau, 02-10-1881
 - Alfons Pieterslaan 122, Oostende
 - + 05-01-1938
 - dochter van Chaim GOSCINNY (zie A.16) en Fajga ZWEYER (zie C.16)
18. Wellicht ligt de zerk met Hebreeuwse letters op het grafteken C.24
19. Faja LICHTENBAUM - ° Warschau 17-11-1878
 - St. Paulusstraat 43, Oostende
 - + 08-04-1938
 - echtgenote van Kiva GOSCINNY (handelaar)
20. Isidore BRAND - ° 14-12-1858
 - woonplaats : Knokke (Het Zoute)
 - + 06-08-1939
21. Elk spoor ontbreekt
22. Sarah WEINFELD - ° 15-11-1865
 - Hertstraat 5, Oostende
 - + 10-10-1939
23. Meyer BERKOWITSCH - ° 29-09-1880
 - Van Iseghemlaan 52, Oostende
 - + 26-12-1939
 - Op het graf ligt een herdenkingssteen : " En mémoire a Sara ISGUR, morte en déportation 1942"
24. HANOUN MENAHM - ° Aden 1871
 - + Oostende 1940
 - echtg. NISSIM
25. Isidore BILGREY - ° 14-07-1856
 - woonplaats : Brussel
 - + 12-05-1940

* 1945-1999 *

1. Grafteken met Hebreeuwse tekst

2. Esther ORENSTEIN 1874-1949

3. C.M. KLENER 1874 – 1957

Achter hen, tussen beide staat het grafmonument van Isaac KLENER (1912-1975) wellicht hun zoon

4. David LIBOVITZ 1876-1959

5. Rochla Haim REMEN 1885-1970

6. Jechok LESKIE	1905-1974
7. Jente BRULL	1899-1975
8. Grinszpun Lejzor COCHEN	1909-1976
9. David BERKOWITSCH	1918-1979
10. Yvette KALTER	1935-1984
11. Paul KALTER	1940-1985
12. Leiba-Ber SZYF	1910-1992
13. Salomon HORONCZYK	1908-1990
14. Jacques KALTER	1911-1997
15. Nora MONTENY	1915-1997
16. Meyer COLEMAN	1905-1999

EPILOOG

6 oktober 1999. Een twintigtal aanwezigen loopt zwijgzaam achter een eigen Joodse lijkkoets. Vanaf het gestileerd poortje, aan de ingang van de Joodse begraafplaats, dragen drie priesters Meyer COLEMAN naar een open graf. De familie – sommigen uit Engeland overgekomen – verspreidt zich rondom de kuil en luistert naar Hebreeuwse gebeden van de neigende voorlezer, opvallend gekleed in zijn lange, zwarte overjas. Ongewoon is dat ze het graf door stadswerklui zien dichtgegooid worden nadat de kist door middel van koorden werd neergelaten. Na de zowat twintig minuten durende ceremonie vragen de priesters naar Joodse gewoonte of ze hun handen kunnen wassen....

-
- (1) A. VAN LOO : Scriptie Gidsencursus 1996-1997, Joodse aanwezigheid in Oostende p. 12.
K. COMPERNOLLE : tijdschrift van Gidsenkring Lange Nelle 1998 p. 88.
  - (2) Met veel dank aan K. VERWAERDE, Hoofd Dienst Begraafplaatsen.
  - (3) De huidige August Strackéstraat.

DE DUITSE VERDEDIGINGSWERKEN IN EN OM DE HAVEN VAN OOSTENDE TIJDENS W.O. 2

DEEL 1

door Ferdinand GEVAERT

Als onderdeel van de Atlantikwall werden, net als in W.O.1, door de Duitse bezettingskrachten (Heer – landmacht, Kriegsmarine – zeemacht en Luftwaffe – luchtmacht) verdedigingswerken aangelegd, zowel gericht naar het achterland als naar de lucht, zee en strand.

Mogelijks de grootste bouwopdracht ooit na de bouw van de Chinese muur is de zogenaamde "Atlantikwall" of "Atlantische muur". Opgezet door de Wagneriaanse monsterfiguur Adolf HITLER als onderdeel van zijn mythische "Festung Europa", moest deze verdedigingslijn reiken van de Spaanse grens nabij Bayonne in het bezette Frankrijk tot Kirkenes nabij de Noors-Finse grens. De Atlantische muur, of "Hitlers Wolkenkuckucksheim" zoals sommige Duitse generaals het noemden, moest het Derde Rijk beschermen tegen mogelijke Angelsaksische invallen vanuit zee. Het had een lengte van meer dan 4.800 km, inhammen en landtongen niet meegerekend.

Het opzet van deze verdedigingslijn was zo kolosaal in omvang dat het nu verwonderlijk lijkt dat zo veel verwezenlijkt werd in de relatief korte periode 1942-1944. Niet alleen om de omvang van de opdracht doch ook om de moeilijkheidsgraad van de uitvoering, de mankracht en de grondstoffenbevoorradingorganisatie. De krijgsarchitectuur toegepast bij het ontwerp van de individuele vestingwerken bereikte haast de perfectie en de huidige restanten van het verdedigingsstelsel blijven een schoolvoorbeeld voor de krijgskundigen.

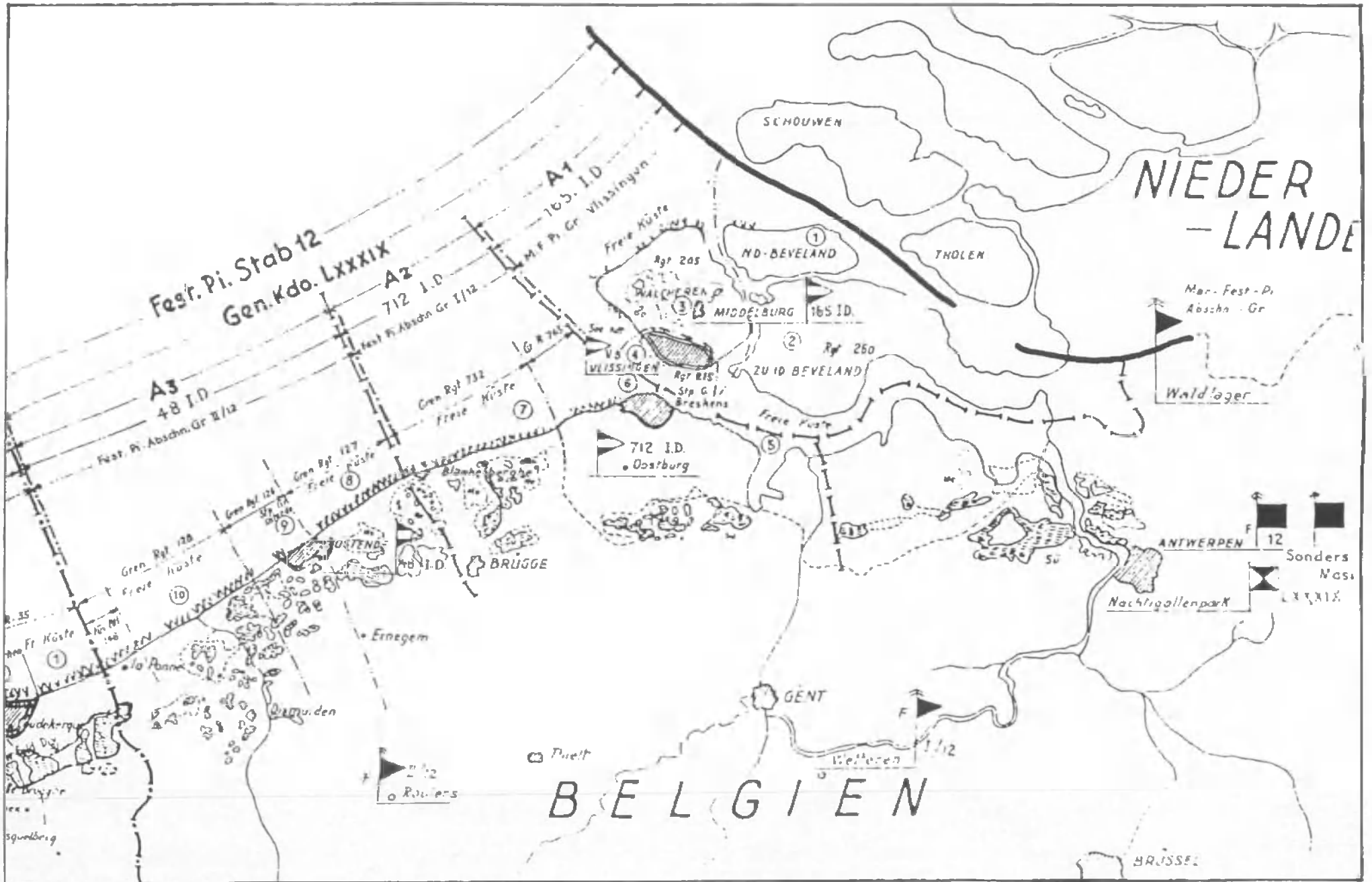
De stuwende kracht achter deze onderneming was de Todt Organisation. Opgericht door de Duitse ingenieur Fritz TODT (1892-1942) had deze organisatie flink wat ondervinding opgedaan om dergelijke plannen te verwezenlijken daar ze voor W.O.2 de Duitse autowegen (Reichsautobahnen) en de Westwall (Siegfriedlinie) (1) had aangelegd (2).

In opvatting was de Atlantikwall een eerstelijnsverdediging die nooit in de diepte uitgebouwd werd. De bedoeling was de vijand te beletten een landhoofd te veroveren waarin hij een uitvalsbasis zou kunnen uitbouwen. Volgens de Duitse veldmaarschalk Erwin ROMMEL, bevelhebber van Legergroep B van de Wehrmacht, moest men de vijand vernietigen vooraleer hij voet aan wal kon zetten of ten laatste voor hij het strand kon verlaten.

In het geval men er niet in slaagde de vijand te beletten een "beachhead" te vormen noch een uitval te verhinderen, moest men voorkomen dat de aanvaller een haven kon veroveren. In principe dus een verdediging in lijn langs de kust en een verdediging in de diepte omheen de havens.

Op 14 december 1941 vaardigde HITLER een eerste bevel uit voor de uitbouw van de verdediging van de kusten. Hij stelde prioriteiten op en beval de verdediging van de kusthavens door opstelling van twee zware kustbatterijen en vier batterijen lichter geschut. Tevens moest elke militaire eenheid, gelegd op de kust, een "weerstandsnest" (Widerstandnest) inrichten met een verdediging in alle richtingen.

In een later order, OKW/WFSt/OP nr. 001031/41 g Kdcs, Order nr. 40, stelt HITLER dat de kustverdediging zo opgevat in ingericht moet worden dat elke poging tot landen kan verpletterd worden. De belangrijkste verdedigingswerken moesten opgericht worden daar waar de stranden het

meest geschikt waren voor een landing vanuit zee. Volgens de Wehrmacht waren dat de stranden langs het Nauw van Kales en de Lage Landen.

De eerste grote werken werden begin 1942 aangevat. De Muur zou nooit volledig voltooid geraken, wegens gebrek aan tijd, arbeidskrachten en materialen. Daarenboven waren vele stellingen niet uitgerust met de voorziene of geplande bewapening. Slechts de sectoren Nauw van Kales en Vlaamse kust waren min- of meer voltooid doch ook nooit volledig uitgerust.

Door de Duitsers werd de haven van Oostende slechts beschouwd als een haven van ondergeschikt belang (3), zodat de verdediging slechts uitgebouwd werd "Stützpunktgruppe" (groepering van steunpuntverdedigingswerken) en niet als "Verteidigungsbereich", waarbij Oostende een kleinere graad van fortificatie kreeg. De "gruppe" bestond uit drie "Pantzerstützpunkte" nl. Pz.Stp. Ostende Hafen, Pz.Stp. Blaue Schleuse en Pz.Stp. Steene. De drie steunpunten hadden een rondomverdediging met gevechtbunkers in "Ständiger Ausbau" (4).

Vooraleer over te gaan tot een proeve tot het beschrijven van de verdedigingswerken in en omheen de haven van Oostende is het gepast een bondige situatieschets te geven van de Duitse verdediging op de Vlaamse kust.

De verdediging van de kust was de verantwoordelijkheid van het LXXXXIX A.K. (89^e Armee Korps). De kust was onderverdeeld in drie sectoren, Kustenverteidigungsabschnitten (KVA's). De eerste sector, KVA 1, strekte zich uit van de Scheldemonding (Wester-) tot het midden van de Oosterschelde, KVA 2 liep van Terneuzen tot even westelijk van Blankenberge. KVA 3 was westelijk van Blankenberge tot de Belgisch-Franse grens. De verdediging van een sector werd toegewezen aan één infanterie divisie, gesteund door de Kriegsmarine- en Luftwaffe eenheden.

In KVA 3, waarin Oostende lag, waren achtereenvolgens gelegerd :

aug 1941 - nov 1942	306 Infanterie divisie
nov 1942 – feb 1943	39 Infanterie divisie
feb 1943 – jan 1944	171 Reserve divisie
jan 1944 – aug 1944	48 Infanterie divisie

Het hoofdkwartier van de bezettende divisie was gevestigd te Oostende

In september 1943 werd de sector KVA 3 bezet door 14.800 man. De totale legersterkte in de sector bedroeg toen 26.171 manschappen. De KVA 3 had de sterkste bezetting van de drie sectoren, nl. 315 man per strekkende kilometer, ten overstaan van 139 en 149. Er waren in KVA 3 165 kanonnen opgesteld, inbegrepen de lichte antitankkanonnen (47 mm). Er waren 844 machinegeweren ter beschikking, een gemiddelde van 20 per kilometer (een immens aantal, d.i. om de 50 meter één m.g.).

De Kriegsmarine moest instaan voor de verdediging van de kustwateren door middel van o.m. kustartilleriebatterijen, terwijl de Luftwaffe belast was met het verdedigen van het luchtruim, o.m. door luchtdoelbatterijen.

In januari 1944 werd de 171e Reserve divisie vervangen door de 48e Infanteriedivisie. Deze divisie werd gevormd door drie Grenadier regimenten, het 126^e, 127^e en 128^e, waarvan het 126^e gelegerd was te Oostende. De divisie bracht ook de haar toegewezen artillerie en steuneenheden mee.

Naast de infanteriedivisie die toegewezen was aan de sector, waren er ook de Festungsstammtruppen, die samengesteld waren uit oudere soldaten uit de lichten van 1921 tot

1933. Deze troepen werden op een bestendige basis toegewezen aan de verscheidene secties van de verdedigingslijn, d.i. de versterkingswerken op de kust lijn. De sector KVA 3 werd toegewezen aan de 2^e afdeling van de 89^e Festungsstammtruppen (vestingsbasistroepen), II/Fest.St.Tr LXXXXIX. Deze troepen bemanden de "bodemständige Waffen", wapens met een vaste opstelling in de kustverdediging, zodat zij en hun wapens niet onderhevig waren aan een overplaatsing naar andere sectoren en fronten.

Het potentieel aan artillerie in de sector KVA 3 bestond uit :

- veldartillerie van het leger, getrokken door paarden, eigen aan de bezettende infanteriedivisie

In juni 1943 bestond deze uit :

3 batterijen met 4 x 12,2 cm sFH 396 (r)
 1 batterij met 4 x 12,2 cm K390 (r)
 3 batterijen met 4 x 7,62 cm FK 39 (r)
 3 batterijen met 4 x 10,5 cm le FH 16

- de kustbatterijen van de MAAA 204 (Marine Artillerie Abteilung)

MKB Hundius (Oostende) 2/MAA 204	4 x 10,5 cm SK L40
MKB Kursaal 3/MAA 204	4 x 10,5 cm SK L40
MKB (Raversijde) 3/MAA 204	4 x 7,5 cm
MKB Tirpitz (Raversijde) 6/MAA 204	4 x 12 cm K370 (b)
MKB Ramien (Lombardz) 4/MAA 204	4 x 10 cm SL L/40

- de kustbatterijen van HKAR 1240 (Heeres-Kusten-Artillerie Regiment)

HKB Vosschlag 1/HKAR 1240	6 x 15,5 cm K418 (f)
HKB Middelkerke 2/HKAR 1240	4 x 15,5 cm K418 (f)
HKB Westende 7/HKAR 1240	6 x id
HKB Groenendijk 5/HKAR 1240	6 x id
KKB De Panne 6/HKAR 1240	6 x id

- de spoorwegartillerie te Bredene

690 (E) 3 x 28 cm Kürze Brunop (E)

- de Stabsbatterijen van de sector

St.B. K324 Vlissegem	5 x 15,5 cm kanonnen
St.B K308 Stene	4 x 10 cm le FH14/19 kanonnen

De Luftwaffe die verantwoordelijk was voor het luchtdoelgeschut (Flak), met uitzondering van de verdediging van welbepaalde specifieke verdedigingswerken en installaties, had rond Oostende drie zware luchtdoelbatterijen opgesteld met ieder zes 8,8 cm kanonnen. In de loop van 1943 werd een van deze batterijen overgeplaatst naar Duinkerke. Een batterij, 4/gem. Flak-Abt 252, was oorspronkelijk opgesteld achter het Fort Napoleon en later overgeplaatst naar Bredene (Stützpunkt Richthofen). De tweede, 2/gem. Flak-Abt 252, was opgesteld te Mariakerke, west van de "Alfa".

Lichte en middelzware FLAK was op diverse plaatsen opgesteld, o.m. twee 37 mm (of 40 mm) op de Halve Maan, en zowat 30 stuks 20 mm snelvuurkanonnen verspreid over de sector.

Aan zoeklichten waren er eind 1943 drie 200 cm Ø toestellen, 21 x 150 cm en 10 x 60 cm.

De Vlaamse kust werd door de Duitsers ook uitgerust met een radarketen. De keten bestond uit twee specifieke reeksen. De Kriegsmarineradars, met specifieke opdracht het opsporen van vijandelijke schepen op zee en de Luftwaffe radars voor het opsporen van vijandelijke vliegtuigen, dit in verband met o.m. het verdedigen van Duitsland tegen luchtaanvallen.

De Kriegsmarine had een hoofdcentrum te Wenduine (op de duinen) uitgerust met een "Mammout" FUMO 51 radar, gemonteerd op een V143 bunker en twee opsporingsradars Seetakt FUMO 2. Verder vier secundaire posten, één te De Haan (Seetakt), te Oostende (boven op het hotel Continental), te Lombardsijde een Seetakt FUMO 2 en een See Riese FUMO 214, en een station te Koksijde uitgerust met een FUMO 5 en een LO/40.

De Luftwaffe stelde twee radarstations op met groot bereik, één te De Panne, de tweede te De Haan. Deze radars van het type Wassermann hadden een bereik van 300 km. Daarenboven waren ze voorzien van 2 Freya FUSE 80, 2 Wurzburg Riese FUSE 65 en een Wurzburg Anton 39t.

In het achterland werd steeds minstens een divisie in reserve gehouden. Deze zou in geval van een geallieerde aanval ingezet worden op de plaats van de landing. Deze reserve werd gelegerd in de omgeving van Gent en Antwerpen. Tot begin 1944 was dat steeds een divisie die in oprichting was, om na vorming en opleiding naar één of ander front gestuurd te worden.

Na januari 1944 werd het anders toen de 19e Luftwaffen-Feld-Division werd gelegerd in het achterland, dit was een divisie op getalsterkte, geoefend en uitgerust. In april 1944 volgde de 1e SS Panzerdivisie "Leibstandarte SS Adolf Hitler" en nog in juni 1944 de 363^e Infanterie Divisie. De twee laatst genoemde werden na de landing in Normandië naar die streek overgebracht om aldaar te strijden. De 19^e Lw. Feld-Div werd nog op 3 juni 1944, drie dagen voor de landing in Normandië, naar Italië gestuurd.

Het ontwerp en de bouw van de vestings- en versterkingswerken was toevertrouwd aan een onderdeel van de genie, genoemd "Festungspioniere". De eenheden van dit wapen werden "Festungs Pioniere Stab" genoemd. In sector KVA 3 was de Festungspionier-Abschnitt II/12 van de Fest. Pi. Stab 12 met hoofdkwartier te Roeselare, verantwoordelijk voor de werken.

In de sector KVA 3 werden tussen Blankenberge en de grens Bredene/Oostende 116 bunkers gebouwd. Dit voor een kustlijn met een lengte van 13,5 km. Vanaf het Westerstaketsel tot de Belgisch-Franse grens werden er 254 bunkers neergepoot. De lengte van de kustlijn bedraagt hier 26 km.

Daarnaast werden er in het Panzerstützpunt Ostende Hafen vele tientallen versterkingen gebouwd benevens tal van andere bouwwerken en versperringen over de ganse sector. Van antitankmuren en dito grachten tot luchtlandingsversperringen en strandhindernissen.

---

(1) Westwall, Duitse verdedigingslinie, ook genoemd Siegfriedlinie naar de Germaanse held Siegfried, hoofdfiguur van het Nibelungenlied, aan de westelijke grens van Duitsland, van Bazel (Zwitserland) tot Kleve (Noord-Rijn-Westfalen) tegen de Maginotlinie opgeworpen in 1936-1940. Lengte, zowat 480 km.

Maginotlinie : Franse verdedigingslinie tegenover Duitsland, gebouwd in 1930-1940 langs de grens met Duitsland en Luxemburg, niet uitgebouwd langs de grens met België (vandaar

de gemakkelijke doorbraak van de Duitse legers in Frankrijk tijdens de Blitzkrieg in mei 1940). Genaamd naar de Franse minister van oorlog André MAGINOT.

Ook nog gedeeltelijk uitgebouwd langs de grens met Italië.

- (2) Todt Organisation : oorspronkelijk bestond de OT uitsluitend uit Duitse vaklui. Doch gelet op de toename van de opdrachten en mede door het oproepen tot de gewapende dienst van de Duitse burgers (steeds ouder en jonger), deed men vanaf 1941 beroep op lokale krachten in de bezette gebieden of werden deelwerken toevertrouwd aan plaatselijke of landelijke aannemers. In een later stadium van de oorlog werden mannen uit de bezette landen opgeëist om voor Todt te werken in Duitsland en andere bezette gebieden.
- (3) De haven van Oostende werd als minder belangrijk beschouwd wegens de :
  - geringe capaciteit van de haveninstallaties
  - de geringe toegelaten diepgang voor de schepen
  - de moeilijke toegang tot de haven en rede van Oostende, door de Vlaamse banken voor de Vlaamse kust en Oostende
- (4) Ständiger Ausbau : bomvrije bunkers met wand- en plafonddikten van 2 tot 3,5 meter van gewapend beton. Permanente vestingswerken.

DE BEGRAAFPLAATS NIEUWPOORSTESTEENWEG

door Gerard VANDAMME

Aansluitend op het artikel van K. VERWAERDE : "Het graf 07.02.06 op de begraafplaats Nieuwpoortsesteenweg" (De Plate nr 12, dec. 1999) en de vraag naar de bouwperiode van de twee gebouwen aan de ingang, kan ik een misschien een nuttige tip geven.

Van Dhr. Valère SOENENS (Oostende 09-07-1909 – 03-06-1996) destijds wonende Nieuwpoortsesteenweg 381, kreeg ik in 1983 volgende inlichtingen :

"De eerste kerkhofbewaker-grafdelver, die de bewakerswoning op het kerkhof betrok, was Carolus VANHOORNE, (Gistel 1822-Oostende 1868) gehuwd in 1852, het openingsjaar van het kerkhof.

Hij was de grootvader aan moederszijde van Valère SOENENS.

Na het overlijden van C. VANHOORNE hertouwde zijn weduwe in 1869 met Désiré VAN REMOORTEL (1829-1894), eveneens grafdelver, die de tweede kerkhofbewaker werd; Hij werd opgevolgd door Yvo WITTEVRONGEL die tijdens de oorlog 1914-18 bewaker was, en vervolgens, rond 1935 (?) door diens zoon Camiel".

Bovenvermelde jaartallen laten toe, met bijna zekerheid te besluiten dat de dienstgebouwen van het kerkhof, bij de ingebruikneming in 1852, reeds gebouwd waren, of zeker kort daarna.

Zie : J.B. DREESEN & G. VANDAMME : Geschiedenis van een Parochie te Oostende....".
Oostende 1984 – blz. 54.

De schrijfwijze VANHOOREN is foutief en moet zijn VANHOORNE

PLATE-VEILING 2000

Voor de veiling 2000 werden de volgende schikkingen genomen :

1. De aanbieder moet een getypte, of minstens zeer goed leesbaar geschreven, lijst met de te veilen stukken overmaken aan J.P. Falise, H. Serruyslaan 78/19, Oostende en dit ten laatste tegen 08 januari 2000. Ieder stuk MOET een minimum van beschrijving (maar hoogstens 2 lijnen) omvatten.
2. De geschatte waarde per stuk moet minstens **100 Fr.** bedragen.
3. De lijst wordt door het bestuur nagezien met mogelijkheid tot schrapping van bepaalde stukken.
4. De avond van de veiling zal deze lijst te koop zijn.
5. Het bestuur houdt zich het recht voor de veiling te annuleren indien het aanbod te schraal is.
6. Verder blijven de vroegere schikkingen van toepassing :
  - een % komt ten goede van De Plate. Dit procent wordt vastgesteld op 20 % dat afgehouden wordt van de verkoopsom
  - de stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz. maar geen breekbare voorwerpen) moeten betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.
7. Indien nodig verschijnen verdere schikkingen in ons volgend tijdschrift.

ZEER BELANGRIJKE MEDEDELING

Waarschijnlijk is reeds iedereen op de hoogte van het feit dat ons heemmuseum verhuist naar Huize Louise Marie, Langestraat 69.

Teneinde ons grondig voor te bereiden op de verhuis zal het huidig museum vanaf 10 JANUARI 2000 gesloten zijn.

Het is nu, en gedurende het kerstverlof, de laatste kans om het museum te bezoeken in het Feest- en Cultuurpaleis. Wij hopen de deuren van het nieuwe museum te kunnen openen in de maand JUNI 2000. Maar daarover houden wij U uiteraard op de hoogte !!!

Vragen betreffende het archief kunnen gedurende de sluiting altijd telefonisch gesteld worden. Daartoe belt U naar het nr. 059/70.88.15. Ook voor de aankoop van publicaties kunt U terecht op het zelfde nummer. In de mate van het mogelijke zal er gevolg aan gegeven worden.

Het Bestuur

MEDEDELING VAN DE STAD OOSTENDE

Stad Oostende is momenteel volop bezig met de voorbereidingen van de nieuwe zomertentoonstelling 2000 in de Venetiaanse Gaanderijen (15 juni – 26 september 2000).

Deze tentoonstelling zal de aanwezigheid van joodse kunstenaars en prominenten in Oostende en aan de kust gedurende de laatste tweehonderd jaar belichten. Verschillende aspecten zullen aan bod komen : literatuur, schilderkunst, religie, wetenschap, e.d. Bekende vertegenwoordigers van de joodse gemeenschap die in Oostende en omgeving gedurende korte of lange tijd verbleven, zijn o.a. NUSSBAUM, Stefan ZWEIG, Albert EINSTEIN, Baron ROTSCCHILD...

Indien iemand van onze leden nog documenten, fotomateriaal of kunstwerken in zijn/haar bezit heeft van "joodse aanwezigheid in onze streek", of weet waar nog onbekende stukken kunnen gevonden worden, dan kan die persoon contact opnemen met mevr. Nadine CONSTANDT of mevr. Arlette BEULLENS, Cultuurdienst, Stadhuis, Vindictivelaan 1, Oostende, fax 059/51.68.62.

* * *

ONS MEDEGEDEELD

ONTHUTSEND BOEK OVER LT. VICTOR BILLET

De bittere bemerkingen van de 100-jarige Paul OOGHE, één van de acht overlevende oud-strijders uit de grote oorlog, tijdens de laatste 11-novemberherdenking hebben menig persoon beroerd. Worden de helden van toen, worden de oorlogen écht vergeten ?

Neen ! Eén der merkwaardigste nationale figuren uit de Tweede Wereldoorlog wordt alvast uit de vergeethoek gehaald.

Het wedervaren van Victor BILLET, de vaak miskende stichter van de Belgische Sectie van de Royal Navy waaruit later onze huidige Marine is gegroeid, werd zopas door zijn eigen zoon Georges te boek gesteld. De Strijd van Luitenant Victor Billet, zo luidt de titel, onthult de inspanningen en de vernederingen van deze ware oorlogsheld, die sneuvelde op 19 augustus 1942 op het strand van Dieppe; hij was één der allereerste Belgische vrijwilligers die op het vasteland zijn leven gaf voor de uiteindelijke bevrijding van ons land.

Aan de hand van authentieke documenten schetst Georges BILLET de ietwat rebelse maar onversaagde en edele figuur van zijn vader ten voeten uit. Zijn verhaal legt ook een aantal zwarte bladzijden uit onze vaderlandse oorlogsgeschiedenis bloot.

Het boek telt 208 blz., bevat een honderdtal foto's alsook talrijke nooit eerder gepubliceerde documenten en kost 1.480 Fr. Meer inlichtingen bij de uitgeverij J.M.P. – Trends, Vaardijk Zuid 5 te 8432 Middelkerke, tel. 059/27.86.04. Het boek is ook beschikbaar in Franstalige versie : "Le combat du Lieutenant Victor Billet".

Nota

Van de hand van J.B. DREESEN. verscheen in De Plate, jg. 1996, nr. 1, een interessant artikel over de figuur van Victor BILLET

NIEUWJAARWENSCH

aan d'inwoners der Stad Oostende, door hunne

Getrouwe Dienaren **DE STRAATVAGERS.**

Wat moet ik nu nog eens dichten
Voor al die soorten van gezichten
'K z'gt maar in 't westen als in 't oosten
De brave menschen weer gaan troosten
Met aan vrienden en gezellen
Een lang leven voor te stellen
Als men wat te laat opstaat
Dan ziet men niet al op de straat
Dat men vager voor huis en kerk
Reeds neerstig is aan 't werk
Voor dat de herkbel is aan 't klappen
Ben ik aan 't riolen scheppen
Alles is er geknuscht op tijd
Dat U van den reuk bevrijdt.

1
9
1
2

DE STRAATVAGER,

Heinderson

Dr. H. Van Campo, Oostende

NIEUWJAARWENSCH

aan de inwoners der

Stad Oostende

1912

Bij weder 'schoon of guur
Reeds in 't vroeg morgenuur
Komt langs elk burger woon
De vuilniskar voorbij;
En wen niet staat ten toon
Voor deur of wat ter zij
De vuilnis of asschebak
Dan belt alras de man
Die paard of karre stuurt
En neemt den bak of mand
En ledigt z'op korten duur
En nu met nieuwe jaar
Wenscht u uw trouw dienaar
Nog vele heilvolle jaren.

De Man der Mestkarre.

Oostende, druk. Am. De Bruyne.

EFFECTIEVE LEDEN 1999

Dhr.	Jean-Marie	Bekaert	Brusselstraat 8/6	8400 Oostende
Dhr.	Julien	Berard	Kerkstraat 32/5	8400 Oostende
Dhr.	Germain	Billiet	Duinenstraat 86	8400 Oostende
Dhr.	Jean	De Langhe	Vindictivelaan 6/2	8400 Oostende
Dhr.	Lionel	Dewulf	Rivierstraat 30	8400 Oostende
Dhr.	Jean Pierre	Falise	Hendrik Serruyslaan 78/19	8400 Oostende
Dhr.	Luc	François	Chrystantenstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	Ferdinand	Gevaert	Duinenstraat 40	8450 Bredene
Dhr.	August.	Goethaels	Stockholmstraat 21/10	8400 Oostende
Mevr.	Rosy	Herrling	Rode Kruisstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Norbert	Hostyn	Brusselstraat 18	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Hubrechtsen	Gerststraat 35A	8400 Oostende
Mevr.	Marie-José	Kooy	Toxandriestraat 8	1040 Brussel
Mevr.	Simone	Maes	Hendrik Serruyslaan 78/19	8400 Oostende
Dhr.	Walter	Major	Kastanjelaan 52	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Nuytten	Karel Janssenslaan 33/13	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Ouvry	Vlaanderenstraat 45/3	8400 Oostende
Dhr.	Hubert	Rubbens	Laurierstraat 3	8400 Oostende
Mevr.	Gilberte	Schepens	Ernest Feysplein 15/85	8400 Oostende
Dhr.	Emiel	Smissaert	Hendrik Serruyslaan 4/9	8400 Oostende
Dhr.	Edgard	Van Haverbeke	Christinastraat 2/5	8400 Oostende
Dhr.	Ivan	Van Hyfte	Kastanjelaan 58	8400 Oostende
Dhr.	August	Van Iseghem	Ijzerstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	Paul	van Tieghem	Edith Cavellstraat 10A	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Vanraeynest	Blauw Kasteelstraat 103	8400 Oostende
Mevr.	Claudia	Vermaut	Platanenlaan-West 17	8420 De Haan
Dhr.	Gilbert	Vermeersch	Blauwkasteelstraat 98/2	8400 Oostende
Dhr.	Roland	Versluys	Brugsesteenweg 53 A	8450 Bredene
Dhr.	Koenraad	Verwaerde	A. Choqueelstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	Omer	Vilain	Rogierlaan 38/11	8400 Oostende

BESCHERMENDE LEDEN 1999

Mevr.	Mary	Ackein	Spoorwegstraat 35	8400 Oostende
Mevr.	G.	Berden-Boydens	Velodroomstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Etienne	Blommaert	Torhoutsesteenweg 38	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Ceux	Epsomlaan 59	8400 Oostende
Dhr.	Henk	de Bruin	Söderblomplaats 310	3069 sk Rotterdam
Dhr.	Jan	De Bruycker	Polderweg 6	8431 Wilskerke
Dhr.	Raymond	De Vliegheer	Stationstraat 42	9260 Schellebelle
Dhr.	Willy	Deckmijn	Heilig Hartlaan 7	8400 Oostende
Mevr.	Yolande	Degraeve	Rogierlaan 39/1	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Devisch	Roekstraat 17	8400 Oostende
Dhr.	Eduard	Dury	August Vermeylenstraat 128/9	8400 Oostende
Dhr.	Pierre	Ente	Leopold I plein 5/7	8400 Oostende
Dhr.	Herman	Heughebaert	Verenigde Natieslaan 10	8400 Oostende
Dhr.	Paul	Hostyn	Bruggelaan 12	8450 Bredene
Dhr.	August	Hulpiau	Langestraat 41 B	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Kooy	Euphr Beernaertstraat 82/5	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Laleman	Kapucijnenstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Edwin	Liétard	Wapenplein 14/3	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Marlein	Jozef II straat 35	8400 Oostende
Dhr.	Philippe	Menu	Waterlelielaan 11	8400 Oostende
Mevr.	Ghislaine	Noterman	Rogierlaan 19/7	8400 Oostende
Dhr.	D.	Panesi	Kappellestraat 105	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Petit	Plantenstraat 13	8400 Oostende
		Photo Tropic	Albert I Promenade 66	8400 Oostende
Dhr.	Etienne	Pitteljon	Leopoldlaan 179	8430 Middelkerke
Dhr.	F.	Van De Wouwer	Rucaplein 141	2610 Wilrijk
Dhr.	Hendrik	Van Hoecke	Van Iseghemlaan 49/5	8400 Oostende
Mevr.	Angela	Van Lancker	Albert I Promenade 38/4	8400 Oostende
Mevr.	Armanda	Van Put	Leopold II laan 34/9	8400 Oostende
Dhr.	Michel	van Tieghem	Edith Cavellstraat 10 A	8400 Oostende
Dhr.	Gerard	Vandamme	Voorzienigheidstraat 14	8400 Oostende
Dhr.	Henri	Vantomme	Marcel Aubertinlaan 65	2600 Antwerpen
Dhr.	Pierre	Verkempinck	Koebrugstraat 27	8400 Oostende
Dhr.	Patrick	Vermandel	Slijkensesteenweg 1	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Versluys	Kappellestraat 167	8450 Bredene
		VVF Oostende	Dr. L. Colensstraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Vyvey	Alfons Pieterslaan 68	8400 Oostende
Mevr.	Carine	Wybouw	Leffingestraat 293	8400 Oostende

STEUNENDE LEDEN 1999

Dhr.	André	Allein	Prins Roselaan 115	8400 Oostende
Dhr.	Eduard	Baels	Warschaustraat 12/8	8400 Oostende
Dhr.	Erwin	Baert	Nieuwe Langestraat 87	8400 Oostende
Mevr.	Marina	Bailliere	Molenaarsstraat 43	8400 Oostende
Dhr.	Simon	Baillière	Kastanjelaan 37	8400 Oostende
Dhr.	André	Baroen	Hendrik Conscienceplein 1	8400 Oostende
Dhr.	Marc.	Bauwens	Normandielaan 21	8421 De Haan
Dhr.	Maurits	Bauwens	Prins Albertlaan 43	8400 Oostende
Dhr.	Eddy	Beauprez	Werkzaamheidstraat 1/7	8400 Oostende
Dhr.	André	Beirens	Nijverheidstraat 42	8400 Oostende
Dhr.	Dirk	Beirens	Floralaan 7	8400 Oostende
E.H.	Jozef	Bekaert	H. Hartplein 4	8400 Oostende
Mevr.	Julien	Berard	Kerkstraat 32	8400 Oostende
Dhr.	Fernand	Blomme	Irisstraat 12	8400 Oostende
Dhr.	M.	Blomme	Esdoornlaan 45	8400 Oostende
Dhr.	Guido	Bonnez	Frere Orbanstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	Edward	Boogaerts	Zeelaan 77	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Borrey	Stuiverstraat 379	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Boterberghe	Eric Jameslaan 11	8370 Blankenberge
Dhr.	Raymond	Bouckenooghe	Albert I Promenade 44/14	8400 Oostende
Dhr.	D.L.	Bouquillon	Hendrik Serruyslaan 58/2	8400 Oostende
Dhr.	André	Bousse	Alfons Pieterslaan 97/6	8400 Oostende
Dhr.	Marc	Boussy	Prinses Stefanieplein 23/6	8400 Oostende
Dhr.	André	Brissinck	Stuiverstraat 284	8400 Oostende
Dhr.	Georges	Bulthé	Cervantesstraat 6/25	1190 Brussel
Dhr.	R.	Buysse	Postbus 85	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Byn	Steense Dijk 287	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Caenen	Elsensesteenweg 277/1	1050 Brussel
Dhr.	August	Calcoen	Rogierlaan 38/9	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Calcoen	Verenigingstraat 12	8400 Oostende
Dhr.	Wilfried	Callens	Karel Janssenslaan 8	8400 Oostende
Dhr.	Eduard	Callier	Prinses Stefanieplein 63/5	8400 Oostende
Dhr.	Ignatius	Camerlinck	Kaaistraat 3/3	8400 Oostende
Dhr.	Pieter	Carbon	Kerkstraat 27	8400 Oostende
Dhr.	Lucien	Carrein	Resedalaan 13	8400 Oostende
Dhr.	Gerard	Claeys	Stationstraat 25	8420 De Haan
Dhr.	Jan	Claeys	Tweebruggenstraat 2	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Clibouw	Ettlingenstraat 95	8430 Middelkerke
Dhr.	François	Coopman	Wilgenlaan 38	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Coopman	J. de ter Beerstlaan 15	8450 Bredene
Dhr.	Guillaume	Cornillie	Blauw Kasteelstraat 56	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Corveleyn	Buitenpad 2	8400 Oostende
Dhr.	Francis	Cresis	Aug. Beernaertstraat 21	8400 Oostende
Mevr.		Daele	Verenigingstraat 133	8400 Oostende
Dhr.	Piet	Daman	Zegelaan 16	8450 Bredene
Mevr.	Mariette	Dasseville	Witte Nonnenstraat 34	8400 Oostende
Dhr.	Jan	De Brouwere	Troonstraat 49/2	8400 Oostende
Dhr.	Gustaaf	De Ceuninck	Broederlijkheidstraat 23	8400 Oostende
		De Kinkhoren	Zeedijk 330	8400 Oostende
Mevr.	L.	De Roose	Albert I Promenade 37/4	8400 Oostende
Dhr.	Mathieu	De Vestele	Ringlaan Noord 74	8420 De Haan
Dhr.	Daniël	Declercq	Violierenlaan 49	8400 Oostende
Dhr.	Ph.	Declercq	Prinses Elisabethlaan 2	8450 Bredene

STEUNENDE LEDEN 1999

E.H.	Roger	Decock	Leopold I plein 5A/3	8400 Oostende
Mevr.		Decock	Jozef II straat 44	8400 Oostende
Dhr.	Hubert	Decombel	L. Van Tyghemlaan 24	8400 Oostende
Dhr.	A.	Dedeckere	Rogierlaan 19/11	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Dedrie	Ernest Feysplein 15/22	8400 Oostende
Mevr.	Raymonda	Dedrie	Plakkersstraat 17	8400 Oostende
Dhr.	Octaaf	Defoor	De Rudderstraat 2/23	8400 Oostende
Dhr.	Anton	Degrieck	Hamsterstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Pierre	Degroote	Walakker 10/6	8200 Sint-Michiels
Dhr.	Marcel	Dehondt	Timmermanstraat 17	8400 Oostende
Mevr.	Simonne	Dekeyser	Sint Sebastiaanstraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Louis	Deknock	Sint Clarastraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Patrick	Delahaye	Taboralaan 18	8400 Oostende
Dhr.	Alain	Delanghe	Elisabethlaan 228/1	8400 Oostende
Mevr.	Nora	Delanghe	Sint Franciscusstraat 16	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Delanoye	Vrijheidstraat 80	8400 Oostende
Dhr.	August	Deleger	Aartshertoginnestraat 39	8400 Oostende
Mll.	Jeanne	Demulder	Vindictivelaan 14/25	8400 Oostende
Dhr.	Etienne	Derycke	Duivenstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	D.	Descamps	Stockholmstraat 47	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Deschacht	Lotuslaan 19	8400 Oostende
Dhr.	Frederik	Deschacht	Beukenlaan 58	8400 Oostende
Dhr.	Aleks	Deseyne	Lisdoddestraat 5	9032 Wondelgem
Dhr.	Jean Pierre	Desmedt	Kwartelstraat 18	8400 Oostende
Dhr.	Arie	Desnerck	Passchijnstraat 63	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Devisch	Driftweg 65	8450 Bredene
Dhr.	André	Devisscher	Rue du Linchet 10	1435 Mont-St-Guibert
Mevr.	Godelieve	Devisscher	Nieuwpoortsesteenweg 851	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Devos	Verenigingstraat 114	8400 Oostende
Dhr.	Norbert	Devos	Klaprozenlaan 22/4	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Devriendt	Brugsesteenweg 53	8450 Bredene
Dhr.	Joseph	Dewolf	Broederlijkheidstraat 6	8400 Oostende
Mevr.	Anne	D'Hiedt	Leopold II laan 17/6	8400 Oostende
Mevr.	Paula	D'Hulster	Nieuwpoortsesteenweg 399	8400 Oostende
Dhr.	François	Duchateau	Leffingestraat 56/3	8400 Oostende
Dhr.	Jo	Durlinger	Voorhavenlaan 5/16	8400 Oostende
Dhr.	Claude	Everaert	Ieperstraat 14/21	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Fiers	Dennenlaan 14	8400 Oostende
Dhr.	Patrick	Florizoone	Spermaliestraat 255	8433Slijpe
Dhr.	J.	Francier	Torhoutsesteenweg 509	8400 Oostende
Mevr.	Suzanne	Geeraerd	Albert I Promenade 86/3	8400 Oostende
Dhr.	Paul	Gerard	K. Van De Woestijnestraat 3	9000 Gent
Dhr.	Thierry	Gerard	Bosbesstenlaan 7	8400 Oostende
Dhr.	Gilbert	Germonprez	Nukkerstraat 2	8450 Bredene
Dhr.	Albert	Geselle	Vindictivelaan 24/17	8400 Oostende
Mevr.	Germaine	Gilles	Koninginnelaan 64	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Gilles	Christinastraat 117	8400 Oostende
Dhr.	Hugo	Goberecht	Paul Michielslaan 45	8400 Oostende
Dhr.	Julien	Goekint	Zandvoordeschorredijkst 65	8400 Oostende
Dhr.	Dirk	Goes	Westlaan 29	8400 Oostende
Mevr.	Jenny	Groenvynck	Albert I Promenade 87/2	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Groenvynck	Schermplantenstraat 77/9	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Guillemin	Koninginnelaan 50/4	8400 Oostende

STEUNENDE LEDEN 1999

Dhr.	Camille	Halsberghe	Madeliefjeslaan 66	8400 Oostende
Dhr.	Gilbert	Hollevoet	Torhoutsesteenweg 319	8400 Oostende
Dhr.	Wilfried	Hoorelbeke	Klaprozenlaan 7	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Hostyn	Zwaluwenstraat 118	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Hostyn	Taboralaan 6	8400 Oostende
Dhr.	Jef	Hostyn	Frère Orbanstraat 89	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Hostyn	Waregemlaan 3	8400 Oostende
Dhr.	Staf	Huys	Heiebree 87	9031 Drogen
Dhr.	Eric	Ingelbrecht	Meeuwenlaan 28	8400 Oostende
Dhr.	Johan	Joye	Violierenlaan 124	8400 Oostende
Dhr.	François	Krijger	Steense Dijk 615	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Labyt	Sartlaan 57	8400 Oostende
Mevr.	Suzanne	Laloux	Prinses Stefanieplein 31/7	8400 Oostende
Dhr.	Geert	Lambert	Batterijstraat 16	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Lamoot	Hoogwegel 20	8460 Oudenburg
Dhr.	R.	Lamoot	Albert I Promenade 38/8	8400 Oostende
Mevr.	Monique	Lannoye	Brusselstraat 2/15	8400 Oostende
Dhr.	Hubert	Lateste	8 Zalighedenstraat 2	8470 Gistel
Dhr.	Alfons	Laureys	Olmenlaan 2	8460 Oudenburg
Dhr.	Vic	Leerman	Stanleylaan 69	8400 Oostende
Dhr.	Frederic	Leirman	Kerkstraat 12/6	8560 Wevelgem
Dhr.	Willy	Lenaers	Koninginnelaan 52B/23	8400 Oostende
Mevr.	Edith	Lescrauwaet	Torhoutsesteenweg 28/10	8400 Oostende
Dhr.	Joseph	Liebrechts	Steensedijk 360	8400 Oostende
Dhr.	Frederic	Logghe	Onafhankelijkheidsstraat 52	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Lowyck	Zwaluwenstraat 77	8400 Oostende
Dhr.	Bernard	Maertens	Sint Paulusstraat 40	8400 Oostende
Mevr.	Jozef	Maes	Nieuwpoortsesteenweg 457	8400 Oostende
Dhr.	Peter	Marin	Salviaalaan 48	8400 Oostende
Dhr. en MeO		Martinsen-Geselle	Vindictivelaan 17/8	8400 Oostende
Dhr.	Bernard	Maseman	Diksmuidestraat 6/17	8400 Oostende
Dhr.	Wilfried	Merlevede	Termeredellelaan 5	3020 Winksele
Dhr.	André	Missiaen	Steense Dijk 364	8400 Oostende
E.H.	André	Missiaen	Kapucijnenstraat 5	8400 Oostende
Dhr.	Johny	Monteyne	Luchthavenstraat 47	8400 Oostende
Dhr.	Wilfried	Montmorency	Sint Paulusstraat 10-12	8400 Oostende
Dhr.	Jozef	Mortier	St Paulusstraat 14/1	8400 Oostende
Dhr.	Herman	Musin	Twee Stationstraat 45	1070 Brussel
Mevr.		Mycke-Van Paemel	Stenenstraat 15	8400 Oostende
Dhr.	Vic	Neiryck	Noordstraat 13	8420 De Haan
Dhr.	Rigobert	Neyman	Jules Peurquaetstraat 53	8400 Oostende
Dhr.	Gilbert	Nieuwenhuysse	Elisabethlaan 1 A	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Olsen	Prinses Stefanieplein 39	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Panckoucke	Bloemenstraat 11	8400 Oostende
Dhr.	R.	Parmentier	Wilgenlaan 40	8400 Oostende
Dhr.	André	Perdaens	Acacialaan 10	8400 Oostende
Dhr.	Roland	Pierloot	Elisabethlaan 21	8400 Oostende
Mevr.		Piers	Hendrik Serruyslaan 42	8400 Oostende
Dhr.	Louis	Pincket	Kerkstraat 21/1	8400 Oostende
Dhr.	Hubert	Pladys	Maria Theresiastraat 19/8	3000 Leuven
Mevr.	S.	Ponjaert	Christinastraat 144/3	8400 Oostende
Mevr.	Victoire	Ponjaert	Rogierlaan 34/12	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Poppe	Jozef II straat 29/8	8400 Oostende

STEUNENDE LEDEN 1999

Dhr.	John	Pottier	Adolf Buylstraat 47/2	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Pottiez	Rietstraat 51	8400 Oostende
Dhr.	Valère	Prinzie	Euphr Beernaertstraat 48	8400 Oostende
Dhr.	F.	Proot	Plantenstraat 47	8400 Oostende
Dhr.	Emiel	Provoost	Paul Michielslaan 33	8400 Oostende
Dhr.	Oscar	Provoost	P. Raedemaekersstraat 33	1830 Machelen
Dhr & Mevr		Pruvost	Mercuriuslaan 13/3	1180 Brussel
Dhr.	Frans	Puystiens	Derbylaan 1	8450 Bredene
Dhr.	Jean-Marie	Pyliser	Vaardijk Zuid 5	8432 Middelkerke
Mevr.	Martine	Quaegebeur	Feeënpad 4	8400 Oostende
Dhr.	Maurice	Quaghebeur	Hendrik Serruyslaan 48	8400 Oostende
Dhr.	Werner	Rabau	Kaaistraat 13/2	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Rappelet	Oud Stationstraat 4	8400 Oostende
Mevr.	Marcelle	Schoeters	Koningstraat 56/5	8400 Oostende
Dhr.	Hugo	Schramme	Petunialaan 41	8400 Oostende
Dhr.	Guy	Servaes	Plantenstraat 82	8400 Oostende
Dhr.	Hilaire	Servaes	Tarwestraat 50/7	8400 Oostende
Mevr.	Yvonne	Simon	Van Iseghemlaan 98/9	8400 Oostende
Dhr.	S.	Smis	Vindictivelaan 14/9	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Standaert	Dahlialaan 54	8400 Oostende
Mevr.	Irène	Steelandt	Vindictivelaan 11/1	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Stemgee	Van Tyghemlaan 39	8400 Oostende
Mevr.		Storck	Avenue Hamoir 1	1180 Brussel
Dhr.	Roland	Stubbe	Nieuwpoortsesteenweg 711	8400 Oostende
Mevr.	Dionise	Szylhabel	Maria Theresiastraat 21	8400 Oostende
Dhr.	Jack	Taeymans	Gounodstraat 14	2018 Antwerpen
Dhr.	Roger	Timmermans	Sint Sebastiaanstraat 24	8400 Oostende
Dhr.	Omer	Titeca	Mosselstraat 29	8470 Gistel
Dhr.	Jos	Valcke	Duivenstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Lucien	Valcke	Spalaan 66	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Pierre	Van Acker	K. Van De Woestijnestr. 12	8400 Oostende
Dhr.	Christian	Van Besien	Hofstedestraat 20	8400 Oostende
Dhr.	François	Van Canneyt	Prins Boudewijnstraat 14	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Van Coolput	Dasselt 43	9400 Denderwindeke
Dhr.	Georges	Van Duyvenboden	Blauwvoetstraat 7	8400 Oostende
Dhr.	Jocelyn	Van Eycken	Sint Sebastiaanstraat 20	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Van Huele	Euphr Beernaerstraat 42	8400 Oostende
Dhr.	Andreas	Van Steen	Rozenlaan 5	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Vanblaere	Marie-Joséstraat 5	8400 Oostende
Dhr.	André	Vancoillie	Zilverlaan 127	8400 Oostende
Dhr.	Patrick	Vandamme	Sluizenstraat 83	8450 Bredene
Dhr.	Albert	Vandenbussche	Rode Kruisstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	Norbert	Vandenhouweele	Madelifjeslaan 5	8400 Oostende
Dhr.		Vandermeulen	Mercatorlaan 19/34	8400 Oostende
Dhr.	François	Vandevelde	Gistelsteeweg 48	8400 Oostende
Dhr.		Vandewalle	Edith Cavellstraat 82	8400 Oostende
Dhr.	R.	Vanhixie	Pycke de ten Aerdelaan 30	8400 Oostende
Dhr.	Geert	Vanthuyne	Nieuwpoortlaan 53/1	8660 De Panne
Dhr.	Philip	Vanthuyne	Christinastraat 112/2	8400 Oostende
Dhr.	René	Vanwallegem	Aartshertoginnestraat 54/9	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Vens	Schippersstraat 45/7	8400 Oostende
Dhr. en Mevr.		Verburgh-Serrano	Zwanenlaan 75	8400 Oostende
Mevr.	Diane	Verelst	Stuiverstraat 288	8400 Oostende

STEUNENDE LEDEN 1999

Dhr.	Marcel	Verhaeghe	Dr. Verhaeghestraat 20	8400 Oostende
Dhr.	F.	Verkempinck	Koebrugstraat 29	8400 Oostende
Mevr.	Yvonne	Verkeyn	Torhoutsesteenweg 179/3	8400 Oostende
Dhr.	Guy	Verschorre	Vrijheidstraat 55	8400 Oostende
Dhr.	D.	Verstraete	Honoré Borgerstraat 88	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Verstraete	Bronstraat 18	8400 Oostende
Mevr.	Anne-Marie	Viaene	Kaaistraat 5/4	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Vilain	Joseph Petrestraat 8/11	1500 Halle
		Vrienden Sted. Mu	Ernest Feysplein 15/27	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Vynck	Kemmelbergstraat 61	8370 Blankenberge
Dhr.	Wilfried	Vyncke	Nijverheidstraat 26/1	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Vyvey	Leopold I plein 2/1	8400 Oostende
Dhr.	Emile	Wallyn	Stockholmstraat 39/2	8400 Oostende
Dhr.	Guido	Walters	Honoré Borgerstraat 107	8400 Oostende
Dhr.	Claude	Waterlot	Zeedijk 134/4	8400 Oostende
Dhr.	Rudi	Weise	Voorhavenlaan 1/14	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Wellecomme	Prof. Mac Leodplein 5	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Wendelen	Oosthelling 11/26	8400 Oostende
Dhr.	E.A.	Weynen	Brugse Steenweg 49	8450 Bredene
Dhr.	Marcel	Zoete	Spaarzaamheidstraat 24	8400 Oostende

AANGESLOTEN LEDEN 1999

Mevr.	Jeanine	Ackaert	Louisastraat 2 C	8400 Oostende
Dhr.	Andy	Allemeersch	Cirkelstraat 16 A	8400 Oostende
Dhr.	Gilbert	Ameloot	Lindenlaan 8	8400 Oostende
Dhr.	Rafaël	Ampe	Vogelzangdreef 2	8400 Oostende
Mej.		Antony	Stockholmstraat 21/5	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Arnoys	Steenbakkersstraat 50	8400 Oostende
Dhr.	John	Aspeslagh	Hermitagestraat 22	8610 Kortemark
Dhr.	Louis	Aspeslagh	Jozef II straat 25	8400 Oostende
Dhr.	Chris	Asseloos	Ettelgemstestraat 1 A/3	8460 Oudenburg
		Astridbibliotheek	Gentstraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Eddy	Bacquaert	Sprookjespad 11	8400 Oostende
Mevr.	Caroline	Baekelandt	Cyclamenlaan 7	8400 Oostende
Mevr.	Nicole	Bakker	De Schans 8	2140 Borgerhout
Dhr.	Jean	Beckmann	Violierenlaan 74	8400 Oostende
Dhr.	August	Beyen	Sint Riquierstraat 12	8450 Bredene
Dhr.	Julien	Beyen	L. Van Tyghemlaan 47	8400 Oostende
	Prov.	Bibliotheek	Koning Leopold III-laan 41	8200 Sint Andries
Mevr.		Blommaerts	Prinses Elisabethlaan 23	8450 Bredene
Dhr.	Laurent	Bohringer	Rietstraat 45	8400 Oostende
Mevr.	Simonne	Borgoo	Van Hembdenstraat 51	8400 Oostende
Dhr.	Pierre	Bottu	Albert I Wandeling 53/52	8400 Oostende
Dhr. & Mev.		Boucquez-Laplasse	Driftweg 59	8450 Bredene
Dhr.	Marcel	Braet	Eekhoornstraat 20	8400 Oostende
Mevr.	Mimi	Broucke	Koninginnelaan 79/9	8400 Oostende
		Brugse Boekhandel	Dijver 2	8000 Brugge
Dhr.	Rudy	Bulteel	Oud Vliegveld 61	8400 Oostende
Dhr.	Dirk	Callebaut	Kaaistraat 2	8400 Oostende
Dhr.	Johnny	Capon	Spalaan 31	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Capon	Westlaan 19	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Casier	Sint Hubertuslaan 84	8200 Brugge
Dhr.	Gabriël	Casier	Stokkellaan 192	8400 Oostende
Mevr.	R.	Casier	Cyclamenlaan 13	8400 Oostende
Dhr.	Jaak	Casselmann	Boogschuttersstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Antoon	Catteeuw	Frère Orbanstraat 16	8400 Oostende
	Vlaams	Centrum Genealogie	Kronevoordestraat 2 A	8610 Handzame
Dhr.	Jan	Christiaens	Christinastraat 2/6	8400 Oostende
Dhr.	Pierre	Claes	Kerkstraat 44	8400 Oostende
Dhr.	Leo-Jozef	Claeys	Ruddervoordestraat 40	8210 Zedelgem
Dhr.	Marc.	Constandt	Distellaan 80	8400 Oostende
Dhr.	André	Coolsaet	Langestraat 119	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Coppin	Leopold II laan 22	8400 Oostende
E.H.	Jan	Corneillie	de Smet de Naeyerlaan 26	8400 Oostende
Dhr.	Julius	Cornette	Vindictivelaan 20/15	8400 Oostende
Dhr.	Karel	Coulier	Middenlaan 1	8400 Oostende
B.V.B.A.		Cuvelier	Velodroomstraat 10	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Marie	Cuypers	Ooststraat 67/1	8400 Oostende
Dhr.	Ronald	Danis	Prins Albertlaan 68	8400 Oostende
Mevr.	Elisabeth	Dasseville	Veilinglaan 93	1861 Meise
Dhr.	Emmanuel	de Bethune	Kasteeldreef 10	8510 Kortrijk
Dhr.	Jeroom	De Coster	Steense Dijk 345	8400 Oostende
Dhr.	R.	De Fraeye	Steense Dijk 248/4	8400 Oostende
Dhr.	Andries	De Gryse	Perzikenlaan 28	8400 Oostende
Mevr.	Gerarda	De Kievith	Albatrosstraat 17	8400 Oostende

AANGESLOTEN LEDEN 1999

Mevr.	Margueritte	De Lange	Nieuwpoortsesteenweg 186/4	8400 Oostende
		De Peperbusse	Prins Boudewijnstraat 7	8400 Oostende
Dhr.	Fernand	De Vriese	Stockholmstraat 39/6	8400 Oostende
Mevr.	Jeannine	Dechaene	Koningstraat 33	8400 Oostende
Dhr.	Fernand	Decorte	L. Van Tyghemlaan 32	8400 Oostende
Mevr.	M.	Dedrie-Engels	Gerststraat 136	8400 Oostende
Mevr.		Dedrie-Vanderguns	Meiboomlaan 12	8400 Oostende
Mr.	G.	Defauw	Schelpenlaan 1	8434 Westende
Dhr.	A.	Degraeve	Koningstraat 55/3	8400 Oostende
Dhr.	Eric	Degraeve	Verenigingstraat 6	8400 Oostende
Mevr.		Degruyter-Ferier	Aug. Vermeyleystraat 47	8400 Oostende
Dhr.	Franz	Dehondt	Sint Franciscusstraat 59	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Demaegdt	Kievitstraat 17	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Denecker	Sacramentenstraat 7	8430 Middelkerke
Dhr.	Daniël	Depovere	Zilverlaan 135	8400 Oostende
Dhr.	Pol	Dermul	Oosthelling 11/13	8400 Oostende
Mevr.	Simonne	Desaever	Torhoutsesteenweg 63/8	8400 Oostende
Dhr.	Gustaaf	Deschacht	Larixenlaan 14	8400 Oostende
Dhr.	André	Deschepper	Plantenstraat 81	8400 Oostende
Dhr.	Eugeen	Deschepper	Mariakerkelaan 8	8400 Oostende
Dhr.	Antoine	Desmyter	Brusselstraat 8/9	8400 Oostende
Dhr.	Raoul	Develder	Rietstraat 37	8400 Oostende
Dhr.	Georges	Devent	Graaf d'Ursellaan 12-13	8301 Knokke-Heist
Dhr.	Jean-Pierre	Devolder	Amsterdamstraat 49	8400 Oostende
Dhr.	Eddy	Devos	Gouwelozestraat 50	8400 Oostende
Dhr.	Hugo	Devos	Stenedorpstraat 29-31	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Devos	Mimosalaan 51	8400 Oostende
Dhr.	Armand	Devreese	Elisabethlaan 365	8400 Oostende
Dhr.	Johan	Dhondt	Sint Bertinuslaan 29	8480 Ichtegem
Dhr.	Roger	Dhondt	Elisabethlaan 336/16	8400 Oostende
Dhr.	Glenn	Dhooghe	Roerdompstraat 98	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Dillen	Pontonstraat 14	8400 Oostende
Dhr.	Kamiel	Dirickx	Taboralaan 182	8400 Oostende
Dhr.	Alain	Dobbelaere	Epsomlaan 13	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Doeuvre	Leeuwerikenstraat 181	8400 Oostende
Mevr.	M.-A.	Dreesen	Werkzaamheidstraat 72	8400 Oostende
Dhr.	Bernard	Duflo	Oud Vliegvelde 63	8400 Oostende
Mevr.	Roos	Dumolin	Jozef II straat 29/11	8400 Oostende
Mevr.	Simonne	Dupres	Zandheuvel 1/44	8450 Bredene
Dhr.	Ghislain	Dutrieue	Polderstraat 160	8670 Oostduinkerke
Dhr.	François	Falin	Stormmewstraat 5	8400 Oostende
Dhr.	André	Fischer	Halfweghuisstraat 36	8490 Jabbeke
Dhr.	Daniël	Floré	Torhoutsesteenweg 19	8210 Loppem
Mej.	Anne-Marie	Frédéric	Gerststraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Charles	Geldhof	Hof ter Mere 4	9000 Gent
Dhr.	Hans	Geldhof	Alb. Rodenbachstraat 9	8400 Oostende
		Gemeentekrediet	Pachecolaan 44	1000 Brussel
Dhr.	Adhemar	Gerard	Rogierlaan 9/6	8400 Oostende
Mevr.	Suzanne	Germonpre	Karel Janssenslaan 13/3	8400 Oostende
Dhr.	Guido	Geselle	Strobloomlaan 33	8400 Oostende
Dhr.	Xavier	Geuskens	Nethestraat 17	3941 Hechtel-Eksel
Dhr.	Piet	Gevaert	Eksterstraat 5	8450 Bredene
Dhr.	Maurits	Ghys	Vlinderstraat 3	8400 Oostende

AANGESLOTEN LEDEN 1999

Mevr.	Maria	Godderis	Koningstraat 104	8400 Oostende
Dhr.	Pierre	Goderis	Salviaalaan 58	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Goes	Oudenburgsesteenweg 12	8400 Oostende
Dhr. & Mevr.		Goes-Bousmans	Westbilklaan 12	8470 Gistel
Dhr.	René	Helsmoortel	Sint Lodewijkstraat 11	8400 Oostende
Mevr.	Nadia	Herrling	Meeuwenlaan 7/9	8450 Bredene
Mevr.	Léo	Hollevoet	Wilgenlaan 32	8400 Oostende
Dhr.	Carlo	Hostyn	Werkzaamheidstraat 76	8400 Oostende
Dhr.	Simon	Ippel	Verenigingstraat 161	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Jacobsen	Stockholmstraat 39/4	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Jonckheere	Eigen Haardstraat 19	8400 Oostende
		K.U. Leuven	Oude Markt 13	3000 Leuven
Dhr.	Pierre	Kimpe	Jules Peurquaetstraat 18/2	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Kint	Europagalerij 13/338	8400 Oostende
Dhr.	Alphons	Koten	Guldensporenlaan 16/6	8400 Oostende
Mevr.	Christa	Kurthen	Stefanieplein 63	8400 Oostende
Dhr.	Omer	Kyndt	Gistelsesteenweg 11	8460 Westkerke
Dhr.	Adrien	Lafère	Mercatorlaan 17/12	8400 Oostende
Mevr.		Laga	Ooievaarslaan 3	8400 Oostende
Dhr.	Alfred	Lammaing	Torhoutsesteenweg 354	8400 Oostende
Dhr.	Eric	Laroye	Koningstraat 37/1	8400 Oostende
Dhr.	J.	Laschet	Nieuwe Langestraat 53	8400 Oostende
Dhr. en Mevr.		Lauwereins	Oude Burggrave 29	9940 Evergem
Mevr.	Nicole	Lauwers	Jozef II straat 7 A	8400 Oostende
Dhr.	O.	Lavens	Grotestraat 175	8421 De Haan
Dhr.	Willy	Lecluyse	Vlinderstraat 14	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Legier	Leopold II laan 2	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Marie	Lermyte	Kortrijkstraat 323	8870 Izegem
Dhr.	Gregoire	Lombrez	Duinenweg 347	8430 Middelkerke
Dhr.	Walter	Loontiens	Groenendaallaan 8	8400 Oostende
Mevr.		Louagie	Carnegielaan 39	3500 Hasselt
Dhr.	Marc	Loy	Batterijstraat 70	8450 Bredene
Dhr.	André	Maes	Gerststraat 103	8400 Oostende
Dhr.	Jacky	Maes	Christinastraat 117	8400 Oostende
Dhr.	Rene	Maes	Petunialaan 11	8400 Oostende
Dhr.	Erwin	Mahieu	Duinenstraat 186	8450 Bredene
Mevr.	Godelieve	Malfroot	Edith Cavellstraat 58	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Masschalck	Vindictivelaan 2/6	8400 Oostende
Mevr.	Claire	Mechiels	Groentenmarkt 5/2	8400 Oostende
Mevr.	Katia	Mensaert	Hennepstraat 30	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Mertens	Léon Spilliaertstraat 35	8400 Oostende
Dhr.		Messens	Esdoornlaan 20	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Messiaen	Henri Jaspalaan 37	8434 Westende
Dhr.	August	Michiels	Nieuwpoortsesteenweg 487	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Milh	Serafien De Rijckelaan 21	9840 De Pinte
Dhr.	Herman	Moerman	Parijsstraat 11/6	8400 Oostende
Mevr.	Marie-José	Montmorency	Albert I Promenade 65/16	8400 Oostende
Dhr.		Morsa	Rogierlaan 28/5	8400 Oostende
Dhr.	Jozef	Mortier	Karel Janssenslaan 29/7	8400 Oostende
Mevr.		Nefors-Schuyesmar	Rogierlaan 41/4	8400 Oostende
Dhr.	Gerard	Neiryneck	Mijnplein 9	8400 Oostende
Mevr.	Mireille	Neyman	Vredestraat 32	8400 Oostende
Dhr.	Herbert	Pennequin	Leffingestraat 209	8400 Oostende

AANGESLOTEN LEDEN 1999

Dhr.	Willy	Pieters	Troonstraat 256/3.01	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Plovie	Eigen Haardstraat 9	8400 Oostende
Mr & Mrs		Pollaud Duliand	40 Avenue J.J. Rousseau	F - 40000 Mont de Mars
Dhr.	André	Porta	Euphr Beernaertstraat 116	8400 Oostende
Dhr.	Ferdinand	Porta	Van Iseghemlaan 145	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Priem	Frans Musinstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	René	Reunbrouck	Voorhavenlaan 171	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Rigaux	Ter Heydelaan 336/4	2100 Deurne
Dhr.	Johny	Rivers	Sint Franciscusstraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Dirk	Rotsaert	J. de ter Beerstlaan 16	8450 Bredene
Dhr.	F.	Rotsaert	Frankrijklaan 6	8450 Bredene
Dhr.	Rene	Saudemont	Borsig-Allee 15	D - 53125 Bonn
Dhr. en Mevr.		Segers	Amsterdamstraat 33/1	8400 Oostende
Dhr.	Edmond	Serie	Taboralaan 50	8400 Oostende
Dhr.	Ghislain	Servaes	Torhoutsteeenweg 362	8400 Oostende
Dhr.	Pascal	Servaes	Peter Benoitstraat 38	8400 Oostende
Dhr.	Raf	Seys	Ringlaan 1	8680 Koekelare
Mevr.		Seys	Ooststraat 36/8	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Simoen	Stationstraat 53	8470 Gistel
Dhr.	Roger	Simoens	Groentemarkt 11/11	8400 Oostende
Dhr.	Norbert	Slambrouck	Sterrebeeklaan 4	8400 Oostende
Mej.	Suzanne	Soete	Hendrik Serruyslaan 18	8400 Oostende
E.H.	Frans	Sonneville	Vindictivelaan 9	8400 Oostende
Mevr.	Annie	Storme	Orchideelaan 5	8400 Oostende
Mevr.	Adolphine	Sweetlove	Koningstraat 31/2C	8400 Oostende
Dhr.	Gustaaf	Sys	Roeselarestreet 68 B	8600 Esen
Dhr.	Ronald	Tulpin	Emiel Moysonplein 1/25	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Pierre	Tytgat	Ossenmarkt 14	2000 Antwerpen
Dhr.	Jacques	Van Bergen	Petunialaan 29	8400 Oostende
Mevr.	Beatrice	Van De Steene	Warschaustraat 3/24	8400 Oostende
Dhr.	Paul	Van der Heyde	Dorpstraat 60	8432 Leffinge
Dhr.	Roger	Van der Heyde	Torhoutsesteenweg 35/1	8400 Oostende
Mevr.		Van der Heyde - Ta	Brugmannlaan 581/7	1180 Brussel
Dhr.	Danny	Van Langenhove	Troonstraat 252/4	8400 Oostende
Dhr.	Lucien	Van Outryve	Brabantstraat 2/20	8400 Oostende
Dhr.	Carlo	Van Troostenbergh	Oostendebaan 27	8430 Middelkerke
Dhr.	Louis	Vande Castele	Sint Riquierstraat 17	8450 Bredene
Mevr.	Elisabeth	Vandecasteele	Euphr Beernaertstraat 68/1	8400 Oostende
Dhr.	Edwin	Vandenbergh	Eikhofstraat 19	8600 Diksmuide
Dhr.	Robert	Vandenbergh	Lonchamplaan 84	8400 Oostende
Dhr.	Alfons	Vandenbussche	Leffingestraat 56/2	8400 Oostende
Mevr.	Francine	Vandenbussche	Doornput 5	8420 De Haan
Mevr.	Georgette	Vandendriessche	Leopold I plein 5A/12	8400 Oostende
Dhr.	Rene	Vandercruyssen	Mariakerkelaan 330	8400 Oostende
Dhr.	Martin	Vanderstraeten	Taboralaan 49	8400 Oostende
Dhr.	André	Vandeveld	Mansveldstraat 70	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Vandewinkel	Van Iseghemlaan 36/13	8400 Oostende
Dhr.	Godfried	Vandooren	Zwaluwenstraat 145/4	8400 Oostende
Dhr.	Pierre	Vanhecke	Henri Lalouxlaan 45	8670 Koksijde
Dhr.	Alain	Vanhooren	Dikke Beuklaan 32/24	1090 Jette
Mevr.	Katrien	Vanhooren	Elisabethlaan 234/9	8400 Oostende
Mevr.	Christiana	Vanhoucke	Zwevezelestraat 72	8820 Torhout
Dhr.	André	Vansieleghem	Havenstraat 22	8400 Oostende

AANGESLOTEN LEDEN 1999

Dhr.	Raymond	Vantourhout	Metselaarsstraat 42	8400 Oostende
Mevr.	Gilberte	Vantyghem	Lotuslaan 29	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Vanwalleghem	Torhoutsesteenweg 63/4	8400 Oostende
Mevr.	Jeannine	Vanwelssenaers	Limbalaan 29	8400 Oostende
Mevr.	Odile	Verbiest	Stockholmstraat 39/7	8400 Oostende
Mevr.		Vercruysse	Kraanvogelstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	Fernand	Verhaeghe	Violierenlaan 53	8400 Oostende
Dhr.	Julien	Verhaeghe	Meeuwenlaan 18/6	8400 Oostende
Mevr.	Gerda	Verhulst	Gerststraat 57	8400 Oostende
Dhr.	Henri	Verkouille	Zwanenlaan 44	8400 Oostende
Dhr.	Dries	Vermeesch	Kievitstraat 3	8400 Oostende
Dhr.	Herman	Viaene	Mac Leodstraat 4	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Vieren	Gerststraat 12	8400 Oostende
Dhr.	Guido	Volcke	Vanderstichelenstraat 135	8400 Oostende
		VZW In. Tacte	Fortstraat 27	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Wandels	Nieuwstraat 9	8400 Oostende
Mevr.	Rita	Werbrouck	Louisastraat 35/8	8400 Oostende
Mevr.	Denise	Willaert	Kapucijnenstraat 23/3	8400 Oostende
Mevr.	Marie-José	Willaert	Stockholmstraat 35/2	8400 Oostende
Dhr.	Roland	Wittezaele	Kerkstraat 11	8400 Oostende
Dhr.	René	Wybouw	Kanaalstraat 7	8470 Gistel
Dhr.	Roland	Wybouw	Ieperleedstraat 13	8432 Middelkerke
Dhr.	Leonard	Zonnekein	Ooststraat 6/4	8400 Oostende

FOTOKOPIEHUIS DESNERCK DANIËL

*Torhoutsesteenweg 196
8400 OOSTENDE*

Tel & fax : 059/50.31.46

Tel & fax : 059/51.76.52

OPENINGSUREN

Maandag	Gesloten
Dinsdag	
Woensdag	08u30-12u00 & 14u00-19u00
Donderdag	
Vrijdag	
Zaterdag	09u00-12u00 & 14u00-19u00
Zon-en Feestdagen	Gesloten

KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

SPECIALE ACTIVITEIT IN JANUARI

Op zaterdag 16 en zaterdag 23 januari 2000 kunnen onze leden een bezoek brengen aan de nieuwe locatie van het heemmuseum in Huize Louise-Marie, Langestraat 69 te Oostende.

Dit bezoek gaat door van 14 u tot 16 u en is strikt voorbehouden aan onze leden.

Onze prijs = uw profijt
Uw kleurenfoto's manueel
afgewerkt volgens de
modernste technologie
met multi-scanner

**COCK
CAMERA
SERVICE**

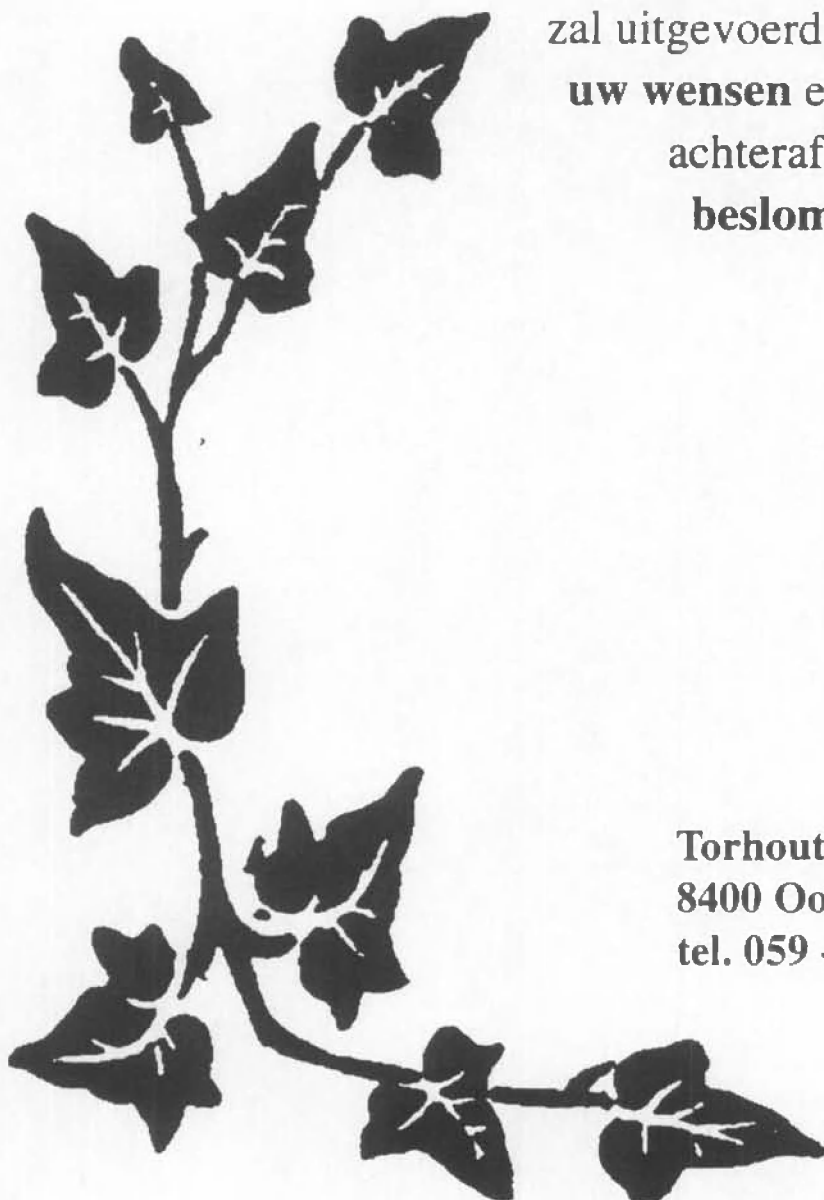
Hoek Jozef II straat en
Christinastraat - Oostende

*Waar kwaliteit nog
vakmanschap is*

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

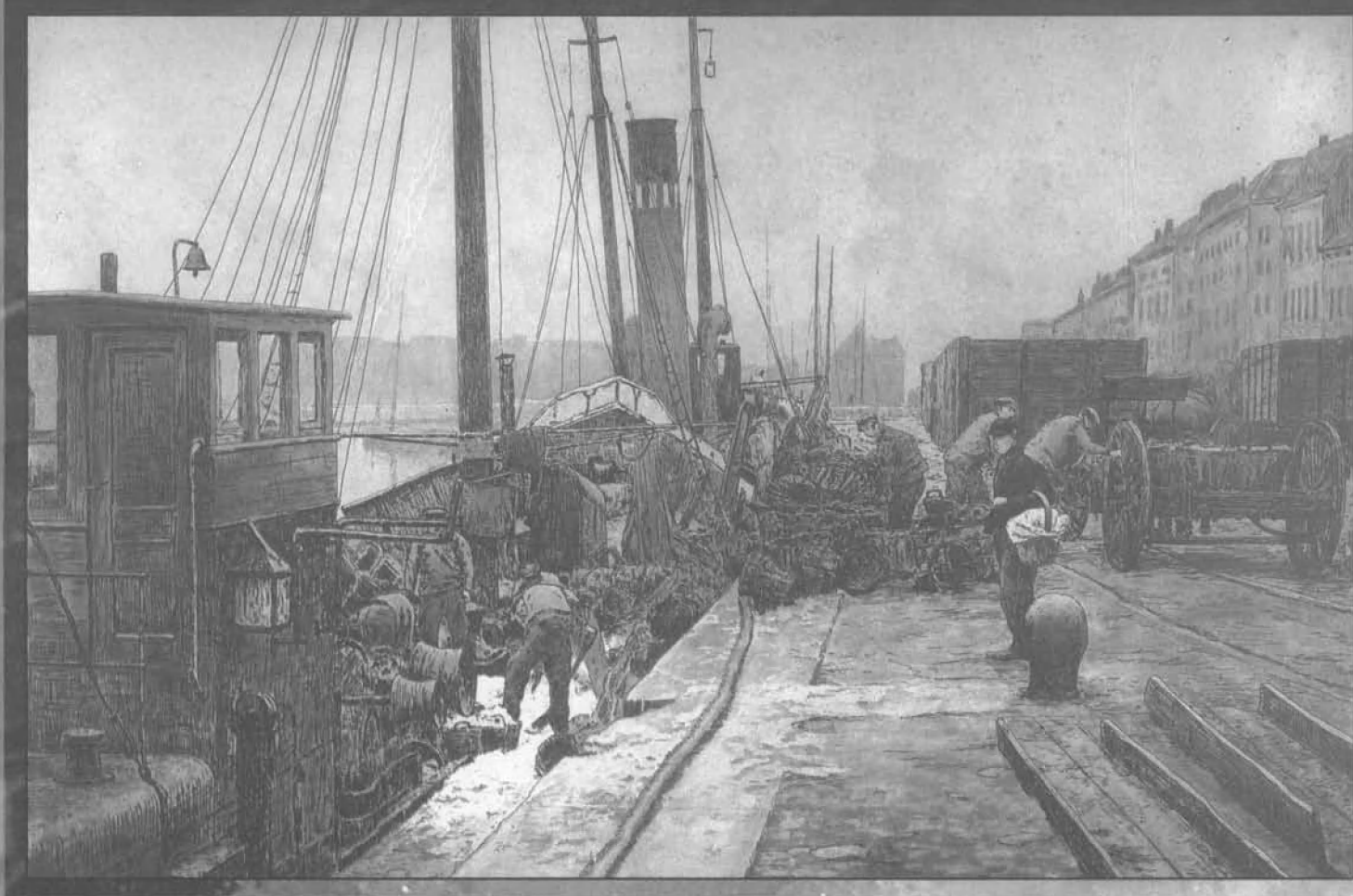

Foto Luc • archief De Plate

Eerste handelsdok rond 1900

DE PLATE

Maandblad

-- FEB. 2000

D E P L A T E v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vozmings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

Secretaris	Verantwoordelijke uitgever	Penningmeester	REKENINGEN
F. HUBRECHTSEN	O. VILAIN	J.P. FALISE	750-9109554-54
Gerststraat 35 A	Rogierlaan 38/11	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 Oostende	8400 Oostende	8400 Oostende	
Tel-Fax 059/50.71.45	Tel 059/70.92.05	Tel-Fax 059/70.88.15	

JAARGANG 29
NUMMER 2
MAAND februari 2000

IN DIT NUMERO

- blz. 37 : **R. VAN CRAEYNEST** : Het gebouw op de hoek van de Brabantstraat-Kapucijnenstraat in de Oostenrijkse tijd.
- blz. 43 : **F. COOPMAN** : Met grof geschut.
- blz. 45 : **I. VAN HYFTE** : Het testament van Jean, Auguste, François Brasseur, consul van Rusland te Oostende.
- blz. 49 : **J. NUYTTEN** : De vergetene van de Joodse begraafplaats op "t Nieuw Kerkhof".
- blz. 51 : **F. HUBRECHTSEN** : Jaarverslag 1999.

FEBRUARI - ACTIVITEIT

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

donderdag 24 februari 2000 om 20 u.30

Dia-avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr. L. Colensstraat 6

Onderwerp: **NATUUR EN NATUURBELEID IN OOSTENDE EN OMGEVING.**

Deze voordracht wordt verzorgd door dhr **Dirk VANHOECKE** en dhr **Paul LINGIER**

De diareeks toont de resterende én de verdwenen natuur in onze regio: de ZEEREEP duinen, de MIDDELOUDE duinen, de POLDERS, BERMEN en KREKEN. Zij gaan niet voorbij aan het geplande STADSRANDBOS en hebben zeker aandacht voor onze NATUURRESERVATEN.

De vzw Natuurreservaten afdeling Middenkust, met dhr VANHOECKE als voorzitter en dhr LINGIER als beleidsverantwoordelijke, is actief in de gemeenten Bredene, Oostende en Middelkerke. Zij ijvert voor:

1. Natuurbehoud: De beste bescherming van de natuur is de aankoop van terreinen.

In Middelkerke zijn zij eigenaar van de SCHUDDEBEURZE en de PUYDEBROEKEN en beheren zij de WARANDEDUINEN. In Bredene zijn de PAELSTEENPANNE (conservator dhr Lingier) en d'HEYE (conservator dhr Vanhoecke) onder hun beheer.

De stad Oostende kocht op Zandvoorde reeds 9 hectaren aan de KEIGNAERT en enkele percelen op de ZWAANHOEK die ook door de vzw Natuurreservaten beheerd wordt.

2. Natuurbeheer: uitvoeren van beheerswerken in die zeven reservaten om de natuur extra kansen te geven.

3. Natuurbeleid: Als de natuur in het gedrang komt mengt de vereniging zich in de verschillende discussies over Ruimtelijke Ordening en Leefmilieu. Concreet betekent dit het tussenkomen in de gewestplanwijzigingen (recent Oostende-Middenkust) en het waken over de compensaties van een habitatrichtlijngebied (fauna en flora) waar bvb werken gestart zijn (Plassendale III). Trouwens de Belgische staat is vóór enkele dagen veroordeeld door Europa omdat het geen of geen duidelijke wetgeving voorziet in verband met de habitatrichtlijn.

Wij moeten even goed ijveren voor het behoud en het in stand houden van onze waardevolle natuur als wij dat doen voor waardevolle monumenten.

Na het zien van deze prachtige diareeks zullen wij de natuur in onze omgeving opnieuw met andere ogen bekijken en ten volle leren waarderen.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid op de eerste voordrachtavond van de jaren 2000!!!!

Men zegge het voort!!!

HET GEBOUW OP DE HOEK BRABANTSTRAAT - KAPUCIJNENSTRAAT IN DE OOSTENRIJKSE TIJD

door Raymond VANCRAEYNEST

Ary SLEEKES in "Oude Oostendse straten en gebouwen" (nr. 5 in de reeks door hem geschreven over Oostende), schrijft op blz. 56 over de Brabantstraat:

"4) Op de hoek van de Brabantstraat en de Kapucijnenstraat staat een oud gebouw (thans de studie van Mr. notaris F. VAN CAILLIE), dat eens de zetel was van de Oost-Indische Zeevaart Kompagnie in het jaar 1723".

Op blz. 77 schrijft hij onder de Kapucijnenstraat:

"B) Op de hoek van deze straat en de Brabantstraat (nr. 6) staat een groot herenhuis dat eens de zetel was van de Oost-Indische Kompagnie (1723). Het huis dagtekent van het einde der XVIIde eeuw. Anderen beweren van 1640?".

Mijn betreurde vriend historicus Daniël FARASYN heeft al afgerekend met die fabeltjes in zijn prachtige bijdrage in OSTENDIANA III over het Mijnplein te Oostende p. 45.

Aan de hand van de authentieke documenten, die ook door Daniël FARASYN werden geraadpleegd en bewaard worden op het Algemeen Rijksarchief te Brussel in het Fonds Geheime Raad - Oostenrijkse periode, wil ik hier wat nader ingaan op de bezetting van het terrein op de zuidelijke hoek van de Brabantstraat en de Kapucijnenstraat.

Het was inderdaad op 6 februari 1781 dat het huis Frederic ROMBERG & fils uit Brussel, dat een magazijn had te Oostende, schreef aan de Gouverneur-generaal om te melden dat zijn magazijn te Oostende niet meer volstond. De handel nam voortdurend uitbreiding en het huis ROMBERG wilde een nieuw magazijn bouwen op zijn kosten. De ROMBERGS stelden het terrein voor gelegen tegenover het klooster van de Kapucijnen, waarop geen enkel gebouw stond en dat eigendom was van Zijn Majesteit. Ze vroegen de prijs van dat terrein om er een magazijn en een woonhuis op te trekken.

Als gevolg daarvan stelde B. DEVOS, raadsheer van de Geheime Raad op 17 maart 1781 een memorie op voor de Geheime Raad. Hij was te rade gegaan hier ter plaatse bij kapitein Bernard DE LAMY. Deze stond onder het gezag van luitenant-kolonel ingenieur DE BROU. Samen zorgden zij er voor, in naam van het Oostenrijks bestuur, dat de urbanisatie van het stadsdeel ten noorden en ten zuiden van de nieuwe handelsdokken (nu de Mercatordokken), bij het slechten van de zuidelijke vestingen, in goede banen werd geleid. Zij bepaalden de ligging van de nieuwe straten, de breedte van de rijweg en van de voetpaden, het niveau van de straatbedding, de rooilijn voor de op te richten huizen, de voorschriften voor het uitzicht van de gevels, enz. DE LAMY had aan de raadsheer DEVOS gezegd dat het terrein door ROMBERG te koop gevraagd een kale plek was in het centrum van de stad. Een gedeelte daarvan werd bij de ontschepping van het Engels paardenvolk gebruikt om er stallingen op te richten, die afgesloten waren langs de ene kant met een muur en langs de andere kant met planken, dat alles nu in slechte staat.

Door de vrede van Aken, gesloten in 1748, waren die stallingen niet langer meer nodig en Zijne Majesteit droeg het terrein over aan de stad Oostende op 9 januari 1755 voor een tijdspanne van 99 jaar, mits een jaarlijkse betaling van 10 gulden en 10 stuivers. De stad stond aan dezelfde voorwaarden een deel van dat terrein af aan de weduwe BAUWENS (of BOWENS), palend aan de stallingen, met een lengte van 29 voet en een breedte van 18 voet, om te dienen als magazijn voor

haar handel. Zij wilde dat stuk kopen tegen de prijs vastgesteld door het landsbestuur. Er bleef dan nog genoeg plaats over voor ROMBERG. Dat terrein, met inbegrip van de stallingen en het aanpalend stuk, was een van de hoogstgelegen delen van de stad en mat 80 voet in de lengte en 67 voet in de breedte. Raadsheer DEVOS was van oordeel dat dit stuk aan de weduwe BAUWENS kon verkocht worden en de rest aan ROMBERG.

Om een idee te geven van de prijs voegde de raadsheer erbij dat een braakliggend terrein bij de Kapucijnen, zoals het er lag in 1713, een totale oppervlakte had van 49,5 (vierkante) roeden. Toenmaals werd het geschat op 36 gulden per roede, in totaal dus 1782 gulden courant. Daarvan moesten nu de stallingen en hokken afgetrokken worden zodat er nog een terrein van 17 vadem lengte op 12 vadem breedte overschoot (1 roede is 2 vadem).

Voorlopig bleef het hierbij totdat raadsheer Thomas DE GRYSPPERRE op 19 november 1781 een memorie opstelde voor de Geheime Raad, waarin hij het opnam voor Guillaume HERRIES, handelaar en poorter van de stad Oostende, die een belangrijke zaak runde. Hij wilde het braakliggend terrein kopen, met de houten plankenconstructie achteraan, gelegen tegenover het klooster van de Kapucijnen. Hij wilde daar een huis bouwen dienend als woning en met kantoren die voor zijn bedrijf nodig waren, ook nog andere gebouwen waaraan hij behoefte had. De houten loods, in zeer slechte staat, diende om de brandspuiten onder te brengen. HERRIES wilde op zijn kosten aan dat brandblusmateriaal een gepast onderkomen verschaffen en zou daarover met de stadsmagistraat overleg plegen. Hij hoopte erop dat het landsbestuur hem dat terrein tegen een redelijke prijs zou verkopen om zo de stad mooier te maken. Het terrein dat HERRIES wenste was 36 (vierkante) roeden groot.

Raadsheer DE GRYSPPERRE gaf nu zijn eigen relaas over de geschiedenis van dat terrein. Het was eigendom van zijn Majesteit. Eertijds was er een arsenaal dat afbrandde en vernield werd door de bommen tijdens het beleg van 1706. Sindsdien bleef het terrein een kale plek (hetgeen laat vermoeden dat het puin werd opgeruimd). In 1745 werd er een loods in houten planken opgetrokken om er de paarden te stallen van de huzaren die, na het treffen te Melle, hier hun toevlucht hadden gezocht. Dat gebeurde daags na de inname van Gent door de Fransen (11 juli 1745 volgens PASQUINI, *Histoire de la ville d'Ostende et du Port*, p. 241; idem volgens BOWENS, *Nauwkeurige beschrijving der oude en beroemde zee-stad Oostende*, deel 2, p. 107).

De paarden bleven daar tot in augustus wanneer de Fransen begonnen met het beleg van Oostende dat op 24 augustus werd ingenomen. Op 9 januari 1755 gaf Zijne Majesteit gans het terrein in erfpacht aan de stad voor 99 jaar tegen een jaarlijkse betaling van 10 gulden en 10 stuivers. De stadsmagistraat gaf aan de eigenaar van het huis "Le Pélican" recht van uitgang achter aan zijn huis langs de zuidzijde van het terrein, ook voor 99 jaar. De houten loods werd gebruikt om er de brandspuiten en de ladders in onder te brengen. Dat was dus de stand van zaken in november 1781.

Wat voorzag DE GRYSPPERRE in de toekomst? De stadsmagistraat wilde de rijke familie HERRIES binnen zijn muren houden en haar het recht van erfpacht overlaten. HERRIES zou een stuk van 30 voet lang en 20 voet breed ter beschikking stellen van de stad, uitgevend met een koetspoort op de straat die van de Grote Markt naar het klooster van de Kapucijnen liep (huidige Brabantstraat). DE GRYSPPERRE stelde voor het terrein aan HERRIES te verkopen om er tijdens het jaar 1782 een groot huis te bouwen te voltooien tegen einde augustus 1783. Tevens zou hij aan de stad een onderkomen bezorgen voor de brandspuiten. Hij zou voor de aankoop aan het Kantoor der Ontvangsten van Zijne Majesteit 1.400 gulden courant betalen, hetzij 40 gulden per roede en ingenieur DE BROU had daarmee zijn akkoord betuigd.

Op 16 juni 1782 schreef HERRIES aan Hun Koninklijke Hoogheden dat hij het terrein had verworven op 28 november 1781. Daarop werd begonnen met het bouwen en de constructie was nu

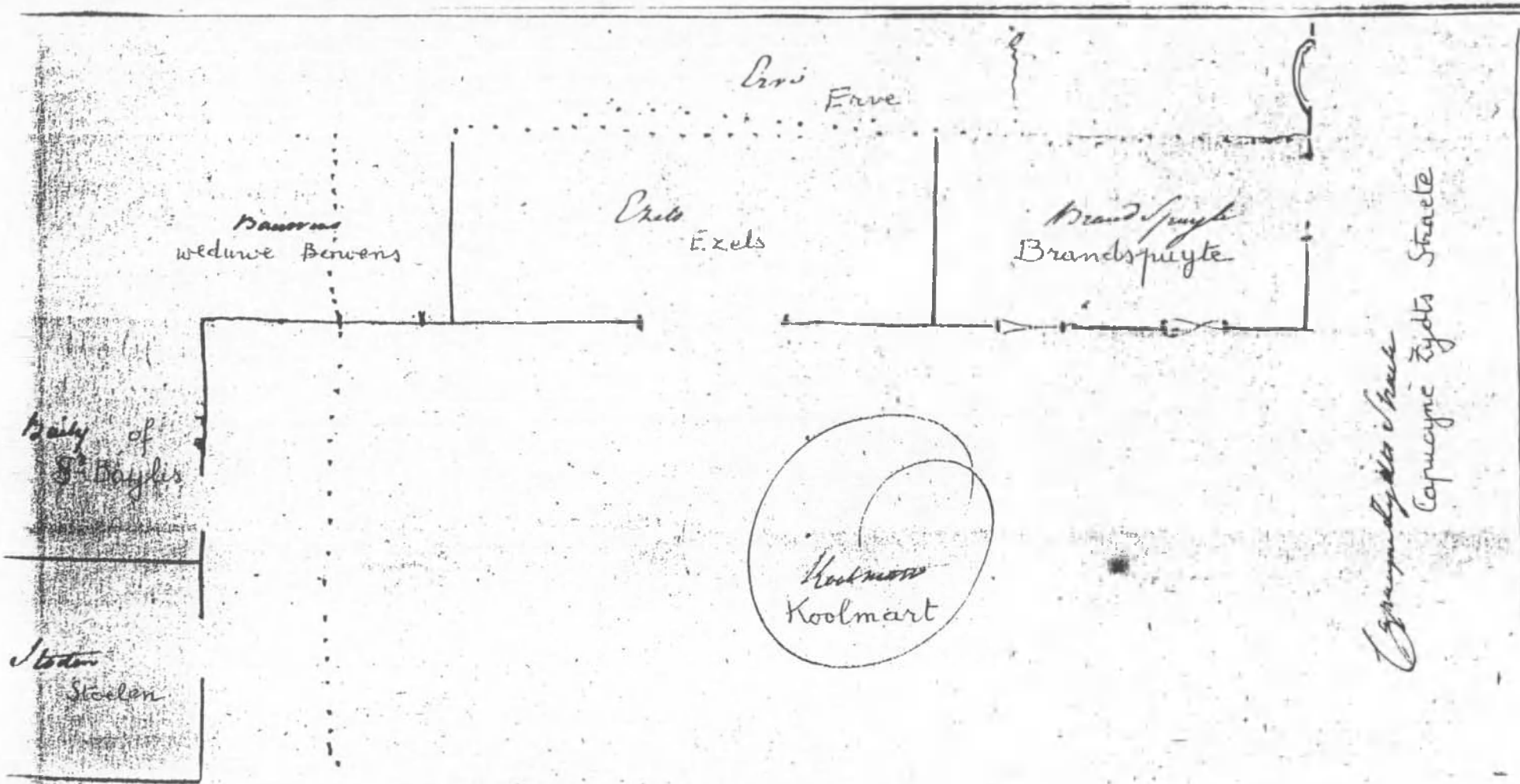
al goed gevorderd. Het bleek echter dat de ladders te lang waren voor het gebouw. Een nieuw akkoord kwam tot stand tussen hem en het stadsbestuur waardoor een terrein voor de brandspuiten werd bestemd waarop nu een houten barak stond in slechte staat. Die barak verbond de koer met de doorgang die behoorde tot het nieuw huis dat HERRIES liet bouwen. Op de plaats van die barak zou HERRIES op zijn kosten een gebouw laten optrekken dat geschikt was voor de brandspuiten. Ik moet toegeven dat deze regelingen niet erg doorzichtig zijn

Op 5 september 1782 deed HERRIES aan de stadsmagistraat het volgende voorstel: het op te trekken gebouw voor de brandspuiten zou ten dele gelegen zijn op het terrein van de houten barak naast zijn huis. Het zou eigendom zijn van de stad die ervan ook het onderhoud zou moeten verzekeren. Het zou alleen dienen om de brandspuiten in onder te brengen. De stad mocht het gebouw niet optrekken zonder toestemming van HERRIES of zijn opvolgers, eigenaars van het huis in de Kapucijnenstraat, teneinde hun het licht niet te ontnemen. Het terrein zou voor altijd aan de stad afgestaan worden van zodra het gebouw zou voltooid zijn. HERRIES of zijn opvolgers zouden mogen bouwen boven op de doorgang of koer die het gebouw scheidt van zijn huis.

De stadsmagistraat liet op 11 december 1782 aan raadsheer DE GRYSPERRE weten dat het niet kon instemmen met de voorwaarden door HERRIES gesteld. Volgens het decreet van 28 november 1782 moest HERRIES, op zijn kosten, bij het gebouw dat hij liet optrekken, op de plaats waar eertijds de houten barakken stonden, achter aan het braakliggend terrein, een geschikte plaats voorzien voor de brandspuiten en de ladders. De ladders konden er niet binnen en HERRIES had dan met de magistraat de volgende overeenkomst gesloten:

- 1) Hij zou binnen 2 maanden, onder de directie van de stadsopzichter Hendrik LIEFMANS, een gebouw optrekken, geschikt om de brandspuiten en de ladders behoorlijk in onder te brengen. Dat gebouw moest ook dienen om de stoelen te bergen die de boeren gebruikten die met hun groenten naar de markt kwamen. Dat gebouw zou grotendeels de stadgrond innemen waarop de houten barak stond. Die barak verbond de open doorgang vanaf de deur van het magazijn van de weduwe BOWENS tot aan de straat langsheen het huis van HERRIES.
- 2) HERRIES zou bij dat gebouw een smalle gang moeten voorzien om de ladders te herbergen.
- 3) De grond voor de gang moest genomen worden uit de bovenvermelde doorgang.
- 4) HERRIES zou op de eerste verdieping een schouw moeten maken en zou ook een trap moeten voorzien om de stoelen naar boven te brengen.
- 5) De bouw van de smalle gang zal de achterdeur versperren van het Hôtel d'Angleterre, bewoond door de heer BAYLIS (of BAYLY), die op de doorgang uitgeeft. HERRIES zou er de mogelijke hinder moeten van dulden.
- 6) Na het overhandigen van de sleutel aan de stad, zou het magistraat het onderhoud moeten verzekeren.
- 7) Als HERRIES of zijn opvolgers zouden willen bouwen in of boven de doorgang, die het gebouw scheidt van zijn huis, dan zal de muur van het gebouw als gemene muur dienst doen.

Op 5 maart 1783 schreef burgemeester Thomas RAY (1778-1788) aan DE GRYSPERRE dat de brandspuiten, die voorlopig nog in de tuin van de Kapucijnen stonden, daar slecht geplaatst waren. Het zomerseizoen was nu op handen en de tijd zou gunstig zijn om te werken aan het gebouw zoals door HERRIES was voorgesteld.

Schets van het terrein aangekocht door Guillaume Herries in 1781 en van de omgeving.

FABRIQUE
 MAGASINS D'AMEUBLEMENTS, VENTE ET LOCATION DE MEUBLES.

Fauteuils-Lits,
 Chaises Longues
 Fauteuils confortables,
 Pendules, Tapis
 en tous genres.

Matelas, Lits à ressorts
 de 35 à 150 Fr.
 A LOUER
 pour Bals et Soirées
 Canapés, Chaises,
 Tables à jouer.

4, Rue des Capucins, Coin Rue de Brabant,
P. VANDUYFHUYS

Notre Messieurs Brulois

pour vente et livraison de ce qui suit.

Ostende, le 17 Juin 1868

Deroeck, Ostende

<i>Betraye les tares Tabernacle de l'Église</i>	

Briefhoofd van de firma P. Vanduyfhuys met een prachtige tekening van het hoekhuis Kapucijnenstraat-Brabantstraat in 1868. Betaling door E.H. Petrus Brulois, onderpastoor van de grote kerk en toen wellicht rector van de Kapucijnenkerk, voor herstelling van het tabernakel in deze laatste kerk.

Verder is er in het archief van de Geheime Raad niets meer te vinden over het verloop van de bouwactiviteiten. Daniël FARASYN heeft in zijn bovenvermelde studie, vooral steunend op de kadastrale bescheiden, de verdere historiek van dat gebouw geschetst tot omstreeks 1850. Wel is het zo dat, toen het huis HERRIES wellicht in augustus 1783 klaar was, de grote handelsactiviteit in Oostende zienderogen aan het slinken was. In dezelfde brief aan DE GRYSERRE schreef Thomas RAY dat de huurprijzen van de huizen sterk gedaald waren sinds het ondertekenen van de voorafgaande artikelen van de vrede (gesloten te Versailles op 20 januari 1783 volgens BOWENS, o.c., deel 2, p. 216). Als het zo voortgaat, zo schreef hij verder - en dat was nu meteen een heel ander onderwerp - zullen we volgend jaar een deftig huis kunnen kopen voor een schoolmeester, die zich te Oostende zou kunnen komen vestigen. Totnogtoe had Oostende het moeten stellen zonder schoolmeester en zonder leerlingen.

P.S. Tot voor enkele jaren stond dat huis bekend als het huis met kantoren van notaris F. VAN CAILLIE, zoals reeds bij de aanvang van deze bijdrage werd aangestipt. Wie daar voor hem woonde weet ik niet. Wel heb ik gevonden dat het huis in de jaren 1860-1870 diende als een groot magazijn voor verkoop en verhuring van allerlei meubilair: zetels, bedden, matrassen, tapijten, enz. Zoals uit bijgaande afdruk van een factuur uit 1868, met een prachtige tekening van het gebouw, blijkt was de zaakvoerder toen een zekere P. VANDUYFHUYS. Het gaat om de betaling van een uitgevoerd werk voor de Kapucijnenkerk door Petrus BRULOIS die toen als onderpastoor van de Grote Kerk, waarschijnlijk dienst deed als rector van de Kapucijnenkerk (Archief van de SS. Petrus en Pauluskerk. Fonds Kapucijnenkerk. Rekeningen met bewijsstukken 1868).

Onze prijs = uw profijt

Uw kleurenfoto's manueel afgewerkt volgens de modernste technologie met multi-scanner

COCK CAMERA SERVICE

Hoek Jozef II straat en Christinastraat - Oostende

Waar kwaliteit nog vakmanschap is

MET GROF GESCHUT

door François COOPMAN

In het zeer verzorgd boek "Met grof geschut – Vestingbouw langs de Noordzee", uitgegeven ter gelegenheid van de tentoonstelling die plaats greep onder dezelfde benaming, is er op blz.36-37 een blunder van formaat afgedrukt.

Het betreft hier een afdruk van een foto met als vermelding "Duitse verdediging voor het strand van Oostende tijdens de eerste wereldoorlog". Op het eerste gezicht lijkt het wel op Oostende, zeker voor een niet-Oostendenaar doch bij nader onderzoek van de foto is het duidelijk dat iemand hier zijn huiswerk niet heeft gedaan, want;

1. Volgens mijn weten werd er geen zwaar geschut geïnstalleerd op het Oostends strand.
2. Ook de zeer lage waterstand is mij onbekend, zo desolaat heb ik de "kleine strange" nooit gezien.
3. Op het eind van de oorlog was het havenlicht (een rood licht op het uiteinde van het Oosterstaketsel verdwenen; op de foto is er nochtans duidelijk één te zien.
4. Van de tijsein mast (semafoon) op het Oosterstaketsel is er op de foto geen spoor.
5. Ook het wrak van H.M.S. Vindictive is niet zichtbaar op de afgedrukte foto. Dit wrak werd slechts in 1920 verwijderd.
6. Op verschillende plaatsen was het staketsel van Oostende opengebroken door de Duitsers om eventuele landingen te voorkomen. Op de foto is er daar geen spoor van.

Aan de hand van deze opmerkingen is het duidelijk dat deze foto onmogelijk een zicht is van het strand en staketsel van Oostende. Maar wel van Zeebrugge.

De batterij opgesteld op het strand bevond zich tussen de "Muur" van Zeebrugge en het staketsel; het is waarschijnlijk deze batterij die zware schade toebrengt aan H.M.S. Vindictive op 23 april 1918.

Hoe is men er toe gekomen een verkeerde foto te publiceren? Men heeft klakkeloos een foto afgedrukt van de prentbriefkaart M.M.Br (M. Marcovici, Edit. Brux.) waarop er inderdaad vermeld staat "Ostende, souvenir de la guerre 1914-18".

Er bestaat echter een prentbriefkaart nr. 2 "Edition J. Revyn, 213 Chaussée de Louvain, Bruxelles" die praktisch hetzelfde beeld weergeeft van eerst vernoemde kaart, maar met de vermelding "Zeebrugge, Kanon aan de ingang van de Pier" (lees Muur).

Men heeft zich dus blind gestaard op de tekst van de eerst vermelde prentbriefkaart. Missen is menselijk, "nobody is perfect". Doch, een nader onderzoek van bewuste foto had deze blunder kunnen vermijden.

No 2 Zeebrugge

Canon à l'entrée du Môle. -
Gun at the entrance of the «Môle».
Kanon aan den Ingang van de Pier.

M. M.
Br.

OSTENDE, SOUVENIR DE LA GUERRE. 1914-18.
OF THE WAR.
Travaux formidables de défense prussiens. — Formidable Prussian defence works.

HET TESTAMENT VAN JEAN, AUGUSTE, FRANÇOIS BRASSEUR, CONSUL VAN RUSLAND TE OOSTENDE

door Ivan VAN HYFTE

Vita incerta! Mors certissima! ...

Je hoeft helemaal geen latijn-kenner te zijn om deze soms beangstigende waarheid te vatten.

Die levenswijsheid wist de 63-jarige Jean BRASSEUR ook al toen hij op 12 februari 1866 in het Romeinse Hotel de l'Europe, op de Piazza di Spagni, zijn holografisch testament (1) met dit citaat aanvatte.

Op zijn derde Italië-reis schreef de Oostendse consul, bankier, oud-lid van de Bestendige Deputatie van West-Vlaanderen en ridder in de Orde van Leopold en van de Heilige Stanislas van Rusland (2), in de hoofdstad van de Pauselijke Staten 13 bladzijden vol, in prachtig Frans, zijn (voorlopig!) laatste wilsbeschikking. Stof genoeg voor mij om enkele leefgewoonten in een Franstalig, patriottisch, liberaalkatholiek en burgerlijk milieu in Oostende voor de geest te halen.

* * *

* Zijn geliefde geboortestad krijgt al zijn schilderijen, inlijstingen en kunstvoorwerpen die de diverse salons en kamers van zijn huis in de Langestraat 65 sieren.

Alle gravures, lithografieën, prenten, aquarellen en tekeningen zijn dan weer voor vrienden en kennissen bestemd.

* Wat een stadsmuseum en waar zijn die naartoe, denk je hierbij...

* "Rien ne forme mieux l'esprit et le coeur que la lecture de bons livres": al zijn Franse, Engelse, Duitse, Latijnse, Italiaanse, Nederlandse en Russische boeken - meerdere honderden volumes - moeten de start zijn van een bibliotheek voor Oostendenaars en badgasten tijdens het zomerseizoen. Bedoeling? "...l'affranchissement moral et l'émancipation intellectuelle de toutes les classes de la société..."

* 1866? ...hoor ik de lezer vragend mompelen.

* Daarbovenop begiftigt hij als "propriétaire" Oostende met 40 aandelen van de "Chemin de fer de Luxembourg". Waarde : 20.000 Fr. met een dividend van 5 % dat jaarlijks aangewend moet worden voor 5 jonge Oostendenaren ("de bonne conduite, nés de parents peu aisés, ayant de principes religieux") die willen verder studeren aan het Koninklijk Atheneum te Brugge.

* Als weldoener schenkt hij één van zijn panden (Vlaanderenstraat, 6) weg aan de Burgerlijke Godshuizen van zijn stad. Huurder Auguste DUTREMEZ (3) mag zes maanden na zijn dood er blijven wonen. Zijn 800 Fr huurgeld moet dienen voor het onderhoud van 2 behoevende bejaarden (vissers of havenarbeiders).

Die prijs mag gerust opgetrokken worden tot 1.000 Fr waarmee 2 bedden voor arme invaliden aangeschaft moeten worden. Zijn familienaam moet er "eeuwig" in gegrift staan!

* Valt u het paternalisme van die dagen op? .....

* Zijn brave huishoudster Catherine MIROIR - die later nooit het geopend testament zal horen voorlezen - wordt na meer dan 25 jaar trouwe dienst - eigenares van zijn huis, Cirkelstraat 2. Om haar "talent culinaire" krijgt Catherine al zijn potten, pannen, ketels, kasserollen uit de verschillende keukens.

* "Domestique" Gaspard MAERNOUDT was wel geen lakei maar hij mag de gehele garderobe van de "chambre du milieu", op de 2e verdieping waar hij zich dagelijks omkleedde, voor zich houden met een som van 500 Fr er bovenop.

* Net als veel van zijn welstellende lotgenoten had Jean Auguste een "maison de campagne". "Villa Mon Délice" heette het Gistels optrekje waar tuinman Jean D'HULSTER al meer dan 30 jaar de tuin van "meneer" onderhoudt. Had hij ooit vermoed dat hij hiervoor 1.000 Fr. zou erven? ...

* Als kantoorbediende heeft August MONDAINE altijd moeten zorgen voor de aanzienlijke aandelenportefeuille van BRASSER. Die is hem hiervoor erkentelijk en geeft hem 10 aandelen van de private maatschappij "Chemin de Fer du Grand Luxembourg et de l'Ourthe". Alle acajouhouten meubelen uit het consulaatsbureau, samen met aardrijkskundige kaarten, rechtskundige naslagwerken en woordenboeken mag Auguste na de testamentaire uitvoering meenemen.

* In 1865 ondernam BRASSEUR een reis naar Denemarken, samen met Emile DEBROUWER, secretaris van de Stad en van de Handelskamer. In Kopenhagen kocht hij 10 biscuit beeldjes (ondermeer een Ganimedes, een Venus, een Jasoon...). Ter herinnering aan die reis en "pour les services qu'il rend au Commerce et à l'Industrie" heeft hij Emile met deze Deense souvenirs bedacht in zijn nalatenschap.

* * *

* Ook de familie wordt royaal begiftigd.

* Zijn neef langs moeders zijde, Jacques VANHECKE, krijgt alle kleren en een gouden repetitiehорloge, afkomstig van de schoonbroer, notaris Antoine RYCX (4).

* De juffrouwen VAN MALDEGHEM, nichtjes van de erflater, worden evenmin vergeten. Tante Elisa VANDERPLANCKE heeft ooit eens van de Russische groothertogin Helena een stel briljanten gekregen toen die in 1858 zes zomerse weken bij haar doorbracht (5). Zijn petekind Valérie zal er zich mee mogen tooien.

* Voor haar oudere zus Wally is ook een Russisch souvenir voorbehouden. Dezelfde Keizerlijke Hoogheid schonk Elisa indertijd een ring met diamanten. Bijgevolg... oncle Jean wil dat ze die laat omvormen tot een sierspeld om ze elke 24e juni, de dag van zijn patroonheilige, te dragen. "...en souvenir du vif attachement que l'oncle John, le consul de l'Autocrate de toutes les Russies lui a toujours voué...".

Een andere zus, Alice, wordt bedacht bij testamentaire beschikking met een klein, gouden damesuurwerk alsook een "broche" waarin haren van Elisa's en Jeans doodgeboren kind als een reliek bewaard worden...

* De vierde tenslotte, Albine, ontvangt bij het overlijden een op goud gemonteerde camee, meegebracht op een vorige Rome-reis en een bracelet in lava uit Napels.

Nog twee neven vallen eveneens in de prijzen. Zijn gouden zakhorloge, zijn rotting met

malachietgroene knop en zijn twee pijpen gaan naar Auguste VANMALDEHGEM. En al zijn geweren, pistolen, karabijnen en ander jachtmateriaal schenkt hij weg aan Louis VANDERPLANCKE.

* Toen de Russische groothertogin Helena in 1859 een tweede keer Oostende opzocht bij de BRASSEURS uitte ze haar dankbaarheid met een pronksieraad van fonkelende, blauwe saffieren. Nieuwe eigenares wordt Marie VANDERPLANCKE, nog een nichtje.

* Een andere schenking is er voor de UZIELLI'S: Theodose, broer van zijn schoonbroer Mathieu krijgt een smaragden ring met briljanten erop en Clement UZIELLI de rouw-ring die BRASSEUR droeg op de dag van zijn moeders overlijden (01-01-1839) (6A).

* Alle exclusieve toiletbenodigdheden die op de "commode" voor zijn spiegel in zijn slaapkamer staan - en dit is niet weinig - wijst hij toe aan zijn schoonbroer Antoine TIELENS (7). Als numismaat zal die ongetwijfeld blij zijn met de collectie Engelse munten die geslagen werden bij de troonsbestijging van George IV, alles netjes gerangschikt in een rood marokijn etui.

* Tenslotte blijven er twee enige wettelijke erfgenamen over: zijn zussen Marie, echtgenote Antoine TIELENS, wonende in het Franse Douai en Thérèse, weduwe Mathieu UZIELLI die in Londen verblijft (6B). Auguste FONTAINE, zijn zaakgelastigde, zal hierbij als uitvoerder van de successie fungeren.

* * *

* Zeven jaren zijn achter de rug. Mors certissima! "De mens wikt maar uiteindelijk God beschikt" moet Jean Auguste op Allerzielen 1873 gedacht hebben wanneer hij een eerste codicil aan zijn testament zal toevoegen. Later zal hij nog vier nieuwe aanvullende testamentaire beschikkingen bedenken...

* Sedert 1872 is de "Compagnie de Chemin de Fer du Luxembourg en le Canal de l'Ourthe" overgedragen aan de Staat. Aandelen herschikken dus! Zijn huisknecht Gaspard ziet zijn eenmalig cadeau van 500 Fr verdubbelen. Auguste, de tuinman, is al 6 jaar gestorven; zijn zoon Auguste, "rempli de zèle et de bon vouloir" stapt in het spoor van zijn vader, ook in het testament...

* De gebroederswisselagenten UZIELLI..."Ces deux bons amis dorment à l'heure qu'il est du sommeil éternel"...Een nieuw familielid duikt in hun plaats op : Madame MARCHANT, geboren Hortense WEVERS, is de nieuwe legataris.

* 18 december 1872, Jean Antoine TIELENS is niet meer. De vroegere inspecteur van de "Cie de Chemin de Fer de Luxembourg" heeft nooit een beetje toilet kunnen maken zoals zijn schoonbroer het gewenst had. Die hoopt nu dat zijn andere schoonbroer, majoor VANDERPLANCKE, met wie hij nog stomend op het Caledonion Canal heeft gevaren of Schotland en de Hebriden heeft doorkruist, "qu'il puisse s'en servir se faisant le matin la barbe avec mes bons rasoirs"...

* 1878. BRASSEUR, 76 jaar en blakend van gezondheid, de majoor echter niet... Op 20 mei komt hij te overlijden.

* 2 november 1880. Na 35 jaar vrouw aan huis geweest te zijn, wordt Cathérine MIROIR begraven met een dienst 2e klasse. De heer des huizes loopt achter de kist op het oude kerkhof. Haar nicht Augustine die haar vervangt, komt ook in haar plaats in het testament, behalve Cirkelstraat 2.

* 24 november 1882, zus Marie sterft na een slepende ziekte. Zijn enige erfgename (8) is nu nog

zijn jongere zus Thérèse die niet als hijzelf kinderloos is. Ze is de weduwe van de Londense handelaar Mathieu UZIELLI en die heeft haar een aanzienlijk fortuin achtergelaten. Dan nog maar eens alles bijsturen, denkt Jean. Onder de gelukkigen vinden we A. FONTAINE (10.000 Fr.i.p.v. 5.000), G. MAERNOUDT (10.000 Fr), "cuisinière MIROIR (500 Fr), "couturière" Virginie BLOCK (500 Fr), A. D'HULSTER (5.000 Fr) en nichtje Silvie PINCHART (4.000 Fr).

* 26 april 1884. Het gezicht van de 81-jarige consul verzwakt met de dag wat hem belet zijn kranten en documenten vlot door te nemen. Zijn nicht Silvie PINCHART leest vaak voor en vergezelt hem vol toewijding op zijn dagelijkse Oostendse wandelingen. Hij zal haar opnemen in zijn allerlaatste codicil : zij krijgt het huis in de Cirkelstraat 2. Alle nichtjes VAN MALDEGHEM en VAN DER PLANCKE, voor wie de Russische sieraden bestemd waren, zijn ondertussen getrouwd en "ils n'ont plus besoin de ces bijoux pour s'en parer dans les bals...". Zijn zus mag er vrij over beschikken.

* Met aandrang tenslotte vraagt hij Gaspard te willen zorgen, na zijn dood, voor de hond Nepos...

* 25 maart 1885. Aan de armen van de stad worden 2.000 tarwebroden van anderhalve kilo uitgedeeld. Jean BRASSEUR had het zo gewild op de dag zelf van zijn overlijden...

* * *

4 januari 2000. Onder een grote paraplu en op het doorregende, half verdronken oud kerkhof lees ik opnieuw het vergeelde testament "...Je désire que mon corps repose à côté de celui de ma bonne regretée soeur Monique BRASSEUR, veuve d'Antoine RYCX dans le caveau de famille qu'elle a fait construire à la mort de son mari...".

* Graf 5.08.29 waar voor ik sta, is in een lamentabele vervallen toestand maar het vergunningsregister (10) bevestigt alles: hier liggen de stoffelijke resten van Antoine, Monique en Jean...

-
- (1) Notariaat Henri, Louis BERGHMAN Rep. nr. 38, 9 april 1885.
  - (2) W. MAERVOET. Biografische gegevens nopens Oostendse politici 1830-1914, De Plate 1982, p. 89.
  - (3) Auguste DUTREMEZ zal later dit huis kopen voor 25.000 Fr. Deze som moet overgemaakt worden aan de Burgerlijke Godshuizen van Oostende.
  - (4) Antoine Jean RYCX (1792-1855) was gehuwd met Monique Joséphe BRASSEUR (1795-1863), oudste zus van Jean BRASSEUR.
Hij was majoor bij de Burgerwacht en voorzitter van de Godshuizen.
  - (5) I. VAN HYFTE. Royalties in Oostende 1851-1860 (2), De Plate 1998, p. 259.
  - (6 A en B) R. VAN CRAEYNEST. Mevr. UZIELLI-BRASSEUR, De Plate 1990, p. 294.
  - (7) Jean Antoine TIELENS (+ 1872) was gehuwd met Maria Coleta BRASSEUR (1800-1882), het derde kind van het echtpaar Jean Bernard BRASSEUR (1766-1846) en Maria Judith VAN HECKE (1772-1839).
  - (8) Naast Jean, Monique, Thérèse en Marie BRASSEUR had het gezin nog 2 kinderen die veel vroeger geboren waren: Joanna Josephina (1805-1824), ongehuwd en Catherina Maria (1797-1840), gehuwd met Franciscus Fedelius PIETERS.
  - (9) 4e codicillen, 6 april 1883.
  - (10) Dank aan dhr. K. VERWAERDE.

DE VERGETENE VAN DE JOODSE BEGRAAFPLAATS OP "'T NIEUW KERKHOF"

door Jan NUYTTEN

Op 9 november 1970 werd ik telefonisch (toen was er nog geen fax) gecontacteerd door de Kanselier van de Canadese ambassade te Brussel, "mademoiselle" L'HEUREUX (what's in a name), in verband met het overlijden te Oostende op 7 november 1970 van een onderdaan.

De genaamde Fred Izak MEER had na het ontschepen van de mailboot "Roi Boudouin" zijn intrek genomen in hotel Mondial (Van Iseghemlaan) alwaar hij dezelfde morgen om 9 uur onverwacht overleed. Op bevel van adjunct-commissaris MOLLEMAN werd het stoffelijk overschot overgebracht naar het stedelijk dodenhuis, op dat ogenblik gevestigd in de vroegere oorlogsschuilkelder op de begraafplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg. De overledene was op de terugreis van een familiebezoek in Oostenrijk en zou via een Londense luchthaven terugvliegen naar zijn woonplaats Vancouver (B.C.), Nicolasstreet 9/934.

De overledene was ongehuwd, geboren te Burstyn (Polen) op 18 mei 1904 en de persoon met wie hij samenleefde en gecontacteerd door de ambassade, had gezegd dat hij geen naaste familie meer had en dat hij niet moest gerepatriëerd worden naar Canada. Hij beleed de Joodse godsdienst. Daarenboven werd er die dag op bevel van het parket van Brugge een autopsie uitgevoerd daar de doodsoorzaak onbekend was. Om die reden moest onverwijld een lijkstaf geleverd worden, door de lijkschouwer te verzegelen.

De Canadese ambassade zou de uitvaartkosten voorschieten en verhalen op de contactpersoon uit Vancouver.

Voor de religieuze plechtigheid nam ik contact op met de heer Jacques KALTER, toen de verantwoordelijke voor de Joodse gemeenschap te Oostende. Die eiste dat de overledene zou begraven worden op het Israëlitisch perk op de begraafplaats aan de Stuiverstraat. Dit was evenwel volgens het politiereglement op de begraafplaatsen niet mogelijk, daar bijzettingen op dit perk alleen kunnen gebeuren in grafvergunningen voor 50 jaar. De ambassade was niet bereid deze kosten op zich te nemen en de contactpersoon evenmin. De heer KALTER had inmiddels wel getelefoneerd met de familie uit Oostenrijk en volgens zijn verklaring zouden deze "ten gepaste tijde" naar Oostende komen om het nodige te doen voor de aankoop van kwestieuze grafvergunning. Hoe hij in het bezit gekomen was van het telefoonnummer van de familie, is mij nooit duidelijk geweest.

Intussen kon ik, mede met de nodige druk van Jacques KALTER en na heel wat gehakketak, het Stadsbestuur via het begripvolle afdelingshoofd, de heer Albert VANLERBERGHE, overhalen Fred MEER "voorlopig" te begraven op het Israëlitisch perk, en dit tegen het advies in van het toenmalige hoofd van de begrafenissendienst, de heer Oscar BYL. De grafkuil werd gegraven niet in het verlengde van de bestaande rij vergunningen, maar lijnrecht tegen de afsluithaag palende aan het huidige perk 25. Met het gevolg dat het, in tegenstelling met de andere graven, niet gericht is naar Jeruzalem. Op het graf werd een voorlopig houten grafteken geplaatst met onder een Davidster de vermelding: Fred MEER, 1904 - 1970.

De familie uit Oostenrijk is nooit opgedaagd, de contactpersoon uit Canada evenmin. Het houten grafteken heeft de tand des tijds niet doorstaan en iedereen vergat dit graf, het stadsbestuur inclusief zodat dit voorlopige graf een definitieve grafstede werd. Ware het niet dat bestuurslid en hoofd van de begraafplaatsendienst Koen VERWAERDE mij vertelde dat Ann VANLOO voor de

gidsenkring opzoeken deed in verband met het "Joods kerkhof" of ik was waarschijnlijk dit merkwaardig voorval binnen enkele jaren totaal vergeten.

Nog even vermelden dat het Joods Consistorium te Brussel geen rabbijn kon sturen en de gebedsdienst werd geleid door Jacques KALTER bijgestaan door de heer AFLALOU, toen de verantwoordelijke van het Consistorium voor de organisatie van de uitvaarten. Na de plechtigheid kreeg ik een uitbrander omdat de gebruikte lijkist niet conform was aan de Joodse voorschriften (ruw en niet gemist). Maar de tijdsdruk veroorzaakt door de autopsie had mij ongewild verhinderd deze te respecteren.

Enkele dagen na de uitvaart kreeg ik op mijn kantoor het bezoek van de Staatsveiligheid met de vraag of Fred MEER bij mij "enige verklaring had afgelegd". Tot mijn spijt moest ik antwoorden dat het niet gebruikelijk is dat doden praten en noch minder dat ze verklaringen afleggen. Waarvan een verslag werd opgemaakt en door mij zonder schroom ondertekend. Achteraf kreeg ik ook nog het bezoek van een secretaris van ambassade. Men wilde koste wat kost zijn reispas, die blijkbaar was zoekgeraakt, om evidente veiligheidsredenen recupereren.

Eveneens ter aanvulling van de bijdrage van de heer Ivan VAN HYFTE (januarinumnummer van DE PLATE). Ik heb beroepshalve de toestand van de begraafplaats aan de Stuiverstraat gekend voor de uitbreiding van 1965 waarbij o.a. het ereperk en de Calvarieberg werden heraangelegd en waarbij de gronden van het voormalig vliegveld van Stene werden ingelijfd. Voor deze werken lag het "Joodse kerkhof" volledig buiten de omheining (of beter gezegd buiten het domein) van de stedelijke begraafplaats en was het enkel bereikbaar langs een smal aarden pad dat liep net voor de grafkelders welke perk 21 afsluiten.

Misschien kan er nu eindelijk gezorgd worden voor een passend grafmonument voor deze vergetene van het "Joods kerkhof".

Bronnen :

Het archief van Begrafenissen & Crematies N.V.

Akten van Overlijden 1970, nr. 1051

Het register van het stedelijk dodenhuis, nr. 162

Het begrafenisregister van de begraafplaats aan de Stuiverstraat.

J A A R V E R S L A G 1999

1. Raad van Beheer

De raad van beheer was op 31 december 1999 als volgt samengesteld:

Dhr Omer VILAIN	Voorzitter
Dhr August VAN ISEGHEM	Erevoorzitter
Dhr Walter MAJOR	Ondervoorzitter
Dhr Freddy HUBRECHTSEN	Secretaris
Dhr Jean Pierre FALISE	Penningmeester-hoofdredacteur
Mevr Simone MAES	Archivaris-documentaliste
Dhr Emile SMISSAERT	Bibliothecaris
Dhr Gilbert VERMEERSCH	Materiaalmeester
Dhrn Jean DELANGHE, Ferdinand GEVAERT, Koen VERWAERDE	

a. Vergaderingen, werkgroepen en commissies

- De raad van beheer hield 10 gewone vergaderingen.
- Culturele raad Oostende:

vertegenwoordiger : Dhr Emile SMISSAERT (vervanger: Dhr Walter Major)

activiteiten: 9 Algemene vergaderingen, 1 x werkgroep + 1 x bureauvergadering straatnamen, 2 x werkgroep archief (samen met Dhr HUBRECHTSEN) 1 x werkgroep rekeningen culturele raad, 4 x werkgroep open monumentendag(waarvan 1 x met Dhr VILAIN en 1 x met Dhr HUBRECHTSEN), aanwezigheid op de open monumentendag zelf als medewerker, 1 x voorbereiding van de prijs Culturele Raad

De werkgroep Monumenten en Landschappen werd 1x door dhr VILAIN en 1 x door dhr SMISSAERT bijgewoond

- Werkgroep "Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende":
Leden : Dhr Prof.Dr.L.FRANÇOIS, voorzitter
Mevr.C.VERMAUT, G. FARASYN-SCHEPENS, Dhrn F. HUBRECHTSEN,
J. PARMENTIER, F. GEVAERT, I. VAN HYFTE,
Deze werkgroep van de kring vergaderde 8 maal.
- Werkgroep "Huize Louise Marie" (werkgroep die de verhuis van het museum voorbereidt)
Leden: Dhrn F. HUBRECHTSEN, JP. FALISE, W. MAJOR, J. DELANGHE
Deze werkgroep wordt aangevuld met Dhr N. HOSTYN, conservator der stedelijke musea en, per vergadering, met elke persoon die advies of onderrichtingen kan en/of moet geven.
Deze werkgroep van de kring vergaderde 4 maal.
- Werkgroep "Museum"
Leden: Mevr. MAES, Dhrn VERMEERSCH en OUVRY met Dhrn FALISE en HUBRECHTSEN als gelegenheidsmedewerkers kwamen met een of meerdere leden 72 maal bijeen.

- Werkgroep "Tijdschriftenverzameling": Er werd een nieuwe werkgroep opgericht met als doel de tijdschriftenverzameling van de kring bij te houden en een nieuwe visie op deze verzameling voor te stellen.
Maken deel uit van deze werkgroep: Dhrn Jean DE LANGHE, Gilbert VERMEERSCH en Emile SMISSAERT.
- Het ligt in de bedoeling in de toekomst nog een werkgroep op te richten die zich met de fototheek zal bezighouden.
- Werkgroep "100 jaar fusie Mariakerke - Oostende"
Dhr SMISSAERT nam 4 x deel aan de algemene vergadering.

b. 45ste Algemene Statutaire Vergadering

- Deze vergadering ging door op zaterdag 5 juni 1999. Op vier na waren alle effectieve leden aanwezig of vertegenwoordigd bij volmacht.
- De lidmaatschapsbijdragen voor 2000 werden behouden op het niveau van 1999.
- Tijdens de vergadering van de raad van beheer van 20 april 1999 werden de dames Claudia VERMAUT, Gilberte FARASYN-SCHEPENS en Dhr August GOETHAELS opgenomen als effectief lid van de kring
- Mevr. MAES en Dhrn GEVAERT, VERMEERSCH en HUBRECHTSEN waren uittredend en werden herkozen als lid van de raad van beheer. Dhr Jan NUYTTEN werd gekozen als nieuw lid van de raad van beheer.

2. Secretariaat

a. Het secretariaat verwerkte 446 stukken in de briefwisseling. Enkel de externe briefwisseling (met uitzondering van reclame, pamfletten, folders en brochures) werd behouden voor de nummering. Briefwisseling intern de raad van beheer wordt enkel behouden als het nuttig lijkt voor de historiek van de kring.

b. Leden

De kring telde op 31 december 536 leden wat een vermeerdering met 20 leden betekent ten opzichte van vorig jaar

De volgende leden ontvielen ons in de loop van het jaar: Mevr. Gilberte DEVRIENDT, Dhrn Roger LAGA, Octave DEFOOR, Henri STORCK en Albert LERMYTE.

3. Activiteiten

a. Voordrachten

Er waren in totaal 10 voordrachten:

- Donderdag 25 februari om 20 u 30:
"De Telefoondienst in Oostende" door Dhr Walter MAJOR met 45 aanwezigen.

- Donderdag 25 maart om 20 u 30:
"1855. Een Wandeling op de Stadswallen van Oostende" door Dhr Freddy HUBRECHTSEN met 90 aanwezigen.
- Donderdag 29 april om 20 u 30:
"Van Weststraete tot Adolf Buylstraat" door Dhr Jean-Marie BEKAERT met 75 aanwezigen.
- Zaterdag 22 mei om 14 u 30:
"Het Veranderd Gezicht van de Oosteroever". Wandelvoordracht door Dhr Ferdinand GEVAERT met 42 deelnemers.
- Donderdag 27 mei om 20 u 30:
"De Geschiedenis van de Oostendse Badinstellingen" door Mevr. Dr. Leen COENE met 45 aanwezigen.
- Donderdag 16 september om 14 u 30:
"Oostende gezien door Buitenlandse Auteurs" door Dhr Omer VILAIN met 38 aanwezigen.
- Donderdag 30 september om 20 u 30:
"Maritieme Archeologie en Duikbootoorlog: een Wrakstudie" door Dhr Tomas TERMOTE met 75 aanwezigen.
- Donderdag 28 oktober om 20 u 30:
"De Kazernes van het Hazegras" door Dhr Freddy HUBRECHTSEN met 75 aanwezigen.
- Donderdag 25 november om 20 u 30:
"Henri Storck" door Dhr Patrick VANSLAMBROUCK met 45 aanwezigen.
- Donderdag 23 december om 20 u 30:
"Cartoons over Oostende en de Kuststreek" door Dhr Emile SMISSAERT met 58 aanwezigen.

Voor de 10 voordrachten geeft dat een totaal van 588 aanwezigen met een gemiddelde van 59 toehoorders per voordracht.

b. Studiebezoeken

Zaterdag 13 maart om 14 u 30
"Ensortentoonstelling: De Foto's en de Roem". Bezoek met uitleg door de conservator Dhr Norbert HOSTYN. 46 aanwezigen.

c. Podiumoptreden

Een KLEINKUNSTGEBEUREN, voorafgegaan door een banket op 4 december om 19 uur in de zaal van het restaurant BENNY met 83 aanwezigen.
Het Oostendse ensemble "ACCORDEONI" verzorgde het artistieke deel van de avond..

d. Studiereis

De jaarlijkse studiereis ging door op zondag 6 juni, onder leiding van Dhr Jean Pierre FALISE, naar het "NATIONAAL VLAS-KANT- EN LINNENMUSEUM en het BEGIJNHOF te Kortrijk, Nadien werd nog onder deskundige leiding het MOUT- EN BROUWERSHUIS DE SNOEK te Fortem (Alveringem) bezocht.

Er waren 51 deelnemers aan deze zeer interessante en aangename studiereis.

e. Andere activiteiten

- De jaarlijkse Driekoningenviering werd op 8 januari verzorgd door de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde (VVF) in hun lokalen. De kring was vertegenwoordigd door Dhr en Mevrn. FALISE, GEVAERT, MAJOR, VERWAERDE, HUBRECHTSEN, Mevrouw DREESEN en Dhr VILAIN.
- Dhr en Mevr. FALISE-MAES en Dhr HUBRECHTSEN vertegenwoordigden de kring op 15 januari voor de opening van de tentoonstelling NAVEXPO 99 in het Centre Culturel Jettois te Jette
- Jaarlijks veiling op 28 januari onder leiding van Dhr Omer VILAIN.
Aan de 71 aanwezigen werden 153 stukken aangeboden met een totale opbrengst van 76.310,-Fr.
Dit bracht voor de kring 16.342,-Fr op.
- Op 29 januari vertegenwoordigden dhrn Omer VILAIN, Emile SMISSAERT en dhr en mevr. FALISE-MAES de kring op de overhandiging van de PRIJS CULTURELE RAAD 1998
- Dhr en Mevr FALISE-MAES en HUBRECHTSEN-CATTOOR vertegenwoordigden de kring op de statutaire vergadering van het West-Vlaams Verbond voor Kringen van Heemkunde (WVKH) te Ieper op zaterdag 20 maart. Deze vergadering ging gepaard met een studiebezoek aan de tentoonstelling "Oorlog en Vrede in het onderwijs vóór, tijdens en na Wereldoorlog I"
- Dhrn en Mevrn FALISE-MAES, HUBRECHTSEN-CATTOOR en Mevr. DREESEN vertegenwoordigden de kring op de Heemdag van het WVKH te Deerlijk op zaterdag 17 april. Deze heemdag was georganiseerd door de Heemkundige Kring Dorp en Toren uit Deerlijk. Deze gemeente heeft drie beroemde zonen: dichter René De Clercq, fabeldichter Pieter Jan Renier en priester-schrijver/dichter Hugo Verriest. Een referaat over René De Clercq, een bezoek aan de beroemde Sint-Columbaretabel in de kerk en het Museum René De Clercq ronden het instructieve deel van de dag af.
- Dhr Omer VILAIN en Dhr en Mevr VERWAERDE vertegenwoordigden de kring op de Ensorherdenking van 17 april waarbij een bloemtuil op het graf werd neergelegd.
- Op 24 april werd dhr August VAN ISEGHEM gevierd in tegenwoordigheid van dhr schepen van cultuur LAMBERT, provincieraadslid Mevrouw VERCRUYSSSE en dhr LERMYTTE, voorzitter van het Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde.
Dhr VAN ISEGHEM ontving de zilveren stadsmedaille en de gouden medaille van de provincie.
Dhrn MAJOR, SMISSAERT EN VERMEERSCH ontvingen de zilveren medaille van de provincie. Dhr FALISE ontving de Gouden Plate.
Vanaf deze datum neemt dhr Omer VILAIN de functie waar van voorzitter van de kring en werd dhr Walter MAJOR ondervoorzitter.
Dhr VAN ISEGHEM heeft aanvaard de titel van EREVOORZITTER van de kring te voeren.
- Dhr Omer VILAIN en Dhr en Mevr FALISE-MAES vertegenwoordigden de kring op de Paster Pypeherdenking op 3 juni. In naam van de kring werd een bloemenkrans neergelegd op het graf.
- Dhr en Mevr. FALISE-MAES vertegenwoordigden op 10 november de kring op de academische zitting bij de viering van 150 jaar Conservatorium te Oostende.

- Dhrn FALISE en HUBRECHTSEN namen op 20 november deel aan de Interprovinciale studiedag te Aardenburg. Deze studiedag georganiseerd door de provincies Zeeland, Oost- en West-Vlaanderen had als thema "De Toekomst van ons Verleden".

- Thematische tentoonstellingen in het Heemmuseum DE PLATE

Van 6 februari tot 29 mei

CARNAVAL EN ANDERE STOETEN TE OOSTENDE

Realisatie en organisatie: Heemkring DE PLATE

Van 12 juni tot 12 september

50 JAAR STRANDLEVEN TE OOSTENDE NA WERELDOORLOG II

Realisatie en organisatie: Heemkring DE PLATE

Van 2 oktober tot 10 januari 2000

GYMNASTIEK IS EEN SYMFONIE VAN BEWEGINGEN. De geschiedenis van de turnafdeling van het KONINKLIJK VAN NESTEGENOOTSCHAP OOSTENDE.

Realisatie en organisatie: KVGO-GYM o.l.v. dhr. Walter LOONTIENS

4. Museum

a. *Bezoekers*

In de loop van het jaar werden in totaal 2.875 bezoekers verwelkomd

Buiten de openingsuren werden 23 groepen en schoolklassen, uit binnen- en buitenland, rondgeleid.

Vlaamse museumdag op zondag 2 mei: met gratis toegang:

189 bezoekers

b. *Huize Louise Marie*

De werkzaamheden voor vernieuwing en restauratie door de stedelijke werkhuisen en door andere, door de stad aangestelde firma's, zijn aan de gang.

5. Archief

Het archief wordt beheerd door Mevrouw MAES. De inventarisatie is nog steeds aan de gang en geïnformatiseerd.

Het archief blijft echter gesloten. Individuele vragen kunnen steeds gericht worden aan Mevr. MAES die ze zal behandelen rekening houdend met de aan de gang zijnde inventarisatie

6. Documentatiecentrum

Het documentatiecentrum wordt aangevuld en beheerd door Mevr. MAES en kan door de bezoekers vrij worden geconsulteerd op de openingsuren van het heemmuseum. Het bestand werd door Mevr. MAES aangevuld met 732 stukken.

7. Mediatheek

Dhr SMISSAERT is verantwoordelijk voor de mediatheek.

8. Tijdschriftenkast

Een tijdschriftenkast met een 40-tal ruilabbonnementen van diverse Heemkringen in het Vlaamse land staat ter beschikking van het publiek op de openingsuren van het Heemmuseum. De tijdschriften kunnen ter plaatse geconsulteerd worden.

Het beheer wordt verzekerd door Dhr FALISE die in de toekomst zal vervangen worden door de werkgroep o.l.v. Dhr DE LANGHE.

9. Verzameling van de Kring

a. Bruikleen

- Twee foto's en zestien collectiestukken aan de "Foyer Culturel Jettois a.s.b.l." voor de tentoonstelling NAVEXPO 99
- Vijftien foto's voor de tentoonstelling en het boek "150 Jaar Conservatorium te Oostende"
- Acht negatieven en vier foto's voor een tentoonstelling van de stedelijke reinigingsdienst.
- Zes foto's en een kursaalbrochure voor het boek "Archiefbeelden Oostende"
- Negen collectiestukken met betrekking tot de visserij voor de tentoonstelling over "IJslandvaart" met Open Monumentendag in het Westerkwartier 1999.

b. Aanwinsten

• Schenkeningen

In het totaal werden in 1998 – 549- nummers aan de inventaris van de kring toegevoegd, voor het grootste deel schenkingen van leden en belangstellenden.

• Aankopen

Aankoop van een TV met geïntegreerde videorecorder.

c. In de nacht van 11 op 12 april werd de maquette van het vissersschip O.21 tijdens een inbraak in onze vitrine onder het uurwerk van het feestpaleis gestolen. PV werd door de politie opgemaakt.

10. Publicaties

a. Tijdschrift

Van het tijdschrift verschenen 9 nummers op de vooropgestelde data: januari, februari, maart, april, mei, september, oktober, november en december. In totaal werden 278 bladzijden gepubliceerd waaronder 5 zwartwitfotobladzijden en 32 bladzijden met kaarten, foto's, tekeningen, rekeningen en documenten.

De inhoudstafel van de jaargang 1998 (41 bladzijden) werd opgemaakt door de heer SMISSAERT. Dhr. FALISE zorgde voor de samenstelling en de opmaak van het tijdschrift; De heer VAN ISEGHEM belastte zich met de verzending.

b. Kalender

Het Grafisch Bedrijf LAMMAING heeft voor 1999 een kalender aangeboden op basis van prentkaarten en teksten van dhr Omer VILAIN met als thema: OOSTENDE ROND DE EEUWWISSELING

c. Ruilabonnementen

Werden omgewisseld met volgende Heemkringen of Verenigingen:

Bachten de Kupe, Veurne. De Zonnebeekse Heemvrienden, Zonnebeke. Geschiedkundige Kring Emighahem, Eernegem. Gidsenkring Lange Nelle, Oostende. Heemkring 't Schorre, Oostende. Heemkring Coclariensia, Koekelare. Heemkring David Jonckheere, Aartrijke. Heemkring Den Hert, Ingelmunster. Heemkring Dorp en Toren, Deerlijk. Heemkring Dr. Vandamme, Blankenberghe. Heemkring Graafschap Jette, Brussel. Heemkring Graningate, Middelkerke. Heemkring Karel Van de Poele, Lichtervelde. Heemkring M. Van Coppenolle, Brugge. Heemkring Oud Ruiselede, Ruiselede. Heemkring Pastoor Ronse, Zedelgem. Heemkring Sint Guthago, Brugge. Heemkring Wibilinga, Wevelgem. Heemkundige Kring Eisden, Eisden. Heemkundige Kring Erpe Mere, Mere. Heemkundige Kring Houtland, Torhout. Iepers Kwartier, Ieper, Kon. Commissie voor Volkskunde, Antwerpen. Culturele Raad, Oostende. Vrienden van het Noordzeeaquarium, Oostende. Oudheidkundige Kring Land van Waas, Sint Niklaas. Rollarius, Roeselare. Ter Cuere, Bredene. Tijdingen, Oostende. Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, Antwerpen. Westvlaams Verbond voor Kringen van Heemkunde, Aartrijke. Familiekundige, Heemkundige en Geschiedkundige Kring Ghestela, Gistel. Tijdschrift van het Gemeentekrediet, Brussel

d. Abonnementen

De Kring is geabonneerd op "Marswin" tijdschrift uitgegeven door de Vlaamse Vereniging voor bestudering van Zeezoogdieren. Alsook op het tijdschrift "Tradities" uit Nederland. De Heer VAN ISEGHEM stelde zijn abonnement op "Ons Heem" en "Het Visserijblad" ter beschikking van de Kring.

e. Andere publicaties

Er werden in 1999 geen andere publicaties uitgegeven.

11. Giften

De kring mocht een geldelijke gift ontvangen van: Dhr Jacques LALEMAN, Mevr Gilberte DEVRIENDT, Mevr BERDEN, Dhr D. PANESI en Dhr. Jan NUYTTEN.

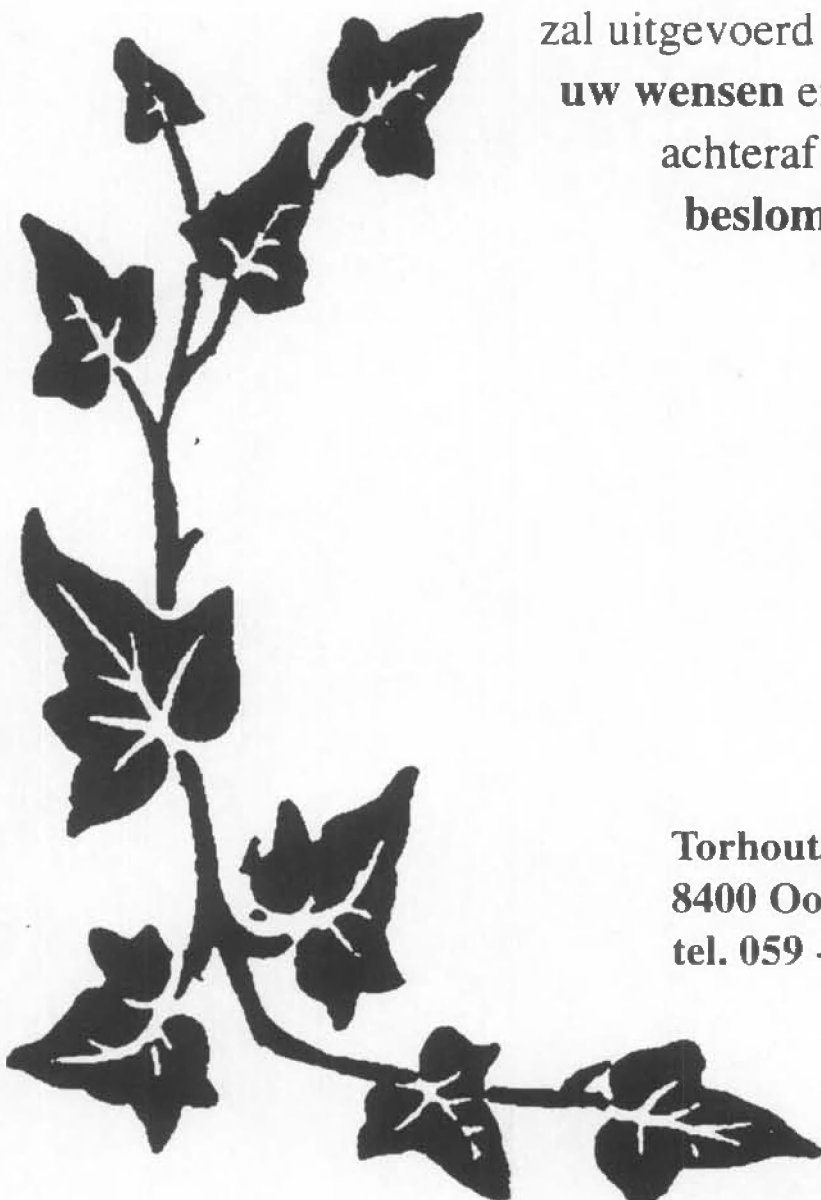
Freddy HUBRECHTSEN
Secretaris

Omer VILAIN
Voorzitter

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

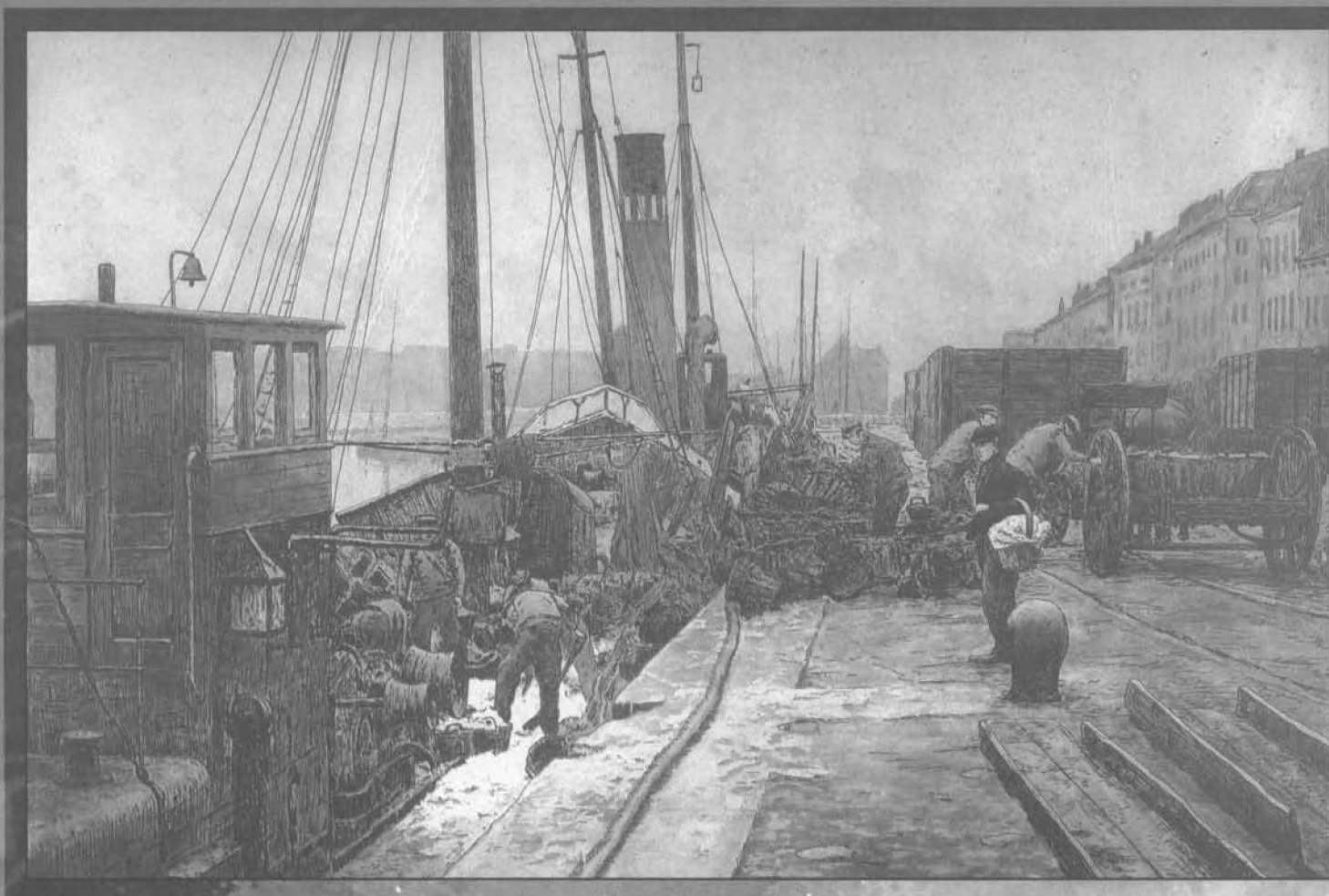

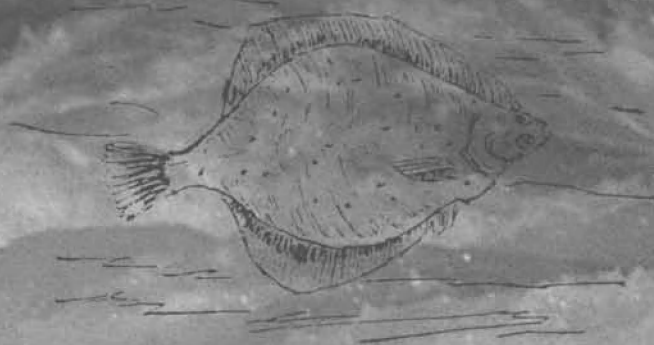
Foto Lue • archief De Pijpe

Eerste handelsdok rond 1900

DE PLATE

Maandblad

-- MAART 2000

D E P L A T E v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

Secretaris	Verantwoordelijke uitgever	Penningmeester	REKENINGEN
F. HUBRECHTSEN	O. VILAIN	J.P. FALISE	750-9109554-54
Gerststraat 35 A	Rogierlaan 38/11	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 Oostende	8400 Oostende	8400 Oostende	
Tel-Fax 059/50.71.45	Tel 059/70.92.05	Tel-Fax 059/70.88.15	

JAARGANG 29
NUMMER 3
MAAND maart 2000

IN DIT NUMMER

Blz. 62 : **F. GEVAERT** : De Duitse verdedigingswerken in en om de haven van Oostende tijdens W.O.2. Deel 2.

blz. 72 : **R. SEYS** : Herinnering aan Aimé Mouqué.

blz. 75 : **R. BOTERBERGE** : Pleidooi in 1796 door de Oostendse kunstenaar Pierre Henri Pieters tot vrijwaring van het cultureel erfgoed.

Blz. 77 : **R. VANCRAEYNEST** : De installaties van het Zeewezen te Oostende vanaf het ontstaan tot omstreeks 1930. Deel 1.

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

Maart- ACTIVITEIT I

Zaterdag 18 maart 2000 om 09 u 30

Bezoek aan de Tractiewerkplaats van de NMBS

De tractiewerkplaats Oostende legt zich toe op het onderhoud op korte en middellange termijn van elektrische locomotieven en motorstellen. Dit omvat twee kernactiviteiten: preventieve controles en technisch onderhoud enerzijds, reinigen en gereedmaken van het materieel anderzijds. Sedert juni vorig jaar beschikt Oostende over een nieuwe werkloods die een radicale ommezwaai in het onderhoud vormt: tegelijkertijd op, onder en in de trein werken. De werktuigen zijn hoogtechnologisch en voldoen aan de hedendaagse milieueisen.

Deze tractiewerkplaats is één van de beste zoniet DE beste van het ganse NMBS-net en het is met een gerechtvaardigde fierheid dat dhr **Hubert SEYNAEVE** (gemeenteraadslid, hoofd van ACV-Oostende, en onderbureauchef van de NMBS) bereid is om deze werkplaats voor ons open te stellen en onder zijn leiding te bezoeken.

Dit kan echter maar op zaterdagvoormiddag en na vooraf in te schrijven Tf (antwoordapparaat mag geen probleem zijn), briefje in de bus... bij de secretaris F Hubrechtsen, Gerststraat 35 A, Tf 50.71.45 (= ook fax)

Het vooraf inschrijven is absoluut noodzakelijk in verband met de veiligheid.

De tractiewerkplaats bevindt zich in de Sloepenstraat = overzijde van de vroegere Beliard-Murdoch (of Creighton) werf.

Maart- ACTIVITEIT II

Donderdag 30 maart 2000 om 20 u 30

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr. L. Colensstraat 6.

Onderwerp: **OOSTENDE EN DE OOSTENDSE COMPAGNIE: Het economisch effect van de koloniale zeehandel op Oostende tussen de Spaanse en de Oostenrijkse Successieoorlog (1713-1745)**

Deze voordracht wordt verzorgd door dhr **Michaël-W. SERRUYS**

Betreffende de roemrijke tijd van de Oostendse Compagnie (1723 – 1731) is er al menige pen over het papier gekrast. De bibliografie ziet er helemaal niet slecht uit.

Deze korte periode was echter zo boeiend dat men er tot op heden nog gedegen studies kan aan wijden.

Een jongeman, dokterszoon uit Rotterdam maar met Oostendse grootouders, komt Moderne Geschiedenis studeren aan de Katholieke Universiteit te Leuven. Geen beter onderwerp voor zijn eindverhandeling dan deze waarvan de titel hierboven vermeld is.

Het vertrek en de aankomst van de schepen was telkens een hoogtepunt maar deze gebeurtenissen zorgden voor werkgelegenheid: scheepsbouw en -herstelling, aanvoer van proviand en andere benodigdheden, geldverhandelingen. Meer verkeer, meer verbruik, hogere lonen. Er vloeyde veel geld in de lokale economie en er werd ook geïnvesteerd in allerlei zaken. Pakhuizen werden gebouwd en een zeevaartschool werd opgericht.

Het was echter jammer genoeg niet van blijvende aard.

Dhr SERRUYS legt ons dat eenvoudig uit in een zwierige taal.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid

Men zegge het voort !!!

Onze prijs = uw profijt
Uw kleurenfoto's manueel afgewerkt volgens de modernste technologie met multi-scanner

**COCK
CAMERA
SERVICE**

Hoek Jozef II straat en
Christinastraat - Oostende

Waar kwaliteit nog vakmanschap is

DE DUITSE VERDEDIGINGSWERKEN IN EN OM DE HAVEN VAN OOSTENDE TIJDENS W.O. 2

DEEL 2

door Ferdinand GEVAERT

De Stutzpunktgruppe Ostende bestond in hoofdzaak uit drie Panzerstutzpunkte, nl.

- Pz. Stp. Ostende Hafen
- Pz. Stp. Blaue Schleuse
- Pz. Stp. Steene

Panzerstutzpunkt Ostende Hafen bezette in wezen de oosteroever van de haven van Oostende tot aan de gemeentegrens met Bredene. De westelijke grens van deze zone was de havengeul en de voorhaven. De noordelijke grens was de zee, de zuidelijke spuiikom en in het oosten een anti-tankmuur en -gracht opgetrokken en gedolven op de grens tussen Bredene en Oostende, de Groenendijkstraat, tussen de Koningsweg (kustbaan) en de spuiikom.

Pz. Stp. Blaue Schleuse werd in het oosten begrensd door een anti-tankgracht lopende vanaf de spuiikom tot aan de sluis en bruggen van Plassendale, in het westen het kanaal Oostende-Brugge, van Plassendale tot de sassen van Slijkens en vormde samen met Pz. Stp. Steene het Landfront.

Het Pz. Stp. Steene met als centrum Stene-dorp was geheel omgeven door een anti-tankversperring gevormd door een gegraven anti-tankgracht en uitgediept en verbrede natuurlijke waterlopen.

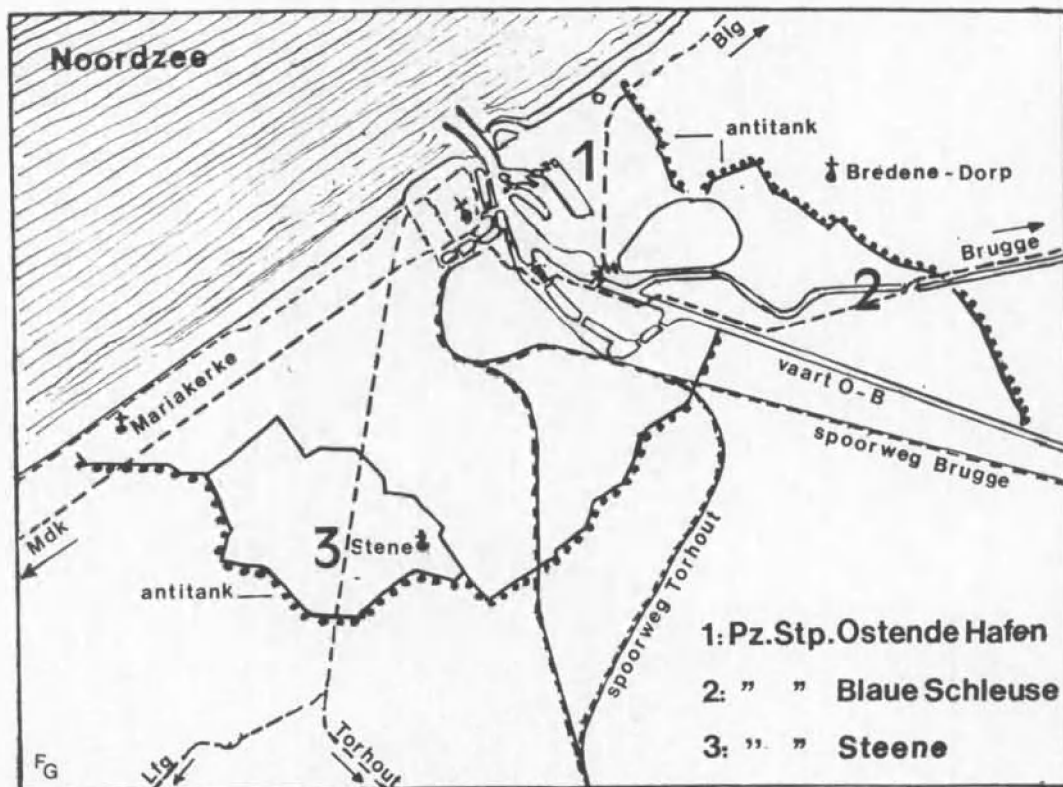

Fig. nr. 2 - Oostende 1940-1944. Situering van de drie Panzerstutzpunkte die de Stutzpunktgruppe Ostende uitmaakte.

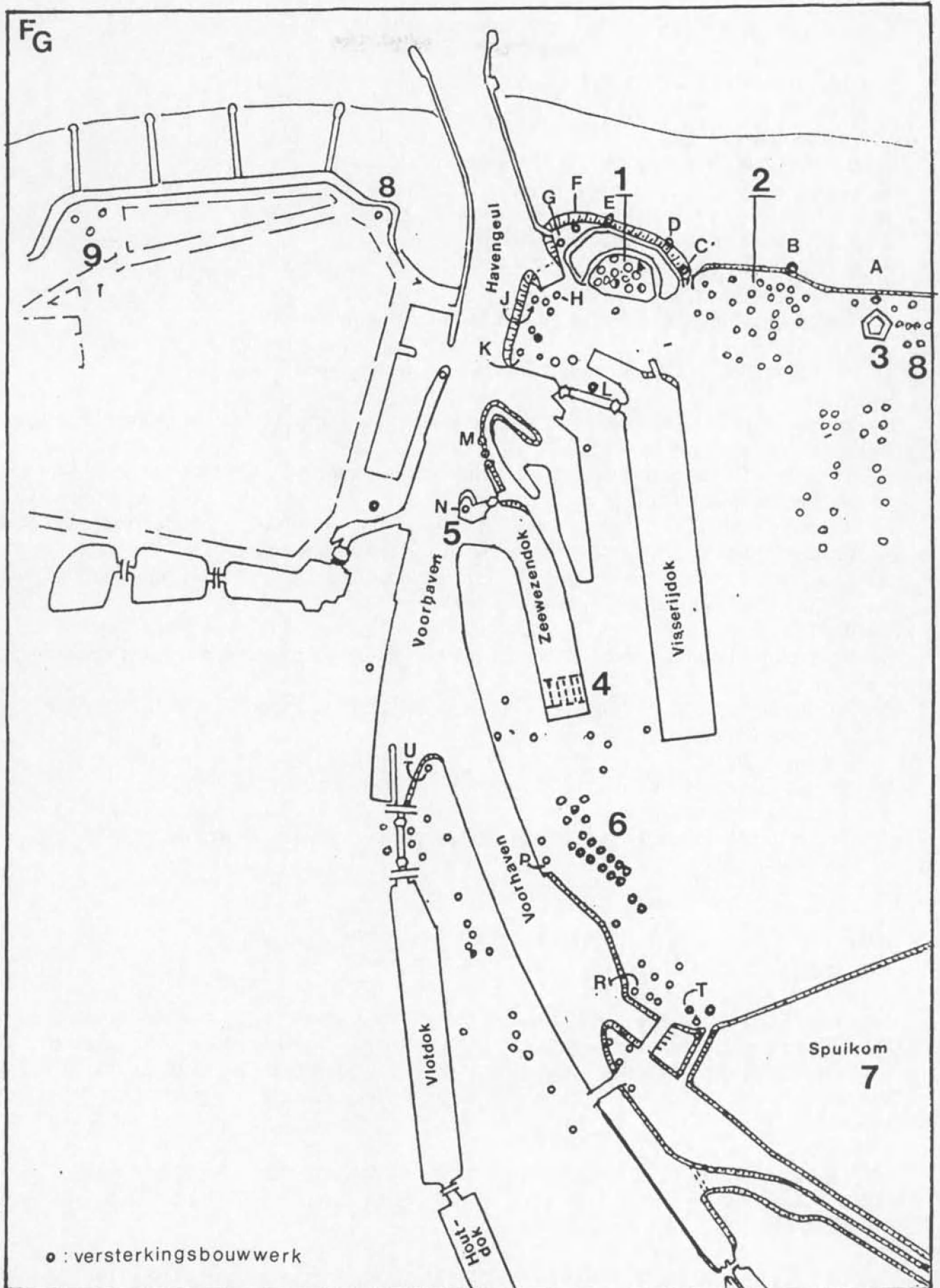

Fig. nr. 3 - Oostende 1940-1944. Overzichtskaart van de Duitse versterkingswerken op de oosteroever en aan de Voorhaven.

Legende bij kaart fig. nr. 3

1. Halve Maan (hoofdkwartier Stpk + Flak)
2. Batterij Hundius
3. Fort Napoleon (1811)
4. Snelbootbunker (S-bootebunker – snelbootbasis)
5. Door de Duitsers gegraven toegangseuil
6. Logistieke installaties van de snelbootbasis
7. Spuikom, basis voor watervliegtuigen
8. Waarnemingspost (aan de "vlaggestok")
9. Vuurleidingpost Kursaal
  - A. Geschutskazemat (bunker) voor strandflankeringsgeschut (kanon)
  - B. " " " " (kanon of m.g.)
  - C. Rb type nr. 515, M.G. Kasematte, bunker voor machinegeweer
  - D. " " " " " " " "
  - E. Ingebedde tankkoepel, met 4,7 cm kanon, reeds aanwezig voor 1940, door het Belgisch Ministerie van Landsverdediging
  - F. Rb type nr. 612, Schartenstand für Lande- und Sturmabwehrgeschütze ohne Nebenraum, geschutskazemat zonder zijkamer
  - G. Rb type nr. 631, Schartenbau für 4,7 cm Fest-Pak(t), geschutskazemat voor vestingsantitankkanon 4,7 cm (buitgemaakt in Tsjecho-Slowakije – 1938)
  - H. Rb. Type nr. 669, Schartenstand für Feldgeschütze (60°) ohne Nebenraum, kazemat voor veldkanon, schootbereik 60°, zonder zijkamer
  - J. Idem
  - K. Rb type nr. 114, Stand mit 6-Schartenkuppel, bunker met stalen koepel met zes schietopeningen (-gaten)
  - L. Rb type nr. 633, Stand für M19, bunker met stalen koepel voor automatische mortier 5 cm
  - M. Geschutskazemat
  - N. Geschutskazemat
  - P. Rb type nr. 515, MG-Kasematte, kazemat voor machinegeweer
  - R. Geschutskazemat
  - T. Bunker met stalen koepel met zes schietopeningen voor machinegeweren (type 114?)
  - U. Geschutskazemat

PROEVE (5) TOT BESCHRIJVEN VAN DE VERDEDIGINGSWERKEN VAN HET PANZERSTUTZPUNKT OSTENDE HAFEN

Het Pz. St. Ostende Hafen had in hoofdzaak, en werd als dusdanig uitgebouwd, de verdediging van het zeefront, het strand, de toegang tot en de eigenlijke haveneuil, en de voorhaven. Als nevenfunctie werd het landfront verdedigd door de antitankversperring en de bewaking van de kustweg richting Blankenberge. Het hoofdkwartier van het steunpunt was gevestigd in een bunker op de Halve Maan.

Binnen de zone van het Stutzpunkt lag er een verbunkerde basis voor snelboten (S-boote, motortorpedoboten) in het Zeewezendok, met de daarbij horende verbunkerde walinstallaties en logistieke diensten.

Tot eind 1943 was er ook een luchtdoelbatterij (Flak) (6), gelegen naast en achter Fort Napoleon. Eind 1943 (begin 1944) werd deze batterij ontruimd. De eenheid, 4/ gem. Flak Abt. 252, verhuisde naar een nieuw gebouwde batterij, het Stutzpunkt Richthoffen, gelegen nabij Bredene-dorp, binnen de zone van het Stutzpunkt Blaue Schleuse.

Het zeefront werd gedekt door de kanonnen van de 2^e batterij van de Marine Artillerie Abteilung 204, opgesteld in de batterij Hundius (7), gelegen in de duinen tussen de Halve Maan en het Fort Napoleon.

Oorspronkelijk, vanaf 1940, waren de kanonnen van de batterij opgesteld in open bedding op de Halve Maan. Op 1 februari 1943 werden er vier 7,5 cm FK 02/26 (p) aldaar opgesteld. De kanonnen waren oorlogsbuit, veroverd op het Pools leger in 1939.

Begin juli 1943 werd de batterij verplaatst naar de huidige opstellingsplaats en werd het Pools geschut vervangen door vier 10,5 cm SK L/40 kanonnen. De kanonnen werden opgesteld in open bedding. De vuurleiding van de batterij werd gehuisvest in een vuurleidingbunker, van het "Regelbau" (8) type nr. M 157. De kanonnen werden opgesteld in een halve cirkel omheen de bunker. De munitie werd opgeslagen in vijf munitiebunkers, van het Regelbau type nr. 134, gelegen naast de kanonnen. Voor de bescherming van het personeel van de batterij waren er drie manschappenbunkers van het Regelbau type nr. 502. Verder waren er een aantal verblijven en andere, zoals keuken, eetzaal en magazijnen opgetrokken in baksteen.

Er waren ook een aantal schietstellingen in metselwerk voor de nabije verdediging onderling verbonden met elkaar en met de verscheidene bunkers door overkapte loopgraven in metselwerk.

De bunkers werden, en zijn, gebouwd verzonken in de duinen, uiteraard met uitzondering van de vuurleiding en de geschutskazematten.

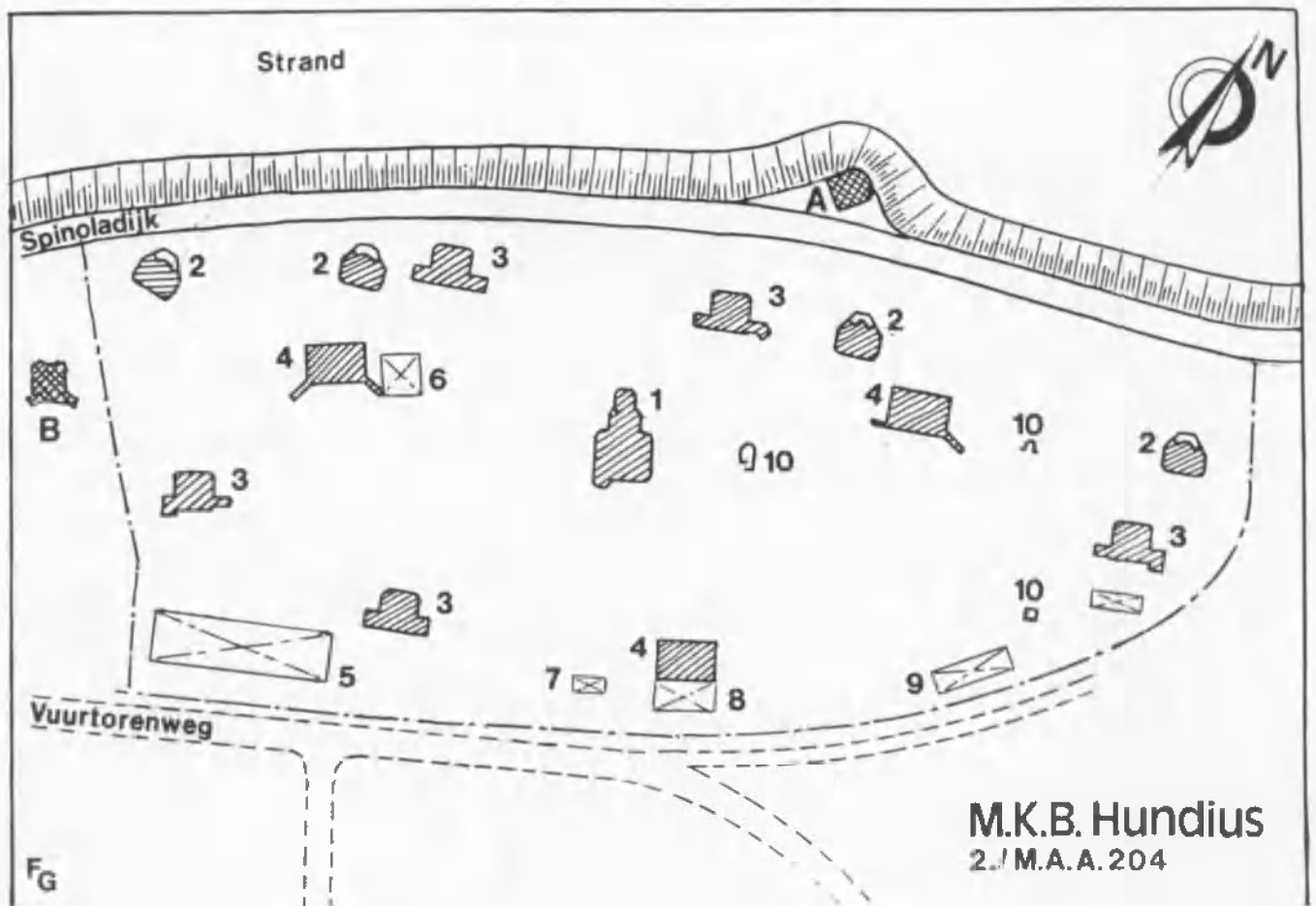
In het raam van het "Schartenbau-programma" (9) werden twee geschutskazematten gebouwd en na voltooiing werden twee kanonnen van hun open bedding weggehaald en in de kazematten opgesteld. De twee overige kanonnen van de batterij werden niet verplaatst, doch er werd een kazemat overheen gebouwd. De geschutskazematten zijn van het Regelbau type nr. 671. Deze verbunkering werd uitgevoerd in mei 1944, dus een maand voor de geallieerde landing in Normandië.

De batterij was, naast de vier 10,5 kanonnen, ook uitgerust met een kanon voor het afschieten van lichtschoten, om bij duisternis de doelwitten op zee te verlichten. Dit kanon, een 15 cm sFH, was opgesteld in een geschutskazemat, Rb type nr. M 270. Deze bunker werd na de oorlog, samen met vele honderden andere Duitse bouwsels gesloopt. De geschutskazemat stond even buiten de huidige periferie van de batterij Hundius (zie figuur nr. 4).

Volgens Duitse organieke tabellen bezat de batterij ook een aanzienlijke secundaire bewapening, voornamelijk lichte Flak, doch we hebben geen kennis waar deze was opgesteld.

Na de oorlog werd de batterij betrokken door de Belgische Zeemacht, nu "Marine, zodat de bewaakte site in goede staat bleef. Er werden door de Zeemacht nog enkele bouwwerken uitgevoerd. Sinds enkele jaren is de batterij niet meer in gebruik door de Marine, zodat, helaas, hier ook vandalen vrijelijk hun snode en misdadige gang kunnen gaan.

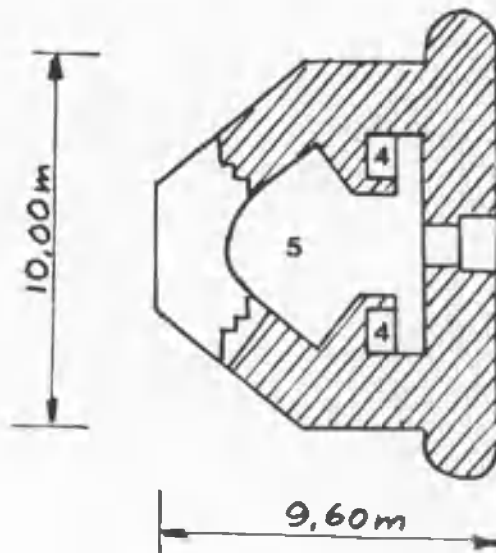
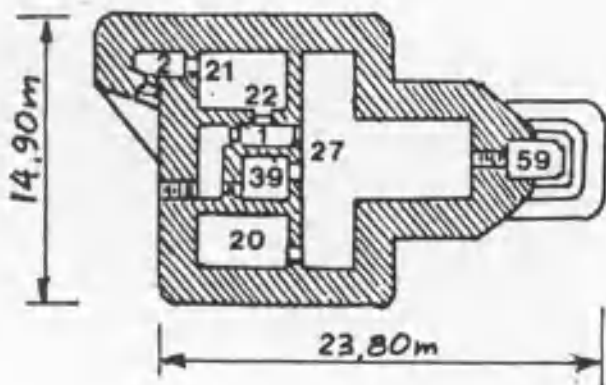
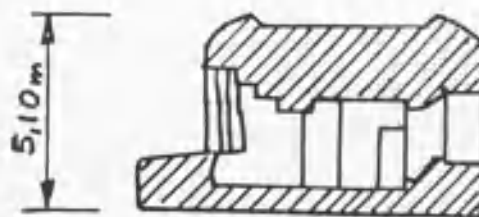
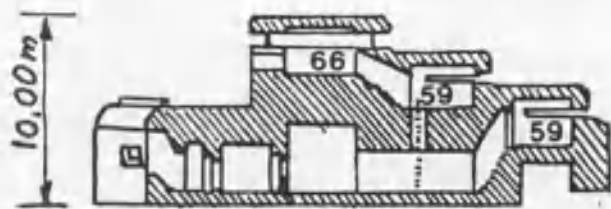
De site, met alle Duitse bouwwerken, werd geklasseerd als monument, ingevolge het ministerieel besluit van 3 oktober 1997. Het behoort nu toe aan de Vlaamse Gemeenschap, meer specifiek aan het departement Leefmilieu en Infrastructuur, administratie Waterwegen en Zeewezen.

Legende:

1. Vuurleidingsbunker, Rb type nr. M 157,
Leitstand für mittlere und schwere Batterien
2. Geschuttsbunker, Rb type nr. 671, met 10,5 cm kanon, schootbereik 120°,
Schartenstand für Geschutze auf mittlere Sockellafette (120°) ohne
Nebenraum,
3. Munitiebunker, Rb type nr. 134,
Munitionsunterstand I,
4. Personeelsbunker, Rb type nr. 502,
Doppelgruppenunterstand,
- 5 t/m 9, gemetselde verblijven,
10. Gemetselde mg-post,
- A. Flankerend strandgeschuttsbunker.
- B. Geschuttsbunker, Rb M 270, met 15 cm sFH kanon voor lichtschoten,
Geschuttschartenstand.

Fig. nr. 4 - Oostende 1940-1944. De batterij Hundius.

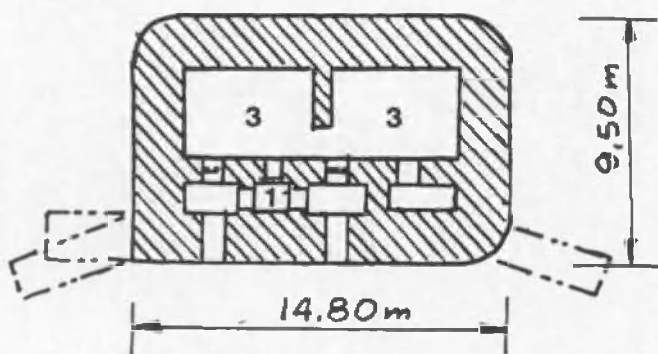

Vuurleidingsbunker, Rb type nr. M 157

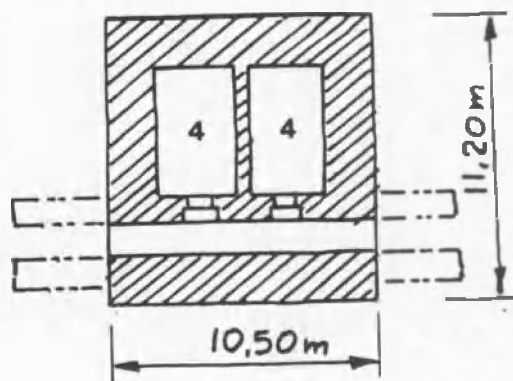
- 1 Gassas (-sluis)
- 2 Nabijeverdedigingskamer
- 4 Munitiekamer
- 5 Geschutskamer
- 20 Radiokamer
- 21 Verwarmingsruimte
- 22 Ventilatiekamer
- 27 Rekenkamer (schootsbureau)
- 39 Officierenverblijf
- 59 Peilstand.
- 66 Meetstand

Geschutskazemat, Rb type nr. 671

Personeelsbunker, Rb type nr. 502

Munitiebunker, Rb type nr. 134

Fig. nr. 4 bis. Oostende 1940-1944. Bunkers v/d Batterij Hundius.

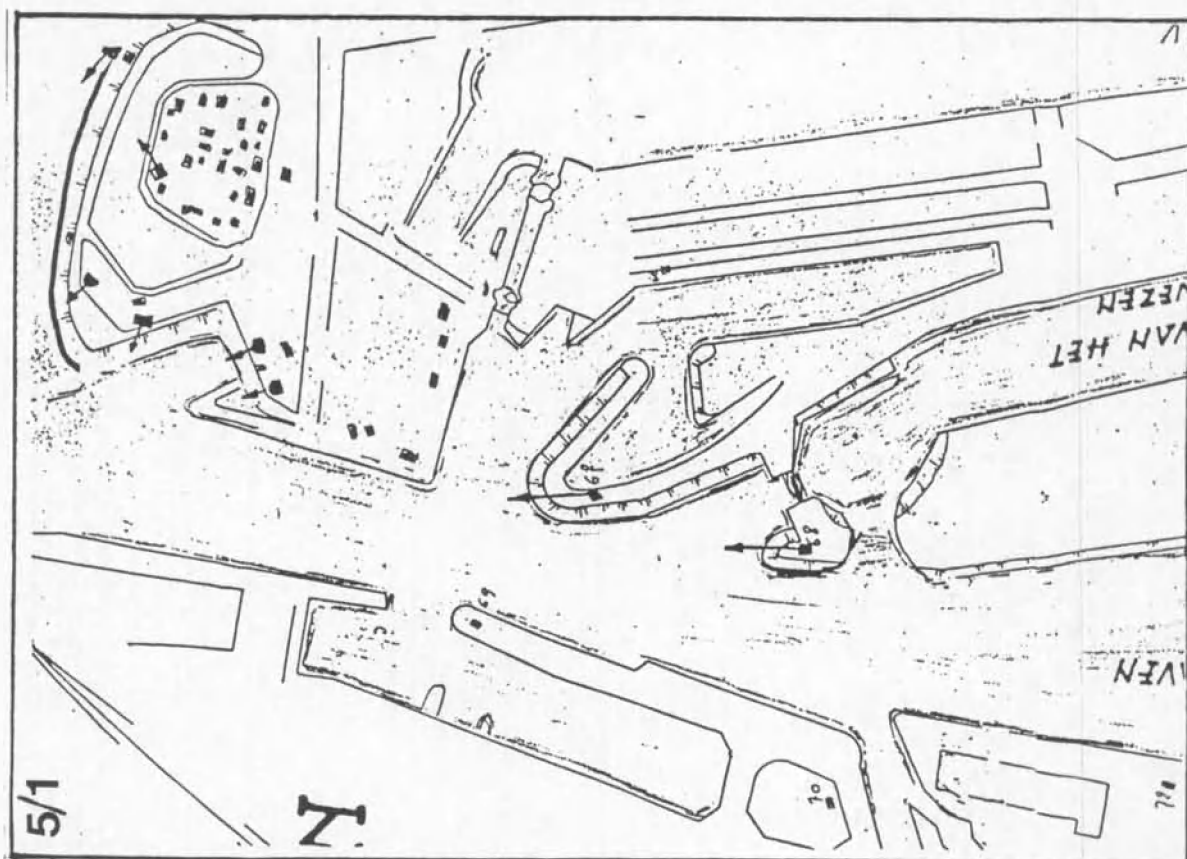
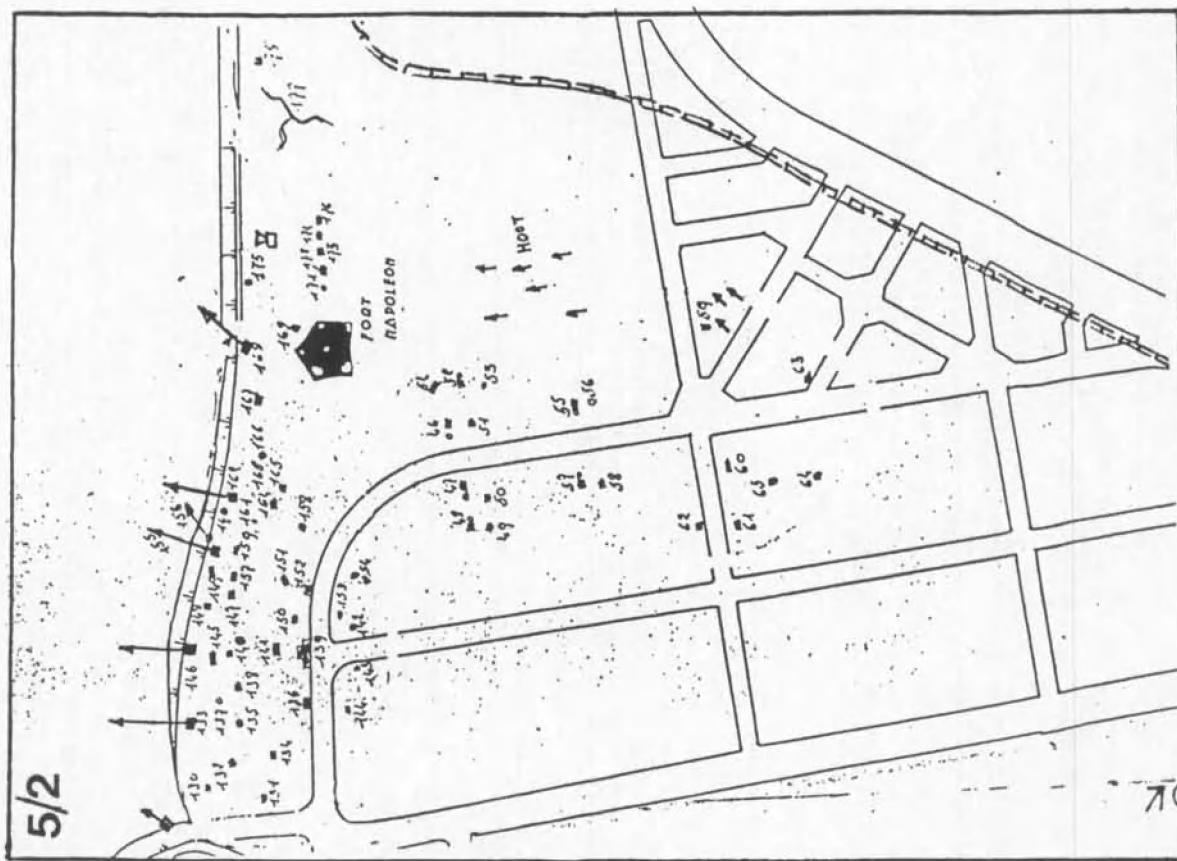
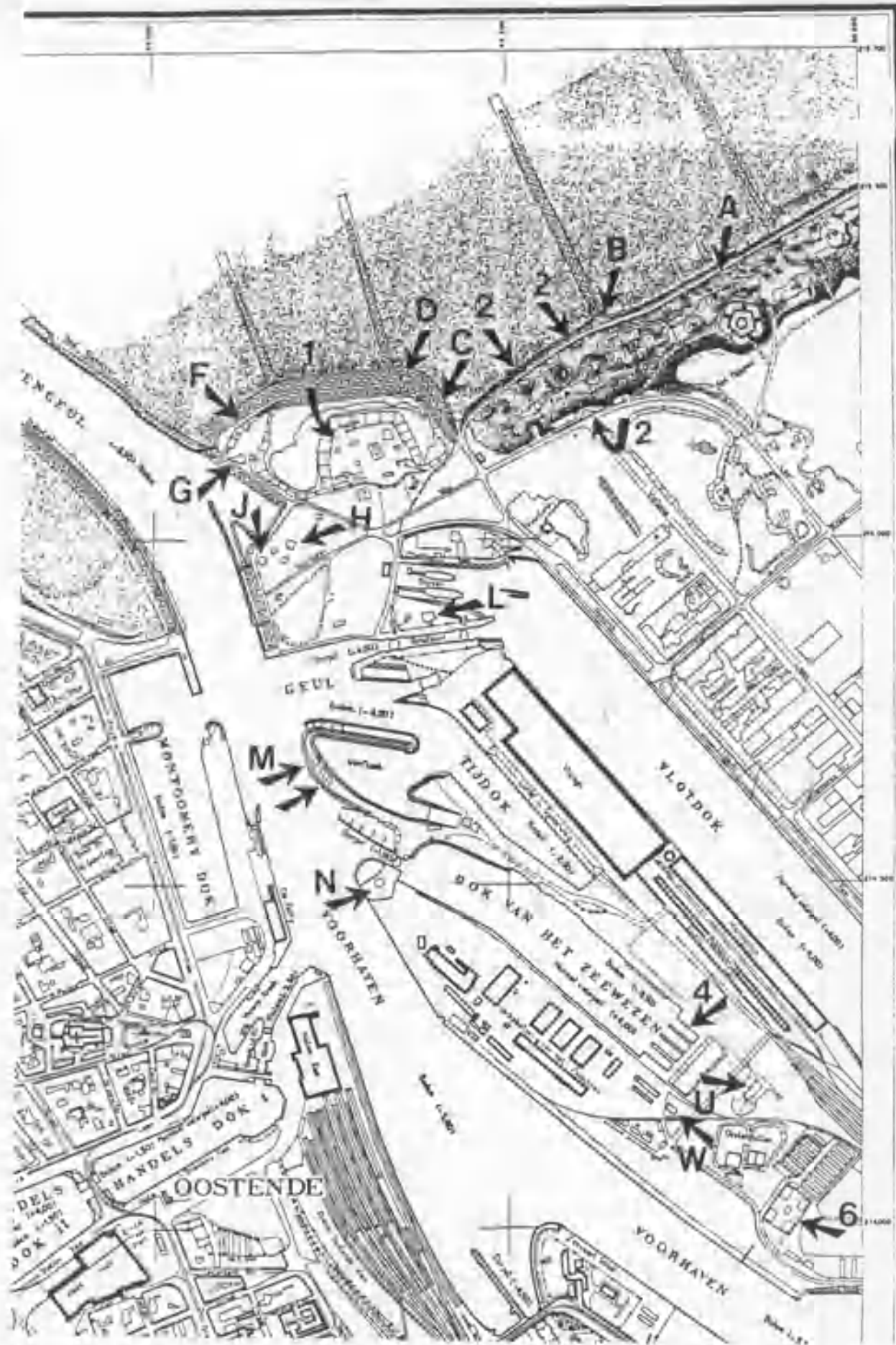

Fig. nr. 5 - Oostende 1940-1944. Inventariskaart van de Duitse versterkingswerken opgenomen door de Belgische Genie in de periode 1945-1946.

Fig. nr. 6 - Oostende 1952. De in 1952 nog niet gesloopte Duitse versterkingswerken. De merktekens zijn dezelfde als deze van kaart fig. nr. 3.

Basis: topografische kaart O.W. en Wdopb., nr 12/2/4, 1952.

- (5) Heden is het niet eenvoudig een duidelijk beeld te krijgen van de Duitse verdedigingswerken, men kan stellen: verdedigingsstelsel, opgetrokken tijdens de periode 1940-1944. Omdat de meeste bouwwerken gesloopt zijn en, zover we er kennis van hebben, er slechts weinig toegankelijke documenten, archieven, officiële beschrijvingen en inventarissen bestaan.

Een gemakkelijk toegankelijke bron zijn de gepubliceerde spionageverslagen van de verscheidene spionagenetten en -organismen die alhier actief waren tijdens de bezetting. Doch deze zijn moeilijk te gebruiken om reden van hun vaagheid, onnauwkeurigheid en de onderlinge tegenstrijdigheden die in de verslagen voorkomen. Dit is wel te verklaren door de moeilijke en doodsgevaarlijke omstandigheden waarin de waarnemingen werden gedaan en de verslagen opgesteld en doorgestuurd. Moest men op basis van deze verslagen een situatie en samenstelling maken van de Duitse kustverdediging en bezetting dan is het alsof er om de 25 meter er een antitankkanon, kustartilleriestuk en veldartillerie van diverse kalibers opgesteld waren langs de Vlaamse kust. Daarnaast nog stukken Flak, van 88 mm, 40 mm en 20 mm (liefst in Flakvierling opstelling).

Na de oorlog werd in de periode 1945-1946 door de Belgische Genie een inventaris opgemaakt van de versterkingswerken opgetrokken en gebouwd door de Duitsers tijdens de bezettingsjaren van W.O. 2. Deze inventaris, wellicht quasi volledig en juist, geeft geen uitsluitsel over de aard, vorm, afmetingen, bestemming, precieze inplanting, noch over de bewapening, en of deze ooit opgesteld en bemand werd. Daarenboven is deze inventaris niet geredelijk te raadplegen.

Preciezer documenten zijn de aanbestedingsbescheiden opgesteld door het Ministerie van Openbare Werken, Dienst van de kust, voor de sloop van de verscheidene versterkings- en andere bouwwerken. Doch deze bescheiden zijn ook zo maar niet te raadplegen.

- (6) Flak, afkorting voor Flugzeug Abwehr Kanone, Duits voor luchtafweerkanon, of luchtdoelkanon. De Flakeenheden behoorden tot de Luftwaffe. Alhoewel de Kriegsmarine en het Heer ook over luchtafweergeschut beschikten.
- (7) HUNDIUS, Paul, Kpt. Lt. Levende legende in Duitsland, bevelhebber tijdens W.O.I van verscheidene Duitse duikboten, U-boote. Diende bij de U-bootflotille Flandern I. Geboren op 2 februari 1889 sneuvelde hij op 16 september 1918 toen de U-103, waarover hij het bevel voerde, tot zinken werd gebracht voor de Franse kust door een Britse destroyer. HUNDIUS zonk 67 handelsschepen met een totale tonnenmaat van 95.280 brt.
- (8) Regelbau. De ontwerpen van de Duitse bunkers waren genormaliseerd, of gestandaardiseerd. Dit was reeds zo bij de bouw van de Westwall voor W.O.II. Voor elke bestemming en aard van de bewapening waren er specifieke ontwerpen. Naarmate de oorlog vorderde en er meer ondervinding werd opgedaan, en ook de versterkingswerken van de bezette landen werden onderzocht en bestudeerd (geëvalueerd), ontstonden er nieuwe ontwerpen. Zo ook was de mislukte aanval op Dieppe niet alleen voor de Britten "leerzaam", ook de Duitsers haalden er "nut" uit bij het verder ontwikkelen van hun Regelbau-ontwerpen (en met veel minder verlies aan mensen en materieel!).
- (9) Schartenbau : Duits voor schietgat in o.m. kazematten. Dus bouw van kazematten voor artillerie en ander geschut.

(wordt vervolgd)

HERINNERING AAN AIMÉ MOUQUÉ

door Raf SEYS

Eind 1999 heeft de Oost-Vlaamse stad Eeklo een luxueus boek uitgegeven met als ondertitel "Van muziekschool tot academie voor muziek en woord" en als hoofdtitel "Muziek als eerste woord". De auteurs, Paul VAN DE WOESTIJNE en Paul VAN BOUCHAUTE, vestigen daarin volle aandacht op 125 jaar muziekgeschiedenis ter stede en op belangrijke muzikale figuren als Aimé MOUQUÉ, geboren en getogen Oostendenaar, die van 27 juli 1939 tot 1 augustus 1956 directeur van de Eeklose muziekacademie is geweest.

In hetzelfde jaar verscheen in het driemaandelijks tijdschrift "Heemkundige bijdragen tot het Meetjesland" een boeiend artikel over "Aimé Mouqué en James Ensor" (jg. 13, nr. 3), van de hand van voornoemde Paul VAN DE WOESTIJNE, stichter (1987) en voorzitter van de "Vereniging voor Heemkunde in het Meetjesland", sinds 1998 directeur van het KTA Koekelare. Als stichter (1979) en voorzitter (tot 1994) van de gemeentelijke heemkring "Coclariensia", ook als stichter (1962) en redacteur (1962-1981) van het "Jaarboek De Spiegel – Spiegel van het officieel onderwijs te Koekelare in het verleden en het heden" ontmoeten we elkaar geregeld en hartelijk. Aldus heb ik hem mijn persoonlijke herinneringen aan Aimé MOUQUÉ kunnen verhalen.

In de 28e jaargang van "De Plate" is Aimé MOUQUÉ, in een bijdrage van Norbert HOSTYN over "Oostendse muziekgeschiedenis 1918-1940", in 't kort genoteerd geworden (nr. 5-8, mei-aug 1999). De daarin opgegeven plaats en datum van zijn dood zijn evenwel onjuist en willen we hier corrigeren. Aimé MOUQUÉ overleed niet in Oostende op 16 november 1959, maar wel in Sleidinge (s. 1977 deelgemeente van Evergem, Oost-Vlaanderen), in een instelling voor geesteszieken, op 10 maart 1961. Bovendien houden we eraan wat we Paul VAN DE WOESTIJNE, in geuren en kleuren, allemaal vertelden, in "De Plate" vast te leggen.

In Eeklo werd Aimé MOUQUÉ in elk geval zeer gewaardeerd. In "Muziek als eerste woord" en in de "Heemkundige bijdragen uit het Meetjesland" worden er, op de dag van heden, de treffendste bewijzen van geleverd. Destijds heeft Aimé MOUQUÉ met het symfonisch orkest van een Oost-Vlaamse provinciestedje Oostende en Blankenberge, met de meest onverwachte verrukking, concerten laten beluisteren.

SCHUBERTS LIEFDELIED Een herinnering aan "de Klets"

Ik heb Aimé MOUQUÉ als muziekleraar aan de Rijksnormaalschool (RNS) te Blankenberge gekend van 1942 tot 1947. Van jongelui die voor onderwijzer studeren mag verwacht worden dat ze tijdens de lessen de tucht niet zullen verknoeien. Toch is het zo dat "de Klets", zoals we hem noemden, soms vriendelijk verzocht: "Maar jongens toch, gebruikt een keer een beetje meer verstand"; - Welke muziekleraar heeft het niet lastig met de tucht?

Van Aimé MOUQUÉ weten we dat hij graag dronk, soms een beetje te veel; aan zijn adem roken we dan "dat hij er weer had aangezeten". Hij had een paar opeenvolgende dagen les per week en verkoos in plaats van na de lessen van de ene dag naar Eeklo per trein terug te reizen, in Blankenberge te overnachten voor de lessen van 's anderendaags. Hij logeerde in een hotel aan het Stationsplein, de "Louvre", als ik het goed voorheb. In de oorlogsjaren was met de trein reizen nogal gevaarlijk. In de Blankenbergse "terminus" stond Duits afweergeschut opgesteld, met als gevolg dat de reizigers in het station van Uitkerke hoefden uit te stappen en de weg naar het stadscentrum te voet hadden af te leggen.

Wat dacht je dat Aimé MOUQUÉ in de "Louvre" deed om zijn avondtijd te vullen?

Op 8 februari 1947, d.i. in mijn laatste schooljaar in Blankenberge, nam de RNS deel aan een toneeltornooi, ingericht door het Ministerie van Openbaar Onderwijs, onder openbare inrichtingen voor middelbaar en normaalonderwijs. Als programma werd door de school "Schuberts Liefdelied" gekozen. Het was immers 150 jaar geleden dat de geniale toonkunstenaar Franz SCHUBERT (Wenen 31.01.1797-19.11.1828) geboren werd. In dit toneelspel, van E.W. SCHMIDT, kreeg ik de hoofdrol te vertolken, nader bepaald zijn levenstijd toen hij Theresa GROB met een muziekcompositie zijn liefde verklaarde. In mijn jonge levensjaren was ik muzikaal bijzonder bedrijvig: in de schoolfanfare speelde ik weliswaar fatsoenlijk piston, maakte hiernaast zelfs deel uit van het orkest "The Rhythm Boys", maar was als pianist helemaal onbedreven. Stel je nu voor dat ik op het podium aan het klavier vurig aan het componeren was en dat ik ermee uiteindelijk een liefdesverklaring had af te leggen. Mijn vader, die in een van de Koekelaarse fanfares bariton speelde, stond erbij te gapen dat ik ineens zo voortreffelijk met de piano weg kon; hij niet alleen, maar ook de vrienden en kennissen die met hem naar Blankenberge waren gekomen, konden bijna hun oren en ogen niet geloven! Een trucage evenwel, zoals vandaag de dag in de showbusiness schering en inslag. Moest ik met de melodie de hoogte in, en nog hoger, en dan omlaag, en nog lager..., alleen eventuele klaviervirtuozen in de zaal aanwezig, konden uitmaken hoe op de Bühne de vork in de steel zat. Het zwartglanzend pianomeubel was goed en wel gevuld met een deken en een paar handdoeken, zodat de hamertjes de snaren niet konden raken en, hoe passionant ik – het haar voor mijn ogen – de toetsen ook aansloeg, er geen klank geproduceerd werd. Achter de coulissen zat Aimé MOUQUÉ in mijn plaats Schuberts liefdelied uit te voeren... Is dit geen muziek-en-toneelherinnering om nooit ofte nooit te vergeten?

Laat me hier volledigheidshalve aan toevoegen dat Aimé MOUQUÉ voor de gelegenheid een strijkorkest had gevormd, waarmee hij, tussen de bedrijven in, voor muzikale opluistering instond: "Schubert Fantasie" (arr. John FOULDS), "Onvoltooide Symfonie (allegro moderato)", "Moment musical (arr. Fr. SALABERT)", "Serenade" en een potpourri uit "Driemeisjeshuis". Tevens kon de "Militaire Mars" beluisterd worden met daarbij een interpretatie in ballet door meisjesnormalisten. De RNS Blankenberge was weliswaar een inrichting voor jongens, doch tijdens de oorlog werd ze ook toegankelijk gesteld voor meisjes (externen uiteraard), die er, na afloop van de oorlog, hun studiën konden voortzetten, en aan de Schubert-feestavond, als ballerina's, op de cadans van het strijkorkest van "de Klets", hun medewerking verleenden.

* * *

Op de volgende bladzijde vindt U de "Normalistenmarsch", schoollied RNS Blankenberge, in handschrift van Aimé MOUQUÉ. De tekst is van Virgile DE MAESSCHALCK, leraar Nederlands, die in 1945 van deze instelling directeur zou worden.

Normalistenmarsch

Y. De Maesschalck.

Fr. Monqué.

S

1. Waar tel - le noodgewin den zee - velen on
2. Wy bou - wen eens met klare taal - ten aan

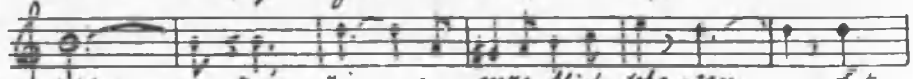
'klaakt het wij - de Vlaamsche strand, - daar we - len wij in daadren
'kroep be - uit van volk en land, - en zaai - en 't hien over ge.

trui - son ons jonge bloed - de zee ver - want! On -
- daach - ten met wij - en goet - en gra ge hand! - Wy

leken - mig als haar wilde ba - ren, on aard' loos als haar oer ver -
wel - ten nu myself out - gin - nen, tot diep in ons men kolen

windt, - zoo kei - gen onze blijde sala - ren - het
- vint, - waar - uit - we laaiden Nieu dan win - nen - voor

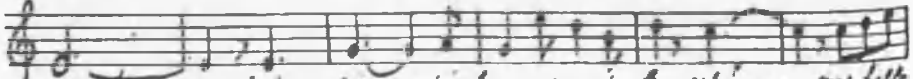
gel - le normalisten - lied - wie zijn - die kringgeonde
kren - nis hoort voor school en kerk! - Hoed af - voor kringgeonde

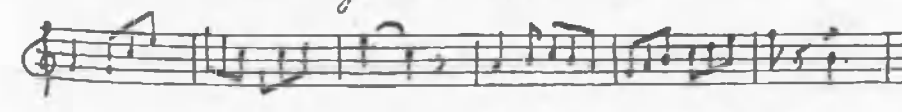
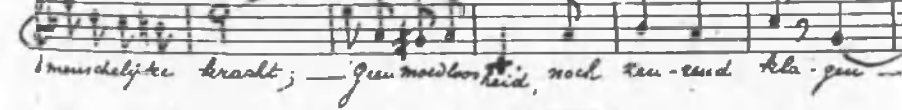
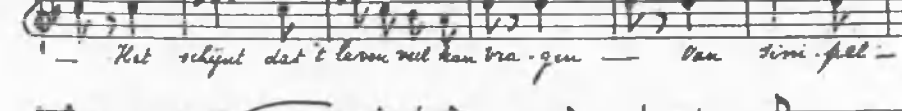
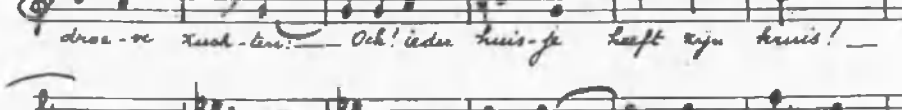
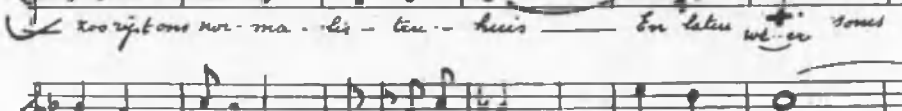
'ke - rats - met helle stem en wit - te pet! - 't lye
ke - rats -

nor - ma - listen, eelte fe - rats - mit edel hart en - vrankou

'traed! - wie zijn - die kringgeonde ke - rats - mit helle
Hoed af - voor kringgeonde ke - rats,

2000 - 74

PLEIDOOI IN 1796 DOOR DE OOSTENDSE KUNSTENAAR PIERRE HENRI PIETERS TOT VRIJWARING VAN HET CULTUREEL ERFGOED

door Robert BOTERBERGE

In de zomer van 1794 vielen de legers van de Franse Republiek voor een tweede maal ons land binnen en op 1 oktober 1795 werden onze gewesten bij Frankrijk ingelijfd en in negen departementen ingedeeld.

Ten opzichte van het cultureel erfgoed hebben de Franse bezetters zich aanvankelijk als ware plundersaars gedragen. Alle belangrijke kunstwerken uit kerken en openbare verzamelingen werden op transport gezet naar Parijs om de grote musea te verrijken. De daartoe aangestelde "agents d'extraction" verzamelden verder boeken en handschriften voor de Parijse bibliotheken, belangrijke archivalia voor de Archives Nationales alsook wetenschappelijke instrumenten en zeldzame planten voor de Parijse verzamelingen.

De Franse veroveraars en bezetters stonden eveneens vijandig tegenover godsdienst en geestelijkheid en wensten op korte termijn een radicale scheiding tussen Kerk en Staat. Van grotere betekenis was de evolutie van antiklerikalisme naar kerkvervolging.

Men kon derhalve verwachten dat de grondwet van het jaar III ook in de Belgische gewesten van kracht zou worden waarbij de kloostergeloften tegenstrijdig verklaard werden aan de mensenrechten met de ontbinding van de religieuze gemeenschappen als logisch gevolg. Deze gemeenschappen hadden binnen de kloostermuren een schat aan kunstwerken, documenten en archivalia.

De Oostendse schilder en architect Pierre Henri PIETERS stelde zich bekommerd de vraag wat er met dit patrimonium zou gebeuren en richtte zich in een schrijven van 21 augustus 1796 tot de centrale administratie van het Leiedepartement.

In zijn brief pleitte P.H. PIETERS ervoor dat in elke gemeente twee kunstenaars zouden toezien dat geen kunstwerken verloren gingen en in handen vallen van vandalen. Verder dat twee of meer kunstenaars zorg zouden dragen voor de boeken, de handschriften en de bibliotheken. Volgens PIETERS diende dit allemaal te gebeuren onder toezicht van vier kunstenaars in opdracht van de centrale administratie om dan in de nabije toekomst een museum op te richten "pour cultiver les arts et les sciences".

Uiteindelijk drukte P.H. PIETERS de hoop uit dat men in het algemeen belang zijn bedenkingen in overweging zou nemen op het ogenblik dat tot de afschaffing van de kloosters besloten werd.

De overheid wenste evenwel op de brief van PIETERS niet te antwoorden (beslissing van 31 augustus) vermits hij meende dat door de wet aangepaste maatregelen voorzien waren voor de bescherming van het kunstpatrimonium. Vanaf 1797 werd inderdaad besloten tot de oprichting in elk departement van een museum voor schone kunsten en de archieven van alle afgeschafte instellingen liet men per departement in een depot bijeenbrengen.

Brief van P.H. PIETERS van 21 augustus 1796 aan de centrale administratie van het Leiedepartement (R.A.B., Archief Leiedepartement, nr. 1017)

Liberté - Egalité

Aux citoyens composant l'administration central du département de la Lys.

Citoyens, la crainte que j'ai pour le bien de la république en général en cas que la suppression des couvents a lieu dans les 9 départements réunies à la France, que le vandalisme vienne à jouer son rôle d'estruction et occasionne une perte considérable dans les arts et sciences, ce qu'on a vu souvent des exemple à cet égard, je demande que l'administration nomme dans chaque commune ou municipalité deux artiste peintre habitant de la dit commune qui prendront aussitot la précaution que rien n'échappe et va se rendre dans les griffes du dis vandalisme à l'égard des tableaux, figures, medailles, architectures, etc. et un plus grand nombres d'artistes, ci les villes son considérable, sous la surveillance de la dite municipalité de chaque canton, et de plus quatre artiste pour tout le département, sous la surveillance de l'administration central, qui seront chargé avec l'inspection général, et mentenir le bon ordre dans les arts et sciences ou de tout autre manière, citoijens que vous jugeraj le plus convenable à se sujet pour former à l'avenir un museum pour cultiver les arts et sciences ou tout artiste pourrait aprendre les arts et les dit sciences dans leur propre foijer.

Comme tous artiste ne sont pas voyageurs pour aller trouver les entrepots qui en son remplie de pièces d'arts et sciences et comme il se trouve plusieurs fois que des élèves remplie de talens et de mérite n'on pas seulement le moijens d'apprendre dans leur commune, faute de moijens, et que leurs pères n'ont aucune fortunes, et qui es bien loin d'aller chercher les entrepots qui en sont remplie.

Voilà Citoijens, les reflexions et l'interait que je prend à cet égard pour le bien général de la république et j'ose espérer citoijens, que vous prendrait bien en considération pour le dit bien en cas que la suppression des couvents vienne à être décidé.

Salut et fraternité

Ostende le 12 de fructidor l'an 4 de la république française.

Pierre Henrij Pieters, Peintre et architecte habitant d'Ostende.

VERBETERINGEN

- op pag. 2000-46, 5e alinea lezen : Auguste FONTAINE i.p.v. August MONDAINE.

- op pag. 2000-51, Raad van Beheer, laatste lijn, bijvoegen : dhr. Jan NUYTEN.

DE INSTALLATIES VAN HET ZEEWEZEN TE OOSTENDE VANAF HET ONTSTAAN TOT OMSTREEKS 1930 (DEEL 1)

door Raymond VANCRAEYNEST

INLEIDING

Uit een schrijven dd. 21 november 1848 (1) van de inspecteur van het Loodswezen te Oostende, E. VAN DER SWEEP, aan de inspecteur-generaal te Brussel, zijn wij vrij nauwkeurig ingelicht over de toenmalige aanlegmogelijkheden in de voorhaven te Oostende.

Langs de oosteroever, die ononderbroken doorliep vanaf het oostenstaketsel tot aan de toenmalige Militaire sluis, waren er een drietal reeksen dukdalven, elke bestaande uit 5 of 6 exemplaren, waaraan schepen konden gemeerd worden. In de geul was het afmeren wel gevaarlijk voor aanvaringen, maar overal, ook achterin, moest men beducht zijn voor de sterke stromingen bij het openen van de spuisluizen (Militaire sluis en Franse sluis).

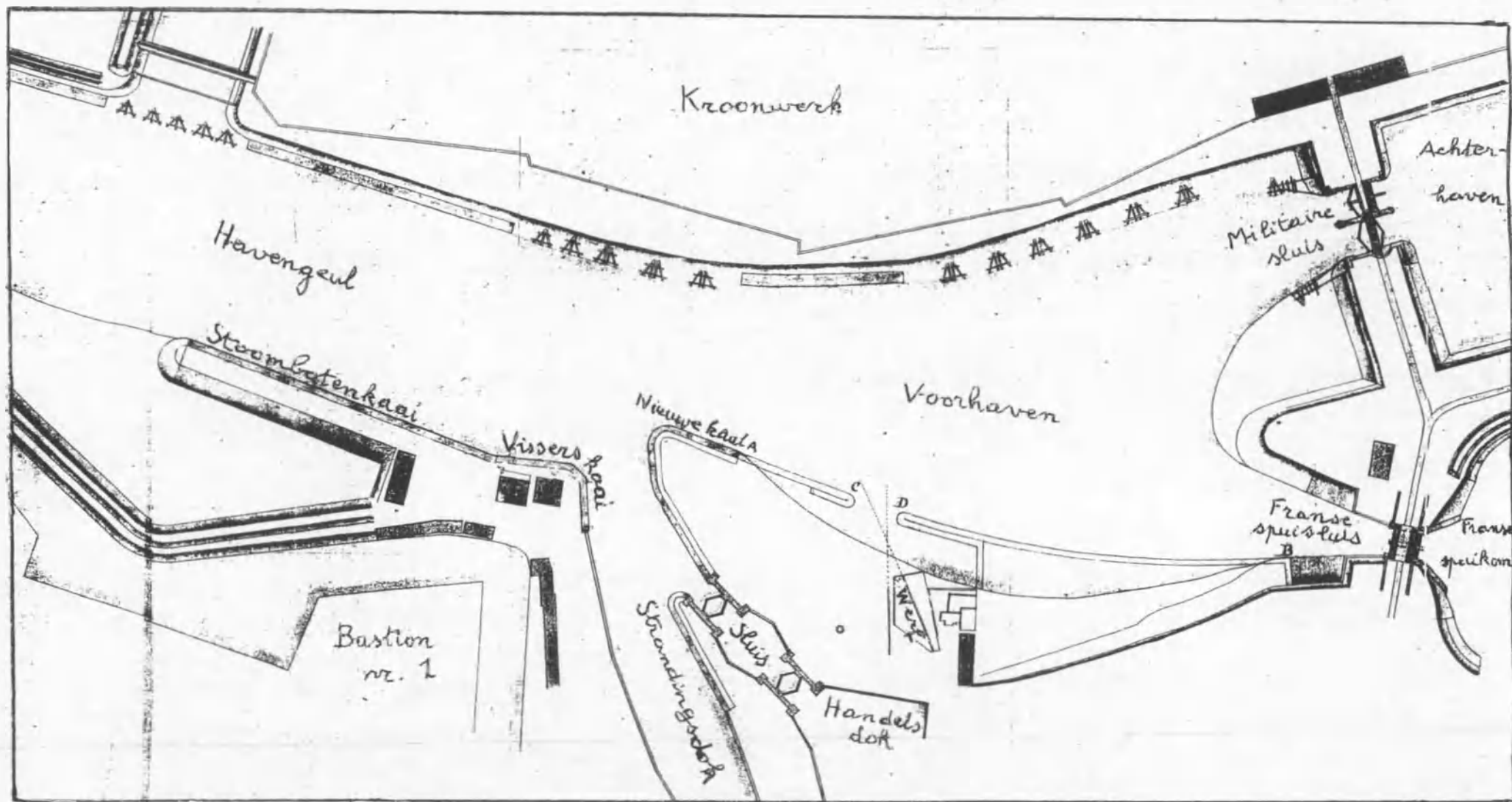
Langs de westeroever volgde op het westenstaketsel eerst een deel van de buitenvestinggracht en dan de stoombotenkaai. Daar legden de schepen aan van de lijndiensten naar Dover (en soms Ramsgate) met Engelse pakketboten en ook, sinds 1824, de stoomschepen met passagiers en vracht van de lijndienst op Londen van de General Steam Navigation Company. Vanaf 3 maart 1846 meerden hier ook de eerste Belgische mailboten aan. Vervolgens hadden we langs de westeroever de toegangsheul, enerzijds tot het vissersdok, toen ook strandinghaven genoemd, later visserskreek, en anderzijds tot de sluis van de (oude) handelsdokken (nu Mercatordokken). Voorbij die toegangsheul was er de nieuwe stoombotenkaai, enkele jaren voordien gebouwd, maar onvoldoende stevig, zodat het grootste deel van die kaai al was ingestort. Er was alleen nog een staketsel van één scheepslengte (ca. 50 m.) overgebleven. Het was echter niet veilig daar aan te leggen temeer omdat men daar stenen had gestort om verdere instortingen tegen te gaan.

Voorbij die kaai, tot aan de Franse spuisluis, was er alleen een slijkerige helling, eertijds de monding van wat men de Amerikaanse kreek noemde. Daar was toen de scheepswerf van DEN DUYTS. VAN DER SWEEP stelde voor de ingestorte kaai te herstellen en te versterken en ze te verlengen tot aan de Franse spuisluis (AC en DB) met een onderbreking (CD) van 20 tot 25 meter om de scheepswerf te kunnen bewaren. Dat was trouwens het plan dat hoofdingenieur van Bruggen en Wegen DEBROCK reeds enige jaren tevoren had ontworpen (fig. 1).

DE EERSTE WERKHUIZEN OP DE WESTEROEVER EN VERVOLGENS OP DE OOSTEROEVER

Vanaf 1846 tot 1863 werd de dienst Oostende-Dover uitgevoerd zowel door Belgische als door Britse pakketboten. Vanaf 1863 waren het uitsluitend Belgische schepen. De Belgische Staat moest derhalve meer schepen in de vaart brengen, eerst door aankoop van tweedehandsschepen en vervolgens door nieuwgebouwde (2). Dat betekende meer onderhoud en onderhoudspersoneel en ook meer varende personeel.

In die jaren werd de scheepsbouw dienst van het Zeewezen geleid door ingenieur C. DELCOURT van uit Antwerpen. Op 16 februari 1867 schreef hij aan de minster van Buitenlandse Zaken Charles ROGIER, die toen het Zeewezen onder zijn bevoegdheid had, dat het voor de pakketbotendienst zwaar viel zelf geen herstellingen te kunnen uitvoeren aan de machines. Het werkhuis te Oostende was zo weinig belangrijk dat men slechts enkele onderhoudswerken aan de stoomketels kon verrichten. Voor alle andere werken moest men beroep doen op private firma's met verlies van tijd en geld als gevolg. Op 04 april 1867 kreeg DELCOURT van de minister de toelating

2000 - 78

Fig. 1 - De haven van Oostende ca. 1848.

een raming te maken voor het oprichten naast de smederij, van een werkhuis van 30 bij 15 meter met smidsen en machinemontage. Deze constructies waren gelegen op de westeroever aan de stoombotenkaai, ongeveer ter hoogte van de Sint-Franciscusstraat (fig. 2).

Toen in 1865 besloten werd Oostende als versterkte stad op te geven, dacht men er al aan, op de plaats van de oostelijke stadsvestingen, een strandingsdok voor de visserij tot stand te brengen. De werkhuisen van het Zeewezen op de westeroever zouden daardoor niet langer kunnen blijven bestaan en er werd uitgekeken naar terreinen op de oostenvoer.

Bij proces-verbaal van 27 juni 1867 werden zekere terreinen op de oosteroever, binnen het kroonwerk gelegen, door het Ministerie van Openbare Werken overgemaakt aan het Bestuur van het Zeewezen (3). Op 9 november 1867 vroeg ingenieur DELCOURT aan zijn minister gevolg te willen geven aan zijn voorstel een nieuw werkhuis te bouwen op de oosteroever binnen het kroonwerk. Het zou volstaan daarvoor de 30.000 frank te gebruiken die gevraagd waren voor de verlenging van de pakketboot «Belgique» (1862-1879).

Het jaar daarop, op 28 mei 1868, liet DELCOURT aan zijn minister weten dat kapitein PETIT hem had medegedeeld dat het aanleggen van het strandingsdok voor de visserij nakend was en dat het Zeewezen zou verplicht worden de hangaar op de westeroever palend aan de smederij af te breken. Deze hangaar was de stapelplaats van de vuurhaardstaven en bevatte twee smidsvuren die altijd in werking waren. Daar werden ook de machines volledig gemonteerd.

Op 13 juli 1868 werd een proces-verbaal opgesteld van een overeenkomst gesloten tussen SYMON, ingenieur van Bruggen en Wegen te Oostende, en MARNEFFE, luitenant-kolonel, commandant van de Genie te Oostende. Daarbij werd door het Ministerie van Openbare Werken, dienst Bruggen en Wegen, aan het Ministerie van Oorlog een terrein afgestaan, gelegen ten noorden van het bastion nr. 2 van het kroonwerk, om te dienen als oefenplein voor het garnizoen ter grootte van 4 ha 15 a 21 ca. Een bijkomende voorwaarde hierbij was dat dit terrein moest terugkeren naar Openbare Werken als ze dat zouden nodig hebben in de toekomst. Dat zou inderdaad het geval zijn bij de latere uitbreiding van het Zeewezendok. Het kroonwerk zelf was al eerder door het Ministerie van Oorlog overgemaakt aan de diensten van Bruggen en Wegen (4).

ZUBER, die toen hoofdingenieur-directeur was van Bruggen en Wegen te Brugge, liet op 20 juli 1868 aan zijn minister weten dat het lokaal van het Zeewezen op de westeroever, dicht bij de oude stoombotenkaai, weldra moest verdwijnen. Volgens een rapport van ingenieur Alexis SYMON van 18 juli met dat klein gebouw 18 x 9,75 m. Het was daar opgericht geweest op het domein van het leger met een eenvoudige toelating verleend op 2 maart 1850. Daarin waren er 6 smidsvuren, enkele bankschroeven, 2 draaibanken, een boormachine, ... alles bewogen met de hand, dus zeer primitief. Voor een werk dat enig belang had moest het schip naar de stadsdokken of naar het kielrooster. Er was geen spraak van enige schadeloosstelling voor die ontruiming. Het Bestuur van het Zeewezen zal zich in het vervolg moeten vestigen op de oosteroever binnen het kroonwerk, niet door onteigening, maar eenvoudig met toelating een terrein van het leger te bezetten dat nu aan het departement van Openbare Werken werd overgemaakt. In afwachting van de bouw van een dok met een toegangssluis, breed genoeg om de nieuwe pakketboot «Louise Marie» (1867-1893; eerste van een reeks van 7) te ontvangen, zou men in het kroonwerk al een werkhuis kunnen optrekken.

HET ZEEWEZEN IN HET KROONWERK

Het noordelijk deel van het kroonwerk werd door het Ministerie van Openbare werken overgemaakt aan het Bestuur van het Zeewezen voor het inrichten van werven en werkhuisen. Het Zeewezen kon toen daar beschikken over een oude kazerne en het wachthuis gelegen ten noorden

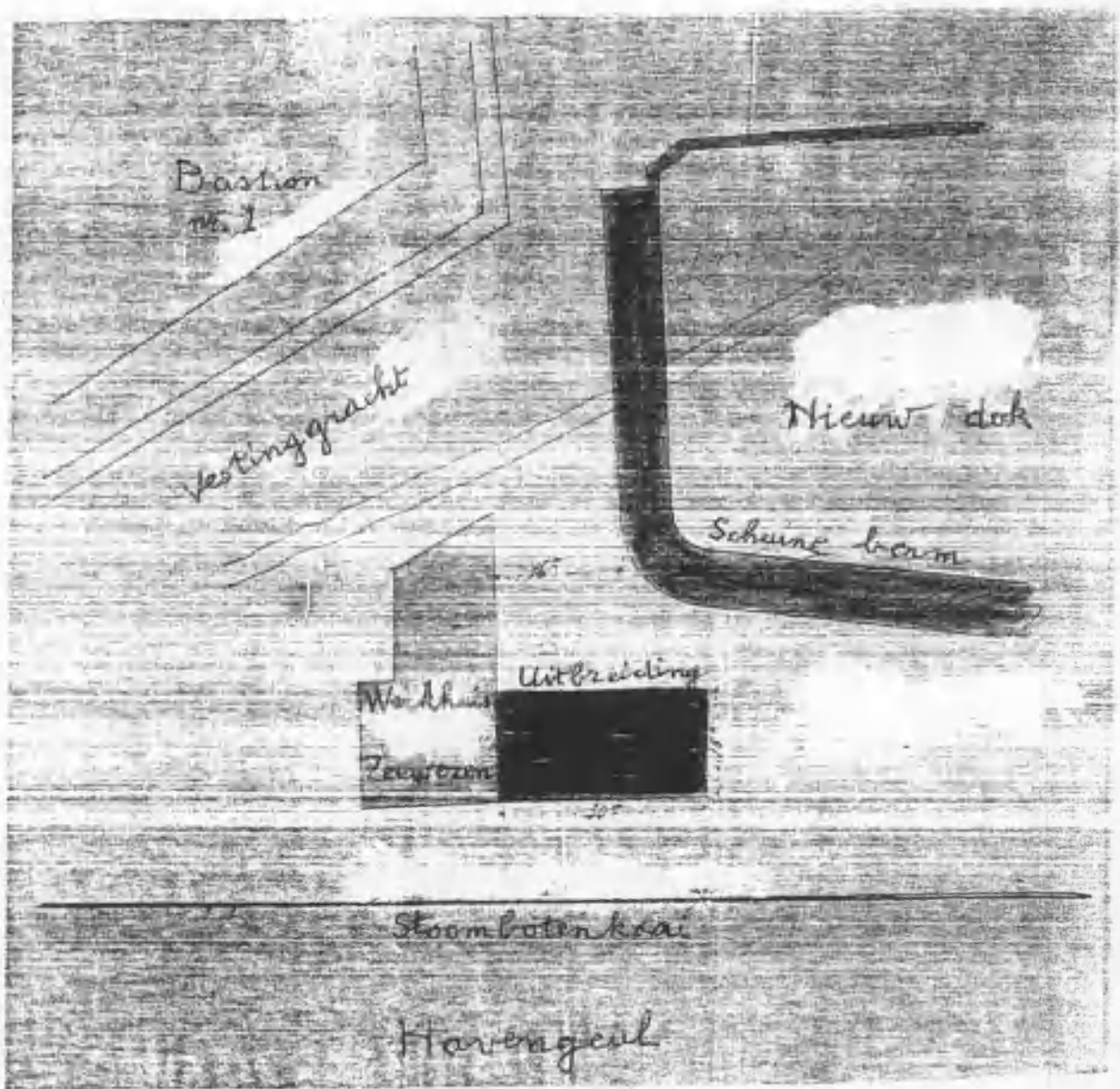

Fig. 2 - Uitbreiding van het werkhuis van het Zeewezen op de stoombotenkaai in 1867.

van de weg die liep over de Militaire sluis. Het zou ook kunnen vragen de kazerne te mogen gebruiken tegenover het voorgaande gelegen aan de andere kant van de weg.

Ingenieur DELCOURT, op bezoek van uit Antwerpen, liet op 17 augustus 1868 aan zijn minister weten dat de vermelde kazerne eigenlijk maar een kazemat was, die niet kon dienen om het materiaal in onder te brengen. Er was o.m. geen verlichting. Daar het Zeewezen het werkhuis op de westeroever vóór de winter moest verlaten zou de kazemat voorlopig als opslagplaats kunnen dienen, maar er was dringend een nieuwe loods nodig. De minister gaf DELCOURT de toelating een lastenboek op te maken voor een bedrag van 9.000-10.000 frank. Het ontwerp voor een werkhuis van 31 x 15 meter, hetzij 464 vierkante meter oppervlakte, ten bedrage van 11.674,22 frank, werd op 19 september 1868 aan de minister ter goedkeuring opgestuurd.

De kazerne met de wacht in het zuidelijk deel van het kroonwerk werd door de minister van Oorlog ter beschikking gesteld van het Zeewezen onder de voorwaarde dat hij ze zou kunnen terug eisen indien nodig. Daartoe werd op 11 oktober 1868 een proces-verbaal van overdracht opgemaakt tussen luitenant-kolonel MARNEFFE, commandant van de Genie te Oostende, en ingenieur DELCOURT van het Zeewezen. Tot die overdracht behoorden ook 5 lokalen bevoerd met veldbaksteen met de nummers 5, 6, 7 en 8, alsmede de keuken.

— Het nieuw werkhuis was op 15 januari 1869 bijna voltooid en ingenieur DELCOURT vroeg de minister daarin 3 dubbele smidsen in metselwerk te laten bouwen. Op 28 mei 1869 was het werkhuis praktisch volledig ingericht. De Oostendse aannemer Dominique GHEWY bouwde een stookplaats en een woning voor de stoker tegen 8.207,80 frank. Een bakstenen schoorsteen voor de waterketel werd gebouwd door aannemer STAFFYN tegen 7996,00 frank, maar volgens ingenieur SYMON moesten daarvoor palen ingeheid worden. STAFFYN zou ook dat werk uitvoeren tegen 1.520,16 frank (5).

De uitrusting van het werkhuis en andere inrichtingen werd voortdurend aangevuld en verbeterd. OP 28 september 1876 vroeg DELCOURT aan de minister de levering door meester-metselaar STAFFYN van arduinsteen om de machines in het nieuw werkhuis met bouten vast te zetten. Dat zou de laatste uitgaven zijn om dit werkhuis te voltooien.

DELCOURT vond dat het nu dringend tijd werd om het geheel van de installaties te beveiligen. Op 2 oktober 1877 vroeg hij aan de minister rond de terreinen van het Zeewezen een omheiningmuur te plaatsen om het binnendringen van dieven te vermijden die al voor 100.000 frank brons en andere zaken hadden gestolen. Op 22 november 1877 gaf de minister van Openbare Werken August BEERNAERT de toelating een afsluiting te bouwen (6).

AANLEG VAN HET ZEEWEZENDOK MET TOEGANGSSLUIS

De aanleg van een dok met toegangssluis voor de pakketboten en andere schepen van het Zeewezen zou een grootse onderneming worden die goed moest gepland en bestudeerd worden.

Op 16 november 1869 deed de minister van Openbare Werken enkele voorstellen aan de minister van Buitenlandse Zaken, waaronder het Bestuur van het Zeewezen ressorteerde, om verbeteringen aan te brengen in een deel van de voorhaven met de bedoeling er werven en werkhuisen tot stand te brengen voor de herstellingen van de pakketboten. Enkele dagen later, op 23 november, antwoordde de minister van Buitenlandse Zaken dat hij een commissie had samengesteld om die voorstellen te onderzoeken. De voorzitter was kapitein ter zee PETIT. Voorts maakten nog deel uit van die commissie: DELCOURT, ingenieur 1^e klasse van de scheepsbouw dienst, VANDENBROECKE, inspecteur van het Loodswezen te Oostende; DELORI, adjunct-ingenieur van de scheepsbouw dienst, secretaris.

De commissie ging dadelijk aan het werk en besliste in haar eerste zitting ingenieur SYMON van Bruggen en Wegen te Oostende op te nemen. De tweede zitting had plaats op 19 december 1869. Een algemeen programma van uit te voeren werken werd opgesteld. Eenparig werd de verbreding van de havengeul en de rechtekking van de oosteroever van de geul en van de voorhaven goedgekeurd. Op een deel van de terreinen van het kroonwerk werd de bouw van een vlotdok voorgesteld met een droogdok op het einde volgens een ontwerp van SYMON en DELCOURT. In afwachting van de bouw van het droogdok zou er in het ontworpen vlotdok een kielrooster worden voorzien. Daaraan waren wel nadelen verbonden.

In de derde zitting werd vooral gehandeld over de afmetingen van de verschillende kunstwerken. De toegangssluis zou een enkelvoudige sluis zijn zonder sas. De pakketboten, die toen dienst deden, waren 200 voet (61 m) lang, 24 voet (7,32 m) breed buiten de spanten en 42,5 voet (12,95 m) buiten de raderkasten. De breedte van de sluis werd daarom op 14,25 m vastgelegd en de drempel op het peil 0,00 (Z), dat is het gemiddeld peil van laagwater bij springtij te Oostende. De bodem van het dok daarentegen zou op het peil -1,50 (Z) uitgegraven worden. Het kielrooster zou op het peil + 1,00 (Z) liggen zodat de schepen daarop volledig droog zouden staan met nog 2,50 m water in het dok om de andere schepen vlottend te houden.

De scheepsbouwdienst beschikte in het eerste handelsdok van de stad over een kraan met 30 ton hefvermogen. Dat was net onvoldoende om bijvoorbeeld de stoomketel van de mailboten van het type «Louise Marie», die 31 ton woog, te lichten. In plaats van die kraan te verplaatsen zou men beter een nieuwe kraan opstellen in het kroonwerk met een hefvermogen van 40 ton.

Op 11 maart 1870 werd het eindrapport van de commissie door voorzitter PETIT naar de minister van Buitenlandse Zaken, die de bevoegdheid had over het Zeewezen, opgestuurd. De minister nam echter geen beslissing. De nieuwe mailboten van het type «Louise Marie», 7 in totaal, kwamen één voor één toe en moesten in de voorhaven blijven liggen. PETIT moest op 11 februari 1871 de minister erop wijzen dat men, wegens het gevaar voor het losslaan van de schepen, het spuien had moeten stilleggen. Een grotere aanslibbing deed zich daarop voor en de handelsmiddelen van Oostende protesteerden (7).

DE BOUW VAN DE SLUIS EN VAN HET DOK

Vooraleer de werken werden aangevat om de nieuwe haveninstellingen tot stand te brengen bestemd voor het Zeewezen, werd een nieuwe bijzondere commissie samengesteld. De voorzitter was A. DUFOUR die PETIT verving die met pensioen gegaan was. Leden waren DELCOURT, SYMON en VANDENBROECKE; secretaris was RITTWEGER in plaats van DELORI die met verlof was.

Een nieuw ontwerp werd voorgelegd door ingenieur A. SYMON op 16 februari 1873, in nauw overleg opgemaakt met E. DELCOURT (fig. 3). Het behelsde het bouwen van een enkelvoudige sluis met twee paar ijzeren deuren, het graven van een toegangsheul vanuit de havengeul, het aanleggen van een dok waarin langs de westkant een droogdok zou uitgeven, naar het westen georiënteerd. Verder zuidwaarts werd binnen het kroonwerk plaats voorbehouden voor een verlenging van het dok met nog een tweede droogdok, parallel aan het eerste. De breedte van de sluis en van het droogdok werd op de bijeenkomst van de commissie op 18 maart 1873 vastgelegd op 17 meter en de drempel van de sluis op peil -1,50 m (Z). Blijkbaar heeft men bij de constructie van de sluis gemeend geen risico's te willen lopen. De sluis werd gegrondvest op een betonnen massief van 2 meter dikte gegoten in een bekisting van palen en paalplanken, met daarboven baksteenmetselwerk van 3 meter dikte. In totaal dus 5 meter! (8).

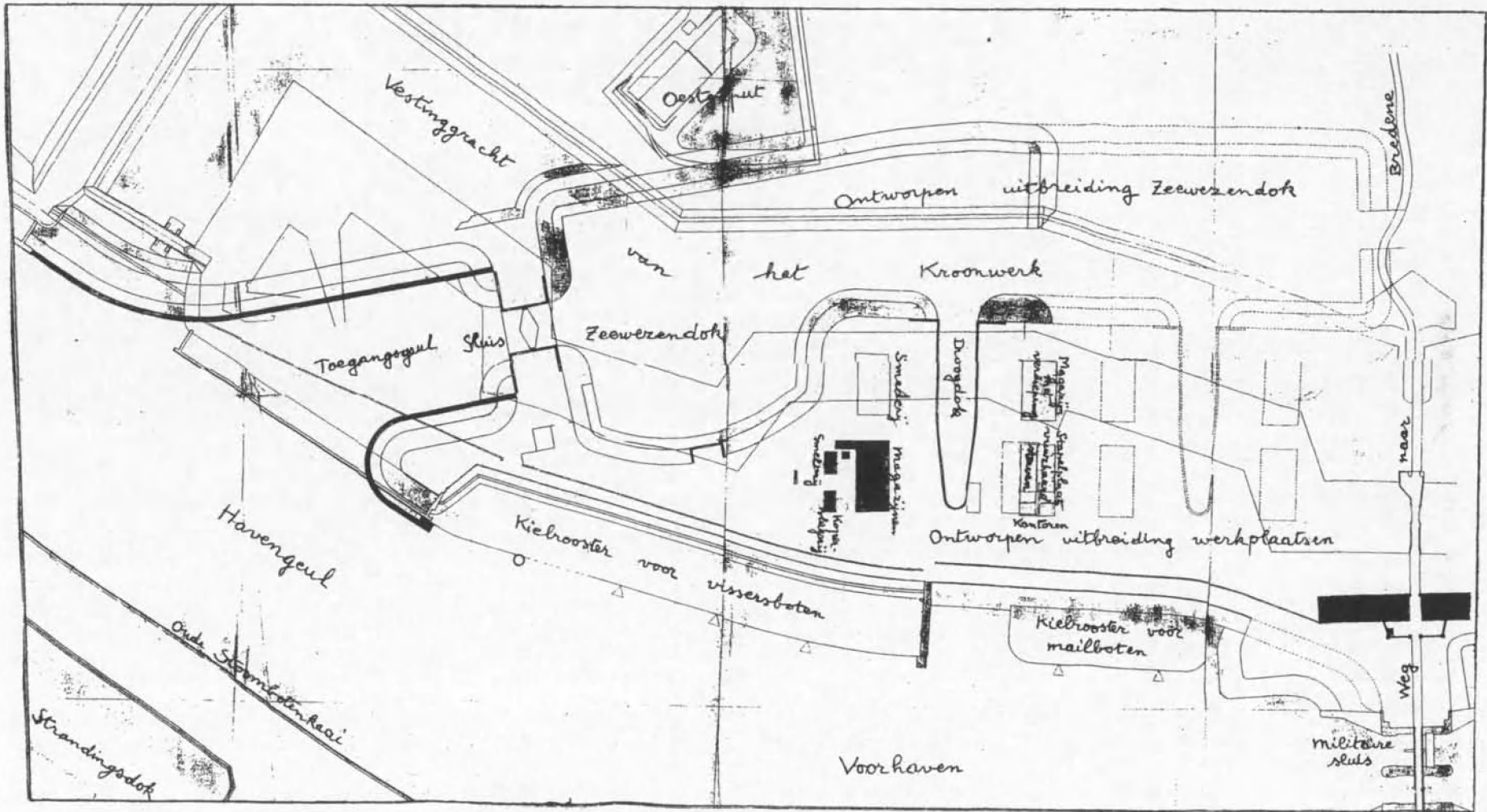

Fig. 3 - Het plan uit 1873 van ingenieur Alexis Symon voor de nieuwe installaties van het Zeewezen op de oosteroever.

De ingangsdrempel van het droogdok zou echter op + 1,50 m (Z) liggen om op die manier de onkosten voor het leegpompen zoveel mogelijk te vermijden. De plannen waren zodanig opgemaakt dat zowel de toegangseul als het dok zelf maximaal gebruik maakten van de reeds bestaande watervlakken binnen het kroonwerk. Op de bijeenkomst van de commissie op 10 juni 1873 werd vastgelegd dat, door de aangebrachte wijzigingen aan het oorspronkelijk onderwerp, het voorziene krediet van 650.000 frank ruim zou overschreden worden. Dat krediet, waarvan 475.000 frank voor rekening van het Zeewezen en 175.000 frank voor Openbare Werken, was al aangevraagd in januari 1872 en in mei daaropvolgend door de Kamers goedgekeurd (9).

Het eerste deel van de werken omvatte het graven van de toegangseul met schuine bermen en geleidestaketsels, het bouwen van de sluis met de stortebedden ervoor en erachter, geraamd op 766.250 frank. De vier sluisdeuren werden op 113.750 frank geschat. Dat betekent samen een bedrag van 880.000 frank dat het voorziene krediet met 230.000 frank overschreed en derhalve van het volgende krediet zou moeten afgenomen worden.

Het tweede deel van de werken omvatte het aanleggen van het dok (170.000 frank), het bouwen van het droogdok (400.000 frank), de bekleding van de zijbermen (50.000 frank), het bouwen van het stuk muur waarop de zware kraan moest opgesteld worden (50.000 frank), de kraan zelf, het algemeen magazijn, de koperslagerij en andere bijkomende werken (200.000 frank). Samen dus 870.000 frank. De tweede kredietaanvraag zou derhalve $230.000 + 870.000 = 1.100.000$ frank moeten bedragen.

De commissie drong er op 12 juni 1873 bij de minister sterk op aan dat het laatste bedrag zo spoedig mogelijk zou toegewezen worden in het belang van de goede werking en de verbetering van de diensten van het Zeewezen. Immers, elk deel van de werken vereiste een uitvoeringstermijn van tenminste twee jaar. Als het gevraagde krediet slechts toegekend werd per deel van de werken, dan zou het geheel ten vroegste binnen 4 jaar voltooid zijn. Als, integendeel, het totaal aangevraagde krediet ineens werd toegekend, dan konden de aanbestedingen voor de twee delen tegelijk doorgaan en kon alles in twee jaar tijd voltooid worden (10).

Het was aannemer VAN DYCKE die de werken uitvoerde, met uitzondering evenwel van het dok en het droogdok. Alles moest voltooid zijn tegen 14 maart 1879. Op 15 juni 1874 werden de grondwerken aanbesteed voor het aanleggen van het dok, voor de schuine bermen en de staketsels van dat dok en toegewezen aan aannemer Jean KETELS tegen 797.000 frank. In 1876 waren die werken gedaan (11).

Ondertussen bleef de nood aan aanlegplaatsen voor de pakketboten in de voorhaven nijpend. In 1875 had de stad Oostende in de oude visserskreek een stuk muur van 20,50 m lengte laten herbouwen. De Staat was daarin tussengekomen voor de helft van de onkosten, hetzij voor 12.579,13 frank. Ingevolge een akkoord tussen de stad en het Ministerie van Openbare Werken, verbond de stad er zich toe deze kaaimuur te onderhouden en de visserskreek als schuilplaats te laten dienen voor de pakketboten en andere staatschepen (12). Ze zouden daar kunnen schuilen buiten het bereik van de gevaarlijke stromingen veroorzaakt door het spuien.

In februari 1878 was het algemeen magazijn in opbouw maar de werken moesten stilgelegd worden wegens de vorst en zouden maar einde maart kunnen hernomen worden. Het voltooiën van het magazijn werd nu voorzien voor 1 januari 1879. Ondertussen hadden de diensten van het Zeewezen een magazijn moeten huren op de Keizerskaai (nu Vindictivelaan) aan Louis VERSCHELDE-PEDE. Die pacht van 9 jaar was ingegaan op 1 juli 1869 en liep dus ten einde op 1 juli 1878. De eigenaar wilde de pacht alleen verlengen voor een heel jaar, dat was tot 1 juli 1879, tegen 1.200 frank. Zo gebeurde het ook. Op 30 juni 1879 was het magazijn op de Keizerskaai ontruimd en de sleutel overhandigd aan de eigenaar (13).

Op initiatief van ingenieur DELCOURT werd in 1879 nog een deel van het beschikbaar bedrag van 300.000 frank besteed aan de oprichting van een kantoor voor de ingenieur en zijn personeel, die nu nog in vochtige kazematten huisden, en voor een woonst voor de conciërge die ook nog met zijn gezin in kazematten was ondergebracht (14).

Aannemer VAN DYCKE had de werken moeten beëindigen in maart 1879, maar in juli 1880 lagen er binnen de omheiningen van het Zeewezen nog materialen, stonden er nog paardenstallingen, een keet en een magazijn. Het was daar voortdurend een komen en gaan van vreemd volk en dat was niet naar de zin van ingenieur DELCOURT van het Zeewezen. Hij vertoefde meestal te Antwerpen en bekleeg zich daarover bij zijn directeur te Brussel (15). De minister van Openbare Werken werd daarvan op de hoogte gebracht. Hoofdingenieur E. PIENS van Bruggen en Wegen te Brugge repliceerde op 31 juli 1880 aan zijn minister dat ingenieur DELCOURT blijkbaar niet goed ingelicht was over de toestand van de werken te Oostende. De werken aan het dok waren weliswaar voltooid maar deze in de toegangsgeul waren nog geen twee maanden geleden beëindigd. De aannemer had daar een groot aantal houten palen van grote afmetingen aangetroffen waarvan de verwijdering heel moeizaam en traag was verlopen. De aannemer VAN DYCKE trof dus geen schuld. Hij had trouwens zijn loodsen en materialen al op 29 juli verkocht. Ten andere, Openbare Werken kon daar niet meer optreden daar de terreinen sinds 1867 aan het Zeewezen waren overgemaakt.

De nieuwe werkhuizen moesten ook van een goede verlichting voorzien worden en in die tijd was dat met lichtgas. Te Oostende was er een gasfabriek die sinds 1 januari 1864 door de stad in regie werd uitgebaat en gelegen was op de terreinen op en rond het huidige gerechtshof (16). Op 16 maart 1873 liet de minister aan het Oostends schepencollege weten dat hij de goedkeuring voor het aanbrengen van gasleidingen om de werkhuizen te verlichten slechts zou kunnen geven nadat de Wetgevende Kamers de verkoop van de pakketboten «La Perle» (1863-1872, ex John Penn) en «Diamant» (1846-1872, ex Chemin de Fer) zouden hebben toegestaan. Pas op 8 december 1873 kon de akte verleden worden tussen het bestuur van de stedelijke gasdienst en het Bestuur van het Zeewezen om de gasleidingen te leggen naar het werkhuis tegen 4.211,63 frank. De gasdienst legde daarvoor als model de overeenkomst voor, op 23 december 1869 ondertekend te Brussel door de minister van Openbare Werken A. JAMAR, om gas te leveren voor de verlichting van het station van Oostende.

Om het derde deel van de werken aan het Zeewezendok te kunnen aanvangen ten behoeve van de pakketbotendienst, vroeg het Ministerie van Openbare Werken op 17 maart 1880 aan het departement van Oorlog opnieuw de beschikking te krijgen over het oefenplein van 4 ha 15 a 21 ca dat in 1868 bij proces-verbaal aan het departement werd overgedragen. Dat grensde over een lengte van 380 m aan de weg lopende over de Militaire sluis naar Bredene. Ook de buitenglooiing van het bastion nr. 2 van het kroonwerk met 1 ha 16 a 68 ca zou erin opgenomen worden (17).

Het dok dat toen ter beschikking stond had ongeveer de vorm van een vierkant met 120 meter zijde, maar met afgeronde hoeken. Het moest nu verlengd worden met ca. 100 meter, met een bodembreedte van 80 meter, en voorzien worden van een droogdok langs de westkant. Het Ministerie van Openbare Werken deed aan het departement van Oorlog het voorstel het oefenplein over te brengen naar de duinen tussen de vuurtoren en het fort Napoleon. Daar kon het leger beschikken over 7 ha en Bruggen en Wegen zou dan het hele oefenterrein kunnen inpalmen hoewel het slechts de grote helft ervan nodig had. De minister van Oorlog J. LIAGRE ging akkoord met het voorstel als het terrein maar volledig geëffend en ingezaaid werd (18).

Van al die uitbreidingen van het Zeewezendok is er voor 1914 niets meer terechtgekomen. De toestand bleef gedurende ongeveer 35 jaar ongewijzigd. Dat betekent echter niet dat er in de haven van Oostende niets gebeurde. Integendeel, grootse werken werden uitgevoerd in de geul en in

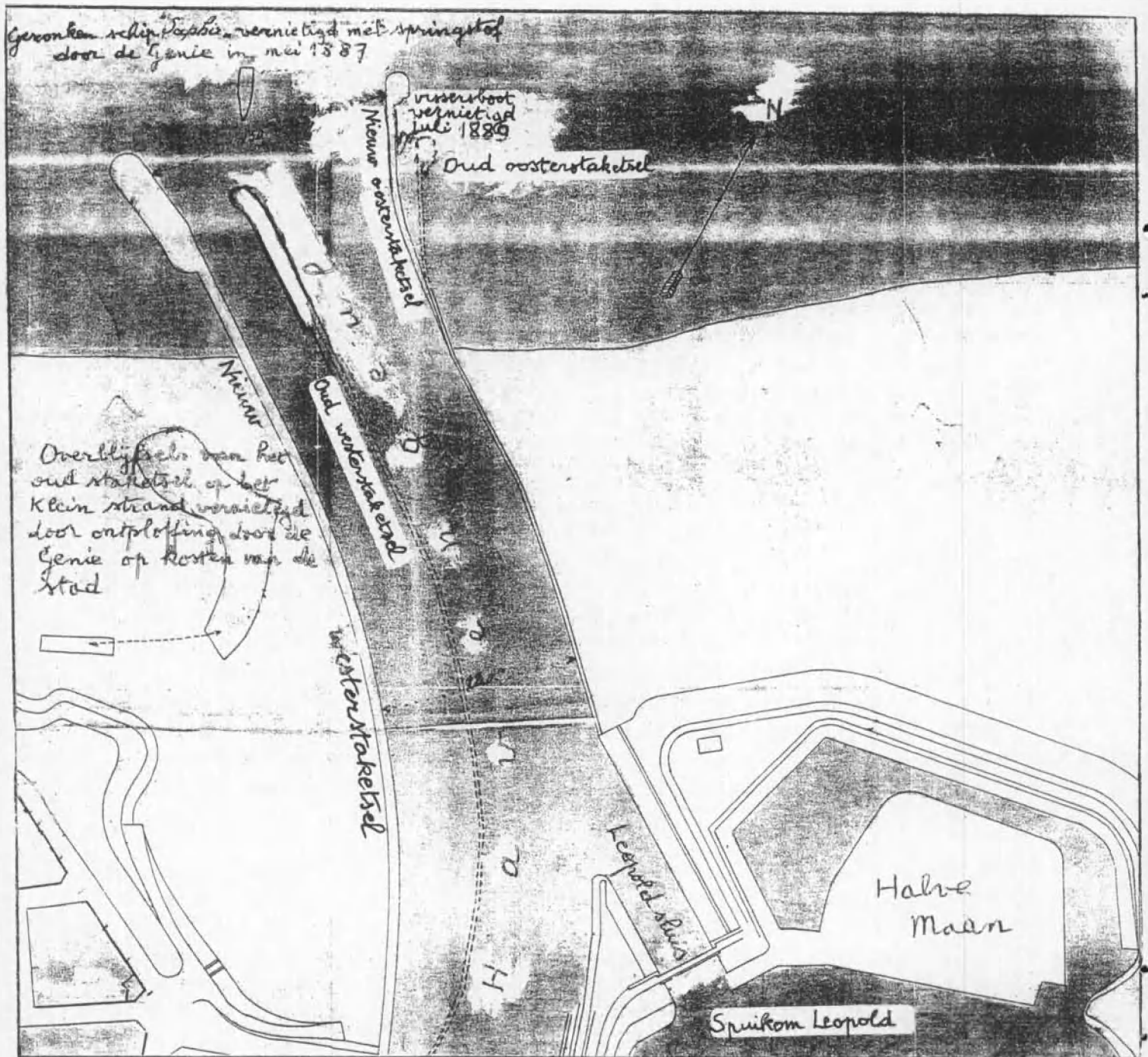

Fig. 4 - Het oud en het nieuw westertaketsel naar een plan van hoofdingenieur E. Piens uit juni 1890.

de voorhaven, vooral ten dienste van de pakketboten en van de visserij. Ik laat hierbij de havenwerken uitgevoerd door de stad Oostende buiten beschouwing. Het nieuwe strandingsdok voor de visserij, tot stand gekomen in 1869-1872 langs de huidige Visserskaai, werd in de jaren 1884-1885 naar het noorden verlengd in de richting van het Klein Strand door inpalming van de aldaar bestaande oesterput. De havengeul werd aanzienlijk verbreed door verplaatsing van het westenstaketsel over nagenoeg 40 meter westwaarts (de helft van de breedte van de toen bestaande geul). Er kwam een nieuwe lage havendam en het nieuw staketsel werd uitgebouwd als een brede wandelpier voor de toeristen die eindigde op een nog breder terras dat ongeveer 50 meter verder in zee kwam dan voorheen. Ook het smalle oosterstaketsel werd tegen het uiteinde wat westwaarts verplaatst en verlengd, en tevens voorzien van een iets bredere kop (fig. 4). Zo werd de haventoeegang voor alle schepen sterk verbeterd, temeer daar toen van langsom meer overgeschakeld werd naar baggerwerken om de diepten te onderhouden. Voor spuingen immers was een smalle geul verkieslijk.

De visserij kreeg ook een heel nieuwe kielbank ter beschikking, gebouwd in steen in een uitsparing van de zuidwestelijke hoek van de Leopoldspuikom. De ingang lag ongeveer recht tegenover de nieuwe uitgang van het Strandingsdok. Het lastenboek werd ondertekend door ingenieur P. DEMEY op 12 april 1888. De raming bedroeg 489.487,27 frank.

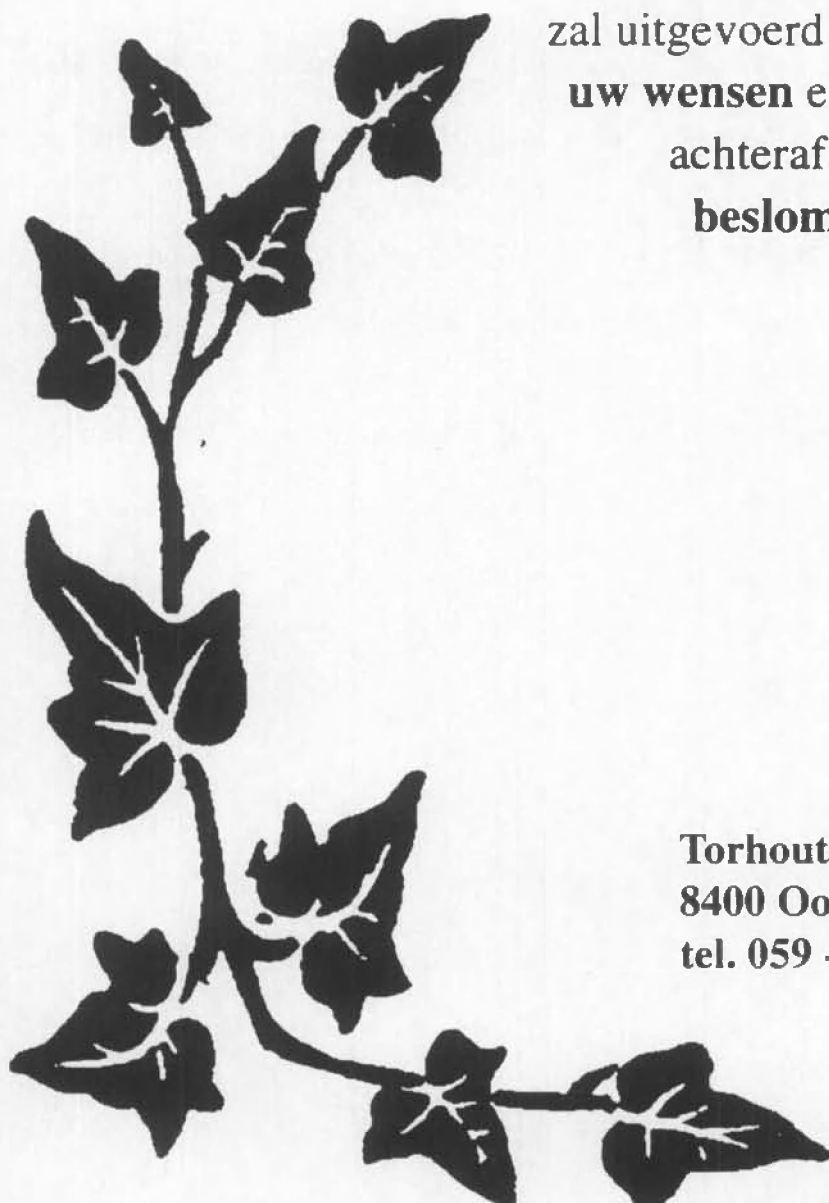
Verwijzingen

- (1) A.R.A. Brussel. Bestuur van het Zeewezen, n r. 5696. Verbeteringen aan de haven van Oostende 1848; 1869-1891.
- (2) de BURBURE de WESEMBEEK Albert. Eeuwfeest der lijn Oostende-Dover 1846-1946, p. 67-90.
- (3) Zie noot 1.
- (4) A.R.A. Brussel. Ministerie van Openbare Werken. Dienst Waterwegen, nr. 244. Haven van Oostende 1880-1888.
- (5) A.R.A. Brussel. Bestuur van het Zeewezen, nr. 5923. Dossier 1867-1869.
- (6) Zie noot 5.
- (7) Zie noot 1.
- (8) A.R.A. Brussel. Ministerie van Openbare Werken. Dienst Waterwegen, nr. 247. Haven van Oostende 1898-1906.
- (9) Zie noot 1.
- (10) Zie noot 1.
- (11) A.R.A. Brussel. Ministerie van Openbare Werken. Dienst Waterwegen, nr. 243. Haven van Oostende 1841-1880.
- (12) Zie noot 1.
- (13) Zie noot 1.
- (14) Zie noot 1.
- (15) Zie noot 1.
- (16) VAN DEN AUWEELE André. Gas, elektriciteit en water te Oostende, p. 37.
- (17) Zie noot 4.
- (18) Zie noot 1.

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

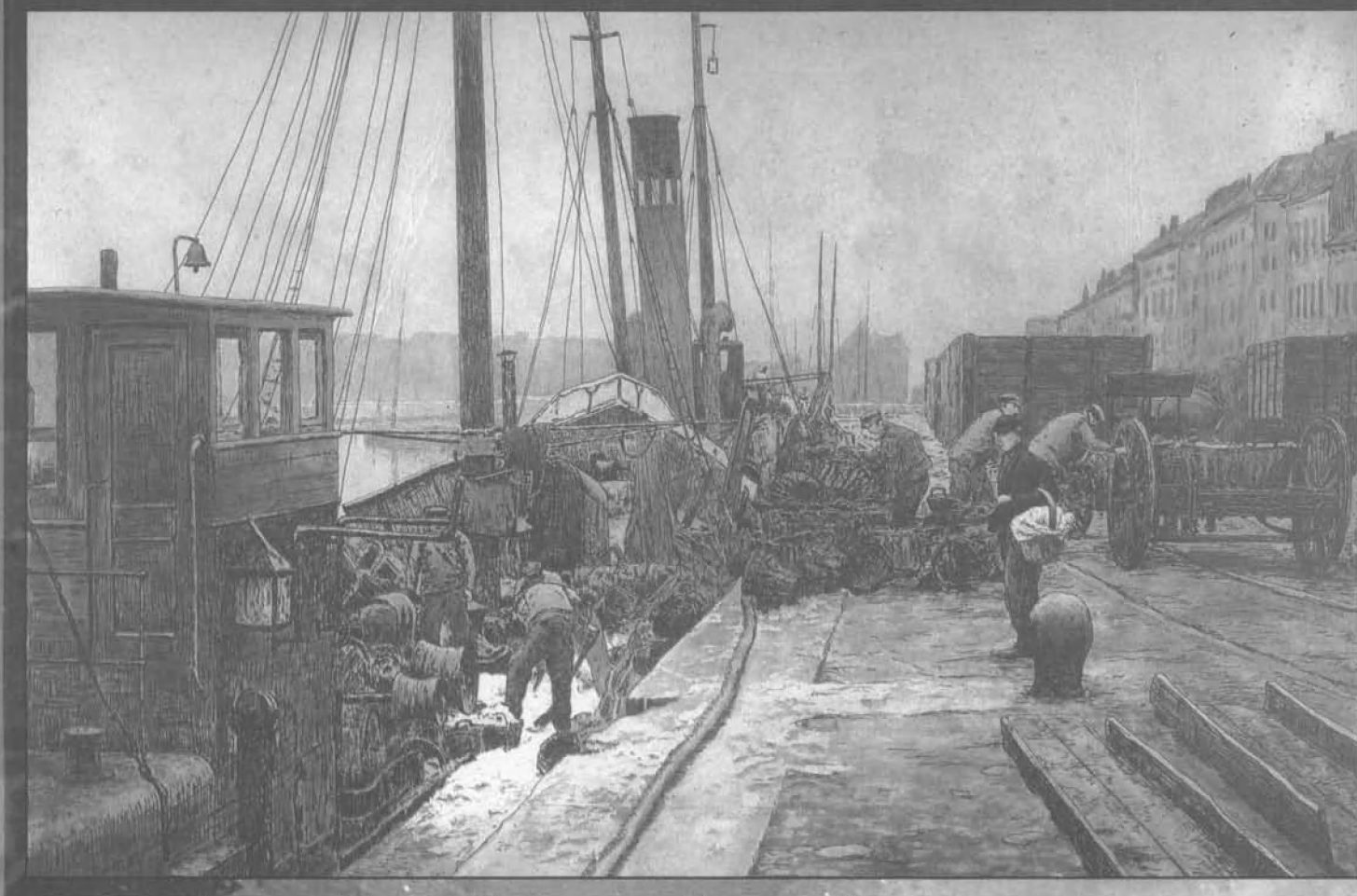

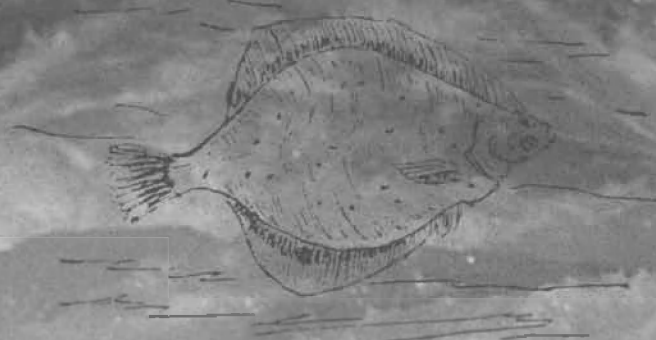
Foto Luc • archief De Plate

Eerste handelsdok rond 1900

DE PLATE

Maandblad

-- APR. 2000

VROEGER IS NIET VOORBIJ...

Walter BLEYAERT

De Grote oorlog in Pervijze

Uitgeverij Emiel Decock
Aartrijke

Vroeger is niet voorbij ...

De Grote Oorlog in Pervijze

Toen we met enkele mensen van ons dorp het idee hadden opgevat om een tentoonstelling te organiseren met als thema 'Op zoek naar de kleine mens in de Grote Oorlog' kon ik niet vermoeden dat zoveel tijd en onderzoekswerk mijn deel zouden worden en hoe deze realisatie mijn interesse meer en meer zou beïnvloeden.

Ik vroeg me af "Mocht ik nu eens een verzameling maken van alle gemobiliseerden van het dorp?". Waar vanaf het begin ongeveer vijftig personen op de lijst stonden, zijn het er uiteindelijk honderd vijfenveertig geworden. En is die nu volledig?

In het eerste deel worden de gemobiliseerden, krijgsgevangenen, gesneuvelden en burgerlijke slachtoffers vermeld. Er werd gezocht naar verhalen, foto's en documenten... Of de verhalen altijd juist zijn kan ik niet bevestigen of ontkennen, maar uit eerbied voor hen die het allemaal zouden meegemaakt hebben, probeer ik het relaas van de familie voort te vertellen.

Pervijze is een vergeten oorlogsdorp. De volledige verwoesting van het dorp kunnen we moeilijk voor de geest halen. Daarom bracht ik in het tweede boekdeel enkele personen, die tijdens het oorlogsgebeuren een uitzonderlijke rol gespeeld hebben, samen. Het zijn mensen die ons voor de geschiedschrijving heel wat nalieten zoals documenten, kunstwerkjes, enz...

Veel families zijn in het begin van de oorlog voor het gevaar gevlucht. Sommigen hebben hun wedervaren in een ander land, hun terugkomst en het moeizaam opnieuw beginnen, weergegeven. In twee grote delen valt het boek uiteen. Deel I: *Onze vaders, onze grootvaders* brengt ons de gemobiliseerden, de militaire en burgerlijke slachtoffers. In Deel II: *Helden in ons dorp* krijgen we de geschiedenis van Moeder Libaria en de kloosterzusters, De meisjes van het dorp, Leon Hindriks en zijn Kunstwerkjes, De postboden van het dorp, Verhaal van een Grenadier en Vluchtelingen en hun terugkeer.

Ongetwijfeld is dit boek niet volledig. Ik vond het toch belangrijk de verzamelde verhalen op te schrijven. Die geven menselijke en dieperliggende gevoelens weer. Nu eens zijn ze vage herinnering van een familielid, dan weer een momentopname uit het leven van een grootvader, vader of zelfs van een oom. De heel korte verhaaltjes zijn evenwaardig.

Bij het schrijven en beluisteren van de vertellingen, het zoeken en lezen van documenten, lieten de volgende vragen me nooit meer los: "Denken we nog voldoende aan deze mensen? Herdenken we ze met eerbied? Hebben we uit hun gaven en daden iets geleerd? Weet onze schoolgaande jeugd nog genoeg over '14-'18? Is vroeger al voorbij? Ik denk het niet. Juist daarom heb ik dit willen schrijven."

Veel leesgenot !
Walter Bleyaert

Formaat : 280 x 210 mm.
Omvang : ca. 288 pag.
Illustratie : 135 foto's en documenten.
Papier : maco 115 gr. mat.
Kaft : tweekleurendruk,
geplastificeerd.
Afwerking : ingenaaid.

Vormgeving : Emiel Decock, Aatrijke
Fotogravure : Rein Lobbestael, Diksmuide
Druk : Pattyn Printing, Veurne

Prijs : 990 BEF. 24,54 €
Voorintekening vóór 1 mei 2000
845 BEF 20,95 €
Portkosten : 120 BEF 2,97 €

Bestellen

Uitgeverij Emiel Decock
Brugsestraat 56, B-8211 Aatrijke
Tel. 050/ 20 97 80 Fax 050/ 24 13 18

Gemeentekrediet 063-1786362-45
ASLK 001-0380026-56
Bacob 755-5796801-05

Of bij de auteur
Walter Bleyaert
Veurnestraat 63, B-8600 Pervijze
Tel. 051/ 55 53 33
Ippa 800-8532552-25
HSA 853-0590996-07

Of in de boekhandel

ISBN 90-5364-041-X

Water Bleyaert werd op 2 april 1936 in Pervijze geboren. Als kind heeft hij WO II beleefd en heeft hij zijn ervaringen en herinneringen over deze periode genoteerd, maar die maken geen deel uit van dit boek.

Hij heeft niet de pretentie een schrijver te zijn. Hij heeft alleen geprobeerd de verhalen over "De Grote Oorlog" samen te bundelen om ze niet verloren te laten gaan.

Hij profiteert met dit boek van de gelegenheid om zijn interesse voor bepaalde verhalen te verwoorden.

Het is een bijdrage tot de geschiedschrijving van Pervijze en omstreken. **Vroeger is niet voorbij... De Grote oorlog in Pervijze** is mijn tweede boek, maar dit wordt het eerst uitgegeven.

Balanck n.v.

Nieuwpoortstraat 7, 8600 Pervijze

Tel. (051) 55 52 06 Fax (051) 55 52 25

**TOELEVERINGEN
CNC-DRAAIEN & FREZEN
METAALBEWERKING**

Aannemingen Vanlerberghe b.v.b.a.

Veurnestraat 6

Tel. (051) 55 50 53

8600 Pervijze

Fax (051) 55 51 13

drukkerij - copiecenter
Gen. Baron Jacquesstraat 56
8600 Diksmuide
Tel: (051) 51 11 59

kopies, kleurcopies
eindwerken
inbinden (ringrn of lijmen)
alle drukwerken
digitale drukstudio
ideaal voor kleine oplages

Gebr. **DEVREKER** bvba

**Aannemer van timmer- en schrijfwerk
Specialiteit; houten ramen op maat**
Kortewildestraat 1-2 - 8600 Vladslo (Diksmuide)
Tel. (051) 50 23 06 Fax (051) 51 04 12

Atelier: Cardijnlaan 1 - 8600 Diksmuide
Tel. & Fax (051) 50 53 27

Pervijzestraat 17
8172 Diksmuide (Pervijze)
Tel.: 051/55 50 01
Fax: 051/55 55 87

BVBA

ELEKTRO DECAT

KÄRCHER

W. Vanhove
Bestuurder

Kärcher Center West-Machines nv
Pervijzestraat 67
8600 DIKSMUIDE (PERVIJZE)
Tel. (051) 55 50 56 - Fax (051) 55 51 38

WM EM

Energie- en teledistributie

(d)oll(c)9

F A S H I O N

**Hedendaagse Dames
en Herenkledij**

Generaal Baron Jacquesstraat 92
8600 Diksmuide
051/ 51 19 59

D E P L A T E v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

Secretaris
F. HUBRECHTSSEN
Gerststraat 35 A
8400 Oostende
Tel-Fax 059/50.71.45

Verantwoordelijke uitgever
O. VILAIN
Rogierlaan 38/11
8400 Oostende
Tel 059/70.92.05

Penningmeester
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 Oostende
Tel-Fax 059/70.88.15

REKENINGEN
750-9109554-54
000-0788241-19

JAARGANG 29
NUMMER 4
MAAND april 2000

IN DIT NUMMER

Blz. 91 : **R. VANCRAEYNEST** : De installaties van het Zeewezen te Oostende vanaf het ontstaan tot omstreeks 1930. Deel 2.

blz. 107 : **J.-M. BEKAERT** : De "Société Littéraire".

blz. 114 : **M. CAPON** : Veloclub "Wielerclub Boxegem".

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

April - ACTIVITEIT

Donderdag 27 april 2000 om 20 u 30

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6, 8400 Oostende.

Onderwerp: **HET FORT NAPOLEON VÓÓR EN TIJDENS DE RESTAURATIE**

Deze diavoordracht wordt verzorgd door de heren **Kamiel DIRICKX** en **Freddy DERYCKE**

Dhr Kamiel DIRICKX is marine-officier "buiten dienst", gemeenteraadslid sedert 1982 en de initiatiefnemer tot het stichten van de v.z.w. Fort Napoleon in september 1991.

Bedoeling van de v.z.w. was de restauratie en de herbestemming van het Fort.

Deze vereniging voegde van meet af aan de daad bij het woord en bracht de situatie van het fort Napoleon in de belangstelling van het publiek via de media en vestigde de aandacht van de overheid op het probleem via contact en lobbywerk.

Een eerste succes werd geboekt door het bezoek van O. Vanneste, gouverneur van de provincie, in juni 1992 en een maand later door een brief van gemeenschapsminister J. Sauwens die verzekerde dat hij niet zou nalaten het dossier op te volgen. Ook de reacties bij het stadsbestuur van Oostende waren zeer positief.

Enkel de Koning Boudewijnstichting kon het project niet aanvaarden niettegenstaande haar campagne "'Monumenten, wij zorgen ervoor : 1991-1993"

Het onverdroten lobbywerk van dhr. DIRICKX ligt waarschijnlijk mee aan de basis van de oprichting van HET instrument dat zou zorgen voor de toekomst van het fort nl. de oprichting van de Stichting Vlaams Erfgoed (SVE) in 1994. SVE had meteen maar toe te happen naar een dossier dat gebruiksklaar was en schoot onmiddellijk uit de startblokken nadat het Vlaams Gewest het fort had onteigend van de federale overheid en in erfpacht aan SVE had gegeven.

De hernieuwde restauratie van het fort begon op 7 augustus 1995. Het Fort Napoleon gaat een nieuwe en hopelijk lange "carrière" tegemoet.

Dhr Freddy DERYCKE is onderofficier bij onze brandweer en gepassioneerd fotograaf. Hij werd in maart 1993 opgenomen in de v.z.w. waar zijn passie uiteraard zeer goed van pas kwam.

Na de feestelijke heropening van het fort op 7 april is het ogenblik geschikt om de voorbije restauratie voor onze leden en andere geïnteresseerden eens opnieuw in ogeschouw te nemen met het woord van dhr DIRICKX en de prachtige beelden van dhr DERYCKE.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid

Men zegge het voort !!!

DE INSTALLATIES VAN HET ZEEWEZEN TE OOSTENDE VANAF HET ONTSTAAN TOT OMSTREEKS 1930 (DEEL 2)

door Raymond VANCRAEYNEST

De ontschepingskaai, waarop in 1866 het eerste voorlopig zeestation werd opgetrokken, onderging grote wijzigingen. Tussen de voorhaven en de afleidingsvaart naar de vaart van Brugge, was er toen maar weinig plaats beschikbaar. Met het oog op de verwezenlijking van een rechtstreekse spoorverbinding van het zeestation met de spoorlijn naar Brugge, zonder te moeten passeren doorheen het station Oostende-stad, werden twee zeer belangrijke werken uitgevoerd. De afleidingsvaart die in verbinding stond met het eerste handelsdok, werd ca. 50 meter westwaarts verlegd, met inbegrip van de verplaatsing van de brug van de Brugse poort; de bestaande ontschepingskaai achter het zeestation werd in een lichte boog doorgetrokken in de richting van de Franse sluis. De westeroever van de voorhaven werd hierdoor een stuk oostwaarts verplaatst en daar kwamen nog twee ontschepingsposten tot stand in de jaren 1888-1889 volgens het plan van ingenieur DEMEY van 29 juni 1888. Dat plan werd echter niet volledig uitgevoerd. Het voorzag immers ook in de zuidwaartse verplaatsing van de Franse sluis over ca. 50 meter en in de bouw, tussen de oude en de nieuwe ontworpen Franse sluis, van twee aanlegposten voor pakketboten van het type "Princesse Henriette" (91,50 m lengte) en van een meerplaats voor een pakketboot van 100 meter lengte (20). Het Zeewezen vroeg de vergroting van het kielrooster in de voorhaven volgens het plan van ingenieur DEMEY op 4 oktober 1889. De aanbesteding had plaats op 24 mei 1890. De raming bedroeg 74.826,27 frank en de werken werden uitgevoerd door Camille JANSSENS uit Oudenburg tegen 62.150 frank (21).

Op 27 april 1891 maakte ingenieur DEMEY zijn verslag over aan hoofdingenieur PIENS te Brugge, samen met een op 15 april 1890 goedgekeurd plan, om het kielrooster voor pakketboten op de oosteroever te vergroten. Hij stelde voor twee bijkomende dukdalven te bouwen op de oostelijke helling van de put waar er 10 tot 12 meter diepte was bij laagwater. Bij de uitvoering van die werken moest PIENS, na een paar weken, aan de minister van Openbare Werken melden dat er zich vóór het rooster een afkalving van de oever had voorgedaan na het wegnemen van de driepikkel om er een dukdalf te plaatsen (22).

In en rond het Zeewezendok bleef alles ongeveer zoals het was. In december 1891 liet de minister van Spoorwegen, waaronder het Zeewezen toen sinds 1884 ressorteerde, aan de minister van Openbare Werken weten dat er in maart 1893 twee nieuwe en grotere pakketboten zouden geleverd worden met een lengte van 356 voet (108,51 m), een breedte van 38 voet (11,58 m) en een diepgang van 9 voet 3 duim (2,82 m). Deze waren de "Leopold II" en de "Marie-Henriette" (II). Er waren dus nieuwe aanlegposten vereist. Aan de oude stoombotenkaai waren er twee mogelijke posten. De herstellingswerken aan de zeewaartse post waren in het voorbije jaar uitgevoerd tegen 6.538,16 frank. Aan de andere post moesten ze nog beginnen. De oude kielbank voor vissersvaartuigen aan de oosteroever moest verbouwd worden om toe te laten daar een grote (!) pakketboot af te meren, tegen 4.800 frank (fig. 5) Op 1 april 1892 wilden de directeurs LECOINTE en ECREVISSE van de pakketbotendienst ook de zuidelijke aanlegpost van de oude stoombotenkaai in beslag nemen en de Londenboten van de General Steam Navigation Company wegdringen naar de westkant van de oude visserskreek. Er bleken echter geen kredieten beschikbaar om die werken aan die zuidelijke post aan te vatten.

Het kielrooster voor de pakketboten op de oosteroever zou niet langer meer door de nieuwe pakketboten te gebruiken zijn daar hun machines liefst 70 ton wogen. Er zou dus voortaan steeds naar een droogdok te Antwerpen moeten uitgeweken worden (23).

2000-92

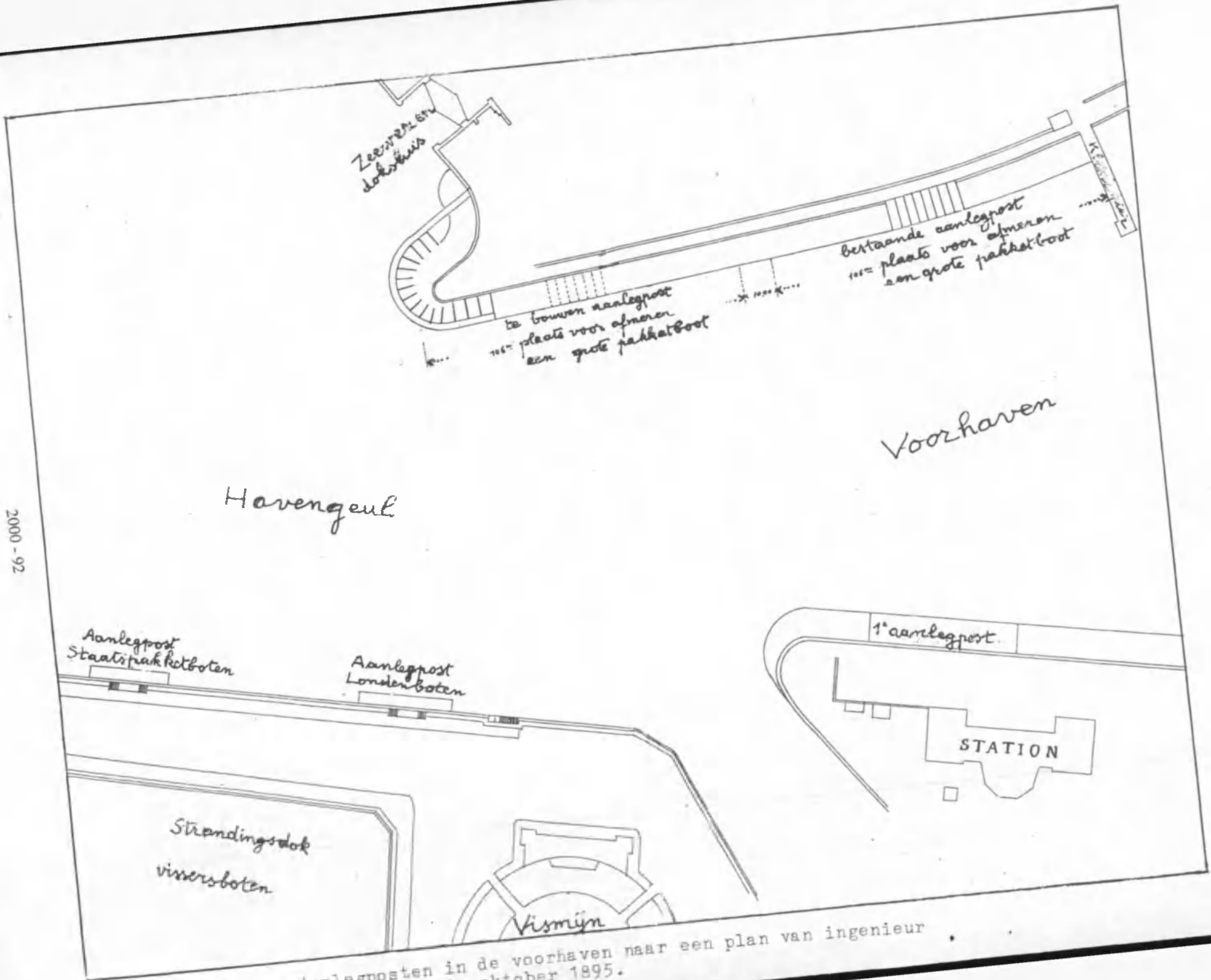

Fig. 5 - Aanlegposten in de voorhaven naar een plan van ingenieur Pierre Demeij in oktober 1895.

Veel schade werd aangericht aan de gebouwen van de werkhuizen door een hevig onweer dat in de avond van 20 september 1892, over de stad was losgebarsten. Van de montagehal sneuvelden 29 ruiten. Veel dakpannen waaiden af. Het verblijf van de conciërge dat twee jaar tevoren door de diensten van Bruggen en Wegen werd ingericht, liep onder water. Een nieuwe afvoerleiding voor het water naar de achterhaven bleek noodzakelijk (24).

Het jaar daarop, in 1893, werd begonnen met het in orde brengen van twee aanlegposten langs de oosteroever voor de nieuwe mailboten. De aannemer die in augustus 1893 het werk ging uitvoeren was Charles JANSSENS uit Oudenburg. Hij moest schadeloos gesteld worden voor het verwijderen van sporen van vroegere constructies. Hij trof daar gezonken rijswerk aan en een groot aantal palen die zonder enige regelmaat waren ingeplant. Twee nieuwe dukdalven begrepsden oostwaarts de put, vóór de Militaire sluis gelegen, waar de koopvaardij schepen gingen afmeren en waar toen diepten tot -8,45 m(Z) werden gepeild (25).

In september 1894 liet de minister van Spoorwegen en Zeewezen aan de minister van Openbare Werken weten dat de kantoren van de scheepsbouwdienst, gebouwd in de jaren 1881-1882, nu te benepen waren. Ze zouden moeten met een verdieping opgetrokken worden. De minister van Openbare Werken ging akkoord tegen het advies in van ingenieur DEMEY. De aanbesteding had plaats te Brugge op 28 maart 1896 en het werk werd toegewezen op 15 april daarna aan August DE GRUYSE, aannemer te Oostende, tegen 7.940 frank, ongeveer 1.200 frank goedkoper dan geraamd (26).

Ontwerpen voor een heel nieuw Zeewezendok

Onder druk van de snelle evolutie in de scheepsbouw vroeg hoofdingenieur LECOINTE van de scheepsbouwdienst te Oostende op 10 augustus 1898 aan zijn directeur-generaal dat er een commissie zou opgericht worden om het voorontwerp te bespreken dat door ingenieur DEMEY was opgemaakt voor de uitbreiding van de installaties van het Zeewezen. Ingenieur DEMEY van Bruggen en Wegen was toen al overleden te Brugge op 26 februari 1898 (° Gent 28 juli 1844 en er ook begraven) (fig. 6). Minister van Verkeerswezen VANDENPEEREBOOM deed op 9 september 1898 het voorstel voor het oprichten van een studiecmissie aan zijn collega van Openbare Werken en duidde meteen de vertegenwoordigers aan van het Zeewezen. Op 21 september 1898 verscheen het ministerieel besluit met de samenstelling van die studiecmissie. De voorzitter was ingenieur TROOST, inspecteur-generaal van Bruggen en Wegen. Leden waren : BOVIE, hoofdingenieur-directeur van Bruggen en Wegen; LECOINTE, hoofdingenieur bij de scheepsbouwdienst te Oostende; PIERRE, inspecteur, hoofd van de pakketbotendienst; MERSCH, adjunct-inspecteur van het Loodswezen; VAN GANSBERGHE, hoofdingenieur van Bruggen en Wegen, waarnemend hoofdingenieur-directeur van de Dienst van de Kust, deze laatsten allen te Oostende. Secretaris was VAN DER SCHUEREN, ingenieur van Bruggen en Wegen te Oostende, toegevoegd aan de commissie, zonder stemrecht (27).

De zittingen werden gehouden in de gemeenteraadszaal van het stadhuis op het Wapenplein. De eerste zitting had plaats op 7 november 1898. Twee voorontwerpen werden daarop voorgelegd :

- 1) dat van wijlen ingenieur Pierre DEMEY
- 2) dat van hoofdingenieur van de scheepsbouwdienst A. LECOINTE.

De nieuwe havenwerken van Oostende ten behoeve van de koopvaardij hadden op dat ogenblik juist een aanvang genomen. Hierbij was voorzien dat de veel te kleine voorhaven een grote uitbreiding zou krijgen in de richting van Slijkens. P. DEMEY was het brein van dat ontwerp geweest en zijn projecten voor het Zeewezen kaderden dan ook in die uitbreidingsplannen.

Het plan DEMEY voorzag in een nieuw Zeewezendok, noordwaarts gericht, met een nieuwe toegangssluis, ongeveer ter hoogte van de toenmalige Militaire sluis, beter beschermd tegen de

deining dan de sluis die er toen bestond. Naast de ontworpen sluis zou het nieuwe droogdok komen, toegankelijk van uit de nieuwe voorhaven.

Het plan LECOINTE (fig. 7) hield het bij de vergroting van het bestaande dok en een aanpassing van de sluis die zou verbreed worden. Hij voorzag een droogdok in het verlengde van het Zeewezendok. Bovendien konden nog 3 droogdokken voor handelsschepen voorzien worden die op de nieuwe voorhaven zouden uitgeven.

Tegen het project DEMEY werd opgeworpen dat, als de werkhuizen bleven waar ze waren, ze quasi op een eiland zouden komen te liggen zonder mogelijkheid verder uit te breiden.

Tegen het project LECOINTE waren er vooral opmerkingen over de deining bij de toegangssluis en over de breedte van het dok. De as van de sluis, van het dok en van het droogdok zou dezelfde moeten zijn zodat heel de constructie symmetrisch zou zijn. De voorzitter TROOST pleitte voor 80 meter breedte op de bodem en 100 meter op de waterlijn zodat, met een rij pakketboten gemeerd langs weerskanten, er nog een vrije vaargeul van 30 meter breedte zou blijven voor de toegang tot het droogdok.

Een ander voorstel van de voorzitter was alle installaties meer stroomopwaarts te verplaatsen (fig. 8). Er was toen immers al sprake van de overplaatsing van de visserij naar de oostkant van de geul en in die optiek werd er zelfs aan gedacht het bestaande Zeewezendok als een tijdok voor de visserij in te richten. De drie afgevaardigden van het Zeewezen dienden daarbij aansluitend op 15 december 1898 bij de voorzitter TROOST een plan in voor de nieuwe installaties van het Zeewezen, waarvan MERSCH de ontwerper was (fig. 9) (28).

In de tweede zitting van de studiecommissie die plaats greep op 22 december 1898 werd vooral gesproken over de afmetingen te geven aan de ontworpen sluis, aan het nieuw dok en aan de voorziene droogdokken. Daar de pakketboten die toen in dienst waren 24 m breed waren, gemeten over de raderkasten, werd de breedte van de sluis en van de droogdokken op 26 m bepaald. De drempel van de sluis zou op peil $-2,00$ m (Z) gelegd worden, hoewel $-2,50$ m (Z) beter ware geweest. Voor het dok werd een lengte van 350 m vooropgesteld bij een breedte van 125 m. Het bodempeil viel te bekijken, afhankelijk van het peil van de drempel, maar $-2,50$ m (Z) zou volstaan. Voor het droogdok voor de pakketboten zou 130 m lengte genoeg zijn met de kielblokken op $-2,00$ m (Z).

Op de derde zitting die plaats greep op 20 april 1899 werd vooral gehandeld over de aard van de kaaien van het ontworpen dok : doorlopende kaaimuren langs beide kanten, ofwel schuine glooiingen met doorlopende houten staketsels ervoor, ofwel een kaaimuur aan de westkant en een glooiing met aanlegsteigers aan de oostkant, of tenslotte nog glooiingen langs beide oevers met een doorlopend staketsel aan de westeroever en met aanlegsteigers aan de oosteroever.

De commissie opteerde voor een kaaimuur langs de westkant en een glooiing met drie aanlegsteigers aan de oostkant. De uitgaven daartoe werden geraamd op 315.000 frank voor de kaaimuur en op 190.275 frank voor de glooiing met de 3 steigers, in totaal dus 505.275 frank. Op voorstel van de voorzitter koos men tenslotte voor kaaimuren op beide oevers.

Zoals reeds vermeld voorzag het plan voor de nieuwe havenwerken in een grote uitbreiding van de voorhaven naar Slijkens toe. De bestaande voorhaven was inderdaad zeer bekrompen om aan het toenemend aantal pakketboten voldoende aanlegplaatsen te verschaffen. Sinds 1888-1889 beschikte men op de westeroever, achter het station Oostende-Kaai, over drie ontschepingsplaatsen. Aan de oude stoombotenkaai, juist zuidwaarts van de toegang tot het Strandingsdok (nu Montgomerydok) had men één aanlegplaats ter beschikking gesteld.

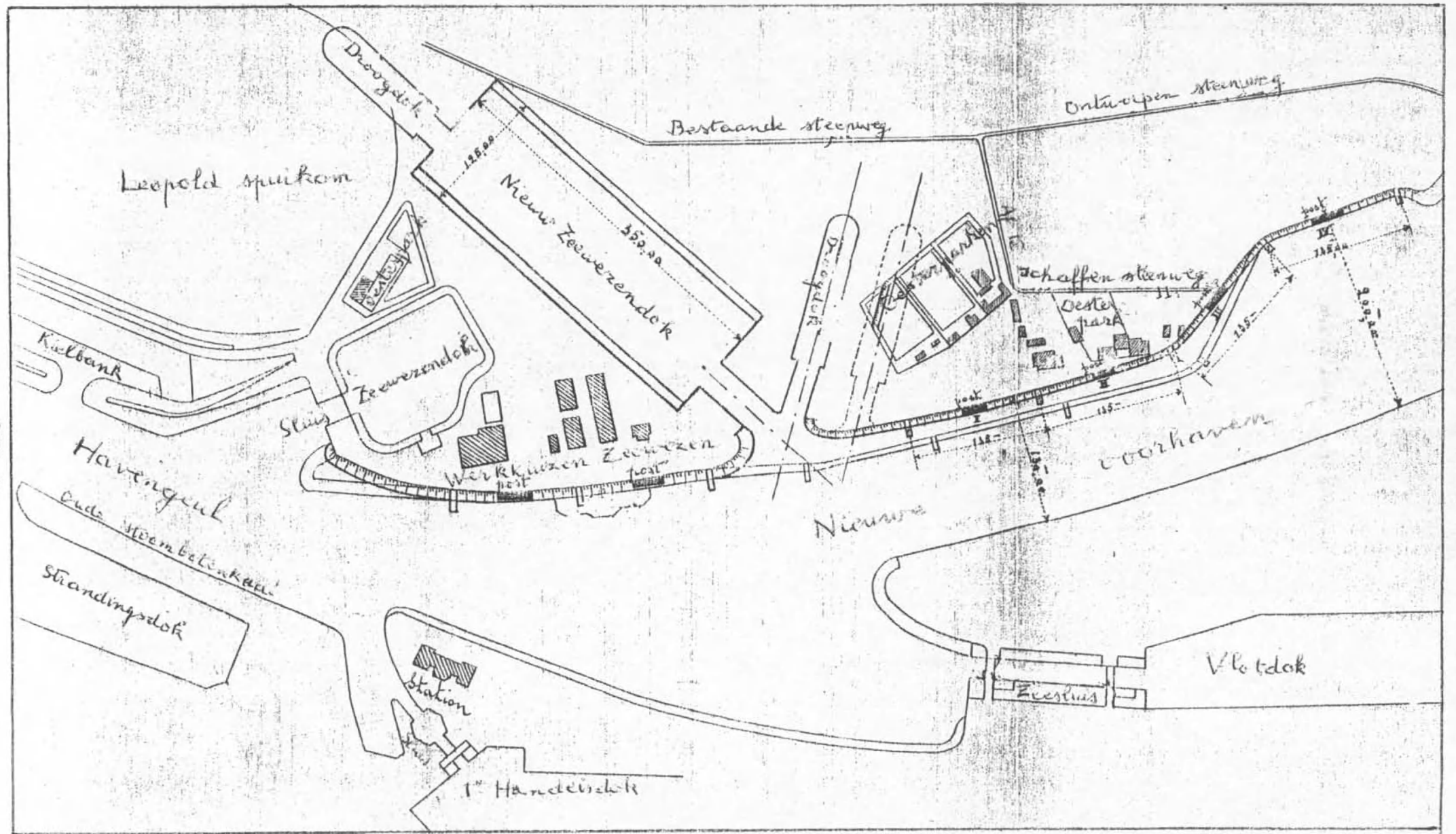

Fig. 6 - Voorontwerp van ingenieur Demey voor de nieuwe installaties van het Zeewezen op de oosteroever.

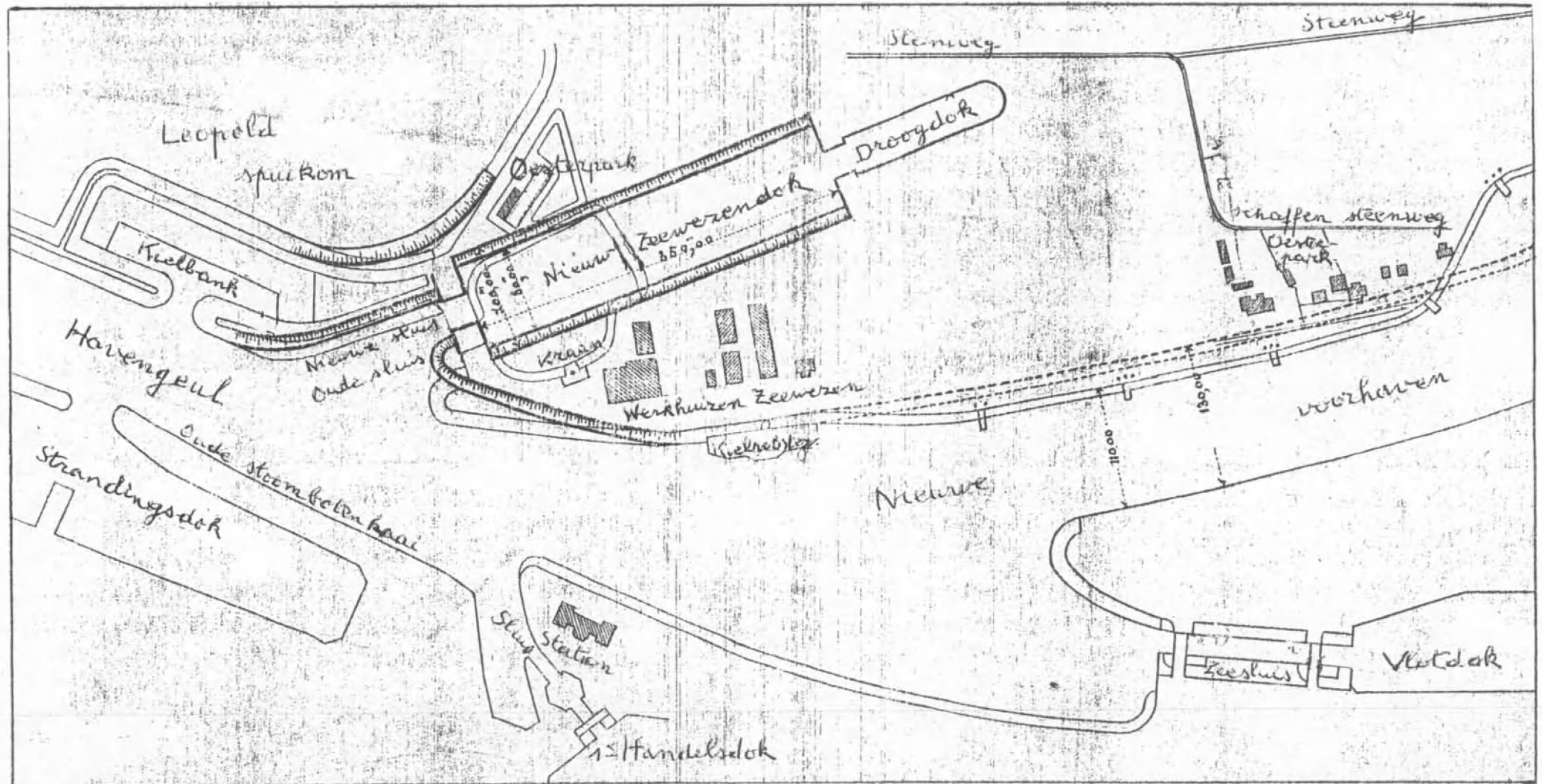

Fig. 7 - Voorontwerp van ingenieur Lecoqte voor een nieuw Zeewerendok (zonder droogdokken in de voorhaven).

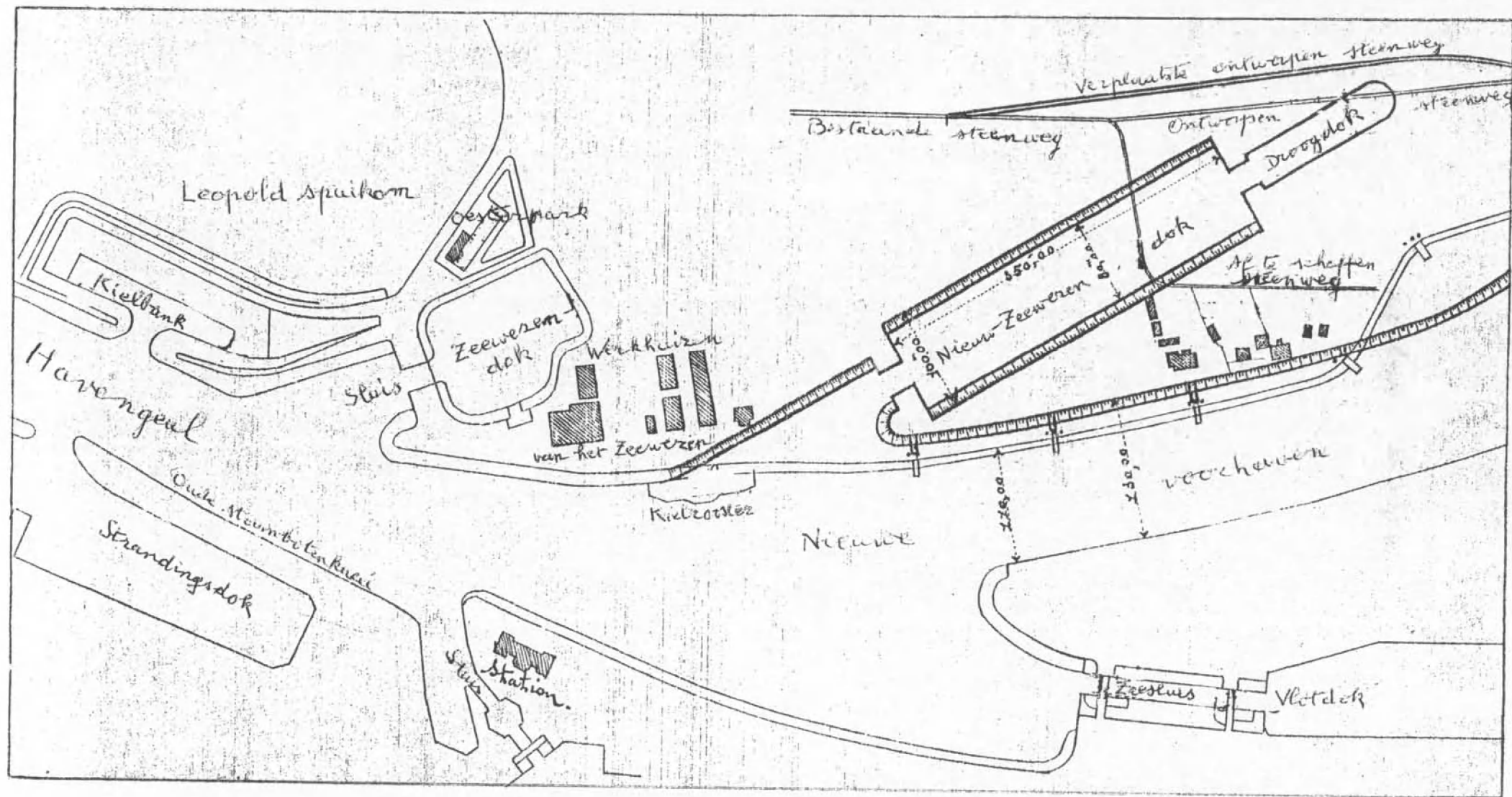

Fig. 8 - Eén van de vele ontwerpen van de studiegcommissie waarbij het nieuw dok ten zuiden van de werkhuzen ligt.

Terecht had de inspecteur van het Zeewezen ECREVISSE op 16 september 1895 in een rapport aan zijn directeur-generaal laten weten dat er plaats tekort was in de voorhaven. Er waren toen 8 schepen. Als er 5 in de haven lagen waren er slechts 4 plaatsen beschikbaar (29). Ingenieur DEMEY had op 25 oktober 1895 voorgesteld een nieuwe aanlegpost tot stand te brengen op de oosteroever op de plaats van het vroegere kalfaatrooster voor vissersschepen. De aanbesteding had plaats op 1 augustus 1896. De raming bedroeg 56.720,63 frank en het was aannemer Leopold SOREL uit Koolkerke die het werk toegewezen kreeg tegen 55.200 frank. De aanlegpost kwam gereed in het begin van 1897 (30). Daarop volgde dan het kielrooster voor de pakketboten en dat was het dan voor de oosteroever. In totaal dus 5 aanlegplaatsen.

In de jaren 1897-1900 echter waren er 9 pakketboten in dienst, natuurlijk niet alle tegelijk. Er waren er altijd wel een paar in herstelling en een paar op zee. Met het vooruitzicht op een verruimde voorhaven boog de commissie zich over de inrichting van de nieuwe oosteroever. Het kielrooster zou afgebroken worden, want de schepen werden almaar groter, en het zou vervangen worden door een tweede aanlegpost. Verder zuidoostwaarts werd plaats opengelaten voor de toegang tot de ontworpen droogdokken en verderop naar Slijkens toe, opteerde men voor schuine glooiingen met 4 aanlegsteigers voor de pakketboten, telkens gebouwd in het midden van de aanlegplaatsen van ieder 135 m lengte. De breedte van de verruimde voorhaven, tussen de nieuwe diepwaterkaai ten westen en de kruin van de glooiing ten oosten werd op 130 m bepaald, behalve op het einde waar het 200 m werd. Op die plaats ligt op heden het baggermateriaal voor het onderhoud van de haven en daar is nu nog de toestand te zien zoals heel de oosteroever er toenmaals uitzag na de uitvoering van de grote havenwerken.

Al die plannen werden nog eens op een rij gezet in de vierde en laatste zitting van de commissie op 22 juli 1899. Het uiteindelijk project, ondertekend door voorzitter van de commissie TROOST, werd in zijn rapport aan de minister overgemaakt op 5 oktober 1899 (fig. 10). Het sloot aan bij het ontwerp DEMEY. Het nieuwe Zeewezendok was noordwaarts gericht met een lengte van 350 m, een breedte van 125 m en overall voorzien van rechte kaaimuren. De toegangseul tot de nieuwe sluis met een breedte van 26 m, gaf uit op de voorhaven ter hoogte van de Militaire sluis. Het droogdok op het noordelijk einde had 130 m nuttige lengte, was 26 m breed en kwam eventjes binnen de randdijk van de Leopoldspuikom. Op dezelfde toegangseul in de voorhaven was een tweede droogdok geënt voor koopvaardijsschepen met een nuttige lengte van 160 m en met een breedte van 26 m. Ernaast was plaats voor een derde droogdok maar dan moest men wel de daar aanwezige oesterputten opdoeken (31).

Het ontbreken van droogdokken te Oostende, ook voor de koopvaardij, was een probleem dat al vele jaren aansleepte. In de gemeenteraad van 19 februari 1877 vroeg raadslid Joseph MARION de bouw van een droogdok. Twee schepen hier aangekomen van Callao (Peru) moesten, om herstellingen te laten uitvoeren, uitwijken het ene naar Antwerpen, het andere naar Engeland (32). In de volgende jaren, vooral vanaf 1887, toen hier veel grote zeilschepen toekwamen van Chili met nitraat, konden ze hier geen retourvracht inslaan omdat de romp eerst in een droogdok moest nagezien worden. Toen het Oostends schepencollege vernam dat er spraak was dat er op de oosteroever van de voorhaven een droogdok voor de pakketboten zou gebouwd worden, schreef het op 17 februari 1879 naar de minister om te vragen dat ook de koopvaardijsschepen ervan zouden mogen gebruik maken. Minister van Openbare Werken SAINCTELETTE antwoordde op 20 mei 1879 dat het bedoelde droogdok niet in aanbouw was en dat het ontwerp hem zelfs nog niet was voorgelegd. Het Bestuur van het Zeewezen, zo schreef de minister, verzette zich met alle mach tegen het gebruik van het droogdok door handelsschepen. Voor het Zeewezen was dat volstrekt onmogelijk. Ten bewijze daarvan gaf de minister de inhoud weer van een brief van 15 april 1879, geschreven door de hoofdingenieur DELCOURT van de scheepsbouwdienst uit Antwerpen. Daarin gaf hij het volgende overzicht van de bezetting van dat ontworpen dok.

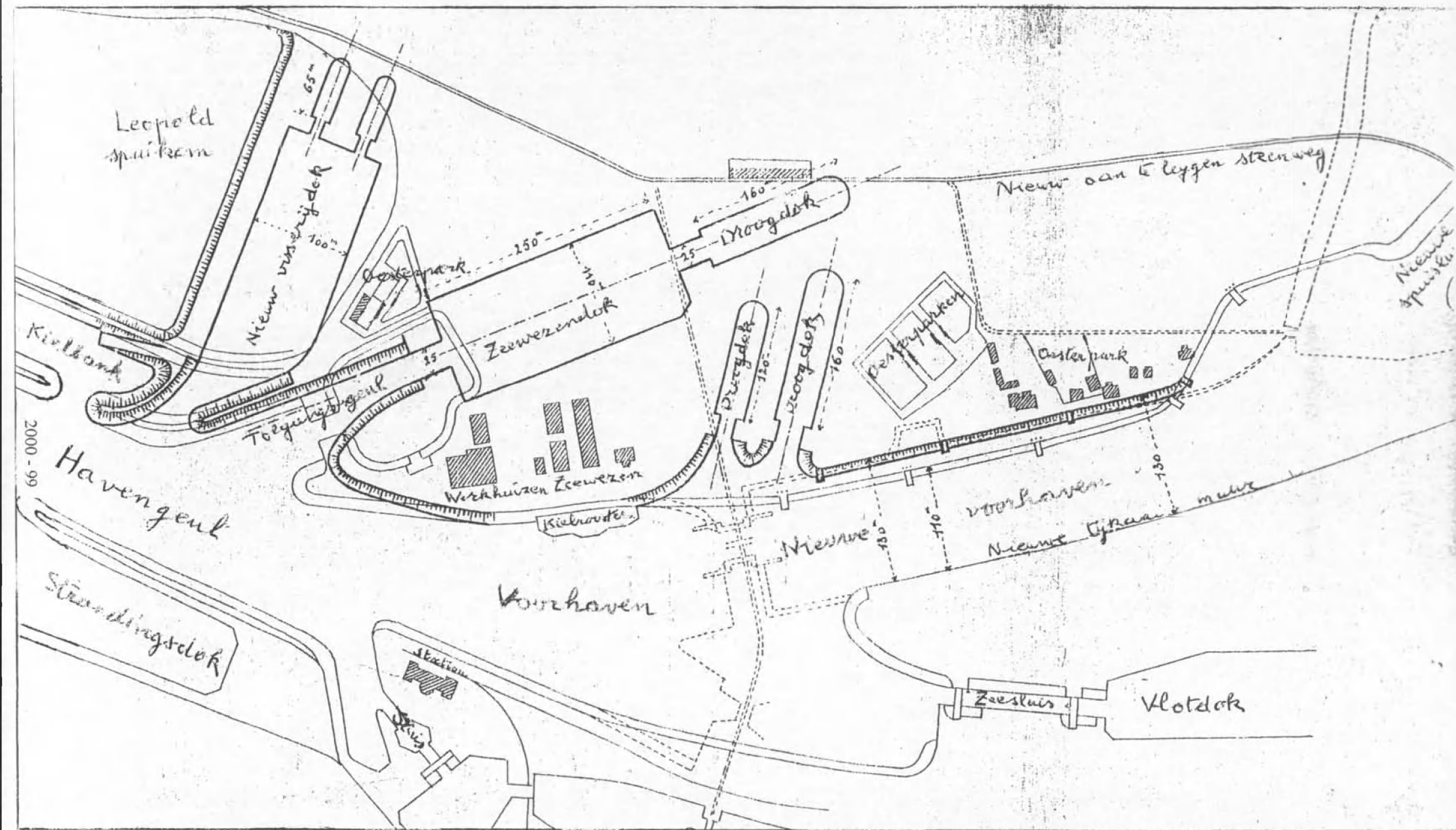

Fig. 9 - Plan uit december 1898 van de inspecteur van het Loodswezen
 Pierre Mersch waarbij tevens voorzien werd in een nieuw
 tijdok voor de stoomvisserij.

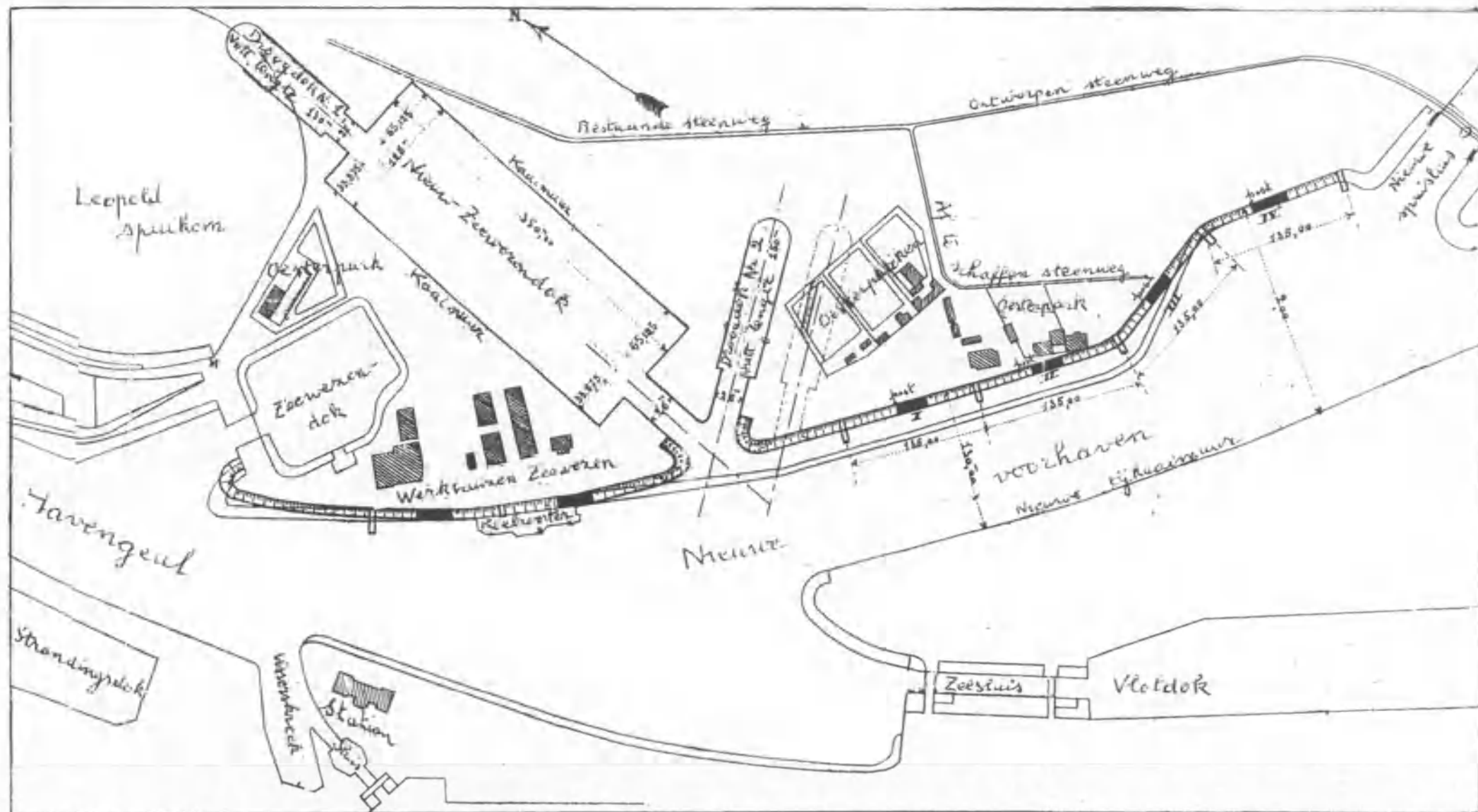

Fig. 10 - Voorontwerp aangeboden aan de minister door de studie-commissie met voorzitter inspecteur-generaal Troost op 5 oktober 1899.

Schepen	Aantal	Jaarlijkse beurten	Dagen verblijf per schip	Totaal aantal dagen
Mailboten in dienst	8	8	16	128
Mailboten in reserve	3	3	8	24
Hydrografisch schip "Emeraude"	1	1	8	8
Loodsboten Vlissingen en Antwerpen	13			
Loodsboten Oostende	3	17	8	136
Loodsboten Nieuwpoort	1			
Lichtschepen	3	1	10	10
Baggerboot Oostende	1	1	8	8
Visserijwachtschip	1	1	16	16
	34			330

In totaal ging het dus om 34 schepen die het droogdok gedurende 330 dagen per jaar zouden in beslag nemen. Men kan zich daarbij natuurlijk vragen stellen o.m. in hoever het economisch verantwoord is een droogdok van 130 m lengte te gebruiken voor het droogzetten van één klein schip zoals een (zeil)loodsboot of een lichtschip. DELCOURT vermeldde daarbij nog de andere kleine staatschepen maar gaf daarvoor geen gebruik van het droogdok aan. Hij citeerde : 1 redestoombootje, 1 sleepboot van Oostende, 3 rivierlichtschepen, 2 overzetbootjes, 1 boot voor de pontonniers van de Genie en 1 boot voor de Douane, dus nog 9 bij de bovenvermelde 34. DELCOURT voegde daar nog aan toe dat hij geen rekening had gehouden met de opname in droogdok van dringende gevallen bij ongelukken. In de laatste twee jaar was dat driemaal gebeurd, namelijk met de "Louise Marie", de "Leopold I" en de "Parlement Belge". Ze moesten te Antwerpen hersteld worden telkens voor 20 dagen. DELCOURT ging nog verder en kon nog twee redenen vinden om geen andere schepen in het ontworpen droogdok toe te laten :

- 1) grote kans op diefstal in onze werkhuisen door de aanwezigheid van vreemde arbeiders;
- 2) mogelijk contact tussen onze arbeiders met die buitenstaanders.

De arbeiders van het Zeewezen hadden dus het monopolie van de eerlijkheid en de andere arbeiders waren precies schurftige schapen ! Toen dat alles in de gemeenteraad van 9 juni 1879 werd bekend gemaakt, achtte de burgemeester dat rapport sterk overdreven, en terecht, zo menen wij ! (33).

Nieuwe bijeenkomst van de Studiecommissie

Iets meer dan een jaar later, op 11 oktober 1900, riep de minister de commissie opnieuw samen om zich te bezinnen over het beter gebruik in de toekomst van de beschikbare gronden ten noorden van de instellingen van het Zeewezen gelegen. In opdracht van de minister van Openbare Werken had hoofdingenieur-directeur van de Dienst van de Kust VAN GANSBERGHE een nieuw ontwerp gemaakt van een sluis en een dok, ongeveer georiënteerd als de toen bestaande. De toegangsgeul zou echter heel wat langer zijn, terwijl de lengte van het dok zelf tot 250 m zou teruggebracht worden met behoud van de breedte van 125 m. Het droogdok werd afgeschaft. Wel was er een droogdok voorzien voor de handelsschepen, eventueel te gebruiken door het Zeewezen, en ernaast een droogdok uitsluitend voor het Zeewezen, beide toegankelijk van uit de nieuwe voorhaven en voorzien van roldeuren, zoals trouwens ook de ontworpen nieuwe sluis. Voorzitter TROOST was erover erg verwonderd dat de verantwoordelijken van het Zeewezen zich met dat plan hadden kunnen verzoenen, daar zij toch altijd hadden gewaarschuwd voor de grote deining in de buurt van de bestaande sluis. Hij bleef een droogdok eisen op het einde van het nieuw Zeewezendok.

De maand erop, op 8 november 1900, wam de commissie nogmaals samen en de voorzitter verdedigde er met klem dat het Zeewezen over een droogdok moest beschikken uitsluitend voor zijn

schepen. Hij betoogde dat de pakketboten sinds 1888 naar Antwerpen in droogdok moesten gaan. Dat was zeer kostelijk : verbruik van kolen, gebruik van het droogdok, mogelijke averij in de Antwerpse dokken, vergoedingen voor het personeel van 10 tot 12 frank per verplaatsing. Zo gebeurde het reinigen van de romp één maal per jaar, terwijl het eigenlijk twee maal per jaar had moeten gebeuren om de snelheid van de schepen te bevorderen en het verbruik van brandstof te verminderen. Om al die redenen moest er te Oostende een droogdok komen op het einde van het Zeewezendok.

Drie weken later, op 1 december 1900, werd er nog eens van gedachten gewisseld over het gebruik van de terreinen op het landhoofd tussen de sluis en de oosteroever van de geul. De installaties van het Zeewezen werden nogmaals onder de loep genomen en in het eindrapport, dat voorzitter TROOST op 22 januari 1901 (fig. 11) aan zijn minister stuurde, leunde hij aan bij het plan van hoofdingenieur VAN GANSBERGHE (34). Het nieuw Zeewezendok zou ongeveer dezelfde oriëntatie hebben als het bestaande, met een lengte van 270 m en een breedte van 125 m. Er zouden overal rechte kaaimuren zijn. De toegangsheul zou echter 50 m langer worden en zou samen met de sluis 30 m oostwaarts verplaatst worden. Op het einde van het dok werd een droogdok voorzien van 130 m lengte voor de pakketboten. De toegang tot het droogdok zou 26 m breed zijn en voorzien van een roldeur evenals de sluis. Om de deining in de toegangsheul te verminderen stelde VAN GANSBERGHE voor dwars op de schuine berm en palen te plaatsen die er uitzagen als de tanden van een kam, onderling verbonden met korbelen (35). Een tweede droogdok voor de koopvaardij werd voorzien met toegang van uit de voorhaven, ongeveer ter hoogte van de toen nog bestaande Militaire sluis. De lengte zou 150 m bedragen en de breedte nu slechts 20 m, afsluitbaar met een roldeur. Daarnaast en ermee parallel werd plaats voorzien voor een derde droogdok.

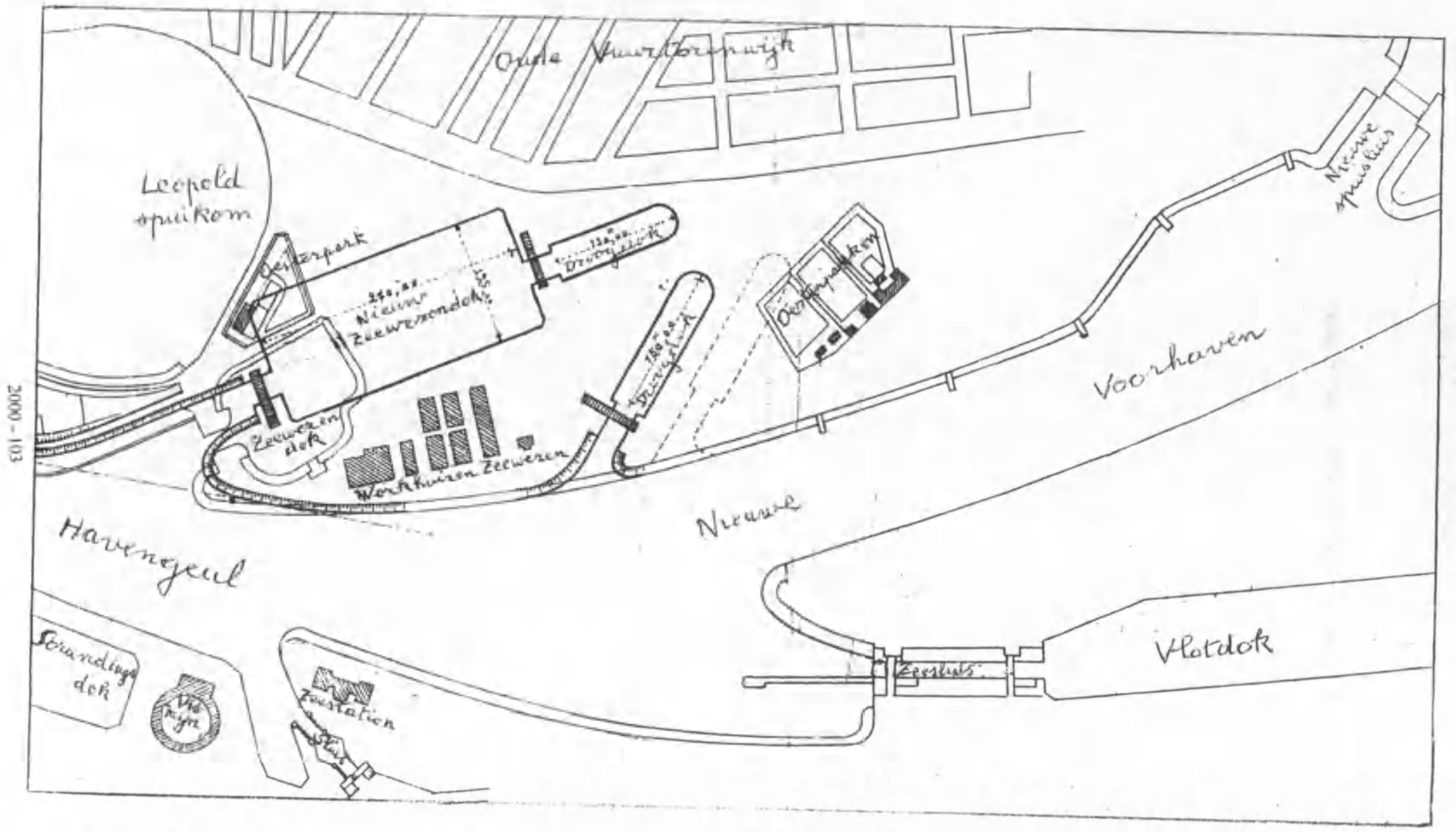
Dat laatste plan sloot nauw aan bij datgene dat al op 15 december 1898 werd ingediend door de adjunct-inspecteur van het Loodswezen te Oostende Pierre MERSCH. Deze laatste had echter zeewaarts van de toegangsheul tot het Zeewezendok, nog een toegangsheul voorzien naar een nieuw tijdok voor de visserij met 100 m breedte en ca. 250 m lengte, met twee droogdokken voor stoomtreilers op het oostelijk uiteinde. Het tijdok stond loodrecht op de geul en was volledig ingeplant in het zuidelijk deel van de Leopoldspuikom (zie figuur 9). Te Brussel was het op dat ogenblik nog meer dan tien jaar te vroeg om te denken aan een verplaatsing van de visserij naar de oosteroever. Het ontwerp MERSCH werd dan ook geklasseerd, niettegenstaande het uiteindelijk toch zijn ideeën waren die door de commissie werden weerhouden voor de installaties van het Zeewezen (36). In voorbereiding van de geplande werken had ingenieur VAN GANSBERGHE in maart 1902 aan de minister gevraagd enkele bijkomende grondboringen te doen om beter ingelicht te zijn over de toestand van de ondergrond rond het Zeewezendok (37).

Eindelijk werd op 30 december 1903 door minister DE SMET DE NAEYER het bericht gepubliceerd tot openbare aanbesteding, te houden op 24 juli 1904

- 1) voor het bouwen van een dok met sluis, toegangsheul en droogdok voor het Zeewezen op de oosteroever;
- 2) voor het bouwen van een tweede droogdok met toegangsheul uitgevend op de voorhaven
- 3) voor het optrekken van allerlei bijbehorende constructies, zoals pomphuisen met passende uitrusting, sluiswachtershuizen, huizen voor de mecaniciens, voor de conciërges, enz (38).

Zeven aannemers schreven in voor de uitvoering van dat omvangrijk werk. De bedragen varieerden tussen 6.400.000 frank en 8.500.000 frank (39). Al die werken waren uit te voeren volgens het laatste plan dat op 22 januari 1901 door de commissie aan de minister was overgemaakt. Aan de hand van 7 grondboringen, waarvan 5 gingen tot diepten tussen -22,55 m (Z) en -23,60 m (Z), uitgevoerd onder toezicht van VAN DER SCHUEREN, ingenieur bij de Dienst van de Kust, werden de diepten bepaald voor de verschillende kunstwerken. De drempel van de

2000-103

Fig. 11 - Eindrapport van de studiecommissie onder voorzitterschap van ingenieur Troost, inspecteur-generaal, aangeboden aan de minister op 22 januari 1901.

sluis en ook van de toegang tot de droogdokken, werd voorzien op peil -3,00 m (Z). De bodem van de droogdokken en van het Zeewezendok zelf zou op -4,00 m (Z) liggen.

Het uitgraven van het Zeewezendok zou volgens hoofdingenieur VAN GANSBERGHE 310.000 m³ grond opleveren. Hij stelde voor daarvan 36.277 m³ aan te wenden voor het ophogen van sommige straten van de (oude) Vuurtorenwijk, 140.000 m³ voor het aanleggen van de Albertlaan (de vroegere Soldatenberg, tussen de huidige kerk van Sint-Jan en de huidige brug over de autosnelweg, die toegang geeft tot het Maria Hendrikapark), en de rest, hetzij 133.723 m³, te gebruiken voor de aanleg van een nieuw kerkhof te Bredene bij de Groenendijk (40).

De minister gaf echter geen gevolg aan de aanbesteding van 24 juli 1904 en liet op 8 december 1904 aan de aannemers die ingeschreven hadden, weten dat er later een nieuwe aanbesteding zou doorgaan. De stad Oostende protesteerde bij de minister. De commerciële middens van Oostende waren zeer ontgoocheld. De werken aan de Albertlaan werden verlaten. De Federatie van Aannemers van openbare en burgerlijke werken van België protesteerde omdat de minister alleen deze aannemers wou laten inschrijven die in de aanbesteding van juli hadden ingeschreven (41).

Bij ministerieel besluit van 27 december 1904 werd de Studiecommissie opnieuw samengesteld en samengeroepen op 28 december. De voorzitter was weer ingenieur TROOST, inspecteur-generaal van Bruggen en Wegen, met de rang van directeur-generaal. Leden waren : VAN GANSBERGHE, hoofdingenieur-directeur van de Dienst van de Kust te Oostende; PIERRARD, directeur van het Zeewezen, diensthoofd van de scheepsbouw te Oostende, ter vervanging van ingenieur LECOINTE, die de dienst had verlaten; PIERRE, directeur van de Staatspakketbotendienst te Oostende; ROMYN, adjunct-inspecteur van het Loodswezen te Oostende, die in de plaats kwam van MERSCH, die overleden was. Als secretaris fungeerde ingenieur VAN DER SCHUEREN.

De commissie moest zich vooral uitspreken over de afmetingen van de droogdokken. Immers, in de beginjaren van de 20^e eeuw was de zeescheepvaart in volle evolutie. De zeilschepen hadden bijna afgedaan. De stoomschepen met raderwielen werden vervangen door schroefschepen die veel smaller waren. De Handelskamer van Oostende liet al op 10 februari 1904 aan de minister van Openbare Werken weten dat de afmetingen 150 x 24 m voor het droogdok bestemd voor de handelsschepen te groot waren. Het kon dus met minder en het zou dan ook minder gaan kosten (42).

De voorzitter stelde voor het droogdok van de pakketboten een lengte voor van 130 m op het niveau van de drempel. Daar het vaststond dat de raderschepen geleidelijk gingen vervangen worden door smallere schroefschepen, was de breedte van 26 m veel te ruim bemeten. Ook voor het droogdok bestemd voor de koopvaardij schepen was 26 m overdreven. De eerste turbinepakketboot met schroeven die toen in aanbouw was bij Cockerill te Hoboken was 108 m lang en 12,80 m breed. Een droogdok van 130 m lang en 17,80 m breed zou dus ruim volstaan.

Op 22 april 1905 liet de stad Oostende aan de minister van Openbare Werken weten dat ze kon akkoord gaan met een breedte van 20 m voor het droogdok voor de koopvaardij en ze stelde daarbij voor de aldus verwezenlijkte besparing aan te wenden voor de bouw van een klein droogdok voor stoomtreilers. Ingenieur VAN GANSBERGHE daarentegen adviseerde de minister zich te houden aan de conventie van 1894 waarin geen sprake was van compensaties. De minister had in de beslissingen het laatste woord en ingenieur VAN GANSBERGHE moest op 2 mei 1906 verslag uitbrengen over de afmetingen van de staatsleepboten en van de stoomtreilers te Oostende, in Duitsland, Engeland en Nederland. Aan de hand daarvan moest hij een voorstel doen voor de afmetingen van het kleine droogdok. Hij stelde voor : 60 m lengte, 12 m breedte en drempel op

peil -1,50 (Z). De diepgang van de stoomtreilers lag meestal tussen 4 en 5 meter zodat bij een getijhoogte van + 3,50 m er 5 meter water op de drempel zou staan, wat voor alle treilers voldoende zou zijn (43).

Het grote probleem dat hangende bleef was de breedte die men moest geven aan het droogdok voor de pakketboten, en daarmee onlosmakelijk verbonden de breedte van de nieuwe toegangssluis en van het nieuw dok. PIERRE, hoofd van de pakketbotendienst, had op 14 augustus 1906 daarover een onderhoud met ingenieur TROOST, directeur-generaal van Bruggen en Wegen. Uit het rapport dat hij daarover maakte leren we dat er toen nog 9 raderpakketboten in dienst waren, waarvan er 3 binnen afzienbare tijd buiten dienst zouden gesteld worden. Er bleven er echter nog 6 over waarvan de vervanging ten vroegste kon overwogen worden tussen 1912 en 1920. Ze konden gerust nog tien jaar langer in dienst blijven. In feite waren er maar twee mogelijkheden. Ofwel bouwde men alles afgestemd op schroefschepen en dan zouden de installaties voor een groot deel van de bestaande schepen nog voor jaren niet te benutten zijn. Ofwel bouwde men alles naar de maten van de raderpakkeboten. Dat betekende dure investeringen voor de toekomst die nutteloos zouden blijken omdat de raderschepen met zekerheid door schroefschepen zouden vervangen worden (44).

De studiec commissie werd op 26 november 1906 opnieuw bijeengeroepen in het stadhuis te Oostende om 11 uur. Ze bracht nog enkele wijzigingen aan het plan van 25 juni 1902 :

- 1) het nieuw Zeewezendok zou 270 m lang en 90 m breed worden met bodem op het peil - 4,00 m (Z);
- 2) de nieuwe toegangssluis zou 18 m breed zijn met drempel op het peil -3,00 m (Z);
- 3) het droogdok op het einde van het dok zou 130 m lang en 18 m breed zijn met drempel op het peil -3,00 m (Z) en bodem op -4,00 m (Z); PIERRARD meende dat 15 m breedte volstond, PIERRE koos voor 16 m. Voorzitter TROOST stelde voor : 140 m lengte en 18 m breedte;
- 4) het droogdok voor de koopvaardij zou 150 m lang zijn, 20 m breed met drempel op peil - 3,00 m (Z); 18 m breedte zou echter volstaan omdat dit de breedte was van de sluis Demey;
- 5) een klein droogdok werd ontworpen naast het voorgaande voor de stoomtreilers met 70 m lengte en 10 m breedte, met de drempel op -3,00 m (Z) en bodem op -3,50 m (Z) (45).

Dat plan werd door ingenieur VAN DER SCHUEREN overgenomen op 2 oktober 1909. Zowel de stad Oostende als de Handelskamer wilden dat er een beslissing kwam. Op 30 juni 1908 had het stadsbestuur een onderhoud met de minister van Openbare Werken en toen bleek dat een oplossing nakend was. Een brief van het stadsbestuur van 26 september 1908 bleef onbeantwoord. Op 6 december werd er nogmaals bij de minister aangedrongen. De nitraatschepen moesten op ballast naar Engeland varen om daar in droogdok te gaan. Onze stoomtreilers vaarden vaak naar Nederland.

Op vraag van de Handelskamer aan het stadsbestuur om eventueel een slipway te bouwen voor de vissersschepen werd beslist de zaak nog wat in beraad te houden. De minister had nu immers toch al een bedrag ter beschikking gesteld, voortkomend uit de besparing te verwezenlijken door de breedte van het droogdok voor de koopvaardij te verminderen (46). Ook het Zeewezen bleef aandringen bij de minister van Openbare Werken om de pakketboten te Oostende in een droogdok te kunnen zetten om de romp te reinigen. Door het invoeren van nieuwe reglementen voor het gebruik van de Antwerpse droogdokken werd het gebruik ervan te Antwerpen bemoeilijkt.

De jaren gingen voorbij. Inmiddels waren we al in 1913 en er was nog altijd niets gebeurd. Het bleef altijd maar voortsukkelen te Oostende. De minister van Zeewezen, Paul SEGERS, eiste op 4 juli 1913 van de minister van Openbare Werken dat er een droogdok zou gebouwd worden, uitsluitend voor het gebruik door de staatsschepen. Intussen wilde hij dat de staatsschepen zouden

kunnen gebruik maken van de droogdokken voor de koopvaardij en voor de stoomtreilers, maar hij wist blijkbaar niet dat deze laatste er ook nog niet waren.

Op een parlementaire vraag van SERRUYS en BUYL aan de minister van Openbare Werken gesteld, antwoordde deze laatste op 7 januari 1914 dat de plannen voor het droogdok voor de koopvaardij nog niet afgewerkt waren. Hij zou er nu spoed laten achter zetten. De minister van het Zeewezen Paul SEGERS hield nog op 11 juni 1914 een vurig pleidooi bij zijn collega van Openbare Werken voor de bouw van een droogdok te Oostende. De mailboot "Marie Henriette" moest in droogdok te Antwerpen maar ze moest nog drie andere schepen laten voorgaan. Dat schip moest derhalve met een vuile romp in de vaart gehouden worden, waardoor zowel de snelheid werd verminderd als het verbruik aan kolen verhoogd. Het vaarschema van de schepen werd helemaal overhoop gehaald (47).

Verwijzingen

- (19) Zie noot 1.
- (20) Zie noot 4.
- (21) A.R.A. Brussel. Ministerie van Openbare Werken. Dienst Waterwegen, nr. 821. Haven van Oostende 1889-1906
- (22) Ibidem, nr. 816. Haven van Oostende 1891-1924.
- (23) Ibidem, nr. 827. Haven van Oostende 1891-1909.
- (24) A.R.A. Brussel. Het Bestuur van het Zeewezen, nr. 5923. Dossier 1890-1892.
- (25) Zie noot 23.
- (26) A.R.A. Brussel. Ministerie van Openbare Werken. Dienst Waterwegen, nr. 828. Haven van Oostende 1894-1928.
- (27) A.R.A. Brussel. Bestuur van het Zeewezen, nr. 5697.
- (28) Zie noot 8.
- (29) A.R.A. Brussel. Ministerie van Openbare Werken. Dienst Waterwegen, nr. 824. Haven van Oostende 1895-1906.
- (30) Zie noot 29.
- (31) A.R.A. Brussel. Ministerie van Openbare Werken. Dienst Waterwegen, nr. 832. Haven van Oostende 1899-1924.
- (32) Bulletin communal 1877, p. 11-12.
- (32) Bulletin communal 1879, p. 67-70.
- (34) Zie noot 31.
- (35) Zie noot 31.
- (36) Zie noot 8.
- (37) Zie noot 23.
- (38) Zie noot 31.
- A.R.A. Brussel. Ministerie van Openbare Werken. Dienst Waterwegen, nr. 39 en nr. 248.
- (39) Ibidem nrs 249 tot 255. Talrijke plannen.
- (40) Zie noot 31.
- (41) Zie noot 31.
- (42) Zie noot 31.
- (43) Zie noot 31.
- (44) Zie noot 8.
- (45) A.R.A. Brussel. Ministerie van Openbare Werken. Dienst Waterwegen, nr. 833. Haven van Oostende 1906-1914.
- (46) Zie noot 31.
- (47) Zie noot 31.

DE "SOCIÉTÉ LITTÉRAIRE"

door Jean-Marie BEKAERT

Ruim 200 jaar terug op 1 mei 1787, naar de statuten op 13 mei 1787, werd de Société Littéraire te Oostende opgericht (1). De bescheiden van de vereniging waren net zo zeldzaam als moeilijk terug te vinden. Schaarse documenten en een praktisch onbestaand archief bemoeilijkten het opzoekwerk om het reilen en zeilen van de Cercle Littéraire in beeld te krijgen.

Tot in 1789 zou België onder Oostenrijks bewind blijven. Hierbij waren wij opeenvolgend onder het bewind van KAREL VI (1713-1740), van MARIA THERESIA (1740-1780) en JOZEF II (1780-1789). Vanaf 1764 deelde JOZEF II de macht met zijn moeder MARIA THERESIA. Meteen koesterde hij het plan zijn rijk rechtstreeks met de Noordzee te verbinden. Pas toen hij alleen regeerde, na het overlijden van zijn moeder in 1780, kon hij zijn plan tot uitvoering brengen. Daar de Schelde afgegrensd was (vergrendeld in 1648, sluiting bevestigd in 1715), kwam de Oostendse haven voor als de beste wisseloplossing voor de realisatie van dit project.

Niet verwonderlijk dat, in 1781 reeds, kort na zijn aanstelling, Keizer JOZEF II Oostende bezocht. Dit verblijf, van 11 tot 13 juni 1781, werd van de grootste betekenis voor onze stad, haven en regio. Pas twee dagen na dit bezoek, op 15 juni 1781, verscheen reeds het decreet dat van Oostende een "Vrijhaven" maakte. Dit document droeg de datum van 11 juni 1781, dag waarop JOZEF II zijn intrede in Oostende deed. Drie maanden later, op 13 oktober 1781, vaardigde JOZEF II het Tolerantie Edict uit. Het Edict schonk eenieder voortaan de vrijheid van gedachte en van geloofsbelijdenis.

12 september 1784 wordt beschouwd als de officiële datum van oprichting van de Oostendse loge "la loge des trois niveaux établies à l'Orient d'Ostende" met het Frans als voertaal. Het was een kleine loge die in 1786 28 leden telde, een internationaal karakter en een overwegend rooms katholieke signatuur had (1a).

Religieuze of politieke discussies hoorden niet tot hun tempelactiviteiten. Banketten werden er wel gehouden en men concentreerde zich op liefdadigheidswerken. Bij de centralisatiepolitiek van JOZEF II werd het Oostends atelier in december 1786 gesloten.

Naar de lijst van de stichters-intekenaars van de Litteraire Kring waren slechts drie logeleden bij deze stichting betrokken : BAYARD, François DE BAL en Jean-Balthazar DE NEVE. Wat niet belette dat de loge in 1793-1794 er de leidinggevende en de grootste groep vormde (2).

Oostende was een stad waar in kringen van de hoge burgerij de nieuwe ideeën van de Verlichting waren doorgedrongen. Vanaf 1 of 13 mei 1787, naar gelang de bronnen, gingen de intellectuelen in de Cercle Littéraire debatteren over de nieuwe gedachtenstromingen, over moderne wetenschap en techniek (3). Talloze discussies nopens de Franse Revolutie en haar gevolgen animeerden de samenkomsten van de vereniging. In menige bibliotheek, zoals deze van J.B. DE NEVE, waren werken te vinden van VOLTAIRE, ROUSSEAU en DE MONTESQUIEU (4). Het doorsnee lid echter, kwam hier eenvoudig de krant lezen.

De vergaderingen werden gehouden in een groot lokaal behorende aan "Het Groot Caffé-huys" in de Aepe-straet op nr. 1. Pieter SALZGEBER, Zwitser van herkomst, was er waard en bewoner. Het "Groot Café" vormde de hoek van de "Aepe- met de Comediestraete". Heden, in 2000, bezet de Bacob Bank cv. er het gelijkvloers, met als adres : Brabantstraat, nr. 2 (5).

Anno 1787 werd de stad bestuurd door "De Wet der Stad en Port van Oostende". Dit orgaan behelsde de burgemeester ridder Thomas RAY, de schepenen Jean Baptiste HOYS, Petrus LOHR, Andries VAN ISEGHEM, Constantin CLAYES, Petrus DE CUYPER, Petrus VAN BERBLOCK en Jacobus DE KNUYT. Petrus VAN BERBLOCK beheerde tevens de financiën en Arnold DE GRYSPPERRE was Raads Pensionaris (6).

De stichtende-intekenaars van de Cercle Littéraire waren 60 in aantal. Meteen hun vermelding :

BAES Lieven	HOYS Arnold
BAYARD (2)	KEITH Georges
BELL G.W.	LEEP Louis
BELROCHE Henri-Frederic	LENIOR Jacques
BENQUET F.	LOHR Pierre
BLAQUE Thomas	LOUIS Jean-Baptiste
BUCHANNAN	OSTERMAYER, J.J.
CHARNOCK R.	PARKER William
DE BAL François (2)	CHEVALIER Peter Jean
DE BROUCKÈRE Charles	PETERS D.
DE BROUWER J.J.	PRICHARD P.J.
DE COCK N.J.	RAY Thomas, bourgmestre
DE CONINC Joseph	RICOUR Louis Joseph
DECORMIERS	ROSELT G.T.
DE LA BASSETTE	ROSELT J.Th.
DE LA ROYERE	RUIDAN J.J.
DE MEYER Louis	SCHOTTEY Jean-Baptiste
DE NEVE Jean-Balthazar (2)	SENN
DEONNA Guillaume	SERRUYS, Jean-Baptiste-Hubert
S. Exc. le comte de RINDSMAUL	SOLVYNS Laurent
DE VETTE Jean, junior	VAN DER GHINST G.L.
FAURE J.M.	VAN ISEGHEM Andre-Jean
FLANDERIN François	VAN ISEGHEM Philippe
FOTTRELL Jean	VAN ISEGHEM Willebald, Josse
FOVEAUX Richard	VAN MOORSEL Henry
GAUSSEN Barthelemi	VAN MOORSEL Anselme
GREGOIRE Georges	VAN RAVENSTEIN Renier
HENNESY Patrice	WALSCH Olivier
HOLVOET B.J.	WIELAND Auguste
HOTS Jean-Baptiste	WILLARD Jean-Baptiste (7)

Het eerste reglement van de Litteraire Kring dateert van 1 augustus 1787, het tweede verscheen op 23 december 1790; het derde werd uitgevaardigd op 21 floreal jaar VII (10-05-1799) datum waarop de Kring gereorganiseerd werd en overgebracht naar de lokalen van het "Hôtel du Commerce" (heden O.L.V. College op de Vindictivelaan) (7).

Het vierde reglement bekwam de titel van "Réglement pour la Société Littéraire établie à Ostende le 1er mai 1787". Opnieuw werd er aan het reglement gesleuteld na de Algemene Vergadering van 12 prairial jaar XI van de Franse republiek (01-06-1804) (7).

De Litteraire Kring was de enige Oostendse vereniging die na de tweede Franse inval in 1794 niet verboden werd. De Commissarissen van de Republiek ontbonden alle verenigingen en sloegen hun goederen aan. Voor de Litteraire Kring luidde het advies; niet alleen nuttig, maar noodzakelijk. Deze beoordeling redde de Cercle Littéraire (8).

1834 werd een opmerkelijk jaar voor de Litteraire Kring. Immers toen besliste het lot over het voortbestaan van de Kring.

Op 23 januari 1834 vergaderde de Litteraire Kring opnieuw. Naar het dagorde moesten twee essentiële punten behandeld worden : met name een vernieuwing van het inwendig reglement, en het regelen van de verhuis van de Kring naar een vleugel van het Stadhuis. Een werkgroep belast met de verbouwingen van de lokalen en het opstellen van een nieuw reglement, werd opgericht (9). Zetelden in dit orgaan : Alexis TIMMERMANS, Ed. VAN DER HEYDE, Ch. DE RIDDER, J.B. YSENGRIN, Prosper MASSEZ, Bernard BEERNAERT en Felix VAN CAILLIE.

Eind januari richtte de voorlopige werkgroep samengesteld door : J.B. YSENGRIN, A. TIMMERMANS, DE TERNOODEN, I. VALCKE, DE KNUYT, P. MASSEZ, B. BEERNAERT, E. WAUTERS, Ch. DERIDDER, E. VANDERHEYDE en F. VAN CAILLIE een schrijven naar het Regentschap van Oostende. Meteen vroeg de Litteraire Kring het lokaal op het gelijkvloers van het Stadhuis te mogen inhuren. Een maximum huurprijs van 500 fr. per jaar werd vooropgesteld. Hinderlijk was het feit dat het lokaal reeds bezet was door D. DOMRY (12).

Een commissie experts, benoemd bij decreet van het Regentschap van Oostende, achtte belangrijke verbouwingen noodzakelijk. Gezien de omvang en de kostprijs van het werk vroeg de Kring de Stad deze opdracht op zich te nemen. De Cercle Littéraire zou de kosten in annuïteiten delgen, dit bovenop de jaarlijkse huurprijs van 500 fr. Hiertoe werden nieuwe statuten uitgewerkt, die door de Algemene Vergadering van 19 mei 1834 werden goedgekeurd. Meteen benoemde deze Prosper MASSEZ tot voorzitter van de Kring. Dit jaar, volgens de lidgelden, telde de Kring 97 leden. Vermeldenswaardig feit : destijds maakten 5 vertegenwoordigers van de familie SERRUYS deel uit van de Kring (12).

Tot dan vergaderde de Litteraire Kring in de Aepe-straet op nr. 1, in het "Grand Café" betrokken en uitgebaat door Pieter SALZGEBER (5 + 10). De datum waarop de Kring het "Hôtel du Commerce" op de Keizerskaai verliet en hier terug zijn intrek nam is onbekend.

Reeds op 1 mei 1834 betrok de Cercle Littéraire haar nieuwe lokalen in het stadhuis; Niets liet vermoeden dat de Kring er zou gevestigd blijven tot op 28 mei 1940 (7). Die dag, door brandbommen getroffen, ging het stadhuis volledig in de vlammen op. Meteen werd de Cercle Littéraire dakloos (11).

Het inkomen van de Kring werd in ruime mate gespendeerd aan liefdadigheidswerken, openbare feesten en familiale ontspanningsnamiddagen. Eens oktober, week de wervelende zonnige zomerdrukke voor de monotonie van de eindeloze kille donkere winteravonden. De meest mondaine Europese badplaats verviel meteen, en dit tot het volgende seizoen, in een lethargische slaap. De Oostendenaars waren terug op elkaar aangewezen. Meteen werd het lokaal van de Kring een toevluchtsoord voor de leden en hun familie. De bals van de Kring werden, tot in 1873, afwisselend in het Kursaal en in het "Hôtel des Bains", in de Kaaistraat, ingericht (17).

Een treffende beschrijving van de activiteiten van de Kring en haar leden bezorgde ons l'Echo d'Ostende op 5 juni 1887 : "...hospitière, comme pas une, elle accueille , à bras ouvert, l'étranger, qui a bientôt trouvé un ami dans chacun des membres; riche, ou du moins dans l'aisance, elle consacre une part de son argent à la bienfaisance ou à la dotation de nos fêtes publiques, et organise - qu'elle en soit bénie - dans nos longues et tristes soirées d'hiver, des fêtes charmantes....".

Vreemdelingen kregen, op introductie van een lid, toegang tot de Kring. In het seizoen kwamen er heel wat welgestelde bezoekers over de drempel.

De Kring vierde haar honderdjarig bestaan met grootse feesten. Ook een gedenkpenning kwam er bij te pas. Deze penning, ontworpen en verwezenlijkt door P. FISCH, droeg op de voorzijde het wapen van Oostende met als tekst : VILLE D'OSTENDE – SOCIÉTÉ LITTÉRAIRE. Op de keerzijde kwamen de jaartallen “1787 – 1887” met tekst CENTIÈME ANNIVERSAIRE DE LA SOCIÉTÉ voor. De gedenkpenning, met een doormeter van 50 mm, kunt U hier afgebeeld zien.

Aanvankelijk moesten de feestelijkheden van het honderdjarig bestaan van de Kring starten op zaterdag 14 mei 1887. Drie weken vertraging bij de verbouwingswerken aan het Kursaalcomplex beschikten er anders over (13). Meteen werd het zondag 5 juni 1887.

De feestelijkheden vingen aan op zondag 5 juni 1887 om 17.00 uur. Deze heuglijke gebeurtenis werd de aanleiding, bij de andere Oostendse verenigingen, om een grootse stoet op te zetten. Deze verliet omstreeks 11.00 uur het St. Jozefsplein om naar het Kursaal, dat pas sedert 1 juni terug open was, te trekken. Het parkoers startte op het St.-Jozefsplein, om door de St.-Jorisstraat, de Kapellestraat, het Wapenplein, door de Weststraat, over het Schouwburgplein en langs de Leopoldlaan het Kursaal te bereiken. 36 maatschappijen stapten op in de stoet. Het verenigingsleven in Oostende bereikte in de Belle Epoque haar topniveau.

Bij het doornemen van de lijst der deelnemers vinden wij heel wat genootschappen die de tijd trotseerden; vernoemen wij maar het Davidsfonds, het Willemsfonds, de Cercle Cœcilia en niet in het minst de oudste van al onze verenigingen de St. Sebastiaansgilde (14).

De voltallige commissie van de Litteraire Kring nam plaats, achteraan in de gloednieuwe rotonde, en ontving er de deelnemende verenigingen. Inmiddels hief de harmonie “Euterpe”, van op het podium, het Belgisch volkslied aan. Voorzitter Karel JANSSENS dankte, in beide landstalen, de deelnemende maatschappijen. Elk van hun 36 vertegenwoordigers werd met de gedenkpenning van de Cercle Littéraire bedeed.

's Avonds werd, in de feestzaal van de Kursaal, een puik festijn opgediend. Tafelhouder VAN BREUSEGHEM bediende er ruim 160 genodigden. Na een enthousiaste toast op de Koning gevolgd door een daverend Volkslied, nam voorzitter K. JANSSENS het woord.

Treffend wees de voorzitter naar de markantste gebeurtenissen en feiten, in 100 jaar, door de Kring ervaren : “Vandaag vieren wij een zeldzame gebeurtenis in het leven van een vereniging, immers onze Litteraire Kring telt heden 100 jaar” met als determinerende oorzaak : “Dans ses diverses pègrinations de locaux, elle n’a jamais quitté la Place d’Armes, et c’est là un des secrets de notre longue existence (!!!) (op 10-05-1799 verhuisde de Kring naar het “Hôtel du Commerce” op de Keizerskaai) en vervolgde : “dans l’origine, notre société avait un caractère plus littéraire qu’aujourd’hui, car, avouons-le, nous n’avons plus aujourd’hui de littéraire que le nom”. (113 jaar terug !!!).

Ietwat verder : "het ontbreekt ons aan documenten om onze geschiedenis te schrijven, de feiten bewijzen echter uiteraard dat de Litteraire Kring, op een basis van vriendschap en solidariteit, reeds honderd jaar bestaat". Voorzitter Karel JANSSENS besloot met een wens voor de toekomst : " s'ils y restent fidèles, pourront, à leur tour, fêter un second centenaire" (15).

Op zondag 12 juni 1887 werden de feestelijkheden afgerond met het optreden, voor het oosterstrand, van de harmonie "Euterpe". Hierop, als kroon op het werk, werd een machtig vuurwerk op het Klein Strand afgestoken (15).

Dat jaar spendeerde de Kring 3.000 fr. voor winterfeesten en verleende een aanzienlijke toelage voor hippische events. Minder feestelijk was het "les pauvres ne seront pas oubliés dans ces estivités et une distribution de 2.500 pains se fera par les soins de nos membres" (15).

Te oordelen naar de hoeveelheid uitgedeelde broden moest het aantal behoeftigen in Oostende behoorlijk hoog zijn. Immers, anno 1887, telde onze stad amper 22.000 inwoners. Naast hen die in stille armoede leefden, overleefden, overwegend in de visserij, talrijke families in de diepste ellende. In overbevolkte miserabele woningen, zonder hygiëne en comfort, woonden talloze vissersgezinnen armtierig. Voor hen, meestal kroostrijke gezinnen, beperkte de woonruimte zich tot 2 woonkamers. Met deze enkele karige vierkante meters moesten deze families het stellen. Hun lot ? Een uitzichtloos leven vol ontberingen.

Anno 1887 onderging België een zware economische crisis. In de provincie Henegouwen, bij de aankondiging van een salaris vermindering, riep de socialistische partij de arbeiders op tot een algemene staking (15).

Aanvang augustus 1887 fungeerde dit, in Oostende, als stakingssignaal voor de verbitterde en karig betaalde vissers. Spoedig veroorzaakte de vissersstaking een algemene stilstand van alle nijverheidstakken in stad. Met de dag steeg de vastberadenheid bij de stakers en werden de eisen almaar harder. Bij de gegoede burgers heerste een paniekstemming. Zowel bij de reders als bij de gevestigde burgerij, verwekte de staking, naast een gevoel van onzekerheid ook nog diepe zorgen. Voor de overheid was de grens van het toelaatbare bereikt. Nu werd de Rijkswacht opgeëist. Meteen waren, einde augustus, alle risico factoren aanwezig.

Op 24 augustus, op de voet gevolgd door een woelige vissersbevolking, trokken vastberaden stakers naar het eerste handelsdok. Rechtover de ijskelder van August HAMMAN gingen zij aan boord van daar gemeerde vissersboten. Meteen ontplooidde de Rijkswacht zich, in twee rangen, en dit over de volle lengte van de kade. Bij dit manoeuvre werden de ingescheepte stakers van de menigte afgezonderd.

Toen beval de Rijkswacht de stakers de vissersboten te verlaten. Razend reageerden de opstandige vissers door het over boord werpen van visvangst en uitrusting. Voor de ordediensten was dit net teveel. Toen klonk het bevel "Vuur". Meteen knetterde een salvo geweerschoten. De Oostendse vissersopstand eindigde in een bloedbad. Twee vissers verloren hierbij het leven. "Brood alleen volstaat niet !!!" (16).

Onder het voorzitterschap van Julien DUCLOS, in 1888, wijzigde de Kring haar reglement voor de zesde maal. Voortaan gold als standregel dat de Kring alleen bij eenparigheid van stemmen kon ontbonden worden. De maandelijkse bijdrage werd op 1,50 fr. gebracht. Voor de staatsambtenaren gold een prijskaartje van 2 fr. Hetzelfde reglement bepaalde verder dat de bezoekers gelijktijdig maar één boek of krant mochten lezen. Kranten met meerdere bladzijden moesten zelfs per blad deelsgewijze gelezen worden (17).

In het winterseizoen 1886-887 nodigde de Litteraire Kring de Tournee Achard uit voor een reeks van 6 vertoningen in de Schouwburg van de Weststraat. Bij de eerste opvoering werd het meesterwerk van Alexandre DUMAS "Francillon" opgevoerd. Op 16 april werd "l'Aventurier" opgevoerd door COQUELIN l'ainé. Hetzelfde jaar, op 14 november, trad REICHENBERG op in "Le Monde ou l'on s'ennuie". Op 6 januari 1896 mocht het Oostendse publiek COQUELIN cadet toejuichen in "Mademoiselle de la Seiglière" (17).

De eerste statuten van de Société Littéraire verwijzen naar de 13de mei 1787 als oprichtingsdatum van de Kring (18). In amper 152 jaar (1787-1939) wijzigde de Litteraire Kring haar statuten tot 16 maal toe. 1893 werd een recordjaar, immers dit jaar werden de statuten tot tweemaal toe herwerkt (18).

Het reglement van 1939 stelde geen beperkingen naar het leden aantal. Wel voorzag deze dat de Kring minstens zes leden moest tellen.

De Algemene Vergadering kreeg de jaarlijkse opdracht het bedrag van het lidgeld te bepalen. De bijdrage mocht echter in geen geval de 1.000 fr. overschrijven (20).

Met de ramp van 28 mei 1940 werd de Litteraire Kring dakloos. In het bezette Oostende bestond een schrijnend tekort aan huisvesting. Klaarblijkelijk kreeg de Kring het probleem onder de knie, want reeds in 1941 betrok de vereniging het gelijkvloers van het pand gevestigd in de Leopoldlaan op nr. 1. Dit gebouw hoorde toe aan de weduwe van dokter KOCKENPOO.

Vanaf 1942 was de Kring terug telefonisch bereikbaar op het nummer 722.31 (22).

In 1946 verliet de "Litteraire" deze vestiging, daar de eigenares het pand verkocht had. Destijds werd hier op deze plaats een appartementsgebouw opgetrokken.

Black-out tot in 1954. Dit jaar, bij het verschijnen van de telefoongids, stond te lezen : tel. 728.49 "Société Littéraire. Résidence Beau Site" (23).

Gedurende enkele jaren werden de vergaderingen ten huize van mevrouw Ch. VAN CUTSEM, in de Karel Janssenslaan nr. 17 gehouden. Toentertijd gingen de ontspannings- en whistnamiddagen door in het hotel "Daniëlle". Enkele jaren later verhuisde het gezelschap naar het hotel "Ter Streep" (24).

In 1987 bestond de Société Littéraire 200 jaar !!! Dit uniek feit ontsnapte bijna volledig aan de aandacht van de lokale pers. Met uitzondering van een kort artikel verschenen in het Franstalig weekblad "Le Courrier du Littoral" van 15 mei 1987, repte de lokale pers met geen woord over het gebeuren. De journalist beëindigde zijn berichtgeving als volgt : "Elle se réunit aujourd'hui, sous la présidence de Madame VAN CUTSEM, dans la maison qu'occupe Madame Henri SERRUYS. Deux siècles d'histoire y survivent dans le calme des souvenirs" (25).

Bronnen

1. E.O. 19 – 08-05-1937.
  - 1a. VANTOMME R. deel 1, pag. 21 (2)
2. La vie de la loge "les trois niveau" établie à l'orient d'Ostende depuis 1784. Raoul VANTOMME, deel 1, pag. 31.
"1769-1797: de 18de eeuwse bloeiperiode van Oostende" door Daniël FARASYN
3. U.B.G. Hs. 3385, 1517.
"1769-1794". Daniël FARASYN.

4. U.B.G. 200 en 201.
1769-1794. Daniël FARASYN.
5. 1793. Cafehuis SALZGEBER. 30-03-1793. Zie "Dag-Journaal"; door J.I. BALBAERT, p. 8.
1798. Fr. Volkstelling. Pierre SALZGEBER, 29 j., cafétier, celib. 1066, Scerminkel-straet.
1830. Conseil de Régence 13-10-1830. 1 rue du Singe. Pierre SALZGEBER.
1837. FA 1988, 11-12-1837. Openbare verkoop in "Het Groot-Caffe-huys" in de Aepe-straet, 1 bewoond door Sieur THOMAS, genoemd Constant SALZGEBER.
1840 < < 1865. Porseleinkaart (Ostendiana IV, 1982, p. 150). Hotel du Grand Café tenu par C. SALZGEBER.
6. Grooten Brughschen Comptoir Almanach 1787. De Wet der Stad en Port van Oostende, p. 219.
7. E.O. 19 – 08-05-19937. Société Littéraire d'Ostende 1903 (jaarboek). Souhais sincères à MM. les membres. Les garçons.
8. E.O. 19 – 08-05-1937.
Le drame Révolutionnaire et Napoléonien à Ostende. G. SOYER. 28-04-1796 p. 143.
9. Société Littéraire d'Ostende, 1903 (Imp. Cent. A. BOUCHERY) à MM. les membres. Les garçons.
10. F.A. 1988, 11-12-1837. Openbare verkoop in "Het Groot-Caffe-huys" in de Aepestraet, 1 bewoond door Sieur THOMAS, genoemd Constant SALZGEBER.
Guide pour la Ville d'Ostende ou adresses, 1837, T. VERMEIRSCH. Cafés-restaurants-estaminets p. 10 en 11, Grand Café, P. THOMAS, rue du Singe nr. 1.
11. Duinengalm 26, 28-06-1940. Lijst der huizen die door luchtbombardementen vernield of beschadigd werden tussen 15 en 29 mei 1940.
12. E.O. 19, 08-05-1937.
13. E.O. 46, 11-06-1887 en E.O. 45, 05-06-1887.
14. E.O. 45, 05-06-1887.
15. E.O. 46, 11-06-1887.
A.C. Stracké 1887, p. 65 en 122.
16. Ostende et le Littoral Belge 1930-1931. L'Histoire d'Ostende. Carlos LOONTIENS, p. 84.
Charles WILDT "Ostende le 24 août 1887 ou la révolution des pecheurs ostendais". Peinture à l'huile. M.S.K., Oostende
James ENSOR "De Gendarmen", 1892, olieverf op hout. Oostende M.S.K.
17. ZW 17, 24-04-1937.
18. Soc. Litt., Statuts 1939. Titre 1, Dénomination, siège, durée, objet, p. 6.
19. Soc. Litt., Statuts 1939. Titre 2, art. 6.
20. Soc. Litt., Statuts 1939. Titre 2, art. 10.
21. Soc. Litt., Statuts 1939. Titre 5, art. 22.
22. Tel. Gids 1942, p. 378. Soc. Litt., tel. : 722.31.
23. Tel. Gids 1954, p. 476. Soc. Litt., tel. : 728.49.
24. Dhr. August VAN ISEGHEM.
25. Courrier du Littoral 20, 15-05-1987.

INDEX 1999

Traditiegetrouw publiceert "De Plate" voor de geïnteresseerde lezers een inhoudstafel & indices op het voorbije jaar.

U kunt ze bestellen door 150 fr. te storten op rekening 751-9109554-54 van De Plate - H. Serruyslaan 78/19 – Oostende met de vermelding "Index 1999).

Index 1999 verschijnt in de loop van de maand april.

PLECHTIGE INHULDING

VAN DEN HEER

LEOPOLD PASSCHYN

ALS HOOFDMAN

EN DEN HEER

STEPHANUS KESTELOOT

ALS DEKEN

DER MAATSCHAPPIJ BOLDERS

EENDRACHT EN VREDE

GEVESTIGD TER FSTAMINET DE GOUDEN LEEUW, TE MARIAKERKE.

Zondag 24 Juni 1877.

MAATGEZANG

Stemmen: DE BRABANCONNE.

1.

Het hart vol vreugd en de stemmen nu verheven,
Op dezen dag, zoo luisterlijk, zoo schoon!
Sa! Broeders al, laat tonnen dat wij leven,
En reiken wij an uit de Guldenkroon,
Aan den Hoofdman, voor ons slechts uitgelezen,
Om zijnen moed, waarmee Hij 't Bolderschaar
Vool jaren reeds zijn liefde heeft bewezen. } BIS.
Lieve Hoofdman, zoo roepen wij te gear.

2.

Waar zag men ooit een Hoofdman fierder pronken,
Dan in den lood door 't Bolderskorps gesmeed t
LEOPOLD PASSCHYN, als opperhoofd geschonken,
Verheft den roem die gansch het dorp ons weet!
De Deken, door zijn gedurig zorgen,
Zal klimmen tot den top van fieren gloer,
Zal waakzaam zijn, dit stemmen wij, als borgen, } BIS.
Dat ons gespan zooit van zijn roem verloor!

3.

Wij vieren dan, blijgeestig, met genoegten,
Het schone feest, 't welk ons verlijdt van goet,
Ja Hoofdman, ja Deken, wilt u voegen,
In zoete vreugd: wij roepen om ter meest:
Veel jaren nog ons Hoofdman nu behouden,
Ons Deken, te zien met gulle vreugd,
Dit is de zucht, 't gedrang, 't welk ons doet } BIS.
Een fier geluk, een peerel van een deugd.

4.

'Lieve PASSCHYN en lieve KESTELOOT 't samen,
Tot heil en vreugd van onze Bolderschaar,
En ware 't toch dat wij ook eens vernamen,
De warme zon van 't gulden-Jubelaar!
Daarom, Broeders, laat uwe vreugde woeler,
Erzingt, en klinkt, het is ons harten lust,
Dat wij verblijd 't genoegten doen gevoelen } BIS.
Van 't Bolderskoor dat in 'de liefde rust.

5.

Sa, laat ons nu den beker schuimend zwaaien,
Het gerstennat beprikkeld, ons gemoed,
Geen wind of storm doet onze vreugd verwaaien,
Wij zingen luid, de zang doet 't harte goed!
Sa, drinkou wij, ter eer van beide mannen,
Zoo ijervol, vervuld met Boldersvier,
En steunen wij het lukker hanner plannen, } BIS.
Het glas omhoog, gedron en 't vlaamsche bier.

Gezonde, druk. J. Cazaux

VELOCLUB "WIELERSPORT BOXEGEM"

door Michel CAPON

Na W.O. II tierde de wielersport welig. In Oostende-centrum waren er 2 vaste waarden-clubs, nml. "De Zeemeeuw" en "Ostend Stadion". De wijk Mariakerke, met een rijk kermisverleden, bleef niet achter. Op initiatief van het liberaal gemeenteraadslid van Oostende, Arthur VANHOUTTE, plakkersbaas te Mariakerke, werd in het "Pension-Restaurant Jules Maes" Nieuwpoortsesteenweg 290 te Mariakerke, de nieuwe veloclub boven de doopvont gehouden. In voornoemde uitbating werd ook het lokaal gevestigd.

In de statuten van de club stond duidelijk te lezen dat ze zich als doel hadden gesteld "de renners op alle gebied te steunen" (1). De aansluiting bij de B.W.B. (Belgische Wielrijdersbond) gebeurde op 14-02-1949.

Het bestuur was als volgt samengesteld :

- erevoorzitter : Arthur VANHOUTTE
- voorzitter : Jozef CASIER
- secretaris : André SPRIET
- schatbewaarder : André KEIRSEBILCK.
- commissarissen : André en Jozef KESTELOOT, Albert VERSAVEL, Marcel KESTELOOT.

André KEIRSEBILCK was de exploitant van een gekende wielwinkel te Mariakerke, met dezelfde fietsenmerksnaam.

Aangesloten renners in 1949 : nieuwelingen : Roland BUFFEL, Georges & André CASIER, Maurice MAES. Maurice MAES volgde nadien zijn vader Jules op en werd een zeer bekende volksfiguur te Mariakerke.

Eerste activiteiten :

- 1) Wedstrijd te Mariakerke op woensdag 04-05-1949. "Voor alle beginnelingen onder de 20 jaar" (2) over 40 km "op goede banen". Dit was voor niet aangesloten B.W.B.-renners. De affiche voorzag 15 prijzen voor een totaal van 1500 fr. 1 : 250, 2 : 200, 3 : 175, 4 : 150, 5 : 125, 6 : 100 en verder 90, 80, 70, 60, 50, 45, 40, 35 en 30 fr.
"Inschrijvingen vanaf 16 u. Vertrek om 17 u. Aankomst en prijsuitdeling bij Jules MAES. Het inleggeld bedraagt 20 fr. waarvan 10 fr. terug bij het inleveren van het rugnummer. Het Bestuur is niet verantwoordelijk voor gebeurlijke ongevallen".
Hier weze het late aanvangsuur opgemerkt. Na 17 uur waren de meeste werken beëindigd zodat er een grote volkstoeeloop verzekerd was.
- 2) Donderdag 05-05-1949. Nieuwelingen B.W.B. Afstand 72 km. 2.500 fr. prijzen. Vertrek 16 uur. Het vertrek wordt gegeven door Silveer MAES. Deze renner was een neef van de familie Jules MAES en had een merkwaardige erelijst als 2 x Ronde van Frankrijk-winnaar in 1936 en 1939. Men noemde hem "leepe Peer".

Aangesloten renners in 1950 : beroepsrenner : Omer HUWEL uit Sijsele; liefhebber : Michel DEBRUYNE; nieuwelingen : André CASIER, Georges CASIER, Gustaaf CROMBEZ, Maurice MAES, Robert MATTHYS, Aimé VANSTECHELMAN, Hubert VANBELLE en Georges DELRUE van Raversijde (3).

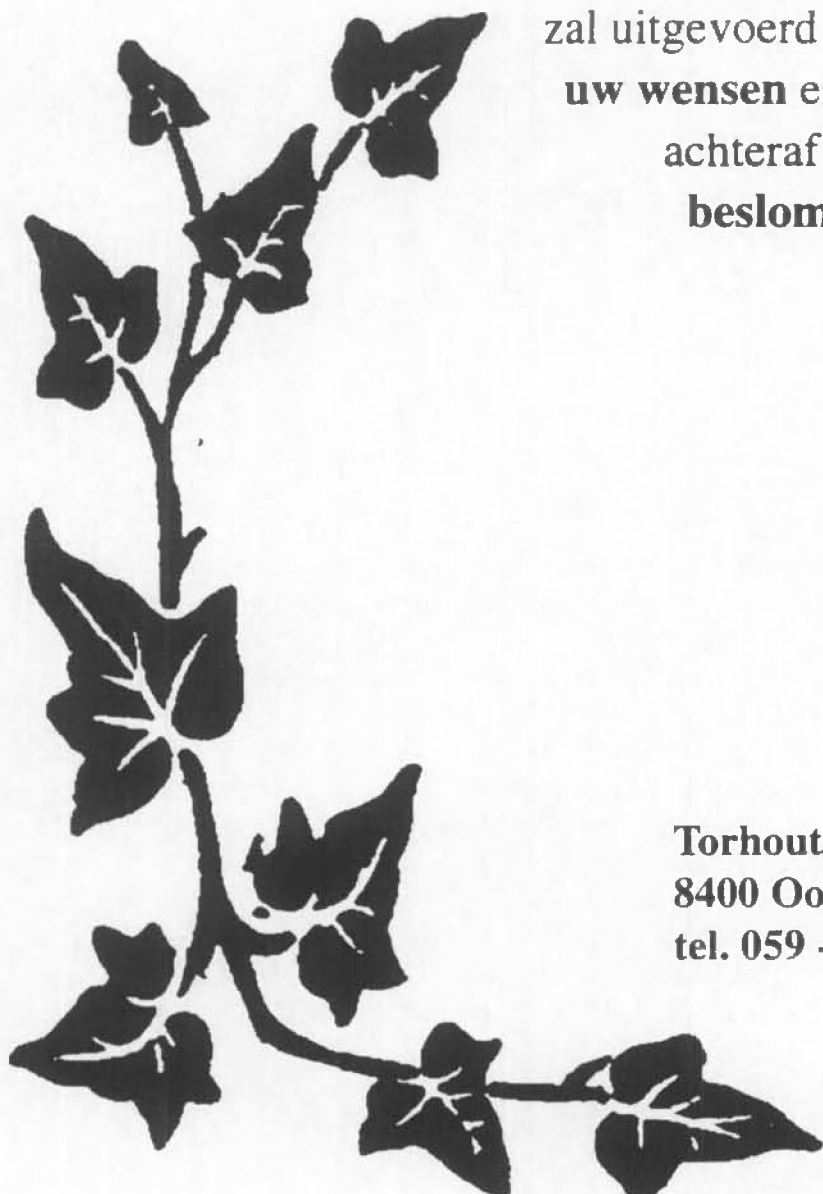
(1) (2) De Zeewacht 15-04-49

(3) De Zeewacht 21-04-50

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

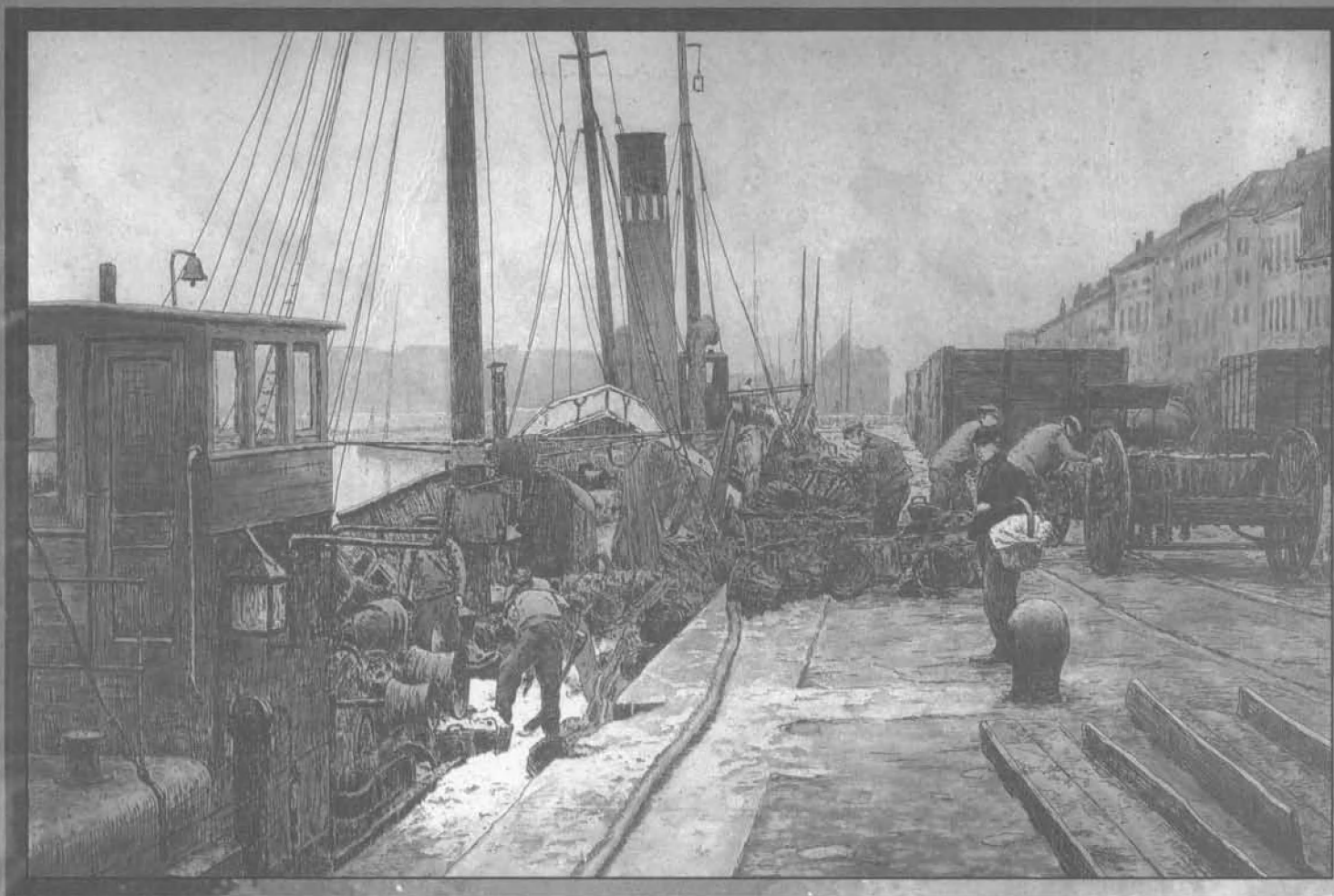

Foto Luc • archief De Pinte

Eerste handelsdok rond 1900

DE PLATE

Maandblad

-- MEI 2000

D E P L A T E v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

Secretaris	Verantwoordelijke uitgever	Penningmeester	REKENINGEN
F. HUBRECHTSSEN	O. VILAIN	J.P. FALISE	750-9109554-54
Gerststraat 35 A	Rogierlaan 38/11	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 Oostende	8400 Oostende	8400 Oostende	
Tel-Fax 059/50.71.45	Tel 059/70.92.05	Tel-Fax 059/70.88.15	

JAARGANG 29
NUMMER 5
MAAND mei 2000

IN DIT NUMMER

- blz. 121 : **R. VANCRAEYNEST** : Cruiseschepen in de haven van Oostende.
- blz. 125 : **J.P. FALISE** : Voor U gelezen.
- blz. 126 : **O.VILAIN** : Het Bauwensplein..
- blz. 127 : **K. VERWAERDE** : Louis, l'Aveugle de l'Estacade.
- blz. 139 : **M. BILLIOUW** : De laatste Oostendse maalterij.
- blz. 140 : **J.M. BEKAERT** : Keizer Napoleons eerste bezoek aan Oostende van 11 tot 15 augustus 1804.

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

Mei I - ACTIVITEIT

Donderdag 25 mei 2000 om 20 u 30

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6.

Onderwerp: **MARIAKERKE EN DE AANHECHTING BIJ OOSTENDE**

Deze voordracht wordt verzorgd door de heer **Marcel LEEUWERCK**

Dhr Marcel Leeuwerck is uit Poperinge aangespoeld waar hij zich in de jaargang 1931 liet inschrijven. Burgerlijk ingenieur-architect van opleiding maar, mede door zijn opleiding, geweldig geïnteresseerd in cultuur en in dit geval ook zeer geboeid door de geschiedenis van zijn vrijwillig gekozen woonplaats. Hij is gids van Lange Nelle, maakte deel uit van de werkgroep Mariakerke die de "fusiefeesten" organiseerde en is nog actief in de heemkring "Langs de Schreve" uit Poperinge waar hij via artikels in hun tijdschrift Oostende leert kennen.

100 Jaar fusie Mariakerke – Oostende ! Vorig jaar werden wij er op een interessante en aangename wijze mee geconfronteerd door de activiteiten van de reeds genoemde werkgroep (ondertussen wachten wij met ongeduld op het beloofde boek) maar dhr Leeuwerck zal ons nog heel wat kunnen vertellen over de geschiedenis van Mariakerke, geschiedenis die heel wat ouder is dan deze van Oostende !

Het prestigieuze plan North in 1895 moest van Mariakerke een schitterende badplaats maken en Robert de Beaucourt de Noortvelde schreef zelfs in zijn monografie over "Mariakerke-Bains, lez Ostende "(1896) dat Mariakerke binnenkort tot de rang van stad zou verheven worden "de Parel van de Kust".....Maar de Oostendse terreinhonger liet deze droom zeer snel tot de vergetelheid behoren. De burgemeester Passchyn en de 1ste schepen stemden voor, de zeven andere gemeenteraadsleden onthielden zich en de fusie was perfect.

Deze voordracht wordt gedocumenteerd met dia's.

Mei II ACTIVITEIT

Wandelvoordracht in de **BATTERIJ HUNDIUS** onder leiding van dhr **J-C LIÉNART**.

Dit bezoek aan deze zeer interessante en ondertussen beschermde batterij uit de tweede wereldoorlog was oorspronkelijk gepland op zaterdag 13 mei maar moet wegens een aanwezigheidsprobleem van de voordrachtgever verplaatst worden naar

ZATERDAG 27 MEI samenkomst om 14 uur aan de ingang van de lokalen van de Marinecadetten, Vuurtorendok-West

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid

Men zegge het voort !!!

JUNI - ACTIVITEIT. STUDIEREIS NAAR WERVIK EN WAMBRECHIES

We vertrekken op zondag 04 juni 2000 om 09.00 u stipt vanaf het Canadaplein, rechtover het Gerechtshof.

Ons doel is Wervik, meer bepaald het Tabaksmuseum.

Langs de Torhoutsesteenweg, richting Torhout, Roeselare en Kortrijk vervolgen wij onze weg naar Wervik. We komen toe rond 10.00 u en nemen een kop koffie in de taverne "In den Grooten Moriaen" gelegen op hetzelfde domein.

Vervolgens bezoeken wij, onder geleide van een gids het Tabaksmuseum ingericht in de bijgebouwen van een 18^e eeuwse stenen windmolen.

De rondleiding duurt ongeveer 1 u ½ zodat we rond 12.00 u vertrekken naar Wervik stad.

In het restaurant "De Vlasschaard" waar de Kring U het aperitief (een Kirr) aanbiedt, steken wij de voeten onder tafel om te genieten van

Pastei van het huis

Jagersgebraad met groenten krans
Aardappelkroketten

Ijstaart

Koffie

De dranken zijn, uiteraard, voor eigen rekening en persoonlijk af te rekenen.

Rond 15.00 u vertrekken wij richting de Schreve, Wervicq-Sud en verder naar Wambrechies waar wij de "Distillerie Claeysens et son site" bezoeken.

De stokerij Claeysens dateert van 1817 en zijn stichter, Guillaume Claeysens, van Belgische afkomst, ontvluchtte België in 1799 om aan de Brabantse Revolutie te ontsnappen.

Zowel de gebouwen als de stokerij werden onlangs door de Franse Republiek erkend als "Monuments Historiques".

Wij bezoeken de stokerij onder de leiding van een Franstalige of Nederlandstalige gids en dit volgens Uw keuze. In de rondleiding is een degustatie van één van hun jenevers begrepen. Er is ook mogelijkheid om de producten van de stokerij aan te kopen en er kan met Belgisch geld betaald worden.

De rondleiding duurt ongeveer 1 u ½ zodat wij rond 17.00 u Wambrechies verlaten.

Wij rijden rustig richting Ieper, Veurne, Diksmuide waar wij een laatste stop houden. Mogelijkheid genoeg om nog te genieten van een frisse pint !

Rond 19.00 u stappen we terug in de car en vertrekken Oostendewaarts waar we omstreeks 19.30 u toekomen.

Inschrijven kan door storting van 1.300 Fr (duizend driehonderd Fr) per persoon op rekening

380-0040384-06
Jean Pierre Falise
H. Serruyslaan 78/19
8400 Oostende

met vermelding "Platereis 4 juni 2000 met X personen". In deze prijs is begrepen, autocar, koffie bij aankomst, het middagmaal met koffie, de toegang tot de musea, de gidsen en de fooi voor de chauffeur.

De inschrijvingen moeten binnen zijn vóór maandag 29 mei. Aangezien er geen dubbeldekker meer beschikbaar was zijn er maximum 53 plaatsen. De 54^e kan niet meer mee !! Dus zorg dat je erbij bent.

Meegaande stellen wij een kleine reisbrochure samen die een aangename herinnering zal blijven aan deze uitstap.

Uw reisleider
Jean Pierre Falise

TWEEJAARLIJKSE PRIJS CERA-HOLDING VOOR DE GESCHIEDENIS VAN HET PLATTELAND

Deze prijs is – met een bedrag van 200.000 Fr. de belangrijkste in zijn soort in België en wil de aandacht van de publieke opinie aanscherpen voor het Vlaamse landelijke dorp en zijn verleden.

De prijs wordt toegekend aan een studie in verband met de geschiedenis van een dorp of streek. De voorkeur gaat uit naar een studie die een veelzijdig beeld geeft van de landelijke samenleving.

Voor de Prijs Cera-Holding 2000 dienen de collectieve studies ingediend te worden vóór 31 juli 2000.

Voor bijkomende inlichtingen kunt U steeds terecht bij Paul Van Mierloo – tel. 016/24.21.16 waar het reglement met meer gedetailleerde informatie kan bekomen worden.

CRUISESCHEPEN IN DE HAVEN VAN OOSTENDE

door Raymond VANCRAEYNEST

Het bouwen van een nieuwe kaaimuur achter het Zeestation doet de hoop rijzen dat de haven van Oostende opnieuw kruisvaartschepen zal mogen begroeten. Ik schrijf "opnieuw" omdat zulks al het geval was in het begin van de 20^e eeuw, nu bijna honderd jaar geleden.

De grote havenwerken die in 1898 werden aangevangen en waarvan de ruwbouw pas in 1905 officieel werd voltooid, had de haven van Oostende in de belangstelling van de rederijen gebracht; We beschikten toen over een veel ruimere voorhaven dan voorheen, met een nieuwe diepwaterkaai die echter niet te gebruiken was : scheuren langs alle kanten, geen kranen, geen hangaars. Kruisvaartschepen hebben wel geen kranen en hangaars nodig, maar moeten toch liefst aan een kaaimuur kunnen aanleggen om de passagiers te kunnen in- en ontschepen.

Het eerste kruisvaartschip dat te Oostende binnenliep op zondag 4 september 1904 was het Duitse stoomschip "Meteor" van de Hamburg-Amerika Linie. Het was hetzelfde jaar op 15 maart te water gelaten op de werf BLOHM & VOSS te Hamburg. Het schip met 3.613 brutoregister-ton, was 100,2 meter lang en 13,5 meter breed. Zijn twee stoommachines van 1.550 pk gaven het schip een snelheid van 14,0 knopen (1). Het schip met H. BRUNSVIG als kapitein meerde om 17.10 uur af aan de ontschepingskaai van de pakketboten Oostende-Dover. Dat was zeer uitzonderlijk en het zou later door het Zeewezen nooit meer geduld worden. Op de bijgaande kopie van een prentkaart in mijn bezit is de "Meteor" (niet de "Alberta" !) te zien, die bij een van zijn volgende bezoeken voor anker ligt te midden van de voorhaven. De loopbrug voor de ontschepping van de passagiers in kleine bootjes is duidelijk waar te nemen langs de zijwand van het schip. De "Meteor" was gebouwd voor 128 bemanningleden en 283 passagiers uitsluitend in 1ste klasse. Volgens de toenmalige persberichten telde de bemanning 133 koppen (waaronder ook vrouwen) en waren er 252 passagiers aan boord. 's Anderendaags, op maandag 5 september, werden de scheepsmakelaars van de Hamburg-Amerika Linie te Oostende, ROYON en BORGERS, om 10 uur op het stadhuis ontvangen. Burgemeester Alphonse PIETERS en de schepenen Auguste LIEBAERT, Ernest VAN GLABBEKE en Achille DE COCK gingen daarna een bezoek brengen aan het schip. Om 17.30 uur verliet het schip de haven met bestemming Ryde op het eiland Wight. Verdere aanlegplaatsen waren vervolgens : de Kanaaleilanden Jersey en Guernsey, San Sebastian, Biarritz, Trouville, Brighton, Scheveningen, Helgoland en Hamburg (2).

Bij de aanvang van 1905 vroeg de heer RAICK in de vergadering van de Handelskamer of de "Meteor" dit jaar weer naar Oostende zou komen. De voorzitter BORGERS antwoordde dat er waarschijnlijk twee schepen van de Hamburg-Amerika Linie naar Oostende zouden komen: de "Prinzessin Victoria Luise" in augustus en de "Meteor" in september. Hij wist daarbij te vermelden dat de rederij lang gearzeld had om haar schepen naar Oostende te sturen wegens de zeer hoge havenkosten. Het zal nu beter gaan, zei hij, omdat door tussenkomst van de Handelskamer in het Staatsblad een Koninklijk Besluit verschenen was d.d., 22 maart 1905, dat de kaairechten met 50 % verminderde in de voorhaven voor schepen die alleen passagiers in- of ontschepen. De tarief ging zo van 0,30 frank per ton Moorsom naar 0,15 frank (3).

En inderdaad, zoals voorspeld, op woensdag 16 augustus 1905 om 11 uur voer de "Prinzessin Victoria Luise" de haven binnen begeleid door de Oostendse havenloods Theodore DASSEVILLE (4). De kapitein was weer H. BRUNSVIG, dezelfde die het jaar voordien op de "Meteor" het bevel voerde. Hij zwaaide zijn 125 meter lange schip in de voorhaven waarvoor hij gelukwensen in ontvangst mocht nemen. Er waren 110 passagiers aan boord. 's Anderendaags, donderdag 17 augustus verliet het schip de haven om 14 uur op weg naar Ryde (5). Het schip was ook gebouwd op de werf van BLOHM & VOSS en was daar van stapel gelopen op 28 juni 1900.

Het was het eerste schip ter wereld dat speciaal voor de kruisvaarten was gebouwd. Het mat 4.409 brutoregister-ton, was 124,2 meter lang en 14,4 meter breed. Twee stoommachines met een vermogen van 3.700 pk gaven het schip een snelheid van 15,0 knopen. Er was plaats voor 192 passagiers uitsluitend in 1^e klasse en de bemanning bestond uit 161 koppen (6).

Ook de "Meteor" stoomde opnieuw onze haven binnen op dinsdag 5 september 1905 om 5 uur en moest nu in de voorhaven voor anker gaan. Op woensdagavond voer het schip af onder het bevel van kapitein SCHWANBERGER met 145 passagiers aan boord, waaronder 37 dames. Dat was toen blijkbaar het vermelden waard. Tijdens zijn verblijf in de haven was het schip 's avonds verlicht met 1.954 elektrische (jawel !) lampen.

Ik vermoed dat de "Prinzessin Victoria Luise" in 1906 in Oostende niet is binnengelopen, maar het onfortuinlijk schip heeft 1907 net niet meer gehaald. In de zomer werden de kruisvaartschepen ingezet op het Hoge Noorden en de Noorse fjorden, in de winter op het Midden en het Verre Oosten en de Caraïben. Op de heen- en terugreis liepen ze dan enkele West-Europese havens binnen. Zo gebeurde het dat het schip op 16 december 1906 strandde bij Kingston, hoofdstad van Jamaica, door de schuld van de kapitein die zich voor de kop schoot (7).

In 1906 kreeg Oostende wel het bezoek van de "Meteor" op woensdag 5 september, komende van Hamburg over Rotterdam. Het schip moest weer het anker werpen in de voorhaven omdat het Zeewezen verbood de passagiers te laten in- of ontschepen aan de kaai van de pakketboten Oostende-Dover (8).

Ook in 1907 liep de "Meteor" Oostende binnen op 6 september komende van Rotterdam met 149 passagiers aan boord. Het schip vertrok 's anderendaags naar Den Haver en Trouville (9).

Volgens de door mij gevonden persberichten ziet het er maar uit dat de "Meteor" in 1908 en de volgende jaren niet meer te Oostende is binnengelopen. Wat is er verder met dat schip gebeurd ? Tijdens de eerste wereldoorlog lag het te Eckernförde aan de Oostzee ten noorden van Kiel en deed dienst als woon- en doelschip voor de onderzeebootschool. Na de oorlog werd het in beslag genomen door de geallieerden en vervolgens verkocht aan Noorse reders te Bergen. Op 7 mei 1940 werd het schip te Bergen door de Duitse oorlogsmarine in beslag genomen en in dienst gesteld als hospitaalschip. Op 9 maart 1945 werd het gekelderd bij een luchtaanval op Pillau bij Koningsbergen (10).

De Hamburg-Amerika Linie zond in 1908 toch de "Oceana" naar onze kust. Het schip was de ex "Scot" van de Union Castle Line, gekocht ter vervanging van de verloren gegane "Prinzessin Victoria Luise" (11), maar was met zijn 7.815 brutoregister-ton te groot om de Oostendse haven binnen te varen. Ook te Zeebrugge kon het niet (12). Het schip kwam op 24 september aan onze kust toe en ging voor anker op de rede van Oostende. De passagiers werden om 7 uur 's morgens in zee ontscheept aan boord van de sleepboot "Washington". Het was een groep van 350 Duitse geneesheren die een haastig bezoek brachten aan de nieuwe Sint-Petrus en Pauluskerk, aan de Trinkhall (op de heuvel van het Leopoldpark), aan de Kursaal en het stadhuis. Ze vertrokken om 14.30 uur om opnieuw in te schepen in zee (13).

Het jaar 1908 bracht ons anderzijds toch iets nieuws. Op maandag 22 juni 1908 mochten we te Oostende de Oostenrijkse pakketboot "Thalia" verwelkomen komende van Lissabon onder kapitein baron VON BESTERFIELD met 90 passagiers aan boord. PÉRIER was de scheepsagent te Oostende (14). De "Thalia" was eigendom van de "Österreichischer Lloyd" en had Triëst als thuishaven. Het schip was gebouwd in 1886 op de werf William DENNY & Bros. te Dumbarton en voer onder Oostenrijks-Hongaarse vlag. Het mat 2.371 ton, was 96,10 meter lang en 11,64 meter breed (15). Ook dat schip moest in het midden van de voorhaven voor anker gaan. Men

vraagt zich af hoe het mogelijk is dat er nog één rederij haar schepen in die omstandigheden naar Oostende wilde sturen.

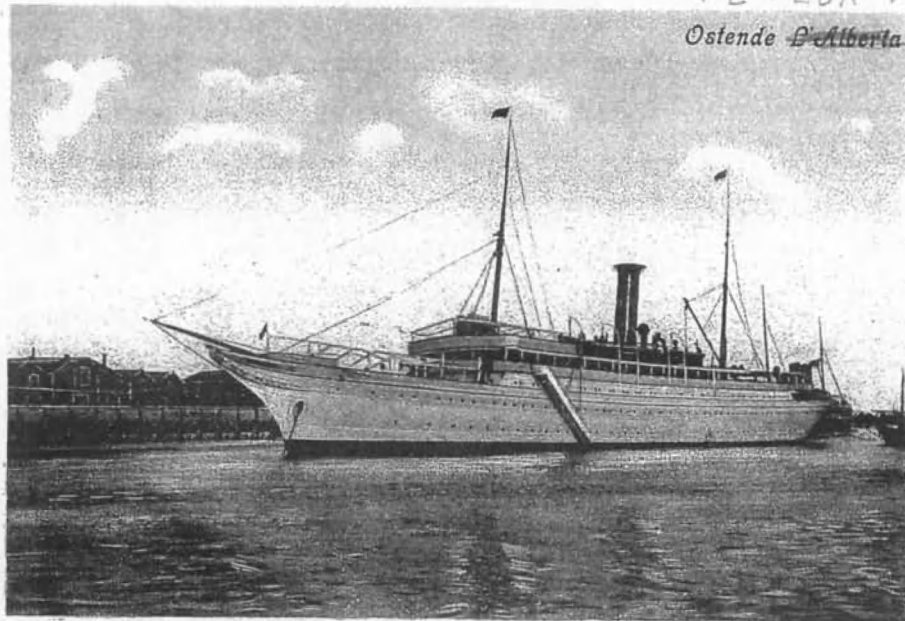
De "Thalia" zou in de volgende jaren, tot aan de eerste wereldoorlog, nog verscheidene malen te Oostende aanleggen, ofschoon ik niet over alle jaren inlichtingen heb kunnen vinden.

Op zaterdag 4 september 1909 kwam de "Thalia" hier toe van Spitsbergen met 200 passagiers en ging weer voor anker in de voorhaven. De maandag of de dinsdag daarop zou het schip afvaren (16).

Was het meestal in september, in 1912 was het in juni dat de "Thalia" in Oostende afmeerde. Het schip kwam op donderdag 20 juni toe van Ryde na een reis van 4 maanden en vertrok naar Rotterdam en Hamburg onder het bevel van kapitein Karl Freiherr VON BRETTFELD (17).

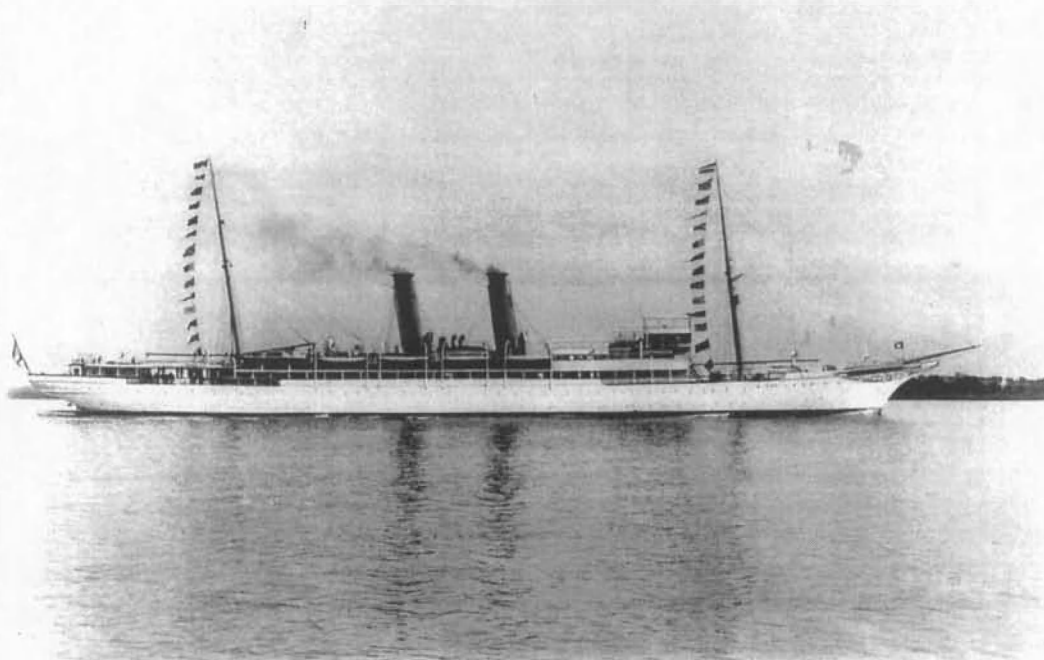
Het laatste jaar van de vrede, voor het ontstaan van de grote wereldbrand, kwam het schip hier toe op vrijdagmorgen 5 september 1913, komende van Noorwegen met 200 passagiers. Het schip mocht nu afmeren aan de diepwaterkaai die toen eindelijk min of meer in orde was. Na een driedaags verblijf aan de kaai voer het weer uit. We zouden het nooit meer terugzien (18).

-
- (1) Deutsches Schiffahrtsmuseum, Bremerhaven.
  - (2) Le Carillon, 2, 4, 5 en 6 september 1904.
L'Echo d'Ostende, 6 september 1904.
  - (3) Bulletin van de Handelskamer 1905, p. 97.
Le Carillon, 7 september 1905.
  - (4) Le Carillon, 17 augustus 1905.
  - (5) Le Carillon, 18 augustus 1905.
L'Echo d'Ostende, 19-20 augustus 1905.
  - (6) Zie noot 1.
  - (7) Zie noot 1.
GOETZ, Adolf : 25 Jahre Hamburgische Seeschiffahrtspolitik, p. 88 en p. 327
  - (8) Le Carillon, 26 april, 5 september 1906.
L'Echo d'Ostende, 5 september 1906.
  - (9) L'Echo d'Ostende, 19 augustus, 6 september 1907.
  - (10) Zie noot 1.
  - (11) LAMERS Bert. De geschiedenis van de cruisevaart, in Maritiem Nederland, jg. 89, nr. 2 p. 22.
  - (12) L'Echo d'Ostende, 12-13 september 1908.
  - (13) Le Carillon, 17 september 1908.
L'Echo d'Ostende, 12-13 en 24 september 1908.
  - (14) Le Carillon, 23 juni 1908.
  - (15) Lloyd's Register 1909, mij medegedeeld door het Deutsches Schiffahrtsmuseum.
  - (16) Le Carillon, 5-6 september 1909.
  - (17) Le Carillon, 22-23 juni 1912.
  - (18) Le Carillon, 5 augustus, 6-7 september 1913.

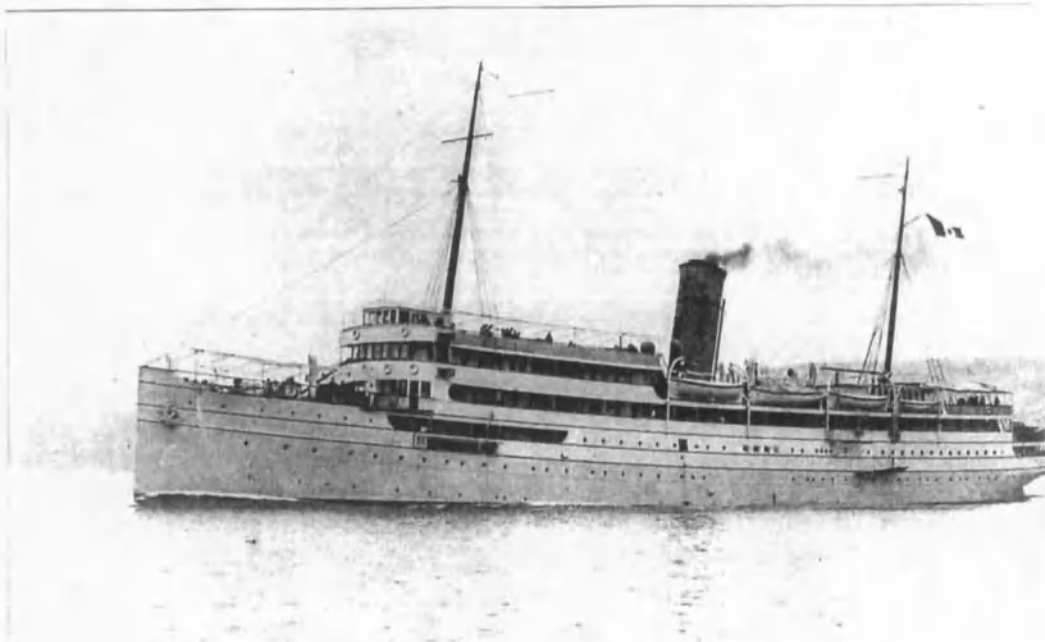
De "Meteor" (l. 100,2 m., 3.613 brt) van de Hamburg-Amerika Linie ligt voor anker in de voorhaven van Oostende ca. 1906. Gebouwd in 1904 te Hamburg. Gekelderd in 1945 bij Koningsbergen. Rechts achteraan een pakketboot van de lijn Oostende-Dover. Links de werkhuizen van het Zeewezen.

(Verz. R. Vancraeynest)

De "Prinzessin Victoria Luise" (l. 124,2 m., 4.409 brt) van de Hamburg-Amerika Linie. Gebouwd in 1900 te Hamburg als eerste echt cruiseschip ter wereld en verloren bij Kingston (Jamaica) in december 1906.

(Fotoreproductie van het Deutsches Schifffahrtsmuseum)

De "Thalia" (l. 96,10 m., 2.371 ton) van de Österreichischer Lloyd. Gebouwd in 1886 te Dumbarton bij Glasgow.

(Fotoreproductie van het Deutsches Schiffahrtsmuseum)

VOOR U GELEZEN

- Nieuwpoort, de franse stellingen tijdens de Eerste Wereldoorlog op de rechter Ijzeroever.
- Wat herinnert in Nieuwpoort nog aan Hendrik GEERAERT (1863-1925) - de held der overstroming ?

Verschenen in Bachten de Kupe, 41^e jg. nr. 4, okt-nov-dec 1999.

Jean Pierre FALISE

HET BAUWENSPLEIN

door Omer VILAIN

Nabij de Derbylaan op de wijk Mariakerke ligt een groen pleintje dat het Bauwensplein heet. Er staat bij die BAUWENS geen voornaam en niemand schijnt te weten wie die illustere onbekende persoon mag geweest zijn.

In zijn boek "Straatnamen van A tot Z" (1998) weet de auteur Daniël DESCHACHT er ook geen volledige raad mee. Hij schrijft dat het zou kunnen gaan om Maurice BAUWENS, renstaleigenaar en overleden in 1947. Hij was tevens voorzitter geweest van de "Société des Courses d'Ostende".

Een tweede mogelijkheid zou kunnen zijn dat het om T.J.H. BAUWENS, een onderofficier en die in het Kongolees beschavingswerk, zoals men dat toen noemde, geweest was en overleden was te Mariakerke in 1903. Het Comité van de Oudgedienden in onze vroegere kolonie liet in 1963 een herinneringsplakket in de kerk van Mariakerke-ter-Duinen plaatsen. Doch deze BAUWENS was geboren op 15 januari 1882 in Mariakerke bij Gent !

De derde mogelijkheid en volgens DESCHACHT de meest aannemelijke, zou het gaan om John BAUWENS (1866-1955) een belangrijke vissersreder, medestichter van het K.W. Ibis, naar wie de Oostendse visserijschool zijn naam kreeg.

Maar volgens ons is er een vierde mogelijkheid.

Vroeger was deze wijk een deel van de gemeente Stene. Op 9 januari 1915 werd Jules BAUWENS, geboren te Leffinge maar wonende te Stene, door de Duitsers ter dood veroordeeld omdat men bij hem een geweer en 150 patronen had gevonden. Het vonnis was zonder beroep en moest dezelfde dag uitgevoerd worden. Het vonnis zou uitgevoerd worden in De Haan. Om 4 uur vertrokken drie auto's naar De Haan met volgende personen : de ter dood veroordeelde Jules BAUWENS, de Duitse plaatsbevelhebber, een Duitse aalmoezenier P. SEILER als tolk en geestelijke, want de Deken mocht niet mede, een Duitse arts, de heer VANDE WEGHE, burgemeester van Stene en Dr. VERHAEGHE, schepen van Oostende. (Dit naar gegevens uit "Oostende onder de Duitse bezetting 1914-1918, door A. ELLEBOUDT en G. LEFEVRE).

Dus zou het mogelijk geweest zijn dat de gemeente Stene hun oorlogsslachtoffer met een pleintje hebben willen gedenken, doch persoonlijk menen we dat het wel om Maurice BAUWENS moet gaan, want heel wat straten op de Nieuwe Koerswijk herinneren aan de paardenrennen, zoals de vele hippodromen zowel in binnen- en buitenland en zelfs aan het beroemde koerspaard dat de naam "Prince Rose" droeg.

Jammer dat men geen voornaam, bij de naam BAUWENS gezet heeft, dan was alles opgelost geweest.

LOUIS, L'AVEUGLE DE L'ESTACADE

Door koen VERWAERDE

LOUIS
L'AVEUGLE DE L'ESTACADE
Passants charitables, faites-lui voir
votre bon cœur !

Ik heb het altijd gekend, altijd geweten. Het hing aan de schouw in een iet wat oude lijst met cartouche. Het was één van de onderwerpen welke altijd aan bod kwam bij familiereünies of het voorwerp van een vragend "wat en hoe" van een toevallige bezoeker bij ons thuis.

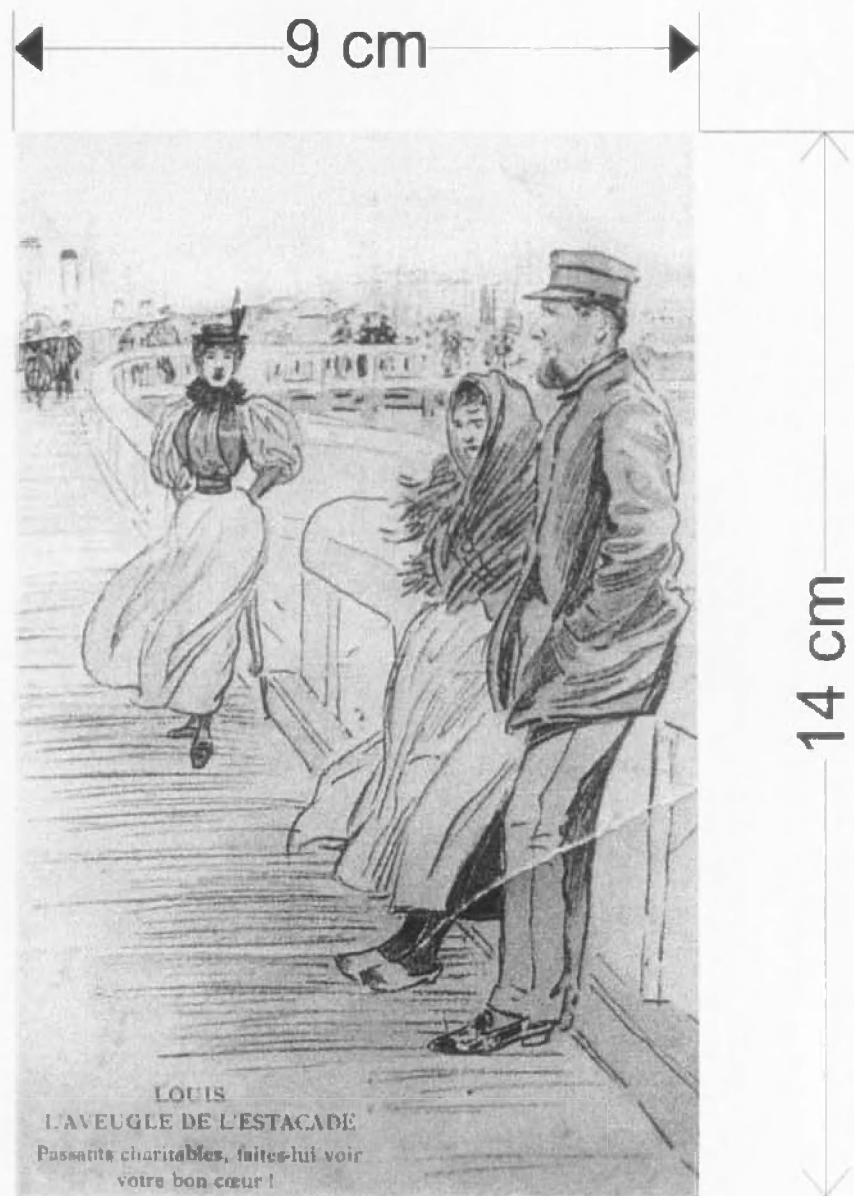
Origineel, ongetwijfeld ja. Belangrijk, misschien, toch wat de familie langs moederszijde betreft welke zich emotioneel er mee verbonden voelt. Een prentkaart getekend door Mars en die te situeren is rond het einde van de vorige eeuwwisseling (1800 - 1900). Uit de tijd dat Oostende (Ostende) de "mondaine" stad aan de Noordzee was. Een aantrekkingspool in zijn interessante gedaante van neobarokke stijl waar hoogwaardigheidsbekleders, staatshoofden, wereldse vedetten en menig miljonair hun ontspanning kwamen zoeken en dit rond de figuur van Leopold II. De prentkaart toont enkele figuren op het toen bestaande Westerstaketsel (de site is nog steeds herkenbaar). Onmiddellijk bij de eerste oogopslag ziet men de wereld, lees omgeving, van wat het leven toen betekende voor "le beau monde" alsook voor "de gewone mens" in de tijd van "La Belle Epoque". In de achtergrond een voor die tijd modieus geklede vrouw welke wandelend naar de tekenaar toekomt; in voorplan in volle aanvaarding, door z'n aard en opvoeding, in armoede en lompen gehuld, een blinde bedelaar met kind. Zo duidelijk het dualisme van overvloed en tekort. Een beklagenswaardig onderwerp, "Passants charitables, faites-lui voir votre bon coeur", in duidelijke tegenstelling van wat Maurice BONVOISIN gebruikelijk optekende. Zijn beeldreportages waren veeleer geamuseerde beelden van de levendige wereld waarin hij zich bewoog. Een wereld (deel) welke veel groter was dan sommige wel eens zouden denken.

Maar wie was eigenlijk de mens die onder het pseudoniem "Mars" bekendheid verwierf? Hij zelf is nu in de vergetelheid van de tijd terecht gekomen, maar door middel van zijn talentvolle pennentrekken tekende hij karakteriserende figuren uit zijn omgeving die slechts nog bij hun voornaam en/of beroep gekend zijn. Papa Caron, le plus vieux pêcheur d'Ostende; Ciska, Edouard, Valentine, Louis, L'ouvrier de la Minque", zijn enkele voorbeelden welke te vinden in zijn albums, "personae incognito". Ik denk overigens dat het nooit de bedoeling is geweest van Maurice BONVOISIN om die typerende (voor hun omgeving) en onbelangrijke figuren enige bekendheid te geven. Veeleer een hobby welke later uitgroeide tot een beroep waarin hij via illustraties amusante reportages maakte voor, in die tijd, alom bekende tijdschriften (ook eigen publicaties).

Maurice BONVOISIN werd geboren in Verviers op 26 mei 1849. Zijn familie stamt uit een oude familie van fabrikanten en eigenaars van lakenweverijen (streek van Hodimont). Zijn overgrootvader, Mathieu François BONVOISIN, was één van de eerste welke in de regio zijn bedrijf industrialiseerde met name door het installeren van mechanische molens voor het spinnen. Zijn grootvader zette de traditie van het innoveren verder en bouwde in 1836 in Hodister (Pepinster) een voor die tijd uiterst moderne en belangrijke fabriek waar men wollen lakens fabriceerde van een aan de perfectie grenzende kwaliteit. In 1847 overlijdt zijn grootvader in de ouderdom van 51 jaar.

De bedrijven en diverse eigendommen (huizen en gronden) worden verdeeld onder de kinderen, de zes dochters en één zoon. Het oude fabrieksgebouw te Hodimont en het merendeel van de eigendommen gaan over in de handen van de vrouwelijke erfgenamen. Het nieuw opgerichte bedrijf komt in handen van de enige zoon, Mathieu. Mathieu huwt in 1848 met Octavie de Mulder, een 19 jarige uit Gent, dochter van een bevriende familie welke sedert jaren met de familie Bonvoisin zakenrelaties onderhield. Uit dit huwelijk zal als eerste van tien kinderen, "Maurice Charles Mathieu BONVOISIN" (MARS) geboren worden.

Waarschijnlijk conform aan de zeden van die tijd wordt ten huize van de "Bonvoisins" met genoegen de fijne kunsten gecultiveerd. De kinderen worden er onderricht in piano en viool, voor de meisjes het fijne borduren en natuurlijk wat Maurice betreft aquarel en tekenen. Reeds op de ouderdom van zes poogt hij bezoekende vrienden van zijn vader te tekenen. Het eerste album, lees

Prentkaart (ORIGINEEL)

Mai 1849

92^e
92^e

N° 357.

Bonvoisin

Maurice

Charles

Mathieu

Par un jugement rendu le quatre
septembre dernier dont la dispo-
sition a été transcrite ce jourd'hui
dans nos registres, le Tribunal
de première instance siéant à
LIEGE, dit pour droit qu'à l'acte
ci-dessus, le nom paternel unique
"Bonvoisin" sera remplacé par
tout où il se trouve, par celui de
"de Bonvoisin". Verviers le
quatre novembre mil huit cent
septante. L'Officier de l'état civil

26

Mil huit cent quarante neuf, le vingt
six du mois de Mai, à cinq heures de soirée,
par devant nous, Lambert Joseph Bosard, Chevalier de la ville de Verviers,
provincia de l'ingé, remplissant les fonctions d'Officier de l'Etat-civil, par
délégation spéciale en date du vingt Octobre mil huit cent quarante huit
à comparu Monsieur Mathieu François Guillaume Joseph
Bonvoisin, négociant, âgé de vingt huit ans, domicilié à
Verviers, lequel nous a présenté un enfant du sexe masculin, né ce jour-
d'hui à dix heures et demie du matin, en sa demeure, située rue
Sauvy, N^o de lui déclarant, et de Madame Octavie Jeanne
Louise Marie Der Mulder, sans profession, âgée de vingt ans,
demeurant même domicile, son épouse, et auquel il a déclaré vouloir
donner les prénoms de Maurice Charles Mathieu: Les dites déclara-
tion et présentation faites en présence des Messieurs, Charles Théodore
Wernotte, propriétaire rentier, âgé de Soixante six ans, et Gilles Haeyen
commissaire au bureau de l'Etat-civil, âgé de trente neuf ans, domiciliés
en cette ville. Et après lecture, le père et les témoins ont signé avec nous,

Mathieu
Wernotte
Bosard

Maurice Bonvoisin
1849 - 1912

tekeningen, welke ontsnapt aan vernieling, zijn te situeren vanaf begin 1863, toen Maurice 14 jaar oud was en eindigt in 1871. Dit album bevat ongeveer zestig portretten.

Rond 1870 overlijdt zijn vader en neemt hij als oudste de zaak over. Hij is dan tweeëntwintig jaar oud. Maurice zal zijn oorsprong niet verloochenen en bewijst in de komende maanden dat hij zijn nieuwe taak meer dan waardig is. Door een reorganisatie van het bedrijf, een modern management, het creëren van nieuwe functies en verantwoordelijkheden, zit hij binnen het jaar na het overlijden van zijn vader stevig in het zadel. Vermoedelijk om aan de sleur en de verantwoordelijkheid van het beroepsleven te ontsnappen stort hij zich met volle overgave in zijn hobby : het tekenen. In 1872 verschijnt op de voorpagina van een Franse humoristische krant "Le Monde Comique" de eerste publicatie van MARS. Op de vraag waar dit pseudoniem vandaan komt antwoordt hij "Il me fallait adopter un nom de guerre et Mars m'a semblé suffisamment guerrier" (Ik zocht me een oorlogsnaam en Mars vond ik voldoende oorlogszuchtig). Waarschijnlijk was deze keuze een uiting om definitief in de wereld van de illustrerende pers zijn plaats te veroveren. Hij stuurt geregeld zijn karikaturen naar CHARIVARI, JOURNAL AMUSANT en de Londense GRAPHIC. Zijn reizen doorheen Europa, welke aanvankelijk beroepshalve waren, brengen hem in contact met de internationale pers. Vanaf dit ogenblik (rond 1874) reist Mars, niet alleen voor zijn bedrijf, doch ook voor zijn nieuwe roeping. Spoedig wordt hij freelance medewerker van LE MONDE ILLUSTRÉ, ILLUSTRATED LONDON NEWS en andere.

Gewapend met zijn Schetsboek reist hij Europa door en brengt hij geïllustreerde en geschreven reportages van zowel grote processen als van de faits divers van zijn tijd, de verplaatsingen van Koningin VICTORIA, de wereldtentoonstelling, Leopold II, de Prins van Wales en zelfs over de Shah van Perzië te Oostende. Hij kwam in feite onmiddellijk en soms op een directe wijze in contact met die personaliteiten (wereldlijke) van zijn tijd.

Zijn streekgenoot en vriend Félicien ROPS raadt hem aan zich te vestigen te Parijs waardoor hij een betere uitvalbasis zou hebben voor de volle ontplooiing van zijn hobby welke op dat ogenblik uitgegroeid was tot een volwaardig beroep. Hij zou de familiezaak overlaten aan de hoede van zijn jongere broers. Rond 1880 komt hij naar buiten met eigen publicaties = La Vie à Londres, Paris brillant, Plages de Bretagne, er zijn er meer dan twintig in totaal.

Voor de Belgische kust waren dit Aux Bains de Mer d'Ostende (1885), Croquis de Plage (Blankenberge, Heist,, Wenduine, De Haan - 1893) en La Vie d'Ostende (1896). Onontkoombaar aan het noodlot sterft Maurice BONVOISIN terwijl hij aan het schetsen is aan de Azurenkust, dit op 28 maart 1912. Hij werd aangereden door een voertuig en bezweek aan zijn verwondingen, hij was 63 jaar oud.

In 1979 werd door de dienst Toerisme en de bevoegde schepen, de heer Jan FELIX, het album "La Vie d'Ostende" opnieuw uitgegeven. "Het is een facsimile-uitgave die op charmante, humoristische en soms aandoenlijke wijze Oostende in beeld brengt als toeristisch centrum rond de eeuwwisseling", dixit de heer Frank Edebau, toenmalige Conservator, in zijn viertalig uitgebreide inleiding. Inderdaad was het doornemen van dit album voor mij ontegensprekelijk een ontdekkingsstocht naar het kunnen van een begaafde tekenaar-artiest en evenzeer de mogelijkheid een fascinerende beeldreportage te aanschouwen m.b.t. Oostende en dit door de ogen van Maurice BONVOISIN zelf.

Het zou hypocriet zijn te ontkennen dat mijn eerste reactie toen ik deze heruitgave in handen kreeg het zoeken was naar de tekening waarvan mijn familie het origineel bezit. Louis, L'AVEUGLE DE L'ESTACADE; en zie op pagina 23, links boven, vond ik tot mijn tevredenheid de bewuste tekening.

Ook bij deze heruitgave gevoegd, los van het geheel, een historisch-folkloristische bijdrage van de hand van de heer Norbert HOSTYN, huidig conservator. In deze bijdrage schetst de heer HOSTYN, kunstig en vaardig, de atmosfeer die toen in de lucht hing m.b.t. wat klassiek "La belle époque" genoemd wordt. Deze bijdrage doormemend zie en voel ik een wereld, lees een atmosfeer, van overvloed en welstand, van tijdverdrijf en amusement, van lieden welke de keerzijde van die samenleving niet kenden of liever ontkenden. Het harde leven aan de overzijde van de waterkant. Het vissersmilieu, de visser en z'n gezin.

Bij deze kom ik terug naar de prentkaart welke duidelijk een kleinere tekening aangeeft dan deze van het album. Er is een zekere ingetogenheid omdat ik de pijnlijke geschiedenis en het achterliggend verdriet ken. Toch laat het enige positieve ervan mij niet los; men kan stellen dat de afgebeelde mensen, mijn voorouders dus, wel eens één van de weinige kunnen zijn welke geïdentificeerd kunnen worden wat betreft althans degene welke als toevallige waren opgetekend door Mars. De in het voorplan getekende figuren zijn mijn overgrootvader en grootmoeder, te weten Louis VAN ACKER en zijn dochter Philomena.

Louis VAN ACKER geboren in Oostende op 29 augustus 1847, er gehuwd met Maria BURKE op 03 oktober 1872 en er ook overleden op 15 september 1899. Het meisje naast hem, zijn dochter, mijn grootmoeder, Philomena. Zij is geboren in Oostende op 12 augustus 1881, er gehuwd met Arthur SMISSAERT op 17 mei 1902 en er overleden op 04 maart 1955.

Louis VAN ACKER was werkman, visser en "bedelaar", dit laatste uit noodzaak om reden van z'n blindheid. Het aangeven van, lees volgorde, van zijn beroepsactiviteiten is hier ook te weerleggen als een gevolg van een te kort aan werkgelegenheid in de streek. Immers was de visserij de enige uitweg om zichzelf en z'n gezin te voorzien van de levensnoodzakelijkheden zoals erbarmelijke huisvesting en schrale voeding.

Vlaanderen had naast de industrialisatie gegrepen. Dit laatste duidelijk wat West-Vlaanderen betrof. Louis VAN ACKER maakte gewoon deel uit van een anonieme massa van laag- en ongeschoolde. Armoede en ziekte waren er schering en inslag.

Mensen die mij kennen weten dat naast de heemkundige interesse ook een versholene genealoog zit. Dit gegeven bood mij de mogelijkheid om te ontdekken dat het "vissersbloed" duidelijk in de aderen vloeit. Eén van de zaken welke ik bij het vorsen naar mijn voorouders opmerkte is armoede en analfabetisme. Vaklui, met voor de hand liggend beroepen zoals scheepsbouwers, smits en andere menig handwerksman m.b.t. scheepsbouw en activiteiten daar rond waren naar Oostende gekomen (periode 1800 - 1830) om redenen van hoog conjectuur die steeds gepaard gingen met oorlogen (voorbeeld hiervan het bouwen van oorlogsbodems voor Napoleon). Deze mensen waren onderricht, kenden een vak en konden grotendeels schrijven. Bewijzen daarvan zijn hun handtekeningen onder aktes van de Burgerlijke Stand of eventuele notariële bescheiden. Hun kinderen, zijn in een tijdspanne van één generatie analfabeet geworden (konden zelfs hun naam niet schrijven). Zij hadden geen beroep en uit noodzaak gedoemd als visser in het levensonderhoud van hun gezin en zichzelf te voorzien. Louis VAN ACKER was ook één van hen (zijn vader, Engelbertus, was bediende bij de politie).

Toen ik korte tijd terug het fotoboek "Archiefbeelden OOSTENDE" van onze voorzitter Omer VILAIN kocht en deze met genoeg doorbladerde kwam voor mij de bevestiging van wat ik als jonge jongen steeds hoorde vertellen over de blindheid van "Louis VAN ACKER". Op pagina 95, de onderste foto met bijgevoegde tekst "Vóór de Eerste Wereldoorlog kwamen veel grote zeilschepen die kolen, ijs of **chilinitraat** (een belangrijke meststof die in Chili en Peru gevonden werd) vervoerden in de handelsdokken lossen".

†

Ter zaliger Gedachtenis
van

LUDOVICUS - EMILIUS VAN ACKER,
in leven Visscher,
echtgenoot van Maria-Joanna BURKE,
geboren te Oostende, den 29 Augustus 1847 en aldaar na
eene langdurige en pijnlijke ziekte, godvruchtig
overleden den 15 September 1899.

O dood, g'hebt mij verrast in 't midden mijner dagen,
Vaartwel mijn Echtgenoot, 'k moet ten grave dalen
Vaarwel, mijn Kinders lief, uw Vader ga naar 't graf;
Vergeet nooit den wijzen raad die hij u dikwijls gaf.
'k heb u altijd bemind, zoolang ik was op aarde,
Ik die met een vaderlijk hart geen zorgen voor uw spaarde,
Helms! wat kort stond als 't leven mij verliet,
De dood kwam met haar zels, doorneet mij als een riet,
Vergeet uw Vader nooit, denk dikwijls op mijn lijden,
O bittere droeve uur, waarop ik van uw moest scheiden;
Geen zuchten of gewoen, geen kermen of getraan,
Ik moest de wereld af, het was met mij gedaan,
Ik ga in het Paradijs, eenwig mijne woning kiezen,
Ik moet Echtgenoot, Kinders, Bloedverwanten verliezen;
Na vele pijn en smart te hebben doortaan,
't Was naar Gods bevel, mijn uur was reeds geslaan,
Sta toch uwe moeder bij in druk en tegenspoed,
Want God belooft zijn rijk aan hem die 's ouders wil voldoen
Stort toch voor mij een hoef, vrom' Kinders en vrienden,
Wij zullen in d'eeuwigheid elkander weder vinden.

Lieve Echtgenoot, bemind' Kinders en Kleinkinderen,
ik ben de wereld af, maar mijne liefde blijft u bij.
Troost u en woe mij indachtig in uwe gebeden.

Zoot Hert van Maria, wees mijne zaligheid. 300 dag. af.
DAT ZIJNE ZIEL IN VREDE RUSTE!

Oostends, drnk. wed. Duclos-Weysen.

†

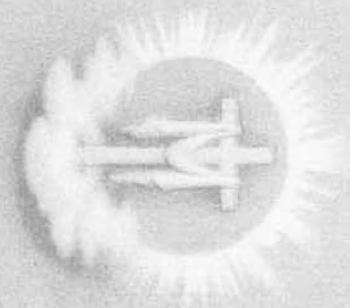
Ter zaliger Gedachtenis
van

LUDOVICUS - EMILIUS VAN ACKER,
in leven Visscher,
echtgenoot van Maria-Joanna BURKE,
geboren te Oostende, den 29 Augustus 1847 en aldaar na
eene langdurige en pijnlijke ziekte, godvruchtig
overleden den 15 September 1899.

Om zijn gezin wat ruimte te geven (wat dit ook betekende) ging mijn overgrootvader zoals menig ander visser aan wal helpen bij het lossen (in jutte zakken) van wat men "chilinitraat" noemde. Door de veelvuldigheid, het opnieuw herhalen (telkens wanneer een schip aanmeerde) en mede door de wijze waarop het "spul" diende ontscheept te worden kreeg Louis VAN ACKER telkens een dosis meststof in de ogen. Neem daarbij de onwetendheid en de foute handelingen welke men bezigde voor het reinigen en verzorgen van die zieke ogen (dokter kon men niet betalen) en men had het gekende resultaat.

Van mijn moeder weet ik hoe mijn grootmoeder zelfs op het einde van haar leven vertelde hoe pijnlijk zijn ziekte was, hij was er nors en twistziek van geworden. In bijlage, een kopie van zijn bidprentje, daarin wordt er zelfs op zijn ziekte gewezen.

Mijn grootmoeder is het later beter vergaan, doch zij heeft nooit vergeten wat het was in armoede te leven. Zij heeft zich uit de armoede kunnen werken, was winkelierster, had een kruidenierszaak in de Nieuwstraat nr.17 welke tezelfdertijd café en kolenhandel was. Het gebouw bestaat nog steeds en is nog een handelszaak te weten een vishandel welke onlangs nog werd gerenoveerd en is uitgebaat door de heer Jean Marie BOLLE (als moustache in de volksmond gekend). Gehuwd met Arthur SMISSAERT, visser, was zij door velen gekend voor haar goedhartigheid en hulpvaardigheid, vooral in het toen aanwezige vissersmilieu, welke rond en aan de Nieuwstraat woonde (Cirkelstraat-Schipperstraat- Sint Franciscusstraat - Paulustraat). Men kende haar als "Maine", de vrouw van het winkeltje waar men tegen de toog kon schoppen om de "pangel" van manlief uit te rusten. Ze hielp menig vissersvrouw, met de gebruikelijke kroostrijke gezinnen, in moeilijke perioden van geldnood tot aan het moment dat de visser met zijn vaartuig de haven binnen vaarde met vis en zuur verdiend geld. Zij zal voor velen een memorabele persoon geweest zijn want voor een paar jaar hoorde ik nog mensen praten over de genereuze aard van "Maine". Het waren gewezen schoolvriendinnen en/of de kinderen van vissers die nu als volwassenen mijn moeder en mezelf aanklumpten op straat of in één of andere winkel met: "een goedendag voor de dochter en één van de kleinkinderen van "Maintje" die zoveel goeds had gedaan voor hun moeder". Mijn grootmoeder, zij had haar eigen armoede nooit vergeten.

PRINTED IN BELGIUM

†
BID VOOR DE ZIELERUST

van Mevrouw
Philomena-Maria Van Acker

Weduwe van Mijnheer

ARTHUR SMISSAERT

geboren te Oostende, de 12 Augustus 1881 en
er godvruchtig overleden de 4 Maart 1955,
na ontvoagen te hebben de laatste Hh. Sacramenten

Mijn oog ziet niets dan smart; verlos mij van de pijn,
o Heer en neem mij bij U.

En vervallende van krachten, is zij gestorven in een gezegende ouderdom en gevorderde leeftijd en vol van dagen.

Zij heeft de helderheid van haar verstand tot de laatste anik bewaart, de vuurproef van het lijden heldhaftig doorstaan en met een wonderbare kloekmoedigheid de dood te gemoet gezien.

Zij was de zorgvuldige en voorbeeldige moeder, steeds bezig met het welzijn der haren; haar plichten kweekt zij met de grootste bezorgdheid en heeft haar brood in ledigheid niet geëeten.

Wij danken U, o Heer, omdat Gij ons zulk een goede moeder gegeven hebt. Haar noederlijk woord en haar voorbeeld blijven in ons hart geplant, en nu Gij haar ten hemel geroepen hebt, onderwerpen wij ons aan uw H. Will.

Mijn geliefde Kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen, gaag had ik nog enkele jaren met U samen liet en leed gedeeld, maar ween niet om mij, maar troost U, opdat ik met welbehagen van hierboven op U kan nederzien.

Bloedertanten en vrienden, vergeet mij niet, maar genikt mij met een gebed.

Heer Jezus, geef haar de eeuwige rust.

Mijnheer en Mevrouw Edmond SMISSAERT-DELY, kinders en kleinkinderen;
Mijnheer en Mevrouw Emiel DEFER-SMISSAERT en kinders;
Mijnheer en Mevrouw Albert LESAFFRE-SMISSAERT;
Mijnheer en Mevrouw Robert PAUWELS-SMISSAERT en kinders;
Mijnheer en Mevrouw Roger BEERNAERT-SMISSAERT;
Mijnheer en Mevrouw Fernand VERWAERDE-SMISSAERT en kinders;
Mijnheer en Mevrouw Richard DESOMER-VANDECASTEELE;
De familiën SMISSAERT, VAN ACKER, BURKE en DELEY,

*zeer getroffen door uw bliken van
deelneming en gebeden, danken U.*

Begr. C. Vandergunst en Zoon, Torhoutsteenweg 265
Druk. Arthur De Vriese, Oude Molenstraat 19

EPILOOG

*Met respect voor mijn moedertaal en degene die het mij toe lepelde,
generatie na generatie, mijn voorouders.*

de proenke ploate

*'k en hén hiere d'êrde ingezwolgen
e dust gelest mé 't ênde zicht, mienn zaitsje
mien grotsje én vouter zien hiere gliek geboorn
de toaln da 'k klapm is row én plat, mé vrimde klankn gemiengeld
in mienn bloed vlotn de zucht van andren cultuurs
e angespoeldn zaivoarder e verwoajn e soldoat én aventeers
da voe de sjhoane oogkn van e vérre métsje hiere gebleevn sien
én tusjhinn tusjhndeure nog effetsjes mien vlamsjhe goeste, de Ostensjhe ploate
e westvlamsjhe zwoare kop, brait en arrig, mo mé e herte van koekebrood*

*Ostende vergoat, de oede wêreld is gepassaird
hiere zie je gin visjers mé, noojs mir
witsjewé, de tied van de visjersskoaje, oe kann junder 't vergeetn
viswuuvers mé vis "de vasjhe sjhuln sie"
de gernoazn én rekken overal mé droogvis
visjers up de kouje zitn 't oultogoare an de korre
verteln 't van under voajoge en e rieke vangst, al waster doa dikkers e lugenoarshoek*

*God-ten-haire mensjhn, de oarme anteroage 't visjersleevn
't lig nu oal verdookn en verdoezeld an denn overkant
woar da ook de moadirnn wêreld 's oender misann ze in gank viengt
't joenk voalk mé e koarel zit, hunder ejgn nie kenn
woa da de toerist nie sien kann, nietent begriep
woarover da 't goat, e Ostendenoare te sien*

Koen VERWAERDE

Bronnen =

1. "MARS" témoin de son époque; Sa vie (1849 - 1912) Son oeuvre. Door zijn kleinzoon Emmanuel de Bonvoisin
2. Inleiding en historische bijdrage respectievelijk van de heren Frank Edebau en Norbert Hostyn in de heruitgave van het album "La vie d'ostende" door MARS.

Mietje.

Ciska.

MARS

LA RUE DE LA CHAPELLE ET LA GA

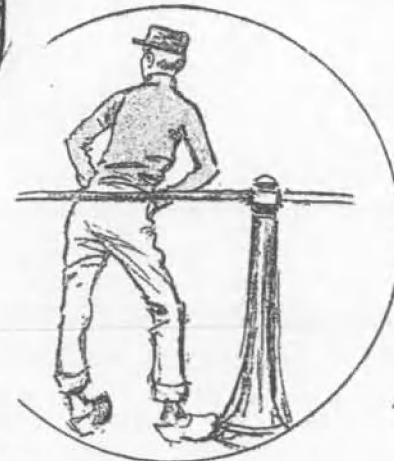

nn.

Valentine.

MARS

Edouard.

DE LAATSTE OOSTENDSE MAALDERIJ

door **Martin BILLIOUW**

Deze maalderij was gelegen op de Torhoutsesteenweg 496 – vóór de fusie Torhoutsesteenweg 73 Stene (Hoge Barriere). Ze werd in 1923 opgericht door Omer BILLIOUW die in 1921 huwde met Magdalena COUCKE uit Ardoois.

Beiden kwamen uit grote landbouwersgezinnen. Omer BILLIOUW uit Raversijde (uit een gezin van elf kinderen) Magdalena COUCKE uit Ardoois (uit een gezin van achttien kinderen).

Voordien baatte op deze plaats Louis Karel BRACKX, gehuwd met Emma GILLIAERT uit Snellegem een wagenmakerij uit.

De drijfkracht voor de maalderij werd geleverd door een authentieke armgas motor van het merk "Deutz" van 28 PK die uit het begin van deze eeuw stamde. Omer BILLIOUW baatte de zaak uit tot 1952, waarna ze, wegens ziekte van Omer, werd overgenomen door de gebroeders ROMMEL, zonen uit een oude molenaarsfamilie. Zij vormden de vierde generatie in een molenaarsgeslacht dat zijn bezigheden opnam in Eernegem, om over Varsenare, Leffinge in Oostende terecht te komen.

In het begin van de 2^e Wereldoorlog (half mei 1940) werden de magazijnen en gas-power installatie door Duitse vliegtuigen vernield. Een klein jaar later werd de maalderij terug opgestart met een mazoutmotor merk "Deutz" geleverd door de firma LOBBESTAEL uit Beveren-Roeselare.

De stenen werden vroeger geslepen door Henri PEEL uit de Mosselstraat te Gistel. Bij de ROMMEL's werd dit uitgevoerd door Ary HUYGHE uit Dikkebus.

In 1994 werd de maalderij verlaten, en de jongere generatie heeft zich in een nieuwe zaak gevestigd, een driehonderdtal meters verderop.

NAPOLEONS EERSTE BEZOEK ALS KEIZER AAN OOSTENDE 11 – 12 – 13 – 14 – 15 AUGUSTUS 1804

door Jean Marie BEKAERT

In jaargang 1998 van ons tijdschrift brachten wij verslag uit over het bezoek van Napoleon Bonaparte, toen nog Eerste Consul, aan Oostende in 1803.

In 1804 vertoefde Napoleon opnieuw binnen onze muren. Nu het was het een Bonaparte, tot Keizer en Koning gekroond, die onze stad voor de derde maal aandeed.

Het facturen-archief, bron voor ons relaas, bevatte eveneens rekeningen met betrekking op het keizerlijk bezoek van 1804. Bij de brand van de Stadsbibliotheek op het Wapenplein, op 28 mei 1940, ging het VAN ISEGHEM-archief in de vlammen op.

Gelukkig echter maakte dit archief, reeds in 1894, 1928 en 1934, het voorwerp uit van opzoekingen en omstandige relazen. Wat ons heden in de mogelijkheid stelt een relatief omstandig verslag uit te brengen over het eerste bezoek van Napoleon Bonaparte, als keizer, aan Oostende.

In het opdrachtenregister, net al in het stadsuitgavenregister, stond een uitgave van 12 Fr opgenomen ten bate van de "citoyen Maurice KAVENAGH", "om de klokken geluid te hebben, op 23 en 27 Thermidor, bij de komst van Z.M. de Keizer in deze stad".

"23 Thermidor an XII" is naar onze tijdrekening 11 augustus 1804, net als de daaropvolgende 27ste, heden 15 augustus 1804 betekent. Deze data stroken met wat Paul VERHAEGEN voorhoudt in zijn werk "La Belgique sous la domination française". In deel IV, pagina 305, schrijft hij dat de Keizer op 11 augustus 1804 te Oostende aankwam, komende van Veurne en Nieuwpoort. Hij verbleef hier tot de vijftiende.

Gedurende zijn bezoek inspecteerde hij de flottielje die langs de binnenwateren uit Holland gekomen was, alsook de troepen van het Brugse kamp. Zoals bekend, had Napoleon zich voorgenomen met deze flottielje en troepen, Engeland te veroveren.

In de "Projets et tentatives de débarquement aux îles britanniques" van DESBRIERE bekwamen wij de bevestiging van beide data. Deel IV, pagina 122, meldt dat Napoleon Boulogne verliet om zich naar Calais en vervolgens naar Duinkerke te begeven; dat hij op 11 augustus, enkele uren te Boulogne doorbracht om vervolgens naar Oostende te vertrekken. Op 15 augustus kwam hij in Boulogne terug aan, waar 's anderendaags, de unieke plechtigheid van de eerste overhandiging van het Ere Legioen plaats greep.

Het gaat niet op, zoals één bron het voorhield, dat de Keizer op 19 augustus 1804 te Oostende aankwam. Inderdaad op 25 Thermidor jaar XII (13-08-1804) schreef Napoleon naar CAMBACERES : "Je suis depuis deux jours à Ostende". Wat, in casu, een onweerlegbaar bewijs vormt.

Kijken wij even de documenten in, met verwijzing naar de feestelijkheden voor de Keizer op touw gezet, net als de erbij horende gemakkelikheden.

Naar het register van de publicaties, van 23 Thermidor, werden de Oostendenaars door hun "Maire" uitgenodigd dezelfde avond precies om 9 uur hun huizen te verlichten.

De 26ste hierop, hernieuwde hij zijn uitnodiging 's avonds precies om 9 uur te verlichten "laquelle heure sera indiquée par le son du carillon".

Ontleden wij nu de voorgelegde facturen. Deze verantwoordden omstandig de gedane uitgaven bij gelegenheid van het keizerlijk bezoek.

Philippe DECHAENE, timmerman : "Changement et réparation faits à l'arc de triomphe de la rue d'Ouest ainsi que pour les planches servant d'illumination du nom de l'Empereur à l'Hôtel de ville. Werken : "en faisant le grand arc" - "transport d'un arc à l'Hôtel de ville", "pour placer et ôter l'arc dans la rue Longue, appartenant au voisinage de la rue de la Chapelle".

J.M. VAN CLEEMPOEL : "le premier jour d'illuminations avoir rempli 1.147 lampions avec du suif" 286,75 Fr. "le second jour d'illumination 723 lampions avec du suif" 180,75 Fr.

Charles MOUQUE : "peint les décorations de l'arcade au bassin ainsi que tous les festons de toutes les autres arcades, une pyramide, un piédestal et un escalier, de même qu'une statue ou Renommée" 600 Fr.

F. MOUQUE "repeint trois arc de triomphe, deux situés près le quartier général de Sa Majesté, un près de l'ancienne porte du quai et un nouveau près le pont du bassin". Verder nog : "livré 278 grands lampions de fer blanc pour remplacer ceux qui ont été égarés après la dernière illumination faite à l'occasion de l'entrée de S.M. l'Empereur Napoléon".

J. BELPAIRE : "livraison à l'Hôtel de ville de 80 lampions et à l'Hôtel du Commerce, 52 lampions cout 95,78 Fr.

De 4 inpakkers van de douanestapelplaats hadden op 22 Thermidor het visitatiemagazijn geledigd, om er de koetsen van de Keizer in onder te brengen. Gedurende 4 nachten stonden zij er onder hun bewaking; hetzij tot en met de nacht van 26 op 27 Thermidor.

François MOUQUE, huisschilder en blikslager, schilderde en versierde de schouwburgzaal van de Comedie, gelegen boven de Grote Wacht op de Grootte Marckt.

Deze schilderwerken moesten het Comediehuis terug een aanblik geven, waardig een Keizer te ontvangen.

Het gebouw was militair eigendom. Ook trok het leger een huurinkomen voor de schouwburgzaal. Niettemin weigerde kolonel LA MOTTE de rekening te vereffenen. Uiteindelijk besliste het Gemeentebestuur de rekening van de heer MOUQUE te vereffenen, en er terugbetaling van te vragen bij de Generale Staf in het Kamp van Brugge.

Maarschalk DAVOUT, bevelhebber van dit Kamp, dat men ook soms en met reden het Kamp van Oostende noemde, richtte een feest in ter ere van de Keizer te Oudenburg. Het feest ging door in de boomgaard van Michel JANSSENS. Voor de aangerichte schade diende de eigenaar een rekening van 153 Fr. in.

Het dient aangestipt dat maarschalk DAVOUT een batterij liet oprichten op de plaats waar de Engelsers in 1798 landden. Een tiental jaren later, en ietwat ten westen van deze plaats, bouwden de Fransen het "Fort Impérial", heden bekend als het Fort Napoleon.

Bronnen

- DESBRIERE : Projets et tentatives de débarquement aux îles britanniques.
- Paul VERHAEGEN : La Belgique sous la domination française.
- Georges SOYER : Le drame révolutionnaire et Napoléonien à Ostende.
- Ch. VAN ISEGHEM : André Van Iseghem – Bourgmestre et Maire d'Ostende (notes biographiques).
- J.M. BEKAERT : Huizen en Mensen in de Adolf Buylstraat 1604 – 1990
Deel 1, p. 47 : J.M. VAN CLEEMPOEL in 1804 op nr. 112 West-straete heden 1a Ad. Buyl.
p 111 : Charles MOUQUE in 1804 op nr. 107 West-straete heden 11 Ad. Buyl.
Deel 3, p. 724-725 : Philippe DECHAENE in 1804 op nr. 74 West-straete heden 41 Ad. Buyl.
- Echo d'Ostende 69 van 29-08-1934

Legende

- Grote Wacht = Hoofdwacht.
- Stadsbibliotheek afgebrand op 28 mei 1940. Heden Wapenplein nr. 10 : apotheek COPPIN.
- Komediestraat sedert 12-05-1858 Louisastraat.
- Comediehuis op de 1ste verdieping van de Hoofdwacht. Overgebracht naar het Schouwburgplein in 1817.
- Het Schouwburgplein werd Square Marie-José in 1906.
- Groote Marckt = Wapenplein.

Onze prijs = uw profijt
Uw kleurenfoto's manueel
afgewerkt volgens de
modernste technologie
met multi-scanner

**COCK
CAMERA
SERVICE**

Hoek Jozef II straat en
Christinastraat - Oostende

Waar kwaliteit nog
vakmanschap is

Een eigen postkaart ... met uitstraling ?

Niet te duur ... maar toch perfect ?

Een redelijke & haalbare oplage ?

En vooral ... hier in de buurt gedrukt!

Alle inlichtingen op één adres :

TROPIC POSTCARDS

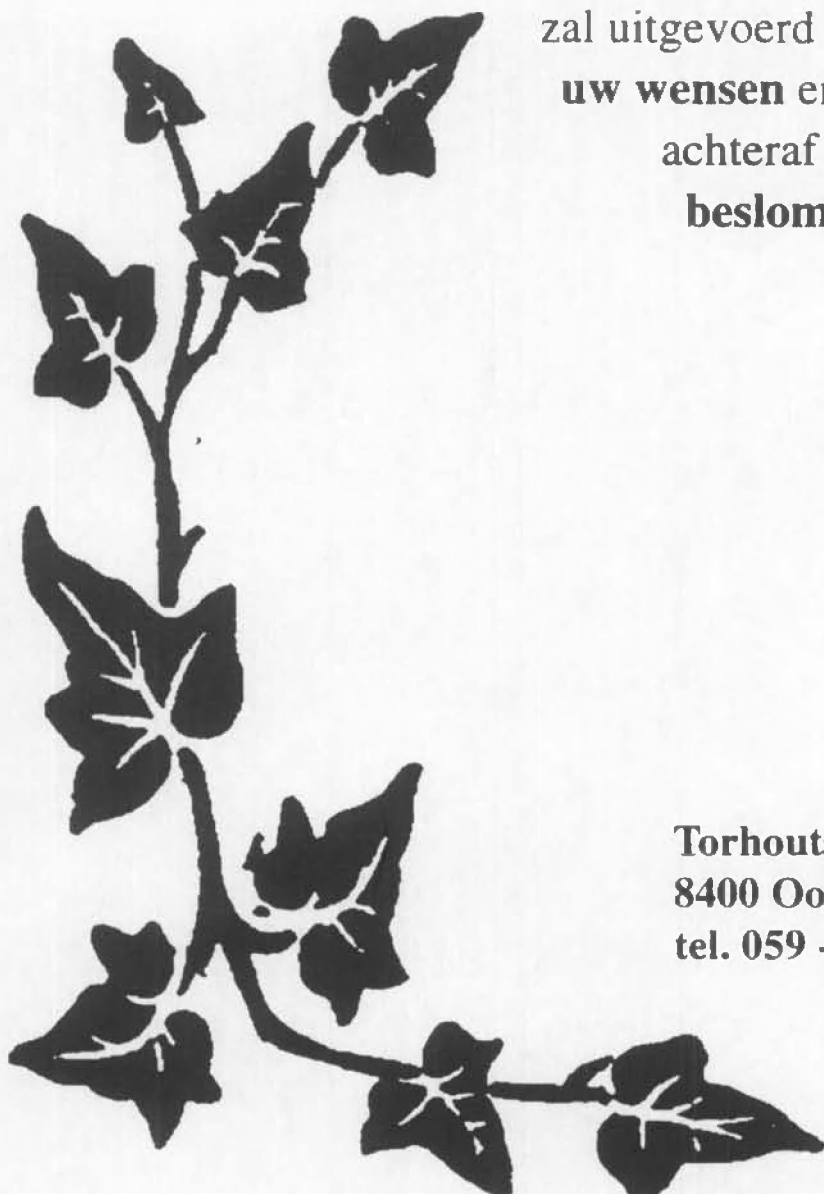
Albert-I Promenade 66 • 8400 Oostende
tel. & fax 059/50 97 72

Postkaart = Postkaart
maar ook wenskaart, uitnodiging, adres
verandering, businesskaart, verkiezings
drukwerk, reclame, mailing, klantenkaart, ...

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

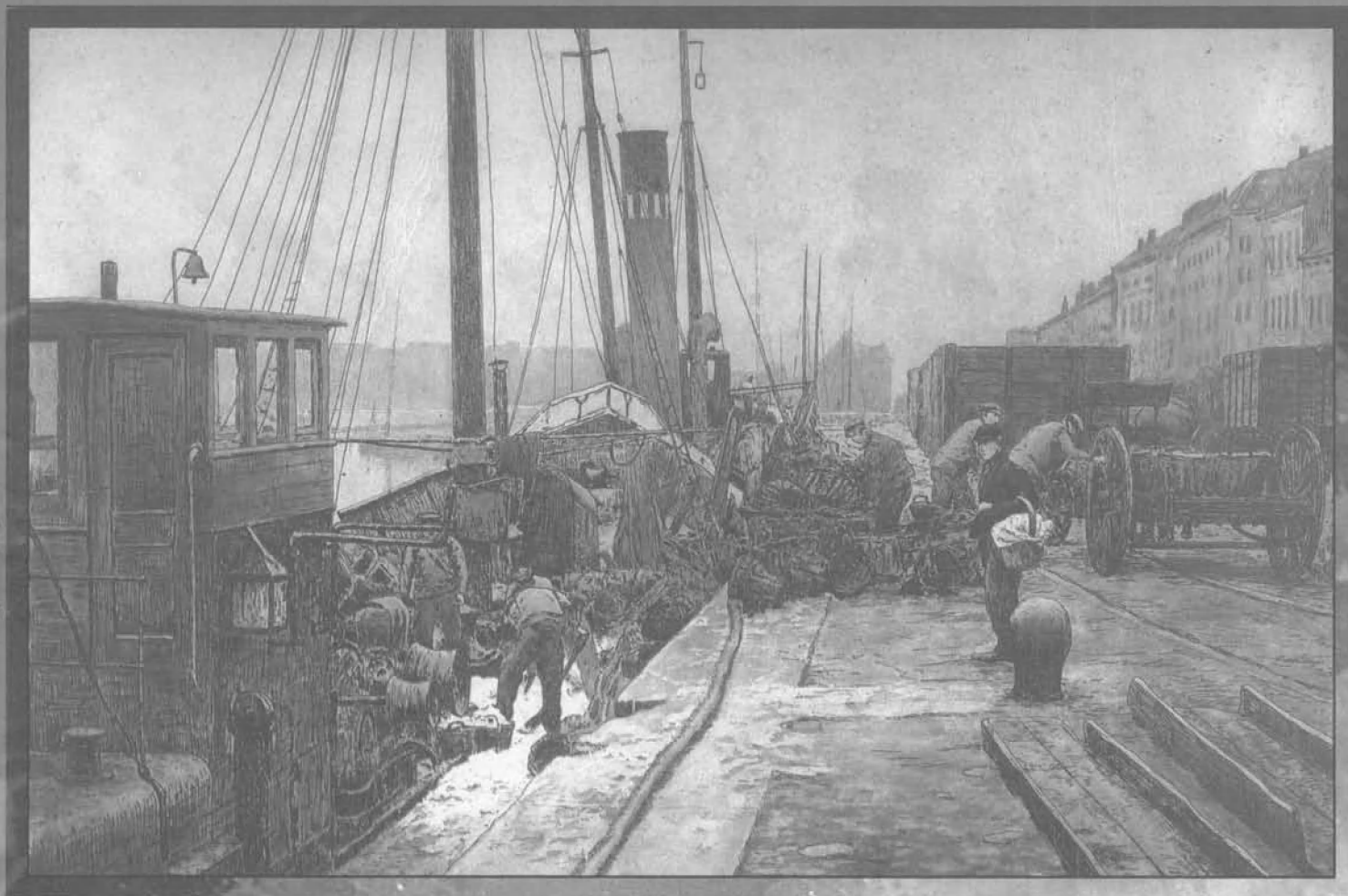

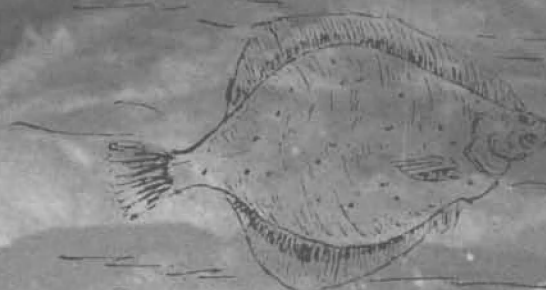
Foto Loo • archief De Pluut

Eerste handelsdok rond 1900

DE PLATE

Maandblad

-- SEP. 2000

D E P L A T E v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

Secretaris	Verantwoordelijke uitgever	Penningmeester	REKENINGEN
F. HUBRECHTSEN	O. VILAIN	J. P. FALISE	750-9109554-54
Gerststraat 35 A	Rogierlaan 38/11	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 Oostende	8400 Oostende	8400 Oostende	
Tel-Fax 059/50.71.45	Tel 059/70.92.05	Tel-Fax 059/70.88.15	

JAARGANG 29**NUMMER 6****MAAND juni-september 2000****Prijs per los nummer : 60 Fr.****IN DIT NUMMER**

blz. 146 : **R. WEISE.**: Oost van de geule. De schorre van Lissemoris en de oude vuurtorenwijk (deel 1).

blz. 160 : **R. VANCRAEYNEST** : De installaties van het Zeewezen te Oostende vanaf het ontstaan tot omstreeks 1930 (deel 3 en slot).

blz. 171 : **E. SMISSAERT** : Lia Timmermans 80.

Blz. 173 : De Noordzee (internet site)

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

September "II" ACTIVITEIT

Donderdag 28 september 2000 om 20 u 30

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6.

Onderwerp: **1600...DE SLAG BIJ NIEUWPOORT**

Deze voordracht wordt verzorgd door de heer **Erwin MAHIEU**

Dhr **Erwin Mahieu** is een Bredenaar, jaargang 1959, architect van opleiding, lid van onze kring en over de jaren heen een ZBP (zeer bekende "Plateling") geworden. Hij is tevens bestuurslid van onze zustervereniging Ter Cuere van Bredene.

Dhr Mahieu heeft een gedetailleerde interesse voor de geschiedenis van Oostende en onmiddellijke omgeving waardoor het hem mogelijk is het onderwerp van deze avond op een zeer interessante en boeiende wijze te benaderen en toe te lichten.

Tijdens de 80-jarige oorlog vatte Prins Maurits van Nassau ,zoon van Willem van Oranje en aanvoerder van het leger van de Republiek der 7 Verenigde Provinciën, het strategisch plan op Duinkerke in te nemen.

De gedenkwaardige "Grooten tocht door Vlaenderen" eindigde op 2 juli 1600 in de duinen en op het strand van Lombardsijde (nu Nieuwpoorts grondgebied).

Hij behaalde een schitterende maar uiteindelijk nutteloze overwinning op de Spaanse troepen aangevoerd door Albrecht van Habsburg, vorst der Zuidelijke Nederlanden. Prins Maurits kon de zege niet consolideren waardoor Duinkerke buiten bereik bleef en onze contreien nog voor iets meer dan honderd jaar als Spaanse Nederlanden betiteld bleven.

Deze overwinning heeft voor onze noorderburen bijna dezelfde symbolische waarde als 1302 voor ons Vlamingen omdat daar voor de eerste maal de onoverwinnelijk gewaande Spaanse "Tercio's" in open veld verslagen werden.

De voordracht wordt gedocumenteerd met dia's en ander illustratiemateriaal

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid

!!!! September "I" ACTIVITEIT !!!!

Dhr Erwin MAHIEU, eminent medewerker en mede-organisator van de prachtige **tentoonstelling "1600...Slag bij Nieuwpoort"** die momenteel doorgaat in de stadshallen van Nieuwpoort is zo vriendelijk er een rondleiding te organiseren voor onze leden en andere belangstellenden.

Dit bezoek is een uitstekende inleiding voor de voordracht van 28 september!

Samenkomst op zaterdag 16 september om 14 uur aan de stadshallen op de markt te Nieuwpoort.

Voor deze activiteit moet echter wel een toegangsgeld van 50,-BEF gerekend worden.

Men zegge het voort !!!

**OOST VAN DE GEULE:
DE SCHORRE VAN LISSE MORIS EN DE OUDE VUURTORENWIJK**

(Deel 1)

door Rudolf WEISE

Ten geleide.

Sporen van menselijke tegenwoordigheid oostelijk van de Oostendse haven gaan terug tot het, rond 1583-84, verdwenen Blutsyde. Dit klein gehucht, waar slechts enkele huizen stonden, komt reeds voor op de kaart van Jacob Van Deventer (1503-1575) ca. 1560 maar is wellicht honderd jaar ouder.

Bewijzen voor het bestaan van een nieuwe woonkern in de schorre van Lissemoris vinden we op een vroeg 18e-eeuwse kaart. Een vestiging die toen blijkbaar reeds belangrijk genoeg was om door de cartografen vermeld te worden. We mogen dan ook aannemen dat ze ontstond en zich ontwikkelde ergens na het groot beleg van Oostende rond de tweede helft van de 17e eeuw. De woningen lagen gegroepeerd langs de weg naar Blankenberge.

Een staat van goed opgemaakt in 1670 vermeldt al: "*...een huys en herberghe genaemt 'de Fortuynne' staande ter prochi van Breedene tot Lyssiemorres, tusschen de duynen op de suut sydde van het huys van Catharina Beerens, ontrent de stadt van Oostende*". In een andere staat van goed opgemaakt te Bierne (Fr.) in 1678 lezen we nog: "*...mitsgaders Roland van guyssel woonende tot lyssie morre bij Oostende in guijwelycke gebhe marie de docgter van...*". Ook artilleriegeneraal en cartograaf Graaf Joseph de Ferraris vermeldde in 1775 op deze plaats enkele woningen op één van zijn kaarten.

Buiten de hiervoor vermelden wordt het antwoord op de vraag wie of wat er toen woonde aan onze fantasie overgelaten. Waren het neringdoenden, arme vissers, een landbouwgemeenschap, schapenboeren of een mengeling ervan? Wie zal het zeggen? Dergelijk schorregebied was immers van oudsher zeer geschikt voor de schapenteelt en de droge gedeelten tussen schorre en duin waren perfect bewoonbaar. De bewoners moeten in elk geval een grondige reden gehad hebben om zich op deze onherbergzame, bij springtij door de zee overspoelde, uithoek te gaan vestigen en er een soort pioniersbestaan te gaan leiden.

De recentere geschiedenis van de daarna op ongeveer dezelfde plaats ontstane "Oude Vuurtorenwijk" is beter gekend doch voor zover mij bekend slechts zeer fragmentarisch opgetekend. Braakliggend terrein voor een gedreven onderzoeker?

Zoals hiervoor gezegd, belichten sommige auteurs hier en daar inderdaad één of ander aspect van de ontwikkeling van en het leven op de wijk. Meestal gaat het dan over gebeurtenissen van de laatste honderdvijftig jaar.

In dit artikel heb ik gepoogd er een aantal van te bundelen. Zo krijgt de geïnteresseerde lezer een beter totaalbeeld van de, weliswaar beperkte en zeer onvolledige, geschiedenis van het verdronken land van Lissemoris, de Vuurtorenwijk en zijn bewoners.

Oost van de geule.

"*D'oede Viertorre*", Bredens grondgebied oost van de geule, door Oostende geannexeerd voor de uitbreiding van haar haven. Stiefkind van een badstad verloren achter de zeewering, veroordeeld tot

verdwijnen.

Reeds vóór 1890 woonden mijn overgrootouders er in de Blankenbergestraat en mijn grootouders, allen langs moederszijde, hebben er gewoond van 1898 tot 1930. Mijn moeder zag er op 02 februari 1903 het levenslicht. Het gezin woonde toen in de Marinestraat 24.

Oorspronkelijk was het drassig schorregebied ontstaan nadat de grote vloed, coupure of vloeïing van 1584 genaamd, door de oostelijke duingordel brak die door de Oostendenaars om redenen van militaire veiligheid geslecht was. De zee schuurde langzaam "de geule" uit en verdrong het achterliggende land. In deze, door wester- en noordwesterstormen opgezweept water en zand, verweerde en zilte woestijn had de natuur lange tijd vrij spel. Men noemde het "Lisseморis". Het strekte zich uit tot aan de Groenendijk.

Het, tengevolge van de doorsteek en de daaropvolgende vloed van 1584, verdwenen gehucht: Blutsyde zou genaamd zijn naar Jan Blutzide wiens naam volgens Edward Vlietinck reeds voorkomt in een rekening van 1461. Volgens Jan Coopman vermeldt een Oostendse kerkrekening van 1564 betrekkelijk Blutsyde onder de rubriek "Renten op huizen en land in Bredene": "...ter plaetse ghenempt Blutzie: Antheunis Joossone Tant, alias Brakelaere over 1 lyne 9 roeden" en in de kerkrekening van 1582/83 onder de rubriek "Renten van gronden buiten de stad gelegen": ook nog: het huis van wijlen Antheunis Joossen te Blutsyde " int jaer '79tich afghebroken om(me) de fortificatie vander stede".

Dit bewijst niet alleen dat Blutsyde al lang bestond maar ook dat men er reeds enige jaren voor de coupure begonnen was met het slopen van woningen. Het gehucht lag ter hoogte van de afgebroken Leopoldsluis, (1) iets ten westen van en dicht tegen de Halve Maan. De lokale herbergen waaronder "t'Draecxskin" hadden in die tijd een kwalijke faam wegens de vele "kwaede gasten" die er over de vloer kwamen.

Vóór het groot beleg van Oostende (1601-1604) stond er in haar oostduinen ook een stadsgalg. De boevenlijven hingen er in weer en wind tot afschrikking van het schorem en ten prooi aan aaseters tot de beul zich over hun schamele resten ontfermde.

Het volk schuwde deze lugubere, onveilige plaatsen, schuiloord voor rovers die er niet voor terugschrokken moordaanslagen te plegen op de argeloze reizigers die het waagden langs het strand of door de eenzame duinen Oostendewaarts te trekken.

Tijdens de vele belegeringen van Oostende werden op Lisseморis soms kampen en versterkingen opgericht en artilleriebatterijen opgesteld waarmee de nieuwe haven en de stad duchtig beschoten werden.

Zo ook door de Spaanse en Italiaanse troepen van de aartshertogen Albrecht en Isabella bij het driejarig beleg van 1601. Onder leiding van Graaf Frederic Van den Berg, die er kwartier maakte met vier regimenten voetvolk, bouwden de belegeraars er hun oostschans, vertreklijn voor menige stormaanval op de, door de Geuzen uitstekend verdedigde, Oostendse vesting.

(1) De laatste resten van het springsas van de Leopoldsluis werden tussen april en september 1991 afgebroken bij het rechtekken van de oostelijke havendijk.

Het gehucht Lissemoris begin 18e eeuw.

De schans lag in de Bredense duinen op enige afstand van de geule. Het bestond uit een aantal forten, versterkingen en veldwerken. Andere benamingen voor dit kwartier voorkomende op oude kaarten zijn het "*Quartier van Bucquoy*" of "*De Butery van Conte Buquoy*" genaamd naar de bekende veldheer Charles Bonaventure de Longueval, Graaf van Bucquoy (1571-1621) die Van den Berg opvolgde of ook nog het "*Quartier van Spinola*", zo genaamd naar hun opperbevelhebber de Italiaanse veldheer van Genuese afkomst Ambrosio de Spinola (1569-1630) die, in Spaanse dienst, vanaf 1603 de belegering leidde en succesvol beëindigde.

Lisseморis kreeg ook later nog meer dan eens vreemde troepen over de vloer. In juni 1706 belegerden de Engelsen Oostende. Het regiment van Junius installeerde een batterij van 14 mortieren in de Bredense duinen. Hiermee bestookte batterijcommandant Fagell voornamelijk de haven en de Kaaiport.

Ten einde hun veiligheid te waarborgen hadden de belegerden hun vrouwen en kinderen ondergebracht op sommige in de haven afgemeerde schepen. Fagell,, hiervan op de hoogte gebracht zijnde, gaf echter te kennen dat hij ook deze schepen zou beschieten. De stad van vier zijden zwaar onder vuur genomen, liep enorme schade op. Nadat op 05 juli ook nog een uitval van de belegerden ten koste van zware verliezen mislukte, gaf het Frans-Spaans garnizoen zich op 06 juli 1706 over.

In 1745 vielen de Fransen eens te meer Vlaanderen binnen en belegerden ook weer Oostende. Op 06 augustus stelden Franse troepen onder Graaf De la Mark in de oostduinen een batterij licht geschut op die later versterkt werd met enkele zware kanonnen en mortieren. Op 21 augustus beschoten ze van daaruit de stad die ze zwaar beschadigden. Dit artilleriebombardement herhaalde zich in de nacht van 22 op 23 augustus. De Oostendenaars spraken van: "*...de barbaersche ende noyt gehoorde bombardatie...*".

Alhoewel de stad zich reeds op 23 augustus 1745 overgaf, loste de batterij uit Lisseморis dezelfde dag nog een salvo op Oostende. Later bleek dat de Graaf van de overgave niet op de hoogte was omdat de Oostendenaars verzuimd hadden de witte vlag ook op hun oostelijke vesten te hijsen.

Op 19 mei 1798 in de morgen waren de Engelsen er terug. Na tevergeefs de overgave van de stad geeist te hebben, legden ze met tien stukken geschut in de duinen van Lisseморis een vuurbasis waarmee ze, samen met hun oorlogsvloot, Oostende beschoten tijdens hun gedeeltelijk mislukte aanval op de sluizen van Sas-Slijkens waarvoor ze een zware tol zouden betalen.

Een plots opgestoken storm belette immers hun herinscheping en verplichtte hen zich in de duinen van Lisseморis op te stellen. Zij werden er 's anderendaags, door het Frans garnizoen van Oostende onder Arnould Muscar (1757-1837), versterkt met uit Nieuwpoort, Brugge en Duinkerke ter hulp gesnelde Franse troepen, omsingeld en na heftige weerstand tot overgave gedwongen. Hierbij verloren de Engelsen circa vijfhonderd man die in de duinen begraven werden. De rest, 1400 tot 1800 man, ging in krijgsgevangenschap. Ook de Fransen hadden heel wat verliezen.

Tijdens de Franse bezetting, toen Keizer Napoleon nog plannen koesterde voor een invasie van Engeland, werd er een groot barakkenkamp, het "*Camp de Bruges*", opgericht waarover Generaal Davout op 28 augustus 1803 het commando kreeg. Ook zal Keizer Napoleon er in 1811-13 zijn "*Fort Impérial*", ons huidig Fort Napoleon, laten bouwen.

Ontstaan en groei van een vestiging.

In het zog van de Spaanse belegering vestigde er zich enig volk van laag allooi en ongunstige reputatie. Na verloop van tijd en na de inpolderingen uit het eerste kwart van de 17e eeuw, ontwikkelde er zich langzaam een gemeenschap met een allegaartje van arme vissers, strandjutters,

keuterboertjes en later ambachtslui, ambtenaren en neringdoenden. De primitieve kern van deze vestiging komt reeds voor op streekkaarten rond 1700.

Lissemorre of Lissemoris, door de bewoners Liefkemoris genoemd, zou betekenen: moeras met lis of met riet begroeid of ook nog "*schorre daer Loyken Morre woonde...*" zoals vermeld op een vroeg 17e-eeuwse kaart uit het Fonds de Limbourg-Stirum bewaard in het Algemeen Rijksarchief te Brussel.

Ook in een Oostendse kerkrekening van 1621/22 vindt men, steeds naar de transcriptie door de heer Jan Coopman en ik citeer: "...een schijnbaar banale vermelding die echter bij nader toezicht misschien van belang kan zijn in de lopende discussies over de oorsprong en de betekenis van het woord "Lisjemorre", een stuk schorreland dat later zou gedomineerd worden door het fort Napoleon: "...7 lynen, 32 roeden landt in Breedene...danaf Jooris Morre borghe ghebleven is..." en "...3G.1L.73R ghelegen int Schorre gepacht byden voorsen Jooris Morre...". De volgende drie rubrieken hebben ook betrekking op land te Bredene zodat wij met "*'t Schorre*" mogen aannemen dat "Lisjemorre" bedoeld wordt".

Reeds vóór de ontdekking van de aangehaalde kerkrekening, waren sommige auteurs het inderdaad niet eens over wat nu de juiste betekenis van "Lissemoris" was. De enen gaven de voorkeur aan de eerste versie, anderen aan de tweede. Deze lijkt ook de meest waarschijnlijke: een plaatsnaam ontstaan uit een familienaam, in de toponymie een bekend en regelmatig opduikend gegeven.

De "*Liske Moris houck*", zoals het ook wel eens genoemd werd, die reeds een woonkern van enige betekenis was einde 18e, begin 19e eeuw was een afgelegen gehucht zonder enige nutsvoorzieningen. Er waren geen riolen, noch verharde wegen. Het stof en zand vlogen er in de gebuurten. Het zou tot rond de eeuwwisseling duren eer Oostende een aanvang maakte met het plaveien van de straten.

Oorspronkelijk was er ook geen straatverlichting. De eerste petroleumlantaarns verschenen slechts rond 1898. Er was geen stromend water, geen electriciteit. Men moest zich behelpen met put- en regenwater en petroleumlampen. Voor onderwijs en kerkelijke plechtigheden, huwelijken e.d. was men op de OLV parochie van het Hazegras aangewezen. Een dokter moest uit de stad gehaald worden. Tot het verschijnen van de tram rond 1904 gebeurden alle verplaatsingen van de bewoners hoofdzakelijk te voet.

Het was een stille wijk waar zelden of nooit moeilijkheden waren. Dit zou later wel enigszins veranderen toen er met de havenwerken een grote toevloed van vreemd en soms ruw volk plaatsgreep.

De aanleg, in 1853-1859, van de Leopoldsluis annex spuikom en de bouw van de 57 meter hoge vuurtoren in 1857-1859 werden meteen ook een eerste aanzet tot uitbreiding van de wijk. Deze ontplooidde zich in de driehoek gevormd door de Fortstraat, de Vuurtorenweg (Henri Baelskaai) en de Congolaan (Dr.Eduard Moreauxlaan). De naam Liefkemoris maakte plaats voor "De Vuurtoren". Dit gehucht telde toen slechts een achttal straten. Het zouden er uiteindelijk een twintigtal worden, waarvan de Victorialaan, Vuurtorenweg en de Fortstraat de belangrijkste waren. In 1872 telde de wijk reeds 43 huizen en woonden er 225 mensen. Ze werd in 1877 gedeeltelijk, in 1896, ondanks heftig Bredens protest, volledig door Oostende ingelijfd.

Oostende beweerde dat dit noodzakelijk was uit hoofde van de volksgezondheid en de veiligheid die de gemeente Bredene, met haar beperkte middelen, de wijk niet zou kunnen waarborgen. Alhoewel deze bewering een grond van waarheid bevatte, was de werkelijke reden voor deze gebiedsinlijving de geplande uitbreiding van haar haven.

PLAN VAN DE OUDE VUURTORENWIJK.

A. Zeedijk, B. Schuuldok (nu Montgomerydok), C. Vismijn (de 'Cierk'), D. Iste Handelsdok, E. Zeestation, F. Afleidingsvaart, G. Pakketbotenkaai, H. Werkhuizen van het Zeewezen, I. Demeysluis, J. Vlotdok van de nieuwe handelshaven, K. Halve Maan; U. Batterij Blücher, V. Batterij Großherzog, W. Batterij Eylau, X. Batterij Friedrich, Y. Batterij Hindenburg, Z. Batterij Irene.

Naar het einde der 19e eeuw toe kende de wijk een snelle evolutie. Er werden nieuwe straten aangelegd en huizen gebouwd. Er werd een school gebouwd en een eenvoudige barakkerk, er werd een poloveld aangelegd en een oefenbaan voor renpaarden. De "Société des courses" bouwde er stallingen, "*de boxen*" genaamd, waarin de koerspaarden ondergebracht werden.

Deze stallingen, die na WO2 verdwenen, lagen langs de Fortstraat ter hoogte van de baan die nu langs het openluchtcentrum "Duin en Zee" naar de vestiging van baggerwerken Decloedt nabij het Fort Napoleon loopt. Ik heb er als kind dikwijls in gespeeld.

Vorbij de vuurtoren, dicht tegen de dijkelling tussen de Halve Maandijk en de huidige Spinoladijk, stond het gebouwtje van de zeereddingsdienst opgericht in 1909. Deze dienst hing af van het loodswezen die de roeiers maandelijks oefeningen oplegde. Het gebouwtje verdween eveneens na WO2. Vóór 1895 stond ongeveer op dezelfde plaats nog een soort houten paviljoentje-badhuisje ten behoeve van Koning Leopold II (1835-1909) die daar sinds jaar en dag in zee kwam baden. De lokale bevolking noemde het "*'t Keuningskotje*". Het raakte in verval en verdween na de dood van de vorst.

Het negerdorp

In 1913 bouwde men er het militair hospitaal, dat in de volksmond "het militair hospitaal van Bredene" genoemd werd, een naam die bij de omwonenden nog steeds actueel is. Stille voldoening voor Bredenaars die tegen wil en dank Oostendenaar werden? Deze van het mondaine Oostende noemden immers hun wijk geringschattend het "negerdorp".

Voor deze lapnaam, waarvan de juiste oorsprong ons heden onbekend is, wordt menige uitleg gegeven. De enen zeggen dat het was omdat er op de wijk stokers en kolenlossers woonden, anderen zeggen dat het was omdat de kinderen op de wijk er altijd vuil bijliepen en ook nog omdat op de wijk de Congolaan verwees naar onze vroegere kolonie.

Ook het volgende verhaal doet nog de ronde. Op het einde van de 19e eeuw stond Congo nogal in het brandpunt van de belangstelling. O.m. door de ontdekkingsreizen van Stanley, door de erkenning (door de conferentie van Berlijn) in 1884 van Koning Leopold II als soeverein vorst over onze latere kolonie, door de bestrijding van de slavernij en door de aanvang van de kerstening van de inheemse bevolking.

In die tijd zou pastoor Soenens van de OLV parochie onder wie de Vuurtorenwijk toen nog ressorteerde, een bezoek gebracht hebben aan zijn buitenparochianen. Toen hij de primitieve toestand van de wijk en deze waarin de lokale bevolking leefde aanschouwde zou hij gezegd hebben: " 't Is hier precies een negerdorp".

Onlangs hoorde ik van een oud-Vuurtorenaar aangaande "negerdorp" nog volgende, wel zeer originele versie. Wanneer de Duitse soldaten die tijdens de Eerste Wereldoorlog op de wijk gekazerneerd waren er, nadat ze een stapje in de wereld gezet hadden, 's morgens vroeg doorkwamen zou een overste de gewoonte gehad hebben hen te interpelleren met het: "*Neger, von wo kommst du?*". Vandaar volgens mijn zegsman de naam negerdorp.

Dat Duitsers aan de oorsprong zouden liggen van deze spotnaam lijkt mij niet alleen ver gezocht maar ook erg ongeloofwaardig. Ze klinkt daarvoor te Oostends. Indien het juist is dat de Duitsers ook deze naam gebruikten dan zullen zij deze wel opgeraapt hebben bij de lokale bevolking. Misschien dachten ze wel dat, gezien ze ook op de wijk of in de onmiddellijke omgeving er van leefden, ze zich overdrachtelijk ook "*Neger*" mochten noemen.

Dergelijke uitspraken zijn echter niet zo verwonderlijk als men weet dat het schimpen en het geven van lapnamen toen onverbrekkelijk deel uitmaakten van onze volksaard. Ter illustratie hiervan enkele voorbeelden: de petroleumverkoopster op de wijk werd '*Nanne Petrol*', de heer Roose noemde men '*Smoetgat*', Pieter Kimpe werd '*Pier de beer*', herbergier Hoornaert '*Den harlekijn*', de familie Podevijn werd '*Puddevet*'. Nog zo'n juweeltje: de vrouw van Pieter Decoo, Louise, noemde men '*Kletsebille*'. Waarschijnlijk lachte Louise graag waarbij ze.....ja juist!

Zou het inderdaad niet heel eenvoudig een verwijzing geweest zijn naar de vroegere primitieve toestand waarin deze verloren uithoek verkeerde onder meer als gevolg van een jarenlange stiefmoederlijke behandeling? Deze buitenwijk van Oostende is immers door de stedelijke overheid nooit erg verwend geweest.

Deze bijnaam werd in elk geval door de hoofdzakelijk arme, maar hechte gemeenschap van eenvoudig doch ijverig volk ervaren als een uiting van spot en misprijzen. Een naam die ze evenwel met de tijd en fier zoals ze waren, gingen beschouwen als een soort eretitel. Zoals die oud-Vuurtorenaar die ons gesprek begon met: "Wieder van 't neigerdorp..."

Leven op de wijk

Rond de eeuwwisseling telde de wijk nog enkele landbouwersfamilies die er meerdere kleine hoevetjes uitbaten zoals o.m. de Van Sieleghems, Van Massenhove's, deze van Modest Heintjes, Jozef Cloet en van August Van Houcke.

Naarmate de wijk groeide vestigden er zich winkeliers, ambachtslui en handelaars. Er waren ook heel wat cafés waaronder: "Estaminet bij Jules Pottier" in de Stokerstraat, zetel van de onafhankelijke spaardersbond "Het welzijn", dezen van Pauwels en Soete in de Victorialaan, deze van Hippoliet Willaert en deze van Wouters in de Edward Hammanstraat. Café "De Moedige Bolders" bij Pauwels, de Tivoli en het "Zeemanshuis" van Marina Bakker op de Vuurtorenweg, waar op 24 juli 1900 de fanfare "Altijd hoger" boven de doopvont gehouden werd. Deze fanfare werd ten gevolge van het uitbreken van de Grote Oorlog op 03 augustus 1914 ontbonden.

Voor een danszaal en de daarbij horende activiteit kon men terecht in de Stokerstraat bij "*Boelings*" of in "*t' zaaltje van Stance*" in de Liefkemoresstraat. In dezelfde straat trok smid Vergoote aan de blaasbalg en woonden respectievelijk in de nrs. 6 en 10 de families van Gustaaf Barbé en van vader en zoon Jan en Louis Ostyn, aan de overkant van de straat het gezin Mestdagh. De afstammelingen van de familie Ostyn wonen nog steeds op de huidige Vuurtorenwijk.

Timmermansbaas Maurits Defraye op de hoek van de Blankenbergestraat zorgde dan weer voor het schrijnwerk. Hij was de grootvader van mijn tante, Bertha Defraye. Zijn vrouw Romanie Bertens hield een café en zijn schoondochter Pharailde Jonckheere, moeder van Bertha, een groentewinkeltje. Pharailde stierf op 07 februari 1911. Ze was thuis in de keuken wasgoed aan het ophangen toen haar stoel onder haar wegsloeg waarbij de hoogzwangere jonge vrouw zwaar ten val kwam. Ze overleefde die val niet. Haar jongste dochtertje was één jaar oud. Mijn grootmoeder, Pharailde's oudere zuster, zal zich over het kindje ontfermen.

Schoenen kocht men bij Claeys in de Avisostraat. Daar hebben ook de families Borgoo, Defever, Goes, Hoste, Pylyser, Saelens, Steen, Van Acker, Van Hyfte, Vercruysse en anderen gewoond. Ook de bekende Oostendse kapper en volksfiguur August Vanderbeken alias "*Den Ollegatscheirder*" woonde enige tijd op de Vuurtorenwijk in de Marinestraat.

Zijn boodschappen deed men in diverse kleine winkeltjes zoals dat van Emmerly in de

LEVEN OP DE WIJK.

Enkele bewoners van de Stokerstraat. Bemerkt de vele jonge kinderen.

**De 25 leerlingen van het 5e en 6e leerjaar van de stadsmeisjesschool in oktober 1921.
Rechts in beeld de Heer Gustaaf Vandenberghe, schooldirecteur.**

Liefkemoresstraat waar zowat van alles te krijgen was. In dezelfde straat was ook een bijhuis van de ons wel bekende "S.E.O." (S.M. Spaarzaamheid-Economie-Oostende). Op de Vuurtorenweg was een filiaal van het gekende huis Delhaize en een beenhouwerij waar Jules Cousijn, 'Jul Tripe' voor de ingezetenen, zijn cliënteel bediende. De talrijke kinderen konden hun zeldzame zondagcentjes kwijt in het hen welbekende "spekkenwinkeltje" van Flavietje Degraeve in de Marinestraat, schuin tegenover de uitgang van de nonnenschool of bij Maatje in de Jacobsenstraat.

Nu en dan werd er zelfs een druk bijgewoond "stiksje" opgevoerd. Daarvoor zorgden enkele amateurtoneelspelers die dan optraden in een of ander achterzaaltje.

Onderwijs.

Op het einde van de 18e en in 19e eeuw was er nog veel analfabetisme en in de talrijke arme kroostrijke gezinnen van de wijk leefde de jeugd op straat of moesten de kinderen reeds jong "het gareel aantrekken" zoals men zegt. Elke frank was in deze arme gezinnen immers welkom. Het oprichten van scholen zou hierin echter spoedig verandering brengen.

Vanaf 1890 groeide de oorspronkelijke bevolking van de wijk snel aan. Inwijkelingen uit de onteigende en gesloopte "mosselhoek" en later, bij de uitbouw van de werkplaatsen van het zeewezen, personeel van de staatsmarine en een aantal arbeiders die de nieuwe dokken hielpen delven en de erbij horende haveninfrastructuur bouwden, kwamen op de wijk wonen.

Ook de Bredense onderwijzer Gustaaf Vandenberghe (+1930) vestigde zich in 1890 in de Fortstraat. De nood aan onderwijs ziende van de talrijke ongeletterde straatlopertjes en hun al even analfabete ouders zetten hem aan tot het geven van enig kosteloos onderricht aan kinderen en volwassenen. Die lessen gingen door in een leegstaand huisje in de Blankenbergestraat hem ter beschikking gesteld door de familie Vandendriessche.

Niet zonder moeite en slechts na lang en herhaaldelijk aandringen kreeg deze gedreven pionier van het Oostends stadsbestuur toelating tot het oprichten van een officiële school op de wijk. Er werd daartoe een stuk grond aangekocht tussen de Blankenberge-en Marinestraat. Men bouwde er een gemengde school waarvan de jongensafdeling in juli 1898 haar deuren opende. De meisjesafdeling werd ingehuldigd in september van hetzelfde jaar.

De leiding van de school werd opgedragen aan de heer Philidoor Vandenabele. De promotor ervan, de heer Gustaaf Vandenberghe, werd eerst onderwijzer voor de jongens en vanaf 1916 schoolhoofd. De heren D.Broucke, H.Bruynoghe en V.Dekeyser waren hem ondertussen in deze bestuursfunctie voorafgegaan. Mevrouw Van Malleghem onderwees de meisjes. H.Doorme, J.Vandenplassche en M.Rondelle stonden in voor de jongsten in het bewaarschooltje dat in 1922 vijfendertig kleuters telde.

Dat de school beantwoordde aan een reële nood bleek al snel wanneer de schoolbevolking reeds in het eerste schooljaar aangroeide tot 316 leerlingen. Uitbreiding drong zich dan ook al spoedig op. De stad kocht opnieuw een stuk grond ditmaal in de Jacobsenstraat waarop een jongensschool gebouwd werd die op 03 mei 1900 operationeel was. Zo werden de jongens weer van de meisjes gescheiden. Deze oorspronkelijke vorm van gemengde school was blijkbaar haar tijd te ver vooruit om een slaagkans te hebben.

Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog werden beide scholen bezet, eerst door Belgische troepen nadien door de Duitsers die ze ondermeer gebruikten als marinekazerne en er ook hun paarden stalden. De leerlingen werden opgevangen en het onderwijs werd verder gezet in enkele leegstaande huizen in de Mouqué-en Noordstraat. De schoolgebouwen waren na de oorlog zo erg

De school van de zusters van St. Joseph op de Oude Vuurtoren.

**De 26 meisjes van het 1e studiejaar van de zustersschool op de Oude Vuurtoren in 1914.
Op de onderste rij, 3e van rechts Irma Maria Saelens.**

**De 67 kleuters van de "Classe gardienne des Soeurs de St. Joseph" op de Oude Vuurtoren in 1908.
Op de onderste rij, 2e van rechts Irma Maria Saelens.**

Sociaal dienstbetoon op de Vuurtorenwijk gedurende de Eerste Wereldoorlog.

De leden van het commiteit voor hulp en voeding "De volkskeuken" op de Oude Vuurtoren.

(Foto: 01 maart 1917.)

1e Rij midden onderpastoor Albert Ghesquière.

Op de tweede rij 3e van rechts mijn grootmoeder Elisa Maria Jonckheere.

Op de achterste rij 1e van links haar schoonzuster Louise Vandenbussche.

beschadigd dat ze slechts in 1919 weer in gebruik konden genomen worden.

In 1930, bij de teloorgang van de oude wijk werden de scholen overgebracht naar de huidige Dokter Eduard Moreauxschool op de nieuwe Vuurtorenwijk. Door oorlogsomstandigheden gedwongen zullen daar vanaf 1940 de eerste echt gemengde klassen ingericht worden. Ik ben er na de kleuterschool nog zeven jaar leerling geweest waarbij ik in het zesde leerjaar, onder de leiding van een uitstekende en bij de kinderen erg geliefde onderwijzer, de heer André Nolf (1909-1992), in een gemengde klas terecht kwam. Je hoorde, ons jongens, bij deze innovatie niet klagen. Nu is gemengd onderwijs uit onze moderne samenleving niet meer weg te denken.

Het succes van de heer Vandenberghe zette pastoor Soenens van het Hazegras aan om in zijn spoor in 1895 een vrije school op te richten. Van rijke weldoeners kreeg hij daartoe een paar huisjes in de Fortstraat. Een paar zusters Jozefienen van het Hazegras kwamen er dagelijks les geven. Dit schooltje werd in 1897 en 1898 met twee klassen en in hetzelfde jaar met klooster en kapel uitgebreid. Ook deze gemengde school zal zich in 1908 opsplitsen in een afzonderlijke jongens en meisjesschool.

De broederschool in de Edward Hammanstraat die op 04 september 1917 reeds beschadigd was bij een inschieting uit zee waarbij dertien legerpaarden sneuvelden, werd op 19 januari 1918 weer zwaar beschadigd tijdens een artillerieduel. Beide scholen zullen later ook naar de nieuwe Vuurtorenwijk verhuizen. Zo waren op de wijk alle ideologische strekkingen vertegenwoordigd.

DE INSTALLATIES VAN HET ZEEWEZEN TE OOSTENDE VANAF HET ONTSTAAN TOT OMSTREEKS 1930 (DEEL 3 EN SLOT)

door Raymond VANCRAEYNEST

De instellingen van het Zeewezen tijdens de eerste wereldoorlog

Toen de Duitse legers op 04 augustus 1914 België binnenvielen waren er voor de nieuwe instellingen van het Zeewezen op de oosteroever al veel plannen gemaakt en gewijzigd, maar uiteindelijk was er daarvan nog niets terecht gekomen. Het Duitse leger zag het groot belang in van het bestaande Zeewezendok en de nabijgelegen werkhuizen voor de oorlogsvoering ter zee. De Duitse marine beseftte ook dadelijk dat het bestaande dok veel te klein was en niet voorzien van droogdokken. Ze heeft daar reeds van bij de aanvang van de bezetting, wellicht al in 1915, enorme werken uitgevoerd, blijkbaar volgens eigen plannen, zonder rekening te houden met de plannen die al jaren tevoren opgemaakt waren door het ministerie van Openbare Werken.

In hoofdzaak werd het bestaande dok in zuidelijke richting verlengd over ca. 250 m op een breedte van nagenoeg 90 m. Met de gebaggerde grond werd het zuidoostelijk deel van de Leopoldspuikom opgevuld. Dat was een manier om snel te werk te kunnen gaan. Immers, de Leopoldspuikom was al buiten gebruik gesteld en lag vlakbij. Zo kon het transport naar zee vermeden worden dat heel wat risico's inhield van mogelijke geallieerde aanvallen. Bovendien was het vervoer naar zee afhankelijk van de weersomstandigheden en van de stand van het getij. Daar de sluis geen sas had kon alleen maar in- en uitgevaren worden bij gelijke waterstand in en buiten het dok (48). Een groot stuk van de westelijke oever van het dok ter hoogte van de werkhuizen, over een lengte van ca. 185 m, werd voorzien van metalen damplanken. Een deel daarvan droeg een metalen overkraging om de aangemeerde schepen van uit de lucht onzichtbaar te maken en enigszins te beschermen tegen bomaanvallen. De werkhuizen zelf werden aangepast en uitgebreid en voorzien van schuilplaatsen voor de werklieden. Op de oostelijke oever werden er twee droogdokken voor duikboten, ieder van ca. 60 m lengte, gebouwd (fig. 12). Dat was de toestand in 1917 (49).

Vooraleer de Duitse bezetter op 17 oktober 1918 Oostende ontruimde, liet hij niet na alle installaties in en rond het Zeewezendok grondig te vernielen. Na de wapenstilstand van 11 november kon aan de wederopbouw gedacht worden.

De heropbouw na de eerste wereldoorlog

Op dezelfde dag dat de Duitsers zich uit Oostende hadden teruggetrokken, namelijk op 17 oktober 1918 (ter herinnering daaraan kreeg de Hotelstraat de naam 17 oktoberstraat), bracht luitenant-kolonel CJMN CORNELLIE van het Belgisch leger, samen met vice-admiraal RONARCH van de Franse marine, een bezoek aan de haven van Oostende. Vertrekkend van uit Duinkerke naderden ze Oostende langs de zee. Ze overschreden een mijneveld dat in een halve cirkel rond de haven van Oostende lag. Ze hadden het vermoeden dat er nog een ander mijneveld was gelegd. Een kabel die vertrok van uit het Hotel Continental werd door de staf van RONARCH doorgeknipt.

De Duitsers beschoten nog heel de dag de haveningang en de obussen vielen op 100 tot 500 m van de koppen van de staketsels. CORNELLIE en RONARCH met hun manschappen deden een volledige inspectie van de haven. CORNELLIE maakte daarover op 19 oktober een rapport voor zijn chef te Kales. Over de installaties rond het Zeewezendok deed hij de volgende vaststellingen: de opslagplaatsen en de kantoren waren ledig; de machines waren gedeeltelijk weggenomen en twee loodsen waren uitgebrand. Door de Duitsers waren er nochtans grote verbeteringen

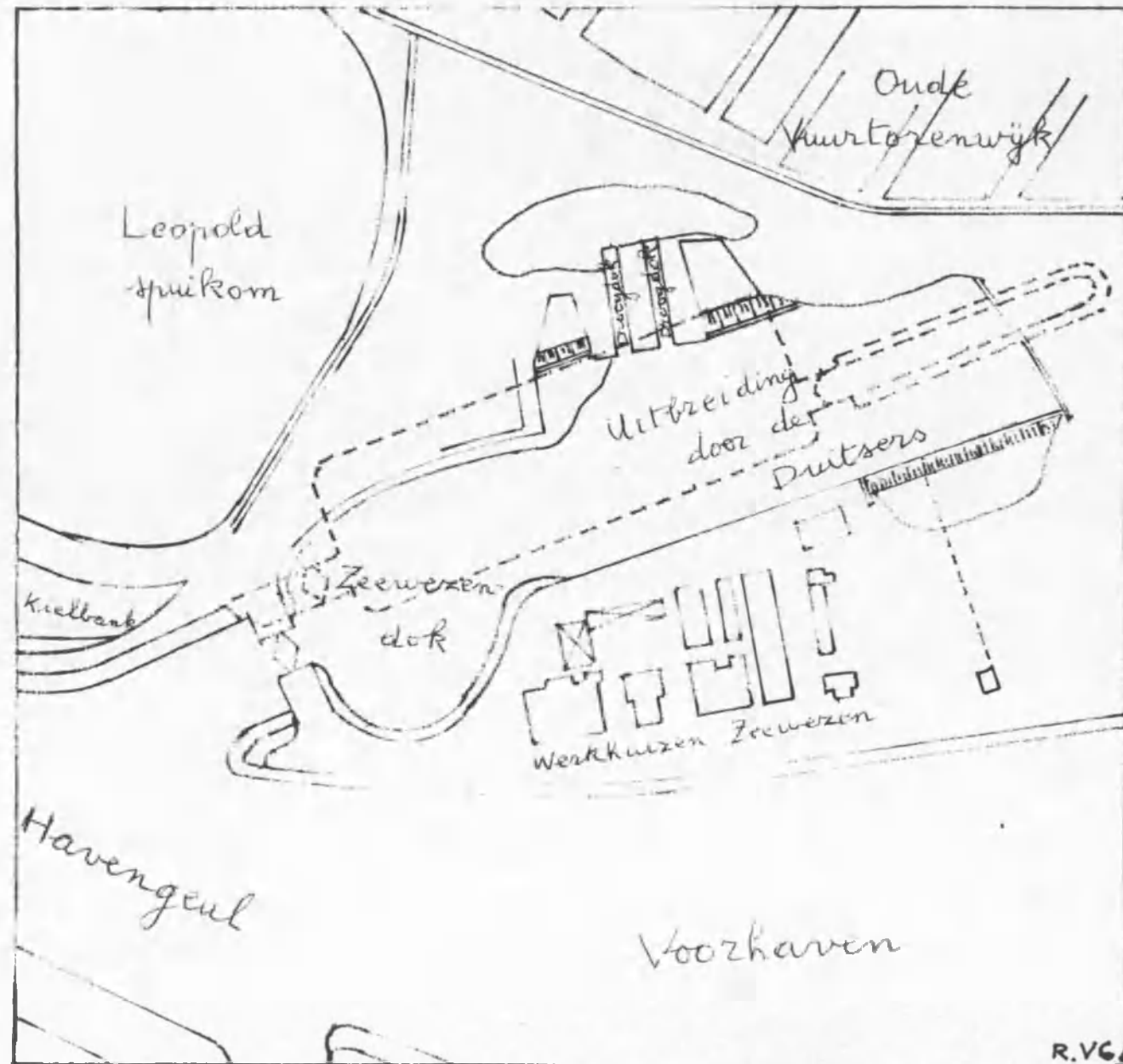

Fig. 12 - Plan opgemaakt in juni 1919 door hoofdingenieur Verstraete met de installaties van het Zeewezen zoals zij door de Duitsers in 1915-1918 werden uitgebouwd.

Aangebracht. Het dok was driemaal groter dan voorheen, het schuildok voor onderzeeërs was intact, ook een droogdok voor onderzeeërs was niet beschadigd, maar de duikboot in het dok hadden ze wel opgeblazen. De toegangssluis tot het Zeewezendok was ten dele vernield. De grote en de kleine kraan waren niet beschadigd. Al die installaties konden dus van groot belang zijn voor de geallieerden (50).

Buiten de verwoestingen op de oosteroever waren er in de havengeul en elders in de haven talrijke schepen gezonken en aanlegsteigers vernield, waarop ik hier niet nader kan ingaan. De heropbouw van de installaties van het Zeewezen moest gepaard gaan met de totale herschikking van de oosteroever met het oog op de inplanting van de nieuwe vissershaven. De beslissing de nieuwe vissershaven op de oostkant van de geul te bouwen, en daartoe heel de oude vuurtorenwijk te onteigenen, was al enkele jaren vóór de eerste wereldoorlog getroffen en nog tijdens de oorlog, in Engeland, werden de plannen besproken.

Hoofdingenieur-directeur VAN DER SCHUEREN van de Dienst van de Kust was al op 19 maart 1919 volop bezig met de voorbereiding van de werken. De nieuwe vissershaven zou gebouwd worden op de plaats van de spuikom Leopold. De bodem van de kom was door jaren aanslibbing, maar vooral door het opspuiten door de Duitsers met baggerspecie afkomstig uit het Zeewezendok, opgehoogd tot het peil +3,00 m (Z). De nodige diepten voor de vissershaven zouden door baggerwerken verwezenlijkt worden en de grond van slechte kwaliteit zou naar zee vervoerd worden. In afwachting, ook met de bedoeling de werkloosheid op te slorpen, zouden de loopgraven opgevuld worden en de versterkingen en de schuilplaatsen, gebouwd door de Duitsers daar overal in de buurt, afgebroken worden.

Op 29 april 1919 had de aanbesteding plaats voor de afbraakwerken van de schuilplaatsen en andere constructies in gewapend beton in en rond de werkhuizen van het Zeewezen. Op 25 mei volgde de goedkeuring door de toenmalige minister van Openbare Werken Edouard ANSEELE van de inschrijving van de aannemer Phil. PERSYN uit Oostende.

Bij de aanbesteding gehouden voor de herstelling van de aanlegposten aan de ontschepingskaai van de pakketboten was het aannemer Dominique VOLLEMAERE van Sas-Slijkens die het werk toegewezen kreeg tegen 12.198,50 frank. Volgens het rapport van ingenieur VERSTRAETE begonnen de werken op 12 mei 1919. Ze moesten in juli gedaan zijn, maar duurden tot 29 september en het bedrag liep op tot 13.211,70 frank.

Op 17 september 1919 vroeg hoofdingenieur VAN DER SCHUEREN, op hevig aandringen van de dienst van het Zeewezen, aan de minister van Openbare Werken de bevoorradingsposten voor de pakketboten op de oosteroever te herstellen. Op 27 november werd de aanbesteding gehouden. De voordeligste inschrijver was opnieuw Dominique VOLLEMAERE tegen 43.522,45 frank. De minister gaf zijn goedkeuring op 17 december. De werken moesten beginnen op 12 januari 1920 en in drie maanden voltooid zijn. De werkelijke prijs bedroeg 52.809,59 frank.

Op 21 augustus 1919 was er aanbesteding voor nivelleringswerken rond het Zeewezendok. Op voorstel van hoofdingenieur VAN DER SCHUEREN keurde de minister op 13 september de inschrijving goed van de aannemers Pierre KRIEKEMAN en Joseph LAUWERS tegen 31.477,37 frank. De definitieve oplevering gebeurde op 24 mei 1921 en het bedrag bleek opgelopen tot 53.858,55 frank.

In de eerstvolgende jaren zullen de uiteindelijke kosten voor de werken vaak veel hoger zijn dan het bedrag van de inschrijving. Dat blijkt toe te schrijven, enerzijds aan de onvermoede hindernissen die men ontmoette tijdens de uitvoering van de werken en, anderzijds aan de voortdurende stijging van de prijzen en van de loonkosten in die naoorlogse jaren.

Op 11 december 1919 was het aanbesteding voor het opruimen van het slijk van het kielrooster van de pakketboten op de oosteroever. De inschrijving van aannemer Charles PAUWELS uit Oostende werd door minister ANSEELE aanvaard op 5 januari 1920 tegen 3,94 frank per kubieke meter. De werken begonnen op 29 januari en eindigden op 27 maart. Toen pas werd duidelijk dat het kielrooster de pakketboten niet meer kon opnemen. Eerst moest een nieuwe aanbesteding uitgeschreven worden om de oorlogsschade te herstellen. Die ging pas door het jaar daarop op 29 april 1921. De inschrijving van aannemer Louis VAN HUELE werd door de minister goedgekeurd op 30 mei 1921 tegen 90.956,26 frank. De werken waren voltooid op 16 december en kostten eigenlijk 99.971,08 frank (53).

Naarmate de pakketbotendienst in de loop van 1919 stilaan weer op gang was gekomen, deed zich de nood aan aanlegplaatsen in de voorhaven gevoelen. Het Bestuur van het Zeewezen had al op 18 maart 1920 bij hoofdingenieur VAN DER SCHUEREN aangedrongen om de bevoorradingspost nr. 2 op de oosteroever in orde te brengen. De post nr. 1 was nog niet te gebruiken omdat daar eerst nog een wrak van een tot zinken gebrachte Duitse stoomtreiler moest opgeruimd worden. De aanbesteding had plaats op 6 mei en de inschrijving van aannemer D. VOLLEMAERE uit Slijkens, ten bedrage van 71.851,42 frank, werd door minister ANSEELE goedgekeurd op 31 mei. De werken begonnen op 14 juni en moesten na drie maanden voltooid zijn. Ook hier was er vertraging te wijten aan de moeilijkheden om het vereiste hout te vinden en om de nodige spoorwegwagens te bekomen voor het vervoer. Zo werd het 10 januari 1921 (54).

Op 29 1920 april had de opening plaats van de inschrijvingen voor de herstelling van de aanlegposten nrs. 1, 2, 3 en 4 van de pakketboten op de westelijke oever. De raming bedroeg 41.353,14 frank en het laagste aanbod kwam ook hier van D. VOLLEMAERE tegen 42.115,51 frank. Er deed zich hier wel een verwickeling voor met de directie van de Spoorwegen die op 17 mei liet weten dat ze de spoorwijdte van het kraanspoor van 2,12 m op 1,50 m wilde brengen. De bijkomende werken voor de aannemer werden geraamd op 7.500 frank. Hoofdingenieur VAN DER SCHUEREN beet van zich af en liet zijn minister weten dat de verplaatsing van het kraanspoor niet tot de bevoegdheid van de minister van Spoorwegen behoorde, maar wel tot deze van de minister van Openbare Werken. Hij voegde erbij dat de werken in het verleden aangevraagd door het Zeewezen altijd werden uitgevoerd en betaald door Openbare Werken, maar, zo schreef hij, in de laatste tijd schijnt er bij het Zeewezen een strekking te bestaan zich op het terrein van Openbare Werken te begeven. De werken werden aangevat op 7 juni 1920 en moesten na drie maanden gedaan zijn. Het werd echter 24 december 1920 en de totale prijs bedroeg 50.701,72 frank. Omdat de aannemer geldige redens kon aanvoeren moest hij geen boete betalen wegens laattijdigheid (55).

Zowel het sluishoofd als de sluisdeuren van de Zeewezendoksluis moesten een grondige herstelbeurt krijgen. Drie van de vier metalen deuren werden teruggevonden: twee bij de gasinstallaties te Zandvoorde en één op de oever van het Zeewezendok. Ze moesten naar de westelijke oever van het 3e handelsdok gevoerd worden voor herstelling. Het werk werd uitgevoerd door aannemer LONGUEHALEINE uit Uitkerke die ingeschreven had voor 10.775 frank. Het werk begon op 13 maart en zou drie weken duren. Uiteindelijk werd het 11 mei en de prijs steeg tot 14.324,26 frank (56).

De herstelling van het sluishoofd zelf begon op 8 maart 1920. Op 17 juni werd begonnen met het opwerpen van dammen met zakjes aarde. Een moeilijk werk als men rekening houdt met de getijwerking en de soms gure weersomstandigheden. Het leegpompen van de put tussen beide dammen kon beginnen op 20 oktober 1920. Tegen half juni 1921 hoopte men het werk te voltooien, maar in oktober was het nog niet af (57). Hoofdingenieur-directeur VERVACK van de scheepsbouw dienst beklagde zich op 14 december 1921 bij zijn directeur-generaal te Brussel dat de werken aan de sluis, reeds begonnen in juli 1919, steeds maar bleven aanslepen en het einde ervan werd nu beloofd tegen 1 mei 1922 (58).

Op 24 maart 1922 werd de aanbesteding gehouden voor het bedrijfsklaar maken van de sluis. De raming bedroeg 135.000 frank. De inschrijving van 192.693,70 frank ingediend door aannemer Louis VAN HUELE werd door minister A. RUZETTE toch goedgekeurd op 14 april 1922. De werken namen een aanvang op 15 mei en moesten in vier maanden tijd geklaard zijn. Doch door allerhande bijkomende moeilijkheden kon het werk pas voltooid worden op 2 maart 1923 en kostte in werkelijkheid 208.978,54 frank. Het werk werd definitief aanvaard op 5 april 1924 (59). Ingenieur-directeur VERVACK meldde zelfs op 29 maart 1923 dat de sluis van het Zeewezendok al sinds 15 februari in werking was. Wegens de aan gang zijnde bouwwerken aan de oostelijke kaaimuur van het dok moest het waterpeil lager gehouden worden dan normaal zodat de sluis niet ten volle kon benut worden (60).

Het lastenboek voor de heropbouw van de vernielde werkhuizen werd goedgekeurd door minister ANSEELE op 26 juli 1921. De openbare aanbesteding had plaats op 28 september en de laagste inschrijver was aannemer Leon DEVOS uit Gent tegen 1.512.770,11 frank. Om mij onbekende redenen waren er moeilijkheden met die aannemer. Immers, bij akte van 3 juli 1925, bijna 4 jaar later, nam aannemer Fr. VAN AUTRYVE, ook uit Gent, de verantwoordelijkheid over van Leon DEVOS om de werken te voltooien (61).

Het Bestuur van het Zeewezen vroeg op 29 april 1922 aan de minister van Openbare Werken RUZETTE de elektrische installaties van de werkhuizen in orde te brengen om op 15 september te kunnen werken. De levering van stroom vanuit het transformatiestation van de Tweebruggenstraat was geregeld door de conventie van 4 december 1908, tussen de trammaatschappij "Chemin de fer électrique d'Ostende, Blankenberghe et extensions", die de centrale "Electricité du Littoral" had gebouwd, enerzijds, en het Bestuur van Bruggen en Wegen, de Staatsspoorwegen, het Zeewezen en de stad Oostende, anderzijds. Deze conventie werd nu herzien en voorzien van een bijvoegsel op 9 augustus 1922 (62).

Al de hierboven vermelde uitgevoerde werken in en rond het Zeewezendok stonden eigenlijk in schrille tegenstelling met de plannen die al bij het begin van de eeuw waren ontworpen. De oorlog was al vier jaar voorbij en er werd gewerkt van vandaag op morgen, zonder visie op de toekomst, alsof er vroeger nooit iets was bestudeerd en ontworpen geweest. Waren die hoge ambtenaren, ingenieurs en directeurs van eertijds dan zulke dwazen geweest ?

Hoofdingenieur VAN DER SCHUEREN, die ondertussen inspecteur-generaal was geworden, liet op 3 oktober 1922 aan zijn directeur-generaal weten dat de plannen voor het Zeewezendok te Oostende weer gewijzigd waren. Wanneer ? en door wie ? Wie zal het zeggen ? Het vooroorlogse project de sluis van 17 m breedte te vervangen door een nieuwe sluis van 18 m breedte, toegang gevend tot een nieuw dok met droogdok op het einde, werd verlaten. Het stond nu vast dat de bestaande sluis zou behouden blijven. Wel moesten de geleidestaketsels in de toegangseul, die 40 jaar oud waren en de oorlog hadden meegemaakt, helemaal vernieuwd worden. Voor het westelijk geleidestaketsel bedroeg de raming in oktober 1922 de som van 424.538,49 frank. De aanbesteding had plaats, meer dan een jaar later, op 21 december 1923. De werken werden op 10 januari 1924 toegewezen aan aannemer Henri PICKERY uit Willebroek tegen 600.324,20 frank. Er kwam geen schot in de werkzaamheden zodat ze drie jaar later nog niet voltooid waren. Een nieuwe aanbesteding had plaats op 24 december 1926 en het werk werd toegewezen aan aannemer Louis VAN HUELE tegen 195.253,22 frank. De Staat ging in proces tegen PICKERY, zelfs in beroep, en de zaak sleepte nog aan tot in 1930 ! Het is mij niet bekend wat het resultaat is geweest (63).

Hoofdingenieur-directeur van de Dienst van de Kust DE SCHRIJVER, die VAN DER SCHUEREN had opgevolgd, stuurde op 23 juli 1923 een rapport aan minister van Openbare Werken RUZETTE, waarin hij enkele problemen in verband met het Zeewezendok toelichtte. De oostelijke kaaimuur van het dok was aanbesteed, samen met de werken van de nieuwe vissershaven,

op 9 januari 1922. De aannemer was de "Société générale d'Entreprises de Constructions". De oorspronkelijke plannen waren al opgemaakt op 26 januari 1921. Er was voorzien in 4.428 vierkante meter paalplanken en 10.922 lopende meter palen. Het werd ondertussen 7.897 vierkante meter paalplanken en 12.936 lopende meter palen. De vermoedelijke lengte van de palen werd bepaald op 11,00 m, 10,50 m en 10,00 m. De definitieve lengte zou vastgesteld worden na een proefheijng. Het dok was uitsluitend bestemd voor de schepen van het Zeewezen. Het grootste schip was toen het visserijwachtschip *Zinnia* met 15 voet (4,50 m) diepgang. Hoewel de toegangssluis in bedrijf sinds 15 februari 1923, moest het waterpeil in het dok, wegens de werken aan de oostelijke kaaimuur, op peil +2,70 m (Z) teruggebracht worden vanaf 1 augustus 1923, wellicht voor 10 ½ maanden. Met de drempel op peil -1,50 m (Z) zou er dan slechts $1,50 + 2,70 = 4,20$ m water staan boven de drempel. Om de *Zinnia* boven de drempel te laten passeren moest het peil in het dok dus minstens op +3,00 m (Z) gebracht worden, waardoor de werken werden gehinderd. Eens dat het schip in het dok was kon het waterpeil terug gezakt worden. Daar de bodem van het dok op -2,50 m (Z) gebaggerd was stond er dan in het dok $2,50 + 2,70 = 5,20$ m water wat voor de *Zinnia* voldoende was (64).

Op 14 september 1923 had er nog een aanbesteding plaats voor het uitvoeren van herstellingswerken aan de bevoorradingsposten op de oosteroever van het haven en nog voor andere werken tussen de toegangssluis van het Zeewezendok en de nog steeds ongebruikte grote spuisluis Demey. De raming bedroeg 51.999,49 frank. Op 20 september keurde minister RUZETTE de inschrijving goed van aannemer Fernand HANSSENS uit Brugge tegen 48.168,72 frank.

Op 11 oktober 1923 stuurde hoofdingenieur DE SCHRIJVER andermaal een rapport aan minister van Openbare Werken RUZETTE met vermelding van de werken die aan het Zeewezendok bezig waren of een aanvang zouden nemen. De kaai langs de oostkant was in uitvoering en liep evenwijdig met de ontworpen kaai aan de westkant. Langs de westkant zou eerst een houden loopbrug afgebroken worden en vervangen door een nieuwe. Vervolgens zou een stuk kaaimuur gebouwd worden in de lijn van de ontworpen kaaimuur, evenwijdig met de rooilijn van de in opbouw zijnde nieuwe werkhuizen. Vooreerst zal er nu tussen de nieuwe oostelijke kaaimuur en de toegangssluis een in baksteen gemetselde glooiing gebouwd worden. De raming van dat werk bedroeg 368.480,04 frank. De aanbesteding had plaats op 15 november 1923 en de laagste inschrijver was Henri PICKERY, die we reeds hebben leren kennen, tegen 433.854,29 frank. De minister gaf zijn goedkeuring op 12 januari 1924. Hoewel de aannemer moest beginnen in maart werden de werkzaamheden pas aangevat in juni. De datum van oplevering, gesteld op 2 januari 1925, kon natuurlijk niet gehaald worden. Op 21 juni 1926, twee jaar na het begin van de werken, meldde de nieuwe minister van Openbare Werken Hendrik BAELS aan hoofdingenieur DE SCHRIJVER dat aannemer PICKERY de bouwwerf had verlaten. Ingenieur SANTILMAN, toen werkzaam bij de Dienst van de Kust, maakte, na een bezoek aan de bouwwerf op 26 juli 1926, een rapport op. De uitgevoerde werken werden definitief overgenomen op 10 mei 1927.

Ondertussen was er ook een geschil gerezen tussen de aannemer "Société Générale d'Entreprises de Constructions" en de administratie nopens een fout die door deze laatste zou begaan zijn. De aannemer eiste van de Staat een bedrag van 1.044.055,70 frank. Op 10 maart 1927 werd ingenieur SANTILMAN belast met de opdracht het standpunt van de administratie uit te leggen voor het Hoog Comité van Toezicht. Het Comité hoorde de betrokken partijen op 7 oktober 1927 en nam het volgende besluit aan met 7 stemmen tegen 1:

- 1) de klacht over de vervoerprijs met de spoorweg werd verworpen;
- 2) de Staat moest de gevraagde som betalen, vermeerderd met de interesten tegen 3,5 % over een periode van 45 dagen, ten bedrage van 4.505,17 frank

In het begin van de jaren twintig bleek de enige stoomkraan op de ontschepingkaaien van de pakketboten, achter het station Oostende-Kaai, weldra onvoldoende. Een commissie werd

samengesteld om de plaatsing van elektrische kranen te bestuderen. In haar eerste bijeenkomst van 29 januari 1923, stelde ze voor twee rollende kranen op te stellen met een reikwijdte van 11 m buiten het eerste kraanspoor en met een hijsvermogen van 5 ton ter vervanging van de bestaande stoomkraan.

Meer dan één jaar later, op 13 februari 1924, liet hoofdingenieur DE SCHRIJVER aan minister RUZETTE weten dat zijn dienst instond voor het onderhoud van de houten aanlegsteigers voor de pakketboten, maar dat de spoorwegdirectie eigenaar was van de stoomkraan. Deze dient om auto's te verschepen met de pakketboten. De Dienst van de Kust had daartoe de aanlegsteigers versterkt tussen de posten nr. 2 en nr. 3 over een afstand van 13 meter. De spoorwegdirectie was nu van plan, ter vervanging van die stoomkraan, een elektrische kraan op te stellen met een hijsvermogen van 5-6 ton en een reikwijdte van 13 meter buiten het kraanspoor.

De spoorwegdirectie werkte blijkbaar heel, heel langzaam. Immers, het was pas op 3 augustus 1925 dat ingenieur DE SCHRIJVER aan de ondertussen nieuwe minister van Openbare Werken A. LABOULLE, kon laten weten dat de spoorwegdirectie nu beslist had een elektrische kraan met een totaal gewicht van 45 ton, tegengewicht en maximumlast inbegrepen, op te stellen. De kraanspoorwijdte zou 3,75 m bedragen en de spoorlengte 20 meter. Toch kon de spoorwegdirectie geen afscheid nemen van de stoomkraan, vermits ze op 28 mei 1926 besliste de stoomkraan voorlopig te behouden (66).

Hierboven heb ik herhaaldelijk moeten wijzen op de grote vertragingen die de havenwerken opliepen. Ook minister LABOULLE wilde uitleg over de grote vertragingen bij de uitvoering van de werken aan de kaaimuren van het Zeewezendok, van het tijdok en van de westkaai van het vlotdok van de nieuwe vissershaven. Hoofdingenieur DE SCHRIJVER liet hem op 2 juli 1925 weten dat al die vertragingen te wijten waren aan de belangrijke en onvoorziene moeilijkheden die zich hadden voorgedaan om de werkput van de nieuwe sluis van de vissershaven droog te krijgen. Normaal was voorzien dat de werken zouden voltooid zijn tijdens het eerste jaar na de start, dat was vóór 7 maart 1923 (67).

Het is bekend dat die sluis nooit voldoening heeft geschonken en moest vervangen worden door een nieuwe halverwege de jaren dertig. We mogen dus gerust beweren dat de ingenieurs destijds de moeilijkheden van de ondergrond ernstig onderschat hadden.

Al van vóór de eerste wereldoorlog had men een mogelijke verhuizing van de installaties van het Zeewezen naar de nieuwe spuikom Demey overwogen. Het was ingenieur DUFOURNY, directeur-generaal van de Waterwegen, die op de bijeenkomst van de Raad van Openbare Werken, op 24 juli 1913 te Brussel, de overbrenging van de instellingen van het Zeewezen naar de niet te gebruiken spuikom had geopperd. Hij was al altijd een felle tegenstander geweest van spuingen, die volgens hem voltooid verleden tijd waren. Omdat hij meende dat al de terreinen ten oosten van de havengeul, die van de toenmalige installaties van het Zeewezen inbegrepen, nodig waren voor de nieuwe vissershaven, wilde hij het Zeewezen verwijzen naar de spuikom. Ingenieur VAN GANSBERGHE daarentegen, die lang te Oostende had dienst gedaan, deelde mede dat het Bestuur van het Zeewezen nooit akkoord zou gaan met een verhuizing naar de spuikom. Hij meende dat de ontworpen nieuwe vissershaven perfect kon ingeplant worden naast de installaties voor het Zeewezen en voldoening zou schenken voor nog vele jaren. Trouwens, zo merkte hij terloops op, we hebben nog de vissershavens van Zeebrugge, De Panne, Nieuwpoort en Blankenberge (68). Maar welk belang hadden die toen alle samen tegenover Oostende ?

Verscheidene jaren later, op 26 januari 1926, toen de werken aan de nieuwe vissershaven van Oostende nog volop bezig waren, kwam de bestemming van de grote spuikom Demey weer ter discussie. Hoofdingenieur DE SCHRIJVER liet aan minister LABOULLE dadelijk weten dat het

onderbrengen van de installaties van het Zeewezen in de spuikom onmogelijk was. De werkhuizen bij het Zeewezendok werden immers kort te voren ingericht en gemoderniseerd. Het dok zelf werd voorzien van kaaimuren en aanlegsteigers. Van overplaatsing kon er dus geen spraak zijn (69).

In deze jaren drong zich ook de modernisering op van de kustreddingsdienst. Op 1 oktober 1926 werd de aanbesteding gehouden voor het bouwen van een helling voor de tewaterlating van de reddingsboot. Het was weer de "Société générale d'Entreprise de Constructions" uit Brussel, die al met de bouw van de nieuwe vissershaven en van de oostelijke kaaimuur van het Zeewezendok was belast, die ook hier de werken uitvoerde tegen 447.814,94 frank. Deze betonnen glijbaan werd gebouwd in de oostelijke oever van de toegangseul tot de sluis van het Zeewezendok. De reddingsboot, die met een elektrische motor naar boven werd getrokken, werd ondergebracht in een loods die bij de sluis werd gebouwd en zodanig was ingericht dat ook kleine herstellingen aan de boot konden uitgevoerd worden (70).

Een drietal jaar geleden werd de sluis van het Zeewezendok, meer dan 120 jaar oud, met veel moeite uitgebroken en werd een ruime zwaaiplaats tot stand gebracht. Nieuwe kaaimuren van een zwaar type werden gebouwd. De inboedel van de werkhuizen werd openbaar verkocht en binnenkort worden de werkhuizen met de grond gelijk gemaakt. Meer dan een eeuw verstarring wordt afgesloten en de haven ziet met vertrouwen de toekomst tegemoet.

Verwijzingen

- (48) A.R.A. Brussel. Ministerie van Openbare Werken. Dienst Waterwegen, nr. 1051. Haven van Oostende 1896-1924.
- (49) Ibidem, nr. 825 en nr. 1052.
GEVAERT F. en HUBRECHTSEN F. Oostende 1914-1918. Deel 2. Oostende, Duitse oorlogshaven, p. 32-37. Foto's op p. 35, 38, 37, 41 en 42
- (50) A.R.A. Brussel. Ministerie van Openbare Werken. Dienst Waterwegen, nr. 556. Haven van Oostende 1918.
- (51) Ibidem, nr. 1052.
- (52) Ibidem, nr. 825.
- (53) Ibidem, nr. 1051.
- (54) Ibidem, nr. 829.
- (55) Ibidem, nr. 828.
- (56) Zie noot 53.
- (57) Ibidem, nr. 837 en nr. 1051.
- (58) A.R.A. Brussel. Bestuur van het Zeewezen, nr. 5709.
- (59) Zie noot 53.
- (60) Zie noot 58.
- (61) A.R.A. Brussel. Bestuur van het Zeewezen, nr. 5924.
- (62) A.R.A. Brussel. Ministerie van Openbare Werken. Dienst Waterwegen, nr. 1015.
- (63) Ibidem, nr. 815.
- (64) Zie noot 58.
- (65) A.R.A. Brussel. Ministerie van Openbare Werken. Dienst Waterwegen, nr. 842.
- (66) Ibidem, nr. 817.
- (67) Ibidem, nr. 828.
- (68) Ibidem, nr. 833.
- (69) Ibidem, nr. 831.
- (70) Annales des Travaux publics de Belgique. Tome 28, 1927, p. 129-130.

Een deel van de oosteroever ca. 1900.

In het midden: de spuisluis Leopold met langs weerskanten de woningen van de sluismeesters. Eronder een deel van de deels aangeslibde spuikom Leopold met de uitstromingsgeulen van het speelwater.

Rechts: een deel van de Halve Maan en de woningen van het seinhuispersoneel van het oosterstaketsel.

Links: een deel van de kielbank met een vissersvaartuig erop en het om hygiënische redenen geïsoleerde paviljoentje van de Quarantaine.

58. Ostende Panorama — Ostend General view

Een deel van de oosteroever ca. 1934, iets zuidelijker van de vorige opname.

In het midden: het paviljoentje van de Quarantaine (nu buiten gebruik) vóór de turbinepakketboot, type *Prinses Astrid*, uit 1930.

Uiterst rechts: de resten van de spuisluis Leopold.

Onderaan: de slipways van de nieuwe vissershaven.

Uiterst links: de toegangsgemaal tot de eerste sluis van de nieuwe vissershaven.

80. Ostende Oostende Oostend
Vue générale du Port
Algemeen zicht op de Haven
General view of the Harbour

Nog een beeld van de oosteroever, opnieuw wat zuidelijker dan het vorige beeld, uit ca. 1934-1935. In het midden: de kielbank van de nieuwe vissershaven, in het begin van de jaren negentig volledig opgeruimd.

Eronder: de eerste sluis van de nieuwe vissershaven, in 1936 wegens bouwvalligheid buiten gebruik gesteld.

Links: een deel van het Zeewezendok (met schuine bermen), voorafgegaan door de Zeewezendoksluis en de toegangsheul tot de sluis. Het gebouwtje (met 4 traveeën) langs die heul diende voor het onderbrengen van de reddingsboot. Verder, op de westeroever, bemerken we nog de oude vismijn en de visserskaai, de achterkant van het Zeestation met een turbinepakketboot en de eerste motorpakketboot *Prince Baudouin*.

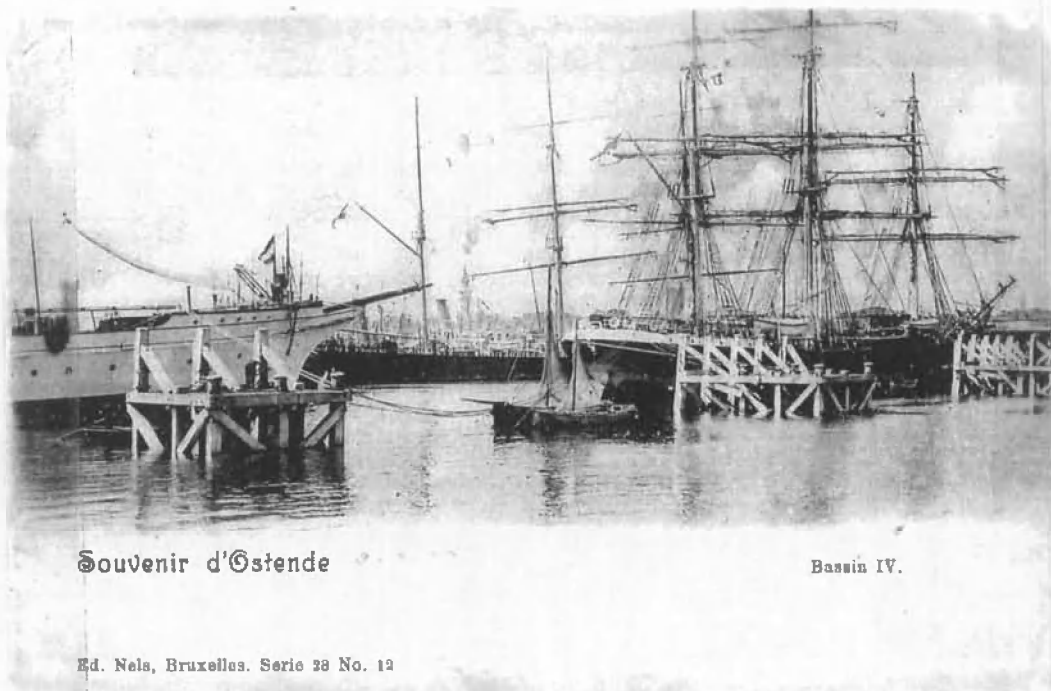
Ostende, le

Le Bon Sûltour, Oostende.

De voorhaven van Oostende gezien van op de oude Militaire sluis ca. 1899.

Rechts: de werkhuizen van het Zeewezen met schoorsteen en omheiningmuur met toegangspoorten. De dukdalven en aanlegsteigers zijn duidelijk zichtbaar.

Links: de aanlegsteigers voor de pakketboten achter het oude Zeestation en in de verte de oude vismijn met 2 vierkante torentjes. Het schip is het koninklijk jacht *Alberta* van Leopold II onder Britse vlag.

Souvenir d'Ostende

Bassin IV.

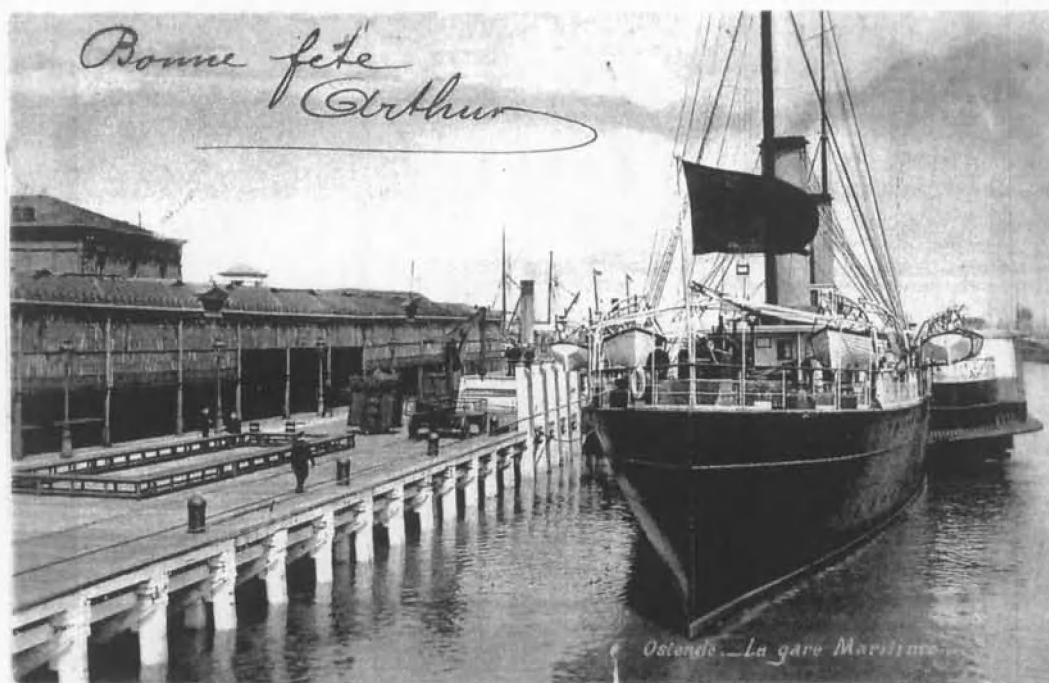
Ed. Nels, Bruxelles. Serie 28 No. 12

Zicht genomen van op de oosteroever ca. 1899.

Links: de voorsteven van het koninklijk jacht *Alberta* van Leopold II.

Rechts: een groot nitraatschip dat in de put gemeerd ligt aan de dukdalven om daar gelicht te worden alvorens de (oude) handelsdokken te kunnen binnenvaren.

In het midden: nog een driemaster met er achter een pakketboot, gemeerd aan de tweede aanlegpost op de westeroever.

Bonne fête
Arthur

Ostende - La gare Maritime

De eerste aanlegpost van de pakketboten achter het oude zeestation ca. 1905.

We zien een raderpakketboot met brede, uitstekende raderkasten en de houten aanlegsteigers waaronder de schuine, in baksteen gemetselde bermers verscholen zitten. Op de houten kaai vloer bemerken we het spoor van een rollend kraantje en de tafels voor het nazicht van het reisgoed door de douane.

LIA TIMMERMANS 80

door Emile SMISSAERT

Willem ELSCHOT heeft haar ooit eens op de schouders geklopt en gezegd : "Och; kind, schrijven is toch zo moeilijk"...

Lia is zélf een zeer verdienstelijk schrijfster. Beter bekend bij het publiek is zij als de oudste dochter van Felix TIMMERMANS, die zij in "Mijn vader" treffend herdacht heeft.

Zij bracht het tot licentiaat archeologie-kunstgeschiedenis (K.U. Leuven), was lerares aan het Sint-Andreas lyceum, o.m. voorzitter van de "Scriptores Catholici" en Lia gaf ongeveer 1.200 lezingen in binnen- en buitenland.

Een vererende opdracht was het schrijven van de Nederlandse versie van de "Wonderlijke Sprookjes van Koningin Fabiola" wier eredame ze een aantal keren mocht wezen.

Lia is fier en gelukkig te behoren en gerekend te worden bij de bonte schare van de Vlaamse letterkundigen. Behalve kinderboeken, publiceerde zij bijdragen over schilderkunst in verschillende tijdschriften en op de radio menige medewerking.

Creatief nam ze de "pen" van vader Felix over, waarom niet, maar op een andere manier, vrij opwellend uit een gemoed en persoonlijkheid die eigen taal, een eigen verwoording spreken, - en dat is maar goed ook.

In het door mij in de Stadsbibliotheek gekoesterd fonds "Ostendiana" neem ik de satirische roman "De Ridder en zijn Gade" (1955) ter hand, een afrekening met het bourgeoisie milieu. Ernaast tref ik "Verloren zomerdag" uit 1959 aan; door taal en sfeer is deze roman een bijzonder kleinood geworden, innig aangevoeld, en "prachtig geschreven". Het boek werd voor het onderwijs aangepast en verklaard in een reeks "cursorische lectuur voor het secundair".

En daar prijkt de psychologische roman "Sabine Mardagas" uit 1963 waar Lia haar opvatting over de "roman" beoefent. "(...) In een roman moet iets gebeuren dat voortvloeit uit de karakters. Er moet iets veranderen, innerlijk of uiterlijk. Anders is het een verhaal waarin het niet noodzakelijk is dat het verloop der gebeurtenissen voortkomt uit de karakters".

Genoeg over haar werk. Lia was een mooi meisje en gauw "verkocht" aan de Oostendse reder Lou ASPESLAGH die haar "meenam", voorgoed, naar Oostende, "stad aan zee". Zij woont er graag, nog altijd in de Jozef II-straat 25. Geboren te Lier op 9 augustus 1920 bieden wij de jarige, nog flinke "dame" onze verjaardagsbloemen aan, met beste "Oostendse" wensen voor een goede gezondheid. Zij is één van de onzen, één van de medewerkers van het einde de vijftiger, begin de zestiger jaren veel gelezen en geprezen magazine "Ostend Flash" en één van de mede sponsors voor het standbeeld van wijlen Koning Boudewijn.

Lia is bekroond geweest met een aantal literaire prijzen en toen ze verkozen werd tot voorzitter van de "Scriptores Catholici" vond het magistratuur van Oostende het een gepaste gelegenheid om haar te bedenken met het erezegel van de stad Oostende. De plechtige overhandiging vond plaats op ons Stadhuis, op zaterdag 14 maart 1964.

Burgemeester PIERS hield een gemoedelijke toespraak waarin hij dhr. ASPESLAGH bedankte om van zijn echtgenote een echte Oostendse gemaakt te hebben door zich hier te vestigen.

Tevens herinnerde hij aan de tijd dat zowel hij als dhr. ASPESLAGH op de universiteitsbanken zaten en dat alle ogen gingen naar dat blond meisje Lia dat zich later zou ontpoppen als een eerste-rang schrijfster.

Het was nochtans Lou ASPESLAGH die het meisje zou weten weg te kapen hetgeen niet te verwonderen is, als dhr. PIERS, vermits hij van een kapersfamilie afstamt.

Spreker herinnerde aan de woorden van Lia TIMMERMANS toen zij zegde dat het zeer moeilijk was de dochter te zijn van een groot vader maar hij voegde er aan toe dat de telg zich waardig heeft getoond van deze veelgelezen vader.

Terloops herinnerde hij aan het cultureel werk van Lia TIMMERMANS zowel op lokaal, als op nationaal en internationaal plan en het mag een eer heten dat zij zich te Oostende gevestigd heeft.

De burgemeester zette de schrijfster letterlijk in de bloemen terwijl haar ook het erezegel overhandigd werd.

De gevierde schrijfster zou haar dank uitspreken voor de hulde die haar gebracht werd en een geloofsbelijdenis afleggen door te verklaren dat zij fier is een Oostendse geworden te zijn en toen onthulde zij een groot geheim, namelijk dat het waar was dat haar echtgenoot van een kapersfamilie afstamde en dat haar man zelfs een voorvader heeft gehad die, namens de vrijheid, het op het leven van Napoleon gemunt had...

Mijnheer en mevrouw Lou en Lia ASPESLAGH-TIMMERMANS, het ga jullie goed !

Literatuuropgave :

Een wat uitvoeriger biografie met bibliografie-van-en-over Lia TIMMERMANS is (nog niet) voorhanden. Wel kan ik wijzen op :

- J. de CEULAER : Te gast bij Vlaamse auteurs. 2^e reeks – Antwerpen, 1967
- L. TIMMERMANS : Verloren zomerdag. – Antwerpen, 1965. – (Het zilveren kompas. Cursorische lectuur).
- Lia TIMMERMANS, in : Grote Nederlandse Larousse encyclopedie, deel 23 (1979), p. 215 : foto.
- Rik DECAN : Wie is wie in Vlaanderen 2000-2002. – 4de uitg. – Brussel : BRD, 1999, p. 1047
- Ed. LAUWERS : Lia Timmermans werd gevierd : erezegel van Stad Oostende voor de schrijfster, in : De Zeewacht : weekblad; nr. 12, 20 maart 1964, p. 11 : ill.

DE NOORDZEE

De Noordzee, de Noordzee, de Noordzee wijd en koud. Dat zijn prachtregeles waarmee Boudewijn De Groot deze zee bezong. Nu is er ook een website gewijd aan de Noordzee in al haar aspecten. Op de site van de Stichting Noordzee wordt vanuit milieuperspectief scherp gelet op het wel en wee van de zee. De site is overzichtelijk en informatief. Actuele informatie en dossiers over belangrijke kwesties worden hier gepresenteerd. Ook voor de kinderen en hun werkstukken is er veel te vinden. Zelfs een interactief spel met vragen over de zeven wereldzeeën. Via de links kom je bij vergelijkbare sites, waaronder de onvermijdelijke zeehondjes van Ecomare. Je kan j ook nog abonneren op een nieuwsbrief die je per e-mail wordt toegestuurd.

Het adres :

<http://www.noordzee.nl/>

Bron : De Uitkijk : nieuwskrant van het tijdschrift "De waterkampioen"; 2 juni 2000, p. 4.

R R R R

Onze prijs = uw profijt
Uw kleurenfoto's manueel afgewerkt volgens de modernste technologie met multi-scanner

**COCK
CAMERA
SERVICE**

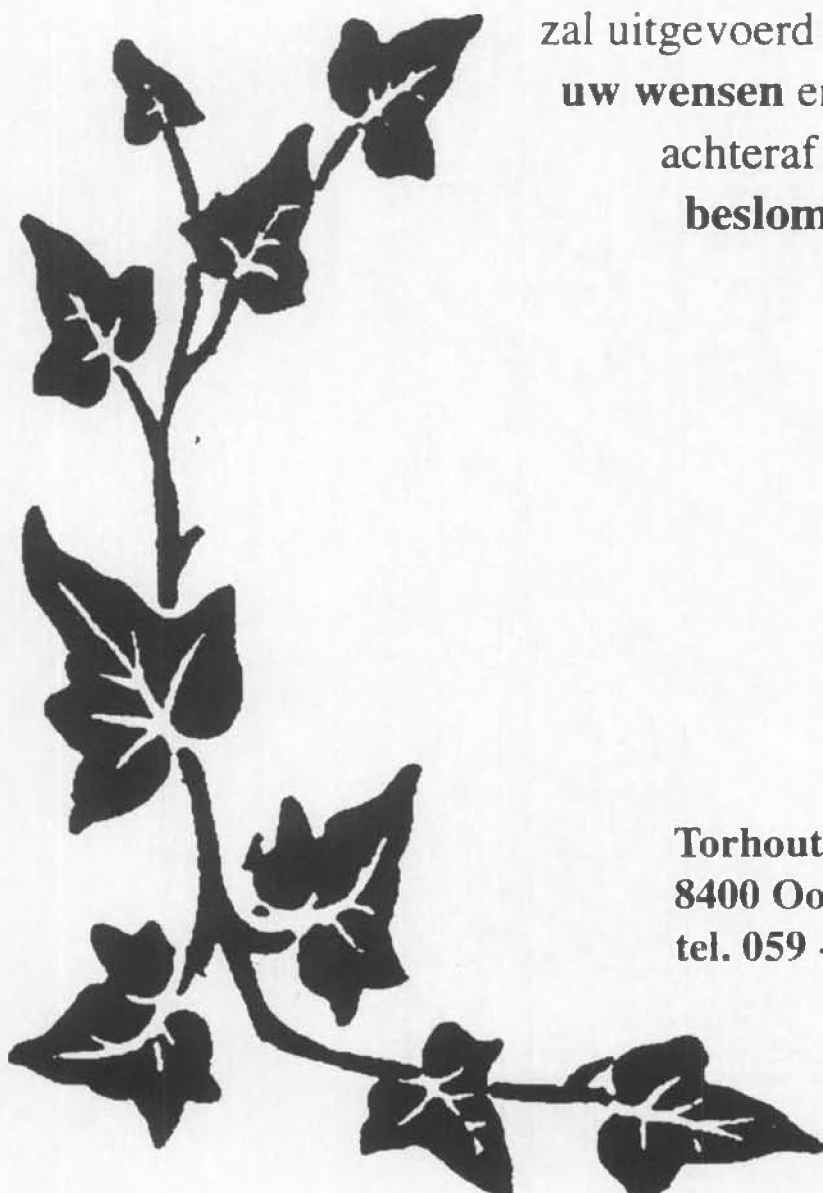
Hoek Jozef II straat en
Christinastraat - Oostende

Waar kwaliteit nog
vakmanschap is

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

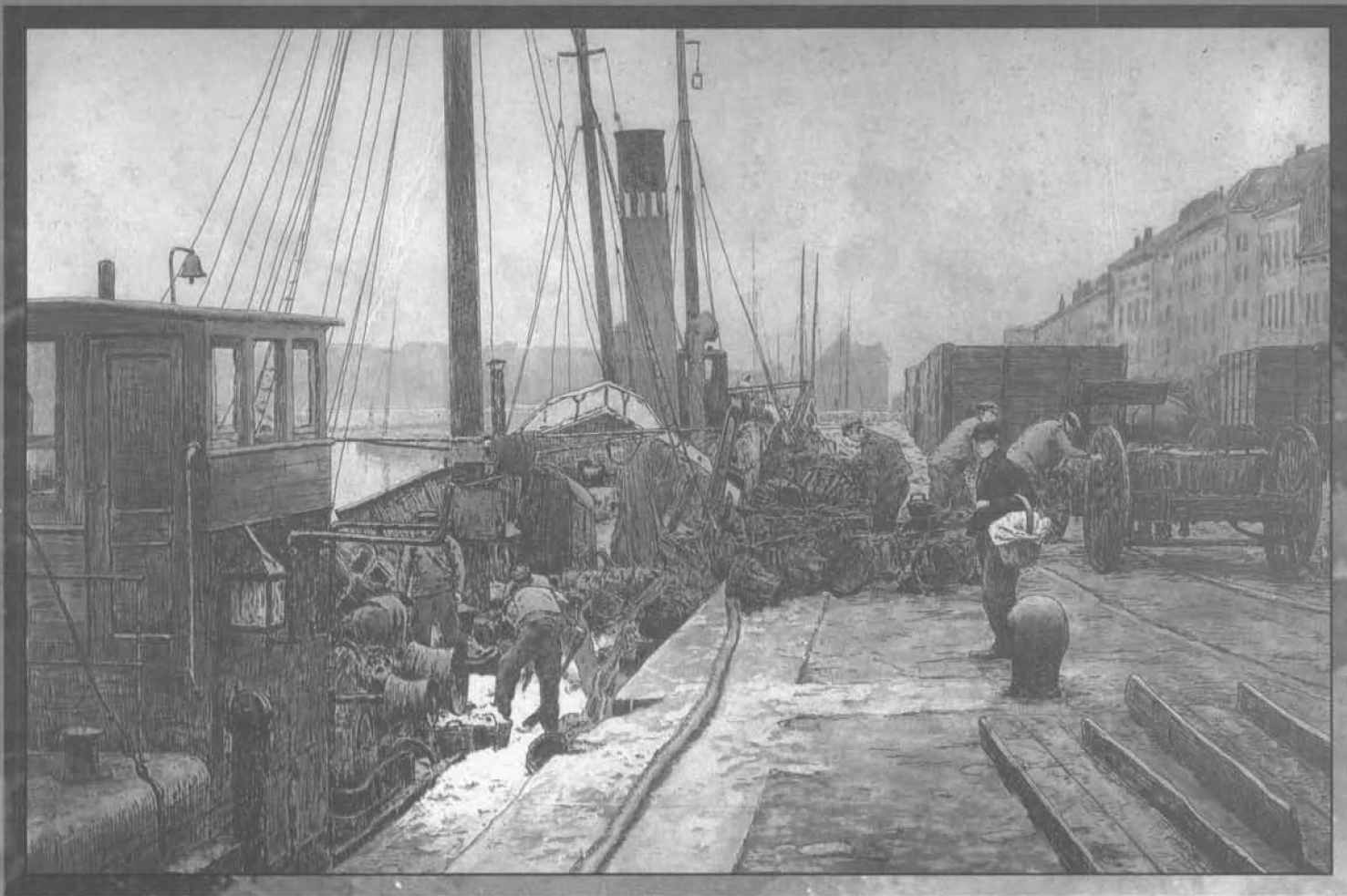

Foto Luc • archief De Plate

Eerste handelsdok rond 1900

DE PLATE

Maandblad

-- OKT. 2000

EIND NOVEMBER 2000 VERSCHIJNT EEN
UITZONDERLIJK BOEK

EEN EEUW OOSTENDSE POSTGESCHIEDENIS BELICHT

Geschreven door Philippe BLOMMAERTS
Rijkelijk geïllustreerd met unieke foto's.

✱

Met dit manuscript behaalde de auteur de eerste prijs voor de beste studie
over Oostende, uitgereikt door het stadsbestuur.

Eind 1900 : de grote Brugse stadsarchitect Charles Dewulf wandelt rond op de terreinen van de wereldtentoonstelling te Parijs. Hij bestudeert er het Spaans paviljoen, zijn inspiratiebron voor een nieuwe opdracht : het ontwerpen van een markant postgebouw te Oostende.

100 jaar later : stilaan luwt de commotie rond de leegstand van Eysselincks meesterwerk, zonder resultaat overigens : de toekomst van het Oostendse postgebouw blijft één groot vraagteken . . .

En daartussenin : een uiterst boeiende historiek niet gespeend van drama, komische anekdotes, pikante details. Een roman bijna, maar dan wel objectief en waarheidsgetrouw. Kunsthistoricus Philippe Blommaerts groef jarenlang in binnen- en buitenlandse archieven, doorzocht talloze boeken, pluisde zovele kranten uit om een weinig bekend stukje stadsgeschiedenis in de kijker te zetten.

Het chronologisch opgebouwde verhaal belicht het postgebeuren van de badstad in al zijn facetten maar immer wordt vertrokken bij de bron, het heilige der heilige, zeg maar de postgebouwen zelf. En de geschiedenis van de post te Oostende, dat is ook de geschiedenis van Oostende zelf : het toerisme, de stations, de stadsuitbreiding, het militair hospitaal, Leopold II, de beide wereldoorlogen, de aanleg van de H. Serruyslaan en de Poststraat, allemaal is het verweven met het reilen en zeilen van de postgeschiedenis van de koningin der badsteden. Ook de actualiteit wordt niet verzwegen en de auteur nodigt iedereen uit om na te denken over de leegstand van het oude postgebouw.

Een rijke tekst wordt het, verlevendigd met meer dan 100 foto's en ontwerptekeningen die **nooit eerder werden gepubliceerd**. Kortom: dit boek is een must voor iedereen die begaan is met de postgeschiedenis en Oostende, zijn historie, zijn toekomst . . .

EEN UNIEK GESCHENKBOEK WAAROP U NU KUNT INTEKENEN !

TECHNISCHE GEGEVENS :

Aantal pagina's : 96
Formaat : 22 x 32 cm

Illustraties : ruim 100
Papier : maco mat 150 gr.

PRESENTATIE :

Standaard uitvoering : genaaid gebonden met harde, geplastificeerde kaft.

Luxe-uitgave : kunstlederen band met goudstempel en stofwikkell.

Deze boeken worden genummerd in beperkte oplage.

PRIJS :

Standaard uitvoering : 950 BEF. tot 5 november 2000, nadien 1.100 BEF.

Luxe-uitgave : 1.295 BEF (enkel bij voorintekening).

INTEKENEN :

Door storting van het overeenkomstig bedrag op rek. nr 652-5701158-65 van HET STREEKBOEK, Vrasenestraat 109, 9100 Nieuwkerken-Waas. Het boek verschijnt eind november 2000. De intekenaars ontvangen een uitnodiging om hun boek te komen afhalen in Oostende. Wie het wil thuisgestuurd krijgen : gelieve 120 BEF. portkosten bij te betalen a.u.b.

De intekenaars worden met hun naam in de publicatie afgedrukt !

INLICHTINGEN :

Tel. (03) 777 75 58 (uitgever) - (059)33.17.94 (auteur)

verantw. uitg.: G. Smet, Vrasenestraat 109, 9100 Nieuwkerken

D E P L A T E v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

Secretaris
F. HUBRECHTSEN
Gerststraat 35 A
8400 Oostende
Tel-Fax 059/50.71.45

Verantwoordelijke uitgever
O. VILAIN
Rogierlaan 38/11
8400 Oostende
Tel 059/70.92.05

Penningmeester
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 Oostende
Tel-Fax 059/70.88.15

REKENINGEN
750-9109554-54
000-0788241-19

JAARGANG 29**NUMMER 7****MAAND oktober 2000****Prijs per los nummer : 60 Fr.****IN DIT NUMMER**

- blz. 177 **R. WEISE.**: Oost van de geule. De schorre van Lissemeris en de oude Vuurtorenwijk (deel 2).
- blz. 186 **K. VERWAERDE** : De begraafplaats aan de Stuiverstraat en de Nieuwpoortsesteenweg (deel 1).
- blz. 196 **I. VAN HYFTE** : Joodse sporen van de familie Libovitz in Oostende.
- blz. 198 **E. SMISSAERT** : De villa "Doris" : summier haar lotgevallen alsook de Gentse "beau mond" te Oostende.

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

Oktober ACTIVITEIT

Donderdag 26 oktober 2000 om 20 u 30

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr. L. Colensstraat 6.

Onderwerp: **FACETTEN VAN DE VRIJMETSELARIJ VAN DE 18^e tot de 20ste EEUW**

Deze voordracht wordt verzorgd door de heer **Stefaan BRUSSEEL**

Dhr **Stefaan BRUSSEEL** is van de jaargang 1942 maar wegens oorlogsomstandigheden in Gent geboren. Na zijn studies in het atheneum te Oostende werd hij regent Frans-Geschiedenis- Latijn.

Hij was inspecteur bij het bestuur voor Jeugdvorming, directeur van het Cultureel Centrum van de Vlaamse Gemeenschap "De Zandloper" te Wemmel en thans adjunct van de directeur bij de afdeling Volksontwikkeling belast met het decreet op de Instellingen.

Gelukkig gehuwd, vader van een zoon en een dochter die beiden reeds hun eigen potje koken, en trotse opa van Tristan.

Dhr **Brusseel** zal ons onderhouden over een onderwerp waar de doordeweekse mens niet zo veel van af weet en normaal niet mee geconfronteerd wordt. Allerlei verhalen en vooral onzin deed de ronde en ook betreffende Oostende kan men over het thema het een en ander aan de weet komen.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid

Men zegge het voort !!!

**OOST VAN DE GEULE:
DE SCHORRE VAN LISSE MORIS EN DE OUDE VUURTORENWIJK**

(Deel 2)

door **Rudolf WEISE**

Kunstenaars op de wijk.

De bekende Vlaamse expressionistische schilder van stoere vissers, zeezichten, forse boeren en landschappen en meester van de moderne schilderkunst, Constant Permeke (1886-1952), was een "*Oede Viertorenoare*".

Hij bracht een stuk van zijn leven door tussen de vissers, de duinen en de zee. Na zijn huwelijk met de Brugse Maria Delaere woonde hij, met uitzondering van de oorlogsjaren, van 1912 tot 1922 op de "*Viertorre*" in de Fortstraat 9. Hij kende immers de wijk goed want hij kwam er reeds als kind, op schoolvrije donderdagnamiddagen, met vriendjes spelen.

Zijn atelier bevond zich vóór de Eerste Wereldoorlog in de Jacobsenstraat waar ook, de toen 31-jarige autodidact, Leon Spilliaert, een ander Oostends schilder en voorloper van het surrealisme werkte. Spilliaert was bekend voor zijn marines, duin- en havenzichten, aquarellen en gouaches. Een werk dat hij maakte in 1910 noemde hij ten andere "De Vuurtoren".

Permeke werd in 1914, zwaar gewond aan het front, naar Engeland afgevoerd waar hij verbleef tot hij in 1919 terug zijn intrek nam in zijn heerlijk gehavend huis in de Fortstraat dat hij eigenhandig herstelde. Hij was weer thuis. Zijn gezin had het toen alles behalve breed. Tussen 1919 en 1922 schilderde hij een aantal figuren en taferelen over het volksleven op de wijk.

In 1922, toen het toekomstig lot van de wijk meer vorm kreeg en het slechtste liet vermoeden, verhuisde hij naar Stene, dan naar Oostende en later naar Jabbeke waar het huidige Permeke museum gevestigd is. Permeke stierf in 1952. In de St. Antoniuskerk op de Vuurtorenwijk hangt een door hem in 1921 gerestaureerd schilderij, "OLV van altijddurende bijstand", een drieluik van de hand van de kunstenaar Beryngier uit Nevele.

De Eerste Wereldoorlog.

Op 04 augustus 1914 brak de Eerste Wereldoorlog uit. Zoals overal zouden deze oorlogsjaren ook aan de wijk niet onopgemerkt voorbijgaan.

Reeds op 17 augustus werden tien vliegtuigen en een luchtschip van het Engelse Eastchurch Squadron van de marinevliegdiens op de wijk gestationeerd. Ze bezetten de polo, een braak terrein tussen de vuurtoren en het militair hospitaal. In de dertiger jaren kwamen schaapherders er nog regelmatig hun kudden weiden.

Ons leger, dat slechts voet voor voet ons grondgebied prijs gaf, trok zich langzaam terug achter de Ijzer. Al die daartoe de mogelijkheid had vluchtte naar het neutrale Nederland, Frankrijk of Engeland. Zo ook mijn grootvader Theophiel Saelens en zijn broer August die beiden naar Frankrijk trokken. Veel visserfamilies staken, soms in kleine bootjes, het kanaal over.

Op 14 oktober, terwijl een voorpost van het Duits leger reeds Bredene bezette, verliet het laatste schip Oostende. Eén dag later werd Oostende bezet en op 16 oktober verschenen de eerste Duitsers

op de Vuurtorenwijk.

Ze bezetten de stadsschool, het fort Napoleon en het militair hospitaal. Vanaf de 26e stelden ze geschut op rond de vuurtoren. In de omgeving van het fort werden loopgraven aangelegd en bunkers gebouwd. Begin april 1915 maakten ze tussen de Fortstraat en de duinen hun batterij "*Hindenburg*" operationeel. Toen hadden ze reeds de batterij "*Eylau*" geïnstalleerd op de Halve Maan, de batterij "*Friedrich*" oostelijk ervan en stond de batterij "*Blücher*" aan de Leopoldsluis. Nabij de werkhuizen van het zeewezen stond ook nog de luchtafweerbatterij "*Großherzog*" bestaande uit vier zware 88mm kanonnen. In de duinen achter het huidige zeemanstehuis Godtschalck lag dan nog de batterij "*Irene*". Naarmate de oorlog verliep bouwden de Duitsers er in de omgeving steeds meer en meer militaire steunpunten en versterkingen.

De "*Viertorre*" zat letterlijk midden in een kruisvat en kreeg het tijdens de vier lange oorlogsjaren dan ook hard te verduren. De wijk werd regelmatig gebombardeerd uit de lucht of door inschieten uit zee.

Er vielen niet alleen 39 burgerlijke slachtoffers maar ook veel gekwetsten waaronder mijn tante Bertha Saelens. Op 16 juni 1915 stond ze voor de deur van hun huis in de Marinestraat 24 met haar nichtje Madeleine Defraye naar overkomende vliegtuigen te kijken toen een bom in de straat viel. Ze werd door de bomscherven zwaar verwond over het ganse lichaam. De kleine Madeleine liep een zware voetkwetsuur op. Op zondag 24 maart 1918 werd mijn moeder Irma Saelens, bij een inschieting op Oostende door de Engelse marine, door granaatscherven gewond aan het linkerbeen. Ze was toen 15 jaar en woonde in de Avisostraat 77. Er was ook heel wat stoffelijke schade op de wijk.

Een eerste dodelijk slachtoffer, Edmond Bauwens, viel op 08 november 1914. Hij werd door een Duitser neergeschoten toen hij een bevel tot stoppen negeerde. Op 22 maart 1915 onderging de wijk haar vuurdoop. Bommen vielen op het huis nr.36 in de Liefkemoresstraat en in de Noordstraat. Op 16 april was het de herberg van Wouters in de Edward Hammanstraat en de Liefkemoresstraat die getroffen werden. Later op het jaar werden nog huizen in de Fortstraat, de Aviso- en Stokerstraat, de nrs. 55, 58 en 65 op de Vuurtorenweg, de nrs. 9, 17 en 25 in de Edward Hammanstraat, nr. 58 in de Liefkemoresstraat en nr. 24 in de Marinestraat getroffen.

Op 07 september 1915 werd voor de eerste maal uit zee ingeschoten. Granaten vielen op de Vuurtorenweg op de huizen nrs. 5, de herberg van Modest Pauwels-Anna Rotsaert die beiden het leven lieten en 7 waarbij nog één zwaar gekwetste viel. De bezetter blies de, reeds door inschieting beschadigde, vuurtoren op. Deze werd immers door de Engelse marine als baken gebruikt bij haar beschietingen uit zee. Gedurende het oorlogsjaar 1915 werd de wijk maar liefst 14 maal gebombardeerd uit de lucht en een paar keer uit zee.

1916 daarentegen was een rustiger jaar. Op 22 februari trof men de Avisostraat en de Vuurtorenweg. Op 09 november trof men de huizen nrs. 3, 5, 9, 10 en 11 op de Vuurtorenweg en op 15 november trof men de filiaal van Delhaize. Bij dit bombardement werd ook een vrouw een been afgerukt. En de tragische reeks zet zich verder. Op 17 november werden de Fortstraat, de Avisostraat en Vuurtorenweg getroffen.

In 1917 werd de wijk dan weer tien maal gebombardeerd uit de lucht en éénmaal uit zee. Op 09 april trof men in de Jacobsenstraat de woningen nrs. 56 en 58. Op 01 juni vielen er weer drie doden, mevrouw Maertens en haar twee dochterjes, wanneer bommen vielen op de huizen nrs. 35, 37, 39, 41 en 43 t/m 55 in de Stokerstraat, de nrs. 34, 36, 38 en 40 in de Avisostraat en ook in de Noordstraat. De 27e van dezelfde maand trof men ook de Loodsen-en Fortstraat. In de loop van het jaar werden verder nog verschillende huizen getroffen: in de Jacobsenstraat: de nrs. 58 en 60 en in

**DE OUDE VUURTORENWIJK EN
DE BATTERIJ HINDENBURG IN 1918.**

Luchtfoto van de Oude Vuurtorenwijk, de batterij Hindenburg en de vele versterkingen rond het fort Napoleon genomen op 13 maart 1918. Rechts onder de batterij, langs de Fortstraat: de "Boxen".

DE BOMBARDEMENTEN VAN 1 JUNI 1917.

Zicht op de getroffen huizen in de Stokerstraat.

De Avisostraat. Ook de Duitsers staken soms een handje toe.

in de Blankenbergestraat de nrs. 69 en 73. Ook de Fortstraat, de Victorialaan en de Willem I Laan werden getroffen. Bij de inschiëting uit zee op 28 juni trof men weer de Loodsen-en Fortstraat.

In 1918 waren er luchtaanvallen in de maanden april, juni, juli, augustus, september en oktober. Daarvan werden de Stokerstraat, de Avisostraat nrs. 4 en 12, de Blankenbergestraat, de Jacobsenstraat, de Victorialaan, de Vuurtorenweg, de Marinestraat, de Edward Hammanstraat en de Congolaan het slachtoffer. Op 19 januari, 27 maart, 13 april en 29 juli 1918 schoot men in uit zee. Bij de eerste beschieting viel weer een dode: een jongen van 18 jaar, Belpaeme genaamd.

Het was van het goede wat te veel. Door de aanhoudende bombardementen en het permanent gevoel van onveiligheid waren reeds een aantal bewoners van de wijk naar Sas-Slijkens en Bredene gevlucht.

Niet alleen het oorlogsgebeuren was een gesel voor de bevolking, er was ook veel sociale nood. Veel vrouwen waarvan de mannen onder de wapens waren of naar veiliger oorden trokken, bleven alleen achter met hun soms kinderrijke kroost. Wilden ze brood op tafel dan moesten de handen uit de mouwen gestoken worden. Dat dit alles behalve gemakkelijk verliep spreekt voor zich. Zo waren ze bvb. verplicht zwaar en vuil werk te verrichten, wasvrouw te spelen voor de Duitsers of als schoonmaakster te gaan werken.

Gelukkig bestond er vanaf het hongerjaar 1917 op de wijk een comité voor hulp en voeding: de volkskeuken. Het was een hulplokaal van de reeds sinds 1914 bestaande volkskeuken in de katholieke Volksbond. Dit sociaal werk probeerde daar waar nodig de grootste nood te lenigen. De leiding ervan berustte bij onderpastoor Albert Ghesquière en de heer Ollieuz, koster. Ze organiseerden dagelijks soep-en voedselbedelingen. Zo bedeede deze volkskeuken in maart 1917 voor het geheel van de Oostendse bevolking 100.191 noenmalen, in april 195.204, in mei 234.851, in juni 201.926. Men kon er ook diverse eetwaren kopen aan sterk verminderde prijzen.

Het comité bestond uit een aantal vrouwelijke medewerksters die zich belangloos inzetten voor het goede doel. Onder hen enkele van die alleenstaande vrouwen zoals mijn grootmoeder Elisa Jonckheere en haar schoonzuster Louise Vandenbussche, die na de vlucht van hun kostwinners beiden achterbleven met elk drie kinderen. Stoeltjeszetter Pietje Loncke was ook van de partij.

In de nacht van 09 op 10 mei 1918 rond 01u45 brak rond de wijk weer eens de hel los toen alle Duitse batterijen het vuur openden om een nieuwe poging tot blokkade van de Oostendse haven door de Britse marine te beletten. Het uitvoerig beschreven, dramatisch en tot mislukken gedoemde epos van HMS Vindictive was begonnen. Om 02u49 zonken de overlevende bemanningsleden bij het oosterstaketsel het zwaar aangeschoten en deerlijk gehavende schip. Men heeft die nacht op de "Viertorre" weer eens niet geslapen.

Er was reeds een eerste mislukte poging tot blokkade van de haven geweest in de nacht van 22 op 23 april, "St. George Day", waarbij beide sperschepen, de kruisers HMS Sirius en HMS Brilliant, ter hoogte van Bredene aan de grond liepen.

Op 17 oktober 1918 werd Oostende bevrijd. De 19e vielen er op de wijk nog negen doden bij een ontploffing van oorlogsmunitie die veroorzaakt werd toen enkele bewoners in een bunker artilleriegranaten wilde ontmantelen voor de koperen hulzen. Koper was toen immers geld waard.

11 November 1918, 11u., klaroenen aan het westelijk front blazen het "staakt het vuren". Na vier jaren moordend en tomeloos geweld en zeeën van menselijk leed zwegen eindelijk de wapens. Te laat echter voor een ganse generatie jonge Europeanen waarvan er tienduizenden in Vlaamse grond begraven liggen. Onder hen 21 zonen van "d'Oede Viertorre".

Soldaten vonden na vier eindeloze oorlogsjaren hun familie terug. De naar Frankrijk uitgeweken echtgenoten en vaders kwamen eindelijk terug thuis. Vissers en zeelui kwamen met hun families terug uit Engeland. Het normale leven kwam stilaan terug op gang.

Op- en teloorgang.

Na de oorlog kende de wijk een nieuwe bevolkingsexplosie. Vluchtelingen uit de streek die bij hun thuiskomst have en goed verloren hadden, Vissers uit Nieuwpoort waarvan de havenstructuur vernietigd was en Pannenaars op zoek naar een thuishaven en een nieuwe toekomst kwamen zich op de Vuurtorenwijk vestigen.

Op de wijk werd een voetbalploeg opgericht. Ze noemden zich de "De zwarte leeuwen" een duidelijke verwijzing naar het Vlaams karakter van de sportvereniging en de stoerheid van haar spelers.

In 1924 bouwde men er een nieuwe, 65 m hoge vuurtoren waarvan het licht zichtbaar was tot 22 mijl in zee. Vuurtorenwachter was de heer Troispont, de heer Smaghe was hulpvuurtorenwachter.

In 1930 werd eerstgenoemde opgevolgd door de heer Camiel Meysman, een personeelslid van de loodsdienst. Camiel werd geboren op 08 september 1894 op de Vuurtorenwijk. Zijn ouders woonden in de Stokerstraat 42. Hij bleef in dienst tot 09 september 1959, datum waarop hij met pensioen ging. Bij het uitvoeren van zijn functie moest hij soms tot vijf maal per dag de 324 trappen beklimmen die naar de torenkamer leidden. Het hield hem fit. Zijn zoon Louis, "Lowietje van de torre", zorgde er voor dat hij ons eens meenam op de toren. Voor een kind toen een hele gebeurtenis.

Hij woonde met zijn gezin in het pas voltooide vuurtorenwachtershuis nabij de toren. Ook deze toren werd op 03 september 1944 samen met het wachtershuis bij hun aftocht door de Duitse genie opgeblazen. Zegt men niet dat de geschiedenis zich herhaalt?

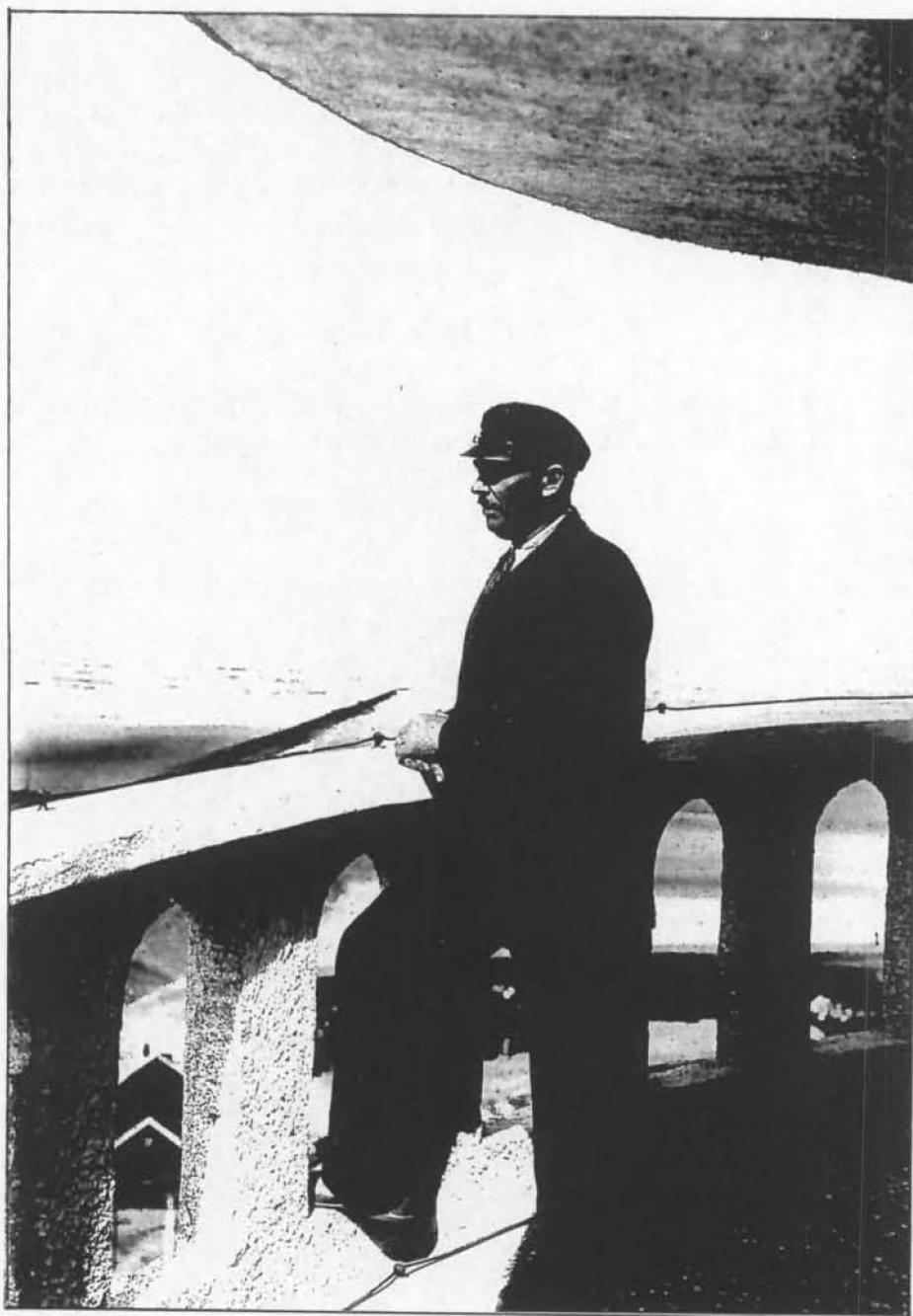
Camiel woonde tijdens WOII op de Groenendijkwijk in de Doornbilkstraat 10 naast mijn grootouders, het echtpaar Theophiel Stefaan Saelens - Elisa Maria Jonckheere. Op 30 oktober 1942 kregen de straatbewoners van de bezetter vier dagen tijd om hun huis te ontruimen. Alle huizen werden vervolgens einde 1942 begin 1943, bij het ruimen van het schootsveld voor hun antitankwal, door de Duitsers gesloopt. Mijn grootouders weken uit naar een huisje in de Driftweg 101 te Bredene-Duinen tot ze op 24 augustus 1948 terug hun intrek konden nemen in hun met oorlogsschade heropgebouwd huis in de Doornbilkstraat 8.

Onze vissersbevolking krijgt het af en toe zwaar te verduren. Zo ook in de morgen van 18 juli 1924. Er stak plots een hevige storm op die onze vissers op zee volledig verraste waardoor er velen omkwamen. Onder hen vijf inwoners van de wijk: Charles Jonckheere, Isidoor Pieters, Julien Poitier en zijn zoon Maurice en Charles Verbiest. De wijkbewoners deelden massaal in de rouw van de ongelukkige families die hun vader en/of zoon verloren. De begrafenis van de aangespoelde drenkelingen greep dan ook steeds plaats onder grote volkstoeloop.

Vanaf 1922 begon men op de wijk met de voorbereidingen voor de, in verschillende fasen, geplande onteigeningen. Sedert 1907 bestonden er te Oostende reeds plannen voor het aanleggen van een nieuwe vissershaven met een daarop aansluitende woonwijk oostelijk van de bestaande haven. In 1912 sloot de regering met het stadsbestuur een overeenkomst om de gronden van de Vuurtorenwijk te onteigenen. Het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog kwam echter roet in het eten gooien.

In 1921 was het dan zover. Plannen en lastenboek voor de havenwerken werden goedgekeurd. Meteen werd ook het doodsvonnis over de wijk geveld.

DE VUURTORENWACHTER.

De Heer Camiel Meysman (1894-1968) op het terras van de vooroorlogse vuurtoren. Hij was vuurtorenwachter van 1930 tot 1959. Links onder op de foto bemerkt men de loods van de zeereddingsdienst waarin de reddingsboot ondergebracht was.

Het stadsbestuur vertrouwde het aanleggen van straten, rioleringen en nutsvoorzieningen van de nieuw geplande wijk toe aan de daartoe speciaal opgerichte maatschappij "*Ostende Phare et Extensions*" kortweg OPEX. Afkorting van een volksvreemde naam onder dewelke de nieuwe wijk bij de bevolking bekend werd en die men heden, bijzonder bij de oudere generatie, nog wel eens hoort. Bij de jongere generatie is die naam echter stilaan aan het verdwijnen. Zij spreekt nu meer en meer van de "Vuurtorenwijk".

De werken aan de schutsluis en het visserijdok vingen aan in 1922. In 1929 waren ze voltooid. In 1932 beëindigde men de werken aan de slipway en de vismijn. In 1934 volgde de officiële inhuldiging.

De werken voor de aanleg van de nieuwe wijk kwamen echter door allerlei perikelen tussen de stad Oostende en de S.A. OPEX slechts moeizaam op gang. De tijd drong echter want de onteigeningen en het hiermee gepaard gaande slopen van de gebouwen waren reeds ingezet. Veel Vuurtorenaars hebben toen met gekuiste stenen van de afgebroken huizen elders, geheel of gedeeltelijk, een nieuwe woning opgetrokken.

In de jaren 1930-31 begon de uiteindelijke leegloop van de oude wijk. Ook mijn grootouders verhuisden op 27 augustus 1930 uit de Liefkemoresstraat 23 naar hun nieuwbouw in de Doornebilkstraat 8 op de Bredense Groenendijkwijk. In 1934 werden de laatste drie huizen op de wijk afgebroken. "*D'oede Viertorre*" trad binnen in het rijk der legenden.

Nawoord.

Al had "*D'oede Viertorre*" materieel opgehouden te bestaan, in de geesten van allen die er gewoond en geleefd hebben en hun nakomelingen bleef ze springlevend.

Deel uitgemaakt te hebben van de bevolking van de "*Viertorre*", een "*Oede Viertorrenaore*" geweest te zijn bekleedde de oudere generatie oostelijk van de haven met een soort status.

Nog heden wordt er in deze Oostendse buitenwijk en in de erbij aansluitende Bredense Groenendijk- en Sasmiddens, naar waar veel oud-Vuurtorenaars uitzwermden, met enige trots en soms ook met een tikkeltje weemoed gesproken over de verdwenen wijk en haar bewoners, dat taai en noest ras uit het "*Negerdorp*": "*d'Oede Viertorrenaors*".

Zij zijn immers onze voorouders en de grondleggers van de huidige Vuurtorenwijk waar nu hun kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen wonen voor wie hun herinnering nog steeds erg dierbaar is.

Bronnen.

1. Bredeniana -1988.
2. Dagblad "Het Volk"-03 10 1958.
3. De Armenschool te Oostende (1682-1795)-Jan Coopman.
4. Een beetje ruw maar oprecht-Leo Coulier-1999.
5. Fort Napoleon-Frank Ryon en Freddy Hubrechtsen-2000.
6. Het oude Oostende-Edward Vlietinck-1897.
7. Het Oostendse oorlogsdagboek van Charles Castelein 1914-1918-Historische publicaties Oostende-1998.

8. 150 Jaar stedelijk lager onderwijs Oostende-Huguette Vanden Weghe-1987.
9. Met grof geschut-Stichting Vlaams Erfgoed-Catalogus bij een tentoonstelling-1999.
10. Nauwkeurige beschrijving der oude en beroemde zeestad Oostende-Jacobus Bowens-1792.
11. Oostende 14 -18 -Deel 1 en 2-Ferdinand Gevaert en Freddy Hubrechtsen-1995.
12. Oostende de memoires van een stad-Marcel Vanalderweireldt-1992.
13. Oostende onder de Duitse bezetting 1914-18-De Zeewacht.
14. Oud Oostende, enkele nieuwe bronnen-Jan Coopman.
15. Straatnamen van Oostende van A tot Z-Daniel Deschacht-1998.
16. Ter Ceure-Heemkundige Kring Bredene-Jaarboek 1973-d' Oede Vierterre 1894-1900-Frans Verbanck.
17. Zoeklicht op Bredene-Raoul Eeckhout-1968.
18. Kaart van F. Balthazar 1603-04, kaart van Joan Blaeu 1649 en diverse naamloze 18e-eeuwse kaarten.

Foto's.

1. Eigen familie- en kaartarchief.
2. Foto van vuurtorenwachter C. Meysman-Familiearchief Mevrouw Meysman-Boumans-Bredene.
3. Foto's WOI, schoolfoto 1921 en Stokersstraat-Fotoarchief van de Heer H. Servaes.
4. Luchtfoto-Fototheek Koninklijk Legermuseum Brussel.

Plan van de wijk:

1. Zie nr. 11 hiervoor: deel I blz. 171.

—++—

Onze prijs = uw profijt

Uw kleurenfoto's manueel afgewerkt volgens de modernste technologie met multi-scanner

COCK CAMERA SERVICE

Hoek Jozef II straat en Christinastraat - Oostende

Waar kwaliteit nog vakmanschap is

DE BEGRAAFPLAATSEN AAN DE STUIVERSTRAAT EN DE NIEUWPOORTSESTEENWEG

door **Koen VERWAERDE**

Deel 1 'Historie'

Het thema van de "Open Monumentendag 2000" was dit jaar "tijd".

De schakel tussen vroeger, nu en later. Tijd noemt ook toekomst, tijd is het verleden.

Het telkens op elk ogenblik starten en het steeds weer voorbij zijn.

Na elk uur, elke minuut, een seconde wachtend, het leven te leven waarvan de som alles verandert.

Nergens is "tijd" zo innig voelbaar en dan ook tastbaar als op een begraafplaats; de wijze waarop vingertoppen van een nieuwsgierige bezoeker de gladde soms ruwe oppervlakte van kille natuursteen vragend streelt; een naam en een data aandachtig leest van wie is voorgegaan.

Begraven en begraafplaatsen zijn er altijd geweest in elke culturele conventie. De piramides van het oude Egypte, de grafruïnes aan de inkompoorten van Pompeii, de verdwalende straten van Père Lachaise zijn gekende en bewustkomende voorbeelden hiervan.

Het was de Cultuurdienst van de Stad, met name mevrouw Nadine Constandt, wd. Bureauchef, die de aandacht vestigde op het feit dat de begraafplaatsen aan de Nieuwpoortsesteenweg en aan de Stuiverstraat als een van de te bezoeken sites aan bod diende te komen op de Open Monumentendag 2000 (zondag 10 september). Deze sites zijn voor velen onbekend, doch vol van heemkundige en plaatselijke geschiedenis. Het lijkt alsof ze er altijd zijn geweest. Menig mens heeft zich over de complexe historie van één of beide begraafplaatsen gebogen. Wijlen de heer Jan DREESEN, de heer Gerard VANDAMME, de heer Ivan VAN HYFTE, de heer Jan NUYTEN, de heer Jean Pierre FALISE, de heer Omer VILAIN en de lijst kan zo verder gaan; ongeveer mens die stuk voor stuk een tip van de sluier oplichtten of kan men hier spreken over het inpassen van stukken in een puzzel. Wat volgt is een summiere, maar daarom niet minder belangrijke historie m.b.t. de begraafplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg en een meer gedetailleerde uitleg over het ontstaan van de begraafplaats aan de Stuiverstraat (deel 1). In het tweede deel wordt de lezer uitgenodigd om een wandeling te maken aan de hand van een lijst waarin elke geïnteresseerde zal ontdekken dat de begraafplaats aan de Stuiverstraat niet alleen de moeite waard is om het graf van Nonkel Albert of tante Marie te bezoeken, maar ook, als mijn bewoording ontvankelijk mag wezen, omwille van de rijke inhoud van sommige graven die het stoffelijk overschot bewaren van prominente persoonlijkheden en kunstenaars; maar ook van graven met merkwaardige bouwsels als graftekens (lees monumenten).

De begraafplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg ('t oud kerkhof).

Tot op heden spreekt men in de volksmond over het "Oude Kerkhof" wanneer men de begraafplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg bedoeld. Deze begraafplaats zou de derde oudste begraafplaats zijn van ons land. De aanleg vond plaats omstreeks het jaar 1852. Het jaar daarvoor had men een zogenaamd "logement" gebouwd voor de grafdelver (vermoedelijk de huidige ingangspaviljoenen), kostprijs 7.630,- Belgische frank.

Nog in het jaar 1852 ging men over tot het overbrengen van de stoffelijke resten van de toen opgeheven begraafplaats aan het Prinses Stefanieplein en Prinses Clementinaplein, gelegen aan de Grensstraat en de Moerasstraat (m.b.t. de vergunde).

De laatste straatnaam verwijst naar de waterachtige en drassige gronden welke zich aldaar bevonden. Deze doordrenkte ondergrond verplichtte het toenmalige stadsbestuur om uit te kijken naar een andere locatie.

Andere bronnen spreken zelfs dat de koning-urbanist Leopold II aan de basis lag van de aanleg van de begraafplaats Nieuwpoortsesteenweg. De aanblik op een begraafplaats langsheen de aan te leggen Koninginnelaan zou immers storend zijn. Misschien wijst dit gegeven op het feit dat bij de aanleg van de Koninginnelaan (of net daarvoor) er daar nog steeds graven aanwezig waren. Persoonlijk hou ik het liever op de voor de hand liggende reden van wateroverlast, immers Koning Leopold II beklom de Belgische troon op 17 december 1865; dus jaren na de aanleg van de huidige "oude" begraafplaats.

De begraafplaats aan de Prinses Stefanieplein en het Prinses Clementinaplein was de eerste officiële begraafplaats buiten de stadswallen, aangelegd in het jaar 1794, op het einde van de Oostenrijkse periode dus. Het kerkhof rond de Sint-Pieterskerk werd dan ook dat jaar nog gesloten, immers had keizer Jozef II op 26 juni 1784 een decreet (Edict) op de kerkhoven uitgevaardigd. Hierin werd gesteld dat met ingang van 1 november van hetzelfde jaar de begravingen buiten de kerk en buiten de agglomeraties dienden te gebeuren. De beweegreden hiertoe was onder meer van hygiënische aard. Wat dit besluit in de evolutie van de begrafenisgewoonte teweeg bracht is het feit dat veelal de grootsteden en kapitaalkrachtige gemeenten zich een nieuwe begraafplaats konden veroorloven en dat daartegenover de landelijke gemeenten (arme) de bestaande kerkhoven officieel als voorlopige en tijdelijke begraafplaatsen verder gebruikten zogezegd in afwachting van een eventuele aanleg van het nieuwe (wat in feite nooit gebeurde; "sauf en cas de maladies contagieuses").

Hoe dan ook in 1823 besliste het bestuur om deze site aan de Prinses Stefanieplein en het Prinses Clementinapleinaan te verlaten en een begraafplaats op een andere locatie aan te leggen. Aanvankelijk waren er twee voorstellen, één aan het oude Fort Philips op de weg naar Sas-Slijkens, een tweede langs het kanaal Brugge; beide voorstellen werden verworpen.

Men benoemde een nieuwe commissie welke deze problematiek diende te onderzoeken.

Het duurde nog jaren vooraleer men tot een besluit kwam.

In 1850 besloot de Gemeenteraad over te gaan tot aankoop van gronden op de gemeente Mariakerke. Het was een terrein nabij de boerderij van Kesteloot, grenzend aan de Nieuwpoortsesteenweg. De aankoop van de grond werd met 10 stemmen tegen 2 goedgekeurd.

Het jaar daarna, in 1851, werd het nieuwe reglement op de begraafplaatsen in de gemeenteraad gebracht en goedgekeurd. Men stelde aanvankelijk voor de "nieuwe" begraafplaats in 6 perken in te delen. Volgens fortuin en stand. Enkele raadslieden verzetten zich tegen deze gedachtegang.

De begraafplaats diende menselijker en socialer ingedeeld. Na de dood diende iedereen, ongeacht fortuin en/of stand, naast elkaar begraven te worden. Twee categorieën bleven bestaan, te weten de tijdelijke en eeuwige vergunningen.

De begraafplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg is wat men in het vakjargon noemt een niet-actieve begraafplaats. Bij raadsbesluit van 27 februari 1976 besliste de gemeenteraad de definitieve sluiting van de begraafplaats met ingang van 15 februari 1976. Enkel bijzettingen in de reeds vergunde gronden en/of kelders worden er nog toegestaan, luidde het.

De plattegrond van de begraafplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg heeft een rechthoekige vorm gekenmerkt door een kruisvorm waarvan de verticale lijn van aan de ingangspoort tot aan de Calvarie loopt en de horizontale lijn overeenstemt met de perken 5 en 6. In deze perken bevinden zich de oudste graven, lees concessies, maar ook tevens de belangrijkste architectonische en kunsthistorische grafmonumenten.

Het totaal aantal graven op deze begraafplaats bedraagt 4595 stuks, waarvan 2218 in goede staat en 2377 beschadigde (te herstellen ongeveer 1167 stuks - toestand december 1997).

Het ligt niet in mijn bedoeling om hier van haver tot gort, van aangeland graf tot graf tot aan de uithoeken van het labyrint dezer belangrijke en onverhoopte begraafplaats de lezer mee te nemen. Aanvankelijk had ik gedacht een drietal lijsten (1) bij te voegen in dit artikel om aan de hand hiervan de begraafplaats naar eigen oordeel en/of keuze te verkennen. Maar deze lijsten, welke het product zijn van intens maandenlang zoekwerk en welke overigens op vraag van de Commissie voor grafmonumenten werd opgesteld, horen tot het dossier van de herwaardering van de site en zijn in die zin nog steeds een werkdocument welke de positieve benadering van het dossier zou kunnen beïnvloeden bij een eventuele publicatie ervan. Evenwel kan elke geïnteresseerde deze lijst "tijdelijk" bevragen ter inzage aan de begraafplaats verantwoordelijken ter plaatse (de heren André VANSLEMBROUCK en Boudewijn DERYCKE). Let wel : na het bezoek dient deze terug afgegeven bij het verlaten van de begraafplaats.

Graag nog een laatste opmerking vooraleer we de bladzijde omslaan en aan de kostbare ontstaansgeschiedenis van de begraafplaats aan de Stuiverstraat beginnen. Bekijk bij een volgend bezoek aan " 't oud kerkhof " aandachtig de gietijzeren toegangshekken. Uit goed ingelichte bron (de heer Jan NUYTTEN, wijlen de heer René DEFLOOR) blijkt dat dit hekken een kopie zou zijn van de toegangspoort welke ooit de begraafplaats aan het Prinses Stefanieplein en Prinses Clementinaplein afsloot. Er is meer zelfs, het origineel heeft hier ook ooit gestaan.

Op 27 april 1990 beslist de gemeenteraad tot het renoveren van de toegangshekken van de begraafplaatsen aan de Nieuwpoortsesteenweg en deze aan de Stuiverstraat. NV Werkhuis VANTHUYNE-VERCOUTTER uit Nieuwpoort haalde, als enige inschrijver, de aanbesteding binnen. Dit voor een totaal prijs van 1.846.433,- frank (BTW inclusief). De originele poort was in een dermate vervallen staat dat buiten de gedrapeerde urnen bovenaan het hekken omzeggens alles diende gereconstrueerd te worden. In de huidige toegangshekken bevinden zich nog delen uit het origineel. De werkzaamheden werden beëindigd in augustus 1990.

De begraafplaats aan de Stuiverstraat (Thuyntjes kerkhof).

Alreeds op het einde van de 19de eeuw stelde het Bestuur vast dat de begraafplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg, niet onmiddellijk, maar binnen enkele decennia, niet meer zou voldoen aan de steeds maar stijgende vraag voor het aantal bijzettingen en vergunningen. Uitbreiden kon echter niet. De begraafplaats zat immers ingesloten door de Wellington Renbaan (aanleg in 1872).

In maart 1865 werd het ontmantelingsdecreet goedgekeurd. Voor Oostende betekende dit dat de ontmanteling en/of het neerhalen van de stadswallen plaatsvond tussen 1865 en 1877. Hierdoor vindt de stadsuitbreiding en verstedelijking daadwerkelijk zijn aanvang en dit onder impuls, inzet en ondersteunende kracht van Koning Leopold II. Diverse Koninklijke Besluiten volgen (1877 -1897 - 1899) welke naastingen (fusies) behouden en waarbij Mariakerke, een deel van het grondgebied Stene alsook Bredene worden opgenomen bij het grondgebied van Oostende.

Niet alleen het grondgebied van de stad was meer dan aanzienlijk vergroot, maar ook de bevolking groeide aan. Men had de inwoners van de gebieden welke via de naastingen nu tot de Oostendse bevolking gerekend konden worden, maar men had ook een duidelijke migratie.

De reden, Oostende was een koninklijke residentie geworden en Koning Leopold II had hiermee in zijn kielzog niet enkel "le beau monde" meegebracht maar ook zelfstandige ondernemers, vakmensen en werklieden. Immers wilde hij Oostende uitbouwen tot de belangrijkste badstad van Europa. In 1865 telde Oostende 17.671 inwoners, tegen 1900 waren er 39.537 om in 1907 de kaap van 42.000 te overtreffen.

Het is 1897 wanneer het toenmalige stadsbestuur metterdaad het gestelde probleem probeert aan te pakken. Een plausibel voorstel is het terrein die gelegen is op het grondgebied van de gemeente Bredene (Hoek Groenedijkstraat - Driftweg). De nodige schikkingen en contacten worden getroffen; en reeds op 11 september 1900 start men op het gemeentesecretariaat van de gemeente Bredene in Sas-Slijkens en op het stadhuis van Oostende met het onderzoek van commodo en incommodo.

Op 29 september 1900 sluit men het onderzoek af met een gunstige uitkomst; er werden namelijk geen bezwaarschriften ingediend. In zitting van 9 oktober 1900 beslist de raad in dit verband de volgende punten : ten eerste, aan de Hogere Overheid de toestemming te vragen het bedoelde terrein, met een oppervlakte van 7 ha. 7 a. 99 ca, eigendom van Madame Georgine de Bie de Westvoorde, echtgenote van de heer Joos de Ter Beerst, aan te kopen, ten tweede, op de begroting van 1901 een krediet te voorzien om de aankoop van de gronden te regelen en ten derde, "het dossier tot aankoop" wordt doorgestuurd naar de Bestendige Deputatie voor advies en ter goedkeuring voorgelegd aan de koning.

De Bestendige Deputatie verleent een gunstig advies. De aankoop van het betrokken terrein vond plaats op 8 februari 1901 en goedgekeurd bij KB van 23 april 1901.

De stad Oostende betaalde een totaal som van 54.103,20 frank.

Zeven jaar en zeven maand later, in zitting van 22 september 1908, wordt de raad gevraagd toestemming te willen geven aan het dagelijks bestuur (SC) om de onderhandelingen verder te zetten tot aankoop van een terrein, 11 ha. 7 a. groot, gelegen aan de Stuiverstraat in de gemeente Stene. Op dit stuk grond wenst men een nieuwe begraafplaats in te richten.

Een nieuwe begraafplaats ?! Was het misschien een hebbelijkheid geworden van het bestuur om op diverse plaatsen gronden aan te kopen voor mogelijke aanleg van begraafplaatsen of verwachtte men een nog grotere bevolkingsaan groei welke men sedert het ontstaan van het Belgische Koninkrijk, in Oostende, duidelijk aan de lijve had ondervonden?

Niets was minder waar. Aanvankelijk was het de bedoeling om reden van hygiënische aard om het kerkhof rond het kerkje O.L.Vrouw ter Duinen in Mariakerke en de begraafplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg binnen een niet gedefinieerde periode te ontruimen (ontruimen van de begraafplaats Nieuwpoortsesteenweg, waar hebben we dat nog gehoord ?!).

Dit was althans het basisbestanddeel van de uiteenzetting tot voorstel van aankoop welke Schepen LIEBAERT de raadsleden voorlegde. Men had reeds aan de Provinciale Medische Dienst gevraagd een onderzoek in te stellen over de geometrische en geologische gesteldheid van de gronden, dit uiteraard in functie van het bedoelde gebruik ervan met name als begraafplaats. Het advies was dienaangaande positief.

De discussie laaide op en er was nood aan enige toelichting. Wat diende er te gebeuren met de gronden welke het bestuur had aangekocht in Bredene?! Moet men zo nodig de toestemming geven aan het dagelijks bestuur om zijn onderhandelingen verder te zetten ten einde het betrokken terrein aan te kopen in Stene? Schepen FERMON lichtte de zaak toe. Het lag nog steeds in de bedoeling een nieuwe begraafplaats op te richten in Bredene. Evenwel zou deze begraafplaats dienstig zijn voor de bewoners van de Vuurtorenwijk. Deze wijk kende toen een duidelijke bevolkingsaan groei omwille van de nieuwe ateliers van het Zeewezen (Marine) welke zich daar kwamen vestigen en men had een potentieel aan toekomstige bewoners m.b.t. de oprichting van diverse zeegebonden industrieën aldaar. Men verwachtte tegen het jaar 1912 een bevolkingsaantal van 10.000 bewoners (blijkbaar een misrekening of beter een verbloemde voorstelling van de situatie; huidig aantal inwoners bedraagt 5.988 eenheden - januari 2000). Voor de bewoners van het centrum en deze van de westelijke stadsuitbreiding lag de situering van de Bredense begraafplaats ronduit slecht. Wegens "te ver afgelegen" maar ook wegens "de moeilijke bereikbaarheid" diende men zo nodig de begraafplaats in Stene aan te leggen. Let wel : voor de bewoners van de Vuurtorenwijk stelde zich hetzelfde probleem maar dan m.b.t. een begraafplaats in Stene. Deze problematiek werd bevestigd in de verslagen (28 april - 13 mei 1908) van de heer Bouchery, afgevaardigde van de commissie van de Provinciale Medische Dienst. "Er dienden twee separaat nieuwe begraafplaatsen aangelegd.

Een kleine ten Oosten van het Centrum, in Bredene, ten behoeve van de bevolking van de Vuurtorenwijk en een andere ten westen van het centrum, in Stene, ten behoeve van de bevolking uit het centrum en de toen westelijke stadsuitbreiding".

De begraafplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg diende op middellange termijn te verdwijnen.

Ook hier is het verslag duidelijk. Men diende in eerste instantie op te houden met bijzettingen op deze begraafplaats. Als reden haalde men aan dat een begraafplaats te midden van een aan de zee gebonden en tevens sportieve omgeving storend en ontoelaatbaar was; om de hygiënische motivatie nog niet te noemen. Er waren reeds herhalende klachten en protesten omtrent de ligging geweest (zie wat vooraf ging, sluiting begraafplaats bij gemeenteraadsbesluit van 27 februari 1976).

Ook stelde de Provinciale Medische Dienst voor een onderzoek in te stellen tot ontgraving van alle eeuwige vergunningen in deze site om deze dan over te brengen naar de nieuw aan te leggen begraafplaats in Stene. De kosten hiervoor zouden kunnen verhaald worden op de verkoop van het terrein en zo zou de site opgenomen worden in het omliggende staatsdomein."

De Gemeenteraad besliste in zitting van 22 september 1908 dat het dagelijks bestuur met name het College van Burgemeester en Schepenen mocht overgaan tot de aankoop van het terrein in Stene, eigendom van Madame La Douairière Alfred Coppieters 't Wallant voor een bedrag van 138.375,- frank.

Op 8 oktober om 11h opende het onderzoek van commodo en incommodo en bij sluiting die zelfde dag waren er geen bezwaarschriften ingediend. Het dossier werd doorgestuurd naar de Bestendige Deputatie voor advies en ter goedkeuring voorgelegd aan de koning.

De aankoop vond plaats op 13 oktober 1908 en werd bij Koninklijk Besluit van 25 februari 1909 goedgekeurd.

Men had het goed voor en men wilde effectief binnen een korte termijn, wat althans de begraafplaats in Stene betrof, de nodige werkzaamheden laten verrichten tot aanleg en inrichting van deze nieuwe begraafplaats. Al in de gemeenteraadszitting van 22 september 1908 besliste de raad dat de Stadsingenieur een inrichtingsplan diende op te maken. Vermoedelijk zal de eerste omheiningmuur tijdens of kort voor de eerste wereldoorlog gebouwd zijn (gesitueerd achter de pleuranten van VERBANCK, aan weerszijden na de inkom; waartegen de eerste grafkelders werden gebouwd.) De heer August VERRAERT, ingenieur, stelde het plan op maar de uitvoering ervan bleef evenwel uit. Meer zelfs, ze werd tijdelijk opgeschort door het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog.

De Duitse bezetter eigende zich het terrein toe om ze te gebruiken naar eigen goeddunken.

In hun functie gerichte werkzaamheden (wat dit ook mocht betekenen) liet de Duitse bezetter het betrokken terrein gedeeltelijk met aarde verhogen. Men kan hier de vraag stellen of het de bedoeling was de site later te gaan gebruiken als mogelijke begraafplaats (voor militairen en/of burgers) of hadden de Duitsers een andere bestemming voorzien?

In elk geval, de Duitse gesneuvelden werden op de begraafplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg bijgezet. Het is pas in 1926 dat de stoffelijke overschotten overgebracht zullen worden naar de begraafplaats aan de Stuiverstraat (Duits perk).

Het was 13 augustus 1918 wanneer de eerste bijzetting plaatsvond op wat toen moest doorgaan als nieuwe begraafplaats. De overledene was Georges THUYN, geboren op 10 maart 1906, bij z'n overlijden was deze jongen 12 jaar oud. Vóór de Tweede Wereldoorlog had men het over het "Thuyntjes kerkhof" wanneer men de begraafplaats aan de Stuiverstraat bedoelde. De jongen welke als eerste begraven was op deze begraafplaats, had de trieste eer tijdelijk zijn naam te geven aan deze site.

De begraafplaats aan de Stuiverstraat is gelegen in wat men kan noemen de Historische Polders van Oostende, waarvan de eerste indijking in het begin van de 17de eeuw plaatsvond.

Deze streek was oorspronkelijk een krekengebied welke bij hoogtij door de zee werd overspoeld. Ten zuidoosten van de begraafplaats ligt de (nu overwelfde) Dode Kreek. Het gebied is doordrongen van opwellend grondwater welke duidelijk zichtbaar en dusdanig ook problematisch de bijzettingen bemoeilijkten en waarop de nabestaanden geschokt reageerden wanneer de lijkisten verdwenen als duikboten onder water.

Het was gemeenteraadslid ELLEBOUDT die deze onaangename situatie aanklaagde op de gemeenteraadszitting van 02 december 1919 : "réellement la situation est pénible pour ne pas dire terrible" verklaarde hij tijdens zijn betoog. Ook beklagde hij zich over de infrastructuur van het terrein; "het was niet ommuurd, zelfs geen heg; wanneer iemand werd bijgezet diende de aanwezige zich over houten kleverige planken te begeven tot aan het graf". Hierop reageerde het dagelijks bestuur dat het onmiddellijk de nodige voorzorgsmaatregelen zou nemen en de zaak zou onderzoeken. En dat deden ze ook; de bijzettingen werden tijdelijk stopgezet in afwachting van een aanvaardbare oplossing (laatste bijzetting gebeurde op 14 december).

Op dat ogenblik hadden er reeds 771 bijzettingen plaatsgevonden. Alle nieuwe bijzettingen diende terug op de oude begraafplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg plaats te vinden.

In zitting van 30 december 1919 wordt door de voorzitter van de raad kenbaar gemaakt dat het dagelijks bestuur een studie laat maken omtrent het zoeken naar een andere locatie voor een nieuwe begraafplaats. Enkele maanden later, in zitting van 30 maart 1920, wordt het voorstel op tafel gelegd om het kerkhof rond het kerkje van O.L. Vrouw ter Duinen in Mariakerke uit te breiden en een begraafplaats op te richten op de Vuurtorenwijk; "la petite histoire ce répète". Dit voorstel wordt doorgestuurd naar de Commissie van Openbare Werken welke dienaangaande de zaak diende te bestuderen. In zitting van 14 september 1920 wordt het verslag overgemaakt aan de raad.

Het rapport overtreft het voorstel van het dagelijks bestuur. Zij stelt voor om achter de duinen, ter hoogte van de Duinenweg en zelfs verkieslijk in de duinen (op oude concessie Stracké) een begraafplaats op te richten. Na heel wat gepalaver wordt zelfs de site (huidig domein Prins Karel te Raversijde), ooit toebehoord aan Leopold II, als plausibel terrein vooropgesteld. Beide voorstellen worden verworpen.

Het voorstel m.b.t. Raversijde omdat op ministerieel niveau hiervoor toch geen toestemming zou gegeven worden en wat betreft de site aan en op de duinen te Mariakerke werd deze resoluut door de Hoofdingenieur van de Staat verboden (op geen enkele site ter hoogte van de zeedijk zijn begraafplaatsen toegestaan). De raad oordeelde zelfs dat een begraafplaats aan of op de duinen onverantwoord leek. "Een te waardevolle omgeving m.b.t. het toeristisch aspect; toeristen zouden zich hierover beklagen wanneer zij tijdens een wandeling op de dijk plots een begraafplaats zouden zien liggen", bemerkte de voorzitter van de raad.

Maar de tijd dringt en de noodzaak eist. In raadszitting van 01 juli 1921 wordt bij hoogdringendheid het dossier voorgelegd welke de inrichtingswerken bevatten voor de begraafplaats aan de Stuiverstraat. Deze noodwendigheid had twee oorzaken. Te weten dat op de oude begraafplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg nog slechts 30 plaatsen beschikbaar waren voor bijzettingen en dat er op de dag na de zitting, met name op 02 juli 1921, er 12 lichamen van gesneuvelde soldaten zouden worden overgebracht van het front. En wellicht verwachtte men er binnen de kortste keren wel meer. De Stadsingenieur, de heer Auguste VERRAERT (ontwerper van het conservatorium in de Romestraat), stelde aan de raad z'n ontwerp voor. Het ontwerp gaf het gezamenlijke der werken aan welke dan in fasering diende te worden gerealiseerd. De raad diende te beslissen over de goedkeuring van de eerste fase, met name de aanleg van een soldatenkerkhof en de nodige kredieten hiervoor. Een tweede fase was dan het bouwen van een hoofdingang, het nivelleren van het terrein en natuurlijk de kwestie van het terrein te ontwateren (draineren). Een geanimeerde zitting werd het in elk geval : de kostprijs (het te voorzien krediet) en deze voor de totale uitvoering volgens ontwerp van de stadsingenieur kwamen ruim aan bod. Maar ook was er het voorstel om terug op de Vuurtorenwijk een begraafplaats in te richten (dit i.p.v. de dure aanleg aan de Stuiverstraat).

Immers, daar diende men geen grond aan te voeren en te nivelleren. Dit voorstel werd dan voor de laatste maal van tafel geveegd. De militaire overheid had overigens het bedoelde terrein grotendeels opgeëist voor de aanleg van een oefenterrein. Hier dient opgemerkt dat de bedoelde begraafplaats op de Vuurtorenwijk geen verband houdt met de gronden, aangekocht in 1901, op het grondgebied van Bredene. Ofschoon de debatten aanhielden, stemde de raad toch toe om de eerste fase van de werken te laten plaatsvinden met een toegestaan krediet van 25.000,- frank.

In raadszitting van 23 augustus 1921 wordt het College van Burgemeester en Schepenen gemachtigd tot de openbare aanbesteding van de werken over te gaan.

In raadszitting van 04 oktober wordt de raad geïnformeerd over de uitslag van de aanbesteding.

Het College had reeds in zijn zitting van 20 september 1921 de werkzaamheden toegewezen aan de aannemer Ed. DE VLIAGER voor de som van 23.700,- frank (betreffende de eerste fase).

De eerste fase van inrichting zal waarschijnlijk de trieste toestand van wateroverlast niet bedwongen hebben. Te meer het hier in feite ging om de aanleg van het soldatenkerkhof en de toegankelijkheid ervan. In elk geval, op de raadszitting van 16 oktober 1922 waarbij een voorstel wordt gedaan om het tarief-reglement te wijzigen (met name het tarief te verhogen) reageren enkele raadsleden verbolgen. Wanneer men geen behoorlijke begraafplaats kan verschaffen, kan men ook niet het reeds hoge bestaande tarief verhogen, luidde het.

De toestand waarin de begraafplaats zich bevond was een gevolg van de oorlog. De stadskas beschikte niet over de nodige financiële middelen om enige inrichting en/of verbetering te laten plaatsvinden. Een eventuele verhoging van het tarief zou een verdere inrichting mogelijk maken.

Al was deze inrichting enkel het verhogen van het terrein.

De begraafplaats had zo in zijn miezerige toestand moeten blijven liggen had toen het Plaatselijk Bestuur niet het geluk gehad dat het Ministerie van Oorlog zinnens was een vliegveld aan te leggen achter het afgebakend terrein van de toen reeds bestaande begraafplaats.

Wat zich aanvankelijk als een probleem stelde werd door het toenmalige College (knappe zet van Burgemeester Moreaux) omgebogen tot een zegen.

Een aanleg van een vliegveld zou een eventuele uitbreiding van de begraafplaats, indien bruikbaar, verhinderen. Er werd van de nood een deugd gemaakt; op voorstel van afstand van de nodige gronden werd in ruil de zeer dure drainering, door het Ministerie, uitgevoerd (op de bestaande begraafplaats alsmede op het terrein waar het vliegveld zou worden aangelegd). Zodoende werd het jarenlange probleem van wateroverlast, in een mum van tijd, uiteindelijk opgelost.

Het is 1925 als de eerste grafkelders worden aangelegd, gesitueerd rechts van de inkom, perk 14 rij 07. Het is een zekere Richard HOSTYN (1856 – 1926) die als eerste in een grafkelder wordt bijgezet (20 februari 1926).

In 1926 werden de graven van de Duitse Soldaten welke tijdens de eerste wereldoorlog bijgezet waren op de begraafplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg, ontgraven en overgebracht naar de begraafplaats aan de Stuiverstraat. Deze begraafplaats zal toegankelijk zijn via een aparte inkom in de Stuiverstraat. Zelf zal er door middel van een rij grafkelders (geplaatst rond 1940) dit perk worden afgesloten van de rest van de toen bestaande begraafplaats.

Rond 1930 zien we eindelijk de interesse en misschien ook de waardering voor deze begraafplaats ontstaan : de aanvaarding van de site als een volwaardige begraafplaats naast deze van de Nieuwpoortsesteenweg. In de gemeenteraadszitting van 3 juli 1931 worden de uitslagen bekend gemaakt van de aanbesteding tot het bouwen van een omheiningmuur, inkompaviljoenen en de gietijzeren toegangspoort. De tijdelijke verenigde firma "Boncquet en Lowet" haalde de aanbesteding binnen voor de totale som van 343.334,20 frank.

De uitbouw gaat verder. Ingevolge een gemeenteraadsbesluit van 29 december 1936 gaf het toenmalig College de opdracht aan de technische dienst een dossier op te maken voor de oprichting

van twee gedenktekens "*ter nagedachtenis van de op zee verongelukte visschers wier lijken niet opgevischt noch aangespoeld zijn*".

Het schepencollege besliste in zijn zitting van 13 juli 1937 de werken toe te wijzen aan de firma P. BOURY voor de prijs van 19.869,42 frank. Nog dat jaar werden de werken uitgevoerd.

In 1956 diende men wegens plaatsgebrek twee nieuwe kolommen bij te plaatsen (zie slachtoffers 2de wereldoorlog). De werkzaamheden werden uitgevoerd in het jaar 1957 door het Oostendse natuursteenbedrijf Charles MISSIAEN voor een bedrag van 134.583,65 frank.

De Tweede Wereldoorlog breekt los en eind mei 1940 werd het perk waar de Duitse soldaten van de eerste wereldoorlog begraven liggen opnieuw gebruikt door de bezetter. Eind 1940 waren er reeds 150 Duitse graven bijgekomen en in 1941 nog eens 100. Het Duitse perk geraakt overvol.

Het stadsbestuur krijgt het bevel van de Kreiskommandant te Brugge om over te gaan tot het vergroten van het perk. Dit zal gebeuren op de gronden gelegen aan de overkant van de begraafplaats (te situeren hoek Stuiverstraat - Gulden Sporenlaan - Chrysantenstraat).

In mei 1942 wordt daar een nieuwe begraafplaats aangelegd en worden de 250 begraven Duitse soldaten ontgraven en overgebracht. Met de bevrijding op 8 september 1944 lagen er 585 Duitse militairen begraven. Tot 22 augustus 1946 kwamen er nog eens 305 graven bij, grotendeels van in krijgsgevangenschap gestorven Duitsers maar ook Letten die als vrijwilligers bij het Duitse leger waren ingelijfd. In totaal waren er dus 890 graven van wie er 869 bij naam gekend zijn. Tussen 8 en 17 augustus 1949 zal het "Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge" de stoffelijke resten van de gesneuvelde soldaten van de Tweede Wereldoorlog overbrengen naar het Ehrenfriedhof te Lommel. Deze van de Eerste Wereldoorlog worden overgebracht naar Vladslo en Langemark.

Bijna een jaar na de bevrijding van Oostende beslist de raad in zijn zitting van 3 september 1945 om een perceel grond uitsluitend bestemd voor de bijzetting van de Britse gesneuvelde militairen als eeuwige vergunning toe te kennen dit als blijk van erkentelijkheid en van hulde van wege het Stadsbestuur en de Oostendse bevolking. De bedoelde site is het huidige Britse Ereperk.

Bij Collegebesluit van 18 juni 1956 wordt het voormalig Duits kerkhof van de eerste wereldoorlog (terug) geïntegreerd in de totaliteit van de toen uitgebouwde begraafplaats. Hiervoor dienden er zeven concessies met een vergunning voor grafkelders onteigend en afgebroken welke de doorgang mogelijk moesten maken tussen de beide begraafplaatsen (zijnde de grafkelders tussen het perk 13 rij 15 en het perk 15 rij 15).

In 1961 wordt bij gemeenteraadsbeslissing van 25 augustus de bouw van een omheiningmuur goedgekeurd welke het voormalige Duitse kerkhof op de zelfde wijze afsluit als de bestaande omheining (straatkant). De uitvoering geschiedt tussen 1962 - 1963. Hiermee wordt dit perk een volwaardig deel (perk 21) van de begraafplaats.

Wat de raadsliden welke destijds het voorstel goedkeurden tot aankoop van de gronden voor de aanleg van een nieuwe begraafplaats aan de Stuiverstraat nooit hadden durven denken, is vandaag een vaststaand feit. Anno 2000, het ganse beschikbare terrein is ingedeeld en onderverdeeld en voorzien met een duidelijke wegen- en rioleringsinfrastructuur. De aanvang en realisatie van de inrichting werd aanvankelijk volgens het ontwerp (basisplan - voorstel 01 juli 1921) van de toenmalige Stadsingenieur, de heer Auguste VERRAERT, uitgevoerd. In de plattegrond ziet men nog steeds de typische (symmetrische) pennentrekken van wat men in de vorige eeuwwissel als aanvaardbaar beschouwde m.b.t. de aanleg van een dergelijke en doelgerichte omgeving. Meer zelfs, men kan in zekere mate de basisstructuur van de begraafplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg hier terugvinden. Bij dit gegeven heb ik het meer bepaald over het kruisvorm als basis en waarop de secundaire (nodige) wegenis (paden) uitlopen. Deze kruisvorm wordt gevormd door de verticale lijn die loopt vanaf inkom naar de calvarie; de horizontale (hoofd-) lijn is de straat die voor de Belgische en het Britse Ereperk loopt. Aan deze kruisvorm werd de overige aanleg geprojecteerd met uitsluiting van de diverse uitbreidingen die later werden toegevoegd. De verdere uitbouw dient dan hoofdzakelijk toegewezen aan de naoorlogse Stadsingenieur, de heer Arnold DEVOS (vb.

aansluiting van het voormalige Duitse kerkhof, het perk met onvergunde grond, de parkgraven, de strooiweide, columbarium en andere). Een laatste fase, waarvan de aanbesteding plaatsvond in 1982, inhoudend de aanleg van wegen en riolering op het terrein gesitueerd ten zuidoosten van de begraafplaats, grenzend aan de tuinen van de woonzone aan de Perzikenkenlaan, dient beschouwd als het product van samenwerking tussen de Conducteur André DAUW, Wegendienst, en de nieuwe Stadsingenieur de heer Frans DECROOS. In dit alles staat het Israëlitisch perk ietwat letterlijk en figuurlijk in een verloren hoek. Dit perk heeft altijd aanleiding gegeven tot enige discussie binnen de heemkundige wereld van Oostende. Er dient hier evenwel toegegeven dat rond het ontstaan van dit perk een zekere onwetendheid schuilt. Ondanks dat er op de begraafplaats van de Nieuwpoortsesteenweg duidelijk bijzettingen waren van mensen behorende tot de Israëlitische gemeenschap werd er, begin de jaren twintig, een perk aangelegd op de toen "nieuwe" begraafplaats in de Stuiverstraat (en is nog steeds actief).

In elk geval, de aanleg van dit perk was binnen de toen afgebakende bestaande begraafplaats en op stadsgrond welke deel uitmaakte van het oorspronkelijke terrein welke in 1901 aangekocht was.

Als men weet dat het oprichten van een begraafplaats één van de eerste stappen is die de joodse gemeenschap na zich te vestigen onderneemt, is het dan ook duidelijk dat dit Israëlitisch perk het product is van een vraag vanuit deze gemeenschap. Het is dan des te meer begrijpelijk dat de aanleg van dit perk omzeggens bijna tegelijkertijd plaatsvond met de eerste fase van inrichting van de toen duidelijke "nieuwe begraafplaats". Een aanwijzing van deze stelling is dat elke bijzetting die aldaar gebeurt ingeschreven wordt in het algemeen begrafenisregister en dit onder het volgnummer van de bijzettingen voor de ganse begraafplaats. Er werd evenwel nog een apart register bijgehouden specifiek voor het perk maar dit is omzeggens niet uitzonderlijk. Vandaag de dag gebeurt dit ook met betrekking tot de verstrooiingen op de strooiweide en de bijzettingen in onvergunde columbarium. Op 31 augustus 1922 werd, de Oostendenaar de heer Samuel Kipper, als eerste in dit perk bijgezet. Het perk werd dan "Park 1" genoemd (zie deel "wandeling doorheen de begraafplaats aan de Stuiverstraat").

Het ligt niet in de bedoeling om telkenmale de data aan te geven wanneer de opeenvolgende besturen grafkelders lieten plaatsen, wat overigens soms jaar op jaar plaatsvond. In elk geval, de nieuwe begraafplaats breidde uit. De reden zal hier ook te maken hebben met het dichtslippen van de begraafplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg. Trouwens, dit was reeds jaren voordien een feit.

Na de inlijving van het voormalige Duitse kerkhof (1961) vindt er enkele jaren later, met name in augustus 1965, een nieuwe annexatie van grond plaats. Dit terrein situeerde zich palend aan de linkse achterzijde van de begraafplaats ter hoogte van het Israëlitisch perk en begrensd aan de zuidzijde aan de Dode Kreek en aan de westzijde aan de tuinen van de huidige woonzone (toen nog grens met Stene) van de Perzikenlaan. De totale oppervlakte bedroeg 1,5 Ha en diende, zoals dit nog steeds het geval is, voor bijzettingen in onvergunde grond (perk 31,33, 37 en 25). Een volgende uitbreiding gebeurde in functie van de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging.

Deze wet verplichtte de gemeentebesturen een strooiweide en columbarium aan te leggen.

De werkzaamheden, inhoudende aanleg van een toegangsweg en een strooiweide omringd met beplantingen, vonden plaats in 1972. De toegangsweg naar de strooiweide liep aan beide zijden van de calvarie. Hiervoor diende, aan beide zijden van de calvarie, de stoffelijke resten (2 x 4), van de aldaar bijgezette oud-strijders, ontgraven te worden en overgebracht naar de andere kant van het Belgisch Ereperk. De strooiweide op de begraafplaats van de Stuiverstraat werd voor het eerst op 28 november 1973 in gebruik genomen. Het columbarium volgde. In 1975 werd het eerste gedeelte van de columbariummuur gebouwd die te situeren is achter de calvarie en het kruisbeeld.

De funderingen waarop deze muur is gebouwd zijn overblijfselen van gemetselde loopgrachten van de Eerste Wereldoorlog (zie opeisen grond door Duitse bezetter). Het columbarium werd voor het eerst in gebruik genomen op 29 september 1975.

De laatste uitbreiding behelsde, aanvankelijk in fasering, de aanleg van de parkgraven en de aanleg van wegen en rioleringen van het overige terrein van de begraafplaatsen. De werkzaamheden vonden plaats tussen 1976 en 1983. Het was niemand minder dan de initiatiefnemer en de bezieler van dit perk, Louis VANHOORNE, aan wie de eerste concessie werd verleend; dit was in 1977.

De parkgraven werden dan naargelang de vraag uitgebreid tot het jaar 1982. In 1982 werd dan in samenwerking met Wegendienst -Technische Dienst (zie wat vooraf ging) het restant van het oorspronkelijke terrein voorzien van wegenis en rioleringen. De aanplantingen en funderingen voor de grafzerken (parkgraven) werden dan in de loop van de jaren, wanneer nodig, stelselmatig aangebracht. De laatste 4 jaar worden deze werkzaamheden in eigen beheer, lees dienst Begraafplaatsen, uitgevoerd.

Om te sluiten wilde ik graag nog het volgende opmerken. Het is vanaf 1957 en doorheen de jaren zestig, dat renovatiewerkzaamheden m.b.t. aanleg van wegenis en riolering gezorgd hebben voor het huidige mooie en aangename uitzicht van inkom en Ereperken. Het was bij het besluit van 17 april 1959 dat de gemeenteraad de instemming gaf voor een eerste fase van verbeteringswerken op de begraafplaats. Bij beslissing van het Schepencollege van 5 oktober 1960 wordt dan deze eerste fase, inhoudend de aanleg van wegen en rioleringen, aan de inkom en de middenbaan, aangelegd. Stelselmatig worden de assenwegen vervangen door geplaveide wegenis met de nodige rioleringen, uiteraard met het nodige respect voor het bestaande patroon naar het ontwerp van A. VERRAERT. Ook besliste de gemeenteraad in 1961 om de toen bestaande verscheidenheid (eigen graftekens) in het Belgisch Ereperk te vervangen door eenvormige in zandsteen vervaardigde graftekens omringd door eenvoudige maar kleurrijke beplantingen. De werkzaamheden startten in 1963 en duurden tot 1966. Hiervoor dienden diverse ontgravingen te gebeuren.

Het totaal aan bijzettingen bedraagt 39.460 (de Duitse bijzettingen niet inbegrepen). Er vonden 4.985 verstrooiingen plaats, waarvan 434 verstrooiingen en/of neerlatingen op zee.

Dit zijn gegevens op datum van 31 juli 2000.

MET DANK AAN : mevrouw G. FARASYN - SCHEPENS
mevrouw Claudia VERMAUT, Stadsarchivaris
de heer Emile SMISSAERT, Assistent-Dienstleider Bibliotheek Oostende
de heer Guy LIERMAN, Stadslandmeter
de heer Ivan VAN HYFTE

(1) Dit door de samenwerking van de Oostendse Heem- en Geschiedkundige kring "De Plate" (de heer Jean-Pierre FALISE), de Gidsenkring "Lange Nelle" (met name door de dames Rita WERBROUCK en Jeannine DOMBRECHT) en een afgevaardigde van de Culturele Raad (de heer Robert MISSIAEN). Deze lijsten bevatten een opsomming van graftekens met of van Architectonische en heemkundige waarde. Ook bevat het een lijst van grafmonumenten die niettegenstaande hun vervallen bouwfysische toestand toch nog de moeite waard zijn om de restanten te behouden in een lapidarium (museum).

JOODSE SPOREN VAN DE FAMILIE LIBOVITZ IN OOSTENDE

door Ivan VAN HYFTE

Ik was verbaasd toen ik op mijn artikel over Joodse graven op het nieuw kerkhof (De Plate, 2000-4) veel vragen en reacties kreeg. Ook de Joodse tentoonstelling in de Venetiaanse Gaanderijen heeft mijn onderwerp ongewild in de belangstelling gebracht.

Eén reactie van een Plate-lid en zijn zoon, dhr. Pierre en Philippe KIMPE, steekt er boven uit en is mij de moeite waard om enkele leden van de Joodse gemeenschap in Oostende NOG meer tot leven te brengen.

Philippe doet het verhaal van zijn “nonkel David” en familie.

David LIBOVITZ (LEJBOWITS, LYBOWITS) werd op 29 juli 1877 (1) te Oostende geboren als zoon van Abraham LIBOWITZ (2), kleermaker in de “Galerie de la Reine n° 10” te Brussel en Henrika FRANK (3), toen 37 jaar.

Op 20 september 1898 wordt hij te Oostende ingeburgerd (4). Rond de eeuwwisseling leert hij zijn eerste vrouw van Iraans-Spaanse afkomst, Rachel ERZA, kennen. Het koppel krijgt 3 kinderen : Cecil (5), Olga (bij een auto-ongeval om het leven gekomen) en Claudine. Na de geboorte van hun jongste dochter was Rachel er niet zo goed aan toe en korte tijd nadien overleed ze.

Het is onduidelijk hoe David in die jaren aan de kost komt. De Annuaire d’Ostende van 1909 (PILAEIS) vermeldt hem als “employé d’hôtel, Boulevard Van Iseghem 60” (6). Het inkopen van wijnen voor het restaurant verklaart wellicht zijn zakelijke aanwezigheid in Parijs, waar zijn leven een verrassende wending neemt....

De Oostendse Gilberte HALLUMIEZ (7) is in de lichtstad bij haar nicht, Louise VERNAY voor een opleiding tot haarkapster. Hebben de twee elkaar leren kennen na het overlijden van Rachel ERZA? (8). Gissen doet misschien missen...

Hoe dan ook, in december 1940 trouwen ze in Elsene. De jonggehuwden (hij 63, zij 33) betrekken een appartement in Brussel wanneer ze door de Duitsers gearresteerd en opgesloten worden. Gilbertes zus, Edmée, is dan in allerijl met een “Zulassungsschein”, naar Oostende moeten komen om via de Burgerlijke Stad te bewijzen dat de jood David LIBOVITZ in een niet-Joodse familie was ingehuwd. Beiden kregen hun vrijheid terug...

Op 28-05-1954 komen David en Gilberte terug naar zee om bij Florence DECLERCQ, hun moeder en schoonmoeder, in te trekken.

De eens vermogende Jood sterft in 1959 nadat één van zijn vrienden met al zijn geld was gaan lopen; of was het – volgens sommige bronnen – een foutieve belegging in de verwarrende oorlogsjaren? Florence overlijdt in 1963 en Gilberte blijft in het ouderlijk huis wonen tot haar dood, begin jaren '90, nadat ze tien jaar als kapster les had gegeven in het oud-stempellokaal aan de Verenigde Natiënlaan, een afdeling van “de Stockholmstraat”.

Ook zijn oudere zus Rosette LEJBOWITS (9) ligt op het Israëliësch perk begraven (2000-8). Ik wist niet dat haar echtgenoot Aloïs (Moïse) LEVY (10) naast haar rust (2000-8).

Sinds 23-12-1899 woonde hij in de Sint Peterburgstraat 14 (nu Leon Spilliaertstraat). Hij is “docteur en droit” en “secrétaire du club du Kursaal” (11). Merkwaardig, maar niet uitzonderlijk, is de

vermelding in de Oostendse kiezerslijst van 1902 : hij heeft 3 stemmen voor de Provincie, de Kamer en de Senaat maar geen enkele voor de Gemeente.

Moïse en Rosette woonden in het sterfhuis van moeder Henrika FRANK, Koninklijkestraat 26, de vroegere Villa Teniers. Volgens de "Annuaire commercial, industriel et maritime d'Ostende et du littoral" van 1932 is er op dit adres een "Agence Immobilière van Moïse Levy" (11).

Joden hebben altijd wat gehad met handel en hotelwezen. Zo runde Rosettes en Davids zus, Frederika LIBOWITZ (12), een "pension de famille" in dezelfde Rue Royale op nummer 62, genaamd naar haar moeder "Pension Frank", de vroegere Villa des Glaieuls. Haar broer David heeft er als "hotelbediende" gewerkt en diens zoon Cecil heeft de familietraditie in ere gehouden want op de kiezerslijsten van 1932, 1933, 1935, 1938 en 1940 prijkt hij als "hotelhouder".

* * *

Met het overlijden van David in 1959 is de familie LIBOVITZ in Oostende geschiedenis geworden; er resten enkel nog sporen in de kieslijsten, de annuaires, de burgerlijke stand en...het Joodse kerkhof aan de Stuiverstraat.

Verwijzingen

- (1) Niet in 1976 zoals ik aanvankelijk schreef in 2000-9; Zie geboorteakte nr. 376 (Oostende).
- (2) Geboren te Szbrigga-Hrabocs in de toenmalige dubbelmonarchie Oostenrijk-Hongarije en overleden te Pittsburgh (USA) op 16-12-1898.
- (3) Geboren te König op 05-10-1840 in het toenmalige Duitse groothertogdom Hessen en overleden te Oostende op 26-10-1925 (akte-Oostende nr. 552). Zie 2000-6.
- (4) Kiezerslijst Oostende 1914-1915.
- (5) Ze moeten ook in Londen verbleven hebben want Cecil werd er geboren op 08-08-1904.
- (6) Idem kiezerslijst Oostende 1919.
- (7) Dochter van George en Florence HALLUMIEZ-DECLERCQ. Het echtpaar woonde in de Wellingtonstraat nr. 88. Hun schoonzoon was Florimond CORSELLIS, in 1954 mede-oprichter van de "Plate" en gehuwd met Fernande HALLUMIEZ.
- (8) Een andere mogelijkheid die de familie KIMPE naar voren brengt is dat, na Erza's dood, David met zijn dochtertje Claudine op kamers komt tijdens het zomerseizoen bij de familie HALLUMIEZ...
- (9) Geboren te Oostende op 27-07-1875 en overleden te Brussel op 02-12-1962.
- (10) Geboren te Namen op 04-10-1867 als zoon van Jacob LEVY en Babetta SIMON en overleden te Oostende op 04-10-1932.
- (11) Kiezerslijst Oostende 1902.
- (12) Geboren te Sint-Joost-ten-Node op 06-01-1871.

DE VILLA "DORIS" : summier haar lotgevallen alsook de Gentse "beau monde" te Oostende

door Emile SMISSAERT

Het is, achteraf gezien, maar goed, dat de "Villa Maritza" door tijdig en aandringend actie voeren kon gered worden van de teloorgang en de sloop. Toegegeven, het onderhoud en instandhouden van zo'n relict uit het verleden is en blijft een dure zaak. Maar dat is het waard, meen ik, te meer dat het een tastbare, goed ogende getuigenis blijft van wat de "Koningin der Badsteden", de "Zomerhoofdstad van het Koninkrijk" eens geweest is, nu iets meer dan honderd jaar geleden.

Indertijd stond nog een ander prestigieus bouwwerk op de Dijk : de "Villa Doris". Wie deze majestueuze villa gebouwd heeft, ik zou het niet weten.

Maar wél bekend is dat het gebouw dateert van 1879. "(...) De eigenaar was de heer DUCLOS-DE KNUYDT, toenmalig Consul van Brazilië te Oostende. Na de Tweede Wereldoorlog werd het gebouw, een ruïne geworden, gesloopt. De plaats werd ingenomen door een flatgebouw, "Residentie Mar Del Plata"(...). Twee zogenoemde "Kariatiden" – d.w.z. vrouwenfiguren als schoorzuil of pilaster – waren, drie meter hoog, aangebracht aan de gevel. Ze waren gemaakt door de Brugse beeldhouwer Hendrik PICKERY (1828-1894) en verbeelden twee braziliaanse meisjes die op het hoofd de last van de voorgevel torsen. In 1988 werden de twee beelden teruggevonden en door de Stedelijke Diensten gerestaureerd; ze staan thans in het Maria-Hendrikapark aan de voet van de Oude Watertoren" (1).

Het gebouw werd ook de "Villa van de Beelden" genoemd en het prijkte op de Albert I-wandeling, tussen wat toen het "Hotel Osborne" was (hoek Capucijnenstraat en de Zeedijk) en de uitbouw (avancée) van de Oude Vuurtoren. Midden of einde januari 1925, zo vond ik, werd de "Villa Doris" verkocht aan een Maatschappij die het plan koesterde om haar om te bouwen tot een hotel. Verder stonden enkele wetenswaardigheden omtrent dit gebouw vermeld. Gedurende Wereldoorlog I (1914-1918) had de bezetter, in het onderste deel van dit prachtig bouwsel, een formidabele betonnen schuilplaats aangebracht. Ze moest dienen als kazemat voor het Duitse personeel dat belast was met het hanteren van een enorm elektrisch zoeklicht dat geplaatst was op de wandeldijk en dat de ingang van de haven bestreek (2).

Het Oostendse weekblad "Le Carillon" verfijsde, een paar dagen later, haar berichtgeving die in essentie juist bleek te zijn (3) :

"Rechtzetting. – De villa is niet verkocht maar in huurcontract gegeven voor een duur van negen jaar. Ze zal omgebouwd worden door de huurder in de loop van de maand mei (1925) en ze wordt het "Hotel de Bruxelles et New-Claridge" (chef-kok : E. BLOEDBERGE), gelegen aan de "Zeedijk", nummer 27, in het gedeelte tussen het huidige "Zeeheldenplein" en de Capucijnenstraat)

Nog kleine jongen (° november 1940) ging ik op zondagmorgen, na de Heilige Mis van 11 uur in de Capucijnenkerk, op wandel met grootmoeder (° 1875) naar de "Dijk". Nu nog draag ik in mijn herinnering, schemerig en erg vervaagd door de tijd, het uitzicht van vele bouwvallige hotels en villa's, de ruïne en de kille leegte van wat eens het Kursaal was en de eigenaardige glooiing van een donker rode dijk met bovenop het "Koninklijk Chalet". Vernielde glorie van het Oostende "van vóór de Oorlog". Had ik, toen, reeds geweten en goed beseft hoeveel ik, grootgeworden, zou bezig zijn met het "grootse verleden" van "ons" Oostende, ik zou nog veel beter opgelet, aandachtiger geobserveerd en diepgaander vragen en hervragen gesteld hebben aan hen, tijdgenoten, die deze

epoque beleefd hadden, die het konden weten hoe het, toen, te Oostende was. Zo memoreer ik me van het "Hôtel Osborne" de in mijn kinderogen kolossale omvang, de "zwanen" aan de vele balkons, de verfkleur van het "bâtiment" (blauwgrijs, denk ik) en de voor mij onverklaarbare, mysterieus klinkende benaming "Osborne"; Geduldig werd mij verklaard, dat dit de naam was van het kasteel van Koningin Victoria van Engeland, haar geprefereerde residentie op het eiland Wight (Zuid-Engeland) alwaar ze overleden is in 1902. Nog een indruk die me bijgebleven is zij het flauwtjes, was de voor mij onvatbare vaststelling: "waarom is er geen leven", geen bedrijvigheid in deze gebouwen? Verklaren oorlogsredenen dan werkelijk dat hier alles stilgevallen, leeg geworden, zielloos, doods is en als dusdanig overkomt?". Ook de beide beelden, aangebracht links en rechts aan de "Villa Doris" vielen de ontvankelijke knaap die ik was op. Hoe "raar" gekleed en gedrapeerd, wat zijn ze groot en zwaar, met het verdiep vlak boven hun hoofd! Vreemd... Bewaard gebleven zijn ze een bewijs dat ze ook bij de slopers van de "Villa Doris" een felle indruk gemaakt hebben die redding en beveiliging tot gevolg hadden. Mochten ze, zoals het geval was met de vier beelden van het Oude Postgebouw, die door toedoen van ex-schepen Gerard DANIELS een herbestemming kregen in de Koninginnelaan, opnieuw in het gezichtsveld komen van de Oostendenaar-van-nu, opnieuw "gloriëren" en op zinvolle wijze getuigenis afleggen van Oostende's Roem en Faam. Het overwegen waard, denk ik. Of niet? Zoveel is de laatste tijd reeds ter verfraaiing bedacht en gerealiseerd, een aantal pleinen en straten zijn opengewerkt tot nog onbeklede ruimten en ik denk in het bijzonder aan de "Drie Gapers". Ergo quid??

Terug naar de "Villa Doris" zelf die een roemrijk bestaan kende tussen de twee oorlogsjaren. Volgende passus in "Le Courrier du Littoral" verduidelijkt heel wat en het zou me niet verwonderen dat het een bloempje betreft uit de herinneringsdoos van wijlen Robert LANOYE, een drukker-uitgever-journalist die veel wist en zag en die merkwaardige passages geschreven en nagelaten heeft over het Oostende van eertijds (4):

De villa "Doris". – Sommigen uiten hun mening, dat de enorme standbeelden die de villa sieren naast de "Osborne" zouden dienen bewaard te worden.

Voornoemde villa "Doris" was, jarenlang, het centrum van het luisterrijke Gentse cliënteel dat zich te Oostende bezighield met menige mondaine festiviteiten. Naast Baron VAN LOO, naast dhr. DE HEMPTINNE, ontmoette men in de salons van "la Doris" de FEYERICK's, de BRAUN's en alle rijke families van de katoen- en lijnwaadfabrieken.

Het was deze groep aanzienlijke, rijke, chique Gentenaars (Gantois huppés) die de "Bloemenstoet" (Cortège fleuri), de "Bloemenslag" (Bataille des Fleurs), "Paperhunts" (= snipperjachten?), verscheidene "Week van het Schermen" (des semaines de l'escrime), tennistornooien te Oostende organiseerde met dhr. MAELSTAFF van de "Chronique" en baron R. DE VRIÈRE. Bepaalde parties (réunions mondaines) van de villa "Doris" brachten het neusje van de zalm bijeen, het beste van deze gehele Gentse kolonie die, men weet niet waarom, een beetje met een keer (tout doucement) Oostende verliet om verblijf te vinden in een andere badstad" (einde citaten).

Uit dagdagelijkse omgang met en in het "Fonds Ostendiana" van de Stadbibliotheek is me duidelijk geworden hoe weinig gekend, in feite hoe nauwelijks ontgonnen het tijdperk van het Interbellum (ca. 1919-1939) te Oostende is. En dat op alle gebied: economisch, sociaal, toeristisch, statistisch, -zowel in de grote lijnen als in de deelaspecten, ook in de faits-divers en de "weetjes" die een époque typeren. En geur en kleur, "goesting" en "attractie" geven om over te leren, te lezen en over te schrijven. Dat komt nog wel, hoop ik.

(1) André VAN CAILLIE, Oud Oostende in beeld, deel 4, nrs. 103 en 104, alsook deel 5, nr. 4.

(2) Le Carillon; 27 januari 1925, p. 2 (d).

(3) Ibidem; 30 januari 1925, p. 3 (b).

(4) Le Courrier du Littoral; 19 februari 1955, p. 3 (d).

LIDGELD 2001

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor 2001 vastgesteld als volgt

Aangesloten lid	400 Fr
Steunend lid	500 Fr
Beschermend lid: vanaf	1.000 Fr

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin.

Jean Pierre FALISE
Peningmeester

De lidgelden die nu van toepassing zijn werden ingevoerd in 1989. Dit is nu het 13e jaar dat ze niet gewijzigd werden! !

Dit is o.a. mogelijk doordat enkele leden hun bijdrage gevoelig verhoogden.

Volg hun voorbeeld en geef ons een financieel steuntje

**Wordt Steunend lid i.p.v. Aangesloten lid
Wordt Beschermend lid i.p.v. Steunend lid**

Wij willen niet vooruit lopen op de kalender maar

VERGEET NIET

ZATERDAG 2 DECEMBER ONZE JAARLIJKSE KLEINKUNSTAVOND EN SOUPER

Meer details volgen in ons november nummer

Houdt nu reeds deze datum vrij!!!!

POSTKAARTEN : TWEE NIEUWE SETS

1. OOSTENDE-DOVER

Photo Tropic geeft nogmaals een nieuwe set verzamelpostkaarten uit naar aanleiding van de 2de personeelsreünie ZW/RMT/CWLM op 5 november.

De set bestaat uit 8 zichtkaarten formaat 10X15 cm in kleur, met een oplage van 250 stuks. De kaarten zijn verpakt in een gekleurde verzamelomslag.

- De set bestaat uit:
1. Grafisch werk uit het publicitaire archief
  2. KONINGIN ELIZABETH luchtfoto (archieff RMT)
  3. PRINCESSE ASTRID luchtfoto (archieff RMT)
  4. P&OSL AQUITAINE te Dover (ex PRINS FILIP)
  5. PRIMROSE, luchtfoto zomer 2000 (ex PMC)
  6. EXPRESS ATHINA zomer 2000 (ex PRINS PHILIPPE)
  7. EXPRESS HERMES zomer 2000 (ex PRINC. ASTRID)
  8. GEORGIOS EXPRESS zomer 2000 (ex ROI BAUDOUIN)

Kostprijs: 295 BEF.

Deze set kan vooraf gereserveerd worden door 295 BEF te storten op rekeningnummer 001-1057415-94 van Photo Tropic, Albert I Promenade 66, te 8400 Oostende, met mededeling "RMT". Uiterste datum is 01/11/00.

2. NIEUW OOSTENDE

De Oostendse serviceclub Ronde Tafel geeft in samenwerking met Photo Tropic een set verzamelaarspostkaarten uit rond het thema "Nieuw Oostende". Onze stad kreeg de laatste jaren een serieuze facelift. De belangrijkste veranderingen werden recent in beeld gebracht door fotograaf Mike Louagie. De set bestaat uit 8 kaarten formaat 10X15 cm kleur in envelop. De oplage is beperkt tot 1000.

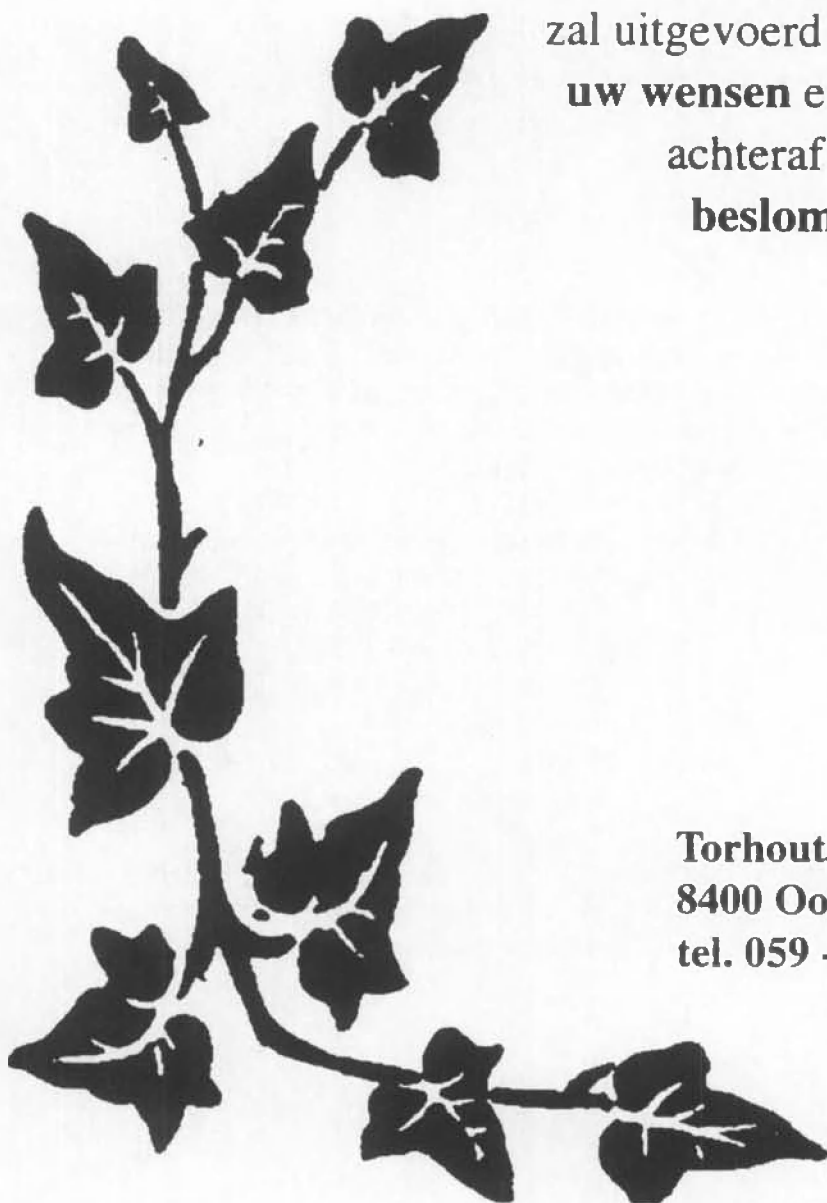
- De set bestaat uit :
5 luchtfoto's	1. Visserskaai, vissersplein (en Aquarium)
	2. Amandine en Sint Petrus en Paulusplein
	3. Nieuwe Post + afbraak OLV College
	4. Cruisekaai , m/s VISTAMAR en stationsplein
	5. Vindicvelaan en Mercatorjachthaven
3 nachtfoto's	6. Albert I Promenade
	7. Sint Petrus en Pauluskerk en -plein
	8. Stationsgebouw en -plein

Deze set wordt verkocht ten voordele van VZW BAZIEL en VZW OPVANG en kost 295 BEF. De set is vanaf 1 november verkrijgbaar bij alle leden van Ronde Tafel Oostende en in de winkel Photo Tropic, Albert I Promenade 66, 8400 Oostende (059/50.97.72).

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

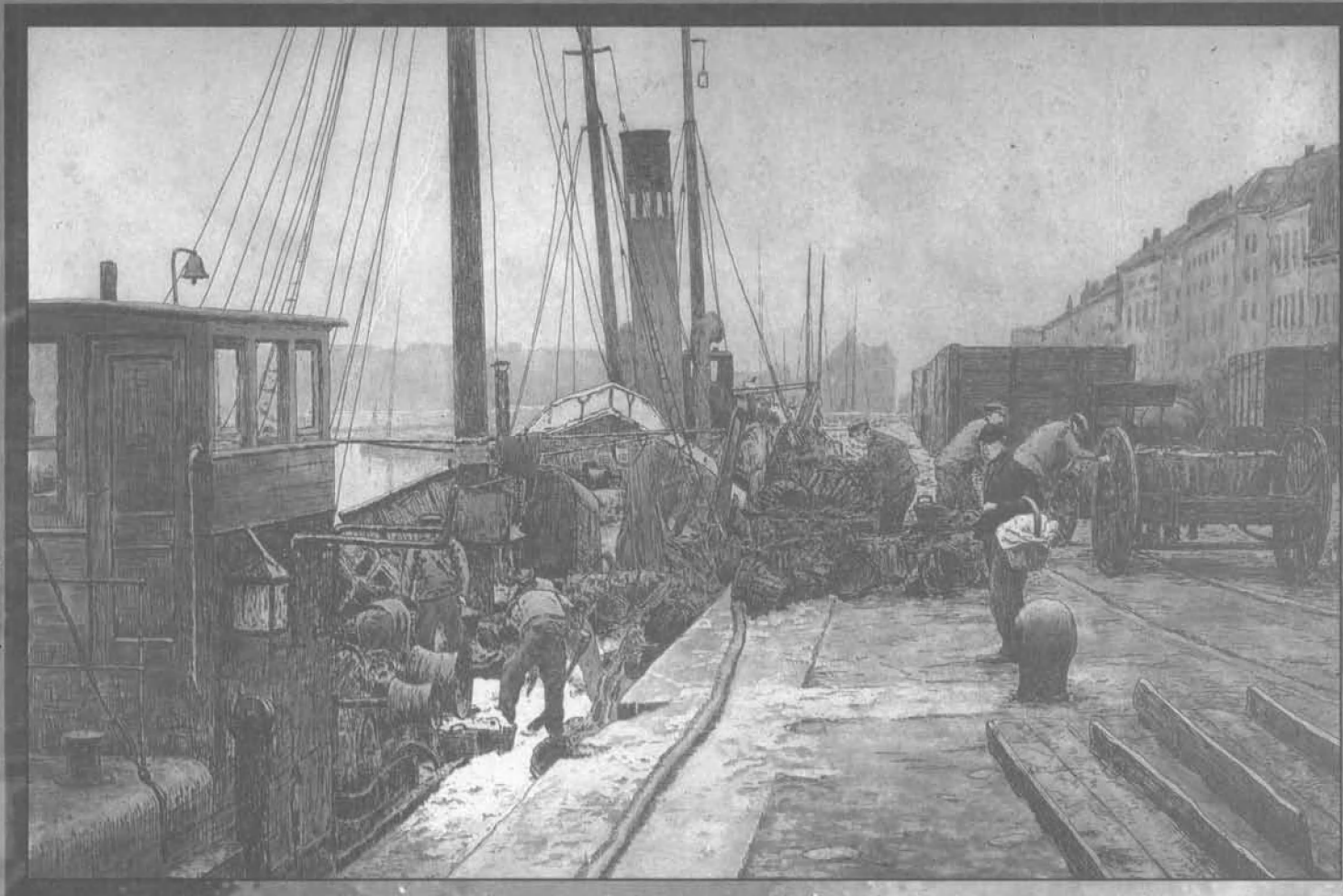

Foto Luc • archief De Pijpe

Eerste handelsdok rond 1900

DE PLATE

Maandblad

-- NOV. 2000

D E P L A T E v.z.w.**TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"**

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

Secretaris
F. HOBRECHTSSEN
Gerststraat 35 A
8400 Oostende
Tel-Fax 059/50.71.45

Verantwoordelijke uitgever
O. VILAIN
Rogierlaan 38/11
8400 Oostende
Tel 059/70.92.05

Penningmeester
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 Oostende
Tel-Fax 059/70.88.15

REKENINGEN
750-9109554-54
000-0788241-19

JAARGANG 29**NUMMER 11****MAAND november 2000****Prijs per los nummer : 60 Fr.****IN DIT NUMMER**

- blz. 206 **K. VERWAERDE** : De begraafplaats aan de Stuiverstraat en de Nieuwpoortsesteenweg (deel 2 en slot).
- blz. 219 **R. TIMMERMANS** : Gedenksteden en -platen te Oostende (1^e deel).
- blz. 222 **M. CAPON** : De Grote Prijs van Oostende 1933. Eerste groot wielercriterium van Oostende.

Er werd een vergissing begaan bij de nummering van het tijdschrift

Gelieve volgende verbetering aan te brengen

Nummer 6 (juni-september 2000) wordt nr. 6-9

Nummer 7 (oktober 2000) wordt nr. 10

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

NOVEMBER ACTIVITEIT

Donderdag 23 november om 20 u 30

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6.

Onderwerp: **HET ONTSTAAN VAN DE VOLKSBOND TE OOSTENDE**

Deze voordracht wordt verzorgd door de heer **Lionel DEWULF**

Dhr **Lionel DEWULF** is een minzame rasechte Oostendenaar van de jaargang 1946. Hij maakte kennis met alle deugden en noden van de Collegetijd waarna hij rechten ging studeren te Leuven.

Hij droeg de zwarte toga met het witte befje een tijdlang te Oostende maar werd er een paar jaar later substituut bij de arbeidsrechtbank.

Voor het ogenblik is dhr DEWULF raadsheer bij het Arbeidshof van Gent.

Hij is een eminent effectief lid van onze kring en was tevens ook hoofdauteur van het boek "100 jaar Volksbond Oostende 1896-1996" dat in 1996 verscheen.

Hetgeen in de volksmond voor "Volksboend" staat, is eigenlijk heel wat meer dan het populaire café en de verdwenen cinema Nova in de Dr. L. Colensstraat nr 7 (vroeger was dat nog een deel van de Stockholmstraat) en gelegen rechtover de vergaderlokalen van de VVF en uw eigenste vereniging.

De "Volksbond" werd als een overkoepelende vereniging op 15 maart 1896 boven de doopvont gehouden in café 't Bronzen Peerd in de toenmalige Weststraat nr 5 (nu Adolf Buylstraat) te Oostende. De Katholieke Volksbond is ontstaan uit de sociale strijd om ontvoogding van arbeiders en kleine middenstanders, maar was tevens politiek gericht tegen de toenmalige machthebbers. Tevens moest de Volksbond verhinderen dat christen arbeiders bij de Socialisten en Daensisten aansloten. In 1895 waren er tussentijdse verkiezingen voor de Kamer en de uitslag was een succes voor de Oostendse Daensisten: zij behaalden in het kanton Oostende 21,8% van de stemmen, de liberalen 24,8%, de socialisten 17% en de katholieken 36,3%.

De oprichting van de Volksbond was een reactie op de smadelijke verkiezingsnederlaag van 1895. En met de stichting in november 1896 van een officiële mutualiteit of Maatschappij van Onderlinge Bijstand: "Spaarzaamheid en Broederliefde" werden de grondvesten van een actieve sociale beweging gelegd.

Deze voordracht is een must voor al wie zich interesseert voor de sociale en politieke geschiedenis van Oostende, zo'n 100 jaar geleden. De spreker brengt het ons allemaal op een zeer overzichtelijke wijze en vergeet daarbij geenszins de belangrijke figuren als Dr.Colens, Leon Spilliaert, Aimé Smissaert, Hendrik Baels, Karel Goetghebeur, Bertha Tratsaert e.a.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid

Men zegge het voort !!!

DECEMBER I – ACTIVITEIT. Diner en kleinkunstavond

Onze jaarlijkse kleinkunstavond voorafgegaan door het jaarlijks souper van de Kring gaat door op

zaterdag 2 december 2000 om 18u30

in de sfeervolle zaal van het restaurant BENNY, hoek Langestraat-Vlaanderenstraat

Op het menu staan

Degustatie: fijne hapjes als starter van uw maaltijd

“Cuvée Lacoste Méthode traditionnelle”

Fantasie van de eend
Schotel met zowel gerookte borst als filet mignon en mousse de canard
Reductie van Muscat de Riveshaltes

“Edelzwicker van het huis Zimmerman”

Ballotine van parelhoen gevuld met ganzelever uit Handzame
Gesmoorde woudvruchten (eekhoortjesbrood, lentin-lutins)

“Terre de Dieu Vin de pays d’Oc”

Bavarois van “dark and light” chocolade
Enkele blaadjes in marsepein

“Koffie”

Het zang-ensemble “Circulus” uit Oudenburg vergast ons na de maaltijd op een repertoire van liederen met betrekking op “Water en Zee”. En gezien de tijd van het jaar zullen enkele kerstliederen zeker niet ontbreken.

De deelname in de kosten bedraagt 1.250 Fr. Hierin zijn begrepen : aperitief, maaltijd, de wijnen en de koffie en het optreden. De drank die eventueel na de maaltijd gebruikt wordt, is uiteraard niet inbegrepen.

De deelname gebeurt door storting op rekening 380-0040384-06 van Jean Pierre Falise
H. Serruyslaan 78/19
8400 Oostende

met vermelding “deelname aan de kleinkunstavond en diner op 2 december met X personen en dit vóór 28 november. Wij rekenen stellig op Uw aanwezigheid en brengt vrienden en kennissen mee.

LET OP : DE AVOND BEGINT OM 18u30 EN NIET OM 19u ZOALS VORIGE JAREN.

DE BEGRAAFPLAATSEN AAN DE STUIVERSTRAAT EN DE NIEUWPOORTSESTEENWEG

door Koen VERWAERDE

Deel 2 Een wandeling doorheen de begraafplaats aan de Stuiverstraat - "het thuyntjes kerkhof"

Gesluierd, het hoofd naar de grond gericht, handen in de hals, de ontwrichting dragend, het lichaam gebogen, door het sjouwen van intens verdriet. De pleuranten van beeldhouwer Geo VERBANCK. Gehouwen en gestileerd uit zandsteen, geplaatst op hoge vierkante pijlers in hardsteen. Symmetrisch geplaatst, aan beide zijden van de inkompoort, zijn deze figuren van 2,5 meter hoogte goed zichtbaar van buiten de begraafplaats. Ze torenen uit en vragen terughoudendheid, respect bij het betreden van de begraafplaats. Deze beelden zijn uitgevoerd in art déco stijl en zijn zichtbaar expressionistisch. Vermoedelijk zijn deze beelden een eigen versie gebaseerd op de gesculpteerde "pleuranten", welke de graven versieren van Filips de Stoute en zijn zoon Jan zonder Vrees in Dijon.

Geo VERBANCK

Georges VERBANCK, gekend als Geo VERBANCK, vader van Karel VERBANCK, architect en stedenbouwkundige uit Oostende, werd geboren in Gent op 28 februari 1881 en overleed in Aartselaar op 12 december 1961. Liep daar school tot aan zijn veertiende jaar. Zoals het gebruikelijk was in die tijd zal Geo VERBANCK, nog kind zijnde, gaan werken om zijn "kost" te verdienen. Als leerling in een meubelzaak leert hij de fijne knepen van het kunstig houtsnijwerk kennen welke de toen in zwang zijnde versierde buffetkasten tooien. Hij schrijft zich in in de academies van Gent -rond 1897- (o.a. bij J. DELVIN) en van Brussel -rond 1905- (bij CH. VAN DER STAPPEN). In zijn eerste jaren academie volgt hij avondschool en werkt hij overdag bij diverse meubelzaken en beeldhouwers om in zijn levensonderhoud te voorzien.

Van 1925 tot 1941 is hij leraar aan de Gentse academie. Na 1906 raakt hij bekend en komt geleidelijk naar buiten via onder andere diverse tentoonstellingen en ontvangt daarvoor lovende kritiek. Zo behaalt hij o.a. de tweede prijs in de grote Staatsprijs voor beeldhouwkunst.

Zijn bekendste werk is het decoratief opgevatte gedenkteken van de gebroeders VAN EYCK (1913) dat zich naast de Sint-Baafskathedraal in Gent bevindt en waarvoor hij de verdienstelijke officiële erkenning krijgt. In 1921 wordt hij Ridder in de Kroonorde. Hierna komen talloze officiële opdrachten binnen en zetelt hij als eminentie in commissies. Ook stelt hij met regelmaat zijn werk tentoon in verscheidene steden in België; maar ook daar buiten zoals bijvoorbeeld in Parijs, Berlijn en Madrid. Bij zijn overlijden was Geo VERBANCK een gekend beeldhouwer met een ruim oeuvre: grafmonumenten, bas-reliëfs en plaketten voor gebouwen, portretbustes, alsook nog enig ongebonden en/of niet-onderworpen beeldhouwwerk. Zo is het thema "vrouw en kind" een terugkomend voorbeeld van dit laatste. Bij het definiëren van zijn persoonlijke stijl kan men stellen dat Geo VERBANCK evolueerde van aanvankelijk Art Nouveau stijl naar Art Déco om uiteindelijk te eindigen in een realistische weergave en stijl.

Naamzuilen

Na de pleuranten bekijken we de naamzuilen van de op zee verongelukte vissers.

Wat onmiddellijk in het oog springt is de aanwezige symmetrie, de evenredigheid, de links en rechts in spiegelbeeld staande kolommen in harmonie geplaatst met de open omgeving van groen en van het geplaveide. Ingevolge een gemeenteraadsbesluit van 29 december 1936 gaf het toenmalig

College de opdracht aan de technische dienst een dossier op te maken voor de oprichting van twee gedenktekens "*ter nagedachtenis van de op zee verongelukte visschers wier lijken niet opgevischt noch aangespoeld zijn*".

Het schepencollege besliste in zijn zitting van 13 juli 1937 de werken toe te wijzen aan de firma P. BOURY voor de prijs van 19.869,42 frank. Dit zelfde jaar werden de werken uitgevoerd.

In 1956 diende men wegens plaatsgebrek twee nieuwe kolommen bij te plaatsen (zie de slachtoffers 2de wereldoorlog). De werkzaamheden werden uitgevoerd in het jaar 1957 door het eveneens niet meer bestaande Oostendse natuursteenbedrijf Charles MISSIAEN voor een bedrag van 134.583,65 frank.

Tot op vandaag (15 augustus 2000) zijn er 186 namen in bronzen letters op drie van de vier naamzuilen aangebracht. Bemerk het soms veelvuldig aangeven van sommige namen, bijvoorbeeld de naam "DELEY". Immers het bloed kruipt waar het niet gaan kan. Visser, is altijd een beroep geweest van vader op zoon, al of niet gekoppeld aan de economische conjunctuur waarvan het vissersmilieu nooit werd gespaard. Zo gebeurt het dikwijls dat wanneer een schip vergaat, de opvarenden, vader en zoon of soms twee broers, gezamenlijk ten onder gaan. Er dient hier evenwel opgemerkt dat de namen te vinden op deze kolommen deze zijn van de trieste rechthebbenden van wie het lichaam nooit werd teruggevonden.

Door de tijd heen zijn hier evenwel fouten gemaakt. Er prijken namelijk toch namen op van vissers van wie het stoffelijk overschot werd teruggevonden en zelfs komt er een naam op voor van een persoon die niet via het vissersberoep maar tijdens zijn dienst bij de Belgische Zeemacht als opvarende op zee verdween.

Adolf VAN GLABBEKE

Vorbij de naamzuilen vind je rechts het familiegraf van "Adolf VAN GLABBEKE", oud-burgemeester van de Stad Oostende, 1953 - 1958.

VAN GLABBEKE is geboren te Oostende op 08 augustus 1904. Hij studeerde af aan het Koninklijk Atheneum om vervolgens aan de VUB de diploma's van doctor in de rechten, licentiaat in zeevaartrecht en in economische en financiële wetenschappen te behalen.

Eens zijn studies voorbij vertrok de naar kennis hunkerende VAN GLABBEKE naar de Verenigde Staten waar hij aan verscheidene universiteiten cursussen volgde. Na zijn terugkeer schreef hij zich in aan de balie van Brussel.

In tussentijd had hij zich ook geëngageerd in de politiek. Aanvankelijk als privé-secretaris van de minister van landsverdediging om later, in 1936, verkozen volksvertegenwoordiger te worden van de liberale partij in het arrondissement Oostende-Veurne-Diksmuide.

In 1945 met name in het laatste oorlogskabinet (1945) wordt hij minister van Binnenlandse zaken. Na de bevrijding, in de eerste regering, krijgt hij dezelfde portefeuille. Daaropvolgend wordt hij, in 1946, minister van Justitie, in 1949 -1950 minister van Volksgezondheid en Gezin en in 1954 - 1955 minister van Openbare Werken en Wederopbouw. Het is gedurende zijn laatste ministerspost dat VAN GLABBEKE ook het ambt van Burgemeester van Oostende waarneemt. Er dient eerlijkheidshalve op gewezen dat gedurende zijn 6 jaar burgemeesterschap heel wat is verwezenlijkt. Het nieuwe postgebouw, de autosnelweg "Brussel - Oostende" (doorgetrokken tot in het hart van Oostende) en de Koninklijke Villa zijn hier enkele voorbeelden van. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 12 oktober 1958 lijkt de stembusgang van een dergelijke aard dat een Rooms-rode coalitie een einde brengt aan en dus geen tweede ambtstermijn voor VAN GLABBEKE als laatste liberale Burgemeester.

Zes maanden later, op 5 juli 1959, overlijdt Adolf VAN GLABBEKE. Dit na een werkbezoek aan Belgisch Kongo, in opdracht van de Centrale der Liberale VAKBONDEN. Getroffen door een hersenbloeding sterft hij in Zanzibar in de ouderdom van bijna 55 jaar.

Henri VANDEPUTTE (merkpunt 1)

Onmiddellijk rechts van het familiegraf van Adolf VAN GLABBEKE, in een iet wat vergeten hoek, ligt het niet alleen merkwaardige maar ook naar mijn gevoel bescheiden grafteken van Henri VANDEPUTTE. Als opschrift leest men "Hommage au poète", Eerbetoon aan de dichter. VANDEPUTTE, geboren in Schaarbeek op 17 februari 1877, vestigde zich in de jaren twintig in Oostende en was werkzaam bij de redactie van "Le Carillon". Ook bekleedde hij verscheidene functies in het Kursaal en in de Société Les Palaces d' Ostende. Tussen de twee wereldoorlogen was hij Directeur Artistique van het Casino-Kursaal. Hij was een vriend en vertrouweling van Ensor. Noemde zichzelf "un poète en hiver" omwille van het feit dat hij zijn dichtersactiviteiten 's winters beoefende. Immers in de zomer had hij zijn handen vol met het reilen en zeilen van zijn functie als directeur. De tweede wereldoorlog zal hier evenwel een einde aan stellen.

Geen Kursaal, geen werk, zal VANDEPUTTE gedacht hebben en hij besloot daarom een boekenwinkel te openen in de Madridstraat. Een jaar v or zijn overlijden, in 1951, verkocht hij de zaak en zijn persoonlijke bibliotheek aan de stadsbibliotheek. Henri VANDEPUTTE overleed op 5 april 1952.

Opmerking

Vooraleer met de verkenningstocht verder te gaan is het goed om even duidelijkheid te stellen m.b.t. de situering en/of plaatsaanduiding van graven. Bij elke bijzetting, in grafkelder -grond - columbarium, wordt er een identificatienummer meegegeven. Dit nummer (loden plaatje) correspondeert met het nummer van de inschrijving van de overledene in de begrafenisregister die plichtsgetrouw bijgehouden wordt. Daarnaast is er ook een aanwijzingsnummer. Bij recente graftekens, lees grafmonumenten, wordt dit nummer aangebracht (verplicht) aan de rechterkant van de verticale rand van de deksteen. Dit aanwijzingsnummer bestaat uit drie getallen. Bijvoorbeeld het aanwijzingsnummer van Henri VANDEPUTTE is 16.02.01. Het eerste getal geeft het perk aan, perk 16 dus; het twee getal geeft de rij aan, rij 02; en tenslotte het laatste getal is deze die de plaats in de rij aangeeft, in dit concreet geval de eerste plaats, aldus graf 01. Deze uitleg is nodig voor de verdere verkenning van de begraafplaats.

Het verder zetten van de wandeling

We bevinden ons dus aan het graf van dichter VANDEPUTTE. We draaien ons 180  om en kijken zo op de twee treurwilgen voor ons. Tussenin deze treurwilgen vervolgen we onze weg. Ongeveer een 30 meter verder bemerkt U een reeks recent gebouwde grafkelders. Halfweg de eerste rij met aanwijzingsnummer 16.15.19 ligt het graf van de ouders van oud Burgemeester Julien GOEKINT. Men gaat verder door tot aan de volgende groep treurwilgen. Men slaat rechts in, tussen de bomen door en vervolgt de weg tot aan de laatste twee bomen. Vervolgens gaat men links af en aan de linkerkant op de hoek ligt het graf van de familie DEFOOR.

Gaston EYSSELINCK (merkpunt 2)

Toevallig of niet, in dit perk 22 zijn er twee grafmonumenten, met name deze van de familie DEFOOR, met aanwijzingsnummer 22.09.01, en deze van wijlen mevrouw Georgette TROY, met aanwijzingsnummer 22.11.69, beiden ontworpen door architect EYSSELINCK.

Gaston EYSSELINCK werd geboren in Tienen op 12 oktober 1907 en overleed in Oostende op 06 december 1953. Hij was architect en Stedenbouwkundige. Behaalde zijn diploma aan de Academie voor Schone Kunsten in Gent (1928). Rond 1924 kwam hij in contact met Le Corbusier (Kubistische volumes) en werd in 1933 leraar aan de Academie voor Schone Kunsten in Gent.

In 1934 krijgt hij de VAN DE VEN-prijs. Rond 1945 is hij dan leraar in de Academie voor Schone Kunsten in Antwerpen. Hij was de ontwerper van het nieuwe Postgebouw (1945 - 1951) aan de Hendrik Serruyslaan in Oostende. Het was het enige gebouw uit die tijd welke de traditie van de

moderne architectuur tegelijkertijd voortzette en oversteeg. In die periode liet hij zich dan ook gelden als voorman van de naoorlogse architectengeneratie van België.

Gaston EYSSELINCK werd op deze begraafplaats bijgezet, begraven in het perk 16 rij 18 graf 15. Een concessie voor vijftien jaar met een vergunning voor bijzetting in grond. Dit perk werd hernomen op 31 juli 1987. In 1990 werden er op dit perk grafkelders aangelegd (zie ouders Julien GOEKINT).

Opmerking

Wanneer men vóór het graf van wijlen mevrouw Georgette TROY staat ziet men aan de rechterzijde een klein gebouwtje staan. Dit is het "wachthuisje", zoals het personeel, werkend op de begraafplaats, het noemt. In deze ruimte worden lijkkasten in bewaring gehouden tot aan de dag van bijzetting of in geval van urnen tot op het ogenblik van verstrooiing der assen. Om niet verder in te gaan op deze materie kan er nog gesteld worden dat het gebruik van deze ruimte, door de huidige evolutie in de lijkenbezorging (gebruik van Funerarium), slechts zeer miniem is. Om de wandeling verder te zetten dient men zich te begeven naar dit gebouw.

Men plaatst zich met de rug naar het gebouw toe om zo de volgende plaatsruimte te verkennen. Rechts, nog steeds in het perk 22, halfweg de nieuw aangeplante heg, ligt het graf van Léandre VILAIN.

Léandre VILAIN (merkpunt 3) aanwijzer -22.12.60 -

Léandre VILAIN geboren op 26 december 1866 in Trazégnies, een dorp tussen Charleroi en La Louvière, provincie Henegouwen. Van huize uit geen connecties met muziek (vader was opzichter bij de koolmijnen van Courcelles), begon VILAIN muziekstudies bij Jacques-Nicolas (Jaak Nikolaas) LEMMENS, aan het Lemmensinstituut te Mechelen. In deze school werd men opgeleid in godsdienstige muziek tot vorming van organisten, kapelmeesters en zangers.

Na de dood van LEMMENS op 30 januari 1881 volgde hij orgellessen aan het conservatorium bij de beroemde Alphonse MAILLY en behaalde er zijn diploma in 1889. Het jaar daarop, met name op 03 maart 1890, werd hij organist van de SS. Petrus en Pauluskerk te Oostende. Ontegenzeggelijk is het zijn doorzetten en virtuositeit welke hem eigen zijn, die hem enige tijd later ook titularis maken van de orgelbank van het Casino-kursaal. Vanaf dat ogenblik brengt VILAIN, elk seizoen, dagdagelijks recitals en voornamelijk arrangementen van populaire klassieke muziek. Ook de zondagse hoogmissen waren zijn wekelijkse traktaat voor gegadigden welke deze nooit wensten te missen. Zo werd VILAIN een alom geprezen organist, gevraagd voor diverse concerten in binnen- en buitenland. Londen, Rome, Marseille zijn hier voorbeelden van. Ook componeerde VILAIN zelf werken waaronder een "treurmars" opgedragen aan zijn leermeester MAILLY.

Maar tijden veranderen en dit gelde ook voor VILAIN.

In 1909 overlijdt Leopold II, de eerste wereldoorlog breekt aan, het sociaal toerisme vindt zijn ontstaan en Oostende verliest beetje bij beetje zijn mondaine uitstraling. Ook op het gebied van muzikale smaak zal veel veranderen. Wat moest men met romantische muziek (interpretaties)?

Maar VILAIN heeft nog zijn bewonderaars welke wekelijks zijn werk komen beluisteren in de SS. Petrus en Pauluskerk. Inmiddels was VILAIN leraar geworden aan het conservatorium van Gent; hij gaf er les van 1922 tot 1931. Op 03 maart 1940 vierde hij zijn gouden jubileum als organist. Voor deze gelegenheid werd op het doksaal van zijn kerk een herinneringsplaquette aangebracht om hem te huldigen. Vijf jaar later, op 16 november 1945, overlijdt hij in de ouderdom van bijna 79 jaar.

Léon SPILLAERT (merkpunt 4) aanwijzer -22.16.82-

We keren terug naar het wachthuisje en slaan rechts af, we bevinden ons nog steeds in het perk 22. Op de grond bij het begin van elke rij bemerkt men een zwart geschilderde strook met witte letters. Deze aanduiding heeft ons het perk aan alsook de rij waar men langskomt.

Ter hoogte van rij 18 dient men in te slaan. Het vijfde graf van de hoek is het graf van de kunstschilder Léon SPILLIAERT. Wat onmiddellijk opvalt is de eenvoud en de sereniteit van dit grafmonument welke de persoonlijkheid en het werk van de meester illustreert.

SPILLIAERT werd geboren in Oostende op 28 juli 1881 en overleed in Elsene (Brussel) op 23 november 1946 (vestigde zich aldaar in 1935). Zoals Ensor één van Oostende 's internationaal gerenommeerde kunstschilders.

Schilder en tekenaar, maar voornamelijk autodidact. Zijn voorkeur ging uit naar aquarel, gouache, Oost-Indische inkt, pastel en kleurpotloden; technieken, materialen en materieel welke hij vaak simultaan toepaste. Vanaf zijn debuut had hij een eigen stijl en koloriet, die soms banaal aandoen, maar meestal getuige zijn van een zeldzame verfijning. Zijn werk vertoont raakpunten met het Symbolisme maar sluit aan bij het Surrealisme. Hij schilderde vooral verlaten stranden en zeedijken, stillevens, sombere interieurs met spiegels en vrouwen.

In deze werken vindt men gevoelens van vereenzaming maar ook angst voor een niet te definiëren dreiging. Persoonlijk voel ik zijn werk aan als deze van een label iemand waarvan depressie de drijfveer was van zijn toch briljante oeuvre.

Nieuwe grafkelders - Kinderperk - Britse Ereperk - Strooiweide - Columbarium

We gaan terug naar het begin van deze rij en vervolgen de zoektocht door naar links af te slaan richting treurwilg staande op het einde van dit voetpad. Bijna op het einde, rechts, staan recent geplaatste grafkelders, gedeeltelijk vergund. Deze grafkelders zijn de laatste waarvoor een concessie kan aangevraagd worden. Bij gemeenteraadsbesluit van 25 juni 1999 werd immers beslist om deze wijze van bijzetting naar de toekomst toe niet meer toe te passen. Enkel nog de beschikbare grafkelders mogen vergund worden. Aan de treurwilg aangekomen ziet men wat ik noem "de meest diep treurige en beklagenswaardige plaats" van de begraafplaats: het kinderperk.

Bemerk hierbij het grafje met kinderfiguurtje. Een eind verder heb je ook het grafje van Nicky BATTEAUW, 1985 - 1992. Dit kind was spelend op het strand in een put terecht gekomen welke jammer genoeg tijdens het spel dicht sloeg. Weken heeft men naar het kind gezocht tot aan, de helaas, toevallige ontdekking ervan op het strand.

Vervolgen we onze weg, dan bemerken we, rechts voor, het Britse Ereperk. Bijna op het einde van dit perk, ter hoogte van de calvarie, bevindt zich het "cross of sacrifice" (het kruis van zelfopoffering). Naar jaarlijkse gewoonte, ter gelegenheid van het "Week-end of Remembrance" (eerste weekend van oktober), heeft er door de Oostendse prominenten, het College van Burgemeester en Schepenen, de raadsleden en de diverse vaderlandslievende Organisaties en de nog aanwezige Anglicaanse gemeenschap met name door de Rev. D. LYONS, dominee, een bloemenhulde plaats uit erkentelijkheid vanwege de Oostendse en Belgische bevolking.

Dit terrein, zoals alle Britse begraafplaatsen over het ganse land behoudt een eeuwige vergunning en wordt beschouwd als Brits grondgebied. Onmiddellijk na het Britse Ereperk, slaat men rechts in. Links ziet men de calvarie die deel uitmaakt van het Belgische Ereperk (platliggende zandstenen graftekens). Op deze wijze betreedt men het perk waar het columbaria en de strooiweide zich bevinden (beide constructies werden in gebruik genomen respectievelijk op 29 september 1975 en op 28 november 1973). De columbaria(-muur) achter de calvarie is een ontwerp van de Stadsingenieur Arnold DEVOS.

Men begeeft zich naar de strooiweide tot aan de luifel. Links en rechts zijn er twee ligplaatsen voor bloemen. De vorm van deze ligplaatsen is geïnspireerd op een traan, de uiting van spijt en verdriet. Op de strooiweide zelf (enkel toegankelijk voor stadsbeambten), staat rechts een monument die de naam draagt "De Levensboom".

Het stadsbestuur bestelde dit monument in 1976 na een beperkte wedstrijd waaraan o.m. Paul VERMEIRE, Gérard HOLMENS en Jacky DEMAUYER deelnamen. Het was de heer Jacky

DEMAEYER die deze wedstrijd won. Het beeld heeft een totale hoogte van 6,5 meter. Het is een compositie van een betonnen kolom met daarop een bronzen sculptuur.

Dit monument stelt met elkaar verbonden zaadvormen voor. Deze zaadvorm staat voor "verbinding - ontluiking - leven - groei en energie".

Jacky DEMAEYER (merkpunt 5)

De heer Jacky DEMAEYER geboren in Oostende op 6 juni 1938. Voormalig onderwijzer van beroep is DEMAEYER een autodidact kunstenaar. Hij begon aanvankelijk als kunstschilder (in 1959). Zoals hij het zelf stelt wandelde hij vaak langs de zee op het strand waar hij het geërodeerde aangespoelde wrakhout naar huis meenam. Aangevuld met andere afgedane houtconstructies zoals restanten van oude meubelen construeerde hij zijn eerste assemblage beelden. Vanaf 1968 ontwikkelde hij zijn totemfiguren uit eikenhout geïnspireerd door verafgodingsbeelden van oude en primitieve volkeren. Nog later evolueert het werk van DEMAEYER tot sculpturen met strakke geometrische vormgeving. Het thema welke hij hierbij hanteerde heeft steeds betrekking op de mens, dier en/of plant; maar ook op de groei en voortplanting. Zijn stijl is gekenmerkt door het streven om zijn beelden in vereenvoudigde maar karakteristieke vorm uit te beelden. Dit om de toevallige toeschouwer in staat te stellen, na een globale waarneming, het beeld direct te begrijpen en toch het mysterieuze ervan te behouden.

Parkgraven

Men verlaat de strooiweide dat door sommigen ook wel een strooiakker wordt genoemd.

Men gaat de tweede legplaats van bloemen voorbij. Voor ons zien we een kleine verhoogde voetwegel in silexdallen welke aan de linkse kant is afgebakend door een columbarium.

Dit is de voetwegel welke loopt naar wat men in de volksmond noemt het "perk VANHOORNE" of officieel "de parkgraven". De naam perk VANHOORNE komt van de initiatiefnemer en dusdanig bezieler van dit perk waarbij de hoofdmoot het bijzetten is van stoffelijke resten in een omgeving van groen. Dit perk heeft naast het gegeven van groene omgeving de eigenschap dat men er begraven wordt in volle grond en dat de graftekens, door de stadsdiensten bemiddeld en geplaatst door privé firma's, eenvormig en in zandsteen zijn.

Dit perk kent een duidelijk succes en dient jaarlijks uitgebreid. Diverse prominenten (schepenen van de stad Oostende) zijn hier begraven waaronder als eerste concessiehouder in dit perk Louis VANHOORNE (35.01.01), Schepenen Raymond MIROIR (35.08.12) en Henri DUMAREY (35.03.15). Ook ligt hier de glazenier Cor WESTERDUIN (35.01.65).

Cor WESTERDUIN (merkpunt 6) aanwijzer - 35.01.65 -

Wie was Cor WESTERDUIN ?! Geboren in Schavelingen (Nederland - Den Haag) op 26 december 1901 toonde Cor (Cornelius) WESTERDUIN reeds vroeg interesse voor de grafische kunst.

Als jongen van veertien zocht hij met regelmaat het gezelschap op van de glasschilders in zijn buurt. Zo ging hij in 1915 in de leer bij de glazenier LIEFKENS in Den Haag en volgde er ook lessen aan de academie. Tien jaar later, in 1925, ging hij werken bij Eerwaard STEYVAERT in Schaakboek en bleef daar werken tot 1929. Vervolgens ging hij bij het atelier van SPRETERS in Laren werken tot 1932. Bij deze laatste beperkte zijn activiteiten zich niet enkel meer tot het schilderen. Daar sneed, zette en monteerde hij ook kunstbladen. In 1929 huwde hij Angel VAN RYCKEGHEM uit Westende-Bad. Na 1932 vestigde hij zich als zelfstandige. In 1936 verhuisde WESTERDUIN naar Oostende waar hij een atelier opent in de Plantenstraat nr. 54 en vanaf 1947 in de Zwaluwenstraat nr. 124. WESTERDUIN leverde in 1938 de glasramen voor het nieuwe Gerechtshof en de Godelievekerk (beide gebouwen waren ontworpen door Sylvain SMIS, architect). De glasramen van beide gebouwen kon hij leveren door tussenkomst van zijn vriend E.H. Albert LOWIE, pastoor te Mariakerke, die een bewonderaar was en dus een intense waardering

voor hem had. De glasramen van het Gerechtshof horen tot één van zijn belangrijkste werken. Jammer genoeg werden deze door oorlogsschade verwijderd en naar het blijkt liggen ze nog ergens opgeslagen in het gebouw zelf. Dit werk bevat 28 panelen en inhoudt de evocatie van de rechtspraak en van de Oostendse nijverheid en scheepvaart. Andere werken zijn het Sint-Jozefsraam in de voorgevel van de Sint-Jozefsschool in de Léon Spilliaertstraat (1948), de brandglasramen van de kerk O.L. Vrouw-Koningin te Mariakerke (1958) en de O.L.V. kapel in Raversijde (1961). Ook buiten Oostende heeft hij opdrachten uitgevoerd o.a. te Blankenberge (Stadhuis), De Haan (Sparreduin), Lombardsijde (dorpskerk), Adinkerke (dorpskerk). Westerduin bleef werken in zijn atelier gelegen in de Zwaluwenstraat tot hij in 1966 er officieel mee stopte. Cor WESTERDUIN overleed op 08 juni 1980.

Louis VANHOORNE (merkpunt 7) - aanwijzer 35.01.01 -

Wij komen dus aan in de parkgraven, de richtingaanwijzers met vermelding "perk 35 - rij 01- nrs. 01 tot 44" dienen gevolgd. Op het einde van het te volgen voetpad, vooraleer men via enkele treden afdaalt naar de voorliggende straat, staat rechts het grafteken van Louis VANHOORNE. De persoon dus die zijn naam gaf aan dit perk. VANHOORNE werd geboren in Snaaskerke op 18 november 1908, was gemeenteraadslid van 6 januari 1947 tot en met 15 januari 1979.

Sinds het ontslag van Leo PORTA was hij de anciënniteitsdeken van de gemeenteraad. Schepen van 01 januari 1971 tot 15 januari 1979, in deze functie had hij opeenvolgend, in 1971, de bevoegdheden van Burgerlijke Stand - Bevolking - Militie, Groendienst, Reinigingsdienst, Slachthuis, Sociale Zaken, Gezinszorg en Derde Leeftijd (samen met Raymond MIROIR). In 1972 - 1976 idem maar met uitzondering van de Groendienst.

In 1977 - 1979 Burgerlijke Stand - Bevolking - Militie, Sociale Zaken, Gezinszorg, Erediensten en Derde Leeftijd (samen met Alfons LARIDON). VANHOORNE zette zich o.a. in voor de realisatie van een verbrandingsoven en een kinderdagverblijf.

Was vakbondsman van het ACV (gevolmachtigde van de Gewestelijke Administratieve Dienst). Ook was hij koster-organist in de parochie van Sint-Jan. Op 15 januari 1979 werd hem de titel van ereschepen door de gemeenteraad toegekend. VANHOORNE overleed op 10 februari 1982.

Israëlitisch perk

Na het graf VANHOORNE bevindt men zich dus op de aanliggende straat met de rug naar de parkgraven. Men vervolgt de zoektocht door naar links de straat te volgen. Aan de linkerkant heeft men het Belgisch Ereperk, straks een woordje meer daarover. Rechts hebben we een open ruimte. Deze braakliggende zone dient nog een vijftal jaar zo te blijven liggen. Het is grond welke verzadigd is van stoffelijke resten en waarvan de laatste bijzetting dateert van december 1980. Uiterst rechts achteraan, omgeven door een heg, heb je het Israëlitische perk. U kunt dit perk bereiken door op het einde van deze straat naar rechts in te slaan, de weg die U dan volgt loopt aan uw linkerkant langs de grafkelders met als aanwijzer 23-01. Op het einde van deze weg aan uw rechterkant is er een kleine zwart geschilderde toegangspoort met daarop de Davidster. Langs de rechtstaande eikenbiels komt U zo terecht op het Israëlitisch perk.

Respect voor een overledene is altijd één van de belangrijkste punten geweest in het joodse geloof. De begraafplaats bestemd voor de teraardebestellingen van de leden van de joodse gemeenschap, zou zich slechts doen gelden in de talmoedische tijd, met het "bet qevarot", het huis van de graftombes, "het bet olam", het huis van de eeuwigheid, en vervolgens het "bet hayym" (eufemistisch), het huis van de levenden. Het oprichten van een begraafplaats is altijd een van de eerste stappen geweest die een gemeenschap na haar vestiging ondernam.

Gepaste kleding en een onberispelijk gedrag op de begraafplaats zijn gebruikelijk. In principe is het niet toegestaan er te eten of te drinken. In de regel gebeurt het eerste bezoek aan de begraafplaats na zeven dagen rouw, shivah (zeven) genaamd, vervolgens dertig dagen na de begrafenis (shelochim-

periode = dertig) en tot slot elk jaar op de dag van de herdenking van het overlijden, de *yahrzeit*. Men gaat ook naar de begraafplaats tijdens de Eloul-maand, voor het feest van Rosh ha-Shanah, het nieuwe jaar, of ter gelegenheid van de Tishah Be Av, de 9de van de maand van Av, de vastendag ter herdenking van de vernieling van de Eerste Tempel in 586 vóór onze tijdrekening en de vernieling van de Tweede Tempel in 70 van onze tijdrekening, tevens een dag die verband houdt met andere donkere periodes in het antieke en middeleeuwse joodse geloof. Ook de dag voor het feest van Kipour gaat men naar de begraafplaats. Yom Kipour, de Grote Verzoendag, is de meest heilige en plechtige dag van de joodse kalender.

Zeer uiteenlopende gebruiken naargelang van ritus en geografie beheersen de bezoeken aan de begraafplaats. Vandaag de dag is het de gewoonte de handen te wassen bij het verlaten van de begraafplaats, een symbool van zuivering.

Op deze joodse begraafplaats worden mensen bijgezet sedert 1920. Er dient hier evenwel opgemerkt dat niet alle bijzettingen Oostendenaars zijn (zie ons maandblad januari 2000, blz. 4, door Ivan VAN HYFTE : Joodse graven op "t Nieuw kerkhof").

Funeraire paraferalia

Wenst U het Israëlitisch perk niet te bezoeken dan slaat U op het einde van de straat links af. U bevindt zich dan rechts van het Belgisch Ereperk en links van het perk 17 rij 14. Deze straat wordt wel eens door de anciens (oudste aanwezige werklieden in de dienst) de Kapellestraat genoemd. Dit vanwege het grote aantal familiegraven, de keuze en omvang van de graftekens, lees grafmonumenten. Het is dan ook in deze rij, toevallig of niet, dat de meeste grafmonumenten zich situeren met funeraire paraferalia. Met dit laatste wordt bedoeld symbolische objecten.

Ik denk dat het goed is om even enkele van deze in het oog springende graftekens te laten verkennen.

Graf 17.14.21

Het graf met aanwijzer 17.14.21. Op dit grafteken, in het midden van de deksteen, heeft men 6 horizontale platen in natuursteen trapsgewijze geplaatst. Deze treden symboliseren de onsterfelijkheid, de resurrectie, de opstanding na de dood, het leven na de dood. Het aantal treden wijst op het aantal mensen welke in deze vergunning dienen bijgezet.

Graf 17.14.18

Het graf met aanwijzer 17.14.18. Op dit grafteken zijn er vijf afgeknotte zeshoekige zuilen geplaatst. Trapsgewijze naar beneden komend, naar de voorkant van het graf. Een afgeknotte zuil wijst op een kort leven. Een kind is hier begraven (1976 - 1980). Het aantal zuilen verwijst naar het aantal personen welke hier zullen worden bijgezet. Deze afgeknotte zuilen zijn een moderne versie van deze (meestal slechts één geplaatst per graf) die men menigmaal vindt op de begraafplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg. Daar zijn de zuilen rond van vorm en reeds te vinden op de oudste graven aanwezig. Afgeknotte zuilen vinden hun oorsprong in de klassieke bouwkunst (classicisme) welke een gegeven waren van de nooit ophoudende interesse voor de oudheid sedert de Renaissance.

Graf 17.14.01

Het graf met aanwijzer 17.14.01. Graf met buste. Alhoewel een familiegraf SEYS is het terzelfder tijd ook een soort cenotaaf ter nagedachtenis van Maurice SEYS. Het epitaaf (I.M. = in memoriam) geeft aan dat men hier ook voor een praalgraf staat van een Oostendse politieke gevangene en

slachtoffer van de Nazi's. Maurice SEYS is geboren in Oostende op 19 januari 1898. Tijdens de eerste wereldoorlog nam hij deel aan de slag van de Ijzer.

In 1920 werd hij via een wervingsexamen Adjunct-politiecommissaris. In 1935 werd hij gepromoveerd tot politiecommissaris om vervolgens in 1939 de functie op zich te nemen van Hoofdpolitiecommissaris.

Onder zijn bewind werd het korps gemoderniseerd. Elke wijk kreeg een vaste wijkagent en het was door zijn toedoen dat de motorbrigade werd opgericht (in Oostende sprak men van de "Vliegende pliche"). SEYS maakte deel uit van de Weerstand tijdens de tweede wereldoorlog. Na een eerste maal te zijn opgepakt op 9 oktober 1941 (met drie weken in hechtenisname) wordt hij een tweede maal opgepakt op 9 januari 1944. In maart 1945 bezwijkt hij in het exterminatiekamp ELLERICH (Concentratiekamp DORA - Duitsland).

Belgisch Ereperk

Aan de overkant bevindt zich het Belgische Ereperk. Zoals reeds in de historie van deze begraafplaats uiteengezet was het aanvankelijk de toenmalige Stadsingenieur, de heer August VERRAERT, die instond voor de eerste aanleg en het ontwerp van de plattegrond van de begraafplaats. Hij had in zijn ontwerp de ruimtes voorzien waar de Britse begraafplaats en het Belgisch Ereperk zouden komen. Bij de Britse begraafplaats (waar ook de helden van de Vindictive begraven liggen) werd de traditionele aanleg gevolgd rekening houdend met de oppervlakte van het beschikbare terrein. In het Belgisch Ereperk daarentegen was het vanaf het begin, en dit tot 1961, vrij de door de familie gekozen graftekens te plaatsen (zoals nog steeds het geval is op de begraafplaats aan de Klaverstraat in Stene-Dorp). In 1961 werd deze verscheidenheid aan graftekens vervangen door eenvormige rechthoekige graftekens in zandsteen. Ook werd naar het ontwerp van de heer Arnold DEVOS, de toenmalige Stadsingenieur, het perk heraangelegd. Een symmetrisch aangelegd grasperk, éénvormigheid van de graftekens geplaatst op een regelmaat van afstand en omzoomd met een rijkdom aan lage beplantingen (met inbegrip van de calvarie), zo mag men het ontwerp van DEVOS noemen.

De aanleg van het perk (inclusief ontgravingen en herbegraven) duurde tot 1966. In het Belgische Ereperk liggen er 765 personen begraven (toestand 15 augustus 2000).

Ook zijn er 6 graven van Franse soldaten aanwezig.

De rechthebbenden om in dit perk te mogen begraven worden zijn :

- de op het slagveld gevallen militairen
- de door de vijand ter dood gebrachte personen
- de personen overleden tijdens hun verzetspleging tegen de vijand
- de militaire oorlogsinvaliden.

De witte fakkel

En zo komt men aan de witte kolom gesitueerd vóór de calvarie, in het midden van de middenbaan lopend van de inkom naar de calvarie en in het midden van de straat welke de scheiding aangeeft tussen de Belgische en Britse Ereperken aan de aangelande grafkelders van de perken 17 en 18. Het is een witte zuil die bovenaan voorzien is als fakkel en welke telkens ontstoken wordt bij diverse vaderlandse herdenkingsceremonieën. In deze zuil worden de urnen bewaard van twee jonge Oostendenaars die in de concentratiekampen gebleven zijn. Leopold JACQUEMIN (1917 - 1944) en Marcel MECHIELS (1921 - 1944). Op de zuil staat de inscriptie "*Oostende herdenkt zijn helden*". Deze zuil werd opgericht ter nagedachtenis aan de politieke gevangenen.

Karel JONCKHEERE - Jozef CANTRÉ - aanwijzer 11.01.40 -

Men vervolgt de zoektocht door de kleine straat te nemen rechts van de middenbaan.

Aan de rechterzijde heeft men de grondvergunningen van het perk 11 rij 01.

Op zes graven van de hoek bevindt zich het graf van de ouders van Karel JONCKHEERE, Camiel en Victorine Declercq. Dit grafteken is versierd naar een tekening van Jozef CANTRÉ (de man van het beeld "De communicatiemedia" op het postgebouw aan de Hendrik SERRUYSLAAN).

Jozef CANTRÉ

Jozef CANTRÉ is geboren in Gent op 29 december 1890 en daar ook overleden op 29 augustus 1957. Beeldhouwer en graficus. Als leerling aan de Academie van Gent maakte hij in 1909 zijn eerste beelden. Week uit naar Nederland in 1918 en keerde in 1930 terug naar Vlaanderen. Tussen 1941 en 1946 was hij leraar aan het Hoger Instituut voor Toegepaste Kunsten te Brussel. Hij trad toe bij de beweging van het expressionisme en sneed zijn beelden bij voorkeur rechtstreeks uit hout. Zijn eerste beelden vertonen een streng gesloten vorm en een statisch karakter. Omstreeks 1930 bracht hij geleidelijk meer beweging in zijn composities.

CANTRÉ wordt gerekend tot de meest typische vertegenwoordigers van het expressionisme.

Karel JONCKHEERE

Karel JONCKHEERE is geboren in Oostende op 09.04.1906 en overleden in Rijenam op 13.12.1993. Schrijver en leraar (1929 - 1945), rijksinspecteur van de Openbare Bibliotheken van West-Vlaanderen, en van 1954 tot 1973 ambtenaar bij de rijksadministratie te Brussel. Hoewel hij ook novellen, reisverhalen, kritieken en essays heeft geschreven, is hij in de eerste plaats een dichter. De individuele belijdenis-lyriek is een constante in zijn uitgebreide productie. Thema's zijn achtereenvolgens de ouders, voorouders, de zee, de liefde en het verdriet van een kinderloos paar, de dood en God, sinds 1950 had hij het over het ontgoochelende leven.

Jules PEURQUAET (merkpunt 8) - aanwijzer - 13.05.31.

Na zich te hebben opgehouden aan het graf van de ouders van Karel JONCKHEERE vervolgen we onze weg, zo gaan we terug en lopen de naamzuilen van de verongelukte vissers op zee links voorbij. Voor de pleurant van Geo VERBANCK slaan we het voetpad in. We bevinden ons in het perk 13 rij 5. We lopen zo verder en bemerken aan de linkerzijde van het voetpad een merkwaardig graf met vooraan de afbeelding van een dodenmasker met daaronder de vermelding "Het dankbare volk aan Jules PEURQUAET". Inderdaad dit is het graf van Jules PEURQUAET; een ontwerp (opnieuw) van architect EYSSELINCK in samenwerking met Jozef CANTRÉ, het duo dus van het Postgebouw.

Julien (Jules) PEURQUAET is in Oostende geboren op 30 november 1885 en er op 4 oktober 1947 overleden. Reeds op jonge leeftijd kwam PEURQUAET in aanraking met de wereld van armoede en vernedering welke een dagdagelijks deel was de arbeiders en hun familie die leefden in de schaduwzone van de mondaine wereld die Oostende rond het einde en het begin van de vorige eeuwwisseling was. Zijn ouders hadden in de Witte Nonnenstraat een handel in koloniale waren en dranken. Maar door het vroeg overlijden van zijn vader had het gezin (6 kinderen) duidelijk met armoede te kampen. PEURQUAET moest gaan werken. Hij werkte aanvankelijk als paswerker bij het Zeewezen om later over te schakelen naar bankwerker bij de Wagons-Lits. Na zijn legerdienst kon hij aan de slag bij de trammaatschappij, nog steeds als bankwerker. Hij beseftte snel de voordelen van het syndicalisme en de noodzaak om onder arbeiders samen te werken. Daarom stichtte hij in 1909 het "tramsyndicaat". Tijdens de eerste wereldoorlog werd PEURQUAET door de Duitse bezetter bestempeld als gevaarlijk; om de twee weken diende hij zich aan te melden op de

Kommandantur. Na de oorlog zette hij zijn activiteiten verder in het syndicalisme en werd aldus in 1919 permanent secretaris van de vakbond. In 1921 wordt hij verkozen als socialistisch gemeenteraadslid. In 1925 wordt hij verkozen voor de provincieraad en in 1932 volksvertegenwoordiger. Hij zetelde tot in 1946 in de Kamer; het was om gezondheidsredenen dat hij ontslag nam. In 1933 wordt hij aangesteld als Schepen van Openbare werken, een functie die hij bleef vervullen tot aan zijn dood. De tweede wereldoorlog noodzaakte hem clandestien te gaan werken. Met enkele toegewijde medewerkers gaf hij toen het sluikblad "Uilenspiegel" uit. PEURQUAET zette zich in voor de uitbouw van Oostende; zetelde in diverse commissies, o.a. de commissie der Regie van Gas en Elektriciteit; raad van Beheer der Thermae; commissie van het openbaar Stapelhuis; commissie der stedelijke pensioenkas. Ook verrichte PEURQUAET baanbrekend werk op syndicaal vlak; stichter van de metaalbewerkerbond, stichter van het syndicaat voor gemeentepersoneel en was voorzitter van de Federatie van Vakbonden. Verder was hij nog voorzitter van de Werkrechtersraad te Oostende, lid van de raad van beheer van de Oostendse bouwmaatschappij "De Oostendse Haard" en voorzitter van "Het Volkshuis". In 1947 overlijdt Jules PEURQUAET.

Na zijn overlijden werd beslist de naam van de straat waar het socialistische vakbonds- en partijlokaal "De Noordstar" gelegen was (vroeger Veldstraat) te wijzigen en naar hem te noemen.

Gérard HOLMENS

We lopen verder en op het einde van de rij slaan we links in. Onmiddellijk om de hoek staan we voor een grafkelder met een uiterst vreemd grafmonument. Dit is meteen ook het laatste graf welke op deze ontdekkingsstocht verkend wordt met begeleidende tekst.

Hierna geef ik nog enkele tips van graftekens welke om hun inhoud (personen) of voor hun bouwfysische kenmerken interessant zijn. Maar eerst het voorliggende graf welke in de volksmond ook de "V-1" genoemd wordt vanwege zijn eigenaardige vorm, dit naar het Duitse geheim wapen (ook nog de vliegende bom genoemd) welke de Nazi's, op het einde van de tweede wereldoorlog, als vergeldingswapen op Londen, de bevrijde steden en de geallieerden afschoten.

Dit is het graf van de schoonouders van Gérard HOLMENS. Het grafteken is een ontwerp en uiteraard een beeldhouwwerk van HOLMENS zelf. Op het graf een tekst "Vivre c'est se preparer à mourir sans regret"; "Leven is zich klaarmaken om te sterven zonder spijt". In een onderhoud met weduwe HOLMENS; mevrouw Désirée THONON, vertelde ze mij dat haar man graag en intens genoot van het leven, hij nam elke kans ten baat om van de geneugten des levens te profiteren. De epitaaf zal dan ook dermate een weerspiegeling zijn van zijn hartgrondig levensfilosofie.

Gérard HOLMENS werd geboren te Oostende op 29 september 1934. Studeerde aan de academie te Antwerpen, te Gent en aan de vrije academie "La Grande Chaumière" te Parijs.

Hij debuteerde aanvankelijk met enkele figuratieve beelden en vond weldra een persoonlijke uitdrukkingvorm in een imaginaire figuratie. De indrukken van de natuur omvormend tot zelfstandige ruimtelijke composities. Vanaf 1965 creëerde hij een reeks "mobiele steensculpturen" waaronder zijn "corbillard". Het was een laatste wens van HOLMENS om in dit kunstwerk bijgezet te worden op het kerkhof te Mariakerke (waar Kunstschilder James Baron ENSOR begraven ligt). Evenwel werd dit verzoek door de toen bevoegde Schepen en in de Commissie voor Grafmonumenten van de hand gedaan als onmogelijk. Immers is de betrokken site, lees begraafplaats, bij KB van 27 mei 1975 geklasseerd en mogen er dusdanig geen zone vreemde constructies neergepoot worden.

Mevrouw Désirée HOLMENS-THONON heeft toen herhaaldelijk aangeklopt bij de diverse bevoegde diensten, maar tevergeefs.

HOLMENS werkte uitsluitend in "taille directe" en gebruikte harde steensoorten, arduin; Zweeds en Italiaans marmer, Doornikse hardsteen. Zijn beeldhouwwerken evolueerden naar een zuivere beeldhouwkunst gebaseerd op contrasten van holle en bolle vormen, van volumes en holtes. Enkele

voorbeelden van zijn oeuvre zijn, Ruimtelijke zelfstandigheid (Leopoldspark -1963, De Krijger - 1963 - Cultureel Centrum Brugge). Gérard HOLMES overleed op 4 januari 1995 in Moulines (Frankrijk). Hij is bijgezet in een onvergunde nis van het columbarium op de begraafplaats van Stene-Dorp.

Vrije wandeling

Dit kun je beschouwen als een uitnodiging om zelf via (nog) enkele voorbeelden van graftekens, welke duidelijk de moeite waard zijn en uiteraard wanneer de "tijd" je mee zit, de begraafplaats nogmaals, zonder traject of leiding, vrij te gaan verkennen.

Aanwijzer 14.04.54.

Grafkelder van de familie Ignace VANREMOORTELE - VANOVERBEKE.
Zoon Raymond, geboren in Oostende op 04.06.1921, maakte deel uit van de Brigade PIRON (Belgische bevrijdingseenheid), Sneuvelde in Normandie (Solonelles) op 27.08.1944.

Aanwijzer 16.05.26.

Graf van de gebroeders Gustaaf en Gaston VAN YPER. Interessant gegeven om dit graf te verkennen en aandachtig te bekijken. Gustaaf of liever Gusje was jarenlang de trouwe knecht van de Kunstschilder James ENSOR. Steeds in de schaduw en steeds aan de zij van zijn bijna vriend en werkgever ligt hij hier samen met zijn broer begraven. Wat opvalt is het intense verschil van het graf t.o.v. de andere graven. Ook het verschil tussen het graf en de plaatsruimte van ENSOR en deze van VAN YPER. Zelfs na de dood heb je de meester en zijn knecht. Gustje VAN YPER is geboren in Oostende op 01.04.1884 en er gestorven op 14.12.1963. Het graf werd hersteld en opgesmukt door de dienst begraafplaatsen.

Aanwijzer 17.15.76.

Grafkelder van de familie Carolus GERMONPRÉ - BRAEM. Karel GERMONPRÉ geboren in Oostende op 07.04.1886 is één van de vele vissers welke slachtoffer werd van het oorlogsgeweld. Hij verongelukt met zijn vaartuig de "Oostende 29" op 12.05.1943.
Bemerk op het front van dit grafteken de funeraire paraferalia "kruis - hart - anker" welke staat voor "geloof - liefde - hoop".

Aanwijzer 17.16.21.

Grafkelder van de familie Jan SIMOEN - DEPREZ.
Zoon Lucien, geboren in Oostende op 16.12.1920, maakte deel uit van de Brigade PIRON (Belgische bevrijdingseenheid), sneuvelde en stierf in Leopoldsburg op 13.09.1944.

Aanwijzer 21. 40.115.

Graf van de familie Albert Joseph - Van Haecke en zoon. De dood houdt de gemoederen altijd bezig. Het afscheid moeten nemen van iemand die je zielsgraag ziet. Zo zijn bloemen op een graf een blijk van genegenheid en gemis. Oorspronkelijk was het de bedoeling van iets levend mee te brengen voor de overledene en zo geluk mee te geven aan degene die kwam te overlijden en overgingen naar de andere kant, het onbekende. Anderen uiten hun gemis door bepaalde opschriften en/of foto's op het grafteken aan te brengen. Het grafteken (grafmonument) van de familie Albert Joseph - Van Haecke is een schoolvoorbeeld van wat emoties teweeg kan brengen bij een jonge dertiger welke zijn vader moet begraven.

Het grafmonument is een ode. Een uitbouw geplaatst op een ooit verloren stuk grond, op de hoek van twee aangelande rijen grafkelders. Het oogt mooi, maar is ook "schoon"; als bewijs van iemands zielenroerselen. Bemerkt ook het gedicht aan de linkerkant, genaamd "De zoeker". Hierin slaagt de zoon het geleefde leven van z'n vader neer te schrijven. Zeker de moeite waard om dit graf te verkennen.

Aanwijzer 23.01.20.

Grafkelder van de familie Michel HOOFT. Misschien ietwat bombastisch. Allegorisch in elk geval. Vroeger had de figuur een bazuin in de rechterhand. Vermoedelijk is dit de voorstelling van een engel die de heropstanding luidt en/of brengt.

EPILOOG

Ik ben ervan overtuigd dat deze begraafplaats alsook elke begraafplaats van onze stad de moeite waard is om er een namiddag in door te brengen. Zich vrijmakend van alle overtollige ballast van angsten en vooroordelen tegenover "de dood en het begraven worden" zal men een wereld vinden welke in eerste instantie de zo broodnodige rust geeft in onze helse consumptie gerichte maatschappij. Een wandelweg doorheen een begraafplaats brengt je raadsels, verwondering en ontegenzeggelijk de herinnering van "je weet wel wie en hoe". Herinneren is een zeer persoonsgebonden gegeven welke al of niet met iemand wordt gedeeld en die je terug brengt naar het verleden welke zelfs niet veraf hoeft te zijn. Herinneren laat je toe te beseffen aanwezig te zijn en geeft aan hoe de toekomst zijn kan. Herinneren is een ononderbroken gedachte over vroeger naar nu en wat later zou kunnen zijn en houdt in zich de tijd; "tijd", het thema van Monumentendag 2000.

Onze prijs = uw profijt
Uw kleurenfoto's manueel
afgewerkt volgens de
modernste technologie
met multi-scanner

**COCK
CAMERA
SERVICE**

Hoek Jozef II straat en
Christinastraat - Oostende

Waar kwaliteit nog
vakmanschap is

GEDENKSTENEN EN -PLATEN TE OOSTENDE (1^e deel)

door Roger TIMMERMANS

In de jaargangen 1994, 1995 en 1996 van DE PLATE verschenen reeds enkele bijdragen onder bovengenoemde titel. Met de stadsvernieuwing van de laatste jaren werden heel wat nieuwe gedenkstenen aangebracht, waarvan hieronder de teksten

Daarna volgen de teksten van platen en stenen die reeds eerder geplaatst werden, maar nog niet voorkwamen in de vorige reeksen. We dachten dat het de gelegenheid was om ook deze onder de aandacht van de lezer te brengen.

Ter herinnering verwijzen we ook naar de reeks "Monumenten, Beelden en Gedenkplaten te Oostende" verschenen in DE PLATE in de jaargangen 1982 tot 1993, van de hand van de heer Norbert HOSTYN, en onder dezelfde hoofding in 1987 van de heer Jean Pierre FALISE.

We beginnen met, ere wie ere toekomt, twee gekende Oostendenaars.

Aan de voorgevel van het O.L. Vrouwe College, Vindictivelaan 9

OUD-LEERLING O.L.V.-COLLEGE

James ENSOR (1880-1949)
Leon SPILLIAERT (1881-1946)

Naast het nieuwe monument van Koning Boudewijn, vóór de Venetiaanse Gaanderijen

Z.M. BOUDEWIJN (1930-1993)
GESCHONKEN AAN DE BEVOLKING
VAN OOSTENDE
DOOR HET COMITÉ JAN PIERS

Albert I Promenade, onder het torenuurwerk

Op 04 juli 1998
werd
de Albert I-promenade
officieel voor het publiek opengesteld
door

Vlaams Minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening
Eddy Baldewijns en Burgemeester Jean Vandecasteele

In aanwezigheid van :

A. Vermeesch, E. Tulpin, W. Labens, M. Willems, H. Veulemans, Y. Miroir, G. Lambert, G.
Cattoor, schepenen
J. Vandenabeele, stadssecretaris

Ir. B. De Putter, Afdelingshoofd, Afdeling Waterwegen Kust, Administratie Waterwegen en Zeewezen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Ir. P. De Wolf, Celhoofd Kust, Afdeling Waterwegen Kust, Administratie Waterwegen en Zeewezen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Leidende ambtenaar : Ing. Ch. Lauwers

Ontwerper : NV Plantec Oostende

Verlichting : Atelier R. Jéol

Hoofdaannemer : NV Antwerpse Bouwwerken

Gedenkplaat Jacques Brel, Visserskaai t.h.v. St. Paulusstraat

Het water, de zee, de Noordzee, la mer du Nord,
de aarde, het land, de polders, le plat pays
en de haven, de kade als brug, als poort.
Naar een open horizon op de universele klanken
Van... "Le Plat Pays", Jacques Brel 1962

onthuld in Oostende op 4 juli 1999 door de heer Jean Vandecasteele, burgemeester, de leden van het college van Burgemeester en Schepen en mevrouw Jacques Brel.

Dank aan de kunstacademie en de stedelijke diensten van de Stad Oostende.

Stad aan Zee
Oostende

Kaaimuurproject – Ode aan Jacques Brel
Sir Winston Churchillkaai

De eerste muzieknoot werd op 20 april 1999 geschilderd door :
Burgemeester Jean Vandecasteele

Nieuwe bibliotheek

Op 29 mei 1999 werd hier de eerste steen gelegd van de P.O.B. Stadsbibliotheek door en in aanwezigheid van :

Jean VANDECASTEELE, Burgemeester

Dries VERMEESCH, Eddy TULPIN, Willy LABENS, Marina WILLEMS, Hilde VEULEMANS,

Yves MIROIR, Geert LAMBERT en Staf CATTOOR, Schepenen

Johan VANDENABEELE, Stadssecretaris.

Coördinatie Martine MEIRE, Glenn ROMAN, Michel DE LANGHE

Architecten Marc FELIX, Luc GLORIEUX

Frans MAES, Jan DE BUSSCHERE

Bouwheer NV GEMEENTEKREDIET

Aannemer NV STRABAG

Ingenieurs Willy CATTRYSSSE, Paul VAN DEN BERGHE

Vindictivelaan – steen ingewerkt in begane grond, bij Kapellebrug

Op 4 juli 1998 werd
de Vindictivelaan
officieel voor het publiek opengesteld door
Vlaams Minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening

Eddy Baldewijns en
Burgemeester Jean Vandecasteele
in aanwezigheid van :

A. Vermeesch, E. Tulpin, W. Labens, M. Willems, H. Veulemans, Y. Miroir, G. Lambert, G.
Cattoor, schepenen

J. Vandenabeele, stadssecretaris

Ir. H. Decramer, Afdelingshoofd Administratie Wegen en Verkeer van het Ministerie van de
Vlaamse Gemeenschap

Leidende ambtenaren : Ir. W. Goudeseune, Ing. A. Ferdinande (Vlaamse Gemeenschap) en Ing. Ch.
Lauwers (Stad Oostende)

Ontwerpers : J. Vandecasteele, F. Vanhaverbeke (WITAB), Ch. Lauwers

Verlichting : Atelier R. Jéol

Hoofdaannemer : Gebroeders De Waele NV

Stationsplein – steen ingewerkt in begane grond vóór ingang station

Op 5 december 1998
werd het Stationsplein
officieel voor het publiek opengesteld door
Minister-Vice-President

Vlaams Minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke ordening
Steve Stevaert

en Burgemeester
Jean Vandecasteele

In aanwezigheid van :

D. Vermeesch, E. Tulpin, W. Labens, M. Willems, H. Veulemans, Y. Miroir, G. Lambert. S.
Cattoor, schepenen

J. Vandenabeele, stadssecretaris

E. Schoupe, Gedelegeerd Bestuurder NMBS

Ir. D. Servaes, Eerste Ingenieur- Afdelingschef NMBS BE Patrimonium

Ir. L. Maes, NMBS BE Instandhouding infrastructuur

Ir. P. Van Parijs, NMBS BE Patrimonium

H. Van Wesemael, Directeur-Generaal De Lijn

L. De Man, Directeur De Lijn West-Vlaanderen

G. Van Canneyt, Afdelingshoofd Techniek De Lijn West-Vlaanderen

Ir. H. Decramer, Afdelingshoofd Administratie Wegen en Verkeer van het Ministerie van de
Vlaamse Gemeenschap

Ir. W. Goudeseune, Administratie Wegen en Verkeer van het Ministerie van de Vlaamse
Gemeenschap

Leidende ambtenaar : Ing. Ch. Lauwers

Ontwerpers : J. Vandecasteele, F. Vanhaverbeke (WITAB), Ch. Lauwers en F. Decroos

Verlichting : Atelier R. Jéol + WITAB

Studiebureau: NV Belconsulting

Aannemer : NV Penninck

DE GROTE PRIJS VAN OOSTENDE 1933 EERSTE GROOT WIELERCRITERIUM VAN OOSTENDE

door Michel CAPON

De eerste organisatie van het wielercriterium met aankomst op de Zeedijk greep plaats in 1993 (1a) (1b).

Na de economische crisis van 1929 kende de wielersport een merkwaardige opwelling. Deze bijdrage zal belicht worden in twee eigentijdse aspecten, namelijk 1) het sociaal-economisch aspect en 2) het sportief gebeuren.

I. Het sociaal-economisch aspect.

Vanaf 1932 boden de wettelijk vastgelegde taalwetten institutionele bescherming voor de gewone Vlaamse doorsneemers, maar ze maakten geen einde aan een sociologische minderheidsmentaliteit en een sociale symboolfunctie van het Frans, hetgeen vooral in de burgerij en de handelskringen doorwerkte (2).

Het wielrennen was een volkssport bij uitstek. Wielrennen was ook een dankbaar alternatief om uit de dagelijkse miserie te ontsnappen.

Volgend sfeerbeeld uit de lokale pers, met vooruitzichten van het Eerste Groot Wielercriterium van Oostende, zal dit toelichten :

“Evenals Koning Voetbal zijn tijdperk heeft dat hij de massa naar zich aantrekt, zoo beleefd de wielersport dagen van heerlijken en prachtige bloei.

Er werd ons gemeld dat de Vereniging der Handelaars geweigerd heeft dien veelbelovende koers te steunen. Indien dit waarheid is, denken wij het recht te hebben te vragen : Waarom ? Is het misschien omdat men zaterdag ongetwijfeld meer klakken zal ontmoeten dan hoeden ? Laat ons echter niet uit het oog verliezen dat de samenscholing van deze duizenden klakken den handelaars veel meer nering zal bezorgen dan het bezoek van enkele hoeden. Laatstgenoemden zullen slechts de stad aandoen enkele uren vóór den koers om terstond per auto af te reizen. Terwijl de andere clientele hier en daar nog wat zal blijven rondslechteren en zoodoende hun centen laten.

Ten andere, de wielersport wordt zoowel door de kleinen als door de grooten in eere gehouden; niet alleen in België, doch ook in vreemde landen. Zien wij bijvoorbeeld niet, jaarlijks de Voorzitter der Fransche Republiek in hoogsteigen persoon de Groote Snelheidsprijs van Parijs bijwonen ? En de onvergetelijke Koning Leopold II ? Hij ontving ten paleize den overwinnaar van den eersten Parijs-Brussel den Luikermetser HENRY ! De huidige vorst geeft insgelijks blijken niet onverschillig te zijn voor de wielersport. Daarom bedenke men slechts even de gulle ontvangst welke Jef SCHERENS te beurt viel, na zijn overwinning in het Wereldkampioenschap (2 bis). Dit alles om slechts te doen uitschijnen dat de wielersport in ons lande door groot en klein wordt bemind en dat het werkelijk te betreuren is, moest het waar zijn, dat de Vereniging der Handelaars haar steun weigert aan een koers waaruit zij denkelijk het meest profijt zal trekken” (3).

Ter overweging : de plaatselijke pers berichtte de week erop : “De tribunen zijn druk bezet en de omheiningen zien weldra zwart van 't volk” (4).

Deze eerste uitgave beleefde in ieder geval op alle gebied een overweldigend succes en de nu nog levende getuigen bevestigen dit.

II. Het sportief gebeuren.

In de dertiger jaren maakte het organiseren van criteria (wedstrijden in omloop) met internationale bezetting furore.

De florerende V.C. de Zeemeeuw Oostende nam de intentie om ook dit in Oostende te realiseren.

Vanaf 1929 was het Bestuur als volgt samengesteld (5) :

Voorzitter en Directeur van de "Oostendse Wielbaan" : Remi VANBELLEGHEM

Secretaris : Karel STOER

Oefenmeester : Jules VANHEVEL (6)

Schatbewaarder : Marcel VAN ISACKER

Leden : August DIERICKX, Gentiel MARES en Raymond VERBIEST.

Ingevolge het toenmalig art. 182 van de Sportreglementen van de Belgische Wielrijdersbond mocht geen wedstrijd met gesloten omloop ingericht worden binnen een straal van 15 km. van de plaats waar een wielbaan gevestigd was. R. VANBELLEGHEM, wielierliefhebber bij uitstek, slaagde erin de B.W.B.-top te overhalen om een afwijking van het reglement voor de Koningin der Badsteden te bekomen (7).

Het criterium werd vastgesteld op zaterdag 25 juni 1933.

De inrichting berustte bij V.C. De Zeemeeuw samen met het "Bestuur van den Brusselschen Winterveldroom"; deze laatste vertegenwoordigd door de HH. VERGALLE, BARBÉ, VANDENKERCKHOVE, KLOMPERS. Tevens met medewerking van de bladen "Sportwereld" en "Les Sports".

Contracten : 80.000 Fr.

Prijzen : Overwinnaar : 5.000 Fr.

"De overwinnaar zal eventjes de som van 5.000 fr. opstrijken, hetgeen tot nog toe voor slechts zeer belangrijke wedstrijden gedaan werd" (8).

Premies vanwege Sandeman, Imperial Club, sigaretten St. Michel. 5.000 fr. in 3 spurten te winnen.

Omloop : 125 km. = 31 ronden van 4 km.

"Oude Vuurtoren tot aan wedrennen Wellington, Junbluthlaan, Koninklijkestraat, Van Iseghemlaan, Zeewaarts op" (9).

Inkomprijs : 5 fr.

Afhaling der rugnummers : Hotel du Kursaal te Mariakerke.

Voor wat de deelnemers betreft was de fine fleur van de wielersport aan de start. De publieke massa en de 54 deelnemers hadden weinig geluk met het weer. Bij somwijlen regende het oude wijven. Het werd een uiterst moeilijke en zeer lastige wedstrijd.

"Want indien een koers een renner uitput in zijn krachtinspanningen, dan is het zeker wel deze van zaterdag laatst. Vooral de ramp dat naar den Zeedijk leidt, was zeer vermoeiend" (10).

Bij de ronden 23, 24, 25 en 26 demarreerde Sylvère MAES telkens op die ramp zo heftig dat de grote namen onverbiddelijk er afgereden werden. De sierlijke Fransman Georges SPEICHER kon dit niet meer aan : bij de beklimming van de ramp in de 25e ronde werd hij zo teruggeslagen dat hij ontmoedigd en nog meer ontgoocheld afstapte en zijn fiets in een kwade bui ten gronde wierp. Zijn verzorger moest zelfs de fiets gaan ophalen(11). Wat een frustratie voor deze gentleman-coureur.

Nochtans was SPEICHER (12) niet van de minste. In datzelfde jaar 1933 won hij de Ronde van Frankrijk (27 juni-23 juli) en werd ook nog Wereldkampioen op de weg (14 augustus 1933) op de omloop van Monthéry in Frankrijk. SPEICHER wou zijn conditie in dit wereldkampioenschap even testen en ontsnapte al in de eerste kilometers. Hij werd bijgehaald door een groepje met A. MAGNE, R. LAPEBIE, Fred HAMERLINCK en CANARDO (12 bis), maar ging alleen door op 130 km. van de aankomst. Hij won met 5 min. voorsprong op Antonin MAGNE (Fr) en VALENTIÏN (Ned), HAMERLINCK (B), SCHEPENS (B), BINDA(I), en de groep volgden op 10 minuten (13)(14). Wielerkenner Georges MATTHYS schetste het als volgt : "SPEICHER is in 1933 de beste wegrenner van het heelal" (15).

Bijgevolg moet dit Oostends criterium een grote vernedering voor hem betekend hebben, voornamelijk door het optreden van Sylvère MAES.

Ook Sylvère MAES kende een vruchtbaar 1933.

In het voorjaar had hij Parijs-Roubaix gewonnen (16 april). Na 10 km. was hij samen met Julien VERVAECKE (16) reeds in de eerste vlucht betrokken. Ze werden ingelopen, maar in Doullens zijn ze opnieuw bij deze die hun heil zochten in een ontsnapping. Te Carvin, op slechte kasseien, moet de voorlaatste overgeblevene A. MAGNE (17) loslaten. S. MAES en J. VERVAECKE voleindigden hun helletocht en gingen in deze volgorde over de meet (18).

In Oostende bleek duidelijk dat S. MAES die dag merkkelijk veel sterker was dan SPEICHER.

"De Groote Prijs der Stad Oostende was een Waterloo der "Favoris", die eindigde met een verrassende doch verdiende overwinning van den jeugdigen Karel KAERS. De 19-jarige Belgische hoop vond de energie en wilskracht om op ongeveer 400 meter op kop te vertrekken en zegevierend een uitersten aanval van Georges RONSE, MAES en andere Jan AERTS'en af te slaan, die nochtans allen rap uit de voeten kunnen" (20).

Uitslag (21) :

1. Karel KAERS op rijwiel Bury : 125 km. in 2 u 56' 35" (gemiddelde van 42, 47 km per uur)
2. Georges RONSSE op ½ wiel (22)
3. Sylvère MAES op 1 lengte (19)
4. Jean AERTS (23)
5. Oscar HAUTMAN (D)
6. Thys VAN OERS (N) (24)
7. Frans BONDUEL op 25" (25)
8. Lode HARDIQUEST (26)
9. Gelijk : Jan WAUTERS (27), Jan RAES, Emiel DECROIX (28), Maurits SEYNAEVE (29), Albert BILLIET (30)
14. Albert BUYSSE (31) - 15. Jozef MOERENHOUT (32) - 16. Kurt NITZSCHKE (D) (32 bis) - 17. Georges LEMAIRE (33) - 18. Leo DERYCK - 19. Gerard DESMET - 20. André MORTIER - 21. Maurtis COCQUERIAUX

Merk op de gemiddelde snelheid voor die tijd !

De premie van 5.000 fr. werd gewonnen door Romain GYSSELS voor Georges RONSSE.

Voornaamste opgevers : Jules VERHEVEL (6), Georges SPEICHER (12), Maurice ARCHAMBAUD (F) (35), Romain GYSSELS (34), Alfred HAMERLINCK (36), Gaston BERY (37), Jef DEMUYSERE (38), Gustaaf DANNEELS (39), Julien VERVAECKE (16), Emil RICHLI (Zw) (40), Raffaele DI PACCO (41).

Staf VANSLEMBROUCK (42) werd teruggeslagen door materiële pech (4).

“KAERS weent van blijdschap, terwijl hij met bloemen beladen, met moeite door het volk dringt” (4).

KAERS werd op 3 juni 1914 te Vosselaar (bij Turnhout) geboren. Hij boekte 118 overwinningen in de jeugdcategoryen.

“Begin 1933 werd hij onafhankelijke en won onmiddellijk te Hakendover. Zieende dat hij daar niets meer te leren had, werd hij beroepsrenner. Zijn eerste profwedstrijd was “Den Grooten Prijs van Oostende”. Wedstrijd die hij glansrijk won” (43).

Dit was uiteraard een opmerkelijke prestatie. Zijn sprint was onweerstaanbaar. Wanneer hij op kop vertrok geraakte geen enkele tegenstrever er nog over (44).

Het jaar nadien 1934 won hij te Leipzig het wereldkampioenschap in een groepssprint voor L. GUERRA en G. DANNEELS (45). Merken we op dat hij toen maar 20 jaar telde. Belgisch Kampioen op de weg in 1937 te Brugge was ook een belangrijke overwinning (46). In 1939 won hij, na een druk winterseizoen als zesdaagse renner, ook nog de Ronde van Vlaanderen (47). Vanaf de Vlaamse Ardennen was Romain Maes onhoudbaar en reed de een na de andere uit het wiel. KAERS en VISSERS konden aanklappen en de uitslag liet geen twijfel : 1° KAERS, 2° R. MAES op 3 lengten en 3° werd VISSERS op 10 lengten (48).

KAERS was een veelzijdig pisterenner. Hij was de eerste achtervolgingskampioen in 1939 over 5 km. Hij liep Félicien VERVAECKE in na nog maar 1'49" rijden (49). Daarbij was hij zo snel dat hij zelfs gekwoteerde sprinters meester kon. Zijn grootste verrichting als sprinter was ongetwijfeld de herkansing van het wereldkampioenschap snelheid te Charleroi in 1938. KAERS klopte daarbij de wereldkampioen 1938 Arie VANVLIET, W.K. 32-33-34-35-36 en 37 Jef SCHERENS, Albert RICHTER (3° in W.K. 38), Louis GERARDIN (4° W.K. 38) en de opkomende Frans COOLS (werd Belg. Kampioen in 40) (50). In 1941 werd hij 2° in de Belg. Kamp. achter SCHERENS. Hij won tevens ook 4 zesdaagse.

KAERS was in zijn tijd waarlijk “het fenomeen” zoals hij toentertijd om zijn veelzijdigheid genoemd werd (51).

De eerste uitgave van “De Grooten Prijs van Oostende” kende aldus een memorabel verloop met een memorabele winnaar.

VERWIJZINGEN

(1a) 75 jaar Zeemeeuw; Amedée GEVAERT, blad 2.

(1b) Le Cyclisme 1935; Paul BEVING en Albert VANLAETHEM, blz. 181.

(2) Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging 1998 Lannoo, blz. 3022.

(2bis) In 1932 te Rome waar hij MICHARD (F) en ENGEL (D) klopte. Veloo 2000, Harry VAN DEN BREMT, blz. 569

(3) De Zeewacht 24/06/1933.

(4) De Zeewacht 01/07/1933.

(5) Zie noot 1a.

(6) Jules VAN HEVEL (° Koekelare 10/3/1895 + Oostende 21/7/1969). Prof 1919-35. Talentrijk wielerkampioen die in de periode na .W.O I zowel opgang maakte op de weg als op de baan.

Voornaamste overwinningen : - Kamp. van België 20-21
- Ronde van Vlaanderen 20
- Parijs-Roubaix 24
- Ronde van België 28
- Azencriterium 23-24
- Kamp. van Vlaanderen (Koolskamp) 19-20
- Zesdagen : 2 zeges

Uit Velo Gotha 1984, René JACOBS, Hector MAHAU, Harry VAN DEN BREMT, René PIROTTE, blz. 550.

(7) Zie noot 1a.

(8) Zie noot 3.

(9) ibidem.

(10) Zie noot 4.

(11) Les Sports 04/07/1933; Albert VANLAETHEM (vrij uit het Frans vertaald).

(12) Georges SPEICHER (° Parijs 8/6/07). Andere belangrijke zeges :

- Kampioen van Frankrijk 35-37-39

- Parijs-Roubaix 36

- Prof van 32 t.e.m. 45. Hij was één van de eerste renners die gebruik maakte van een versnellingsapparaat.

Uit: Velo Gotha blz. 497. Zie noot 6.

(12 bis) Mariano CANARDO (Sp) : Prof 26-43.

Voornaamste zeges : Kamp. van Spanje 30-31-33-36.

Ronde van Marokko 37-38.

Vuelta a Cataluna 28-29-30-32-35-36-39.

Zie noot 6 blz. 91.

(13) Het Rijke Vlaamse Wielerveven 1942, deel II, uitg. Snoeck Gent, Karel VAN WIJENDAELE, blz. 158 tot 164.

(14) De Galerij der Kampioenen, 7e deel, Georges MATTHIJS, blz. 429.

(15) ibidem.

(16) Julien VERVAECKE (°Dadizele 03-11-1899 + Roncq (F-Nord) mei 40). Broer van Félicien en Alidor. Prof 26-35.

Voornaamste overwinningen : Parijs-Roubaix 30

Parijs-Brussel 32; welke hij won na een vlucht van 200 km.

In 1940, tijdens de aftocht van de geallieerden, werd hij aangehouden door Poolse soldaten die behoorden tot het detachement van het Britse leger. Hij had zich verzet tegen de inbeslagneming van zijn huisraad die moest dienen om een barricade op te werpen. Hij werd overgebracht naar Roncq waar hij gefusilleerd werd. Zijn stoffelijk overschot werd pas na vele weken later ontdekt. De juiste datum van zijn overlijden is niet bekend. Uit : Velo Gotha blz. 599. Zie noot 6.

(17) Antonin MAGNE : prof 26-39.

Voornaamste overwinningen : - Tour de France 31-34.

- Wereldkampioenschap 36

- Landenprijs 34-35-36 (was 142 km. tijdrit).

Uit : Velo Gotha: zie noot 6.

(18) Chronique d'une légende Paris-Roubaix. Tome I, chapitre 26. Pascal SERGENT.

(19) Sylvère MAES (°Zevikote 27-08-09 + Oostende 05-12-66).

Won twee keer de Tour de France (36 en 39) en zag een derde zege verloren gaan indien hij, als leider in de Tour 37, niet had opgeven als gevolg van de incidenten om en rond de Belgische ploeg in Bordeaux.

Uit Velo Gotha blz. 297. Zie noot 6.

(20) Zie noot 4.

(21) ibidem.

(22) Georges RONSSE : prof 26-38.

Voornaamste overwinningen : - Wereldkampioenschap 28 (Budapest) + 29 (Zurich).

- Parijs-Roubaix 27

- Parijs-Brussel 28

- Bordeaux-Parijs 27-29-30.

- Kamp. België veldrijden 29-30.

- Kamp. België halve-fond 34-35-36

Uit Velo Gotha blz. 454. Zie noot 6.

(23) Jean AERTS : prof 29-44.

Voornaamste overwinningen : - Wereldkampioen amateurs 27 en profs 35.

- Kamp. België 36

- Parijs-Brussel 31.

Ibidem blz. 18.

(24) Thijs VAN OERS (Ned) : op het wereldkampioenschap 1934 te Leipzig waar K. KAERS won, rangschikte hij zich 8^e.

Wereldkampioen: Wim VAN EYLE, blz. 28.

(25) Frans BONDUEL : prof 28-47.

Voornaamste overwinningen : - Ronde van Vlaanderen 30.

- Parijs-Brussel 34-39.

- Parijs-Tours 39.

Velo Gotha blz. 68. Zie noot 6.

(26) Lode HARDIQUEST : prof 32-40.

Voornaamste overwinningen : Ronde van Vlaanderen 36

Ibidem blz. 226.

(27) Jean WAUTERS : prof 30-38.

Voornaamste overwinningen : Parijs-Rijsel 30-38.

Ibidem blz. 612.

(28) Emile DECROIX : prof 30-37.

Voornaamste overwinningen : Ronde van België 36.

Ibidem blz. 129.

(29) Maurice SEYNAEVE : prof 29-40.

Voornaamste overwinningen : - officieus W.K. veldrijden 34 en 36.

- Kamp. van België veldrijden 33-34-35-36-37.

Ibidem : blz. 490.

(30) Albert BILLIET : prof 29-40.

Winnaar van 12 zesdaagsen

Ibidem : blz. 56.

(31) Albert BUYSSE : prof 31-42.

Winnaar van 9 zesdaagsen

Ibidem blz. 85.

(32) Jef MOERENHOUT : prof 32-46.

Winnaar Ronde van België 35.

Ibidem blz. 348.

(32 bis) Kurt NITZSCHE (D) : deelnemer Tour de France 31 en 34.

Tour de France, Rob GROEN en Reina VANDER WAL blz. 233.

(33) Georges LEMAIRE : prof 30-33.

- Kampioen van België 32.
Velo Gotha blz 277. Zie noot 6.
- (34) Romain GIJSSELS : prof 30-36.
Voornaamste overwinningen : - Ronde van Vlaanderen 31-32.
- Parijs-Roubaix 32.
- Bordeaux-Parijs 32.
- Ibidem blz. 202.
- (35) Maurice ARCHAMBOUD (F) : prof 32-43.
Winnaar Parijs-Nice 36-39.
Ibidem blz. 30.
- (36) Alfred HAMERLINCK : prof 27-36.
Koning van de kermiskoersen in 29 (14 zeges), in 32(13 zeges) en in 33 (15 zeges)
Ibidem blz. 225.
- (37) Gaston REBRY : prof 26-40. Bijgenaamd "de bull-dog".
Voornaamste overwinningen : - Parijs-Roubaix 31-34-35.
- Ronde van Vlaanderen 34
- Parijs-Nice : 34.
- Ibidem blz. 437.
- (38) Joseph DEMUYSERE : prof 28-38.
Winnaar van Milaan-San Remo 34.
Ibidem blz. 137.
- (39) Gustaaf DANNEELS : prof 33-46.
Voornaamste overwinningen : - Kamp. België 35.
- Parijs-Tours 34-36-37.
- Ibidem blz. 122.
- (40) Emil RICHLI (Ch) : prof 27-34.
Kampioen van Zwitserland sprint 31-32-33. Zesdaagsen : 7.
Ibidem blz. 440.
- (41) Raffaele DI PACO (It) : prof 29-45.
Giro : 15 overwinningen. Tour : 11 dagzeges. Zesdaagsen : 2 zeges.
Ibidem blz. 161.
- (42) Gustaaf VANSLAMBROUCK : geboren en getogen Oostendenaar.
° 25-03-02 + 07-08-68. Prof. 26-34 Lid van de V.C. De Zeemeeuw Oostende. Vergt een
afzonderlijke bijdrage.
- (43) De Galerij der Wielerkampioenen deel 9, Georges MATTHIJS, blz. 554.
- (44) Ibidem.
- (45) Wereldkampioen, Wim VAN EYLE, blz. 27.
Wielerkampioenen, Bertin LAFOSSE, blz; 34.
- (46) Velo 2000 Harry VAN DEN BREMT, blz. 492.
- (47) De Ronde Van Vlaanderen, Rik VANWALLEGHEM, blz. 76.
Velo Gotha blz. 251. Zie noot 6.
- (48) De Galerij der Wielerkampioenen, Georges MATTHIJS, blz. 555.
De Ronde Van Vlaanderen, Rik VAN WALLEGHEM, blz; 76.
- (49) Velo Plus, Harry VAN DEN BREMT en René JACOBS, blz. 276.
- (50) Zie noot 43, blz; 556.
- (51) Velo Gotha, blz. 251. Zie noot 6.

NOTA : Waarom wordt hier zo in detail ingegaan op de zegelijst van de deelnemers aan "De Grooten Prijs van Oostende 1933" ? Enkel om aan te tonen welke hoge kwaliteit er in deze omloop het vertrek genomen had. Inderdaad, het was de top-klasse van toen. Alle klasbaks waren aanwezig ! En dit ter ere van deze eersteling.

PLATE-VEILING 2001

Voor de veiling 2001 werden de volgende schikkingen genomen :

1. De aanbieder moet een getypte, of minstens zeer goed leesbaar geschreven, lijst met de te veilen stukken overmaken aan J.P. Falise, H. Serruyslaan 78/19, Oostende en dit ten laatste tegen 10 januari 2001. Ieder stuk MOET een minimum van beschrijving (maar hoogstens 2 lijnen) omvatten.
2. De geschatte waarde per stuk moet minstens 100 Fr. bedragen.
3. De lijst wordt door het bestuur nagezien met mogelijkheid tot schrapping van bepaalde stukken.
4. De avond van de veiling zal deze lijst te koop zijn.
5. Het bestuur houdt zich het recht voor de veiling te annuleren indien het aanbod te schraal is.
6. Verder blijven de vroegere schikkingen van toepassing :
  - een % komt ten goede van De Plate. Dit procent wordt vastgesteld op 20 % dat afgehouden wordt van de verkoopsom
  - de stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz. maar geen breekbare voorwerpen) moeten betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.
7. Indien nodig verschijnen verdere schikkingen in ons volgend tijdschrift.

LIDGELD 2001

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor 2001 vastgesteld als volgt

Aangesloten lid	400 Fr
Steunend lid	500 Fr
Beschermend lid: vanaf	1.000 Fr

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin. Alleen diegenen die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting ontvangen op 27 oktober) ontvangen hierbij een stortingsbulletin.

Jean Pierre FALISE
Penningmeester

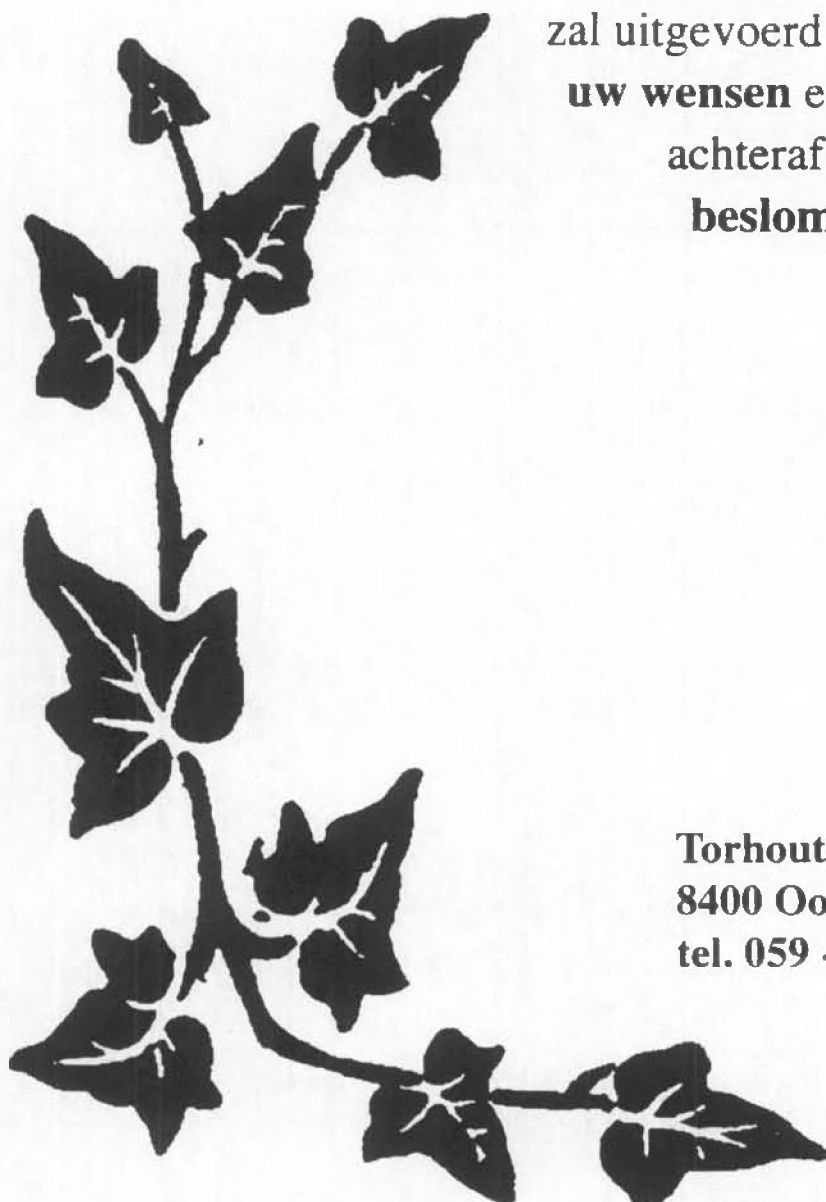
De lidgelden die nu van toepassing zijn werden ingevoerd in 1989. Dit is nu het 13e jaar dat ze niet gewijzigd werden! !

**Dit is o.a. mogelijk doordat enkele leden hun bijdrage gevoelig verhoogden.
Volg hun voorbeeld en geef ons een financieel steuntje**

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het uitvaartkontra^kt
is de absolute zekerheid
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

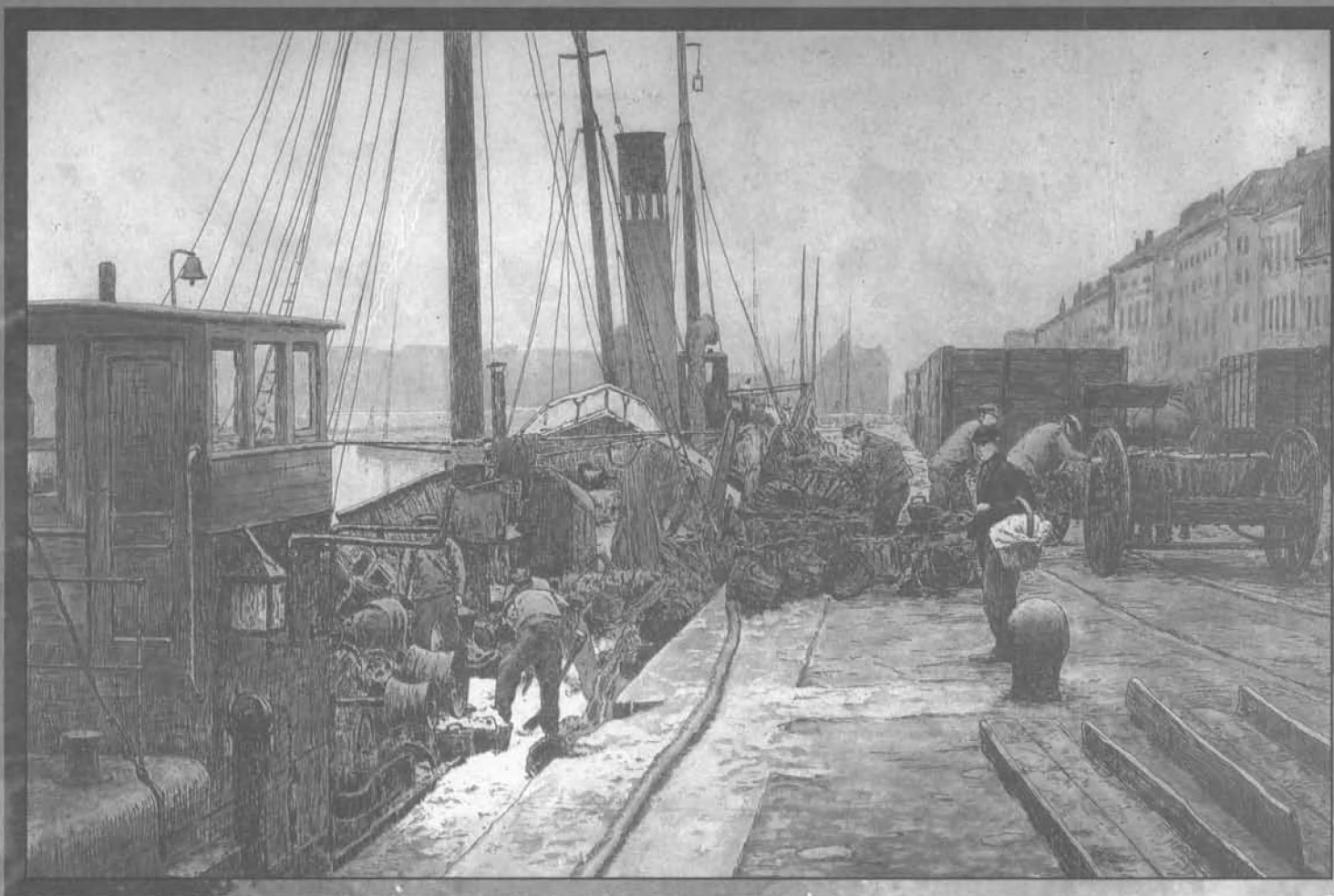

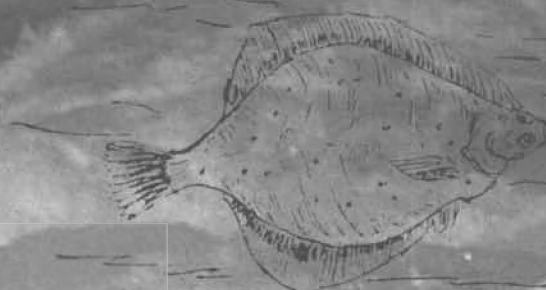
Foto Luc • archief De Plate

Eerste handelsdok rond 1900

DE PLATE

Maandblad

-- DEC. 2003

D E P L A T E v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

Secretaris
F. HUBRECHTSEN
Gerststraat 35 A
8400 Oostende
Tel-Fax 059/50.71.45

Verantwoordelijke uitgever
O. VILAIN
Rogierlaan 38/11
8400 Oostende
Tel 059/70.92.05

Penningmeester
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 Oostende
Tel-Fax 059/70.88.15

REKENINGEN
750-9109554-54
000-0788241-19

JAARGANG 29
NUMMER 12
MAAND december 2000

Prijs per los nummer : 60 Fr.**IN DIT NUMMER**

- blz. 233 : **J. KLAUSING** : Het Oostendse M.A.P in de XXe eeuw.
- blz. 246 : **A. GOETHAELS** : De Prinses Astrid gedurende W.O. II.
- blz. 248 : Erratum aan het artikel "Oost van de Geule".
- blz. 249 : **M. LEEUWERCK** : Een sociaal drama rond de oesterput.
- blz. 251 : **I. VANHYFTE** : Mariakerkse strandvisserij.
- blz. 254 : **G. VANDAMME** : 1600: De slag bij Nieuwpoort.
- blz. 255 : Wie weet het ?
: Oostends stadsarchief zet eerste stap op net.
- blz. 256 : **R. THIMMERMANS** : Gedenkstenen en -platen te Oostende (2^e deel)

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

DECEMBERACTIVITEIT

Donderdag 21 DECEMBER om 20 u 30

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6.

Onderwerp: **DE TERUGKEER VAN DE KONINKLIJKE FAMILIE NAAR OOSTENDE: 1953-1956. AFBRAAK VAN HET CHALET, BOUW VAN DE VILLA EN DE NIEUWE KONINKLIJKE GAANDERIJEN**

Deze voordracht wordt verzorgd door de heer **Emile SMISSAERT**

Dhr Emile SMISSAERT, licentiaat geschiedenis en assistent-dienstleider aan de stedelijke openbare bibliotheek, is volgende maand 28 jaar bestuurlid van onze kring.

Hij heeft voor de kring reeds talrijke voordrachten verzorgd over uiteenlopende onderwerpen. Straks verlaat hij zijn actieve loopbaan die, zoals velen reeds zullen ondervonden hebben, automatisch verlengd wordt gezien de "op rust gestelden nooit tijd hebben"

Het onderwerp van de lezing lijkt eenvoudig want de meesten hebben dat allemaal nog wel gezien en beleefd maar laat u niet verrassen. Dhr Smissaert heeft steeds voldoende achter de mouw om je kennis en je geheugen te toetsen. Wij lopen hier niet op vooruit.

De voordracht wordt gedocumenteerd met dia's.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid

Men zegge het voort !!!

HET OOSTENDSE M. A. P. in deXXe EEUW

door Jef KLAUSING

Voor het novembernummer van 1975 van het Oostendse Heemkundig tijdschrift "De Plate" schreef ik een bijdrage over de openbare waterplaatsen te Oostende. Sedertdien is op dat gebied veel veranderd in onze stad: er zijn er bijgekomen, maar er zijn er veel te veel verdwenen. De huidige bijdrage werd om die reden zoveel als mogelijk "geactualiseerd" tot het einde van de XXe eeuw. Verder durven we ons voorlopig niet wagen: tengevolge van de talrijke Openbare Werken in de stad die afgewerkt, in uitvoering of gepland zijn, is het tot op heden praktisch onmogelijk te voorspellen wat de toekomst ons brengen zal.

"Que serà, serà !"

DE « BELLE EPOQUE »

Rond de eeuwwisseling beschreef een Engelse reisgids voor Oostende de toiletten van de "koningin der badsteden" van toen als volgt:

URINALS

Public conveniences are not very numerous at Ostend, there is one in the Boulevard van Iseghem near, the rue de Flandre only open in the season 10 c.l.d. Mural accommodations outside Railway station, back of police station near the railway station. Near the Theatre, place du Theatre (het huidige Marie Joséplein), Quai des Pêcheurs, opposite rue St. Paul, Park Leopold, near Gas Works, top of rue du Carénage. (de vroegere Werfstraat, nu: Hendrik Serruyslaan). Every Estaminet or public House contains a yard marked: COUR on the door, in any of these places by paying a drink, you can retire to the Cour."

Tot hier de inventaris van dit straatmobilair tijdens de *Belle Epoque*. Wat daarna is bijgekomen en/of weggefallen is, tracht ik hierna zoveel als mogelijk mede te delen aan de hand van eigen herinneringen en de mémoires van meer ervaren "geabonneerde gebruikers".

DE BEHOEFTE

Bij dit overzicht past het even stil te staan bij de behoefte aan dergelijk straatmobilair. Dat de nood hieraan in onze stad groot was, kan men gemakkelijk opmaken uit de Engelse inventaris, maar nog andere gegevens bevestigen de treurige toestand van toen. Ze dateren wel uit 1887, maar het blijkt dat het aantal voorzieningen geen gelijke tred gehouden heeft met de behoeften van toen.

De "Almanach du Commerce et de l'Industrie" voor het jaar 1887, uitgegeven door Stracké, vermeldde 319 herbergen voor Oostende. Hierbij waren Mariakerke en de andere naderhand geannexeerde buurgemeenten niet inbegrepen!

We mogen veronderstellen dat deze Almanach enkel het aantal drankgelegenheden vermeldde voor de toeristen en de betere instellingen waar de welstellende burger-bevolking samenkwam, de betere zaken, waarvan de uitbaters bereid waren te betalen voor de opname van "hun établissement" in de geprezen Almanach.

Volgens het blad: "L'Echo d'Ostende" telde de stad toen in werkelijkheid 760 cafés en herbergen. De talrijke "débits de boisson", waar men aan de toonbank in de "haaste en de gauwte" een of meer kleintjes of demi-bocks kon nuttigen waren hier zeker niet bij gerekend. Voor de 23.800 inwoners van de stad telde men toen, de débits niet mee-gerekend, één herberg per 31 inwoners, kinderen inbegrepen.

DE SNELZEIKERS

We moeten bij het tekort aan urinoirs niet enkel aan de mannen denken, ook de dames hadden herhaalde malen per dag behoefte aan een "vidange". Gelukkig voor hen bestonden er toen onzichtbare faciliteiten die de leden van het andere geslacht verlichting en hulp in nood brachten.

Waren de mannen te beklagen wanneer het op ontlastingsmogelijkheden kwam, de dames, volgens mijn persoonlijke herinneringen en de mededelingen van ervaren en bekwame "kuriuzeneuzen", hadden het veel gemakkelijker. Een onbekend modeontwerper had een bijzonder kledingsstuk voor de vrouwen ontworpen dat zeer snel verspreid werd bij het vrouwelijk geslacht, niet om er mede te pronken, maar voor het gemak, wat niet altijd het geval is als het om een modeartikel gaat.

Het was een linnen broek die buiten het zicht onder de lange rokken werd gedragen. Dit kledingsstuk noemde men wel een "toebroek", in werkelijkheid als men de archiefstukken in de musea bestudeert, ging het om een "open broek" die niet moest verwijderd worden om aan zekere behoeften te voldoen.

Dit kledingsstuk droegen de dames onder hun lange rokken zodat als de nood het hoogste was en de dames **het** niet meer konden ophouden zich enkel *scherrewiet* over de straatgoot hadden te plaatsen om **het** onbemerkt in de riool te laten vloeien. Dames die, zoals vele seksegenoten, regelmatig in een ernstig gesprek gewikkeld waren konden door dit kledingsstuk terzelfdertijd twee belangrijke bezigheden uitoefenen.

Met de mode waardoor de rokken door de jaren korter en korter werden, kwam het kledingsstuk in de vergeethoek, waarschijnlijk omdat het onmogelijk geworden was om nog "in den duik" zijn natuurlijke behoeften te voldoen.

DE PISSER

De evolutie bij de mannen verliep trager, zelfs veel te traag voor velen. De toerist die het monument voor de zeelieden op de zeedijk aan het kleine strand in het oog krijgt, zou op het eerste zicht wel eens kunnen denken dat de matroos die naar de stad gekeerd staat de houding aangenomen heeft die de mannen gewoonlijk aannemen om de afvloeiing van de lichaamsvochten te bevorderen. Ze hebben het mis op. Het gaat hier niet om de treurende houding van een zeeman over het verdwijnen van zoveel nuttig straatmeubilair en gemakken, zoals we verder zullen zien.

Voor de onwetende bekijker kan dit een grote vergissing zijn en een verkeerd beeld geven van het hartelijk onthaal dat de stad aan zee aan haar bezoekers biedt, ook niet als voorbeeld van de houding hoe het wel kan bij gebrek aan bepaalde gelegenheden.

DE OOSTENDSE GARREN

Tot na de tweede wereldoorlog telde Oostende veel "garren", ook "gangen" genaamd zoals bijvoorbeeld de Sprotgang, de Hanegang, en zoveel meer. Bekend was ook de "garre van Konee" mede door het feit dat de oude Oostendenaars veel over die "garre" hadden horen vertellen, maar niemand wist precies waar die garre ooit gelegen was. Er werd zelfs lange tijd over die ligging gepolemiseerd in het heemkundig tijdschrift "De Plate", waarbij onder meer beweerd werd dat ook Nieuwpoort, Knokke en Brugge "garren" van Konee kenden. Die van Brugge bestaat inderdaad nog.

Later werd in oude documenten gevonden dat de Oostendse garre van Konee wel bestaan heeft en gelegen was in de Aartshertoginnestraat tussen de Jozef II straat en de Vindictivelaan, op de plaats van het huidige "klein" College.

Die garre moet druk bezocht geweest zijn door mannen in nood die er hun volle blazen kwamen ledigen. Maar de politieagenten kenden ook de plaats en lagen op de loer. Vandaar het liedje dat destijds te Oostende goed gekend was:

*Siessen stoend te piessen in de garre van Konee,
Ter kwamen twee poliesjes en ze paken Siessen mee.
Siessen zei "weleire wat hên k' ik nu gedaan?
"Je moe nie vele poerren (tegenstribbelen)
of je goat de bak in gaan*

In een andere versie ging het aldus:

*Siessen zei "weleire,
'k Hên ik nieks gedoan
Aan (had) k'ik het moeten weten
'k aan 't in 't garretje nie gedoan.
En zoender veel kak
En op hun gemak,
Plooiden de poliesjes Siessen in den bak.*

Het was te begrijpen dat Siessen en andere lotgenoten de voorkeur gaven aan de garre van Konee en andere garren om aan hun natuurlijke behoeften te voldoen. De nood was groot en dat wisten de politieagenten ook. Een agent tekende volgende overtreding op in zijn dagboek:

22 augustus 1909

Op dienst zijnde in de Kleine Kaaistraat (nu: Paster Pypestraat) zag ik en mijn collega zekeren Gerard D. zijne vest aftrekken en beriep iemand met hem te willen vechten. Zijn vrouw nam hem bij den arm en deed hem naar huis en dan verklaarde Charlotte C. dat Peter B. in den gang der Visschersgilde gewaterd had en daardoor met den broeder van D. in ruzie was gekomen. Wij hebben er niets van gezien.

Volgens hetzelfde dagboek werd Peter B. veroordeeld tot 1 frank boete of 1 dag voor te wateren uit "Lange Nelle" nr. 2/2000

Er waren in onze stad meer herbergen dan openbare gelegenheden waar men de overtollige vloeistof uit het lichaam kon verwijderen. Wie van de nutsgebruikelijkheden in de herbergen gebruik wil maken is zedelijk verplicht een of andere vloeistof te nuttigen en op die manier terecht te komen in het "*perpetuum mobile*": 't is er in gegaan en 't moet er ook weer uit, zoals de Antwerpse Strangers in de tijd zongen.

Ary Sleeks tekende rond de eeuwwisseling een liedje op dat ons wil doen geloven dat er toen in onze stad meer voorzieningen ten dienste van de mannen zouden geweest zijn. De politie waakte er bovendien streng op dat alles fatsoenlijk zou gebeuren, vooral omdat, volgens hetzelfde deuntje, er mannen waren die zich weinig of niet stoorden aan de voorschriften.

*In de stad Oostende staat een groot piessien,
Omdat de stad Oostende toch zoe proper zien,
Den einen pist alhier,
Den and'ren zeikt aldaar,
Je broek is nog niet open of de poliesje die is doar.*

Refrein:

*En wat een merde, nondedju (3 x)
Dedju!*

Dit alles te zingen op de melodie van "Toen onze Vader Adam nog een jonkman was..."

DE ROLLENDE WEESEE

Na wereldoorlog I was de toestand even ellendig gebleven voor de mannelijke blazen. Niettegenstaande men in het interbellum de beschikking had over verschillende openbare plaatsen waar de Oostendenaars zich ten gepaste tijde konden terugtrekken "als de maat vol was", werd in de Oostendse revue van het jaar 1924 aan de bestuurders van de stad getoond hoe men aan dit gebrek kon verhelpen.

Het verhaal komt van Camille Geselle die het vertelde in het jaarboek 1979 van de Bredense Heemkring "Ter Cuere".

" Het toneel stelde de zeedijk voor waar vele toeristen aan het wandelen waren. Een rollende W.C. werd over het toneel geduwd, een W.C. op wielen waarin de gebruiker natuurlijk aan het oog van het publiek onttrokken was.

Om zijn diensten aan te prijzen zong de "uitbater" het volgende lied:

*'k Heb wat uitgevonden en het zaakje valt goed mee
Wij doen dagelijks de ronde met de rollende Wécé
Aan de hoeken en de kanten waar ik er mede verschijn
Daar heb ik klanten die soms zijn
Door de Pi-pi of de Ka-ka zeer verrast
En hij ons worden ze zonder pijn of smarten ontlast.
Prenez place, messieurs, mesdames !
Madam , menhère, zet je maar nère,
't Is bon-marché, e kwartje frank.
Allez ! allez ... Allez entrez
Dans le Wé-Cé
En je zit er op je gemak te profiteren
Laissez tomber, en gansch het pakje,
Laat het maar zakken.
Allez, messieurs, mesdames, entrez !*

Camille Geselle vertelt verder:

Een ogenblik werd gedacht werd dat de Oostendse Revue deze keer haar slag had thuis gehaald want in het Leopoldpark had het er alle schijn van dat men iets in deze aard aan het bouwen was, alhoewel men van oordeel was dat het daar niet de geschikte plaats was.

We werden teleurgesteld in onze verwachtingen want het bleef slechts bij een klein bakstenen muurtje. Iedereen vroeg zich af waarvoor het wel dienen kon, tot men het grote nieuws vernam dat het hier een gedenkteken betrof ter ere van een Oostendse volksjongen die een groot muzikkenner werd, maar gedurende gans zijn leven niets anders dan miskennen had gekend.

Het stadsbestuur wilde deze miskennen goed maken. Onder druk van andere Oostendse kunstenaars voelde het zich zedelijk verplicht hulde te brengen aan deze kunstenaar. Ze zullen op het stadhuis geoordeeld hebben: dan maar zo eenvoudig mogelijk.

*Die miskende kunstenaar was **Edmond Lapon** hij werd geboren in het Klein Kaaistraatje (nu: Paster Pypestraat) en was dus een heel eenvoudige jongen.*

Op het bakstenen muurtje werd een bronzen bas-relief met de afbeelding van de kunstenaar bevestigd, maar die bleef niet lang hungen. Op een morgen was de plaat verdwenen. Men heeft nooit geweten of het hier een vandenstreek betrof, of een stil protest tegen de kleinzieligheid van het stadsbestuur.

Het muurtje zonder bas-relief werd dan door velen gebruikt waarvoor men aanvankelijk dacht dat het gebouwd werd!

Sic transit gloria mundi!

DE "DROGE COO" EN DE KONINKLIJKE GAANDERIJEN

De "*Droge Coö*" was het lokaal aan de oostzijde van de Koninklijke Gaanderijen waar de oude mannen samen kwamen om, onder andere, een kaartje te leggen, zonder verplicht te zijn iets te consumeren in tegenstelling tot andere gelegenheden in de stad waar gekaart werd onder andere in de "*Biercoö*" de herberg van de bekende, intussen ter ziele gegane Coöperatieve: S.E.O. op de hoek van de Ieperstraat en de Alfons Pieterslaan daar werden wél menige "demi-bocks" gedronken. Vandaar: de alternatieve naam: "Droge Coö".

In het hoekje bij de haag, tegen de achterzijde van de galerijen, naast de "Drie Gapers" (onder het standbeeld van Leopold II op de zeedijk) bevond zich een "mono" die niet altijd proper en reukloos was. De vraag in die kleine gelegenheid was altijd (veel) groter dan het aanbod, ondanks het uiterst minimale drankverbruik, zodat de personen die gepresseerd waren en niet konden of wilden wachten op hun beurt, zich dan maar tegen de muur of in de haag nabij de mono ontlastten, ondanks de nabijheid van een betalende gelegenheid voor dames en heren in het onmiddellijke bereik van de hulpzoekenden. Maar deze gelegenheid was enkel tijdens het zomerseizoen geopend.

De weide achter de galerij met zijn bloemenperken, pergola en struikgewas moest plaats maken voor de badinstellingen en zo verdween de mono en omgeving uit het stadsbeeld.

HET KURSAAL

Hier faalt mijn geheugen enigszins. In die tijd was ik geen fervente kursaalganger omdat ik het mij niet kon veroorloven. Naar ik me herinner zou hier tot 1940 een "mono" ter beschikking zijn geweest voor de wandelaars op de zeedijk, waarschijnlijk langs de Westhelling ongeveer op de plaats waar de nu verdwenen trap die vroeger naar de "Beaulieu" leidde gebouwd was. Het oorspronkelijke meubel werd door de Duitsers, samen met het gehele gebouw met de grond gelijk gemaakt. De soldaten van Adolf waren geen "zeikers", beweerde hij, en hadden er bijgevolg geen behoefte aan. De schildwacht die het groot kanon dat er kwam in de plaats van het kursaal moest bewaken zal wel opgelucht zijn geweest toen hij, nadat het kursaal afgebroken werd, opnieuw de zuivere zeelucht kon inademen.

Toen de trap van de zeedijk naar de "Beaulieu" er kwam bij de bouw van het nieuwe kursaal, was het oorspronkelijke "meubel" niet voorzien in de plannen van architect Stijnen. Ouden van dagen moeten dit niet opgemerkt hebben en de jongeren vonden het een geschikte plaats. Het gevolg was dat het daar een "stinkende boel" werd en dat het toenmalige stadsbestuur een serieuze politieke daad stelde om de omgeving van het kursaal aantrekkelijker te maken: de trap werd afgeschaft.

DE ACHTERKANT VAN DE SCHOUWBURG

Aan de achterkant van de Koninklijke Schouwburg, in de Langestraat, nabij de Christinastraat in de doorgang waar de decors werden binnengebracht, was er een druk bezocht meubel tegen de muur van het nabije huis, waar de bezoekers van de vele drank- en dansgelegenheden in de nabijheid toegang (of beter: **afgang**) vonden voor de allerdringendste boodschappen. Toen deze schouwburg onder de auspiciën van onzen duurzame ere-burgemeester Piers werd afgebroken en vervangen door het hoogste en lelijkste gebouw van de Atlantische kust, werd niet gedacht aan de meest dringende behoeften van de talrijke "Long-street" bezoekers.

De oase is een woestijn geworden.

DE PERMANENCHE

Tussen het visserijdok en het kleine strand stond voorheen het gebouw dat de Oostendenaars bedachten met de naam, afgeleid van het Frans "La permanence": de Permanenche, waar de reddingsboot dag en nacht klaar stond om schipbreukelingen te hulp te snellen. Daar was een ruime "gelegenheid" voorzien die niet enkel door de van dienst zijnde bemanning van de reddingsboot gebruikt werd, maar nog drukker door voorbijgangers en zelfs omwonenden.

Het gebouw werd door de Duitse bezetters afgebroken samen met de "voorziening".

DE NIEUWSTRAAT

Tussen de Schippersstraat en het Oude Mijneplein, waar nu een modern appartementsgebouw met handelszaak op de benedenverdieping gebouwd werd, bevond zich toenmaals een "meerpersoonsgelegenheid". Het typische van dit straatmeubel was wel dat de gebruikers niet met het gezicht naar de muur van het gebouw stonden gekeerd, maar wel naar de straat toe, zodat men, tijdens het voldoen van de behoeften, over het muurtje de gebeurtenissen op de straat kon volgen en zelfs het praatje voortzetten met de gezellen die buiten al of niet hun beurt stonden af te wachten.

DE BAS

In de omtrek van de Nieuwstraat zijn wij in het oude Visserskwartier beland. De Schippersstraat en de Sinte Fasiessjefasoojestraat (Sint-Fransiscusstraat), werden nog lang zeer intens en vooral ellendig bewoond door vissersfamilies die het in het begin van de XXe eeuw tot omtrent de tweede wereldoorlog het niet zeer breed hadden en waarvan velen in de grootste armoede leefden.

In het Oostendse weekblad: DE ZEEWACHT van 13 november 1992 deelde Omer Vilain, erestadsbibliothecaris, het volgende mede.

*De oudere Oostendenaars, vooral deze afkomstig uit het visserskwartier weten dat de **BAS** een grote rol speelde in het dagelijks leven van de bewoners aldaar.*

*De Bas is het gedeelte van de strekdam die langs het staketsel loopt, beginnende van het Klein Strand. Het woord komt uit het Frans: **basse**, de laagte. Deze uitverkoren plaats kwam onder aan het staketsel soms bijna droog te staan bij kranktij. Men ging er krabben zoeken, want deze schaaldieren schuilden zich nog dikwijls tegenaan de balken (van het staketsel). Ook ravottende jongens speelden en stoeiden er bij halfhoog water. Menigeen is van die gladde met mos begroeide dam afgegleden en in het water terechtgekomen, sommigen verdronken.*

De Bas speelde nog een andere rol bij heel wat vissersfamilies. Er huisden dikwijls acht tot tien gezinnen in een woning aan of nabij de Visserskaai. Als men het aantal gezinsleden per gezin telde, kwam men soms aan 40 of 50 personen per huis. Als men daarbij weet dat er soms maar één W.C. per huis was, kan men raden hoe moeilijk die toestand was.

Menige jongen of man ging in weer of wind, 's ochtends vroeg naar de Bas. Er was daar dichtbij het staketsel een trap. Men ging zo laag mogelijk hurkend zitten. Het klotsende water zou de uitwerpselen wel wegspoelen.

Zo heb ik nog een zeeman uit de Cirkelstraat gekend die nooit op een normaal W.C. kon gaan en tot in het begin van 1970 iedere morgen naar de Bas trok om daar zijn grote behoefte te doen.

Nu hoort men het woord de Bas niet meer, tenzij men er in de zomer zonnekloppers uit de wind ziet liggen. Men hoort dan nog wel eens zeggen: ze liggen aan de kant van het sas."

DE OUDE (NIEUWE) GARNAALMIJN

Ongeveer ter hoogte van de "Zwijnemarkt" werd na de laatste oorlog een nieuw gebouw gezet bij het vissersdok. Achter die oude nieuwe garnaalmijn die slechts korte tijd als zodanig werd gebruikt en omgebouwd werd tot **Noordzeeaquarium**, was er een gelegenheid waar meerdere personen zich naast elkaar konden ontlasten. Maar die volgens een interpellatie in de gemeenteraad, in juni van het jaar 1975, en door ondergetekende persoonlijk gecontroleerd, de klassering **zeer vuil** volledig verdiende. Dit oord van onreinheid is intussen verdwenen en heeft plaats gemaakt voor een paar banken waar de "habitués" kunnen zonnen, als er tenminste zon is, met "zicht" op het visserij- en jachtdok.

HET ZEESTATION

Nabij het einde van de visserskreek, bewesten de oude sluis, stond een gebouwtje dat als magazijn voor de sluis knechten dienst deed. Het noordoostelijke deel was ingericht als openbare waterplaats. Er was plaats voor velen naast elkaar, maar er waren geen afscheidingen voorzien zodat bij drukke bezetting, meestal wanneer de trein uit Brussel aangekomen was, men mits wat ellebogenwerk zichzelf tamelijk vlug kon bedienen.

De geelgekalkte binnenmuren waren steeds voorzien van de meest schunnige tekeningen en opschriften. Men bleef er ook niet langer dan noodzakelijk, want ondanks de vele openingen in de muur die voor de verluchting moesten zorgen, rook het er allesbehalve fris. Het gebouwtje verdween toen de nieuwe sluisen aangelegd werden.

Sasmeester Pascal vertelde aan Flor Vandekerckhove (Het Visserijblad september 1998) het verhaal van de "gelegenheden" in de omgeving van "het oude sas" toen hij in de jaren zestig tewerkgesteld werd aan de Oostendse sluisen.

"Naast ons wachthuisje was er een publieke W.C. en daarnaast kon je frieten kopen in hetgeen heel terecht een "frietekot" genoemd wordt maar dat vandaag verbloemend, omschreven wordt als frietshop en, godbetert: frietboetiek!"

"Naast de sluis bevond zich de "stroenthoek". Bij laag water beval de sluismeester om de schuif open te zetten van waaruit de inhoud van alle Oostendse W.C.'s naar zee dreef. Het was een paradijs voor de ratten uit de hele omgeving. Een mooi zicht was het niet en smakelijk was anders".

"Dat ondervonden ook diegenen die hun portie frieten aan de rand van die put wilden opeten. Maar de "stroenthoek" had ook voordelen: er lagen daar enige garnaalscheepjes die geen last hadden van aangroei onder het wateroppervlak ... wegens te veel ammoniak in het water ..."

"Waar het kon hielpen we de medemens. Zo was er die dame die dringend moest. Ze wilde bijgevolg dringend weten "where the toilet" was. Daar was inderdaad wel een W.C. maar alleen voor mannen. De mevrouw was echt wel "in a hurry" en de sasknecht stelde haar een emmer voor die in het sushuisje stond. En zo geschiedde, moest het vandaag gebeuren, dan vloog je de gevangenis in."

"Het openbaar toilet was dan weer een ontmoetingsplaats voor homo's. Als je daar stond te plassen was er altijd wel een buurman die over het muurtje kwam kijken."

NOG HET ZEESTATION

In de muur tussen het station en de parkeerhaven, nabij de plaats waar de trams een vaste stopplaats hadden en waar de bussen naar de omliggende gemeenten vertrokken of hun eindpunt hadden, was er gedurende lange tijd een "mono" voorzien die naderhand werd omgebouwd tot een horizontale pisbak waar twee personen naast elkaar hun bedrijf konden uitoefenen.

Ondanks het feit dat deze gelegenheid zeer geschikt was, niet alleen voor de taxichauffeurs die op klanten stonden te wachten, maar ook voor bus en tramreizigers en fietsers die het verder willen brengen met de trein, is dit comfort om onbegrijpelijke redenen verdwenen bij de bouw van de nieuwe terminus voor bus en tram.

Binnen het station is wel een gelegenheid voorzien, te gebruiken tegen betaling en met faciliteiten voor de twee geslachten. Is niet altijd geopend, bijgevolg onbetrouwbaar na een lange treinreis en enkel geschikt voor kenners: het etablissement is niet zichtbaar van buiten het station.

DE PEPERBUSSE

Naast het vagevuur, in een hoekje tussen de steunberen van de oude kerktoren, aan de kant van de "Grote Kerk" was er in de tijd ook een gelegenheid. Aangezien er niet veel plaats was, was het een "éénmanszaak". Proper en gemakkelijk te bereiken, maar spijtig genoeg verdwenen. De stedelijke overheid moet hoogstwaarschijnlijk gemeend hebben dat de arme zieltjes uit het nabije vagevuur, die slechts een bovenlichaam bezitten, deze instelling niet kunnen gebruiken om aan hun behoeften te voldoen.

DE TETTEBRUG

Toen het "de Smet de Naeyer bruggencomplex" werd gebouwd overdekte deze, vooraleer de spoorweg te overbruggen, de sedert lang gedempte afleidingsvaart van het eerste handelsdok naar het kanaal Oostende-Brugge. Onder de dubbele trap van boven op de Tettebrug naar de ene vaartoever, de "Goede Windenkaai" beneden, was een ruime gelegenheid voorzien, zeer proper en net, bezet met glazuren tegels. Deze gastvrije gelegenheid tussen vaart en spoor, verdween bij de aanleg van de Goede Windenhelling, waar nu trams en bussen van en naar de centrale stopplaats bij het Zeestation op en af rijden.

Op de linkeroever van het kanaal, kant slachthuis, was eveneens een W.C. ingebouwd onder de trap die van boven naar de Slachthuiskaai leidde. Ook hier een voorbeeldige plaats die wellicht wegens zijn ligging minder gekend, minder goed gelegen, maar niet minder gebruikt werd voor andere "goede doeleinden". Onze Oostendse volksdichter en zanger Bertino schreef en zong er in zijn tijd een liedje over, getiteld "onder de tettebrug". Deze aanbeveling baatte niet om het waterverkeer aan te moedigen: te weinig passanten en abonnés met het gevolg dat de ingang dichtgemetst werd.

Ik heb het zeer zelden bezocht, vooraleer het portaal toegemetsd werd. Ook de slachters in het nabijgelegen slachthuis hadden andere en aangener toevluchtsoorden in de nabijheid.

HET DOUANEGEBOUW OP DE WEG NAAR 'T SAS

Breeningenaars en Sassers die zich te laat opgehouden hadden in de goede stad Oostende, en de laatste tram of bus in de richting van hun haardsteden voor hun neus zagen vertrekken en bovendien door te veelvuldig van de producten van de Oostendse bierafzetters genoten te hebben niet meer bij machte waren de kosten van een taxi neer te tellen, moesten wel te voet de baan van de Tettebrug tot aan de "Bolle" en verder afleggen.

Tegen het gebouw waar de burelen van de douane gehuisvest zijn was een gelegenheid voorzien om de mannen toe te laten zich op een treffelijke manier te ontlasten. Mijn Bredense informant vond deze plaats zeer geschikt voor een "vloggertje" zonder gevaar van bekeuringen door patrouillerende wetsdienaars.

Om onbegrijpelijke redenen heeft hij nooit gelet op de concurrerende hagen, haagjes, struiken en hangars langs dezelfde baan. Of was het drukke verkeer langs deze weg misschien een mogelijke rustverstoorder?

DE KERK VAN 'THAZEGRAS

Vòòr dat die kerk afgebroken werd had men, naast de hoofdingang, tegen de muur van de vroegere zusterschool een "meermansgelegenheid": vier mannen konden er zich op hetzelfde ogenblik ontlasten, een record voor de "stad aan zee". De instelling was niet altijd geschikt noch aan te raden voor dringende gevallen: men moest eerst de trap afdalen naar de ingang van de kerk toe en dan vlug naar links naar het hoekje aan de muur lopen voor het te laat was.

Naar geloofwaardige getuigen beweerden was dat nochtans een der drukst bezochte gelegenheden van de stad, vooral door de ligging in de nabijheid van de kazerne met de soldaten van het derde linieregiment die gaarne een pintje dronken, tot en met de mannen van de Zeemacht vooraleer die, volgens Jan Piers, Oostende nooit zouden verlaten.

Nu de soldaten er niet meer zijn en later de matrozen van de zeemacht naar andere oorden verhuisden zal de kalandiezie wel gedaald zijn zodat met de kerk die moest verdwijnen deze geriefelijkheid ook afgebroken werd. Op het Hazegras zijn er wel voldoende gezellige gelegenheden bijgekomen om zich te ontlasten, maar in de meeste kosten de pintjes iets meer dan 45 fr.. Opgepast dus voor "*wolfijzers en schietgeweren*"!

"DE ZEEMEERMIN"

We moeten niet alle schuld op Jan Piers steken, maar toen het prachtige gebouwtje, de "Zeemeermin" dat als politiebureel gebruikt werd en dat de Duitsers of de Engelsen vergaten plat te smijten, onder Burgemeester Van Glabbeke afgebroken werd om plaats te maken voor zijn "*Art et Technique*"-ploeg, verdween meteen een enige gelegenheid om zich te ontlasten in een Vlaams-gotische gelegenheid en dit bovendien onder politiebescherming.

DE PERRONSTRAAT

Tegen het prachtige oude station, dat Burgemeester Van Glabbeke ook liet vernielen om aanvankelijk plaats te maken voor een helikopterhaven die duizenden toeristen van de gehele wereld zou toegang verlenen naar de koningin der badsteden, die er niet kwam, maar in de plaats een vestiging van Delhaize, was er eveneens een gelegenheid om zich te ontlasten voor de militaire en andere bezoekers van de talrijke herbergen en danszalen in de omtrek.

DE BAKAPIS

Tussen de ontlastingsmogelijkheid van de Perronstraat en de ingang van de kazerne, die toen nog de naam van de mij onbekende "Generaal Mahieu" droeg, waren er nog talrijke kaffeetjes en kabberdoesjes en andere gelegenheden om de leeggelopen ingewanden bij te tanken. De enige waterafvoerplaatsen in de kazerne waren voorzien op plaatsen die niet in het onmiddellijk bereik van de "*chambres*", de slaapkamers waren. Als het "pressé" was, was het zeker niet aan te raden tot daar te lopen. Wat kon de soldaat dan doen met zijn private wateroverlast?

De "Faar", de commandant van de zesde compagnie, de compagnie « *sidol* » waar alles moest blinken tot de veterhaken van de schoenen toe, hield er sterk aan het stukje kazerne waar hij zijn recruten moest onderbrengen te verfraaien en het verblijf in de plaatsen waar zij enkele maanden tegen hun goesting moesten verblijven, aangenaam te maken. Wat kon hij beter dan beroep doen op de natuur en zo werden enkele bakken met geraniums geplaatst in het verblijf van de kandidaat-landsverdedigers.

Ze waren niet alleen lieflijk om te bekijken, de bakken met bloemen, maar zeer nuttig in geval van hoge nood als er geen tijd te verliezen was. Dat mocht niet en op zekere dag dat zo een gelegenheid in gebruik was, kwam luitenant de Lattre onverwacht op het slagveld en de sergeant van de week

mocht een aantal overtreders op 't rapport van de commandant zetten omdat ze vergeten hadden " *dat de bak-a-fleur niet de bak-a-pis*" was.

DE TWEEDE BASSING

Tegenover het 2° handelsdok, aan de overzijde van het O.L.V.College, stond, ingekaderd in het mooie gotische station, het eerste stationsgebouw van onze stad. Daar was eveneens een waterplaats voorzien, die verdween met de afbraak van de mooie gebouwen in Vlaamse gotiek. Die bassing werd hierdoor een zeer geschikte en ruime "ersatzpiessiene" als er geen agenten in den omtrek waren wel te verstaan.

DE KAPPELEBRUG

Aan de ingang van deze brug, zijde Kapellestraat, werd een gebouw opgericht waar naast staande en zittende faciliteiten voor de twee geslachten ook gestortbaad kan worden. Hier ook is alles tegen betaling en is bijgevolg vooral geschikt voor de rijke yachtvaarders uit de omtrek die het kunnen betalen, als het open is.

Deze nieuwe schikkingen zijn zeker niet voldoende om de twee gotische voorzieningen te vervangen: wie heeft na enkele pinten bier in de eerste plaats behoefte aan een stortbad ?

DE OUDE "GAZE"

Dat was de Oostendse gasfabriek die het hele gebouwencomplex innam waar nu het Gerechtsgebouw staat. In de Vindictievelaan, tegenover het ronde gebouw met het "panorama van den IJzer", waar nu het stadhuis staat, kende men een zeer bekende en beruchte waterplaats. Zoals in de Nieuwstraat, gebeurden de werkzaamheden hier eveneens met "zicht op de straat". Met de afbraak van het gasgesticht en de bouw van het Gerechtsgebouw verdwenen en niet vervangen.

Begiftigd met de kenmerkendste sterke geur van geheel de stad, inclusief de stroenthoek, wees het, vermengd met de reuk van de oude gasfabriek, de weg aan talrijke noodlijdenden van wijd en zijd.

Tot ver in de Boulevard du Midi (thans Alfons Pieterslaan) werd men gewaar waar men moest zijn, vooral wanneer de wind uit het Oosten kwam, wat wel goed weer voorspelde voor de bewoners van die laan, die echter de voorkeur gaven aan een echte barometer om te weten of het zou regenen, zoals gemakkelijk te begrijpen was.

DE ACHTERKANT VAN DEZELFDE "GAZE".

In de Euphrosine Beernaertstraat, in het hoekje gevormd door een viertal huizen, waaronder de herberg "Het Mosselhuis", en de ietwat achteruit gelegen muur van het gasgesticht, tegenover de "stakjes" de uitgang van het park, waar we als bengels "potjekarrie" kwamen spelen, was er eveneens een voorziening die zeker nooit onderhouden werd gedurende het ganse bestaan. Ook dit meubel verdween bij de afbraak van de gasfabriek en later de aanleg van de autostrade tussen Brussel en Dikke Matille.

Zelfs Siessen eenarm, niet de Siessen van uit de garre van Konee, maar de invaliede politieagent die op de gezondheid, de netheid en de zedelijkheid in het Leopoldpark, de loslopende honden en bijzonder op ons moest waken, gaf er de voorkeur aan om zich van overtollig vocht te ontlasten bij de Weduwe Germonpré die het ook al verdwenen Mosselhuis uitbaatte.

HET PARK VAN LEOPOLD

Hier had men de beschikking over een zeer ruime overdekte plaats, bekleed met glazuren tegels: een waardig pispaleis. Het was gelegen tegenover de Ooststraat, onder de trap die leidde naar de

fontein en de bovenkant van het bloemenuurwerk. Deze gelegenheid was altijd goed onderhouden en altijd zeer proper. Er was plaats voor velen in afgescheiden stalletjes. Maar de gelegenheid had een zeer slechte naam als rendez-vous plaats voor mannen met die bijzondere neigingen die vandaag als normaal worden beschouwd.

Het kompleks verdween bij de doortrekking van de autostrade en de verplaatsing van het bloemenuurwerk en de fontein. Bij de aanleg van de ondergrondse parking werd naderhand evenveel belangstelling gegeven aan de behoeften – maar deze keer tegen betaling – zowel als van de heren als van de dames.

DE “TRINKHALL”

De Duitse en Engelse legers hebben bij hun pogingen om onze stad aan zee klein te krijgen de “Trinkhall” over het hoofd gezien. Het gebouw in Zwitserse chaletstijl werd omtrent het begin van de XXe eeuw op de “berg” in het Leopoldpark gebouwd toen men er aan dacht de bron met het wonderde, geneeskrachtige en vooral zeer onsmakelijke “Eau d’Ostende” uit te baten.

Er was een terras voorzien om de kuurgasten en/of de liefhebbers toe te laten wat uit te rusten en terug op adem te komen na het nuttigen van het wonderbare Oostendse water. Er werden wel enige klanten aangelokt maar toch was het resultaat niet schitterend, later voorzag men het gebouw van enkele badcellen, maar ook dat mocht niet baten zodat men verplicht was de exploitatie stop te zetten in 1952: men kon aangenamer drankjes te Oostende drinken.

Waar veel, vooral water gedronken wordt moet men zorgen voor de afvloeiing: ook dat was voorzien door de bouwmeester die in een bescheiden hoekje een afwaterplaats had ingebouwd.

Het gebouw werd niet meer onderhouden en in 1960 werd besloten door burgemeester Piers om het gebouw af te breken: hij had iemand gevonden die er een dancing zou bouwen, wat nooit gebeurde, zodat meteen nog een waterplaats voorgoed verdween uit onze stad die wel niet zeer strategisch geplaatst was, weinig gebruikt en niet betreurd; er zijn voldoende bomen en struikgewas in de onmiddellijke nabijheid.

HET MARIE JOSEPLEIN

Onder de aubette van de tram bevindt zich voorlopig nog altijd een sterk afgezonderde gelegenheid (met zelfs een afzonderlijke toegangstrap zowel voor dames als voor heren) waar tegen vergoeding – wanneer geopend – gebruik kon gemaakt worden van de nuttige instellingen. Deze waterplaats was hoofdzakelijk bestemd om gedurende het zomerseizoen ten dienste te staan van de reizigers die na een lange tramrit in onze gastvrije stede arriveerden., maar waar de Oostendenaar, ook buiten het seizoen zijn heil zou kunnen vinden. Na een sortietje in de Langestraat en aanliggende amusementsoorden was het in ieder geval weinig te betrouwen om, zelfs gedurende het toeristische seizoen, op die gastvrijheid te rekenen.

DE ST. JOZEFSKERK

Op een strategische plaats aan de Antwerpenstraat met zicht op de honderdjarige kerk, is er naast het kerkgebouw nog altijd een gelegenheid met hokjes waar vier mannen terzelfdertijd in actie kunnen treden als de nood het hoogst is.

Vroeger was die exercitieplaats van de straat afgeschermd met een ijzeren afsluiting. Dit bleek naderhand geen voldoende weerstand te bieden aan de ontsnappende gassen, roestte weg en werd vervangen door een muurtje met bovendien een dak om de gebruikers ook aan de bovenkant te beschermen tegen de nattigheid.

De kerk werd 18 maart 1901 gewijd zodat dit straatmeubel mag aanzien worden als de oudste nog bekende gelegenheid van de stad die bovendien meegezegend werd toen de kerk ingewijd werd

zodat men met de "aflaat" op die plaats mogelijks nog verschillende bijkomende geestelijke aflaten zou kunnen verdienen, alhoewel niet bevestigd bij pauselijke bulle.

Nu de kerk volledig nagezien wordt, hopen velen dat men het aanliggende "heilige, gezegende en gewijde" historisch patrimonium niet zal afbreken maar bewaren voor het nageslacht en dit niettegenstaande het feit dat het onderhoud reeds sedert onheugelijke tijden niet meer gebeurd is, wat men wijd en zijd kan rieken.

Om het eeuwfeest van zijn Kerk waardig te herdenken heeft pastoor Michiels er niet beter op gevonden dan een biertje te laten brouwen dat gedoopt werd met de naam "**Dulle Jef**".

Het is ongetwijfeld een passend brouwsel voor deze gewijde plaats. Niet te straf, de Sint Jozefkerk is geen trappistenabdij, en ook om te vermijden dat de gebruikers ongodvruchtige liederen zouden aanheffen gedurende de goddelijke diensten na nadere kennismaking met "dulle Jef". Het geestelijk brouwsel is ook niet te flauw: om de nuttigers niet te verplichten het bijwonen van de kerkelijke plechtigheden veelvuldig te onderbreken om in het gewijde bijgebouw andere aflaten uit te oefenen. Nog onlangs uitte een bezorgde Oostendenaar langs de pers zijn bezorgdheid opdat tijdens de werkzaamheden die voor het ogenblik uitgevoerd worden aan de kerk, die gezegende plaats in zijn oorspronkelijke staat hersteld, geklasseerd en beschermd zou worden zoals andere patrimonium en dat men het met zorg zou behandelen en vooral regelmatig reinigen om het verspreiden van kwalijke geuren, die zeker niets te maken hebben met wierook, te verhinderen.

Mocht dit zo geschieden en het aloude pissatorium in al zijn glorie te Oostende behouden blijft mag men het wel dopen met de naam van de vloeistof die genuttigd werd om het toestel regelmatig aan de oorzaak van zijn bestaan te herinneren: "Dulle Jef pissodroom", onder bescherming van Sint Aymar.

Om de aandacht van de toeristen en van de in watersnood verkerende voorbijgangers te trekken zouden wegwijzers kunnen geplaatst worden om de richting te tonen waar men deze historische, gezegende en bovendien nuttige plaats naast de kerk kan bereiken.

DE HEILIG HARTKERK

Deze kerk werd gebouwd na de Eerste Wereldoorlog in de jaren 1920, ondanks het feit dat volgens een eminente Oostende-kenner in die kerk reeds in het begin van de XXe eeuw een mirakel zou zijn gebeurd. Aangezien men geen verdere mirakels verwachtte, werd achter-aan de kerk een gezellig en goed verlucht pissodroom gebouwd.

Om onbegrijpelijke redenen verdween deze gelegenheid na de laatste wereldoorlog: de Engelse bombardementen op de kerk waren er niet de oorzaak van.

PETIT PARIS

Volgens het verslag van de gemeenteraadzitting van december 1938 zou op dit kruispunt ook een dergelijke voorziening bestaan hebben. Dit blijkt uit een interpellatie over de openbare waterplaatsen in onze stad. Het blijkt evenwel dat toen deze interpellatie gehouden werd, het gebouw reeds verdwenen was. Waarschijnlijk op verzoek van de talrijke herbergen rond Petit Paris die de concurrentie vreesden van dit bestaande "**grootwaterhuis**".

BESLUITEN OM TE SLUITEN

Dat men bij de opgravingen te Walraversijde een waterplaats uit de XVIe eeuw ontdekte die dienst deed voor vier huizen, bewijst hoe onze verre voorouders reeds bezorgd waren voor de goede werking van de ingewanden, de gezondheid en de hygiëne van de inwoners.

De noodzaak van dergelijke instellingen werd onlangs nog bewezen op de wereldtentoonstelling 2000 van Hannover. Daar had men 3.200 toiletten voorzien voor de bezoekers. Op een gemiddelde van 1.000.000 kijkers per dag zou dat neerkomen op 1 faciliteit per 7.812 bezoekers. Dat was veel

te weinig zodat zelfs prins Ernst-August van Hannover, gehuwd met Caroline van Monaco, bij een bezoek aan de tentoonstelling verplicht was op zijn pas te komen tegen de muur van het paviljoen van Turkije, wat wel in de goede aarde terecht kwam, maar zeker niet bij de Turken die langs diplomatieke weg hun ongenoegen uitten tegen dit prinselijk bezoek..

Onze toer van de Oostendse waterplaatsen heeft ons een stukje geschiedenis van de stad aan zee laten zien en bovendien de vele voordelen getoond van de door de Romeinen uitgevonden en door de Fransen gedoopte "*Vespasiennes*".

Er zijn er wellicht nog meer die ik niet heb gekend of vergeten ben te vermelden, mijn verontschuldiging: mijn capaciteiten zijn beperkt. De brave man die van zijn spaarzaame echtgenote de lijst kreeg met de gelegenheden waar men zonder betalen en consumeren zijn overvloedige vloeistoffen kon kwijtspelen, is al sinds jaren bij de Heer. Hij heeft deze lijst, die wellicht nog talrijke nieuwe "tuyaux" bevatte, meegenomen in het graf. Waar hij nu is zal hij ze wel niet meer nodig hebben, maar op sommige ogenblikken missen we zijn lijst nog het meest.

PLATE-VEILING 2001

Voor de veiling 2001 werden de volgende schikkingen genomen :

1. De aanbieder moet een getypte, of minstens zeer goed leesbaar geschreven, lijst met de te veilen stukken overmaken aan J.P. Falise, H. Serruyslaan 78/19, Oostende en dit ten laatste tegen 10 januari 2001. Ieder stuk MOET een minimum van beschrijving (maar hoogstens 2 lijnen) omvatten.
2. De geschatte waarde per stuk moet minstens 100 Fr. bedragen.
3. De lijst wordt door het bestuur nagezien met mogelijkheid tot schrapping van bepaalde stukken.
4. De avond van de veiling zal deze lijst te koop zijn.
5. Het bestuur houdt zich het recht voor de veiling te annuleren indien het aanbod te schraal is.
6. Verder blijven de vroegere schikkingen van toepassing :
  - een % komt ten goede van De Plate. Dit procent wordt vastgesteld op 20 % dat afgehouden wordt van de verkoopsom
  - de stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz. maar geen breekbare voorwerpen) moeten betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.
7. Indien nodig verschijnen verdere schikkingen in ons volgend tijdschrift.

DE PRINSES ASTRID GEDURENDE WO II

door August GOETHAELS

A. Operation Aerial – De evacuatie van N.W. Frankrijk.

Van 24 januari tot 3 maart 1940 verzekert de maalboot 'Prinses Astrid' de overtocht tussen Oostende en Folkestone.

Na het uitbreken van de W.O.II, op 10 mei 1940, komt ze op 18 mei te Southampton aan om op 12 juni te vertrekken naar St. Malo.

Op 15 juni meert de Prinses Astrid, met 1556 soldaten aan boord, terug aan te Southampton. Een week later wordt ze ingezet om vluchtelingen van Guernsey naar Weymouth over te brengen.

B. Britisch Infantry Landing Ship.

Ze verlaat Southampton om in Falmouth tot 'assault ship' verbouwd te worden. Op 26 mei 1941 wordt ze herdoopt tot HMS Prinses Astrid.

In juni vaart ze af naar Inveraray om daar deel uit te maken van de vloot die stand-by moest staan voor de 'operation TRUSTER'; nl. de landing in de Azoren. Als voorbereiding tot deze taak werd ze in augustus naar Scapa op oefening gestuurd. Elektrische problemen waren er de oorzaak van dat de 'operation Truster' voor haar werd afgelast.

Door een aanvaring, op 27 augustus, met de tanker San Arcadio ontstonden er problemen met de drinkwatertanks.

Op 20 september 1941 komt ze te Inveraray aan om nu dienst te doen als 'accomodation ship' voor 'Combined Operations Training Classes'.

C. Operation Jubilee - The raid on Dieppe.

Na een aanvaring op 16 mei 1942 met een landingschip voor tanks werd de HMS Prinses Astrid hersteld met als bedoeling om nu deel te nemen aan 'Operation RUTTER', of 'the raid on Dieppe'. Deze raid, gepland voor juli '42, werd door weersomstandigheden afgelast.

Op 7 juli 1942, om 06.15 uur, werd ze in de Solent door een bom getroffen. De bom viel op dek C, maar ketste af op de bovenstructuur van een 'landingscraft' en ontplofte in het water. Na weinig herstellingswerken was het schip klaar voor 'Operation JUBILEE'. Voor deze opdracht verliet ze Portsmouth op 18 augustus 1942 om 20.24 uur als deel van groep 3 voor Blue Beach te Dieppe. Ze loste haar landingsboten met Canadese troepen om 02.58 uur op 19 augustus en keerde naar de Solent terug. Ze verloor 2 landingsboten bij deze operatie.

D. Dienst in de Middellandse zee - Operation Husky en Avelanche.

De landing bij Licata en Salerno (Sicilië).

In februari 1943 liep HMS Prinses Astrid Darmouth binnen om nieuwe landingsboten in te schepen maar had er een ongeluk met een kraanarm. Alle stuurboordschroefbladen waren gebogen en een kabel was in haar bakboordschroef terecht gekomen.

Op 10 juni 1943 verliet ze Falmouth met als bestemming Gibraltar en de Noord Afrikaanse havens Oran, Algiers, Bizerta en Philippeville waar ze op 7 juli aanmeerde.

Voor 'Operation HUSKY' landde ze op 10 juli U.S. rangers in het 'Jos Attack-gebied' bij Licata.

Deel uitmakend van 'The Northern Attack Force S' verliet ze op 6 september Tripoli voor 'Operation AVELANCHE' voor de landing bij Salerno op 9 september.

Op 27 oktober verliet ze Algiers met als bestemming U.K. en werd nu een 'Submarine Target Ship'.

In januari 1944 werd haar stuurboordturbine gesaboteerd en ze was ze voor 4 weken buiten dienst.

E. 'Operation NEPTUNE' - Landing op Normandië.

De HMS Prinses Astrid verlaat op 5 juni 1944 de Solent als deel van het 'Assault Convoy S7'.

Op 6 juni, om 05.42 uur, ligt ze voor 'Sword Beach Head' om haar troepen te ontschepen. Nadien doet ze meermaals de overtocht met troepenversterking voor de Eastern en Western Task Force met Newhaven en Southampton als aanleghavens.

Op 18 oktober komt ze met een baggerboot en een barge in aanvaring en worden er davits en een whaler (kanon) beschadigd.

Te Avonmouth breekt op 28 november brand uit in haar keuken.

Ze keert naar de Solent terug en doet een Calais-Southampton overtocht op 26 december.

Ze verhuist naar de 'Tilbury-Ostend Force Duty' en komt op 1 januari 1945 in aanvaring met de Seapool voor Gravesend. Haar stuurboordzijde is beschadigd.

Van 17 januari tot 12 februari doet ze de overtocht Harwich-Calais. Op 12 februari botst ze tegen het havenhoofd van Calais en de schade kan tellen ! Er is een gat geslagen van 2,1 bij 1,2 meter onder de waterlijn.

Door het ongeval van 12 februari zijn er dringende herstellingswerken nodig, daardoor kon HMS Prinses Astrid niet deelnemen aan de geplande 'Operatie NESTEGG', de bevrijding van de Channel Islands.

Op 10 april werd ze ontslagen van haar taken bij de Britisch Navy. Er werd besloten haar met een Belgische bemanning te laten varen.

Op 12 juli bereikt de Prinses Astrid Dover en vaart tot februari 1946 onder Belgische vlag tussen Dover en Oostende als troepentransportschip.

Daarna dokte ze te Antwerpen voor verbouwingswerken en hervatte haar vroegere activiteit als maalboot.

F. NAOORLOGSE PERIODE

De Prinses Astrid deed geregeld de overtocht van Oostende naar Folkestone of Dover en terug, tot ze op 21 juni 1949 op haar route naar Dover, ten noordwesten van Duinkerke op een mijn botste en zonk. Vijf bemanningsleden verloren daarbij het leven.

ANDERE GEGEVENS:

Bouwwerf	COCKERILL-HOBOKEN
Stapelloop	20 juni 1929
Eerste reis	24 april 1930
Lengte	109,6 m
Breedte	4,48 m
Diepgang	3,05 m

BRONNEN:

Short Sea, long war, door John de S. Wonsor
Ferries of Dover, door John Hendy
Ferries of the English Channel, door Miles Cowsill
European Ferry Scene
België, zeevarende natie
Vijfkwart eeuw Male, door F. Gevaert
De Oostende Dover krant
Oostende Dover Folkestone, door R. Borrey
De geschiedenis van onze internationale zeevaartlijn van haar bestaan tot nu.
IIIde internationaal congres van de zee, verslagen te Oostende, 18 tot 22 juni 1946.
Dover to Ostend
Eeuwfeest van de lijn Oostende-Dover 1846-1946, door A. Burbure de Wesembeek.
Crossing the Channel, door Roy Henderson
Schuttevaer

OOST VAN DE GEULE: DE SCHORRE VAN LISSE MORIS EN DE OUDE VUURTORENWIJK

ERRATUM : Tijdschrift "De Plate" september 2000

Blz. 152 "Plan oude Vuurtoren" straatnamenlijst: nr. 16: lees Aimé Liebaertstraat i.p.v. Anne.

Blz. 154 "Leven op de wijk" paragraaf 4 vervangen door de volgende:

Timmermansbaas Maurits Defraye op de hoek van de Blankenbergestraat zorgde dan weer voor het schrijnwerk. Hij was de grootvader van mijn aangenomen tante, Bertha Defraye. Zijn vrouw Romanie Bertens hield een café. De ouders van zijn schoondochter Pharailde Jonckheere, echtgenote van zijn zoon Pieter en moeder van Bertha, waren groentebouwers. Pharailde stierf op 07 februari 1911. Ze was thuis in de keuken wasgoed aan het ophangen toen haar stoel onder haar wegsloeg waarbij de hoogzwangere jonge vrouw zwaar ten val kwam. Ze overleefde die val niet. Haar vier meisjes : Margaretha (° 1902), Marie-Louise (° 1905), Magdalena (° 1908) en Bertha (° 1910) bleven verweesd achter. Haar jongste, Bertha, was één jaar oud. Mijn grootmoeder Elisa, Pharailde's oudere zuster, zal zich over het kindje ontfermen.

EEN SOCIAAL DRAMA ROND DE OESTERPUT

door Marcel Leeuwerck

Oostendse oesters genoten tijdens de Belle-Epoque wereldfaam als exclusieve delicatessen en schitterden op alle aristocratische menu's. Om te voldoen aan die vraag produceerden vóór 1914 een tiental oesterparken jaarlijks tot dertig miljoen "Ostendaises", maar hun ligging op het Hazegras en oostelijk van de haven hinderde soms de uitbreiding van de haven. Daarom zag de overheid zich rond 1888 verplicht meerdere ervan te onteigenen, waaronder die van de firma JANSSENS en Cie. Deze ondernemende vennoten stichtten daarop een nieuwe "vetmesterij" te Mariakerke aan de Engelandstraat (nu de Esdoornstraat) en bouwden daarnaast nog een tiental boxen voor renpaarden. Op oude luchtfoto's onderscheid men duidelijk de drie kweekvijvers, maar na twee wereldoorlogen blijft daarvan niets meer over. Alleen een paar zeer oude Mariakerkenaars herinneren zich vandaag het bestaan van die rendabele nijverheid.

Nadat stuifzand reeds lang de waterbekkens had opgevuld, verwierf de "Oostendse Haard" de terreinen en trok er rond 1960 sociale woningen op. Later walste de Troonstraat haar doods beton over het puin van de bedrijfsgebouwen en liet nauwelijks een streepje grond vrij voor een fermettelint. Op één van die kavels (nu het huis nr. 250) begonnen in 1980 arbeiders aan de bouw van een villa, toen daar onverwacht een nette bejaarde dame aangewandeld kwam die zich bij de bouwheer aandiende als de dochter van de eigenaars van de verdwenen oesterputten. Meteen begon dat vrouwtje allerlei losse herinneringen uit haar kinderjaren op te diepen die eigenlijk als inleiding bedoeld bleken tot het openbaren van een oude griezelschiedenis die klonk als een waarachtig sociaal drama uit de tijd van "Arm Vlaanderen".

Zij vertelde hoe haar ouders rond 1895 aan de oesterkweek goed verdienden. Tijdens het seizoen moesten hun knechten dragelijks heel wat kratjes vullen met sappige oesters voor de verwende badgasten. De dag daarop sierden die lekkernijen reeds de tafels van de hotels op de zeedijk, ondertussen konden de arme oesters voor de laatste maal in hun schelp overnachten, rustend op een bedje van blaaswier in een mandje naast de vijver.

Op zekere morgen bleken evenwel enkele mandjes verdwenen ! Duidelijk betrof het diefstal van buitenuit, want de trouwe werknemers werden genoeg op de handen gekeken. Het bleef ook niet bij een enkel voorval; alhoewel het terrein met een traliewerk veilig omsloten lag, ontbraken 's morgens geregeld meerdere mandjes. Een doeltreffende bewaking door honden drong zich op, en weldra spookten na de werkuren een paar grimmige bouviërs over het terrein. Zulke "koehonden" waren berucht als bijterige cerberussen die inbrekers ongenadig te lijf gingen en zelfs zouden verscheuren ! Niet lang daarna moesten de uitbaters inderdaad met ontzetting de juistheid van die vreselijke faam ondervinden. Op een nacht hoorden zij tumult bij de oesterputten: "De dieven zullen nu zeker niet naderen", droomden zij en trokken pas bij het eerste daglicht uit op onderzoek. Bij de afsluiting vonden zij wel een bewijs van een poging tot inbraak. Op de grond lag immers een klompje van het kleiner formaat voor kinderen van 5 tot 8 jaar. "Die inbreker is eraan voor een nieuwe kloef" sneerden zij, maar toen zagen zij uit die kinderklomp een eindje kous bengelen, rood en stijf van geronnen bloed ! Dat maakte de zaak opeens erger, want nu dreigden verwikkelingen voor de firma, er kwamen immers verwondingen bij te pas. Was het bedrijf daartegen wel voldoende verzekerd ? Misschien konden zij uit dat stukje kous wat meer te weten komen; en zij trokken het voorzichtig uit de klomp. Maar dan pas openbaarde zich het akelig drama van die nacht ! In de kous zat een afgebeten kindervoetje !

Helemaal overstuur en radeloos stonden beiden te kokhalzen met die bloederige vondst in de hand. Onmiddellijk spookten door hun hersens de vreselijkste gevolgen. Hoeveel roddel en schande zou

hieruit voortvloeien voor familie en bedrijf ! Officiële aangifte bij de politie zou niets anders dan narigheid opleveren, al lag de schuld van alles toch bij de ouders van het kind. Na een kwartier paniek verkreeg hun zakelijk inzicht weer de bovenhand en vonden zij het raadzaam alles geheim te houden. Nog vóór de aankomst van het personeel kuisten zij eigenhandig het terrein zo grondig, alsof er die nacht niets vreselijks was voorgevallen.

Toch bleef het gemoed van beide ouders onrustig. Onder hun zakelijk voorkomen en achter de kleinburgerlijke façade bezaten zij toch gevoel voor rechtvaardigheid en een goed hart. Was die ongelukkige knaap nadien niet doodgebloed ? Bescheiden onderzoek en navraag leverden daarover geen inlichtingen. In het beste geval strompelde nu ergens een gebrekkig jongentje rond op één been ? Maar zelfs na meerdere jaren konden zij niets daarvan ontdekken. Met de dagelijkse bezigheden geraakten die muizenissen wat op de achtergrond en ebde de onrust in hun gemoed stilaan weg, maar niemand slaagt erin zulke dramatische ervaringen helemaal te verdringen. Telkens zij hoorden van ongevallen met verminkingen kwam de herinnering aan het oude drama boven en bedierf weer voor een paar dagen hun levenslust. Die bittere beproeving wilden zij evenwel niet laten etteren in hun ziel, maar als gelovige mensen zochten zij vertroosting in de vele religieuze praktijken waartoe het Rijke Roomse leven van die tijd gelegenheid bood. Zo gingen zij vroom "dienen" bij alle beschermheiligen van de omtrek en trokken dikwijls op bedevaart. Met gelukkig gevolg, want op één van die biddagen voltrok zich onverwacht de ontknoping van het bijna vergeten drama.

Te Jabbeke viert men jaarlijks een novene ter ere van Sint Blasius, wiens feestdag op 3 februari valt. Vroeger werd die volksheilige algemeen aanroepen tegen keel- en buikpijn en de "winterkermis" van Jabbeke zag telkens veel volk. Daar kwamen dan ook allerlei gebrekkigen (echte en vermeende) op af om bij de kerkdeur te zitten bedelen. Het gezin uit Mariakerke deelde bij het binnengaan naar het plechtig Lof naar gewoonte elke sous uit aan die sukkels, maar schonken hen evenwel in hun waardig standsbewustzijn weinig aandacht. Toch merkte de vader een jongere bedelaar op die zich op krukken overeind hield, want hij miste een voet ! Pas in de kerk kwam als een schok bij de vader het vermoeden op dat die jongeman wel eens het opgegroeide dievekind van de oesterput kon zijn. De geschatte ouderdom klopte in ieder geval. Die netelige bedenking spookte door zijn hoofd en joeg hem nog vóór de aanhef van het "Tantum ergo" de kerk uit. Daar begon hij met de intrigerende bedelaar schijnbaar ongedwongen een gesprek, maar stilaan drong hij aan op uitleg over zijn verminking. De jonge man bleef evenwel terughoudend. Daarom bood de vader hem een warm drankje aan: in februari was het toch koud bij dat tochtig portaal. De verkleumde jongen kon moeilijk weigeren en weldra zaten ze samen in de dorpsherberg achter dampende koffie. Met behulp van enkele jenevertjes ontدooide langzaam het verharde gemoed van de jonge bedelaar die wenend en stotterend bekende...hoe een hond ooit zijn voet heeft afgebeten...terwijl hij op last van zijn ouders oesters aan het stelen was... De vader wist wel genoeg en ook bij hem smolt het verkrampde gemoed en kwamen de verlossende tranen. Bij de andere gasten in de herberg zal het schouwspel van een welstellende burgerman en een verminkte bedelaar die samen zaten te grienen wel bizar zijn overgekomen !

Het ogenblik van toenadering en herstel was eindelijk aangebroken. Samen met het gezin, dat zich ondertussen ook was komen warmen in de afspanning maakten allen zich bekend en stelden de jongen voor bij hen in te komen wonen als huisbediende. Zij zouden zorgen voor een kunstvoet en hij hoefde slechts eenvoudige huistaken te verrichten. Zulke edelmoedige regeling voldeed iedereen: het gezin had het oude onrecht hersteld en de verminkte jongeman wachtte een zorgeloze toekomst.

Te Mariakerke zagen de bureu weldra een zwijgzame en manke huisbediende kleine werkjes uitvoeren rond de oesterputten en iedereen prees de liefdadigheid van de eigenaars, zonder ooit de

achtergrond te beseffen. Het gezin van de oesterkweker mocht zo met opgeheven hoofd meerde jaren van een toegenomen aanzien genieten en de jongeman van een gelukkiger bestaan. Dit happy-end werd evenwel samen met de Belle-Epoque brutaal afgebroken in 1914. Vanaf het begin van de oorlog vluchtte het welstellend gezin, dat over een eigen boot beschikte, naar Schotland. De gebrekkige knecht kon moeilijk mee en daarom plaatsten ze hem, vooraleer af te varen, in een gesticht te Brugge.

Daar is de man later overleden; maar het dametje kende geen bijzonderheden uit die slotperiode.

Haar verhaal ontroerde de luisteraars op de werf, maar de werkdruk eiste vlug weer alle aandacht zodat allen vergaten haar naam te vragen. Waarschijnlijk is die bejaarde dame ondertussen overleden en kan men de echtheid van haar relaas niet meer nagaan. Toch bood zij aan iedereen een eerlijke indruk. Wellicht heeft het vrouwtje haar nare geschiedenis als een besloten familiegeheim meer dan een halve eeuw voor zichzelf moeten houden. Nu wou ze het eindelijk eens doorvertellen aan een volgende generatie en zo haar hart verlichten.

P.S. Met dank aan dhr. VAN EFFELTERRE die dit verhaal in 1980 moest aanhoren en het nu aan ons heeft doorverteld.

MARIAKERKSE STRANDVISSERIJ

door Ivan VANHYFTE

Een vraag voor alle Ostênsjhe ploaten : wat betekent “zichte”, “karte”, “germoazn verleezn”, of “kordailvisjher”...? (1). Ik durf natuurlijk niet vragen of ze “perdekruuwer”, “zichteliengsjes”, “kruugn” of “laigwoater” nog kennen !

Het zijn allemaal begrippen uit de strandvisserij die langsheen onze Belgische kust werd en nog wordt beoefend, maar dan niet meer uit bittere noodzaak (2).

Mevrouw Irène DEDOELDER, mijn gastvrouw voor dit artikel – weet met haar 85 jaren er alles over. Haar ouders woonden in de Mariakerkse Passchijnstraat nr. 36. Vader Hektor was metselaar en moeder Noëmi JANSSENS was met haar zus Eugénie vaak in de zomer aan de vloedlijn te vinden om wat bij te verdienen. “We waren geen arme mensen, maar werkmensen...” zei Noëmi’s moeder die “vrievrowe” (3) was. Wanneer de weeën al begonnen waren, kwam men per fiets of met paard en kar haar halen want Mariakerke en Middelkerke had met dokter VANWALLEGHEM toen slechts één huisarts. Zij echter had andere medische praktijken. Soms moest ze “’t vier aflezen met een vreemde trouwring”. “Als het over ’t derde let was” was het te laat...

Nooit te laat voor het laag tij vertrokken Noëmi en Eugénie vanuit het tuintje achter hun huis naar de duinenstrook waar nu het Media Center is opgetrokken. Ze ontmoetten op het strand Valérie DEBRUYNE en Louise COENYE, allebei uit de Vredestraat, die al hun dromnet aan het ontrollen waren. Dit driehoekig steeknet werd opgehouden door een scheep en met een driemeterlange dromstok langs de grond voortgeduwd. Op hun borst of rond de hals was een houtenplankje met een holte waarin het uiteinde van de stok paste. Om beurten in het diepst waadden ze blootsvoets nu eens richting Koninklijk Chalet, dan weer voorbij het Koninklijk Domein Raversijde. Dit was hun vertrouwd “kruuwersstik” of visdomein waar ze twee en een half uur, soms hoofd net boven water, vertoefden. Met een gebreide “neusdoek” om hoofd, hals en schouders geslagen en een oud manskostuum “... woaren ze nat tot op under vel...”.

Ostende

Pêcheuses de Crevettes.

1167 — Héliogypse De Craeve, Gand

Van l. n. r : Valérie DEBRUYNE, Louise COENYE, Noëmi JANSSENS en Eugénie JANSSENS

Ostende

Pêcheuses de Crevettes.

Links ; Valérie DEBRUYNE, rechts Noëmi JANSSENS
(verzameling E. MAHIEU, Bredene)

Na enige tijd werd het net "gelicht", de kuil bijgehaald en kwalen, tongetjes, zeesterren, krabben, een zeldzame paling of "platsjes" werden uitgeschud in de platte "zichtemande" op de arm. Terwijl de strandvisserinnen moeizaam voortstapten, werden de "gernoazn verleezn" en over de schouder in een rugmand geworpen.

Noëmi's zus, tante Gusta, kon het best garnaal koken. Op de "buuzestove" dan nog wel ! De lekkernij werd van huis tot huis verkocht. Per "kappertsje" of per "pientsje" werd er gemeten.

Irène herinnert zich nog een bijzondere klant : het personeel van de prinselijke "Villa Osterrieth" op de zeedijk-Northlaan.

"Je moet die garnalen warm eten " zegt ze me, waarop ik haar vraag of daar ook een Rodenbach bij hoort.....

(1) - zichte : platte rieten mand met één arm.

- karte : zakvormig net gebruikt door strandvisseren.

- gernoazn verleezn : garnalen uitzoeken.

- kordailvisjher : visser die op het strand hoekjes, waaraan aas wordt aangeslagen, uitzet.

(2) Na de stormramp van 1334 woonden de Mariakerkenars achter de nieuwe dijk waar ze als landbouwer of tuinder de strandvisserij als noodzakelijke bijverdienste beoefenden.

Zie : G. en R. DESNERCK "Vlaamse Visserij en Vissersvaartuigen" 1, p. 70.

(3) Vroedvrouw.

LIDGELD 2001

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor 2001 vastgesteld als volgt

Aangesloten lid	400 Fr
Steunend lid	500 Fr
Beschermend lid: vanaf	1.000 Fr

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin. Alleen zij die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting ontvangen op 24 november) ontvangen hierbij een stortingsbulletin.

Jean Pierre FALISE
Penningmeester

De lidgelden die nu van toepassing zijn werden ingevoerd in 1989. Dit is nu het 13e jaar dat ze niet gewijzigd werden! !

**Dit is o.a. mogelijk doordat enkele leden hun bijdrage gevoelig verhoogden.
Volg hun voorbeeld en geef ons een financieel steuntje**

1600 : DE SLAG BIJ NIEUWPOORT

---

door Gerard VANDAMME

Ik wou nog even stilstaan bij de boeiende tentoonstelling in de Nieuwpoortse stadshalle, betreffende dit thema, en eveneens bij de erbij aansluitende, uitstekende diavoordracht door dhr. Erwin MAHIEU.

In beide gelegenheden werd ondermeer de aandacht gevestigd op de aanduiding van de plaats van de veldslag, op kaarten van de streek, beginnende bij de "Kabinetskaart van J. de FERRARIS – 1777". Deze draagt ten noorden van Lombardsijde de vermelding : "Champ de bataille en 1600", waaronder twee gekruiste sabels. Dit teken met alleen het jaartal 1600, komt op ongeveer dezelfde plaats, op diverse latere kaarten voor, m.i.v. de Belgische legerstafkaarten tot in de dertiger jaren.

Bij verder nazicht kwam ik echter tot enkele eigenaardige vaststellingen :

- 1) De voornoemde Ferrariskaart vertoont nog een vermelding : "Combat du 2 Juillet 1600", waarboven één schuine sabel met punt naar rechtsboven, dit ten Zuidwesten van het kruispunt van de Stuiver- en de Leffingestraat (N.B. straten die rond 1750 werden aangelegd en er niet waren in 1600).
- 2) Op een hele reeks Belgische legerstafkaarten staat ook een schuine sabel met punt naar rechtsboven, waarnaast het jaartal 1600, dit ten Zuiden van Stene-Dorp dicht bij de z.g. "Pont de Thebusse" en "Ferme de Thebusse" (die pas uit begin 19^e eeuw dateren). Wat zich op de twee voornoemde plaatsen – toen wellicht woeste grond – afspeelde is een open vraag.

In de diverse beschrijvingen van de destijdse gebeurtenissen, komen onvoldoende gegevens voor die terzake klaarheid brengen.

Er is alleen sprake van een treffen van staatse troepen – 300 ruiters en 1.500 man voetvolk, onder bevel van graaf ERNST, met het leger van ALBERTUS, waarbij de eersten uiteengeslagen werden aan de "Leffingherbrug" of de "Leffingherdijk" (zie Catalogus Tentoonstelling Nieuwpoort, blz. 83 en 84). Edw. VLIETINCK in "Het Oude Oostende en zijn driejarige Belegering", blz. 276, vermeldt slechts dat graaf ERNST de vijand "aan de dijk van Albertus" vergeefs poogde tot staan te brengen.

Hebben bovengenoemde plaatsaanduidingen op de Ferrariskaart en de Belgische legerstafkaarten – beide gelegen op Oostends grondgebied – werkelijk enige betekenis, of berusten ze op vergissingen ?

Bij navraag sloot dhr. E. MAHIEU de tweede mogelijkheid niet uit !

Kan iemand klaarheid brengen in deze kwestie ?

WIE WEET HET ?

Louter uit nieuwsgierigheid had ik graag volgende vragen voorgelegd aan de leden van De Plate; misschien komt er op die manier wel een antwoord uit de bus.

WIE WEET HET ?

L'Echo d'Ostende et du Littoral dd. 09 maart 1935 publiceerde op de eerste pagina en over twee kolommen een interessant artikel onder de titel "Pose de la pierre commémorative d'Ostende-Plage".

La Société Anonyme "Ostende-Plage" stond nl. in voor de bouw van de nieuwe ondergrondse badinstallaties.

Volgens het krantenverslag, werd tijdens een officiële plechtigheid, op donderdag 7 maart 1935, een koffertje bevattende een bronzen kenteken en een perkament, ingemetseld door burgemeester Dr. Edouard MOUREAUX. Ik citeer : "...ce coffre contenant un insigne en bronze du Rotary International a été scellé dans ce mur en commémoration de l'initiative prise...".

En verder in de toespraak door de heer Charles ELLEBOUDT, president van de Rotary Club d'Ostende : "...En scellant dans la pierre, le parchemin qui mentionne la part prise par notre club dans la construction des nouveaux bâtiments des bains...".

Vraag is nu: werd dit koffertje met inhoud teruggevonden bij de afbraak van de badinstallaties ? En zo ja, waar wordt het nu bewaard ? Kan iemand daar op antwoorden ?

P.S. Wie meer wil weten over de badgeschiedenis te Oostende, leze de artikelen van Mevr. Leen COENE in het Gidsenblad Lange Nelle. Jaargang 1997 p. 93-98 en jaargang 1998, p. 20-29

Roger Timmermans

Een eventueel antwoord kan gestuurd worden naar een van de bestuursleden van De Plate.

OOSTENDS STADSARCHIEF ZET EERSTE STAPPEN OP HET NET

De officiële website van de stad Oostende werd onlangs uitgebreid. Het Stadsarchief is nu ook via het internet bereikbaar.

Op de "Archiefsite" vindt u niet alleen nuttige informatie m.b.t. adres, openingstijden, inzage, kopieer- en bruikleenfaciliteiten, maar ook een volledig overzicht van de collecties die de lezer kan verwachten bij een bezoek ter plaatse. Daarnaast wordt een actueel overzicht gegeven van het aanbod aan inventarissen, plaatsingslijsten en catalogi van de fondsen en verzamelingen die u in het Archief kunt raadplegen. U vindt er een compleet overzicht van de reeks "Oostendse Historische Publicaties" die totnogtoe verschenen.

Belangrijk voor de vorser is ook het overzicht van archieven over Oostende die elders worden bewaard. De links met deze archiefbewaarplaatsen worden eveneens meegegeven. Deze archiefsite is een eerste stap naar de verdere digitalisering van het Archief van Oostende. Surf dus naar www.oostende.be en maak kennis met het digitale Stadsarchief.

GEDENKSTENEN EN –PLATEN TE OOSTENDE (2^e deel)

door Roger TIMMERMANS

Vissersplein – Steen in begane grond

Op 24 juni 2000
werd het Vissersplein
officieel voor het publiek opengesteld
door
Burgemeester Jean Vandecasteele
in aanwezigheid van
D. Vermeesch, E. Tulpin, W. Labens, M. Willems, H. Veulemans, Y. Miroir,
G. Lambert en S. Cattoor, schepenen
J. Vandenabeele, stadssecretaris
Leidend ambtenaar : Ing. Ch. Lauwers
Ontwerp : J. Vandecasteele, Ch. Lauwers en F. Vanhaverbeke (W.V.I.)
Studiebureau : NV Belconsulting
Verlichting : Atelier R. Jéol en F. Vanhaverbeke (W.V.I.)
Aannemer : NV Penninck

Zeedijk – Ronde West boven Beach House. Steen ingewerkt in begane grond

Op 8 juli 2000 werd deze promenade
officieel voor het publiek opengesteld door
Vice-premier Johan Vande Lanotte en
Burgemeester Jean Vandecasteele
in aanwezigheid van
D. Vermeesch, E. Tulpin, W. Labens, M. Willems, H. Veulemans, Y. Miroir,
G. Lambert en S. Cattoor, schepenen
J. Vandenabeele, stadssecretaris
Ir. B. De Putter, Afdelingshoofd, Afdeling Waterwegen Kust, Administratie
Waterwegen en Zeewezen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Ir. P. De Wolf, Celhoofd Kust, Afdeling Waterwegen Kust, Administratie
Waterwegen en Zeewezen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Leidend ambtenaren : Ing. Ch. Lauwers en H. Vansteenkiste
Ontwerp : J. Vandecasteele, Ch. Lauwers, F. Vanhaverbeke (W.V.I.) en NV Plantec
Studiebureau : NV Plantec
Verlichting : F. Vanhaverbeke (W.V.I.)
Aannemer : NV Van Huele

Strandplein – Zeedijk Mariakerke

Op 8 juli 2000 werd het Strandplein
officieel voor het publiek opengesteld door
Vice-premier Johan Vande Lanotte en
Burgemeester Jean Vandecasteele
in aanwezigheid van
D. Vermeesch, E. Tulpin, W. Labens, M. Willems, H. Veulemans, Y. Miroir,

G. Lambert en S. Cattoor, schepenen
J. Vandenabeele, stadssecretaris
Ir. B. De Putter, Afdelingshoofd, Afdeling Waterwegen Kust, Administratie
Waterwegen en Zeewezen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Ir. P. De Wolf, Celhoofd Kust, Afdeling Waterwegen Kust, Administratie
Waterwegen en Zeewezen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Leidend ambtenaren : Ing. Ch. Lauwers en H. Vansteenkiste
Ontwerp : J. Vandecasteele, Ch. Lauwers, F. Vanhaverbeke (W.V.I.) en NV Plantec
Studiebureau : NV Plantec
Verlichting : F. Vanhaverbeke (W.V.I.)
Aannemer : NV Van Huele

Kazernelaan I

Op 23 oktober 1999 werd het
VRIJZINNIG LAÏCISEREND CENTRUM
"DE GEUZETORRE"
plechtig geopend door
Jean Vandecasteele, burgemeester
in aanwezigheid van
J. Vande Lanotte, vice-premier
P. Breyne, gouverneur van West-Vlaanderen
D. Vermeesch, E. Tulpin, W. Labens, M. Willems, H. Veulemans, Y. Miroir,
G. Lambert en S. Cattoor, schepenen
J. Vandenabeele, stadssecretaris
en
H. Bals, M. Bals, R. Blomme, R. Boussy, E. Brunet, F. Cazaux, R. De Roeck,
P. Devolder, D. Devriendt, A. Frère, S. Ippel, H. Sinnaeve, J.-P. Strumane,
J. Van Haudenhuyse, P. Vanleke, S. Verhulst,
Raad van bestuur van het V.L.C.
Ontwerp en studie : dienst Stadsbouwwerken o.l.v. M. De Langhe, architect

Driehoekig monument met groenkader vermeldt naam van overledenen
Brandariskaai – vóór K.T.A. I

A. Lava, R. Evers, I. Ketels, G. Martein, R. Rondelez, J. Sanders,
G. Stimart, L. Defever, J. Collette, A. Degrijse, G. Verhelst
R. Van Hecke, D. Smessaert, Ch. Sorgeloos, A. Decoussemaeker
1940 1945
Potius Mori Quam Foedari

Plantsoen SS Petrus en Pauluskerk – Jozef II straat.
Op het anker aan de voet van het beeld van Paster Pype

Paster Pype   Vader der vissers   1854-1926

Muur Wellingtonrenbaan – onder renpaard. Koningin Astridlaan

DETRUIT en		VERNIELD in
	1942	
RECONSTRUIT en		HEROPGEBOUWD in
	1947	

Monument Veteranen Koning Leopold III – Leopold II-laan

Koning Leopold III
1901 – 1983
1934 – 1951

(zie De Plate, jg. 19, januari 90, p. 90/7)

Kairostraat 84 – voorgevel naast ingangdeur

Deze eerste steen van het
ZIEKENHUIS HENRI SERRUYS
werd op 14 mei 1961 gelegd door
de Commissie van Openbare Onderstand van Oostende
S. Boudolf, voorzitter
A. Vervaeke, L. Debusschere, Z.E.H. Butaye, A. Degryse
J. Brusseeel, A. Adriaens leden
M. Van Geluwe secretaris
in aanwezigheid van het College van Burgemeester en Schepenen der stad Oostende
J. PIERS, burgemeester
R. De Kinder, K. Dehouck, H. Edebau, F. Van Caillie, J. Lauwereins, schepenen
M. Surmont, secretaris
Architect K.D. Van Riel. Aann. Alg. ond. Wwe J. Van Coillie

Kairostraat 84 – Gang Gelijkvloers

ZIEKENHUIS HENRI SERRUYS
Dit ziekenhuis werd op 2 oktober 1968 ingewijd door
de Commissie van Openbare Onderstand van Oostende

S. Boudolf, voorzitter
Z.E.H. R. Butaye, L. Debusschere, J. Brusseel, A. Adriaens,
D. Coutelle-Hodelet, A. Decramer, M. Vergracht
L. Six-Vlaeminck, J. Voordecker, leden
J. Jonckheere, secretaris
M. Van Geluwe, eresecretaris
in aanwezigheid van de heer L. Namèche
Minister van Volksgezondheid
Mevr. Wwe H. Serruys
en van het College van Burgemeester
en Schepenen der stad Oostende
J. Piers, burgemeester
J. Lauwereins, K. Dehouck, Dr. R. Miroir,
J. Van den Kieboom, J. Felix, schepenen
M. Surmont, secretaris
Architect K. Van Riel – Aannemers V.R. & J. Van Coillie, p.v.b.a.

Edith Cavellstraat – Gang Gelijkvloers – E-vleugel

TER GELEGENHEID VAN DE BOUW VAN DE V-DIENST
VAN HET ZIEKENHUIS HENRI SERRUYS WERD DEZE
GEDENKPLAAT OP 18 NOVEMBER 1978 ONTHULD
DOOR DE HEER R. DEWULF, STAATSSECRETARIS
VOOR SOCIALE EN ECONOMISCHE ZAKEN,
NAMENS EN IN AANWEZIGHEID VAN DE
RAAD VAN HET O.C.M.W., OOSTENDE
A. GUNST, VOORZITTER
R. VANHOOREN, L. DEBUSSCHERE, J. BRUSSEEL
G. MESEURE, L. SIX-VLAEMINCK, A. DECRAMER
A. HAUTEKIET, A. VANHOUTTE-STUYCK, D. LANNOO,
J. TOMMELEIN, G. DESENDER, H. DEGRAVE, LEDEN
R. EVERAERD, SECRETARIS
EN VAN HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER
EN SCHEPENEN DER STAD OOSTENDE
J. PIERS, BURGEMEESTER
A. LARIDON, J. FELIX, L. VANHOORNE,
M. DUMAREY, K. ACHTERGAELE, R. MAKELBERGE,
J. GOEKINT, N. BESCHUYT-WALRAEVENS, SCHEPENEN
G. VAN LAERE, SECRETARIS
ARCHITECTEN : F. VAN LAERE EN K. VAN RIEL
AANNEMER : P.V.B.A. ACROPOLE

(wordt vervolgd)

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53